Quodlibeta Joan/nis Bachonis Anglici Car/melite theologi profundissimi: summa di/ligentia emendata: & nouiter in lucem edita. Ad/ditis insuper quotationibus marginalibus.

Una cum Tabula omnium & singula/rum questionũ in ipso opere con/tentarum: a Marco Anto/nio Zimara philoso/pho excellentis/simo com/pilatis.

¶ Tabula continens titulos questionū triū librorū Quodlibet/ Joānis Bachonis Anglici Carmelite theologi eminentissimi.

¶ Tituli questionū primi quodlibet.

¶ Incipiunt questiones scđi Quodlibet.

¶ Tituli questionū Tertij Quodlibet.

LAVS DEO.

¶ Acutissimi ⁊ profundissimi Doctoris Joānis Bachonis Anglici Carmelite. Qōlibeta nunc primum in lucem edita. Qō prima.

Vtrum sola fide sit tenendum aīam intellectiuā esse formam subālez hoīs. ¶ Dic pmitto ꝙ positiones que ponunꝰ a pħis. Si ab eis nō sunt relicte dubie: sꝫ pro altera pte determinate: ⁊ si eoꝝ contraria sint soluta: ⁊ si insup ꝯclusiones eoꝝ reputenꝰ dmōstrabiles: siue per Aristotelē siue per aliūque talia sunt: nō reputanꝰ sola fide tenēda. ¶ Scđꝫ hoc ergo sic pcedā in ista qōne. pmo inquirēdo an pħs posuerit aīaz intellectiuā eē formā substantialē hoīs. ¶ Scđo dato ꝙ sic: an hoc posuit tanꝗ̄ ꝯclusionē quodā modo sibi dubiaz aut tanꝗ̄ determinate verā. Tertio dato ꝙ reputauerit eā determinate verā: an ex ipso possit inueniri via ad soluendum alia pħica que videnꝰ fortia ꝯtra illā veritatē. ¶ Quarto dato ꝙ sic: an illa veritas sit demōstrabilis p quēcūqꝫ. ¶ Dic in pº articulo ponā duas ꝯclusiones: pª est: ꝙ Aristo. posuit aīaz intellectiuā esse formā substantialez hoīs ipsum vere informantē. ¶ Scđa ꝯclō ꝙ per intellectiuā intellexit Aristot. intellēm vere sumptū vt distinguitꝰ ꝯtra intellēm passiuum: nō quē vocat: quādaz nobilissimā sensitiuā qua hō excedit cetera aīalia. ¶ Sequitꝰ de pª ꝯclone quā pono ꝯtra quēdam reuerendū doctorē Aureolū: qui dicit lib. 2. dist. 16. b. ꝙ pħs dicit ꝙ aīam intellectiuaz esse formā hoīs pōt intelligi dupłr. ¶ Uno mō sic: ꝙ cōponat essentialr cum mā hoīs sicut alie forme subāles cōponunt cū mā. s. ꝙ forma est actuatio māe ⁊ terminatio: ⁊ mā est potentia: ⁊ sic resultat vnū per essentiā. ¶ Scđo mō ꝙ nō ꝯponat essentialr sicut actus cum potētia ⁊ ꝯstituant tertiaz nām per se. sed sic ꝙ per essentiā ⁊ nālr: aīa intellectiua aptetur alteri parti hoīs ⁊ fiat quoddā integratū cōpositū nāle ex vtrisqꝫ: sic tamē ꝙ remaneant due nāe distincte abinuicē. Sed sicut essentialr ⁊ nāliter vnite eo mō vnitatis: que erigitꝰ ad hꝫ ꝙ tale ꝯpositū possit agere suas extremas opationes scđas vt videlicet ꝙ verum sit dicere ꝙ hō habēs talem aīam nāe intelligat. V. g. si imaginaremur sicut aliqui imaginabantur. ꝙ ex intelligētia mouēte celū ⁊ ex ipso corpore celesti fieret cōpositum vnū nāle. Sic tñ ꝙ vtraqꝫ nā remaneret completa ⁊ distincta ⁊ pars vna ⁊ non perficeret aliā sicut potētia perficitꝰ ab actu essentiali speciali. Sꝫ solum sic ꝙ ꝯstituerenꝰ ex existentijs his ⁊ nālr qōdaz ens integratū nāle ⁊ sic ꝙ verum esset dicere ꝙ celū per intelligētiā cōponentē cum eo ageret ꝓpriū motū illico ⁊ in mō

T. c. 21. vt dicit aīa intellectiua est forma hoīs. ¶ Addit ꝙ hec est intētio pħi. 2. de aīa: vbi dicit ꝙ intellēs videtꝰ separari ⁊c. pꝫ enī ꝙ nō intelligit: ꝙ sit sepata sꝫ locū ⁊ situ: qꝛ huiuscemodi fore sm pħm ⁊ Com. nō habēt habitudinē ad locū ⁊ situ. ergo intelligit de separatione entitatiua: qua. s. in cō

Jn cō. 21. posito aīa intellectiua est alia nā subsistēs nō concurrens in vnū esse cōpositi cum mā. ¶ Dicit etiaz ꝙ sꝫ intelligit Com. ibi cum dicit: ꝙ quedā sunt forme que sūt perfectiones ⁊ fines māe ⁊ quedā nō sunt fines. ¶ Forme enī que sunt pmus actus essentialis māe simul extēdunꝰ cum mā ⁊ sic eam terminat: ergo ex opposito intendit Com. ꝙ forme que nō sunt extense in mā nec per ꝯñs eaz terminant retinēt suū esse subsistens in seipsis cum vniunꝰ māe ⁊ sic habetꝰ ꝯpositū. ¶ Jtez de illa separatione seu abstractione loquitꝰ Com. vt dīt de substātia orbis. vbi vult ꝙ qdaz forme ꝯstituunꝰ per mām: quedā nō. s. intellectus. ¶ Jtez

pħs. 2. phys. vult ꝙ nālis ꝯsiderat formas vsqꝫ ad formā Capº pº
hoīs que est abstracta: ⁊ Com. ponit eaz abstractā ibidē ⁊ T. c. 26.
pħs. 12. metħa. ⁊ Com. ibi cōmen. 17. ⁊ 38. sed nō esset abstracta si esset pmus actus ⁊ essentialis māe nec eaz dicerent ꝙ est forma hoīs ⁊c. nisi vniretꝰ homini sꝫ esse in his locis vbi ex intentione tractant de formis vnitis māe sm esse. ergo volūt vtraqꝫ. s. ꝙ est separata sic ꝙ nō est cōcurrens essentialr cuz mā in vnū esse cōpositi ⁊ tamē vnitur nobis sꝫ eē. ¶ Jsta abbreuiaui in formā q̄ ponit Aureol. diffuse. ¶ Aliud exēpluꝫ tangit. q. 2. b. ꝙ sicut in chrō fuerūt due nāe sed distincte: ⁊ nō adinuicē confuse vt in rebꝰ nālibus: ⁊ tñ in chrō fuit realis cōpositio illarū naturaꝝ intellectiuaꝝ ꝙ verū est dicere ꝙ cōpositū agit opationes suas per diuinitatē. sic in ꝓposito. ¶ Et dicit ꝙ hec fuit sententia multoꝝ sanctoꝝ ⁊ maxime Athanasij i symbolo vbi dicit ꝙ sicut aīa rōnalis ⁊ caro vnus est hō ita deus ⁊ homo ⁊c. Et subdit in quo est similitudo vnius nō cōfusione substātie sed vnitate psone. ¶ Jtem allegat ad hoc Eustatiuz 6º libº ethi. cap. 9º. Dam. libº 3º c. 3. Ric. 3. de trini. cap. 4. ⁊ 10. Magistrū snīaꝝ lib. 3. dist. 2. Et modernos docto-

res. ¶ Cōtra hanc viā pono duas ꝯclusiones: pma est ꝙ Jmpug.
Arist. posuerit aīaz itellectiuā vere iformatiue hoīuz sicut pª ꝯclō
alie forme subāles informant mām ⁊ cōponunt essentialr
cum hoīe sic ꝙ ex eis fiat essentialr vnum. ¶ Cōclusio 2ª 2ª ꝯclō
est ꝙ posito ꝙ Arist. posuisset ꝙ solū fierent vnū per integrationē ⁊ nō per veraz informationē ⁊ per essentialem vnionē ꝙ hoc nō esset tenendum nec sanctis imponēdū.

¶ Primū probo sic. 8. enī metħa. i fine dat pħs respōsio- T. c. 15.
nem ad qōnez qua queritꝰ que est cā essendi vnū omnium q̄cūqꝫ plēs partes habēt: ⁊ nō est vt aceruus ꝙ totum. s. nō est vnū per aggregationē sed per essentialem vnionē ⁊ essentialē informationem dicit ꝙ si hꝫ sit mā illud vō forma ⁊ hec quidē potētia illud vō actu nō adhuc vtiqꝫ videtꝰ ꝙ

querit dubitatio. sed pħs in 2º de aīa dans diffinitionē cō- T. c. 7.
munē oīum aīe vniuersalr dicit ꝙ ex anima ⁊ corpore fit vnū sicut ex actu ⁊ potētia. ¶ Probatio minoris q̄ ad pªm scilꝫ ꝙ intendit de oī anima ⁊ per ꝯñs de intellectiua: quia que sit intentio auctoris per certitudinē pꝫ ex ꝯclone quaz pmittit ꝓbandā ⁊ quā recapitulat probatā sed in pncipio

scđi premittit pħus tractādū de aīa in cōmuni dicens sic: T. c. pºˢ
redeamus tentantes determinare: quid est aīa ⁊ que vtiqꝫ erit cōissima ratio ipsius ⁊ infra posita diffinitione ꝙ est actus corporis ꝯcludit, vniuersalr quidem igitꝰ dictum est quid sit aīa. ¶ Probatꝰ minor. quo ad 2ᵐ: qꝛ ꝙ ibidē pertractans quo mō ex aīa ⁊ sua mā resultat hꝫ aliquid ⁊ vnū dicit ꝙ duo sunt. Et mā ⁊ species: ⁊ mā est potentia quedā

species aūt endelechia sꝫ quā. s. endelechiā dicitꝰ iam hꝫ ali- T. c. 2.
quid supra que ex his. ¶ Jtem infra dicit ꝙ nō oportet q̄rere: si vnū est aīa ⁊ corpus: hꝫ enim vnū ⁊ esse cum multi-

pliciter dicatꝰ ꝙ ꝓprie est actus est. s. ab actu. ⁊ subdit: vlr Jbidez
quidē ⁊c. arguo cum multiplr dicatꝰ esse vnum: tñ ꝙ pro- T. c. 7.
prie est vnū hoc est ab actu ꝙ nō pōt intelligi ab actu aggregante: qꝛ actus aggregās nō facit ꝓprie vnū, ergo intelligitꝰ de actu essentialr informāte. cum ḡ subdit ꝙ hoc vlr cōpetit oī aīe: sequitꝰ ꝙ intellectiua essentialr informat: sed alś de hoc diffuse dicetꝰ inferius in isto libro: ⁊ inferius in 5º articulo ⁊ 2º. ¶ Scđa ꝯclō ꝓbatꝰ: nō est enī verisimile vt sancti ponāt aliqđ ꝯriū veritati ⁊ maxie veritati quā tenet ecclesia vel si verba hoc sonarēt nō esset afferendū ꝙ

ꝯo anima intellectiua sit sub̃a per se subsistẽs in hoīe: ⁊ nõ sit vere ꝑ se ⁊ essentialr̃ informans hoīem est hꝫ. ꝓbaẽ lib. 4. de sum. trinitate ⁊ fide catholica. vbi dicit̃ cũ sancta matre ecclesia ꝯfitemur vnigenitũ dei filiũ humanũ corpus passibile: ⁊ aīam intellectiuã seu rõnalem ipsum corpus vere per se ⁊ essentialiter informantẽ assumpsisse. ¶ Infra porro doctrinã oẽm seu positionem asserentẽ aut vertentẽ in dubiũ ꝙ sub̃a anime rõnalis seu intellectiue vere ac per se humani corporis nõ sit forma velut erroneã ac veritati catholice inimicã. Predicto sacro approbãte concilio reprobamus. ¶ Diffinientes ꝙ quisquis deinceps asserere defendere seu tenere ꝑtinaciter ꝓsumpserit ꝙ aīa rationalis seu intellectiua nõ sit forma corporis humani per se essentialr̃ tanq̃ħ hereticus sit censendus. ¶ Iaꝫ si aīa esset substãtia per se subsistẽs in hoīe: sic ꝙ aīa ⁊ corpus manerẽt due distincte nãe: sic ꝙ solũ haberẽt integritatis vnitateꝫ nõ essentialis informationis ⁊ ꝯpositionis: ista propositio hõ intelligit vel esset falsa vel saltẽ impropria: qꝛ ꝙ operatio partis toti attribuit̃ est vel qꝛ ista pars est ꝑs essentialis totius ⁊ eius forma sub̃alis ipsum informãs vt dicimus ꝙ hõ texit vel edificat, qꝛ forma substãtialis ꝙ ẽ ꝓncipiũ operationũ istarũ est pars essentialis hoīs vel qꝛ assumit̃ in vnitate illius suppositi cui actio competit vt in christo. ꝓm per te nõ est hꝫ nec zm: qꝛ materia hoīs nõ est suppositũ assumens aīam: sed nõ est dicendũ hanc esse falsam vel impropriã: quia est condẽnatum ergo ⁊c̃. ꝓbatio minoris: qꝛ in ꝓma condẽnatione dñi Stephani parisius que fuit facta anno dñi. M.cclxx. die mercurij post festũ sancti Nicolai. In z° articulo sic dicit̃: ꝙ ista ẽ falsa vel īpropria hõ intelligit error. ¶ Iteꝫ hoīeꝫ habere aīam intellectiuã partẽ sui ꝑ quã opat̃ ẽ eũ habere formã sub̃alẽ eius. sed tu dicis ꝙ hõ sic habet aīam intellectiuã partem sui ꝙ verũ est dicere ꝙ hõ intelligit ergo ⁊c̃. ¶ Probatio maioris articulo. 95. dicit̃ ꝙ opatio intel° nõ vniti copulat̃ corpi ita ꝙ operatio est rei nõ hñtis formã per q̃ꝫ operetur error qꝛ ponit ꝙ intellꝰ nõ sit foῑa hoīs. Ad idẽ est articulus. 99. ꝑꝫ ẽt maior qꝛ Aristo. in z° de aīa in diffinitione T.c.5. aīe ꝯplectit̃ duo: ⁊ ꝙ sit actus corporis: ⁊ ꝙ corpus habẽs ipsum est habens vitam in potentia. In potẽtia quidã ad operari vt exponit seipsum ꝙ nõ esset nisi idem esset aīaꝫ esse principiũ operãdi ⁊ essendi formaꝫ sub̃alem: ergo ⁊c̃. ¶ Item ꝙ dicit ꝙ Phs hoc posuit, ꝯtra hoc est argutũ supra: hoc ẽt posito ꝙ posuerit nõ asserendũ esse verũ: qꝛ ratio quã iponũt Phis quare ponunt ꝙ nõ est forma faciẽs vnũ cum mã essentialr̃ eiꝰ: qꝛ ponit eaꝫ separari: sicut perpetuũ a corruptibili. Sed h̃ nõ est dicendũ: qꝛ est condẽnata probatio in alia condẽnatione per eundẽ facta. anno dñi. M.cclxxvj. articulo. lxxxviij. ꝙ nulla foῑa ab extrinseco veniens põt facere vnũ cuꝫ mã: qꝺ eñ ĩ separabile est cuꝫ eo qꝺ est corruptibile: vnũ nõ facit. error. ¶ Ad h̃ est cõcedẽdũ. ¶ Declarat̃ articulus: qꝛ eque difficile est vel difficilius ista cõcedere ꝙ nã mere spũalis ⁊ intellectualis: sic sit pars nr̃i qui sumus res corporales ꝙ per eaꝫ immãlr̃ intelligimus: ⁊ ꝙ tñ eius operatio imãlis qua operamur regrat ꝓhãtasmata in intelligẽdo. sicut ꝙ ipsa sit ꝑs essentialis nr̃a essentialr̃ nos informãs. Sed ista cõcedis tu, ⁊ Phs. ergo ꝓbatio maior: ꝙ sit eque difficile: qꝛ sic̃ tu reputas h̃ valde inapparẽs ꝙ forma imãlis informet materiã: ita videt̃ valde inapparẽs ꝙ nos qui sumꝰ res mãles habeamꝰ actũ intelligẽdi q̃ est imãlis, cũ res mãles nate sint hẽe opationes mãles: ⁊ maxime videt̃ inapparens cum hoc ꝙ virtus imãlis depẽdeat a rebus mãlibus ⁊ trãsitibus in ꝓpria opatione. ¶ Qꝺ sic difficiliꝰ ꝑꝫ, qꝛ illud est difficilius cuius oppositũ est facilius. Sed facilius est sustinere ꝙ nos operamur operationes nobis ꝓprias: ⁊ sic ꝙ formale principiuꝫ operãdi ꝓmũ sit perfectio ꝓma nos vere informans q̃ꝫ hoc ꝯcedere: ⁊ illud negare esse formã ⁊ ꝓmã perfectionẽ: sed h̃ ponis tu: ergo ⁊c̃. ¶ Item Phs habet illã pro immeᵗᵒ vel ꝙ intellectiua cõtineat̃ sub ista diffinitione ꝙ est actus corporis ⁊c̃. vel ꝙ sit actus anima sicut nauta nauis: h̃ ꝑꝫ in ꝓmo caᵒ: z° libᵒ de aīa. vbi per totuꝫ capl̃m ꝓbat: ꝙ est actus corpis physici: ⁊ in fine capl̃i ponit aliud mẽbꝝ diuisionis ⁊ ꝙ immanifestũ est: si est actus aīa sic̃ nauta nauis: ergo cũ negas ꝓmum opꝫ te cõcedere zm. si vis saluare verba Phi. sed zm nõ est asserendũ. T.c.11. ergo. ¶ Articulo. 129. dicit̃ sic: ꝙ hõ pro tanto dicit̃ ex se ĩtelligere viuere vel moueri ꝙ agens istas actiones est ei vnitũ vt motor mobili ⁊ nõ substantialr̃. error. ¶ Ad auctoritates Phi que dicit eaꝫ separatã ⁊c̃. Dico ꝙ hanc dicit separatã: nõ sicut substantiã per se subsistentẽ in cõposito. Solo ad motiua Aureoli. Sed h̃ dicit ad differentiã formarũ eductarum de potẽtia mãe vt sit sensus qꝺ intelᵗᵘᵐ non cõpetit precise esse formã corporis sicut hoc cõpetit formis alijs: sed etiaꝫ põt separari post corruptionẽ subiecti sic̃ ꝑpetuũ a corruptibili: ⁊ sic loquitur de separatione entitatiua nõ in subiecto sed q̃ sibi nata est cõpetere aliquãdo extra subiectũ. ¶ Hec responsio declarat̃ articulo z°. ¶ Qꝺ Coñ. hic posuit verum est: qꝛ in hoc errauit ꝯtra magistrũ suũ vt statiꝫ habebit̃. ¶ Ad auctoritates sanctoꝝ ꝑꝫ per idẽ: vult eniꝫ Athanasius ꝙ aīa rõnalis ⁊ caro nõ ita oīno confundunt̃ adinuicem. sic̃ alie forme: qꝛ tunc separari nõ posset: ⁊ per se esse extra carnẽ nõ negat tñ quin confundant̃ adinuicẽ constituendo vnũ aliquid per essentiã: ꝓmus intellectus sufficit sibi ad persuadẽdũ ꝙ due nãe nate per se esse possunt esse vnᵒ christus per aliqualẽ sĩlem: qꝛ anima rõnalis ⁊ caro que freq̃nter separant̃ per mortẽ ⁊ per se existunt pro tunc vnũ faciunt hoīem: ex quo ꝑꝫ: ꝙ ꝓmã confusionem negat nõ scđam. ¶ Per idẽ ꝑꝫ ad alios sanctos. ¶ Seq̃t̃ de z° ꝯclusione principali huiꝰ ꝓmi articuli quã pono cõtra quẽdam doctorẽ Syrigeriũ: qui concedit Aristo. velle Scđa cõclusio principalis. intellectũ esse formã nostri vere informantẽ nos. Sed dicit: ꝙ Aristo. nõ loquit̃ de intellectu vere sumpto. vnde dicit ꝓm Aristotelẽ ꝙ intellectus est forma hoīs intelligẽdo h̃ de intellectu passiuo de quo. 3. de aīa, passiuus intellectus corruptibilis est ⁊ sine h̃ nihil teneẽ ⁊ iste intellectᵒ est vis imaginatiua vt ibidẽ dicit Coñ. ꝯmẽ. 20. ibi, dissolutio q̃stionis ⁊c̃. ⁊ in fine cõmenti dicit Coñ. ꝙ per istum intellectum differt hõ ab alijs aīalibus. Si autẽ loquamur de intellectu in quo Phs ponit intellectũ possibilẽ imaterialẽ quã ꝓprie vocamus aīam intellectiuã in nobis. Sic nõ probat Phs vt dicit in isto z°: ꝙ anima intellectiua sit forma hoīs: imo postq̃ꝫ Phs dixerat: ꝙ aīa ẽ actus corpis ⁊c̃. dicit infra de intellectu anime ⁊ perspectiua potẽtia vel T.c.21. adhuc manifestum est. Sed videt̃ aīe adhuc genus esse alterũ ⁊ h̃ solũ separari sicut ꝑpetuũ a corruptibili. ¶ Itẽ sic ꝑt formari arᵐ. Phs nõ ponit aliquẽ intellectũ nisi vel intellectũ agentẽ vel possibileꝫ vel passiuũ q̃s ponit. 3. de anima. sed per nullum istorum intellectuũ põt intelligere aīam intellectiuã nisi per intellectũ passiuũ. ergo si Aristoteles ponit aīam formaꝫ hominis: h̃ solum relinquit̃ intelligẽdum de intellectu passiuo qui est perfectio sensitiua: vt dicit Coñ. supra. ¶ Probatio minoris: qꝛ certum est ꝙ ꝑ intellectũ possibilem vel agentẽ nõ potest intelligere aīaꝫ intellectiuam qꝛ ille sunt potentie aīe: aliquo mõ differentes ab anima ꝓm omnẽ opinionẽ: ⁊ nõ accipiunt̃ pro anima: ꝓm ꝙ Phs distinguit eam cõtra potentias qꝛ tunc essent in homine due aīe intellectiue: etiaꝫ statim Phs probat de istis ꝙ sunt separate ⁊ de anima intellectiua probauit ꝙ est actus corporis nec per intellectũ qui est potẽtia perspectiua potest intelligere animã intellectiuam qꝛ

auctoritas phi dicit expresse q est potētia: dicit istam potē
tiam perspectiuā: et Com. ibidem cōmen. 21. incepit decla-
rare virtutē que videt esse anima. Sed mā est: qd non est
T.cō.7. anima. ¶ Etiā h manifestū est de intētione phi qr p con-
cluserat in pncipio 2i diffinitionē quā dicit cōmunē omni
aie. s. qd est actus corporis. et bene infra dicit de potētia p-
spectiua et intellectu nihil adhuc manifestum est. Sed al-
teruz genus est: et cōtingit separari: sicut perpetuū a corru-
ptibili. cum ergo dicit de ea q nihil est dictū. 3. ipsa nō est
2° Dam. forma hominis. ¶ Itē demonstratio quā ponit Aristoteles
t.c.24. dicens q aia est illud quo intelligimus. Primuz ergo for-
ma hominis, nō valet pbatio assumpti de intelligētia mo-
uente celū et de virtute in semine que nō est forma celi. aut
seminis sm Com. 2. metha. cōmē. 31. et tamē sunt eis pnci-
Impug. pium agendi. ¶ Ad hoc lib. 1. disti. 12. articulo. 4. et lib. 2.
distin. 15. articulo 2°. Contra phs vult q intellectus et in-
tellectiua vt distinguit ptra sensitiuā sit forma hois. Sed
intellect9 passiuus est pars sensitiua nobilissima quedā vt
dicis cum Com. ergo falsum est q intellectus passiuus sit
T.cō.p. forme hois. ¶ Probatio maioris: qr phus in p. 2i. de aia:
vbi diffinit animā q est actus corporis cōtinuat se ad pre
cedētia dicēs, que qdē a prioribus tradita sunt rc. tanq ex
pncipio redeamus tentātes determinare quid est aia et q
cōmunissima ratio ipsius. sed illa pcedentia que fuerunt a
pncipio introducta: et ad que redit cōprehēdunt aiam in-
T.cō.7. tellectiuā vt distinctā ptra sensitiuā: ergo rc. ¶ Hoc pro
t.8. bat sic: post principiū enim pmi de aia dicit, q qr querentes
tes de aia humana soluz vident intēdere formidādū. i. q-
renduz. vtrum vna ratio ipsius est sicut aialis in cōmuni.
aut s3 vnūquodq3 altera vt equi, canis, et hominis: et red-
dit rationē quare querēdū est de intellectiua dicens: qr vi-
detur vtile cognoscere q quid est sicut est in mate^co quid
T.c.11. rectū: quid obliquū: et qd linea. s3 ille intellectus seu anima
hominis cuius est cognoscere vle et qd quid erat eē est aia
itellectiua distincta ptra sensitiuā: ergo habet propositum.
¶ Item arguit 2°: vt dictū est volētē tractare perfecte de
aia oportet tractare que dicta sūt a prioribus de anima. sed
T.c.19. vt p3 pmo de aia in caplo: pncipiū questionis prioris De-
mocritus: et Anaxa. tractauerunt de anima intellectiua: qr
tractauerūt de intellectu qui est prius simplex et immistus
h habetur in illa littera. Democritus autē: et infra Anaxa.
aūt. ¶ Item in caplo: primū quidē igitur nō bene: vbi re-
probat opinionē dicētiū animā includere magnitudinē et
T.c.30. ibi tractat: q maxie est falsum de intellectiua: dicēs, non
T.c.31. enim valde sensitiua: neq3 vt desideratiua: et multa argu-
T.c.46 mēta ponit ibi de intellectiua vt distinguit ptra sensitiuā:
T.c.24. vt p3 intuenti litterā. ¶ Item in scdo de anima: vbi effica-
citer vult probare: q diffinitio de anima: q est actus cor-
poris rc. conuenit cuilibet anime: ibi facit specialē distin-
ctionem de intellectiua cōtra sensitiuā. vnde arguit sic, ani-
ma sensitiua ppria esse forma vera materia: qr est illud
quo pmo sentimus. sed in nobis est aliquid quo pmo intel
ligimus: sicut quo pmo sensimus. igit illud est forma ma-
teria. Sed anima quo scimus vt distinguit cōtra quo sen-
timus est pprissime anima intellectiua, igit. ¶ Item q
ille imponit pho in. 3. de anima: q intellectus passiuus qui
est corruptibilis sit anima hois expresse est cōtra intētio-
nem phi ibidem: quoniā in illo caplo. 3. lib. quoniā autē in
T.c.17. omni nā rc. Aristoteles tractat de potētys que sunt intelle-
ctiua dicēs q sicut in omni natura est aliquid vt mā. alteriū:
autē causa et factiuū, sic necesse est in anima has differen-
tias et intellus in quo est omnia fieri et quo est oia facere
et actio. post subdit: q est quidē passiuus intellectus corru-
T.c.20. ptibilis: et sine h nihil intelligit. ecce q anima distinguit cō-
tra suas potētias incorruptibiles et ptra tertiā que est phā-

tasia que vocat intellectus passiuus corruptibilis. ergo ma-
le intellectum passiuū accipit aduersarius pro ipsa anima.
¶ Itez in scdo de anima: in caplo potētiarū aūt anime di- T.c.27.
cit: q alys quidē insunt oēs. alys āo quedā. et ibidem infra
distinguit phanta^am que vocat passiuus intellectus ptra i-
tellectū in hoie dicēs. De phātasia autē imanifestū est, po-
sterius autē intendēdum. alteris aūt et intellectiuū et intel-
lectus vt in hoibus. ¶ Item dicit vltimū est et minimū ra- T.c.29.
tiocinationē et intellectū. ¶ Quibus āt inest ratiocinatio T.c.32.
corruptibilium his et reliqua oia: quibus aūt istoruz vnū-
quodq3 nō oibus ratiocinatio. sed quibusdā quidez neq3
imaginatio vt hoibus. sed certū est q imaginatio sit distin-
cta cōtra intellm ratiocinatiuū est ignobilior isto ergo ima-
ginatio seu phanta° que vocat intellectus passiuus nō est
nobilissima perfectio hois igit falsuz dicit ille. ¶ Et ideo Ibidem
subdit q quedam aialia sola hac. i. imaginatione viuunt et 32.
subdit. Sed de speculatiuo intellectu altera ratio est. i. ha-
bētia intellectū speculatiuuz nō viuent sola imaginatione
tanq forma specifica: imo viuit in intellectu speculatiuo
tanq vltima differentia specifica. ¶ Cōtra aliā fictionē
Cōmētatoris et Sigery q intellectiua solus nobiscū me^te
phan^te vnit habetur diffuse lib. 2°: distin. 20. ¶ Ad argu-
menta Sigery quādo dicitur ad pmum: q phs ponit in-
tellectū separari rc. Dico q veruz est intellectū qui est po-
tentia potest separari ab organo vt p3 in tertio: nō tamē i-
tellectū qui est anima potest separari quin sit eius forma et
substātialis perfectio: vt p3 in illa demonstratione in 2°:
quoniā aūt quo viuimus vbi ponit q per intelletuz intel-
ligimus primuz: et q illud est forma substātialis et species T.c.24
ibidem. ¶ Ad scdm, dico q phs ponit intellectū quē vo-
cat potētiam perspectiuā esse formā hominis: et quādo di-
cit phs dicit q de ea nihil adhuc manifestū. Respon. q
phs ante pbauerat vniuersalr et in cōmuni animam esse
formā: sed apud omnes phos fuit specialis dubitatio de
intellectiua an esset forma: sed qr h in speciali nōdum pro
bauerat: dixit nihil adhuc manifestum: per h tamē nō ex-
cludit quin sit forma qr hoc in speciali pbat postea in ca-
plo. quoniā aūt quo viuim9 est duplex. ¶ Ad tertiū Com.
q aliquid potest esse pncipiū operationis et nō vniri: dico
q l3 phus diceret q aliquid sep^atum potest habere causali-
tatē super aliquid: mouēdo tantū sicut cuz intelligētia mo-
uet celū et in generando. sicut. 2. metha. ponit ipsemet Cō-
mētator cōmēto. 31. q virtus formatiua in semine nō est i
eo: sicut in subiecto sed in corpore celesti: tamē phs dicit
in demōstratione sua. 2. de aia 3rius de pn° formali elici-
tiuo operationis qn opatio nō attribuit agenti extrinsecor
sed ipsimet rei operāti. v. g. quādo animal mouet se: sed in
pposito operatio intelligēdi nō soluz sm phm attribuit
intelligētie copulate nobiscū sed nobis in illo cap. quoniā
aūt quo viuimus vbi dicit: q quo intelligimus est duplex
scilz aia et sciētia sicut quo sentimus et mouemur est duplex:
ergo rc. In opatione que est cognitio: op3 pncipiū cogni-
tiuū esse in cognoscente tanq eius forma. sic supra dixit
phs de duplici quo scimus q est forma et actus sui susce-
ptiui. s. subiecti. ¶ Cōfirmat: l3 enim virtus qua intelligē-
tia mouet celū nō sit informatiue in celo et virtus formati-
ua in corpore qua transmutat semē ad spēm nō sit forma-
liter et subiectiue in semine, est tn formaliter in eo cui at-
tribuitur ista operatio: que est mouere celū. s. in ipsa intel-
ligentia vel corpore: et h dico q est in illis formalr et subie-
ctiue. si sit realiter differēs ab ipsa intelligētia vel a corpo-
re: si autē nō tunc verum est q solū est in eo virtualiter. er-
go virtus cognitiua eadez ratione est in eo subiectiue cui
attribuitur talis operatio cognitiua. sed h est ipse quasi co-
gnoscit: ergo potentia cognitiua est forma: informās ipsuz

cognoſcẽtem q̃ ibi eſt planũ ꝙ realiter differt ab ipſo ꝙ
eſt ſubm ſuſceptiuũ iſtius actus.ſ.a corpore:ꝙ ꝓhs vocat
ibi ſuſceptiuũ. ¶ Ideo iſte venerabilis doctor poſtq̃ vi
dit decretalẽ nõ tenet iſtam opinionẽ ſm hunc intellectũ
quẽ ſonat opinio. Sed declarat eam ꝙ nõ eſt cõtra ſuam
opinionem. videlꝫ diffuſe in ſuo 2° lib°:in queſtione illa.
2° artic° ¶ Ad ſcdꝫ articulũ facio duas ꝯcluſiones.pma an Ariſto
teles dubitauit circa hoc in lib° de aia ⁊ alibi: vbi ſpecialr
egit de hoc ſcdo:an alibi cõiter dubitauit. ¶ Quãtũ ad p̄
mã ꝯcluſionẽ/videt̃ ꝙ Ariſtoteles põnẽs ſuã tenuerit ſub
dubitatione:ꝙ eni dicit ꝓhs:ꝙ vniuerſalr dictũ eſt qd ẽ
anima.ly vniuerſalr diſtribuit pro eo:ꝙ ſub dubio ponit̃
ſub eius diſtributione:ſed ſic eſt hic.pmo ꝓbat̃ qd ſub du
bio cõtinet̃ ſub data diffinitione de aia addit. Si autẽ ali
quod cõmune in omni aia oportet dicere:erit vtiqꝫ actus
Com.7. pmus ⁊c̃.vbi dicit Cõmẽtator:⁊ iduxit ſermonẽ in forma
dubitationis excuſando ſe de intellectu ⁊ partibus eius.
T.c.11. ¶ Item in fine capl'i. Amplius aũt immanifeſtũ eſt ſi ſit
corporis actus aia ſicut nauta nauis.⁊ pꝫ ꝙ loquit̃ de itel
lectiua per hoc:ꝙ imediate premiſit de anima. At ꝯo ſm
quaſdã partes nihil ꝓhibet ꝙ ſit ſeparabilis ꝓpter id ꝙ
T.c.21. nullius corporis ſunt actus. ¶ Itẽ ꝓbatio ꝙ excipitur q̃
infra.de intell'u aũt ⁊ perſpectiua potẽtia nihil adhuc ma
nifeſtũ eſt:ſed videt̃ genus alterũ eſſe ⁊ h̃ pmũ contingere
T.c.8. ſeparari ſicut ꝑpetuũ a corruptibili. ¶ Cõtrariũ apparet.
In pncipio eni.2.de aia/probat aiam eſſe formam ſubſtã
lem vere informãtẽ nos:q̃ illud eſt forma ſubſtãtialis ve
re informans qua amota non remanet cuius erat forma
niſi equiuoce: pꝫ de forma dolabre ⁊ viſu ocul' ſi oculus
eſſet aial/⁊ probat h̃:q̃ forma amota nõ eſt amplius in eo
principiũ motus ⁊ ſtatus ⁊ ſignanter dicit in eo ad dñiam
corporis celeſtis:q̃ corpus celeſte non habet in ſeipſo p̃n
cipium motus:ſed principiũ motus eſt in intelligentia ſe
parata ⁊ hec propoſitio eſt ſingularis qua dicit̃ ꝙ illud ẽ
forma qua amota perdit̃ nomen ⁊ diffinitio ſed eque eſt
verum:ꝙ ſeparata anima intellectiua ab hoie per mortẽꝫ
nõ manet homo niſi equiuoce. Sicut ſeparata aia ſenſiti
ua ab aſino:ꝙ nõ eſt aſinus niſi equiuoce : q̃ nõ amplius
erit pricipiũ motus ⁊ ſtatus in ipſo:ergo eque probat ꝓhs
T.c.24 ꝙ intellectiua eſt forma informãs ſicut ſenſitiua. ¶ Item
hoc probat ſic/quo pmo operamur eſt forma ſubſtãtialis
operãtis:ſed q̃ in virtute forme ſubſtãtialis omnes ſequẽ
tes forme ſunt pncipia operãdi ⁊ per ꝯſequẽs pncipiũ quo
eſt forma ſubſtãtialis/ſed anima itellectiua eſt primũ quo
ſimus ⁊ intelligimus:ꝓpterea q̃ ex hoc põt ꝓbari ꝙ ani
ma ſenſitiua eſt pmuꝫ quo ſentimus:q̃ cuꝫ duplex ſit quo
⁊ anima ⁊ actus ſentiẽdi ⁊ planũ eſt ꝙ actus ſentiendi non
põt eſſe primũ quo:igit̃ ipſa anima ſenſitiua:ſed eodẽ mo
do de quo intelligẽdi q̃ ſcimus ſcientia ⁊ intellectu . ſed
ſcientia nõ poteſt eſſe pmuꝫ quo intelligimus:etiã accipi
endo intellectũ imaterialẽ:vt pꝫ in principio.1.phicoꝝ.ſꝫ
ſcientia nõ poteſt eſſe primũ quo:igit̃ intell'e pꝫ:igit̃ ꝙ il
lud argumentũ eadem vi cõcludit de intellectiua ſicut de
ſenſitiua igit̃ ſi ſenſitiua vere informaret ⁊ ſubſtantialiter
ſequit̃ ꝙ ⁊ intelligentia. ¶ Ad hoc faciunt:⁊ argumẽtũ p̄
muꝫ ꝙ feci contra Aureolũ ꝙ vniuerſalr anima ⁊ corpus
ſe habẽt ꝙ hoc quidẽ potentia illud ꝯo actus:⁊ tria argu
menta ſequentia que declarant hũc articulũ ꝙ aut h̃ eſſet
T.c.30. falſa vel impropria hõ intelligit ⁊ duos articulos. ¶ Iteꝫ
arguit ꝓhs ſic:ſic̃ figura eſt cõmunis ad omnes figuras.
ſic anima ad omnẽ animã. Sed q̃ figura eſt cõmunis/ri
diculũ eſt diffinitionẽ dare de figura que nõ eſt cõmunis
oib° figuris.igit̃ ſic in ꝓpoſito. ¶ Propter ſolutionẽ iſta
rum eſt intelligendũ ꝙ Ariſtoteles in pmo caplo:vbi cõ
munſſimã diffinitionẽ dedit de anima nihil in ſpeciali te

tigit de intellectiua:ſed ſolũ in generali ꝓbauit: ꝙ anima
erat actus corpis ⁊c̃.ſed q̃ omnes phi in ſpeciali plus du
bitabant de intellectiua q̃ alijs:⁊ ideo in ſequenti caplo.
quoniã aũt ex in certis ⁊c̃. ꝓbauit ꝓhs animam eſſe for T.c.12.
mam corporis:in ſpeciali faciens mẽtionem de intellecti
ua ibi:quoniã ãt quo meminim° ⁊c̃. ¶ Per hoc ad aucto T.c.24
ritates dico ꝙ omnes precedũt illam rationeꝫ ſpecialẽ de
2.lib.quoniã aũt quo viuimus.vt pꝫ intuenti litterã ꝙ igit̃
dixit ꝙ de intellectu nihil adhuc eſt manifeſtũ ⁊c̃. Nõ di
xit h̃:ꝙ itellectiua nõ cõprehenderet̃ ſub illa diffinitione
cõmuni aie:q̃ ſic ꝯtradiceret ſibi:vbi dixit in pma ꝓpoſi
tione libri ꝙ tentaret determinare quid eſt aia ⁊ que eius
cõmuniſſima rõ. Sed h̃ dixit volẽs tenere auditores in
ſuſpenſo ꝙ plus in ſpeciali dicturus eſſet de itellectiua eo
ꝙ de ea ſpãlior erat dubitatio. ¶ Cõtra/poſt illaꝫ ſpecia
lem reſpõſionẽ que tangit intellectiuã in iſto caplo ſequẽ T.c.27.
ti.potẽtiaruꝫ aũt anime ⁊c̃.Dicit ſic/quibuſdam autẽ ineſt
intellectiuũ ⁊ intellectus vt hoibus ⁊ ſi aliqd alterum hu
ius eſt aut honorabilius . Ecce adhuc ponit̃ ſub dubio. T.c.29.
¶ Item infra de ſpeculatiuo aut intellectu altera ratio ẽ. T.c.32.
¶ Reſpon°:ꝙ vtraqꝫ iſta auctoritas loquit̃ de intellectu
vt eſt potẽtia anime nõ vt eſt anima:vt pꝫ intuenti litterã/
relinquit ergo ibi aliam conſiderationeꝫ qualiter intelle
ctiua potentia differat ab alijs potẽtijs anime q̃ h̃ decla
rabit̃ in 3° lib°:in p̄ ca°.quoniã aũt ſicut i omni natura ⁊c̃. T.c.17.
Ubi determinabit ꝙ nõ vtitur organo . ſed eſt imiſtus ⁊
impaſſibilis ⁊c̃. ¶ Qd non loquit̃ de intellectu vt anima/
pꝫ per precedẽtia.q̃ iſte auctoritates ſunt in caplo/poten
tiaꝝ aũt anime ⁊c̃. ¶ Item nõ eſt vere ſimile ꝙ infra ſex
lineas velit ſibi ipſi ꝯtradicere.Sed poſt primã auctorita T.c.30.
tem imediate ꝙ eodem modo vna eſt ratio anime ſicut ⁊
fine.dicit hec autẽ vtiqꝫ ⁊ in figuris ratio cõis que cõmu
nis omnibus: ꝓpria autẽ nullius.ſimil'r aũt ⁊ in dictis ani
malibus. ¶ Reſpon.ly dictis dixerat/ꝙ anima ẽ quo vi T.c.32.
uimus mouemur ⁊ intelligimus. ¶ Itẽ poſt ſcdam aucto
ritatẽ immediate ſubdit:ꝙ quidem igit̃ de horũ vnoquo
qꝫ ratio h̃ proprijſſima ⁊ de anima manifeſtũ eſt:ſic igitur
apparet de finali intẽtione in hoc lib.de anima. ¶ Hic ẽt
determinat in ſpeciali.16.de animalibus: in ſpeciali ſic ar Intractatiõe Theodori eſt in 2° de generatiõe aialiũ cap.3.
guo.Si poſſibile eſt aiam intellectiuaꝫ de foris in nos ad
uenire poſſibile eſt eaꝫ eſſe formã:foꝛatiue nos informan
tem.Sed ꝓhs.16.lib.reſpõſionis ad queſtionẽ an eodem
modo adueniat intellectiua aia nobis ſicut ſenſitiua dicit
⁊ ꝓbat ꝙ nõ:imo intellectiua de foris aduenit ⁊ nõ edu
cit̃ de potẽtia mãe:ergo.ꝓbat minorem ſic/propria opa
tio arguit ꝓpriuꝫ principiũ ipſius ⁊ modũ habendi ipſum
ꝯ.g.q̃ ambulare eſt corporalis opatio ⁊ que habet̃ per
inſtrumẽtũ corporale ideo arguit/habere pedes in corpo
re:⁊ ſic habere pedes in corpore : ꝙ ipoſſibile eſt illos pe
des de foris aduenire.Sed neceſſe eſt eos educi de poten
tia corporis aut natura deficeret in neceſſarijs.ergo ex op
poſito cuꝫ nos habemus operationẽ ꝙ nõ cõmunicat cuꝫ
corpe.ſ.intelligere.ergo opꝫ intellectuꝫ de foris aduenire.
Maior pꝫ per ſe q̃ ꝙ forma adueniat de foris eſt ꝯtra cõ
ceptũ cõmunẽ phoꝝ q̃ concordãt ꝙ nõ eſt generatio ſub
ſtãtialis niſi reſpectu entis in potẽtia mãe: vt pꝫ.5.phyſi.
ꝙ autẽ ſit forma noſtri:ad hoc ſaltẽ apparẽter eſt cõcept° T.c.8.
nãlis.ſ.ꝙ experimur nos intelligere ad ꝙ ꝓbabit̃. Seq
tur ꝙ intellectus eſt forma nos informans. ergo maior te
net per locũ a maiori. ¶ Declarat̃ ratio/q̃ ꝙ ꝓhs conce
dit ꝙ de foris aduenit aut per hoc intelligit ꝙ creat̃ ⁊ ha
bet̃ ꝓpoſitũ ꝙ poteſt eſſe forma noſtra formalr informãs
q̃ Cõmẽtator qui reph̃ẽdit Auicẽ.qui fuit dator formaruꝫ
in omni genere ſubali.vt pꝫ.2.metha. cõmento.31.⁊.12.cõ
mẽto.18.reprehẽdit quãtuꝫ ad antecedẽs.ſ.ꝙ forma ſit ex
nihilo

nibilo nō quātum ad ꝯsequentiā: ergo ꝯñia bona. aut per
hoc intelligit ꝙ prius preexistebat ⁊ nouiter intrat: ⁊ sequit̃
ꝙ creat̃: ⁊ per ꝯsequēs ꝙ potest informare. probatio ꝙ se/
quit̃ ipsam creari qꝛ intelligētia preexistens que nouiter in/
trat: nō est prima intelligentia: ergo causata a prima intelli/
gentia. Sed ois intelligētia causata a prima respicit primā
tanꝗ̄ priorē se. Sed in illo priori que prima precessit scđaꝫ.
scđa nō habuit aliqđ esse in se: sed solū fuit ens entitate sue
cāe ꝙ aliqñ habet solum pro quocūqꝫ signo prioritatis est
solū ens ī alio ⁊ nihil est in se. si nouiter est: est ex nihilo: er/
go ⁊c̃. Ad hoc Cōmētator. 7. metha. ꝯmē. 31. in fine. ¶ Itē
in lib. de itelligētiis premittitur. ꝙ aiaꝫ intellectiuā esse cō
stat ꝗ̄ participatio diuina est ⁊ tamē act⁹ primus qui phici
corporis vitā habētis in potētia / sed cū nō habet organuꝫ
sane nō rursum facit. ¶ Hoc probat: virtus eniꝫ ꝗ̄ est sciē/
tifica vtiuꝫ ⁊ necessarioꝝ ⁊ vtriusqꝫ partis phic / theorice /
⁊ practice: ⁊ que dat diffinitiones de cōmunib⁹ nō potest
eē organica: qꝛ ista obiecta sūt abstracta a mā: sꝫ est intel/
lectus virtus qua operamur nō organice. ¶ Quātum ad
scđam ꝯclusionē / videt̃ ꝙ in aliis locis phs dubitauit de
h vel ꝙ est de cōib⁹ principiis suis: sicut de eternitate mū/
di ⁊ huius tenuit ꝯtrariū ꝙ cōiter dubitauit: pbat̃ qꝛ ali/
quādo pro vna parte: alia pro alia apparētia ptulit. 12. me/
T.c.16. tha. habet Aristoteles pro principio ꝙ foā substātialis rei
nō precedit ipsam rem cuius est forma substātialis. sed est
simul cū eo. Nam sicut exponit Cōmētator ibidē cōmen/
to. 16. causa agens differt a formali: qꝛ agens ⁊ mouēs pre/
cedit illud qđ agitur ⁊ mouet̃ ab eo: formalis autē ⁊ mālis
est cū generatione. ¶ Ex hoc videt̃ mihi ꝙ ipse habet p
principio ꝙ forma substātialis est simul cū eo cuius est for/
ma ⁊ nō precedit illud cuius est. sed ipse dubitauit an ani/
ma intellectiua precedat generationē hoīs vel nō. ergo dubi/
tauit an esset forma sūbalis hominis. ¶ Nam primo celi p
bat per rationes quas reputat demōstrationes ꝙ nihil po
test esse eternū a parte ante ꝙ nō sit eternū a parte post ⁊
ecōuerso. Sed ipse dubitauit an aīa intellectiua esset eter/
na a parte post / sicut pꝫ ex phīe. 12. metha. vbi dicit ꝙ for/ᶜ:
cōmento. 17. intellectiua manet post morteꝫ. ergo eadē ra/
T.c.20. usqꝫ ad finem. tione dubitauit an esset eterna a parte ante. ¶ Item phs
8. metha. querit istā questionē quō homo sit vnus cum sit
cōpositus ex corpore ⁊ aīa: ⁊ dicit ꝙ cā vnitatis ꝯpositi ex
mā ⁊ forma est: qꝛ illud idē qđ est primo in potētia ab agen/
te fit in actu. vbi dicit Cōmentator cōmento. 15. nec est ali/
quid aliud causatū ab eo in qđ agit sed illud ideꝫ qđ est in
potētia fit in actu: ꝗ̄ agens extrahit de potētia in actū. Est
ergo hic aliquid vnū qđ primo est in potētia ⁊ trāsfertur de
potētia ad actū ⁊ translatio nō largit̃ ei multitudinem sed
perfectionē in esse. ¶ Ex hoc sic arguo / intētio phi ⁊ Cō/
mētatoris est ꝙ nō dicit̃ cōpositū vnū: nisi qꝛ forma sub/
stātialis educit̃ de potētia cuius est forma per actionem
agētis extrahentis ipsam formā de potētia in actū. Sꝫ aīa
intellectiua nō educit̃ de potētia hominis / qꝛ si sic nō esset
ab extrinseco. cuius oppositū dicit phs lib⁹. 16. de aīalib⁹
qui dicit ꝙ intellect⁹ est ab extra: qꝛ si esset in potētia māe
nō esset forma imālis / neqꝫ itellectualis / neqꝫ separabilis.
Sicut nec sunt alie forme māles educte de potentia māe.
ergo vt videt̃ nō fuit de mente phi: ꝙ aīa intellectiua esset
forma substātialis corporis. ¶ Itē stāte opinione Aristo
telis de eternitate mūdi tunc infiniti hoīes precesserunt huic
homini: ergo intēdebat vel ꝙ esset vnus intellectus oiuꝫ
⁊ si sic nō intēdebat ꝙ aīa intellectiua eēt forma substātia/
lis hominis / vel intendebat ꝙ singuloꝝ singuli sūt intelle/
ctus / ⁊ tūc vel intēdebat ꝙ intellectus corrūpitur corrupto
hoīe vel ꝙ sunt infiniti intellctus reseruati in actu. ¶ Pri/
muꝫ nō fuit de sua intētione finaliter: qꝛ de hoc dubitauit: si/
cut pꝫ supra: ⁊ ēt esset imissus ⁊ imālis per ꝯñs incorruptibi/
lis. ¶ Nec scđm / qꝛ tunc sunt infiniti intellectus in actu qđ
est impossibile: qꝛ lꝫ nullum esset sibi incōueniens in infi/
nitū ire successiue s̄m ꝯtinuaꝫ generationē ⁊ corruptionē:
sicut nō est incōueniens diuisionē continui ꝓcedere in i/
finitū s̄m diuisionē: cū esset incōueniens sibi reseruare in/
finita ⁊ ponere ea simul esse in actu: vt pꝫ. 8. phẏsi. in prin/
cipio. ¶ Item stante opinione Aristo. de eternitate mūdi
⁊ modo suo ponēdi: nihil nouū pōt fieri in mūdo / nisi me/
diāte motu celi: qꝛ s̄m eum nihil ꝓcedit de nouo in esse: ni/
si mediante motu vel mutatione: ꝙ ēt voluit de oī forma
extracta de potētia in actū: sed oē productū mediante mo/
tu celi est corruptibile ⁊ generabile: sequit̃ ꝙ aīa intellecti/
ua esset gñabilis ⁊ corruptibilis / ⁊ ita corrupto hoīe corrū/
pit̃ anima intellectiua: ꝙ tñ Arist. sub dubio relinquit. 12.
metha. vt dictuꝫ est: ⁊ ēt si esset generalis nō esset ab extra
cuius oppositū dicit. ¶ Confirmo istam rōnem sic / ex in/
tentione Aristo. omne productū de nouo de mā producit̃ T.c.17.
qꝛ ois ꝯceptio phoꝝ fuit ꝙ ex nihilo nihil fit: ergo si ani/
ma intellectiua esset ꝓducta de nouo esset ꝓducta de mā
s̄m intentionē Aristo. ⁊ per ꝯsequens aīa intellectiua esset
forma mālis / cuius oppositū in. 3. de aīa. ¶ Sed tunc diffi/ T.cō.4
cile concordare istos cōmunes passus cū aliis tribus spe/
cialibus supra positis. ¶ Respon⁹ ꝙ modus Aris. ⁊ alio/
rū fuit: ꝙ quādo loquunt̃ cōiter de alia mā ⁊ nō ex inten/
tione ⁊ inquisitione principali multa cōcedunt de illa. Sed
quādo principalr̄ tractāt illam in speciali reperit̃ ꝯtrarium
v.g. quādo loquit̃ de relatione ⁊ aliis accidētib⁹ s̄m cōem
rōnem accidentis que est accidere subiecto videt̃ dicere
ꝙ idem est fundamēto: vt pꝫ. 5. phẏsicoꝝ. vbi ponit ꝙ ad/
uenit sine alio fundamēto: ⁊ lib⁹ pdicamentoꝝ. ⁊. 5. metha. T.c.10.
distinguit ipsam in species per fundamēta. ¶ Eodem ēt T.c.20.
modo. 4⁰ metha. videt̃ dicere ꝙ accidentia oia nō sūt res T.c.2.
alie a substātia. Sed quedā denominationes alie sicut sa/
nuꝫ in vrina ⁊ dieta nō sunt nisi denominationes in respe/
ctu sanitatis que est in aīali: ⁊ ita videt̃ dicere ꝙ nō habent
diffinitionē nec quidditatē nisi per substātiaꝫ: ⁊ tamē in. 6.
metha. vbi ex intētione inquirit que pertinet ad ꝯsidera/
tionē metaphẏsici determinat ꝙ nō que sūt in aīa. Sed ꝗ̄ T.c.8.
sunt res: ⁊ ibi distinguit ꝙ sunt decē cathegorie reruꝫ ⁊ in
12. lib⁰ determinat ꝙ qđlibet predi^{m} habet ꝓpria elemē/
ta. ¶ Nec mirū si sic ꝓcedat cōcedēdo ⁊ negando qꝛ mul/
ta ꝯueniūt rei s̄m esse cōe qđ hꝫ cū aliis / que nō ꝯueniunt T.c.19.
ei s̄m suū esse in spāli ⁊ vt differt. sic dico hic. quādo loqui/ ⁊ infra.
tur de anima intellectiua nō dist^{m} eius rationē ꝯtra cōmu/
nem rōnem aliarū formaruꝫ ꝯcedit de ea que sunt cōmu/
nia aliis. s. ꝙ nō permanet post morteꝫ ⁊c̃. ¶ Melius ex/
emplū de affirmatione ⁊ negatione eius / est de aīa intelle/
ctiua: qꝛ phs ponit. 16. de animalibus: ⁊ libro de intelligē/
tiis ponit ꝙ creat̃ ⁊ cōmuniter negat creationē. ¶ Etiam
aliud exemplū: vult. 8. phẏsicoꝝ: ꝙ infinita potētia nō po T.c.79.
test esse in magnitudine / qꝛ maior potētia esset in maiori ⁊
minori. Minor loquit̃: ꝙ ratio ista teneat vnuꝫ s̄m cōia
principia que ponunt formā extendi extensione māe. Sed
tamē est falsum ꝯsiderando specialē rōnem potentie pri/
mi motoris. v.g. si punct⁹ esset forma substātialis linee s̄m
illud cōe principiuꝫ. Sequit̃ ꝙ plus de puncto est in pluri
de linea: ꝯsiderando tñ rationē puncti falsum est: imo cum
sit indiuisibilis: opꝫ ꝙ tota sit in toto ⁊ tota in ꝗ̄libet par/
te. dicit hoc lib. 3. dist. 18. artic. 3. ¶ Dico a simili pro oībus
factis argumētis ⁊ similibus ꝙ in istis cōibus passibus ꝓ
cedit ex cōibus principiis quoꝝ vnum est ꝙ mā nunꝗ̄ est
sine forma: nec forma sine mā. 12. metha. ⁊. 1. de celi. ¶ Ali/ 16
ud ꝙ oīs forma educit̃ de potētia māe. 8. metha. ¶ Aliud 12
ꝙ mundus est eternus per ꝯti^{m} generationē ⁊ corruptio/ 15

nem ⁊ ꝙ nihil est incorruptibile in hoc mūdo inferiori.8.
physicoꝝ.¶ Aliud ꝙ creatio est impolis.pmo physicorū.
¶ Aliud ꝙ oia generant̄ mediāte corpore celesti.8.phy-
sicoꝝ.⁊ p̊ de generatione.¶ Unde fm ista cōia principia
bene habet̄ ꝙ aia intellectiua nō est forma corporis:quia
ipsa manet ⁊ separat̄:sicut ꝑpetuū a corruptibili:⁊ nō edu
cit̄ de potētia mãe nec multiplicat̄ per ꝯtium generationē
⁊ corruptionē.Sed per solā creationē ⁊ nō per motum ce
li.¶ Si tñ ꝯsideramus ista que sunt specialia ipsi anime
intellectiue nostre.s.per ipsam experimur nos intelligere
vlia ⁊ illud quo scimus.vlia opꝫ esse formā scientis:sicut
quo sentimus singularia sensatis ex hoc sequit̄ ꝙ ē forma
nostri:⁊ cū huic addamus ꝙ forma que nō cōicat vel mā
in operādo debeat venire de foris per creationē ⁊ nō per
generationē ⁊ motū celi,habebimus ꝙ ē forme nostri:lꝫ
nō per illum modum qui cōis oibus alijs formis.¶ Per
hoc pꝫ ad argumēta oia ꝙ verum est ꝑ illos cōmunes paſ
sus pħie:vbi loquit̄ de forma substantiali in cōi nō distin
guendo,intellectu aūt ab alijs non habet̄ ꝙ sit forma sed
solū per speciales passus:nec ē ꝯtradictio: qꝛ nō loquit̄ si-
milr vtrobiqꝫ:qꝛ in cōibus passib⁹ loquit̄ vt plures,in spe
cialibus loquit̄ vt specialissimus inquisitor.sicut nō est cō
tradictio quādo loquit̄ de aliquo ꝓbabilr vno mō:⁊ quā-
do determinat alio mō.¶ Sequit̄ de 3° articulo vbi gra-
ues sunt difficultates ꝯtra determinationē Aristotelis.pri
ma est ista:ꝙ est subiectū operationis realis inquā per se
diuise ⁊ distincte ab oī subiecto corporeo. Impole est ꝙ
entitas talis subiecti sit actuatio ⁊ ꝑfectio maxime sua nā
erit abstracta ⁊ separata.Sed aia itellectiua est subm ope-
rationis intellectiue que est operatio quedā per se ⁊ diuisa
a corpore:ergo ⁊c.¶ Probat̄ maior:qꝛ operatio facit sci-
re formā:ergo ex hoc ꝙ operatio nō depēdet a corꝑe pōt
T.c.13. ꝯuinci ꝙ forma ꝙ est operationis ꝑncipiū nō dependet a
corpore.Hic ēt dicit Phs.1.de aia vbi dicit ꝙ si sit aliqua
operatio aie in qua nō cōicet corpus necesse est vt ipsa sit
abstracta:⁊ loquit̄ de forma que est ꝑncipiū operationis.
sed nō est sermo de separatione fm situ ⁊ locū:qꝛ h̄ nō ha-
bēt situ:ꝫ ēt fm Phm in formis substātialibus:ergo loqui-
tur de separatione entitatiua.Confirmat̄ ratio phi duplr.
¶ Primo qꝛ operatio est accidēs. Sed accñs nō pōt ha-
bere maiorē separationē ꝙ suū subiectū:ergo si opatio seu
potētia est abstracta ⁊ subiectū.¶ Scdo que sunt vnū in
actu ēt vniuoce subiei quicquid attingit̄ ab vno ⁊ reliquo
x.g.qꝛ quātitas ⁊ lignū sunt vnū subiecto ⁊ nō diuisa,im-
pole est quadrare quātitatē quin quadrat̄ corpus. Sꝫ for
ma que est ꝑnm opationis ⁊ sua operatio sunt vnū in actu
etiā ⁊ potētia qua operat̄ aia est idem subto cum aia.ergo
aia.¶ Scda ratio est forma que est ꝑfectio mãe ⁊ actus
essentialis corrūpit̄ sui subiecti corruptione: qꝛ pa oppo-
sitū.nō est pars essentialis:partes enim essentiales nō hñt
esse actuale nisi in toto:qꝛ si separate haberent esse actuale
nō essent partes.sed quedā tota.sed fm phm intellectū se-
2° de aia paraī sicut ꝑpetuū a corruptibili.¶ Tertia,oīs forma ꝙ
T.c.21. est perfectio ⁊c. Extēdit̄ extēsione sue mãe qꝛ perfectio ⁊
T.c.26. perfectibile sūt correlatiua:vt pꝫ.2.physicoꝝ vbi ꝓbat ꝙ
physicus dꝫ ꝯsiderare de forma sicut de mã.qꝛ ꝯsiderans
de vno relatiuoꝝ debet ꝯsiderare de reliquo. Sed multi-
plicato vno relatiuoꝝ ⁊ reliquū.ergo multiplicatis ꝑtib⁹
mãe.Sequit̄ ꝙ ⁊ forme.¶ Quarta est ista,oīs forma que
est ⁊c Educat̄ de potētia mãe qꝛ alr crearet̄ : h̄ est contra
cōem cōceptus.g̃. ¶ Quinta,oīs forma que est ⁊c. Cōicat
m̃e suū effectū formalē vt a vegetatiua dr aliquis viuēs
⁊ facit opera vite,sed corpus nō dicit̄ intellectiuū nec itel-
ligere:ergo ⁊c.¶ Itē nullum violentū est perpetuū.sed se-
paratio aie violenta:ergo ⁊c.ergo aia quādoqꝫ est reuersu-

ra ⁊ sic resurectio est nālis. ¶ Propter solutionem isto-
rū pono distinctionē ⁊ est ꝙ aiam esse formā : actū perfi-
cientē corpus pōt intelligi triplr. ¶ Uno mō ꝙ perficit
corpus ⁊ actuat tanq̄ eius perfectio essentialis : ⁊ isto mō
intellectiua est forā hominis sicut alie forme substātiales
sunt essentiales respectu suoꝝ ꝑfectibiliū:vt supra est ꝓba-
tū.¶ Alio mō:qꝛ sic perficit corpus ꝙ perficit̄ in corpo-
re fm aliquē modū cēndi:⁊ h̄ est verū de oī forma inquā-
tū est pars totius:qꝛ oīs pars inquātū est pars ꝑficit̄ in to-
to:qꝛ pars inquātū pars habet esse perfectū suū:vt est in to
to.¶ Alio mō:ꝙ sic perficit corpus ꝙ per h̄ perficit̄ vt est
pars ꝙ est cōe omni forme:tñ non limitat̄ ad precise esse
pars vel ad precise esse in corpore ⁊ operari per aliqd cor
porale.⁊ hoc est ꝓpriū solū intellectiue ꝓpter esse intelle-
ctuale ⁊ abstractū qđ hꝫ supra oēm formaꝫ. ¶ Istud 3m
ꝓbat̄ de intellectiua.phs enīꝫ.16.de aīalibus ꝓbat aiaꝫ in
tellectiuā esse formā ⁊ tñ nō educi de mā. Sed preexiste-
re ante mām ⁊ de foris aduenire qꝛ habet rōnem que non
cōicat cum corpore:sed qua rōne potest esse forma ⁊ de fo
ris aduenire qꝛ nāliter habet operationē que nō cōicat cū
corpore eadē rōne pōt esse forma ⁊ habere taleꝫ nām in-
trinsecā ꝙ preter corpus nālr potest de foris remanere ⁊
operari:ergo verū est qđ dixi de intellectiua ꝙ est talis ꝑ-
fectio ꝙ nō limitat̄ ad precise esse in corpore nec per cor-
pus operari.¶ Probatio minoris qꝛ ꝙ forma remaneret
⁊ sine ꝓpria operatione rep̄sentarēt phi ꝙ esset frustra in
nā.Sed si cū ꝓpria opatione remaneret nō ergo caꝫ deo
ꝙ aia que de foris aduenit habeat nālem operationē que
nō cōicat cū corpore tunc si de foris nālr per se ꝑmaneat
nō priuabit̄ ab operatione qꝛ in illa nō cōicabat cū corpo
re sed si extra permaneat cuꝫ sua ꝓpria opatione tunc xo
erit frustra.sed ꝙ in nā nō est frustra illud nō est impole
esse in nā:qꝛ nā solū repellit a se tanq̄ ipolia vel incōueni-
entia ociosum ⁊ frustra:vt pꝫ in 3° de aia.⁊ alibi g̃. ¶ Iteꝫ T.c.45.
vt pꝫ ꝑmo.1.articulo.2.de aia ꝓbat phs aiam intellectiuā ⁊ p̊ celi.
esse formā nr̃i sicut sensitiuā ⁊ eodē modo:⁊ i 3° dicit ꝙ se- T.c.32.
paratus ē solū h̄ qđ xo est ⁊ h̄ imortale ⁊ ꝑpetuū.Si intel T.c.24.
ligat̄ de intellectu aia habet̄ ꝓpositū ꝙ phs ponit intelle- T.c.20.
ctiuā formā nostri ⁊ tñ nō limitari ad corpus. Si de intel
lectu potētia habere ꝓpositū:nō ꝑt eni actus.s.potētia ma-
nere sine subto.¶ Itē h̄ declaratur phi cōcedent quādaꝫ
formam omnino per se operātem:sicut ꝙ vt intelligētias
⁊ quādam omnino esse principiū operādi vt cuꝫ alio ⁊ vt
quo tantum, vt formā eductam de potētia mãe.sed inter
duo extrema habere mediū non videt̄ repugnare nāe sic
si est motū tantū ⁊ mouens tantū non repugnat dare mo- T.c.35.
uens motū:vt arguit Phs.12.metha. ergo nō videtur in-
conueniens formā aliquā esse principiū operandi:vt quo
⁊ cum alio ⁊ vt principiū ꝙ vt per se entes. ¶ Exēpla ad
hoc accidētia que sunt.pmo in pane nāliter post separan-
tur ⁊ per suam potentiā obediētialem sibi tenent̄.sed deus
posset facere illam potentiā obedientialē naturalē quo fa-
cto nāliter esse per se ⁊ vt ꝙ nālr i alio ⁊ vt quo. ¶ Aliud
exēplum,forma que nunc perficit mām est actus actuans
da ꝙ deus faceret eaꝫ actu actuāteꝫ ⁊ per se actu entē nālr
esset per se ⁊ nālr in alio.¶ Per h̄ ad argumēta.ad p̄m ꝑt Opō sepa
dici ꝙ opatio pōt itelligi separata duplr.vno.s.mō in eēn- rata duplr
do,puta ꝙ nō existat in hoīe ⁊ iste sensus est falsus:qꝛ exi
stit in aia hoīs.⁊ in isto sensu est maior vera:⁊ minor falsa.
alio mō in essentia,puta ꝙ opatio intellectualis est essen-
tia abstracta:⁊ sic est maior neganda in forma que habet
vtrāqꝫ cōditionē.s.⁊ informare ⁊ nō precise limitari ad in-
formare eo ꝙ per naturā est essentia abstracta ꝙ talis for
malis sit separata:qꝛ est essentia abstracta in se:⁊ nō depen
dens a corpore in operando.est tamen nō separata in eēn-
do forma.

do forma. ¶ Ad 2ᵐ & 3ᵐ dici pōt per idē: qꝛ dici potest ꝙ eius operatio nō est magis separata ꝙ̄ suum subiectū: imo attingitur a quo attingiť suum subiectū: quia aīa intellectiua. sicut & operatio intellectiua & potentia intellectiua sunt actus: & potētia ipsius hominis: licꝫ separeť a materia quidditatiue & in illud videť incidere qđ alij dicunt ꝙ separať a corpore in rōne partialis quo, qꝛ videlꝫ nō vtitur īstrumēto corporeo ad operandū: nō tamen sepať in rōne quod, qꝛ ambo simul. s. mā & forma hoīs faciunt vnū qđ operatur. s. homo. ¶ Ad 2ᵐ p̄ncipale qñ diciť ꝙ forma que est essentialis perfectio materie corrumpiť &c. Dico ꝙ falsuꝫ est de forma que sic est perfectio mãe ꝙ tñ ꝓpter suum esse intellectuale & abstractū ꝙ est intrinsecū nō limitať ad precise operari per corpus. Et quãdo ꝓbať: qꝛ eo ꝙ est pars corrumpiť corruptione totius: qꝛ partes essentiales nō habent esse actuale nisi in toto. Rñ° per aliam partez distinctionis quã dedi: qꝛ dðo ꝙ verū est, ꝙ vt pars corrūpiť &c. & ꝙ vt pars nō hꝫ esse actuale nisi in toto: vt tñ est quedaꝫ perfectio intellectualis in se nō dependēs nec limitata precise ad esse pars corporis sic neutruꝫ sequitur. ¶ Ad 3ᵐ qñ diciť, forma que est perfectio materie extendiť &c. Dico ꝙ non est verū de forma que sic perficiť in materia in rōne partis ꝙ per nãm suam que est intellectualis non limitať ad precise esse in mã: qꝛ eo ipso quo sic perficit, ꝙ nō limitatur ſm cōditionē materie, eo ipso retinet ꝓprias passionē que cōuenit sibi ſm se. s. ꝙ sit indiuisibilis: hoc enim est ꝓprietas imāliū. Sed hoc retento ꝙ sit indiuisibilis in se: & simul ꝙ sit pars & forma subalis ad hoc sequiť ꝙ sic est forma ꝙ est tota in toto & tota in qualibet parte: & nō extensa sicut de puncto si esset forma substantialis linee. ergo &c. ¶ De hoc lib. 3. di. 18. arti. 1. Et quando diciť multiplicato vno relatiuoꝝ & reliquū, dico ꝙ verū est. supponit falsum qꝛ inter materiã & formã nō est relatio, nisi ſm dici etiam maior est falsa: quia per vnã similitudinē albū dr̄ ad multa alba, & vna mensura dr̄ ad mensurata multa, & pꝫ vna potētia generatiua ad multa generabilia. ¶ Propter ꝙ formať fortius sic. totus homo est extensus per se. ergo quelꝫ pars saltem per accidens &c. vide. 3. li. di. 17. artic. 1. ¶ Rñ° ꝙ si totū extendiť. ergo quelꝫ pars: oportꝫ intelligi vbi perfectio & perfectibile mutuo se perficiūt: sicut perfectibile precise limitať ad esse per formã. ¶ Ita ecōtra forma limitatur ad precise esse in materia sicut dicit Cōmētator. 1. ꝙ materia & forma mutuo se sustētant. vbi vo forma nō limitatur ad esse in materia ꝓpter nãm suã intellectualeꝫ & abstractam a mã ibi nō opꝫ ꝙ sequatur cōditionē mãe: vt. s. partes eiꝰ multiplicenť ſm multiplicationem & extensionē partium mãe sed sufficit ꝙ alio modo perficiat. modo videlicet qui est ꝓportiona tali perfectioni indiuisibili. scilicet per hoc ꝙ est tota in toto & tota in qualibet parte. ¶ Ad 4ᵐ dico, ꝙ est ꝫ cōem ꝯceptū omniuꝫ pħoꝝ ꝙ aliqđ creareť & hoc in ꝓcessibus vbi pħi ꝓcedunt ſm cōia pn̄cipia pħie, vt supra articulo. 2. ꝫ in tractatu spāli quē fecit de ꝓductione aīe ꝯ ꝯtrariū, vt pꝫ. 16. de aīalibus. ¶ Ad 5ᵐ. dico ꝙ hec non est vera, corpus sentit: nisi qꝛ sentire conuenit aīali per aliqđ organū corporale sicut mediãte quo possit. ergo ꝙ sensitiua sic esset forma substantialis animalis ꝙ sentire cōueniret animali immediate per animam sensitiuã & nō mediãte quocūqꝫ organo corporis. tūc hec esset falsa. corpus sentit: sed hec esset vera, animal sentit: sic est in ꝓposito: ideo concedimꝰ hec vera, homo intelligit, nec hoc corpus intelligit. ¶ Ad vltimum potest dici ꝙ separatio sua non est violenta vt est intellectualis. sed solum vt est pars. vel arguť ꝙ vt intellectualis separaretur: violenter tamen vt est intellectualis nature eius permanentia extra nō est violēta: & iō ꝑma nere poterit in eternū ſm pħm. Questio. II.

Queritur que pars sit magis demōstrabilis scilꝫ ꝙ anima intellectiua sit forma substãtialis hominis vel eius cōtrariuꝫ ꝙ actiua: quia Aristo. demonstrauit. 3. 4. de anima vt habituꝫ est questione precedēte. Contra, ergo posset demonstrari, cuius cōtrarium ponit Cōmentator. hic quatuor sunt videnda. ¶ Primo, antique vie posite sunt probantes animam intellectiuam esse formam hominis. ¶ Scđo, illis solutis seu calūniatis ponētur quedã difficultates que magis ꝓbabiliter videntur ꝓbare cōtrarium. ¶ Tertio, illis non obstantibus ponentur rōnes magis efficaces ad probandum ipsam esse formam humanam: & soluentur 3ie. ¶ Sequitur de pmo articulo vbi probant quidaꝫ. s. Herueus ꝙ sic accipiēdo intellectū pro anima intellectiua illud cui cōuenit pmo & ꝓprie intelligere vel habet intellectum partem sui vel ē ſm se totuꝫ intellectus. Sed nō est ſm se totum intellectus. ergo habꝫ illum tanꝙ̄ partem sui. sed non sicut materiam. ergo sicut formam. maior ꝓbatur: ꝙ illud qđ est obiectū actus intelligendi non diciť vere & proprie intelligere. Sed illud diciť vere & ꝓprie intelligi. ꝙ est subiectū actus intelligendi: sed nullus pōt esse subm actꝰ intelligēdi nisi sit ſm se totū intellꝰ vel hñs itellectū ptē sui: qꝛ actꝰ itelligēdi, in nullo pōt esse sicut in subto nisi rōne itellꝰ sicut pmi & pse subti. g nullus vere & ꝓprie itelligit nisi habeat intellectū ptez sui vel sit ſm se intellectus. minorem ꝓbant. s. ꝙ vere & ꝓprie conuenit intelligere: ita ꝙ intelligere hominis non sit solum qđdã nobile sentire sicut quidam posuerunt: qꝛ illud quo hō excedit qđlꝫ animal ꝙ̄cūqꝫ perfectū illud vere & ꝓprie cōuenit sibi & nō est sentire aliqđ qꝛ quelꝫ operatio sensitiua conuenit cuilibet animali perfecto: ita ꝙ ſm sentire hō nō excedit animal sed homo per intelligere excedit omne animal. ergo intelligere vere & ꝓprie conuenit homini & non est aliqđ sentire. ¶ Contra, illud videť qđ nō demonstrat ꝙ anima intellectiua sit forma substãtialis pmo per Aureolū qui ponit ꝙ humana anima & corpus sunt vnum per integrationē non per essentialē vnionē. q. ꝓcedente articulo pmo. Item si aliqđ demonstrat, hoc non esset nisi ꝙ est forma informans hoīeꝫ: sed cum hoc pōt stare ꝙ sit forma accidētalis. ꝓbať dupľr. ¶ Primo ex simili modo arguendi: sic homini enim vere cōuenit ridere & ꝓprie: & iō sequiť ꝙ risibilitas est forma vel ꝙ sit totus homo: & tñ cū hoc stat ꝙ sit accñtalis eadem rōne concessa ista manere ꝓpositione. s. ꝙ intelligere vere & ꝓprie cōuenit homini hñ sequiť ꝙ pars intellectiua est totus homo vel forma eius: sed cuꝫ hoc stat ꝙ non est forma substãtialis. sed accñtalis. ergo cōcessa istis maiore. adhuc nō habent ꝙ aīa intellectiua sit forma substantialis hominis. ¶ Scđo ſm principia eorum cōcedunt ꝙ in re materiali puta in sacro posset deꝰ creare aliam virtutez supnaturalē in sacramentis ꝙ esset causa gratie vel caracteris in anima. Ipsi etiaꝫ supponunt ꝙ potentie anime sunt accidentia. ergo nō est impossibile eis cōcedere ꝙ potentia intellectiua esset creata a deo & informatiue reciperet in anima sensitiua sicut accñs in subiecto & tunc bene sequereť ꝙ homo intelligeret per intellectum ꝙ esset forma hominis: sed accidentalis non substantialis: & ita sequiť contra eos ꝙ nō est forma substãtialis. sꝫ apud Pħm sequiť cōtrariū. Sequiť enim pħo ꝙ si potētia intellectiua sit forma in nobis ꝙ & ipsa aīa: qꝛ potētia ꝓpria que est imālis arguit ꝓpriū subm imãle sicut in aliis passio arguit subꝫ. ¶ Cōtra minorē arguo sic: qꝛ cū dicūt ꝙ itelligē ve & ꝓprie ꝯuenit hoi ita ꝙ itelligē hoīs nō sit qđdã nobile sentire tñ: qꝛ ꝑ itelligē excedit hō qđlꝫ aīal: & qđlꝫ sentire. ¶ Dicerēt illi g sequūť Cōᵐ ꝙ i hoie est 2ᵐ itelligē vnū ꝙ est actꝰ intellꝰ sepati g est vnꝰ in oībꝰ: sꝫ de isto pcederēt

2° sētē. 7. 30.

Primus articl[u]s. Oc. Her[veus] in quol. 3°. q. 11.

ꝙ ꝑ illud intelligere hõ excederet qõlz alal ⁊ ꝙ illud itelli/
gere nõ est qõdã nobile sentire tãtũ.sed intells qui est pn/
cipiuȝ istius actus intelligendi non est ad propositum:vt
quia tñ coniungitur nobis per phantasma nfm. Non eniȝ
Intellige/ re duplex fm Cõm. coniungitur sicut forma substantialis. ❡ Sed aliud intel/
ligere est in nobis qin est actus intellectus passiui corrupti
bilis in nobis qui intellectus in nobis est vis imaginatiua:
vt dicit Cõmentator.3.de ala.cõmẽto.2.ibi dissolo qõnis.
❡ Et tunc dicerent:vt dicit idem Cõ^tor in fine cõmenti ꝙ
per istum intellectum excedit:⁊ differt homo ab alijs:⁊ ꝑ
consequens intellectus iste est forma substantialis:cuȝ aũt
aduersarij ex suis pncipijs possunt sic respondere minori
istoꝝ/pȝ ꝙ ratio eorum non demonstrat illud qõ intẽdit.
❡ Sunt enim alij/Tho.contra Gen.li.2.cap.68.ꝓbantes
Op.Tre me in 2°ȝ Gẽ.c.68. ꝙ anima intellectiua est forma substantialis corporis:⁊ h
sic.Tho.cõtra Gen.Circa medium capli.qꝛ semper supre/
muȝ inferioris generis attingit infimũ superioris generis
ita videlȝ ꝙ attingit formam substantialem illius superio/
ris generis.A.g.ostrea que solum sensitiuum tactus habent
⁊ in terram ad modum plantarum astringunt̃ hoc inq̃tuȝ
hoc:qꝛ sunt perfecta in genere viuentium attingunt ad ha/
bentia animam sensitiuam.ergo cum homo sit supremum
in genere animaliũ.ergo attingit ad infimaȝ intelligẽtiam
tanq̃ ad eius formã substantialeȝ.ergo anima intellectiua
T.c.6.6. ⁊ infra est forma substantialis hominis. ❡ Item.ca.67.ꝓbat/ꝙ
hoc sit possibile:qꝛ fm phm.2.de ce.celum est animatum:
⁊ per hoc pȝ/ꝙ hȝ differentias positionis ⁊ loci:non soluȝ
quo ad nos.Sed etiam ad se.ergo intentio.phi fuit.ꝙ fm
se sit animatũ ⁊ nõ anima sensitiua.ergo itellectiua. ❡ Cõ/
T.c.36. firmat:quia.12.meta^ce ponit ꝙ mouens celum qõ est oino
mouens imobile mouet vt amatũ ⁊ desideratuȝ.Mouens
autem cõiunctum:⁊ quodã modo motũ ꝙ vocat animam/
est intelligẽtia.ergo eadẽ ratione in hominibus est veꝝ ꝙ
sunt animati anima intellectiua mouẽte eos:sed nec iste ra
tiones ꝯtradicũt/ꝙ lȝ ma.pme rõnis.s.ꝙ supremũ inferio/
ris generis ⁊c̃. sit vera in illis:que sunt forme eiusdem or/
dinationis ⁊ eiusdem rationis/sicut sunt omnes forme edu
cte de potẽtia mãe quoquo modo:nõ tñ opȝ ꝙ hoc sit veꝝ
in illis formis que sunt oino extranee rõnis sicut sunt oẽs
forme imateriales. ❡ Item cum in tertia ratione dicitur
ꝙ celum habet animam intellectiuam formam substantia
lem sui hoc negatur a multis:phm hoc sensisse:⁊ ꝓbatur
falsuȝ.di.16.arti.2.in 2.lib.posito tamen ꝙ fuisset intentio
phi/nõ tamen vȝ si anima intellectiua est forma substãtia/
lis rei incorruptibil.s.celi/ꝓpter hoc erit forma substantia
lis hominis qui est corruptibilis:qꝛ bene phs negaret hoc
dicendo ꝙ est necesse perpetuũ separari a corruptibili:nõ
tamen necesse est ipsuȝ perpetuũ separari ab incorruptibi/
2° artic. li. ❡ Sequit̃ de 2° articulo.vbi alia argumẽta sunt magis
physica ꝙ nõ põt demonstrari aiam intellectiuam esse for
maȝ substantialẽ hominis:qꝛ si sit.ergo demonstrari possit
resurectio.cõsequens est falsum.ergo ꝓbatio cõsequẽtie:qꝛ
si sit.ergo ipsa separata habet naturalem inclinationem vt
iteruȝ vniat̃:sed cõtra naturalem inclinationẽ/non potest
semper detineri:qꝛ hoc esset cõtra naturam ⁊ violẽter:nul/
lum autẽ violentũ põt esse eternũ. ❡ Item non potest de/
monstratiue ꝓbari forma vniri mãe nisi que est eiusdem
rationis ⁊ eiusdem generis cuius materia:qꝛ inter pncipia
naturalia nõ esset ꝓportio ꝙ abhorret nã.sed forma incor
ruptibilis nõ est huius:quia corruptibile:⁊ incorruptibile.
10 meta.c. ob.vi. plus differunt q̃ fm genus. ❡ Item ꝙ non potest demõ
stratiue probari esse/non potest demonstratiue esse forma
informans.sed aiam intellectiuaȝ esse non potest ꝓbari de
monstratiue:ꝓbatio nõ potest demonstratiue ꝓbari sic ꝙ
sit educta de potẽtia materie:quia hoc est falsuȝ:⁊ falsuȝ nõ

põt demonstrari:nec sic ꝙ crearet̃:qꝛ iste motus non põt
demonstrari a phis qui est contra cõem cõceptũ omniuȝ
phoꝝ.sed ex nihilo aliquid fieri/est ꝯtra cõem cõceptũ ⁊c̃. T.c.32.
pmo phys. ❡ Item nõ potest demõstrari ex apparentib⁹
cuius oppositum magis apparet ex omnibus cõmunibus
sensibus:sed ꝙ ala non sit forma informans magis appa/
ret q̃ ꝙ sit forma.ꝓbatur:qꝛ apud oẽs phos anima intelle
ctiua est quedã intelli^a:lȝ sit infima inter oẽs sed magis ap
paret ex nomine ⁊ rõne intelligentie ꝙ sit quid subsistens
q̃ formans.ergo ⁊c̃. ❡ Item illud nõ põt demonstrari vl
ꝓbari demonstratione phoꝝ de qua nunc loquimur cuius
oppositũ demonstratiue ꝓbatur:qꝛ si sic est:demonstratio
solum est veroꝝ:essent duo opposita simul vera.sed demõ
strari potest demonstratiõe physica ꝙ nõ sit forma corpo/
ris.ergo ⁊c̃.ꝓbatio mino.qꝛ illud demonstratiue demon/
strant phica que nõ põt solui nisi per fidem.arg^m aũt ꝓbãs
ꝙ intellectiua nõ est forma corporis non põt solui nisi per
fideȝ.ꝓbat̃:quia argumentũ ꝓbans ꝙ non potest esse for/
ma corporis est:qꝛ si sic ipsa esset ratio corpori recipiendi
q̃titatẽ ⁊ extensionẽ:qꝛ cũ q̃titas est actus requirens subȝ
in actu esset sibi ratio recipiẽdi q̃titatẽ.sed illud qõ est ali/
cui subiecto rõ recipiendi extensionẽ extendit̃ per accidẽs
qñ totum compositum extendit̃.ergo intellectiua extendi/
tur per accidens. ❡ Istud arg^m non soluitur nisi per fideȝ
dicẽdo/ꝙ illud extendit̃ per accidens ad extensionẽ totius
qõ est ratio recipiẽdi extẽsionẽ:dicit̃/ꝙ veꝝ est qñ est for^a.
imersa mãe:⁊ non tota in qualȝ parte.sed ꝙ aliqua forma
sit formans:⁊ sit tota in toto ⁊ tota in qualibet pte materie
sic ꝙ non sit imersa materie:hoc est dictũ fidei ⁊ sanctoꝝ.
Aug.16.de trin.ca.7.⁊ Augustinus cõtra epistolas funda^ti:
⁊ ad respon.de origine cause. ❡ Sequitur de 3° articulo. Artic.3.
vbi ꝓbat̃ rõnes positas ꝙ precedente articulo.2.sunt alie
due cogentes. ❡ Primo:quia in syllogismo.vbi maior ꝓ/
batur inductiue ⁊ ex sensibus.⁊ minorem oportet conce/
dere per experimentum/necessario sequitur cõclusio.Sic
est de ratione Aristo.hec enim maior Aristo.probatur in/
ductiue:⁊ hoc quo operamur.primum est forma nostri.h
minor nos intelligimus per intellectuȝ primuȝ:ita ꝙ actio
intelligẽdi est vere nostra ꝙ dico cõtra Cõmentatorem ꝓ
batur per experimentum.ergo ⁊c̃. Probatur maior indu/
ctiue:⁊ ex sensib⁹:qꝛ per hoc qõ dicit/cooperamur pmo/nõ
potest intelligi quo dispositiue.ibi enim posset in aliquo ca
su lȝ non vniuersaliter poni instantia. ❡ Dicunt eniȝ qdaȝ
doctores ꝙ species est pmũ quo dispositiue intelligimus:
nec tamen est in intellectu impressiue ⁊ informatiue.lȝ ex/
pressiue. ❡ De illa specie expressa.di.6.2.li. Idem dicitur
de charitate ꝙ est principium credendi saltem vbi fides
est formata:nec tamen est in intellectu informatiue.q̃ opȝ
intelligi de quo virtuali vel de quo pncipali:lȝ si intelliga/
tur de pmo quo virtuali.adhuc propositio est falsa:quia in
agente virtuali suum pmũ quo virtuale nõ est in eo infor/
matiue:vt patet de calore in sole ⁊ de virtute informatiua
in semine fm Cõmentatorẽ.7.metaphy.cõmento.31. Re/
linquitur ergo ꝙ propositio illa de quo pmo intelligatur
de quo formali pncipali:tunc arguo/hec ꝓpositio/quo pri/
mo/pncipaliter aliud operat̃/est forma substãtialis operã/
tis.probatur ab Aristote.per hoc:quia ipso amoto non est
amplius pncipium motus ⁊ status. Sed in isto intellectu
patet inductiue ꝙ anima intellectiua est forma substãtia/
lis sicut de alijs:quia sicut in elementis ⁊ mistis ⁊ vegeta/
libus ⁊ animalibus est verum ꝙ per corruptioneȝ vel per
mortem ablata forma non amplius est in eo pncipiuȝ mo/
tus ⁊ status:ita amoto per mortem ab hoie intellectu non
amplius est in eo pn^m intelligẽdi ⁊ habitualr sciendi.g̃ ⁊c̃.
❡ Minor ꝓbatur quo ad ptem pmã/planum est enim ꝙ

eque intellectus est principium formale principale et primum re-
spectu actus intelligendi: sicut ignis respectu actus igniendi: et
sensus respectu actus sentiendi. quia actus intelligendi, non po-
test reduci ultima resolutione nisi in intellectum etc. ¶ Pro-
T.c.6.p. batio quo ad 2m: quia primo phys. volens probare quod contin-
git nos scire per causas probat per experimentum sic: et patet
hoc si nunquam hoc dixisset: tunc nos cognoscere arbitramur
cum causas primas cognoscimus etc. Sed arbitrari seu con-
siderare, et advertere se scire et cognoscere res per causas
suas et principia: illud est experimentum intellectuale et nostrum.
ergo etc. ¶ Item impossibile est experiri in nobis aliquem
actum nisi potentia experiendi: sic in nobis forma est simi-
le ac si experiremur sensationem sine sensu: et anima sensiti-
va: sed in nobis experimur actus intelligendi proprie dictos
ut distinctos contra omnem sensationem. ergo etc. probatur
maior, quia impossibile est aliquem experiri nisi habeat po-
tentiam experimentativam: quia esset actus sine potentia. sed
si intellectus copularetur nobiscum solum et non informet nos.
nos non habemus potentiam experimentalem. Sed intelligentia
que copulatur nobiscum habet illam quia per potentiam imagi-
nativam nostram per quam copulatur nobiscum non experimur
nos intelligere: igitur si anima intellectiva non sit forma in
nobis sequitur quod nos non experimur cognitionem univer-
salem. sed intelligentia copulata experitur cognitionem uni-
versalem: et non nos. ¶ Probatio minoris: experimur in no-
bis enim cognitionem universalem ab omnibus singula-
ribus abstractam: et illa non potest esse actus alicuius sensus: quia
talis cognitio universalis et abstractiva non potest exerceri per
organum. Omne enim organum determinatur ad certum ge-
nus entium. sed actus qui non potest exerceri per organum
non potest esse actus sensus. ergo. ¶ Secundo minor patet sic, expe-
rimur in nobis quod cognoscimus intentiones secundas scilicet genus
et speciem et fabricamus entia rationis et reflectimur super co-
gnitiones nostras. hec omnia experimenta repugnant sen-
sui. ¶ Probatio de genere et specie: quia nulla potentia
potest cognoscere aliquid sub universali ratione quam sui primi obie-
cti. sed sensus est singularium que sunt in materia. ¶ Secundum
etiam patet: quia fabricamus entia rationis cuius predicatum
et subiectum est nihil: ut hic, nihil est nihil: hoc non potest sen-
sus, quia sensus requirit sensibile ut sensibile: et per consequens
ut ens. ¶ Tum quia entia rationis fundantur in intentionibus
secundis. si ergo non potest in istas nec in ista. ¶ Tertium patet:
quia sola natura immaterialis est super se reflexiva. ¶ Con-
Scotus. cordat Scotus. 4. di. 43. q. 2. articulo primo. d. supposita igi-
tur distinctione de forma tripliciter perficiente de qua dictum est q. 2.
Solo ad arg. precedente. articulo 3. ¶ Respondeo ad argumenta. ad primum quan-
do dicitur quod est forma: ergo habet inclinationem: licet sequatur.
philosophi quia negant resurrectionem, negarent naturalem inclinationem
eius: de intellectiva dicerent, quod habere inclinationem natu-
ralem ad materiam verum est de sola forma que omnino perficitur in
composito, non est verum de ea que est in se perfecta. ¶ Quod se-
parata non habet naturalem inclinationem ad corpus secundum philosophos.
probatio: quia secundum philosophos ipsa separata habet perfectiorem opera-
tionem quam coniuncta: tunc enim cognoscit res materiales no-
biliori modo quam coniuncta etiam substantias separatas tunc co-
gnoscit: ut sunt in seipsis ut probatur primo lib. q. 1. articulo 2.
¶ Dices, saltem argumentum concludit contra theologos qui hoc
ponunt. ¶ Respondeo quod theologi hoc ponentes, non ponunt quod
est inclinatio naturalis perfecta et completa. sed eius complementum
est dependens a datore formarum: et ideo non reuniretur, nisi
ipso hoc agente: et quando dicitur igitur quantum est ex parte nature ali-
quod violentum remaneret perpetuum: dico quod talis reunitio
ad corpus non est complete et perfecte in potentia nature. sed etc. ideo
eius detentio non est violenta. ¶ Ad 2m per idem quando dicitur
quod non potest demonstrari formam uniri materie nisi corrupti-

bilem: quia illa sola est proportionata materie. Dico quod sola for-
ma corruptibilis est proportionata materie proportione com-
mensurata. Sic videlicet quod in essendo mutuo abinvicem
dependent: incorruptibilis tamen est proportionata materie cum
quodam excessu. Sic enim est perfectio perficiens materiam:
quod cum in se habet esse perfectum secundum quod esse non dependet a
materia. ¶ Ad 3m dico, quod anima intellectiva potest demon-
strari esse per operationem et experimenta certa. ut probat
Aristo. 3. de anima. et quando dicitur quod modus eius essendi per crea- T.c.17.
tionem: et cuius non potest et cetera. dico quod hoc non probat quod non
possit demonstrari. sed quod modus essendi non possit demon-
strari. sed cum hoc stat quod eius esse sit demonstrabile. v.g.
Arist. demonstravit per effectum potentias anime esse. 2. de anima. secundum an sint T.c.27.
quedam accidentia aut substantia non demonstravit. vel aliter potest dici et infra.
quod. 16. de animalibus hoc demonstravit. quere supra articulo 1.
¶ Ad 4m quando dicitur quod repugnat intelligentie quod informet,
dico quod intelligentie infime non repugnat maxime sic quod in-
formando non limitetur ad precise esse in corpore: et operari
per corpus, ut supra patuit. Sed sibi repugnat informare
ut precise determinetur ad esse in corpore etc. ¶ Ad ultimum
quando dicitur quod argumentum probans extensionem non solvitur nisi per fidem,
nego: et quando probatur: quia si sic forma extenditur per totum extensum,
Dico quod eo quo philosophi concederent quod forma talis que est omnino
indivisibilis per se: et per accidens est forma nostra: ita quod non
limitatur precise ad esse in corpore nec sequeretur conditionem
materie: quia est natura intellectualis abstracta, eo ipso concedunt quod
sic informaret: quod esset tota in toto: et tota in qualibet parte: et
sic solveretur argumentum physice quod philosophi concederent. quere 3. li. di. 18.
articulo p. ¶ Etiam quod hoc concedunt philosophi maxime conces-
so isto antecedente quod intellectiva est forma corporis patet, con-
cesso enim quod linea esset forma substantialis quantitatis: et pun-
ctus linee. sicut oporteret concedere quod figura extenderetur per
partes omnes quantitativas: sic oporteret concedere quod punctus
non extenderetur. sed esset totus in toto et totus in qualibet parte.
¶ Probatio, oportet enim quod omnis forma perficiat secundum rationem
et conditionem sue perfectionis: sed sicut conditioni linee compe-
tit quod potest extendi, ita conditioni puncti quod sit indivisibilis,
ergo concesso quod sit forma linee oportet quod indivisibiliter informet:
et cum informare oportet omnem partem oportet quod sit tota in-
divisibiliter in omni parte: sic in proposito, qui concedunt
intellectivam esse formam. ergo etc. Questio III.

Utrum Philosophi posuerint memoriam
intellectivam. ¶ Primo ponam
quo philosophi de conclusione videntur dubitare. 2o ratione Com-
mentatoris cogentem per quam videtur finaliter eam
negare. ¶ Circa primum articulum pono conclu-
siones 3. ¶ Prima quod Aristo. videtur eam negare. ¶ Secunda, Primus articlus.
quod finaliter tam ipse quam Avic. qui fuit magnus perscrutator
in hoc etiam Alga. eam affirmaverunt. ¶ Tertia concordando
contrarietates quod ipsi negaverunt memoriam puram intel-
lectualem: non autem negaverunt intellectivam dependentem a phan-
tasmate. ¶ Prima ergo conclusio est, quod ut videtur Aristo. ne- p.a conclusio.
gavit omnem memoriam intellectivam. unde primo de anima. T.c. 66.
rationaliter autem dubitabit in fine, dicit quod intelligere conside-
rare marcescunt. alio quodam interius corrupto. Sequitur
quare hoc corrupto neque memoratur neque amat. reddit ratio-
nem. non enim illius erant: sed communis: et huius habentis
illum quod quidem corruptum. sed corrupto formali principio
cuius erat operatio non manet ulterius operatio. ergo cor-
ruptis virtutibus sensitivis que sunt totius coniuncti non
manet in anima nostra aliqua memoratio. ¶ Item 3. de T.c.17.
anima cap. quoniam sicut in omni natura. b. dicit, separa- T.c.20.
tus autem est solum hoc quod vere est: et hoc immortale et
perpetuum non reminiscantur autem quia hoc quidem im-
passibile. vult arguere per locum ab oppositis sic, reminisci

pertinet ad virtutem passibilez generabilē τ corruptibilē
ergo per intellectū non reminiscimur: quia hoc est vere τ
penitus impassibile. ¶ Item Cōmentator ibi cōmēto.20.
di. vbi dī hic surgit questio perfecte: dicit enim querens cū
intellecta communia sunt: neqz generabilia neqz corrupti-
bilia ẜm hunc modum quare non memoramus post mor-
tem cogitationum habitarū in hac vita. τ dicetur dissoluē-
do: quia rememoratio fit per virtutes apprehensiuas passi-
biles. s. materiales: τ sunt tres virtutes quarū esse declara-
tum est in sensu τ sensato. s. imaginatiua cogitatiua τ reme-
moratiua. Iste enim tres virtutes sunt in homine ad repre
sentandū formam rei imaginate quando fuerit sensitiuus.
¶ Rn̄o opp̄ istius vt credo fuit quā assignauit Cōmētator
p̄mo de aīa cōmēto.65. ca. intellectus p̄prium est cognosce
re intentiones vniuersales. sensus aūt particulares. sed in-
tentiones memoriales sunt singulares. Sunt. n. dīa tem-
poris preteriti pz libro de sensu τ sensato. ergo τc̄. ¶ Aliaz
T.c.20. rationem assignat phs. 3. de aīa. vbi supra. passiuus eniz in-
tellect⁹ corpal. corruptibil. est: τ sine B nihil itelligit itells.
Sed si sine intellectu passiuo corpali. idest imaginatiua ẜz
Cōmētatorem nihil intelligit intellectus. ergo opz intellim in oī
operatione que est intellectiua conuertere se ad imaginem
que vocatur intellectus passiuus: τ hoc siue sit intelligi siue
recordari: τ sic nō est dare memoriā pure intellectiuaz de
qua loquimur. ¶ Istius opp̄. est Auic. 6. naturaliū: vt recitat
τ reprobat Tho. de veritate. q.10. arti.3. τ par.1. q.19. arti.6.
2ª pclo ¶ Scda pclo, q̄ istis nō obstantibus. de Aris mihi videt̄
qui est magis auctenticus q̄ posuit memoriā intellectiuā.
T.c.7. 3° enim de aīa. loquit̄ de intellectu vt distinguit̄ cōtra totā
τ.8. partem sensibilē: dicit enim: quoniā autē nō filis sunt pos-
sibilitas sensitiui τ itellectui: manifestū est ex organis: τ sub
dit q̄ cum intells separatus singula sciat ẜm actum qui est
habitus q̄ pōt operari per seipsum: τ tunc est in potentia.
sed alr q̄ ante adiscere aut inuenire. Sed esse sciens actu
sic q̄ per seipsum pōt operari cum voluerit: τ nō opz expe
ctare doctrinā ab alio vel inuentionē a se hoc est cōuerte-
re se ad ea que sunt in memoria τ cōsiderare. ẜ τc̄. ¶ Itez
Op. Aui. non videt̄ q̄ Auic. negauit memoriam intellectiuam: τ vt
hoc melius pateat ponam modū ponēdi suuz tam quo ad
memoriā sensitiuaz q̄ intellectiuā. Intelligēdū igit̄ q̄.6.
naturaliū parte p̄ma ca°.5. ante mediū distinguit sensus in-
teriores sic. ¶ Qd primus est phantasia seu sensus cōmu-
nis, τ est in p̄ma cōcauitate cerebri ad recipiendū formas
sensibiles que imprimunt̄ .5. sensibus: τ reddentur ei τ iudi
T.c.136 cat de illis presentibus: vt patet. 2. de aīa. ¶ Post hanc est
τ infra imaginatio vel formans in extremo anterioris pcauitatis
cerebri: τ recipit formas sensibiles quas recepit sensus cō-
munis a qnqz sensibus τ retinet eas post rememorationē
illoꝝ sensibilium: τ addit q̄ formans deprehendit aliqua
duo. τ format ea q̄uis destructa sit res q̄ iaz abyt. ¶ Post
hanc est cogitatiua in media cōcauitate cerebri vbi est ver
mis τ solet cōponere aliquid de eo qd̄ est in imaginatione
cum alio: τ diuidere aliud ab eo ẜm q̄ vult Algaçel in phi
sica, vbi de cogitatiua pquirit: nunc de his que sunt in arca
formarū. idest imaginatiua. nūc de his que sunt in arca in-
tentionū. i. estimatiue: infixa est inter eas vt opet̄ inter eas
τ in his duabus componendo τ diuidendo. ¶ Post hanc
estimatiua que est in sūmo medio cōcauitatis cerebri: τ ap-
prehendit intentiones nō sensatas vt est quedam vis iudi-
cans in oue q̄ a lupo est fugiendū τ agno miserendū: τ hō
cōponendo τ diuidendo. ¶ Post hanc est vis memoralis
in posteriori cōcauitate cerebri retinēs q̄ apprehendit esti
matiua de intentionibus nō sensatis singuloꝝ sensibiliū:
τ addit q̄ hoc se hz ad intentiones que sunt in estimatiua
sicut imaginatio ad formas sensibiles: τ per psequens reci-
pit eas apprehendit eas τ format circa eas postq̄ res disti-
cta est. ¶ Concordat q̄ abbreuiat ista Algaçel in physica
trac.4. dictiōe.4. nisi q̄ cogitatiuā nūcrat vltimā assigna
tionē Cōmentatoris vbi sunt sensus interiores. vide li. de.
me. τ re. post medium. ¶ Quantum ad memoriā intelle-
ctiuam inueniendā est inte^{ntio} q̄ Auicē. versus finem capli
distinguit 4^{or} intellectū. s. materialez qui ex se non habet
aliquā formam intelligibilē. sed est subiectuz omniū sicut
est de mā prima respectu τc̄. ¶ Intellectū in habitu quasi Quadru-
habet in se intelligibilia per se nota vt sunt p̄ma p̄cipia, vt plex intel
omne totuz est magis sua parte τ qd̄ alicui equalia inter se lectus ẜm
sunt equalia. Intellectū perfectiuum. seu in effectu quasi g Auicē.
p̄ma itelligibilia, post ea adeptus est sibi alias pclusiones
seu formas intelligibiles. sed non cōsiderat, illa nec cōuer-
titur ad illa in effectu nisi veluti sunt repositi apud ipsum
vt cum voluerit cōsideret illas: τ intelligat quoties vult si-
ne labore acgrendi. ¶ Intellectum accōmodatum qui in
presenti τ in effectu cōsiderat formās repositas. τ intelligit
in effectu: τ intelligit se intelligere in effectu. ¶ Ex his ar-
guo ppositū: ponit enim hic Auic. τ Algaçel. vbi supra, q̄
sicut imaginatiua seu formās est arca τ cōseruatrix forma-
rum intelligibiliū quas recipit a sensu cōmuni: τ deprehen
dit ea τ format circa ea: τ qd̄ memoralis est arca: τ cōserua-
trix intentionū nō sensataꝝ quas recipit ab existimatiua: τ
deprehēdit ea: sic ponit Aui. q̄ intells pfectiuus est penes
quē sunt reposite forme quas acgrit ab itellectu in habitu
vt cum voluerit cōsideret illas: τ fiat intellectus accōmo-
datus: τ considerans. Si ergo habet̄ memoria sensitiua p-
prie dicta a recipere τ pseruare τ cōsiderare, sequit̄ q̄ τ in-
tellectiua habet̄ pprie. ¶ Ad hoc est Cōmentator lib. de re. τ
me. vbi correxit se, quere infra apud. a. vsqz. g. hoc, vbi pro-
bat q̄ representatio τ inuestigatio rerum post absentiaz re-
rum est ppria homini. ¶ Quantū ad 3um pp cōtrarietatez
auctoritatū est intelligendū q̄ preter istos .5. sensus interio
res Algaçel vbi supra in fine capli dicit, q̄ phantasia disti
guit̄ a cogitatiua, et distinguit eam ibi cōtra imaginatiuā τ
memorabilē: τ ponit phantasiaz vnam virtutem sequentē
imaginatiuam que est arca formarū. videlz acceptaꝝ a sen
su cōmuni: vt supra: τ sequentē memorialē que est arca intē
tionū. videlicet. acceptarū ab existimatiua: τ alys apprehē-
siuis apprehendentes non sunt nisi exploratores inquiren
tes que referant imaginatiua: τ memoral. sunt ad retinen
dum ea que referunt̄. phantasia vo est ad representādū ea
postq̄ obseruata fuerint. ¶ Ex qbus oīb⁹ accipio q̄ phan
tasia de qua loquit̄ hic, non pōt poni idem q̄ sensus com-
munis: vt loquit̄ Auic. supra: q̄ illa precederet imaginati-
uam: τ omnes alios interiores. Sed ista de qua nūc loqui-
mur. sequit̄ omnes. vnde videt̄ q̄ sicut sensus cōmunis est
cōmunis terminus respectu .5. exterioꝝ ad quem referunt:
τ representant: quecūqz sentiunt: ita q̄ sensus cōmunis est
vnus τ sextus indicans de .5. exterioribus sensibilibus. ita
phantasia est cōmunis terminus respectu .5. interiorūz ad
quē referunt τ representant quecūqz sentiunt, ita q̄ est vn⁹
τ sextus respectu .5. interioꝝ τ subtilius indicans de omni-
bus tam sensatis q̄ non sensatis. De hoc vide ibi Algaçe-
lem. ibi, natura igit̄ huius virtutis est moueri etiā non ces- T.c.19
sat dormiendo. ¶ Ad hoc videt̄ esse Aristo. in. 2. de aīa. In T.cō.21.
illo enim caplo. qm̄ ante duas differentias: τ in illo, indiui- in 3° de aīa.
sibiliū autē vsqz in finē. lib. in qbus locis stricte loquit̄ de
phantasia: τ pbat q̄ nō est intellectus: nec tamen sine ipsa
aliud intelligit intellectus: sed vt patet in his locis loquit̄
generaliter de phantasia tanq̄ de vna potentissima virtu-
te virtualiter comprehendente apprehēsiones omnes sen-
sitiuas ad quē sensum: loco omniū habet recurrere intelle-
ctus: τ sic videt̄ esse vnus sensus cōmunis ad omnes .5. in-

triotes. ¶ De hoc libro de me. & re. h. phantasma cōmu-
nis sensus. ¶ Scḋo est intelligēdū q̄ ista phantasia tante
dignitatis est: & ꝓpigtarie ad itell'z q̄ sicut sine phātaſ^te nihil
contingit intelligere sic nec sine ipso per intellectuz reme-
morari. ponit exēplū Aristo. paruz supra q̄ sicut intelligē-
tes q̄ triāgulus habz tres angulos opz ṗmo speculari hoc
in magnitudine. vnde dicit q̄ ṗmo ponunt: q̄tum ante oc-
culos. 2° dicitq; rememorat̄: quoniā q̄ didicit aut specula-
tus fuit q̄ triangulus habet tres non sine continuo & tem-
pore hoc. idest recurrere oportet ad triangularem magni-
tudinez in memoria sensitiua: que rememorat se hoc audis-
se aut vidisse in preterito. vnde dicit q̄ animalia que non
percipiunt tēpus non memorant̄ sic: vt dicit intell's: & me-
moria intellectiua. aliqua speculādo necesse hꝫt phantas-
mata speculari. vñ dicit memoria. & que est itelligibiliū nō
sine phātasmate est. ¶ Unde multa ibi de hoc in tm̄ q̄ q̄a
intell's memoratur per se ipsuz/dicit q̄ memoria est per se
ṗmi sensitiui: & intell's per accidēs. ¶ Per hoc pz ad 3rie-
tatem: q̄ Aristo. & Cōmē. vt vī Auic. negauerūt memoriam
Auic. ponit negat memoriā intellectiuam. mere intellectualē: & penitus precisam: sed non negabant
memoriā intellectiuā dependentem a phantasia: & hoc in-
telligēdo per phantasiā sensitiuā cōmunē oībus. s. interio-
ribus nō itelligēdo sensuz cōem. s. exterioribus aut imagi-
natiuā aut cognitiuā aut quācūq; aliā interiorē pticularē:
& sic loquunt̄ auctes Aristo. superius allegate in cōtrariuz:
vt pz ibi. ¶ Sz tūc remanet difficultas soluēdi Ar^m Cō^ris
qḋ accipit ab Ari^le. s. q̄ itell's nō est circa singularia q̄ est
2° artic. Scḋs articul's. vbi pono. 4^or ɔclones. ¶ Prima est q̄ nō
sufficit dicere q̄ memoria intellectiua nō est ponēda circa
singulare seu preteritū: q̄ memoria intellectiua nō hꝫ actū
exercitū: sed ɔſeruatiuū solū. ¶ Scḋa est q̄ nō sufficit di-
cere: q̄ lz habeat actū exercitū circa singulare seu preteritū
tñ singularitas vel preteritio nō se tenet ex pte obiecti: sed
ex parte actus. ¶ Tertia q̄ nō sufficit dicere: q̄ habeant
actū exercituz respcū p̄teriti vt preteritū se tenet ex pte obi
& q̄ memorat̄ indirecte. ¶ Quarta est q̄ hꝫ dī q̄ memo-
rat̄: q̄ preteritum actu exercito: & q̄ preteritio se tenet ex
pte obiecti: & hoc per se. ¶ Sequit̄ de ṗ° ɔclusione. vbi di-
cunt quidā memoria intellectiua nō est ponēda sic q̄ sibi
cōpetit actus qui est memorari: q̄ tunc pcederet ar^m q̄ po
intellectiua haberet actū circa singulare. sed ponēda est so-
lum ꝓpter habitualē cōsensuz intellectoꝝ. ¶ Unde ima-
ginant̄ q̄ cū intell's sit in habitu per sciam acquisitā si vo-
luerit operari quodā impulsu spirituali ipellit imaginē cō-
uertere se ad ea q̄ reposita sūt in memoria sensitiua & phan-
tasiare ea/quo facto intell's speculatur qḋ qderat esse absolu-
te: & nō rememorādo preteritū: sz solū memorari est in sen-
su. ¶ Cōtra/ꝓbatio q̄ intellectui nō solū cōuenit retinere.
sed per actū exercitū memorari preteritum. ṗmo per illud
Auic. supra de intellectu perfectiuo: qui qñ vult fit intel-
T. cō. 8. lectus in effectu &c. 2° p̄ 3^m de ala. vbi dicit q̄ intell's separa
tus ab organo: & cū singula sciat: & cū actu quodā mō est in
potentia: tñ est. sed alr q̄ ante adiscere: aut inuenire: q̄ pōt
per seipsuz operari cōfestim: sed operari posse confestim &
alr q̄ ante adiscere dicit habitudinē ad actū eliciendū: & iō
preteriti seu ṗus scitu. ergo vult cū intell's ɔuertit se ad eliciē-
dum actuz circa talia pre habita: & preacquisita seu p̄terita:
& nō solū memoria sensitiua. ¶ Item hoc pz expimēto: q̄a
possum memorari q̄ didici in preterito q̄ hō est alal rōna-
le & q̄ hoc nō solū didici per accidentia hoīs: vt per motū
aut sensuz aut quecūq; alia accidētia reposita in memoria
sensitiua. sed q̄ hanc cōclusionē didici per demonstratio-
nem: vt puta q̄ didici hoc: q̄ hic ponit̄ diffō de diffinito. sz
talis memoria includit preteritū vt p̄ se pz: memoria enim
est me didicisse ɔclonē p̄ diffinitionē que est mediuz in de-
monstratiōe. ergo &c. ¶ Itē. li. de me. & re. hoc ꝓbat Phs
sic. qua rōne opinio que ptinet ad intellectuz vel spes ptñt
esse respcū futuri. Eadē rōne memorari intellectuale pōt
esse respcū preteriti: q̄ ita futurū est cōditio indiuidualis
sicut & preteritū. Sed aliquis pōt sperare vel opinari actu
elicito dere pure intelligibili, puta opinat̄ & sperat q̄ adi-
scet q̄ triangulus hꝫ tres, ergo postq̄ didicit q̄ triangulus
hꝫ tres pōt nō solum illud memoriter retinere. sed & actu
exercito memorari. ¶ Hāc ɔclonē q̄ sicut spes est respcū
futuri ita respectu preteriti memorat̄ intell's sicut sensus &
actu elicito ponit in lr̄a Aristo. d. neq;. n. futurū ɔtingit me-
morari. sed est opinabile & sperabile. ¶ Sequit̄. ṗ memo-
ratur aliq̄s trianguli q̄ duobus rectis equales hꝫ aut quia
didicit hoc aut speculatus fuit. aut qñ audiuit. aut vidit.
¶ Addit/semper. n. cū fm̄ memoriā agit in anima dicit q̄
hoc ṗus audiuit aut sensit aut intellexit. ¶ Item. Phs ibi
querit ꝓpter qḋ re absolute memoramur illud qḋ non est.
ecce loqt̄ de actu elicito: & rñdet q̄ qñ per aīam sentimus:
tunc per actū sentiēdi derelinquit̄ in aīa quedā passio q̄si
queda pictura eius q̄ sensatū fuit: & est quedā figura sensi-
bilis eius sicut pz in sigillis: & anulis respectu cere: & tunc q̄
multum sunt in passione aut molles aut veloces ingenio &
iuuenes aut multū duri. aut valde tardi: & senes nō sunt bñ
memorantes: q̄ isti debiliter recipiunt: & illi male retinent
sicut est de lapidibus duris & aqua respectu impressionis
figurarum. ¶ Et dicit q̄ si ecōtra est. s. q̄ bene recipiunt: &
bene retinēt & bene memorant̄. sed intell's bñ recipit: quia
est in potentia essentiali: & sicut tabula in qua nihil est actu
scriptū. s. receptionē impediens. 3. de ala. & bñ retinet: q̄ cū T. c. 14.
singula sint in habitu: sciens dicitur sic q̄ pōt per se ipsuz
operari infra in. 3. q̄. ¶ Itez ꝓbat qḋ dixit: q̄ alal depictū T. cō. 8.
q̄ in illa pictura vel sciētia q̄ derelinqt̄ in memoria cessan-
te sensatione vel intellectione nō solū est in se phantasma
qḋdā & intelligibile. sed est imago eius qḋ in preterito sen-
satuz fuit vt alal est imago & se hꝫ vt memorabile. sed sicut
vnūqḋq; se hꝫ ad esse sic ad cognosci. ergo id alal vel ima-
go que derelinquit̄ in illa pictura vel scia non solum est rō
intellectui vt intelligat rem depictā fm̄ esse qḋ hꝫ in se: sz
etiaz vt memorabile. ¶ Ad hoc est Cō^tor lib. de me. & re. a
ṗncipio premittit q̄ rememoratio nō est nisi illius qḋ pre-
sciebat̄ in preterito. probat per sigtionē nois: rememoratio
enim est reuersio in presenti intentionis cōprehēse in pre
terito. sed talis inuestigatio & inqsitio & representatio post
absentiā rerū est ꝓpria homini/& cōcludit. Ideo visum est
q̄ inuestigatio per rememorationē est ꝓpria hoī. ¶ Mi-
norem ꝓbat infra. quasi per vnaz paginā. sic actio virtutis
memoratiue est facere pñtare itentionē rei imaginate post
eius absentiā & iudicare ipsum esse illā itentionē quā ante
sensit & imaginabat̄. sed iudicare q̄ illa intentio est istius
imaginati est in hoīe in intellectu vt dicit q̄ iudicat in eo
fm̄ affirmationē & negationem. ergo memorari ɔuenit hoī
fm̄ intellectū. ¶ Cōfirmat̄: q̄ iudicare fm̄ affirmationez
& negationē quo ad intentiones vles maxime est intell's. sz
supra dixit: quō aūt rememorabitur vle dicet̄ post. pz ergo
minor. ¶ Quātū ad 2^am cōclusionē rñdet̄ alr a Tho. p. 1. Op. diui
q. 19. articulo. 6. in rñsione ad 2^m arg^m. q̄ preteritio que est Thome i
quedā singularitas que ponit̄ pertinere ad memoriam in ṗma parte
memoria sensitiua refert̄: & ad obm qḋ cognoscit̄ & ad actū summe.
cognoscendi. Simul enim memorat̄ memoria sensitiua se
sensisse in preterito & preteritū sensibile. sed in memoria in-
tellectiua preteritio per se accipit̄ solū respectu actus. puta
q̄ heri vel cras intellexi aliqḋ intelligibile. sed nō quo ad
obm: intellectus enim est circa hominem inquantū homo
in presenti preterito vel futuro. Sic ergo vt dicit saluatur
ratio memorie quantum ad hoc q̄ est preteritorum fm̄ q̄

intelligit se prius intellexisse nõ ꝫm ꝙ intelligit preteritũ obm. s. hic ꝛ nunc. ¶ Et addit ꝙ non repugnat intellectu intelligere actũ suũ preteritũ: lz sit singularis. Sicut nec se

Impug. ipsuz qꝛ actus eius est imãlis. ¶ Cõtra hoc expresse est lra Aristo. vbi supra/vbi cõcedit/tam in memoria intellectiua ꝙ̃ sensitiua ꝙ memorari est circa obm: ꝛ vt pteritũ vtrobiqz. memorat̃. n. qꝛ didicit aut speculatus fuit aut audiuit ꝙ triangulus hẽt tres ꝛc̃. Sed rememorari. ꝙ didicit triangulũ hꝛe tres/hic accipit̃ actus ꝫm ꝙ est circa obm preteritũ. s. triangulũ. ¶ Ad hoc potes resumere supra posita argumẽta de aiali qḋ derelingt̃ depictũ in memoria ꝙ iterũ rememoret̃ qꝛ aial qḋ p̃sentat̃ in pictura hꝫ rõnẽ obiecti. Sicut lapis in sua spe ꝛc̃. vt ibi. ¶ Item pꝫ rõne/ipossibile est actũ esse sine obo. ꝛ ꝓpriũ sine ꝓprio. si ergo cõcedit̃ ꝙ haberet actũ cognoscẽdi preteritionez opꝫ ꝙ habeat obm nõ aliud ꝙ̃ preteritionẽ: qꝛ preteritio ponit̃ cognitũ: cognitum aũt ꝛ obm idẽ. ¶ Itẽ reminiscẽtia ptiñ ad partẽ intellectiuã ꝛ eius obꝫ est pteritũ g̊ intell's nõ solũ hꝫ actũ circa preteritũ. sꝫ hꝫ preteritũ pro obo. ꝓbatio. ma. qꝛ reminisci ꝑtinꝫ ad intellectũ. ca° de re. dat ph's dñaꝫ inter memoriã ꝛ reminiscẽtiã ꝙ memoria est respectu pteriti: nõ enim vt dicit acceptio scie supple in pñti est memorari. Sed saltez opꝫ ꝙ aliqḋ intercidat inter scie acceptationẽ ꝛ rememorationẽ. vñ ꝯcedit/memorari aũt ꝫm se nõ est ante tẽpus factũ. memorat̃. n. nũc qḋ vidit/aut audiuit nõ qḋ nũc passus est. reminisci aũt plus reqrit de tẽpore. Cum eniꝫ reminiscimur venamur meditãtes multis motibus p arg^m a simĩ a ꝯtrario/aut a propinquo/aut a tẽpore/aut aliquo alio illud qḋ prius audiuimus/aut vidimus/aut ante passi sumus ita ꝙ reminisci est syllogiçatio quedã ꝛ quedã questio ꝛ inest qbus nã deliberatiua. Sed venari illud qḋ quis prius audiuit: ita ꝙ illud venari sit syllogiçatio ꝛ qḋ in nã deliberatiua/talis venatio est intellectiua ꝛ hñs nõ solũ actũ preteritũ. Sed obm qꝛ nõ solum venamur se prius audiuisse aut didicisse. Sed venamur illud qḋ p̊us audiuit: aut didicit illud qḋ notat obiectũ. ergo ꝛc̃. ¶ Nec mouet ꝙ statim subdit ph's ꝙ corporea passio reminiscẽtia est: qꝛ per h̄ nõ intendit excludere gnetiã sit intellectiua qꝛ soluꝫ ibi addit qño in reminiscẽtia sensitiua frequẽter accidit turbatio ꝑꝑ multa phantasmata: ꝛ maxie in melãcholicis. ꝛ ex hui^s turbatione phantasmatũ in memoria sensitiua turbat̃ memoria itellectiua: vñ dicit/ꝙ nõ possunt reminisci valde adhibentes itelligentiã ꝑꝑ turbationẽ phãtasmatũ. ¶ Quãtũ ad 2^m ꝯclonẽ: dicit Aris. ꝙ memoria intellectiua cognoscit pteritũ vt preteritũ ꝛ vt obm. Sed indirecte: qꝛ rem abstrahentẽ a pteritione directe intelligit. V. g. cognoscit triãgulũ habere tres directe. sed ꝙ prius didicit: aut speculat^s fuit indirecte. ¶ Cõtra/ois potẽtia seu virtus aie hꝫ aliqḋ obm p se ꝛ directe: ꝛ nõ solũ per accñs in directũ. V. g. non solũ intell's speculatiuus ꝛ sensus hñt per se obiecta. Sed etiã intell's practicus ꝛ speculatiuus que distinguuntur vt

T. cõ. 3. virtutes nõ vt potẽtie. vt pꝫ 2° meta^{ce}. ꝛ 6°. Sed triãgulus

T. cõ. p^i. vt abstrahẽs est obꝫ intell's: vt pꝫ. 3. de aia. g̊ aliud est obꝫ

T. cõ. 21 per se intellectiue memorie que est alia virtus. sed nullum aliud ponit̃ nisi triãgulus sub hac determinatione vt p̊us cognitus p doctrinã vel per inuẽtionẽ: vt supra habet̃ per lib^m de memoria. ¶ Et cõfirmat̃: qꝛ ibidẽ dĩ ꝙ ita memorabile est obꝫ memorie sicͭ opinabile ꝛ spabile spei. Sꝫ ibi nõ assignat alia: obta spei per se: nec arguit̃ nisi opinabile ꝛ sperabile vt futurũ. g̊ ꝛc̃. ¶ Quantũ ad 3^m ꝯclonẽ rñdeo alr ad arg^m p̃ncipale cõcedẽdo ꝯclonẽ qḋ memoria intellectiua hꝫ pro obto p se memorabile sub cõditione particulari. s. vt preteritũ. vñ ꝙ Aristoteles dicit. ꝙ intell's est vniuersaliũ stricte loq̊t̃ de intellectu: vt distinguit̃ ꝯtra memoriaꝫ intellectiuã. vt supra ꝓbatũ est cõtra p̃mã opionẽ 2^m ꝛ 3^m. ¶ Et in hoc accidit apud hoies difficultas ꝙ istã ꝓpositionẽ extendũt ad totã partẽ intellectiuã. ¶ Et qñ dĩ in argumẽto i maiori. ꝙ sensus est singulariũ. dico ꝙ singulare mãle ꝛ sub conditionibus mãlibus vt sunt hic: ꝛ nunc que consequunt̃ rem vt existit: vtputa Sortẽ vt est in hoc loco ꝛ in hoc tẽpore tale singulare est per se obꝫ sensus/nõ intell's. Sed p hoc ꝙ singulariter in extremo mãlitatis est obm sensus/p hoc nõ excluditur quin vle imãle sub rõne alicuius singularis conditionis possit esse obm intell's ꝫm aliam eius virtutẽ: qꝛ hoc concedit ph's ꝙ possumus memorari: qꝛ triangulus hꝫ tres angulos: qꝛ hoc prius aut intelleximus aut speculati fuimus. ¶ Ad declarationẽ rñsionis nõ. ꝙ ꝓpõ nũc assumpta est apparens. si ista conditio singularis sit imãlis: qꝛ tunc recedit a rõne obiecti sensibilis sic est in ꝓposito. s. ꝙ vle sub rõne alicuius conditionis singularis põt esse obm intell's ꝛc̃. habitus in memoria intellectiua derelictus post intellectionem est vlis: ꝛ per ꝯns imãlis: vtputa meta^{ca} vel physica ꝛ cetera intellecta: ꝛ res cuius est talis habitus que representat̃ in eo vlr ꝛ imãlr vtputa obm meta^{ce} ꝛc̃. Sic respectus preteritionis vel futuritionis q importat̃ p h̄ ꝙ memoria intellectiua per habituꝫ vlez cõuertet se ad obm vle p̊us intellectũ est imãlis: lꝫ ꝑticularis qꝛ respectus inter extrema imãlia est imãlis: ꝙ res sequit̃ nãm extremoꝝ suoꝝ. ergo est imãle ꝛc̃. ¶ Posset rñderi alr qñ dĩ in minori ꝙ memorari rem vt preteritã est cognoscere eã vt singularẽ dico ꝙ nõ est verum: imo res vt presens preterita vel futura est vlis sicut locus: ꝛ tẽpus sunt vlia: ideo cõsiderata. 4. phy si. sed tñ memorari h̄ fuisse in hoc tpe: ꝛ in h̄ loco est actus circa singulare. ¶ Et ideo valde est aduertendũ ꝙ in rememoratione hois due memorie copulate sunt: ꝛ cõiungate. Cum enim dico recolo me didicisse p̊us/accipiendo p̊us in vli hanc ꝓpositionez triangulus hꝫ tres: qꝛ pars intellectiua nihil cognoscit: nisi per cõuersionẽ ad phãtasmata. Ideo rememorãdo de hac ꝓpositione vli: quasi ꝓbãdo vlem per singulare recurro ad memoriam sensitiuã qua rememoror: ꝙ ego heri hoc didici a sorte ꝛ statim peruenio ad memoriã intellectiuaꝫ memorantem me prius didicisse hanc vlem: ꝛ sic hꝫ ꝓpo^m ꝙ intellectiua memoria est circa vle vt preteritũ. V. g. in intellectu speculatiuo ꝛ practico. si velim ꝓbare hanc vlem quã habeo in intellectu ois triangulus hꝫ tres: statiꝫ recurro ad sensuꝫ q dicit ꝙ iste triangulus hꝫ tres: ꝛ sic de singulis. Eodẽ modo si velim accipere ꝙ vlr est iuste viuenduꝫ accipiendũ est p sensum in minori ꝙ hec ꝛ illa opera sunt iusta. ¶ Tunc ad formã qñ dĩ actus qui est circa preteritum est actus singularis. dico ꝙ est actus circa vle: ꝛ pertinens ad intellectũ: lꝫ actus quẽ accipit sub: ꝛ quasi in minori ad probandum vle illud sit circa singulare: ꝛ pertinens ad sensuꝫ: vt cum recolo ꝙ didici triangulũ hꝛe tres: quia vidi istũ triangulũ hꝛe tres. ꝛ sic de singulis: ꝛ sic memoria intellectiua est mere circa vle: lꝫ memoria sibi cõiungata sit circa singulr. ¶ Et pro hac rñsione facit ꝙ Aristo. lib. de re. ꝛ 3. de aia. loquens de memoria intellectiua. vtitur his termĩs p̊us intellexit aut speculatus fuit: ꝛ ꝙ est in potẽtia alr ꝙ̃ ante addiscere: ꝛ nõ vtitur singularib^s termis vt sũt heri/ꝛ cras/ꝛ olim ꝛc̃. Huiꝰ eniꝫ sunt particulares differẽtie temporis que ponuntur. 4. physico. caplõ de tpe tanꝙ̃ indiuidua temporis. T. c. ꝛ infi

¶ Questio. IIII.

Utrum memoria itellectiua po^{ta} a phis sit ps imaginis que ponit̃ a scis. hic duo sunt videnda. ¶ Primũ ꝙ memoria phoꝝ nõ est pars imaginis. ¶ Scdm ꝙ hoc non obstante adhuc saluat̃ memoria: que est pars imaginis. ¶ Sequit̃ de p̃mo articlõ. vbi statim pꝫ/ꝙ ꝙ̃uis Aristoteles posuerit memoriã intellectiuã que depẽ- Primi articli

det a phantasmatibus q per hoc nō habet memoria que
est pars imaginis: qr illa est perpetua in aia: vt p3 9° de tri
nitate. sed memoria que dependet a phantasmate nō. g. &c.
Op. D. Thome. ℂ Ideo tenet Tho. 1. par. q. 89. arti. 5. q memoria intelle
ctiua est perpetua aliquo mō: quia manet in aia separata
q̃tum ad actum memorandi ea que prius sciuit: nō tñ q̃tum
ad modū memorandi. s. per recursum ad vires sensitiuas.
ℂ Probat: qr in anima separata remanent scientie acqui
site: lz nō remaneant phantasmata in phantasia. Sed hoc
esset frustra nisi intellectus posset ɔsiderare p eas que prius
vidicit q est memorari. ergo &c. pbatio ma. qr nō possunt
corrumpi corruptione subiecti: qr incorruptibile est. nec p
cōtrariū. maxime quo ad intelligentiā simplicē que nō est
circa verum & falsuz. sed circa qd quid est: nec quo ad intelli
gentiaz cōplexaz: quia in aia separata non est falsum qd cō
Op. Henrici. trariat vero. ℂ Sed ɔtrariū tenet Henri. quoli. 6. q. 8. ha
bitus inclinant in similes actus ex qbus generant: sed ha
bitus intellectuales generant ex actibus intelligendi qui
fuerunt totius cōiuncti: & per ɔñs dependētibus a phanta
smate. ergo hō habitus in memoria remanētes nō pñt in
clinare in actus precisos a phantasmatibus. ℂ Itē qd con
uenit aliquibus duobus vni per se: & alteri per accidēs: im
possibile est q pfectius vtat isto illud cui cōuenit per acci
dens q̃ illud cui cōuenit per se: sed vti habitu acquisito cō
uenit toti homini per se per accidēs. ergo ipossibile est &c.
sed certū est q inclinare in actū & obiectū: vt precise imāle:
& non dependens a phantasmate q cōuenit anime separa
te est perfectius q̃ vti habitu ad eliciendū actum dependē
tem a phantasmate qd cōuenit hoi toti. ergo &c. Dicit ergo
q anima separata nō recordat eorū que homo totus ɔiun
ctus cognouit sine ipsa anima vt erat in eo. ℂ Nec tamen
ex hoc sequit vt dicit q nō poterit scire ea que nouit in cor
pore vel que fecit: quia nihil impedit qn ſm aliuz modum
sciendi sciat illā: quemadmodū anime paruulor̃ separate
possunt scire q ip se aliqñ erant in corpore: q tamen nūq̃
nouerunt cum erant in corpore: & planū est q hoc nō est re
Op. propria. cordari. lz aliter nosse. ℂ Saluo meliori iudicio credo qd
anime separate possunt recordari etiaz sine cōuersione ad
phantasmata. vbi pbo 3. cōclusiones. ℂ Prima est q que
intellexit in virtute intellectus agentis in via pōt memora
ri sine cōuersione ad phantasmata. ℂ Scda est q singula
ria que nunq̃ fuerunt sub eius lumine potest memorari.
ℂ Tertia q nec talis memoria facit pro ꝓposito. s. vt sit
prima pars imaginis: imo quedam alia. ℂ Quantuz ad pri
maz ɔclusionem: & est intelligendū q lz intellectus agens
habeat abstrahere phantasmata & illuminare per transla
tionem de potentia in actu per hoc non cōcluditur qn ha
beat phantasmata cum actu fuerunt illuminata in esse illu
minato cōseruare qñcūq3 in intellectu reposita fuerūt: sed
intellectus possibilis positus in statu vbi eius operatio nō
dependet a sensu. si tunc inuenit suum obiectū per intelle
ctum agentem sibi eque bene preparatū & ꝓportionatum
sicut cuz dependebant a sensu poterit in illud obiectū sine
omni conuersione ad sensum aliter talis ꝓportio & prepa
ratio & cōseruatio per intellectū agentem & cōtinuata esset
frustra. ergo intellectus in statu separationis reperiēs phā
tasmata in esse illuminato penes se reseruata poterit sine
conuersione ad phantasiaz intelligere. ℂ Item Cōmenta
tor ponit 3° de aia cōmento. 5. intellectū possibilem cogno
scere intellectū agentem & alia sepata mediāte phantasma
te & intellectu in habitu: & in. 12. metaphysice cōmento. 17.
ponit q corrupto intellectu in habitu q̃tum ad operatio
nem circa phantasmata adhuc remanebit intellectus ade
ptus quo cognoscet agentez & alia separata quere hoc. q. 1.
super snias articulo. 1. & 2°. ℂ Arguo, lz intellectus cōiun

ctus per se intelligibilia non potuit cognoscere nisi mediā
te phantasmate post separationez: tamen remanet illa scia
circa illa per se intelligibilia que permanent in sua intelli
gibilitate. ergo a simili: lz vlia nō cognoscat intellect⁹ ɔiun
ctus nisi mediante phantasmate. si tñ permaneant cōserua
ta in sua intelligibilitate poterunt intelligi sine phātasma
te. ℂ Item si vlia essent abstracta non indigeremus intel
lectu agente ſm Cōmentatorē 3° de aia cōmento. 18. q ve
ruz est neq3 ꝓpter abstractionē & recursuz ad phantasma
ta neq3 ꝓpter esse intelligibile eor̃ cōseruandum: qr per se
essent intelligibilia. ergo altero amoto q. s. intellectus sit in
statu. vbi natus est intelligere res vt sunt in proprio gñe
sed nō per phātasmata. si cuz hoc ponas q res in proprio
genere fiant sibi ꝓportionata & presentia per lumen intel
lectus agentis cōseruantis ea in esse intelligibili ac si essent
vlia per se intelligibilia opz q ista reseruatio fiat ibi ad ali
quē effectuz. sed res non seruant in esse illuminato nisi vt
intelligantur a possibili 3° de aia. sequit ꝓpositum q pos T. cō. 4
sibilis intelliget ea sine phantasmate virtute agentis. sed 17. & 18.
hoc ponit per hipothesiz. ergo. ℂ Itē Cōmētator 3° de aia
cōmento. 20. d. ridet quare nō rememoramur post mortē
cum in intellectu intellecta cōia sint neq3 generabilia. neq3
corruptibilia: qr rememoramur per virtutes passibiles sen
sitiuas. ergo da oppositū q aia intellecta cōia habeat reser
uata illuminato in statu aliquo in quo nō dependeat a sen
su sequit q memorabit ea: sed hoc nec ponit. g. ℂ Item si
nō: aut hoc esset ꝓpter ordinationē nālē inter sensum & in
tellectū. hoc falsuz: qr eadem rōne aia separata nihil posset
intelligere de reb⁹ mālib⁹ per quēcūq3 nouū modū sciēdi
res māles: vel ꝓpter iperfectionē itell's. hoc falsuz: qr perfe
ctior est sepatus in itelligēdo q̃ ɔiunctus: vel pp absentiā
obiecti. h falsuz: qr habitus sciales manēt. vel pp esse me
morale in potētia. hoc falsuz: qr intellectus agens ponitur
ɔseruare ea actu in esse illuminato. ℂ Hec est op. Algazel. Op. Algazelis.
in physica sua trac. v. h. vbi ponit q intellectus agens cohe
ret. idest remanet post mortē & dicit: q tūc eius est largissi
ma infusio super aiaz: & addit q in pncipio eget anima sen
su & corpore vt ab imaginatis colligat abstracta: & acgrat
ea illis mediātibus. sicut vehe: & egtatura sūt vtiles in pn
cipio ad perducendum ad illud qd intenditur. & addit ad
propositum q postq̃ peruenit ad illud qd intendit ipsa
que fuerant auxilia perueniendi: fiunt postea impedientia
adeo q licituz reputat liberari ab eis: similiter & Hic. hec
Algazel. ℂ Ad primū Henri. quādo dicitur q habitus incli Solo rō/naz Henrici.
nant in cōsimiles actus ex quibus generabant: verum est
formalr sicut habitus metaphysicus facit cōsiderare meta
physice: & vertit circa formale obiectuz metaphysice: & sic
de aliqs: sed q inclinēt in ɔsimiles actus materialr. hoc est
in omnia illa a quibus materialr dependebant: nō est con
cedendū nisi habēs habitū limitet ad vnū & eundez statuz
& eandem dispositionem. v. g. si addiscā lectionem in libro
inuendo libruz nō opz q semꝑ qñ recordor de lectione q
respiciā librum: nisi essez ita rudis dispōnis q nihil possez
scire sine libro. sed in ꝓposito ponit q anima non limitat
precise ad illum statum & dispositionē quā habet in corpo
re acquirendo notitiam ex phantasmatibus: & rememoran
do recurrendo ad ea: imo ponitur habere statuz separatuz
& dispositionem perfectiorem cōseruando in esse illumina
to intellecta prius acquisita cum omni precisione a sensu &
phātasmate. g in isto statu poterit recolere de prius intelle
ctis sine cōuersione ad phantasmata. ℂ Quēadmodū sen
sus interiores pñt imagīare & cogitare, & memoria sensiti
ua pōt recolere de prius visis abeūtib⁹ illis & cessānte visiōe
oculor̃. rō est: qr hñt vnū ɔnāle itus i aia qd nō sp coexigit
q cognitiua ab eis sp sint visa lumie oculor̃. h ponit h. g.

¶ Ad 2ᵐ quando dicitur q̄ conuenit duobus vni per se ⁊ alteri per accidens ⁊c. Dico q̄ verum est: q̄ in isto statu ⁊ dispositione quo ɔuenit sibi per accidens: nō pōt perfecti⁹ sibi cōpetere cui competit per accidēs: sed si habeat alium statū perfectioris dispōnis q̄ fuit status quem habuit per accidens: in quo illa actio cōpetit sibi per se etiā si habeat perfectiorem dispōnē q̄ illud cui cōpetebat talis operatio per se: tunc est possibile q̄ habeat perfectiorē opationē seu minus dependentem. sic ponit in ꝓposito de aīa separata q̄tum ad illuminationē per intellectū agentē habituū hic acquisitoꝝ. Sed vlterius remanet difficultas de memoria sensibiliū ⁊ singulariū: ⁊ operū nostroꝝ ⁊ alioꝝ. Et hec est

2ª ɔclo. 2ª ɔclusio ⁊ difficilis: lꝫ enim ꝑhi forte negarent omnium singulariū memoriam: tñ vt videt theologi habēt hoc ponere ꝓpter illud Luc. 16. recordare q̄ recepisti bona in vita tua ⁊c. Et ibidē pꝫ q̄ recoluit de singularibus: q̄ dixit habeo q̄nq̄ fratres ⁊c. Item incōueniens videt q̄ hi nescirēt se iuste premiatos/⁊ dānati se iuste damnatos. qđ nō esset nisi remaneret apud eos memoria de operibus suis meritoriis ⁊ demeritoriis: q̄ sūt singularia. ergo ⁊c. ¶ Itē Aug⁹ ad paulinū/discamus in terris quoꝝ scia nobiscum

Resso. perseueret in celis: ⁊ hꝫ locū de operibus bonis ⁊ de opib⁹

Henri. virtutū. ¶ Henri. vbi supra satis subtilr ad ista nitit ridere q̄ recordari pōt accipi duplr. vno mō ꝓprie fm q̄ est actus memorie respectu alicuius preteriti. Alio modo large pro omni actu per quē intellectus reducit ad cognoscendum ea que in preterito cognouit: lꝫ alio mō cognitionis q̄ per modū recordationis. V. g. si aliquis esset oblitus totaliter sciam quādoq̄ acquisitā si iterū addisceret eā posset dicere se recordari: quia actus ille esset respectu obiecti prius sciti: ⁊ tñ nō esset vere reminisci: q̄ noua acceptatio scientie: ⁊ hoc nō est reminisci: vt pꝫ lib. de me. ⁊ re. c. de reminisci sic dicit q̄ aīa separata recordat: q̄ nouiter accipit sciam eoꝝ que aliq̄ sciuit: ⁊ sic possent vt dicit exponi oēs auctoritates. ¶ Sed saluo meliori iudicio pulchrius esset saluare in aīa separata memoriā operū nostroꝝ ⁊ quorūcūq̄ singulariū si possemus q̄ negare: ⁊ hoc nālr: hic enim agimus de nāli memoria: de qua etiā dictū fuit diuiti dānato recordare: sed hoc pōt vt videt poni. V. g. lꝫ aīa beati sepata videat oīa in verbo: tñ ne desit sibi pfectio nālis cōcedunt theologi q̄ cognoscit oīa in ꝓprio genere. ergo eodem mō quātū est possibile debemus saluare q̄ lꝫ videat omnia in verbo: nihilominus hꝫ memoriā oium vliū ⁊ singulariū que aliq̄ nouit: ⁊ hoc ī proprio genere. ¶ Hoc igit posset sic intelligi q̄ cū sit nālis cōnexio inter omnes sensus adinuicē: ⁊ oium ad intellectū. q̄ necessarium est q̄ ois cognitio sensitiua aliqđ imprimit in intellectū saltē in vli. V. g. si videā hoc pomū aut gustem illud vinū: ⁊ sic de aliis sensibus exterioribus ⁊ interioribus transit in intellectū rō vlis pomi ⁊ vini: alr enim esset perfectior cōnexio inter sensus exteriores ad sensū cōē q̄ omniū ad intellectū: q̄ fm Auic. que recipiunt a sensibus exterioribus reddunt sensui cōi: ⁊ Algaçel dicit. q̄ nō sunt nisi exploratores inquirentes que referant: sed quicqđ imprimit in intellectu q̄ntūcūq̄ superficialr vel leuiter ab eo apprehendit: lꝫ forte imperceptibilr/alr frustra imprimeret. ergo de oi re que fuit q̄nq̄ sub sensu habet intellectus aliā apprehensionē saltē in vli: lꝫ forte imperceptibilr. ¶ Hac qōne habita arguo ꝓpositū sic. de omni re ⁊c. pōt intellectus aliq̄ apprehensionē ⁊c. ⁊ vltra/super qbꝰ apprehēsiōē q̄ntūcūq̄ in vli ⁊ imperceptibilr natus est intellectus reflectere. s. intelligendo se illud intelligere/⁊ intelligendo actum suum/⁊ intelligendo singularia. vnde venerunt sibi talia singularia: saltem hoc cōpetit habitualr: sed quicqđ intellectus apprehendit: lꝫ etiam imperceptibilr: totū illud potest memoria intellectiua memorari ⁊ conseruare/saltem in esse abdito. ergo potest retinere memoriam de omnibus operibus nostris: ⁊ de omnibus singularibus saltē in abdito: sed cū in anima separata post mortem duret semper coherentia intellectus agentis cū anima: ⁊ hoc fm largissimā infusionem super ipsas: vt dicit Algaçel vbi supra: poterit igit intellect⁹ agens oia ⁊ vlia ⁊ singularia que sunt in abdito memorie ꝓpter summissimā largitatem sui luminis infusi in aciem vel facieꝫ vel manifestū memorie patentissime adducere saltem indirecte: de quo non curo nunc: etiam vt vī pro tunc sint omnia directe memorabilia ⁊ intelligibilia: quia tunc agens est perfecte adeptus sibi totū possibilem. ¶ De hoc p̄mo libro. 1. dis. 3. q. de obiecto intellectus. q. 2. q̄ oia singularia poterūt patēter fieri memorabilia intellectui: simile est qđ supra ꝓbat/q̄ intellectus habet preteritū obiectum directū postq̄ est in memoria positū ⁊ adeptū. 2ª arti

¶ Sequit de scđo articulo. vbi dico q̄ nec memoria intellectiua isto modo posita est pars imaginis: q̄ vt pꝫ ex p̄mo articulo/memoria intellectiua que saluat perpetua in anima est habitus recordatiuus respectu preteriti vt preteriti. Sed talis nō potest esse p̄ma pars imaginis: vt ꝓbabitur: tamen aliter est pꝫ. vbi sciēdū q̄ memoria ex suo signo importat quādā notitiā habitualem: sed hoc pōt intelligi duplr. ¶ Uno mō formalr: ⁊ sic est habitus recordatiuus generatus ex actibus intelligendi qui nō est respectu intelligibilis simplr. sed respectu intelligibilis vt p̄us cogniti illud potest haberi ex libro de memoria ⁊ remini. vbi ꝑhs vult q̄ memorari nō est respectu coloris simplr. sꝫ vt p̄us visi. ¶ Alio mō ista notitia habitualis pōt accipi virtualiter. videlꝫ vt aliquid dicatur memoria inquātū primordialiter ⁊ virtualr ⁊ causalr precontinet in se totam notitiā possibilem haberi de aliqua re: sic q̄ ipse intellectus possit exire in actū cū voluerit: ⁊ sic fm aliquos intellectus agēs dicit memoria: fm aliquos obiectū illuminatū ab intellectu agente: fm aliquos obiectum cum intellectu possibili: sed isto modo scđo solū accipitur memoria: vt est pars imaginis: qđ sic ꝓbo. memoria fꝫ q̄ est pars imaginis fm oēs est p̄ma pars imaginis: sed memoria solum vt virtualiter accepta est p̄ma pars. ꝓbatur: quia memoria vt formaliter accepta. s. ꝓ habitu recordatiuo genito ex frequētatis actibus intelligentia est posterior. vel saltem non precedit eam quia effectus non precedit suam cām: intelligentia aūt fm omnes est scđa pars imaginis. ergo memoria formalr non potest esse p̄ma pars imaginis: erit igitur vt memoria virtualiter: quia sic potest esse p̄ma pars imaginis. ¶ Itē partes imaginis in nobis dicunt accipi fm illum modū quo magis dicunt perfectionem si sit possibile: sed memoria sic virtualiter accepta magis dicit perfectionem q̄ vt formaliter accepta: quia continentia virtualis est nobilior ⁊ perfectior q̄ formalis cum se habeat vt causa respectu eius. q̄ memoria accipitur virtualiter non formaliter: vt est pars imaginis. ¶ Ex superabundanti dubitatur de p̄ma parte imaginis que est memoria an videlicet anima: vt precise est intellectiua ⁊ elicitiua actus sit memoria: aut vt ipsa aīa est obiectum istius notitie elicite de ipsa. vbi intelligendū est q̄ cōmuniter omnes opiniones ponunt obiectum pertinere ad memoriam: passiui enim dicunt q̄ obiectum presens intellectui habet rationem memorie parentis ⁊ producentis verbum: actiui quidā dicunt q̄ obiectum simul cum intellectu se habet in ratione memorie ⁊c. ⁊ conueniūt iste opiniones in hoc q̄ obiectum pertinet ad memoriam. Non ob. istius re- croie q̄ obꝫ pont ad memoriam.

¶ Mihi tñ videt q̄ obiectū pertinet ad memoriam. sed aliter: imaginatur enim Aug⁹ per totū: vt pꝫ p̄mo lib. dis. 27. artic. 2ᵒ in fine. ⁊ 3ᵒ q̄ verbum est aliquid productum a memoria in esse simillimo obto: ita q̄ vbū sit silitudo obiecti

de quo loquimur. ¶ Per hoc ergo dico q duo sūt de rō-
ne memorie: vnū q sit effectiua seu pductiua verbi: aliud
q penes se habeat aliqd obiectū cuius verbū est expressa
similitudo qn alteri loquimur de eo q memorabilr tene-
mus: scdm hoc dico q obiectū z intellectus faciūt memoriā
per hunc modū q intellect⁹ est cā totalis pductionis ver
bi: vt p3 lib. 2° disti. 23. obiectū autē id est scdm qd attendit
similitudo inter memoriā z productū. Qō. V.

VTrum imago attendit penes potentias aie vel penes essentiā: q penes potētias pbaṫ qz in potētijs est ordo z origo: qz voluntas orit mediante intellectu: contra com. de trini. c. 2. vsqz in finē assignat imaginē in mente. i. aia que noscit / noscit / z amat. hic duo sūt vidēda. Primum quid h questio excludit. scdo quid includit. ¶ Quantū ad pmū dico q oēs volunt saluare inter partes imaginis cō substalitatē z originē z distictionē relatiuā. sed h nō potest inueniri in actibus: aut habitibus que sunt in aia: qz nec actus aie / nec habitus sunt substātiales aie: s3 vnus orit mediāte alio z distinguit ab alio. ¶ Jō ista qō de forā sua excludit inqsitionē istā an penes habit⁹ aut actus accipiat imago. ¶ Quantū ad 2m dico / q ab oībus cōcedit q aia vt seipsam intelligit z a seipsa intelligit / z a seipsa amat: q eadē ipsa est substātialr. sed est distincta in esse relato z originato. Dicit enī intelligens z intellecta amans z amata seu pducta in esse intellecto z amato. z sic pōt remanere substātialitas cum multiplicatione relatiua: sed ista nō pcedunt ab oībus de potentijs aie z ideo h querit an imago accendat penes potentias aie aut penes essentiā. ¶ Hic duo sunt vidēda. pmo dato q nō accipiatur penes potētias zc. queritur an accipiant scdm ipsam essentiā aie que se noscit a se noscit z amat. 2° dato q sic / declarabo p quē modū aia noscens nota z amata retinet cōsubalitatē cū sola multitudine originis relatiua. ¶ Seqt de pmo articulo. vbi videt aliqbus q supposito q potētie sint essentia aie solo respectu differens q in illis accipiēda est imago qz h posito saluat substātialitas z distincta relatiua: vt p se p3 z origo: qz intellectus potētialis exit in actū mediāte illuminatione suscepta ab agēte z voluntas exit in actū pria illuminatione z cognitione z sic habetur origo vnius ab vno / z vnius ad duos. ¶ Contra / posito q intellectus agens sit essentia aie sub respectu agētis z illustrātis: z intellectus possibilis z sit essentia aie sub respectu potia z illustrationē suscipiētis tū terminus pductus per intellectū agentē nō est ipsa essentia aie vt pducta in esse intellecto. qz intellectus agēs nō ponit intelligēs. sed illuminans seu mouens intellectū possibilē ad actuz. quero / tunc aut causat aliquid in intellu possibili puta lumē aut motū cum moueat ad actū aut nihil causat in eo. Sed solū assistit scdm q dicit Com. 2. de aia. q lux non imprimit colori
Com. 67 formā aut habitū per quā sit visibilis s3 solū sit cū eo pñs. si det primū: nō saluat substātialitas si det scdm: nō saluat origo z productio z sic nec imago trinitatis. ¶ Jtē q supponit agentē illuminare possibilez est falsum: qz dicit
T. c. 17. Phus. 3. de aie: q op3 in anima esse intellectū quo est oia
Com. 18 facere. z in quo est oia fieri ly in quo oia fieri exponit Cōmētator dupl'r. s. in quo est oia fieri mō similitudinis: z in quo oia fieri mō receptionis vt sic sit in habitu z possit cōsiderare cū voluerit. ly quo oia facere exponit q intellect⁹ agens facit intelligibilia in potentia intelligibilia in actu. ¶ Tunc arguo q intellectus possibilis est in quo oia fieri mō similitudinis z receptionis h arguit bene q in intellectu possibili recipiunt species obiectoz illuminatoz ab agente nō arguit q op3 in intellectu possibili recipi aliqd lumē ab agente mediāte quo disponat ad recipiēdū illas:

imo eo quo est tabula rasa nudata ab oī 9traria dispositione per seipsam est disposita ad recipiendū oia. sed eo quo agens est habitus vt lumē faciens intelligētia in potētia intelligētia in actu hñ sequit q illuminat obm. q solū habet q obm in esse illuminato orit ab intellu agente nō q
Com. 18
pole. ¶ Et hoc dicit expresse ibi Com. dicens q si vlia essent abstracta sicut posuit Plato nō indigeremus intellu agente q nō esset verū si regreret ex parte intelle z non solū ex parte obiecti q sit vle. ¶ Ad h qre. 2. q. sup senté. 1 pn° p' arti. vsqz in finē 2i: 2. q. de imagine. arti° 8° ibi pz q videbat mihi zc. ¶ Sequit de 2° arti°. ¶ Prima 9clo q imago accipit in essentia aie vt sui intellectiua: z a se intellecta z a se amata. ¶ Scda 9clo: q h est determinatio Augustini. ¶ Tertia 9clo est pp̄ter diuersitatē verborū Augustini declarare qualr sit vbiqz 9cordād⁹. ¶ Quarta 9clo est soluere dubitationē ad ppositū. ¶ Sequit de p° 9clone vbi probat ppositū: qz isto mō 9gruenter assignatur imago quo saluant partes pertinētes ad imaginē scdm oēm opinionē. sic erit posita dicto mō ponendi: g. ¶ Probatio minoris: qz vt est sui intellectiua habere pōt rōnem parētis scdm actiuos vt āt est intellecta sic quodā mō pducit. s. in ipso esse intellecto. z sic habet rōnem plis z verbi. vt aūt a se amata sic producit in quodā esse cōplacito z sic habet rōnem amoris z in ista trinitate retinet identitatē essentie cū distinctione relatiua. ergo isto mō assignat imago 9uenienter. ¶ Jtē istud argumētū facio scdm passiuos: qz mens vt solū obm habebat rōnē parentis mens vt ab obto q est ipsamet producit in esse intellecto habet rōnē prolis vt a seipso obiecto pducit in esse amato h3 rōnem spiritussancti: z ita hñ propositū. ¶ Jtem illo mō 9gruēter assignat imago quo assignat s3 9formitatē z correspōdētiā ad illud cuius est imago: sed qn loquimur de trinitate diuina cuius imago: hic querit nō cōputamus potētiā generatiuā: nec actū generandi aut spirandi vt differunt a pmis re vel rōne intra numerū trinitatis: s3 concomitentur trinitatē: imo solū infra numerū trinitatis cōputamus res substractas potētijs z actibus. s. patrē z filiū: ergo in imaginatione infra numerū partiū imaginis nō debemus cōputare potētias z actus que differunt ab aia. s3 cōcomitent: imo solū ad imaginē pertinent nā substracta. s. mens q noscit z que pducit in esse noto z amato. ¶ Jtē iste modus sic est conueniēs magis quo saluant plenius z expressius precipue cōditiones imaginis. s. partiū plubalitas z distinctio relatiua per modū suppositoz z ordo originis: s3 talis est iste modus. pbatio q iste modus saluat 9subalitatē: qz mens vt intelligit z vt intellecta z nominata est eadē suba eadē essentia / eadem vita: z ēt vt sic in ipsa est ordo originis vnius ab vno / z vnius a duob⁹: ēt sic relatiue partes imaginis habēt se vt supposita: qz essentia vt intellecta z nominata nō se h3 per modum inherētis sicut potētie z act⁹ z habitus. sed vt assistens z subsistēs. assistens aūt habet rationē suppositi. Sed ille maxime sūt 9ditiones imaginis ergo zc. ¶ Sequit de 2a 9clone vbi videt. q h sit intētio Augustini. Primo eniz de trinitate incipit tradere 9clonē trinitatis 2. c. 3. declarat eam sic / cū mens amat se. duo sunt amans z amatū: pbat q sūt duo relatiue enī amās z amatū dr: sed mens hic nō dicit duas essentias. sed vnā qz nec mens sicut nec spūs dicit relatiue: nō enim dī respectu ad corpus sicut amās respectu amati dicit: qz retracto corpe adhuc manet mens aut spūs. S3 retracto amāte non manet amatū: ergo cum mens amat se cū vnitate essentie stat dualitas relatiua. z vt deducit. 3. cap. h. non amat se. nisi se noscat. ergo cū vnitate essentie stat trinitas relatiua. s. cum vnitate ipsius mentis stat trinitas noscentis noti z amati. Sed totus iste processus nihil 9tinet vt plane p3: nisi q ima:

Marginal notes (right margin): Nō mentit doctor cez q̄ scribit Cōmētator in 3° de aia cō. 5. i solumōe tertie qōnis vbi cōparat intellectū agentem luci z pbāsma ta coloribus z intells mālez visui z vbi expsse dicit intellēs mālē illuminari p intellectū agentez sicut diaphanū a luce.

2° artic°

go accipere penes ipsam essentiã aie vt multiplicaĩ ſm eẽ
intellectũ ⁊ amatũ: ⁊ nõ penes ipsas potẽtias aie: aut actus
aut habitus. ergo pꝫ propositũ. ¶ Itẽ hoc probaĩ ex arᵒ Augu-
stini. Augustinᵘˢ enĩ ꝓbat. c. 4. ꝙ mens / notitia / ⁊ amor sũt
vna substãtia: sic vnũ accidens excedit suũ subiectũ / sic vi-
deꝫ ꝙ nõ solum agit in alia. sed ↄuertit se supra se agendo
in seipsum: hoc pꝫ de calore in igne qui nõ agit in ignẽ: sed
in aliud. sed mens nõ solũ noscit alia sed se / ⁊ nõ solũ amat
alia sed seipsam. Ergo mens noscens ⁊ amans: sunt subã
planũ est ꝙ mens noscẽs seipsam ⁊ amans ꝙ ipsa nota ⁊
amata nõ sunt diuerse subẽ: ergo mens noscens ⁊ amans sunt
vna subã. ¶ Tunc arguo hoc ↄclo est falsa. si accipianĩ pro
actibus / mens enĩ ⁊ isti duo actus nõ sunt vna subã: qꝛ isti
actus sunt accidentia mẽtis noscẽtis se ⁊ amãtis se. Si vᵒ
accipianĩ ꝓ potẽtijs maior ẽ rõnabilr calũniabilis: si enĩ
sensus maioris sit / vnũ accidens in virtute quacũqꝫ exce-
dit suũ subm ↄuertendo se super ipsam. ¶ Dicã ꝙ falsum
est: accidẽs enĩ ꝓpriũ nãe incorporee põt ↄuertere se su-
pra se. si vᵒ accipianĩ pro ipsa subã aie intellectiue tũc cõ-
clusio ⁊ oẽs ꝓpositiones erũt vere ⁊ sine calũnia. Sic arᵘˢ
nullũ accidẽs neqꝫ corporeũ / neqꝫ incorporeũ / suum exce-
dit subm agendo in seipsum: ⁊ hoc ꝓpria veritate formaĩ. sꝫ
mens. i. aia intellectiua excedit subm suũ agẽdo in seipsum
inquãtum est nota a se ⁊ amata a se: ⁊ hoc propria virtute: er-
go mens notitia ⁊ amor / accipiẽdo ista tria pro aia intelle-
ctiua nota ⁊ amata sunt subã. pꝫ ergo ꝙ in isto intellectu as-
signaĩ imago in nobis. s. penes essentiã aie noscẽtis note ⁊
amate. ¶ Itẽ ꝓprietates imaginis nõ attribuunĩ rei ni-
si penes quã accipitur imago: sed ꝓprietates imaginis non
attribuunĩ potentijs aie: sed menti note ⁊ amate a se: ergo
imago nõ accipitur penes potẽtias. sꝫ penes essentiã ani-
me ⁊c̃. Minor pꝫ. 4. c. h. ponit ꝙ partes imaginis sũt eq̃-
les ꝙ sunt inseparabiles. Et ꝙ sunt incõponibiles ⁊ incõ-
fusibiles: ⁊ capᵒ. 5. ⁊. 6. ꝙ quelibet pꝫ est in alia. ⁊ ecõuerso.
⁊ oẽs istas ꝓprietates ꝓbat de imagine ſm ꝙ mens ẽ no-
ta a se ⁊ amata a se: vt pꝫ diffuse ibidẽ. ergo ⁊c̃. ¶ Sequiĩ
de tertia ↄclõne / vbi diligẽter notandũ: ꝙ quãuis sit ima-
go aia vt subest istis actibus elicitis circa se tñ simplr. ꝑma
est imago in aia vt est intellectiua intelligibilis ⁊ amabilis
a se. hoc probaĩ per arguᵐ suum. 9. de trini. cap. aliaqꝫ probat
ꝙ aia est imago vt est dei capax ⁊ nõ solum vt actu capit
deũ. Sic illic querenda est imago quo nã nr̃a nihil habet
melius. sed hoc est vt est dei capax nõ vt actu capit: ergo mi-
nor pꝫ per probationẽ Augustini: qꝛ capacitas nõ pt abo-
leri. Sꝫ actus possunt. ¶ Arᵒ a simili illic querẽda ẽ ima-
go quo nihil habet melius. sed capacitas que inest ipsi aie
intellectiue respectu sui ipsius: ⁊ hoc per essentiã suam ⁊ sub-
stãtiã nõ solum melior est illa que sibi inest respectu sui ꝑ
potẽtias suas: qꝛ hoc per essentiã ista per participationẽ. sed
est melior illa que est per actus elicitos qꝛ illa aboleri põt:
et si sint actus abditi. Dñt enĩ ab essentia ⁊ sic aboleri po-
terunt. si vᵒ non differũt nõ sunt actus. ¶ In angelis enĩ
ↄcedimus: ꝙ essentia angeli est suus actus intelligẽdi. ergo
si ↄcedaĩ ꝙ imago est in aia vt intelligit se. ergo penes ca-
pacitatẽ que ẽ in ipsa substãtia aie respectu ipsiusmet qua
ipsa aia est intellectiua ⁊ intelligibilis ⁊ amabilis a se. acci-
pitur magis imago quã penes potẽtias aie vel actᵘ. ¶ Dico
ergo ꝙ si imago accipiẽ. fundamentalr sic opꝫ ꝙ cõsistat
in essentia aie vt intellectiua intelligibilis ⁊ amabilis: si vᵒ
accipiaĩ formalr sic ſm eos qui cõcederent ꝙ relatio intel-
lectiua ⁊ intelligibilis ⁊ amabilis. Sũt relationes actualr
fundate ⁊ reales ꝙ multi ↄcederent. lꝫ enĩ intellectiuũ ⁊ in-
telligibile dicunt potẽtiam ⁊ aptitudinem respectu actus
eliciẽdi tamẽ sunt actuales seu actus fundate quo ad actũ
ꝑmũ qui est esse: actu enĩ ẽ intellectiua ⁊ actu intelligibilis

aia ipsa ſm istos opꝫ concedere ꝙ imago formalr ↄsistet
in essentia aie: vt intellectiua / ꝙ relatio intellectiui ⁊ q̃ fun
danĩ in potentia elicitiua sit realis. quere distin. 5. q. 2. arti.
1. ⁊ dist. 26. arti. 2. ¶ Si vᵒ accipiaĩ imago expresse for-
ma: sic opꝫ ꝙ consistat in essentia aie vt ẽ noscens nota ⁊
amata: respectus enĩ originis vt exigunt operationẽ per
modũ actus secũ sic magis exprimũt distinctionẽ supposi-
torꝫ: actus enim magis notificant quã potẽtie. potẽtie enim
per actus cognoscunĩ. 2. de aia. si vᵒ accipiĩ imago expres- T. c. 33.
siue formalr sic consistit in essentia aie vt se nouit a se ma- T. c. 20.
net nota ⁊ amata: respectus enĩ qui actu manent termina-
tiua actione sunt ꝓprie patris ⁊ filij. 5. metha. pater qꝛ egit
filius aliquid passus est. sed sub his nominibus sit expres-
siua nominatio de personis diuinis in scriptura. ¶ Qd hoc
sit perfecta ⁊ expressiua. Ad hoc Augu. 9. de trini. ca. 11. lo-
quens qualr verbum est imago dicit hoc: habet perfectaꝫ ⁊
equalẽ que mens ipsa que nouit est nota. notitiam perfe-
ctiuã. i. vltimate actualẽ quãdo nouit: ⁊ est nota. ¶ Pro-
pter diuersas imagines quas Augustinus in sequẽtibus li-
bris ponit. est diligẽter intelligẽdum ꝙ in potentijs ⁊ acti-
bus sunt aliquales imagines. sed ista posita lib. 9. de trinita
te. penes essentiã intellectã vel intellectualeꝫ a se est ꝑnci-
palis ⁊ ꝑncipalr imago. ¶ Pˀio / qꝛ hic supra in. 9. lib. tra-
ctaĩ de imagine quo ad essentialia eius: qꝛ quo ad relatiuã
trinitatẽ: ⁊ quo ad substãtialeꝫ vnitatẽ: vt pꝫ. 23. ⁊. 4. ca. In
alijs libris frequenter: imo quasi semꝑ assignaĩ imago tri-
nitatis nõ in vna: sed in diuersis. vt. 14. lib. cap. 8. vbi assi-
gnat eaꝫ in intellectu nostro vt est dei capax. deus aũt qui
capiĩ ab intellectu nostro: ⁊ nr̃ intellꝰ sunt due res. vel si
in vna re hoc nõ est in vna simplr: sꝫ vna subiecto solũ sicut
in. 11. lib. de visu ⁊ visione ⁊c̃. ⁊. 14. lib. ¶ Scdo / qꝛ ibi tra-
ctat de imagine nõ solũ in se: sed quo ad ꝓprietates suas: vt
pꝫ scdo / tertio / ⁊ quarto. ca. huius. 9. in alijs libris non: vel
saltẽ quo ad paucas. sed vbi res tractaĩ ⁊ in se ⁊ quo ad su-
as proprietates ibi tractaĩ principalr: ergo ⁊c̃. ¶ Tertio /
qꝛ hic tractaĩ de origine taliuꝫ que repreſentãt supposita
⁊ originẽ. essentia enĩ vt intellecta ⁊ amata diuersimode est
originata ⁊ per modũ suppositi: qꝛ vt sic habet rationẽ assi-
stentis vel subsistẽtis ⁊ nõ inherentis. Sed ista non inue-
nienĩ in alijs libris vbi assignaĩ imago: ergo est pncipalr
assignata. ¶ Sequiĩ de quarta ↄclõne vbi dubitaĩ ꝑ de
partibᵘ imaginis vt ↄsistunt quoqũo in actibus ⁊ in potẽ-
tijs cũ ista q̃ est in actibus seu sub respectibᵘ actuũ sic ex-
pressior an q̃ est in potẽtijs sit ĩ rei veritate melior. ¶ Et
videĩ Augustinus supra dicere ꝙ sic. 14. de trinitate. ca. 8.
¶ Responᵒ / ꝙ capacitas de q̃ loquiĩ ibi Augu. ¶ Nõ ẽ
capacitas potẽtiarũ. sed ipsius aie. ⁊ sic restringiĩ dubium
ad essentiã aie vt est in potẽtia ad actus ⁊ vt ↄcernit actᵘ
⁊ tunc distinguo: qꝛ aut capacitas accipiẽ fundamentalr. s.
pro ꝑncipali fundamẽto. s. anima fundãs respectus potẽ-
tiales ⁊ actuales: ⁊ sic aia vt capax est melior: qꝛ fundamẽ-
taꝫ melius est relationibᵘ fundatis / aut formalr: ⁊ tunc di-
stinguo ꝙ aia capax ⁊ capiẽs dici põt melior aut extensi-
ue: ⁊ sic verum est ꝙ capacitas est melior qꝛ durabilior ⁊
perpetua sꝫ Augustinuꝫ aut intẽsiue: ⁊ sic aia vt sub respe-
ctibus actualibus est melior: qꝛ sub illis intẽsius ⁊ expres-
sius: ⁊ finalr vltimate repreſentat trinitatẽ in diuinis vt su-
pra habetur. ¶ Scdo dubitaĩ / qꝛ anima noscens ⁊ nota in-
cludit actus differẽtes ab essentia aie: ⁊ sic non saluaĩ con-
substãtialitas quã intendis. ¶ Respõdeo ꝑ noscentẽ no-
tam ⁊c̃. Nõ intelligo substãtiã actᵘ aut res de genere actio-
nis vel passionis pertinere ad imaginẽ: sed solũ respectus
intrinsecos originis qui sũt de genere relationis. ¶ Est er-
go intelligẽdum / ꝙ aliter est imaginãdũ de verbo ꝙ for-
mamus in cognitione nostra de quacũqꝫ re indifferẽter ⁊
aliter

aliter de verbo: q Augustin⁹ ponit partẽ imaginis. ¶ Pri-mo ergo ostẽdo in quo cõueniunt. ¶ Scdo in quo diffe-runt. ¶ Tertio ex his in quibus differũt: concludo qualr saluabit̃ ꝯsubstãtialitas ꝛ distinctio relatiua in anima no-scente nota/amata. ¶ Quãtuꝫ ad primũ ꝯueniunt: quãdo enim formo verbũ de lapide ibi sunt q̃tuoꝛ. s. actus intelli-gendi formatiuus. ¶ Scdm q in isto actu ꝯtinet̃ obiectũ in quodã esse intellecto. ¶ Tertio in actu intelligẽdi con-tinente obiectum in esse cognito fundat̃ res similitudinis. tunc eniꝫ apparet ista similitudo fuit imago istius obiecti: de quo loquor mihi. ¶ Quartũ est ibi lapis ẽ que est res intellecta extra qui est obiectuꝫ terminãs intellectionem. ¶ Et ista quatuoꝛ sic se habẽt q h̃ tria. s. actus intelligen-di vt continẽs obiectũ in esse intelligendo: ꝛ vt productus tamq̃ imago ꝛ similitudo obiecti sic pertinẽt ad verbuꝫ q substãtia actus est materiale vel fundamentũ in verbo ꝓ-ductũ ꝛ similitũ/ sũt quedã relationes rep̃sentatiue in q̃-bus consistit formalis ratio verbi esse cognitũ est modus fundãdi. ¶ Hec probant̃ disti. 27. articulo 2°. 7. q. 2. dicioꝛ obiectũ aut extra terminãs se habet ꝛ in rõne mo^{ris} ꝛ ter-minãtis. ¶ Qualiter cũ istis stat q verbũ est ens ꝛ vnuꝫ ꝛ per se. ꝓbat̃ distin. 27. articulo. 2. dic. 34. ꝛ. 5. ¶ Ad ver-bum autẽ vt est pars imaginis requirunt̃ ista quatuoꝛ ali-quo modo: quãdo eniꝫ aĩa cognoscit seipsam est ibi actus intelligẽdi. ¶ Scdo in isto actu intelligẽdi producit̃ ani-ma in esse cognito. ¶ Tertio ꝯsequit̃ ibi respectus ꝓducti esse per modũ similitudinis ꝛ imaginis. ¶ Quarto ẽ ibi ipsa res q̃ est ipsamet aĩa efficiens ꝛ terminãs istã cognitionẽ. ¶ Quãtũ ad scdm dico/ q in verbo qđ est pars imaginis opꝫ esse magnã differẽtiaꝫ ad verbũ q nos formamus de lapide: supra eniꝫ actus intelligẽdi: nec esse intellectũ acci-dẽtale qđ habet lap. in anima nõ pñt ꝑtinere ad verbum q est pars imaginis. ꝛ tota rõ differẽtie est ex ista radice qđ inter verbũ imaginis ꝛ dicẽtem opꝫ saluare ꝯsubstan-tialitatẽ cuꝫ multitudine rl̃a sola. Sicut pꝫ per Augustin⁹ 9. de trini. cap̃ vltimo ꝛ. 19. lib. vltimo. ergo descendẽdo ad ꝓpositum. s. qualr differunt. ¶ Dico q opꝫ imaginari de verbo q est pars imaginis. Sic planũ est sit actus intelli-gendi quo mens se cognoscit accipere quãtuꝫ ad substan-tiã actus: ita q iste actus intelligẽdi sit verbũ: tunc non sal-uabit̃ consubalitas cũ sola multitudine relatiua: actus eni intelligẽdi quãtuꝫ ad substãtiam actus est accidẽs absolu-tũ ponens cõpositũ cũ aĩa ipsa/ ꝛ codeꝫ mõ dõm de amore spirato. ¶ Item est planũ q si actus intelligẽdi ꝛ amãdi siue dicẽdi ꝯstituerẽt ptes imagis vt in actu amãdi mens seipsam ꝓducit in esse intellecto ꝛ amato. Sic nõ saluabit̃ idẽtitas aut ꝯsubalitas: q2 lꝫ quãdo aĩa seipsaꝫ cognoscat ꝛ amat: eadẽ subã ꝛ eẽntia est aĩa que cognoscit ꝛ que cogno-scit̃ ꝛ que amat̃: nõ tñ est eadem suba ꝛ essentia vt ipsa vt accipit̃ in eẽ cognito ꝛ amato: eẽ eni q aĩe ꝯuenit cũ redu-plicatione. s. vt producit̃ in esse cognito ꝛ amato est eẽ ac-cidẽtale in aĩa ꝛ qđdã esse absolutũ: esse eni ꝓductũ in esse cognito seu esse terminus cognitionis nõ est purus respe-ctus. Sed dicit esse rẽ s̃ꝫ suũ esse intẽtionale sub tali respe-ctu/ ꝛ tale esse accidẽtale eius est multiplicatũ sicut actus i-telligẽdi ꝛ nominãdi multiplicat̃. ¶ Quantuꝫ ad 3^{m}. s. ad ꝯcludẽdũ: relingt̃ ergo q si velimus saluare distinctionẽ partiũ imaginis. sic q inter eas sit vera identitas ꝛ ꝯsuba-litas: ꝛ solũ mõ distincto in esse relatiuo: opꝫ nõ solũ actuꝫ intelligẽdi ꝛ amãdi quãtuꝫ ad subaꝫ istoꝝ excludere a per se rõne partiũ imaginis ꝛ respectus extrinsecos qui sũt de genere actionis ꝛ passionis. ¶ Sed etiaꝫ excludere ipsaꝫ subam aĩe vt ipsa cadit sub ista reduplicatione. s. vt produ-cta in eẽ intellecto ꝛ amato: q2 vterq꜄ iste modus exclude-ret subalitatẽ. sed quãdo aĩa seipsam dicit ꝛ amat exclusis istis actibus. s. intelligẽdi ꝛ amãdi quãtum ad subam actus ꝛ quãtuꝫ ad respectus extrinsecos: ẽt exclusis reduplicatio-nibus illis. s. aĩa vt ꝓducta in esse intellecto ꝛ amato: tunc ex parte accidẽtiuꝫ istoꝝ nõ remanẽt nisi isti respect⁹ ori-ginis. s. dicti amati: ꝛ ex parte aĩe nõ remanet nisi suba ꝛ es-sentia ipsius aĩe: vt in se est quedã vna res/ ꝛ vna essentia/ ꝛ vna suba. Factis eni istis exclusionibus remanet solũ esse aĩe que est quedã res que intelligit: seu dicit: ꝛ que determi-nat̃ per respectus originis actiue: ꝛ que ꝓducit̃ in esse in-tellecto: ꝛ que producit̃ in esse amato: ꝛ que determinat̃ per respectuꝫ originis passiue. s. dicti ꝛ amati: ꝛ sic ꝯclo ha-bet̃ que videt̃ mihi fore finalis intẽtio August. s. q in mẽ-te vt noscit se/ ꝛ vt noscit̃ a se: ꝛ amat̃ distinguunt̃ partes i vera ꝯsubalitate sic intelligẽdo: q2 in ista imagine saluatur vera ꝯsubalitas q2 eadem res est que intelligit seu dicit ꝛ que dicit̃ ꝛ amat̃: ꝛ saluat̃ ibi vera distinctio rl̃e partium. s̃m q aĩa denominat̃ ab istis respectib⁹ originis. s. q ipsa est dicta ꝛ amata. ¶ Ad h̃ est August. de trinitate. cap̃ 11°. in fine loquẽs qualr verbũ est imago ꝛ similitudo memo-rie. ¶ Addit h̃ habet ꝑfectã ꝛ equaleꝫ qua mens ipsa que nouit est nota. ¶ Nota h̃ que dubitationes q̃ sunt ꝯ h̃ sol-uunt̃ ꝑ lib. dist. 3. questione vltima. s.

Questio. VI.

Utrum ad vitãdũ creationẽ in generatione subali. opꝫ ponere q forma sit aliquid in mã ante gnõneꝫ. ¶ Qđ sic q2 aliter fieret ex nihilo ꝛ sic creatio. ¶ Contra: tunc generatio esset alteratio. ¶ Ad intẽ-tionẽ istius qõnis premitto q oẽs ꝯcedunt q forã est ens in potẽtia mãe ante gnõneꝫ: vt sic creatio vitet̃: sed tamen an sic preëst i potẽtia mãe q sit aliqua entitas positiua po-tentialis in mã distincta ab ipsa mã que est potẽtia dupl̃r. ꝛ iste itellect⁹ facit hic difficultatẽ. vnde applicãdo me ad istũ intellectũ. ꝑmo ponaꝫ sñiam Augustini que videt̃ for-malr q vtraq꜄ pars ꝯcessit. ¶ Scdo ponã difficultates q̃ sunt ꝓ ꝛ ꝯ in hac materia s̃m phiaꝫ. ¶ Tertio/ q2 libẽter volo ꝯcordare phia cum theo⁹: ponã modum s̃m quẽ in-telligendũ est q preëxsunt in mã s̃m esse reale distinctuꝫ a mã: ꝛ per illũ modũ soluã difficultates ꝓbantes ꝯtrariuꝫ. ¶ Quarto oñdaꝫ q iste modus est ex intẽtione posit⁹ ab Aristo. ꝛ Com. vbi loquunt̃ de ista mã in speciali. ¶ Se-quit̃ de ꝑmo arti. vbi Aug⁹ ponit tres ꝯclones sup genesim lib° 5°. c. 23. ponit ꝑ hanc/ q sicut in grano inuisibilr erant oĩa simul que per tẽpora in arboreꝫ surgunt. s. rami/ radix/ poma/ ꝛc̃. Ita ꝛ ipse modus cogitãdus est cuꝫ deus oĩa si-mul creauit habuisse simul oĩa que i illo facta sũt. ¶ Hoc videt̃ sentire q oĩa fuerũt simul creata ꝑmo die q̃ facta est terra inanis ꝛ vacua: ꝛ post fuerũt formata. h̃ magis ha-bet̃ lib. 6. c. 13. ¶ Scda ꝯclo est. c. 13. lib. 6. q quãdo fuerũt oĩa formata ꝛ ꝯsũmata q cõpletũ fuit. 6. die tunc illa cõsũ-mata erant talia q in his inchoata erãt oĩa alia s̃m rõnes ꝑmordiales ꝛ seminales que postea tractu tẽporis in mun-do sunt ꝓducta ponit. exẽplũ ibi in seminibus: in q̃bus rur-sus quẽadmoduꝫ terra nascentia ꝛ aĩata que mõ sunt hĩc in se rõnes seminales oĩum aliorum que ex eis nascuntur. ¶ Tertia ꝯclo est ista/ q ea que nascunt̃ ex illis: ꝛ fuerũt inchoata in illis perfectis ꝛ ꝯsũmatis septo die continebã-tur in eis quo ad mãm ꝛ quo ad formaꝫ sic sunt duo prin-cipia distincta. ¶ Probatio/ Augustinus. 6. super Gen. ca°. 14. ostẽdens quomodo oĩa ea que educẽda. i. producenda tẽporibus sequẽtibus erant: etiã fuerunt inchoata ꝛ consũ-mata quãdo deus creauit oĩa simul dicit sic: ꝯsũmata qui-dem quoniã nihil habẽt illa. i. producenda in naturis pro-prijs. quibus agunt cursus suoꝝ tẽporum q nõ in istis. i. ꝯsũmatis causalr factũ sit: inchoata vero supple fuerunt se-quẽtibus tẽporibus producẽda: quoniã quedaꝫ supple de

p⁹ artic⁹

consūmantis erant.q.semina factoꝝ istoꝝ que per seculi tractuꝫ ex oculto in manifestuꝫ locis congruis erant tēporibus exserēda. ❡ Arguo/producēda sequētibus sic erāt consūmata ⁊ inchoata in creatione rerū:ꝙ nihil habēt nunc in naturis ꝓprijs ꝙ tunc causalr factuꝫ nō est:sed nunc in naturis proprijs habēt causas duas ⁊ essentias mām ⁊ formaꝫ realiter distinctas.Ergo iste due essentie tunc precesserunt seminalr seu potētialr. ❡ Cōfirmaꝫ p̄ h̄ qd̄ sequiꝫ hic igiꝫ siquis inquirat quō consūmauit ⁊ quō inchoauit. respōdens dicit:neqꝫ enim alia ꝯsūmauit alia inchoauit.sꝫ eadē ipsa ⁊ infra.Cū creauit oīa simul ita perfecte consūmauit.vt nihil adhuc in ordine tempoꝝ creanduꝫ esset ꝙ nō hic ab eo iam in ordine causarū causatū esset. ❡ Nota ista eadem ⁊ non alia inchoauit ⁊ consūmauit sic ꝙ nihil addēdū erat in consūmatione quando ex eis erant alia inchoanda ꝙ nō esset veruꝫ nisi vtraqꝫ essentia precesserit. ❡ Itē h̄ proba: rōne sicqꝫ p̄ma opera dei cum oīa simul creauit ⁊ cōsūmauit:aut sic fuerunt pfecta ꝙ nihil eis defuit quātum ad partes essentiales pducēdoꝝ per tēpora:⁊ habeꝫ propositū ꝙ i'inchoatione reꝝ p̄cesserunt forma ⁊ mā omniū.aut nō fuerunt perfecta quātuꝫ ad partes essētiales ⁊ tūc vt arguit.Sequiꝫ ꝙ alia pfectio partialis que rebus perficiēdis defuit addenda erat de qua cum precedente quasi ex semis partibus totū cōpleret: ⁊ sic oporteret deū in oī generatione illud aliquid creare. ❡ Iteꝫ q̄rit vltra de illo cōposito facto vt de grano ⁊ hui⁹.Aut fuit ita pfectuꝫ in se cū nunc accepit formā manifestam suaꝫ propriā:ꝙ nihil postea per tēpora fieri poterat de eo ⁊ tūc stabit generatio ꝯtra illud. Crescite ⁊ multiplicamini aut ex illo aliqd̄ aliud simile poterit generari:⁊ tunc aut sine additione noue rei que defuerat ⁊ eadem rōne cōcedendum erat a p̄ncipio ꝙ partes essentiales generādi de eo ambe p̄cesserunt in eo lꝫ potentialr. ❡ Aut per additioneꝫ noue rei ⁊ tūc opꝫ ꝙ illa noua res que defuerat veniat a deo: sicut omnes res precedentes ⁊ sic in infinitum q̄diu simile generabit.⁊ sic falsum est ꝙ dicit:die septimo compleuit deus omne opus suū:⁊ maxime est falsuꝫ quātū ad rōnes seminales ꝙ dico ꝓpter aīam itellectiuā. ❡ Hanc rōnem colligo lib.6.a p̄n°:caplo.14. Nunc aūt qꝛ iaꝫ:⁊ 3ᵐ

2° artic° mēbrum supra. ❡ De hac mā quere in fine.5.libri. ❡ Sequiꝫ de 2° articulo:vbi sine preiudicio videꝫ mihi ꝙ sicut Augustinus ponit in p̄mo die ꝙ deus creauit celū ⁊ terrā. Sed inanem ⁊ vacuam.i.informem quātum ad formaleꝫ distinctionē partiū sic ꝙ solū formas oīum seminalr ⁊ potentialr terra continebat:lꝫ differentes in hō esse potētiali a mā:⁊ post.6.die illas formas eduxit de terra ⁊ ptes mundi ornauit ⁊ formauit:nihil nouum addēdo. ❡ Uel sicut ponit:ꝙ cum oīa erant consūmata in eis fuerunt rōnes seminales producēdoꝝ oīum ex eis ⁊ quo ad materiā ⁊ formā:⁊ post per tractum temporis.alia ex eis generanꝫ sine

Pō Arist. ꝙ forā t ebeant ali quā esse in materia. additione noue realitatis. ❡ Ita ponūt p̄hi ꝙ materia p̄ma quādo est sub vna forma substātiali ꝙ cōtinēt multas formas substātiales in potētia etiā realiter:lꝫ potētialr differētes a mā:⁊ quādo nouiter educunꝫ in actū nō ad quiritur noua realitas forme:sed educiꝫ de potentia in actuꝫ illud qd̄ p̄mo fuit ibi in potētia. ❡ Qd̄ sic probo:qꝛ quero quādo forma incipit esse cum p̄mo nō fuit de quo sicut de subiecto icipit esse aut de nihilo:⁊ tunc creatio aut de aliq̄ ⁊ tunc aut de materia ꝙ nō est:qꝛ p̄ncipia nō sunt ex alterutris p̄mo physicoꝝ:qꝛ vt arguit Cōmētator cōmen.42. Si generanꝫ ad inuicem tunc erit idem principiū ⁊ non principiū simul ⁊ tenet hoc vt dicit siue sint principia s̄m reciprocationē siue nō.aut ab alio a mā ⁊ forma.h̄ falsum qꝛ principia nō sunt ex alijs ibideꝫ,aut de seipsa forma in potētia ⁊ habeꝫ propositū. ❡ Item actus ⁊ potentia non

variant essentias.si h̄ intelligaꝫ de potentia actiua/falsum est.qꝛ actus transit ⁊ potētia manet.si de passiua falsuꝫ est qꝛ passio transit ⁊ potentia manet:si de potentia subiectaꝫ partiali in respectu ad partialē actum qui est formalis terminus ⁊ obiectū falsum est: mā eni ⁊ forma ad quā obiectiue terminaꝫ actio nō sunt vna essentia: si de subiectiua tota cōparata ad rem obiectiue productā in actu habetur propositū:qꝛ tamē totū cōpositū continēs duas essentias realiter inter se per essentiā differētes. sic terminus actualis/totalis/⁊ obiectū generationis:sequiꝫ ꝙ totum cōpositum prefuit in potentia s̄m vtrasqꝫ sui partes. ❡ Item hec est intentio p̄hi.8.metha.vbi querit qualr cōpositum qd̄ est terminus ⁊ obiectū generationis fiat vnū cum plures habeat partes. Respondit ⁊ dicit ꝙ sicut est in artificialibus ita est in nālibus. Sed vt dicit in artificialibus sic est ꝙ cū ex sphera in potētia fit sphera in actu. hic non concurrit alia noua res que p̄mo nō fuit:nisi solum agens qui facit de sphera in potētia spheram in actu.Ergo sic est in nālibus/cum generaꝫ aer vel aqua vtraqꝫ pars.s.mā ⁊ forme que sunt actu in termino generationis. Utraqꝫ essentia fuit res lꝫ in potentia ante generationē. ❡ Item ad hoc facit argumentū Cōmentatoris ibidē cōmento.15.generatio est translatio que nō largitur aliā nouam multitudinem.sed solum perfectionē in esse.Sed si forma inciperet esse res in termino ad quē:⁊ non fuit distincta res ante nec actu nec potētia generans largireꝫ multitudineꝫ.probatio maioris:qꝛ actio generantis est solū extrahere aliqd̄ de potētia in actum:si enim posset largiri a mā entitatem que p̄mo nō fuerat:nec actu nec in potētia subiectiua esset creatio. Patet ergo maior:vnde subdit ꝙ illud ideꝫ ꝙ est sphera in potētia fit sphera in actu cum agens extrahit ipsum de potētia in actum. ❡ Ad hoc vide cōmentuꝫ.16.in fine ⁊ facit ad ꝓpositū ꝙ p̄hs tractat ibi de vnitate diffinitionis:sicut rei nālis/sed vnitas diffinitionis que habet genus ⁊ differentiā presupponit vtrāqꝫ in potētia:ergo.probatio minoris:qꝛ ꝙ di ꝙ genus sumitur a materia nō intelligiꝫ de mā vt est altera pars:qꝛ hoc modo nō poniꝫ genus de cōposito:qꝛ nō predicat alteram partē tantū:ergo accipiꝫ materia vt includit formā in potentia:sicut genus differentias in potētia:qꝛ isto mō poniꝫ genus de toto s̄m quēdam cōceptum cōfusuꝫ ⁊ potētialem:⁊ sic habeꝫ ꝓpositum. ❡ Itē esse in potētia est medium inter esse in actu ⁊ nō esse omnino.Ergo albedo in potētia est mediuꝫ inter albedinē in actu ⁊ priuationē albedinis.s.puram negationem.Sed hoc nō esset nisi essentia albedinis esset saltē in potētia ante q̄ȝ actu esset:ergo ⁊c̄. ❡ Hec ratio est Simplicij exponētis qualiter potētia pertinet ad scd̄am speciē qualitatis:dicēs ꝙ vniuersalr in oībus est verum ꝙ quecūqꝫ perficiunꝫ ab imperfecto ꝓcedūt ꝙ nō esset nisi esse imperfectū ⁊ potētiale cuiuslibet forme que ponit esse p̄ncipiū operandi ꝯuenit sic specialr pertinet ad scd̄aꝫ speciē qualitatis precederet suū esse perfectuꝫ:ergo ⁊c̄. ❡ Item omnis translatio precedit ordine nā suū terminum. Sed transmutatio includit formā in potētia reali extra suā causam:ergo ⁊c̄. Probatio minoris:qꝛ aliter falsuꝫ esset dictū p̄hi ꝙ trāsmutatio nō differt a forma ad quā vadit nisi s̄ꝫ perfectū ⁊ imperfectum.Si enim pro instanti transmutationis forma vel esset extra causaꝫ materialē vel formaleꝫ salteꝫ: si s̄m esse nullum potentiale in se tunc transmutatio nō esset eadem forma:nec s̄m esse perfectū:nec s̄m imperfectum:imo solū sibi ipsi idem vel agenti vel materie. ❡ In contrarium sunt difficultates. p̄mo ex parte materie. ❡ Prima quomodo forma in esse reali est in materia ⁊ nō informabit,qd̄ falsum videtur:qꝛ ad ꝙ sic.cum in materia ignis sint multe forme in potentia ignis esset formaliter

malr multa ꝛ nõ vnum. ¶ Scða posita hypothesi. Seqtur ꝙ generatio est alteratio: qꝛ materiã accipere formam quam hꝫ nõ est noua acquisitio: sed alteritas ꝛ alteratio. ¶ Tertia: qꝛ generans nõ esset nisi remouẽs prohibens. Si eniꝫ preefuit: sed nõ informauit: sufficit amouere cõtrarias dispositiones ꝛ informabit. ¶ Quarta, ꝙ in generatione substãtiali: nõ est ordo essentialis in receptione formarũ: qꝛ cum omnes equaliter sũt in materia: ꝛ materia essentialiter est in potẽtia. Ergo corrupta forma sub qua est actu indifferenter recipiet quãlibet aliã. ¶ Item sequitur ꝙ in mundo sint infinite entitates. ¶ Scðo, sunt difficultates ex parte forme. Prima ẽ ꝙ lꝫ forma sit i materia: in potẽtia tamẽ per essentiã est actus: ꝛ per h̃ ꝙ est actus cõuenit sibi in foꝛare. si ergo ibi sit ꝛ nõ informet est error nature. ¶ Scða, ꝙ generatio substãtialis non habebit aliquẽ terminuꝫ realẽ acquisitum: qꝛ realiter forma preefuit. ¶ Tertia, ꝙ si sit forma substãtialis suscipit magis ꝛ minus: qꝛ ante generationẽ habet esse iperfectũ. sed post habuit perfectũ. ¶ Quarta, ꝙ idem diceꝛ relatiue ad seipsuꝫ relatione reali. qꝛ potentia dicitur relatione reali ad actuꝫ. ¶ Tertio est difficultas ex parte totꝰ cõpositi: qꝛ si vera qꝫ pars realiter precedit: ergo tota quidditas ꝓcedit: ꝛ sic

T.c.82. leo est realiter leo ante ꝙ̃ generetur. ¶ Scða ẽ, ꝙ materia nõ est subiectũ generationis: imo totum cõpositum cuius oppositũ dicitur. i. ph̃icoꝝ. ¶ Propter solutionẽ argumẽtoruꝫ est intelligendũ: ꝙ formas existere in materia distinctas ab inuicẽ: ꝛ a materia potest intelligi dupl'r. põt enim materia accipi dupliciter: vno modo vt est materia ꝑma ꝛ subiectũ cõmune omniũ formarũ. ¶ Alio modo, vt est distincta per distinctas habilitates ad distinctas formas. primo modo est potẽtia remota. scðo modo est potentia ꝓpinꝙ̃ respectu cuiuslibet rei naturalis. ¶ Ista distinctio

T.c.11. ꝛ veritas partiũ potest colligi a Pho ꝛ Cõmentatore. 12. metha. vbi in ꝑncipio resumit phs mãm quã ꝑmo physicoꝝ tractauit cõtra Anaxa. dicens: dubitabit autẽ aliquis, ex quali nõ ente est generatio. ¶ Respõdendũ ꝙ ex non ente actu, sed in potẽtia, ꝛ sic qõlibet nõ generatur ex qualibet potẽtia. sed alterum ex altero. ¶ Et ad hoc sunt ista verba cõmenti. 11. qꝛ in ꝑncipio cõtinuando se ad precedentia. Sic dicit de Aristotele vult narrare ꝙ quãuis materia ꝑma sit vna ſm subiectũ. tamẽ multa est in potentia ꝛ habilitate ꝛ qõlibet ens habet cũ materia omniũ materiam propriã infra dicit ꝙ sic soluiꝫ questio quomodo vnũquodqꝫ ens fit ex ente. nõ eni qõlibet ens ꝙ fit: fit ex quolibet ente in potẽtia. sed vnũquodqꝫ entiuꝫ fit ab eo ꝙ est in potẽtia illud ꝙ fit. i. ex propria potẽtia: ita ꝙ numerus potẽtiaꝝ sit sicut numerus specierũ entiuꝫ generabilium. ¶ Probãt rõne ꝙ preter subiectuꝫ cõmune opꝫ esse distinctas potẽtias ꝓpinquas. qꝛ si materia fuerit vna: ꝛ potentia vna: eadẽ rõne agens est vnũ: qꝛ potẽtia passiua dꝛ relatiue ad agens: nã autem relatiuoꝝ est ꝙ multiplicato vno ꝛ reliquũ. sed vbi materia fuerit vna: ꝛ potẽtia vna: ꝛ agens vnum. Ibi natura est causa multitudinis. ergo nisi preter cõmunem potentiam que est materia prima fuerint alie multe potẽtie propinque nõ est multitudo in entibꝰ generalibus. ¶ Patet ergo distinctio de materia que est cõmune subiectũ ꝛ potentia remota ꝛ de materia que

Hoc est oẽs ab eterno habuerit esse reale potẽtiale i mã ꝑma. Hoc ide
hꝫ li. 2. di. 18. q. an rõnes semiales ꝛc. ar. 2.

est propriũ subiectũ ꝛ potentia propinqua ꝛ propria. de hac materia magis clare lib. 2. dist. 17. articulo. 3. in fine. ¶ Imaginatio istius positionis est ꝙ oẽs forme in quodam esse proprio ꝛ realiꝫ potẽtiali fuerunt a ꝑncipio in materia ꝑma (quãdo primo fuit creata sub vna forma cõfusa ſm opinionẽ Augustini ꝛ theologoꝝ: vel ſm opinionẽ phõꝝ ab eterno: quãdo deus de necessitate nature produxit mundũ) ꝛ hoc sic intelligendo ꝙ tunc fuerũt in materia ꝑma in tali esse reali: lꝫ potentiali vt antea. est commune subiectum ꝛ potẽtia remota: nõ autem vt est materia propria. ¶ Intellige potẽtiam remotam hic nõ hanc que cõmuniter dicitur qua vnica trãsmutatione nõ vadit ad actum: qꝛ vnica transmutatione deduciꝫ forma de latitudine in ꝑma materia ad potẽtiam propinquam corrupta forma precedente. sed intelligo remotam que distinguitur cõtra propriam ꝛ propinquã. ¶ Et sic dicẽdo potest cuilibet apparere ꝙ difficultates circa istã materiam sunt solute. ¶ Pro ista questione quomodo forma potest esse in materia: ꝛ nõ formare: pꝫ respõsio qꝛ non est in ea sicut in potẽtia propria. sed sicut in potẽtia remota: sed nũquã potest forma formata informare: nisi ꝓpriaꝫ potẽtiã: ergo stant simul ꝙ forme ſm realitates suas sint in materia ꝛ eam nõ informant. ¶ Et quomodo hoc possit esse ex parte materie: ꝙ materia cõmunis in qua sũt forme ꝑ quolibet instanti nõ sit nata informari quãtum est ex parte sui, pꝫ sic: qꝛ certum est ꝙ materia vt est subiectũ cõmune nõ est nata informari per aliquam formaꝫ determinate speciei: qꝛ tunc nõ esset cõmensuratio inter perfectibile ꝛ suam perfectionẽ: ꝛ sic natura egisset ociose. ergo si tunc nata esset perfici per aliquã formam: h̃ esset per aliquam formã cõmunem: vt dicit Cõmentator. 12. metha. cõmento. 14. ꝙ aliqui imaginati fuerunt primaꝫ materiam esse corpus: ita ꝙ corpeitas sit eius forma cõmunis sibi maxime cõueniens ꝛ sibi propria: ꝛ h̃ est ꝙ dicit: si ista esset haberet formã propriam. ¶ Sed ꝙ hoc modo habeat formam propriã habet pro impossibili. 1. physicoꝝ: cõmento 69. qꝛ vt dicit, si haberet propriã formam nullam aliaꝫ reciperet, ꝙ probat: qꝛ quicquid recipit aliquid nõ recipit illud ſm ꝙ est in actu. sed ſꝫ ꝙ est in potẽtia. pꝫ ergo ꝙ materia ſm ꝙ est cõmune subiectũ quãtum est ex sui non est nata informari: ꝛ per ꝯsequens si omnes forme ponantur in ea ſm realitates suas nõ erunt in ea in actu informãtes vt posuit Anaxag. Sed solum in potẽtia entes accipiendo ly entes pro participio. ¶ Per idem pꝫ ad scðm difficile scꝫ quomodo saluabiꝫ ꝙ generatio nõ est alteratio: qꝛ Cõmentator. 1. physicoꝝ eodeꝫ cõmento ex hoc deducit sic: necesse est vt materia ꝑma sit in potentia ois forme: ꝛ non habeat in substãtia sua propriã formaꝫ: qꝛ sic esset aliquid existens in actu: ꝛ habens formã: tunc generatio in substãtia esset alteratio. ꝛ forme essent accidẽtia. Sed in proposito nõ poniꝫ forma in materia in actu ante terminũ generationis. sed solum in potẽtia remota: ergo ꝛc̃. ¶ Per idẽ ad tertiũ quãdo dicitur: ꝙ generans esset tantũ remanens prohibẽs. Dico ꝙ si forma esset vnita potẽtie proprie ꝛ ꝓpinqꝫ: sic ꝙ esset impedita ab informãdo per presentiã alterius forme. tũc esset verũ ꝙ nõ oporteret nisi remouere illã formã prohibẽtem: sed qꝛ est in potentia remota: opꝫ post amotionẽ precedẽtis forme extrahere eam ꝛ ꝯiungere potẽtie propinque: ꝛ sic est generatio. ¶ Quartũ, saluatur per idẽ ꝙ est ordo: qꝛ lꝫ inter formas nõ sit ordo vt sũt in potẽtia materie prime remota: qꝛ illa nõ est nata informari per illas quoquomodo vel ordinate: tamẽ ibi est ordo vt respiciunt potẽtias propinquas in quas ordinate introducunꝫ ſm ordinẽ agentium proprioꝝ: vnũquodqꝫ eniꝫ agens propriũ: propriam potẽtiam propinquã transmutat ad propriã formã: ꝛ per ꝯsequẽs ſm ordineꝫ ꝛ determinationẽ agentiuꝫ naturaliũ proprie forme ordinate introducuntur. Hoc ponit Cõmentator. 2. physicoꝝ: cõmẽto. 48. vbi dicit: ꝙ materia prima est equal'r ꝑparata ad formas cõtrarias: sed propter agens diuersuꝫ vno tempore recipit vnã: ꝛ alio tẽpore aliã. ¶ Propter solutionẽ difficultatũ de forma est intelligendũ ꝙ formam fieri in actu potest intelligi dupl'r. ¶ Uno modo per preciſaꝫ translatio

nem de potētia ad actū. ¶ Alio modo per translationem
de remisso esse in intēsum. V.g. albedo potest fieri in actu
perfecto in subiecto vel per hoc ꝙ educit̄ de potētia sub-
iecti ⁊ fiat actu i subiecto: vel de remisso gradu in intēsuz.
¶ Ad propositū dico ꝙ forma substātialis p̄mo mō do so-
lum fit in actu in termino generationis. s. per sui trāslatio-
nem de imperfecto ad perfectū. vt vult Phs ⁊ Cōmenta-
T.c.10. tor. 8. metha. vbi supra vbi sic dicunt quēadmoduz in nu-
mero nō est magis ⁊ minus: igit̄ que est quasi forma ecce
forma substātialis nō habet gradus s̄m intēsum ⁊ remis-
sum: sicut nec numerus: sequit̄ nisi sit que est cuz materia.
Ecce ꝙ habet gradus s̄m esse ꝙ habet in mā. s. potentiale
⁊ actuale. ¶ Per h̄ pz ad tres p̄mas difficultates: ad p̄mā
cum dicit̄: ꝙ cum forma sit actualitas quedā in se:et quan-
do latet in potētia materie vt res distincta ab ea: ergo pro
tunc informat. ¶ Respon° ꝙ forma nō informat per p̄-
cisam actualitatē essentie. Sz per actualitatē existētie quā
habet quādo transfert̄ de potētia in actū: ꝙ est in termino
generationis h̄ pz: qꝛ lz agēdo siue sit actus siue potētia sit
quedā actualitas. tñ nō informat: vt est in potētia in subie-
cto: sed quādo in subiecto producit̄ actu. ¶ Ad h̄ est Com-
mētator. 2. phycoꝝ: cōmēto. 11. Nihil dicimus hēe natu-
rā aut esse naturale dum fuerit in potentia ⁊ nō habuit in
actu illā naturā. V.g. quoniā quicquid est in potentia caro
vel os nō dicit̄ habere naturā carnis vel ossis: donec reci-
piat formā carnis vel ossis p̄ quā respōdet̄ ad questionez
factā per quid ⁊ ex quo fit diffinitio: ⁊ idez dicit de ente ar-
tificiali. ¶ Per idē ad scōm: quādo dicit̄ ꝙ tūc nihil acq-
ritur per generationem dico ꝙ nihil acquirit̄ ꝙ p̄mo nō
habuit realitatē aliquā: qꝛ esset creatio, aliquid tamē acqui-
ritur: qꝛ qd̄ p̄mo fuit in potētia transfertur in actuz: ⁊ istud
est proprie motū ⁊ mutationē habere terminuz: qꝛ motus
generalr̄ nō est nisi actus entis in potētia s̄m ꝙ est in po-
tentia ordinata in actū. ¶ Per idem ad tertiuz, ꝙ non est
incōueniens formā substātialez suscipere magis ⁊ minus
per trāslationē de potētia in actū lz sit impossibile s̄m gra-
dum intēsum ⁊ remissuz. ¶ Ad Quartū dico si loquamur
de rationibus seminalibus formalibus mō quo forma in
potētia est seminalis seu p̄mordialis respectu sui ipsius in
actu: pz ꝙ nō est relatio realis: qꝛ vt sic nō est differētia ni-
si eiusdem a se s̄m esse perfectum ⁊ imperfectū. Ita ꝙ in-
ter esse eius perfectū ⁊ imperfectū nō est habitudo opposi-
tionis precise: sicut inter potētiam activā ⁊ passiuā: sed po-
tius habitudo vnionis: potētia enim substractiue accepta:
de qua hic loquimur cū sui perfectione vnit̄: ⁊ non solum
stat in quadā additione ad ipsum: sed sola habitudo opi-
T.c.20. nionis nō vnionis facit relationez realem: vt pz. 5. metha.
ꝙ inter scientiam ⁊ scibile est relatio realis nō inter scien-
tiam ⁊ scientem: nisi s̄m dici. Si vo loquamur de rōnib⁹
seminalib⁹ ⁊ actiuis de quibus nō agit̄ nunc an sint vel nō
sint: dico ꝙ si sint: opz omnē opinionē cōcedere ꝙ eiusdez
ad se est relatio realis: qꝛ quēlz ponentē eas opz ponere ꝙ
forma: vt ē ratio actiua seminalis. respectu p̄ductionis sui
ipsius in esse perfecto ꝙ sit actū virtuale vt productū a se
in mā habet esse formale: sed Godo. ⁊ omnes negantes ꝙ
idez nō pōt esse actum respectu sui ipsius negant ꝙ idem
possit esse virtualr̄ tale, ⁊ formalr̄ tale. ¶ Sed arguendo
cōcedunt ꝙ si idem possit esse virtualr̄ tale, ⁊ formalr̄ tale,
T.c.46 ꝙ realiter diceretur ad se: ergo ⁊c̄. ¶ Ad q̄ntū respondeo
sicut phs respōdet. 8. phyſicoꝝ cum arguit: si mundus est
eternus: ergo infinita in actu, respōdet ꝙ nō: qꝛ generatio
vnius est corruptio alterius sic in p̄posito. ¶ Cōtra in cor-
ruptione adnihilant̄: qꝛ hoc repugnat agenti naturaliter: er-
go reducunt̄ in potentiā materie: ⁊ sic infinita erūt per re-
seruationez. ¶ Respon° ꝙ reducunt̄ in potentiā materie

sed remotā: qꝛ sic ꝙ nō retinent aptitudinē ad esse: qꝛ s̄m
Phz. 5. phyſicoꝝ: nō potest ibidez numero redire: ⁊ vt sic T.c.37.
corruptio equipollet adnihilationi: reducit eniz eas in tale ⁊.38.
esse ꝙ repugnat eis iteruz posse esse per naturā. ¶ Per h̄
ad argumentum: quādo dicit̄ infinite hō entitates rema-
nent ꝯseruate, dico ꝙ remanēt sub ratione nihili: qꝛ in esse
prohibitū videlicet ne vnq̄ sint in actu: ⁊ tale infinitū nō
negat Aristo. Sed soluz infinitū in actu: vel ꝙ in actu pos-
sit poni. ¶ Dices vt quid ponunt̄ manere: erit mōstratuz.
Respon° ꝙ remanent ex beneficio nature. sed resultatio-
ne h̄ est deū agens naturale est ita bonum ꝙ adnihilat ali-
quid qd̄ fecit: sz dimittit aliquid post corruptionē resulta-
re: sed in tali esse ne p̄iudicet corruptioni. s. ne reuertatur.
¶ Ad illas difficultates de cōposito quādo dicit̄: si vtra-
qz pars precedit: ergo leo est ante q̄ generet̄. Dico ꝙ non
sequit̄: qꝛ quādo est tale in potētia nō dicit̄ specifice ⁊ for-
malr̄ esse tale vt habitū est per Cōmentatorē. 2. ph̄icoꝝ.
¶ Ad scōz quādo dicit̄, ꝙ sola materia p̄ma nō esset sub-
iectū generationis: dico ꝙ duplex est subm̄ partiale ⁊ tota- T.c.60.
le. p̄muz est mā: scōm totum cōpositū in potentia. ¶ Hāc
distinctionē ponit phs p̄mo ph̄icoꝝ: quādo ponit materi-
am subiectū cōe inter priuationē ⁊ formā. ¶ Scōm mē-
brum ponit infra quādo ostēdit: ꝙ nō soluz est dare subm̄
inter duo contraria quādo simplex forma generat̄: sed in
genōne cōpositoꝝ sicut cū aial in actu fit ex aiali in poten-
tia vt deducit ibi. ¶ Sequit̄ de 4° arti¹°: vbi istam ꝯclu-
sionē probo p̄ oia loca vbi de ista mā tractatur cōmuni- T.c.71.
ter in ph̄ia. ¶ Primo per phz. 1. phyſicoꝝ: vbi innuit istud
argumentū, oē qd̄ fit: fit ex ente in actu vel in potētia: qꝛ ex
nihilo aliquid fieri est ꝯtra cōmunē animi conceptū oiuz:
ergo animal fit ex aiali in actu vel in potētia nō in actu: qꝛ
tunc esset ante q̄ generet̄. ergo. sed aial in potētia nō dicit
simplicē essentiam sicut nec aial in actu. ergo dicit vtrāqz
essentiā. s. mām ⁊ formā in esse potētiali, igit̄. ¶ Istud ar-
gumentū ibi: qꝛ phs ⁊ Cōm. ibidem cōmen. 76. respondēt
ad Parmenidē: qui arguebat ex nō ente nō fit ens nec ex
ente simplr̄: ergo nō est possibilis generatio. ¶ Et dicunt
ꝙ impossibile est ꝙ genitū sit ens: aut non ens ante q̄ ge-
neret̄ nisi per accidens: ꝙ aūt nō simplr̄ ⁊ per se probant
sic. generatio aialis ex animali ⁊ entis ex ente nō pōt esse
simplr̄: generabile enim transmutat̄ ad id qd̄ non habet ⁊
aialitas est i generato per positionē: si ergo aial generare-
tur ex aiali s̄m ꝙ aial contingit aliquid trāsmutari in spe-
ciē eius: ꝙ habet in actu ꝙ est impoīe: ⁊ ideo necesse est ꝙ
oē ꝙ natum est fieri aial per se transferat̄ ex non animal.
¶ Arguo: iō est impoīe aiali s̄m ꝙ animal generari sim-
plr̄ ex aiali s̄m ꝙ aial: qꝛ cum aial sit aial actu. formalr̄ per
aialitatē: tunc aliquid trāsferet̄ in aliqd̄ esse formale ꝙ actu
haberet ex rōne Cōm. ergo si aial fiat ex aiali per se ⁊ sim-
plr̄ nō s̄m ꝙ preexistit actu ⁊ formalr̄ aial. sed s̄m ꝙ par-
tes aialis preexistunt in p̄prijs esse realibus: potētialibus
nō est impoīe apud phz ⁊ Cōm. imo possibilr̄ ꝯtingerunt.
¶ Et hoc est, ꝙ dicit Aristo. respondēdo ad Parmenidē
cōmen. 78. dicens. indixit sz modū quo dissolut̄ questio
ista: ⁊ dissoluet̄ ꝙ dicere ens eē aliqd aut ex eo fit aliquid
dicit̄ duobus modis quoꝝ vnus est de ente in actu alius
de ente in potētia ens: ergo generari ex ente in actu est im-
poīe ⁊ falsum. Sequit̄ eniz ex hoc ꝙ generatū sit ante q̄
generet̄: ens aūt generari ex ente in potētia est necessariuz
esse enl in potētia non est priuatio p̄pria ex quo sequit̄ ꝙ
ens est ex nō ente neqz est actio pura ex quo sequat̄ ꝙ ge-
neratū sit ante q̄ generet̄ ⁊ h̄ sunt extrema ꝯtradictoria ex
quibus sequit̄ qd̄. ¶ Arguo omni mō vt habet̄ ex premis-
sis pōt ens in potētia p̄cedere generationez quo mediat
inter purū actū ⁊ inter puruz nō esse. Sed si forma ponat̄
in aliquo

in aliquo esse reali informatiuo tantū non in actu informāte mediate: qꝛ est in potētia solū ad perfecte informandum sicut mā vt informetꝰ. ergo isto modo pōt vtrūqꝫ precedere generationē in ꝓprijs esse realibus. ergo ꝛc. ¶ Confirmatꝰ: ꝙ si mā esset actu informata: puta ꝙ haberet ꝓpriā formā ꝑ quā esset: hoc est impossibile: qꝛ tūc vt arguit nō reciperet formā nisi ens generaretꝰ ex ente. ꝛ cōmen. 69. ꝓbat idez eodē mō: ꝛ etiā tunc statim corrūperetꝰ, tamē aliā formā reciperet: ꝛ ēt generatio esset alteratio. Sed nullum istoꝝ sequitꝰ: sed magis ꝯtrariū: si forma prefuit in mā realr sed nec actualr: imo potētialr ad informandū. ergo. ¶ Itē

T.c.27. z° artic° sic ꝓ phm. 7. metha. vbi innuit illud argumentū, īpossibile est fieri diuisibile ex indiuisibili. pꝫ a maiori. 6. physicoꝝ vbi ꝓbatꝰ ꝙ ex indiuisibilibus pluribus nō fit diuisibile: sed cōpositum est diuisibile. ergo opꝫ ꝓcedere hoc ꝛ hoc mām ꝛ formā. ¶ Idez habetꝰ ibi: ꝓbans enim ex simili ꝙ solū cōpositū generatꝰ in generatione nāli nō forma nec mā ait sic. Erit ꝯo qd est oē oino si est generatio ex aliquo aliquid erit: oportebit enī semꝑ diuisibile eē qd fit ꝛ hoc quidē hoc ꝛ hoc: dico aūt ꝙ h quidē materiaꝫ illud ꝯo speciem. ¶ Arguo cum phs probat ꝯclusionem intentam. s. ꝙ compositū generatur per h ꝙ generatio est ex aliquo sic ꝙ oportebit diuisibile esse quod fit ꝛc. aut accipit ibi qd fit, pro eo qd est in fieri ꝑ generationē: ꝛ habetꝰ propositū, ꝙ in generatione rei est mā ꝛ forma ex quibus fit generatio: ꝛ h vt sūt diuersa hoc ꝛ hoc: aut accipit ibi qd fit, pro eo qd factū est per generationē: ꝛ tunc nō probat ꝙ generatio est ex aliquo: sed ꝙ genitū est ex aliquo: imo cūꝫ ista ꝓbatione stat ꝙ generatio est ex nihilo: creatū enī vel ꝓductū per creationē est diuisibile in hoc ꝛ hoc: ꝛ tñ creatio est ex nihilo. ¶ Cōfirmatꝰ per illud qd phs dicit infra cōmento. 32. semper opꝫ preexistere materiam ꝛ speciem in quid, ꝛ ī qualitate, ꝛ in quātitate, ꝛ in alijs categorijs: nō enī fit quale lignū aut aiāl: vt habet alia trāslatio: opꝫ semper ꝙ mā sit ante per essentiam ꝛ formā: ēt arguo essentia foꝛe est alia ab eēntia māe realiter in quocūqꝫ instāti ponatꝰ essentia foꝛe: qꝛ essentie principioꝝ in quocūqꝫ priori ponantꝰ esse, sunt ꝑ seipsis differentes. Sꝫ vt dicit hic phs essentia māe ꝛ essentia forme sūt ante genōnē. g̊ sequitꝰ ꝙ mā ꝛ forma presupponunt generationē: ꝛ sunt in ista ꝓsupꝑositione realr differentes. ¶ Dico tñ, ꝙ nō in esse actuali, sed potētiali: ꝛ h est qd dicit Cōmētator infra cōmento 49. impoſe est subām ex substantijs esse existētibus sic vt actu: sed si potestate duo fuerint erunt vnū. ¶ Probatꝰ 3° per illud octaui metha. h hā supra in z° artī° argumēto. 3. ¶ Itē. 8. metha. innuit phs istud argm̄ in omni cōpositione cōpositū presupponit sua componētia. sed quelibet res nālis est cōposita. ergo maiorez ꝓbat: qꝛ esse extrinsece ꝓsupponunt intrinsecas. sed ad sensum videmus ꝙ agente appropriato passo ꝛ sine ab agēte ꝓstituto nullo nouo addito nisi solo agēte generatꝰ cōpositū. ergo vtraqꝫ cā intrinseca precessit h collige versus finem: ibi dubitabit aliquis que cā essendi vnū q̄cūqꝫ plēs habent partes: infra respōdis si h quidē mā illud ꝯo forma que causa quare potētia ens fit actu ens, nullā preter faciēs: vt ꝙ potestate sphērā actu esse spheram, nullā preter faciens, exēplificat de toto in actu, ꝛ toto ī potētia. ¶ Tūc arguo questio Aristotelis qua querit quō ex partibus fit vnū. Ipse ꝛ Coñ. respōdet ꝙ per h: ꝙ agens supponit ibi istas partes presuppositas actioni agentis: qꝛ si nō: nō possent respondere ꝙ ex partibus essentialibus per agēs fieret vnū: qꝛ si nō presupponit ex illis nō fieret vnū, nec multa: qꝛ agens nō pōt agere sine presupposito. ergo ꝓsupponuntꝰ. ¶ Tunc quero in isto priori suppositionis: aut sūt due essentie distincte mā ꝛ forma aut nō: si sic, habeo ꝓpositū ꝙ forma in termino a quo habuit esse reale distinctū a mā. sed nō informauit nisi in potētia: ꝛ manifestum est ꝙ in termino ad quē informauit in actu. ergo ista actio realis noua nō habet terminū realē nouū quātū ad totum esse illius. Sed solū ꝓm nouūꝫ gradum ꝓm quē transfertꝰ de potentia ad actum. si nō, hoc est expresse ꝯtra textū: qꝛ textus dicit ꝙ h quidē est materia illud ꝯo forma: ꝛ sequitur quid ergo hō causa ꝙ potentia eius actu sit ꝓter faciētem, vna nāqꝫ est causa altera eius ꝙ potestate sphera actu esse spheram. ¶ Nota q. dicit, ꝙ hoc quidē materia: illud ꝯo forma: sꝫ h ꝛ illud distinctionem dicunt: ꝛ h etiā dicit expressius antiqua translatio. alterum enī est materia, reliquū forma. ¶ Ad hoc est cōmētum ibi penultimū: vbi dicit loquens de istis partibus vt sunt totū in potētia: dicit ꝙ fiunt vnū in actu dicens sic, est ergo aliquid ꝙ ꝑmo fuit in potētia: ꝛ potētia trāsfertur ad actuꝫ: translatio enim nō largitur multitudinez sed perfectionem in esse. ¶ Arguo, si in termino a quo forma non fuisset pars distincta quādo forma ꝛ mā faciebant totū in potētia ꝛ in termino ad quē quādo totuꝫ est in actu forma esset distincta a mā. ergo translatio largiretꝰ multitudinez: qꝛ in termino ad quē forma esset res distincta a mā nō in termino a quo. ¶ Dices ꝙ per illud Cōmentator nō vult plus nisi ꝙ quādo forma ꝛ mā veniunt in cōpositionē ad inuicem ꝙ generans nō largitꝰ multitudinem largientem. Tertiā rem vnientē ista sicut accidit in his que sunt vnuꝫ per colligationē vt clauo vel visco de quibus supra dixit ī principio capli: ꝙ ꝯo non largiatꝰ multitudinez quin forma in termino ad quē possit esse res distincta a materia ꝛ non aīt. de hoc nō curat ibi Cōmentator. ¶ Contra illud cōcedit propositū, qꝛ concedo ꝙ h est de intētione Aristotelis ibidē inquirere qualr partes sunt vnuꝫ in cōpositore vt vniuntꝰ adinuicem. Sed tamē ad istaꝫ intentionē probandam supponit ꝙ partes que debent vniri in cōposito in proprijs suis essentijs distinctis: ꝫ imperfectis preexigantꝰ actioni agentis: vt de textibus Aristotelis pꝫ qui dicunt, ꝙ preter agens nō requiritꝰ aliud nisi forma ꝛ materia ꝛc. Si igitꝰ Cōmentator debet cōcordare cum Aristotele nō debet solū proposito sua esse vera. de eo qd Aristoteles dicit ex principali intētione. Sed de eo qd supponit quo ad sue probationē intētionis. ¶ Propositio igitꝰ Cōmentatoris dicens ꝙ translatio non largitꝰ ꝛc. intelligitur vtroqꝫ modo. s. nō largiēdo tertiā rem vniētez partes: nec largiendo nouam formā in termino ad queꝫ que nō fit in termino a quo. ¶ Et ideo Cōmentator exponens se addit sic. Nō eniꝫ est h aliud causatū ab agente: ab eo in qd agit sed illud idē. s. sphera in potētia fit sphera in actu cū agens extrahit ipsam de potētia ad actum: ecce ipse vocat h causatū illud qd est totum includens distinctas partes: ꝛ illud in qd agit vocat totum in potētia, ꝛ tunc dicit ꝙ illud qd ē causatū nō est aliud ab eo in qd agit. Sed illud idem, ergo vult qd illud in qd agit qd est totū in potētia includit partes realr distinctas sicut totū in actu. ¶ Quarto probatur T.c.11.
per phm: ꝛ Cōmentatorem. 12. metha. sic, vnūquodqꝫ entium fit ex propria potētia. sed propria potētia ex qua fit forma nō est materia: qꝛ ꝓncipia nō sunt ex alterutris: ꝛ similr qdlibet cōpositum esset simplex tantū vnam habēs essentiam. s. materie ex qua fierent forma ꝛ totū cōpositūꝫ. ¶ Nec ex potentia alterius generis a substātia: qꝛ nihil alterius generis est ꝓpria potētia substātie: qꝛ ex nō substantijs nō fit substantia: ergo fit ex ipsamet forma in potentia: ergo forma prefuit in materia ī esse reali potētiali: actus eniꝫ ꝛ potētia nō variant essentiam. ¶ Item Cōmētator cōmento. 11. soluēs questionez quomodo aliquid fit ex ente, vel ex nō ente dicit quomodo solūitꝰ ponendo ꝙ ens fit ex ente in potētia: nō enī qdlibet ens fit ex qualibet

potentia:sed vnūquodq₃ entium fit ex eo q est in potētia illud qđ fit.i.ex propria. Ita q numerus potentiarū est sicut numerus specierū entium generabiliū: ⁊ materia prima est vna sm subiectū.plura tamē sm habilitatē. ¶ Itē arguit sic,quādo extrema sunt īpossibilia.si debet esse possibilitas:op₃ esse in medio.sed de generatione rerum sunt duo extrema impossibilia vnū q totu₃ preſuit in actualitate q totū fiat ex nihilo. Sed mediū inter totū in actu ⁊ totū nihil ē totū in potētia.ergo cū generatio sit possibilis op₃ q eius subiectū presuppositum sit totum in potentia. ¶ Istud enim argumentū innuit Cōmētator.12.metha.cōmen.18.distinguens opinionē Aristo.ab opinione Anax. dicentis q generatio est exitus rex a mistox cōtra opini. christianox dicētiu₃ q agens creat totū ens de nouo ⁊ de nihilo. ¶ Et dicit Cōmētator,q inter has duas vias valde ɔtrarias sunt tres medie:⁊ 3ª media est Aristote.⁊ est q agens nō facit nisi cōpositū ex materia ⁊ forma:⁊ h fit mouendo mām ⁊ transmutādo eam donec exeat de ea illud qđ est in ea de potētia ad istā formam in actu₃. ¶ Arguo, Cōmentator distinguit opini. Aristotelis tanq̄₃ mediam inter opinionē Anaxag.⁊ christianox. Sed opinio Anax.

T.cõ.9. fuit vt ipse innuit ibidē: ⁊ h vult phs.12.metha.expresse q totū preexisteret generationi in actu: ⁊ opinio christianox fuit q nihil preſuit. Sed totu₃ ex nihilo creabat̄ sed mediū inter totum in actu ⁊ inter totū nihil est totu₃ in potentia sicut medium propriū inter partē actu ⁊ partē nihil est pars in potētia:ergo opinio Aristotelis est media q totum fuit potētia.s.quo ad mām ⁊ formā ita q vtrūq₃ in se fuit aliquid ɔtra opinionē christianox que dicit totū creari. Sed in potētia ɔtra opinionē Anaxag.q̄ ponit totu₃ in actu. ¶ Ite₃ ibidē sequit̄ in cōmento:⁊ in ista opinione.s. Aristotelis ē quedā similitudo dicētis q agēs nō agit nisi ordinando ɔgregata.sed agens apud Aristotelē nō est cōgregās inter duo in rei veritate:s₃ extrahens qđ est in potentia ad actū:⁊.q.cōgregat inter potētiam ⁊ actum.s.inter mām ⁊ formam sm q extrahit potētia₃ ad actū:⁊ tunc in composito sunt duo.s.mā ⁊ forma:⁊ assimilat̄ creationi inquātu₃ illud qđ est in potentia fit in actu.sed differt a creatione:q2 nō venit ad formā ex non forma:⁊ similr.assimilat̄ latitationi aliquātulu₃.intentio ergo eox est dicere q agens extrahit formā conuenientis de potētia ad actum:⁊ sicut est de h in substātia ita est in alijs accidētibus. ¶ Arguo,agens nāle habet similitudinē cum congregante ex h q cōgregat inter potētiam ⁊ actum.s.mām ⁊ formam extrahendo formā de potētia ad actum. Et per aliam propositionē Cōm.actio illa nālis differt a creatione:q2 in extrahēdo forma non venit ex nō forma. Et sequit̄ ite₃ optima ɔueniētia.g forma extracta de potētia māe fuit realr forma. g habet̄ pncipalia ɔclo q realr forma fuit in potētia māe ante terminū gnōnis:⁊ h intelligēdo ipsa₃ rē que est forma. Sed ipsa res que est forma differt realr a materia: ⁊ a q̄cūq₃ forma alterius rationis.ergo ⁊c. Questio.VII.

Trum Aristoteles ⁊ Cōmētator rōnabiliter negauerunt possibilitatē creationis:ita q ɔtrarium sue positionis non possit demōstrari. ¶ Qđ sic q2 hoc est cōtra cōem animi conceptū.1.physicox. ¶ Cōtra

T.c.32. veru₃ nō negatur rōnabilr.hic tria sunt videnda. ¶ Primo q ipsi negauerunt possibilitatē creationis. ¶ Scđo q irrōnabilr. ¶ Tertio an rōnabilr possit pbari. ¶ Pri-

p° artic° mu₃ probat̄ sic,q2 illud negat̄ eē possibile qđ includit repugnātiam ex terminis: sed aliqđ fieri ex nihilo includit repugnantiā ex terminis:q2 est contra conceptū omniu₃. ¶ Item.8.physicox.cōmento.4.respōdet Cōmentator argumento sarracenox qui probant deū posse creare:quia aliter esset imperfectus,dicit q h nō sequit̄:q2 h nō est ex diminutione agentis.sed q2 impossibile est fieri. ¶ Item 12.metha.cōmento.18.loquens cōtra eos qui dixerunt formam substāntialem creari:dicit q Aristo.nō inuenit formā creando eam:quoniā.s.creasset ea₃ tūc aliquid fieret ex nihilo. Ecce hic stat tanq̄₃ ad maximū impossibile:q nō esset nisi esset impossibile ex terminis. ¶ Ratio Aristo.pro h est ista.1.physicox,arguit sic:qđlibet non fit ex quolibet

sed ex suo opposito:sicut albū ex nō albo:sed opposita habent cōmune subiectu₃:vt p₃ de albo ⁊ eius puatione.igit̄ in omni factione est subm cōe vtroq₃ termino:⁊ ita nō est factio ex nihilo.sed ex cōmuni subiecto. Istud argumētu₃ T.c.51. vsq₃ ad 60.

facit p° physicox:⁊ p° de ge.⁊.8.metha. ¶ Item.12.metha.

cōmento.18.fr.tangit Cōmentator istud argumentū:mirabile est q aliqđ agēs potest creare ⁊ nō puare.i.adnihilare. Sed deus nō pōt adnihilare:q2 effectus eternos necessario produxit eadem necessitate:ita eadē necessitate ɔseruat in esse. ¶ Item omnia reducunt̄ in ipsam materiam: T.c.51. T.c.11. T.c.11.

igitur nō potest creare. ¶ Sequit̄ de 2° arti.q negauerūt possibilitatē creationis irrōnabilr:q2 negare de possi:⁊ cōcedere de facto est sibi ipsi ɔdicere ⁊ irrōnabilr positū.s₃ de possibili negauerūt creationē:⁊ de facto posuerūt ea₃:⁊ sic sibi ipsis ɔdixerunt.g ⁊c. pbatio minoris:posuerūt enī deū pduxisse intelligētias ⁊ celū ab eterno.tunc siue deus fuit producēs ab eterno per modū cāe finalis siue efficiētis deus in ratione cāe precessit istos effectus ordine nature.sed in isto priori quo causa pma precessit suū effectum. effectus fuit omnino nihil in se,igit̄ in illo quo deus produxit istos effectus. Isti fuerunt nihil in se:⁊ ita sunt facti ex nihilo q est creatio.maior p₃,q2 phs.5.metha.caplo de priori dicit:q illud est prius sm naturā ⁊ substātia₃:q potest esse sine alio:⁊ aliud nō sine ipso h est eius esse non est per eē alterius:sed ecōuerso:vt p₃ de subiecto ⁊ passione: vt p₃ per Cōmentatorē ibi:sed siue deus sit causa efficiēs eorum siue finalis ipse nō dependeret ab illis sm esse:sed ecōuerso:vt probat̄.12.metha.s.q ipse sic est finis q alia sunt ɔpter ipsum:⁊ ipse nō propter alia. ¶ Hic respōdet̄ T.c.36.

2° art

per Scotu₃ q bene fuit ordo nature inter deum ⁊ intelligētias ab eterno pductas sm phm. Sed negādo minore₃:q2 ordo nature nō est q nō esse precedat esse quoquomodo. Sed est q posterius dependet a priori. ¶ Contra extrema originis nature sunt esse ⁊ non esse:⁊ non solum independēs ⁊ dependens:ergo inter que est ordo nature nō est solum verum dicere q posterius depēdet a priori. Sed posterius nō est in isto priori quo primus est probatio est phi in.5.metha.c.de priori distinguit prius sm naturam cōtra alios modos prioris dicēs. Alia vero sunt priora ⁊ posteriora sm naturā ⁊ substātia₃ que contingit esse sine alijs:⁊ alia nō sine ipsis. ¶ Tunc arguo hic specificat̄ modus prioris nō solu₃ per hoc q posteris depēdet a prioris sed sm dependētiam esse ⁊ nō esse: sed talem specificationem non oportet exprimere nisi esse prioris: ⁊ non esse posterioris essent extrema ordinis nature. Ergo q creatura est posterior deo ordine nature arguit: q creatura non est in illo priori nature quo deus est prior creatura. ¶ Confirmat̄:quia Cōmentator code₃ modo exponit dicens,quedam dicunt̄ priora naturaliter ⁊ sunt illa que cum fuerint nō sequitur q posteriora sint. ¶ Cōfirmatur maior iteru₃:q2 phs hic est artifex realis ⁊ ideo describit prius ⁊ posterius sm naturam ⁊ substātiam:⁊ vt habetur in textu hoc facit in comparatione ad prius ⁊ ad posterius logice dictu₃:quomodo.s.vniuersalia dicunt̄ priora.quia ex his non conuertitur cōsequentia: ⁊ h est expositio Cōmentatoris ibidem cōmento.16. ¶ Tunc arguo,si est bona similitudo:⁊ planum est:q quādo conceptus superior

est in

est in intellectu/modo nõ opz q conceptus inferior sit in
intellectu meo.ergo eo modo in ordinatione nature reali
quando p̃mum est posterius nõ est.¶ Item philosophus
T.c.69. 8° physicoꝝ volens saluare q in generatione substantiali
genitum non sit simul ens:τ non ens:saluat per hoc q vlti-
mum eius nõ esse ordine temporis τ nature:precedit eius
primũ esse.Sed istud non esset verum nisi in ordine natu-
re esse τ non esse/essent eius extrema.Maior probatur dif-
fuse.lib.3.d.4°articulo.3°.Istud diffuse probatur in q̃oli.1.
q.2.de eternitate mundi articulo.2.conclusione prima τc̃.
¶ Ideo reuertor:τ probo propositũ sm Thomã.qui conce
dit q in subita mutatione ordo nature est inter esse:τ non
esse forme acquirende:τ q in aliquo priori nature non esse
eius/precedit eius esse.¶ Hoc probatur ibidem sm illam
opi.arguo sic.quia in isto priori nature quo p̃ma intelligen
tia precessit alias eternas sm totum suum esse in isto prio-
ri alie solum fuerunt entes in p̃ma sicut in sua causa:τ hoc
sm omnes causas:sed in illo priori quo effectus est solum
ens in sua causa q̃tũ ad omnes suas causalitates.Tũc est
omnino nihil in se.ergo in illo priori:quo deus eas creauit fue
runt nihil in se:τ ita non esse eorũ precessit eoꝝ esse q est
propositum.¶ Maior patet:quia da oppositum q in illo
priori haberet aliq̃d esse sm aliam suam causam extra suã
causam.Tunc in illo priori causa sua non precessit eas sm
totum suum esse.minor patet ex terminis:quia si est ens
solum in sua causa excluditur esse aliquid in se.¶ Confir-
matur.signetur prius quo causa independens precessit:ar-
guo in isto priori independentie quo causa independens
precessit effectum effectus nihil est in se sm q conceditur
q ab eterno est aliquid in se non potest cõcedi in illo prio-
ri q vocas prius independentie:quia tunc in eodez signo
prioris esset ens in se:τ non ens in se.ergo in aliquo priori
fuit ens τ non ens:lz fuerit ab eterno.¶ Item illud prius
cõuenit rei qd conuenit sibi ex se q̃ qd cõuenit sibi ex alio:
sed esse nihil conuenit omnibus creatis ex se/esse autez ali
quid conuenit eis ex alio.igitur lz fuerunt ab eterno tamẽ
plus natura fuerat nihil in se ante suũ p̃maz esse ab alio:τ
ita facti ex nihilo.pbatur minor.quia illud cõuenit rei qd
conuenit sibi quolibet alio circũscripto.Sed si deus circũ-
scribatur vel prescindatur ab habitudine ad creaturam:τ
creatura sibiipsi relinquatur ipsa tendit in nihil.Est enim
T.c.36. finis ꝓpter quez sunt alia.12.metaphysice.ergo τc̃.¶ Itẽ
in isto priori quo deus precessit effectus eternos.effectus
fuerunt solum entes possibiles possibilitate que est non re
pugnantia ad esse:quia si tunc fuissent impossibiles fore
nunq̃ fuissent facte vel si tũc fuissent possibiles possibili-
tate subiectiua.τ reali/tunc habuissent aliq̃d esse reale non
causatum:quia in isto priori quo causa precedit causatum:
tunc effectus non habet esse causatuz.sed nullus vnq̃ hoc
posuit:q̃a causa in toto esse suo haberet esse causatuz in ali
quo genere causalitatis:sed illud qd soluz est possibile pos
sibilitate:que est nõ repugnantia:τ excludit potentiã subie
ctiuam realem est in se purum.nihil ergo in isto priori quo
deus ab eterno precessit mundũ eternum fuit mundus ni-
hil in se:τ ita creatus ex nihilo.sic ergo patet vituperium
philosophorum q cõtradicentes fidei de creatione contra
dicunt sibiipsis q Aristoteles cõcessit creationem:τ in qui-
bus casibus querit.1.q̃li.q.1.¶ Propter hoc rñdet quidã
Guiton.pro philosopho τ Cõmentatore q veruz est q po
suerunt creationem ab eterno.sed non in tẽpore.sicut nos.
vnde alij dicunt q posuit istos effectus eternos.q.quasdaz
sequelas ad suum esse:sicut relatio sequitur ad esse sui fun-
damenti:τ passio ad esse subiecti:τ eodez modo posuit crea
tionem ab eterno respectu omniũ solum que se habent cõ-

secutiue.¶ Et addunt q nõ posuerunt creationẽ quã nos
ponimus:quia Philosophus non posuit istos effectus eter
nos proprie τ principaliter productos sicut nos ponimus
q deus produxit mundum τ eius partes non q sequitur
ad eius esse sicut ad causam finalem vel efficientem sm
q principaliter:τ proprie sunt effectus producti:τ sic non po-
suit creationẽ quã nos ponimus.¶ Cõtra.16.de animalibus po
suit intellectum creari:τ de foris aduenientez in termino
generationis.¶ Item contradictio τ repugnantia ex ter-
minis non solum impedit ad factibilitatez.vno modo sed
omnibus modis:quia cõtradictoria nullo modo se compa
tiuntur:sed vt premissum est p̃mo articulo.ipsi posuerunt
q impossibile est aliquid fieri ex nihilo ꝓpter repugnan-
tiam ex terminis.ergo aliquid non potest fieri ex nihilo:
neqz sicut effectus consecutiue neqz sicut effectus principa
liter:τ ita Aristoteles:τ Commentator ꝯtradicunt sibiipsis
sm istam responsionem.¶ Item hoc patet ex ratione eo-
ruz:quia sm eos vnũqdqz fit ex suo opposito:ideo oportet
dare aliquod positiuum cõmune vtriqz oppositorum.sed
isti effectus qui consecutiue se habent sm eos fuerunt crea-
ti.vt dicis:τ ex nihilo:τ sic per eos fuerũt ex opposito.ergo
habent cõmune positiuum.sed τ respondendo dicis q nõ
habent cõmune positiuũ:sed creantur:τ fiunt ex nihilo.g̃
sm istam responsionem adhuc cõtradicunt sibiipsis.vitu-
peremus ergo philosophuz τ Cõmentatorem:quia contra
dicunt sibiipsis contradicendo sancte fidei.¶ Nec valent
argumenta eorum heretica cõtra creationem:quando eniz
dicunt/q vnũqdqz fit ex suo opposito:ita q habent cõmu
ne subiectum potest dici q propositio est vera in his que
educuntur de potentia subiectiua:in his ꝯo que non edu-
cuntur de potentia subiectiua.falsa est.ꝯ.g.16.de animali-
bus dicit Aristoteles q vegetatiuam τ sensitiuaz/non opz
de foris.idest p creationez aduenire:quia possunt educi de
potentia materie:τ contradicit de intellectiua q de foris
aduenit:quia non cõtinetur in potentia materie.q probat:
quia nec eius operatio cõmunicat cum materia.sed clarus
est q si mũdus fuisset eternus q in isto priori nature quo
deus ab eterno precessit effectus eternos q illi non habe-
bant potentiam subiectiuaz eis presuppositum de qua:ga
tunc habuissent esse in natura simul sine omni ordine natu
re cum deo q nullus vnq̃ posuit.¶ Per idem patet ad
aliud quando dicitur.q aliquid fieri ex nihilo est repugnã
tia terminoꝝ verum est in his in quibus requiritur possibi
litas subiectiua ad translationem de potentia in actum nõ
tamẽ est veruz de his ad quorum productionẽ sufficit pos-
sibilitas terminorum in conceptu:τ talis possibilitas fuit
causarum:vt probatuz est supra articulo.2° argumento.4.
τ melius articulo.2.in fine:quia non est repugnantia in in-
tellectu q illud quod prius fuit vel postea fiat aliquid:q̃a
contradictoria simul non variantur:de eodem etiam illa
possibilitas sufficit respectu agentis si sit sũme perfecte vt
deducit Auic.9.metaphysice.c.4.b.¶ Nec valet argumẽ
tum aliud quando dicitur/q non potest annihilare.ergo τc̃.
Cum eniz dicitur/q de necessitate ꝯseruat eterna sicut neces-
sario producit ea/est dõm/q ibi errauit nec probauit hoc
valide:melius eniz argũ qd põt haberi ab eo.ad hoc ꝓbãdũ
est illud.12.metaphysice.vbi ꝓbat q de necessitate mouet T.c.30.
τ non põt non mouere.Sed hoc nõ vz.ergo τc̃.Probatio
assumpti argr̃ enim sic.si posset non mouere esset in poten-
tia ad mouenduz:sed q est in potentia ad mouendũ extra-
hit de potentia ad actum per aliquẽ motorem qui potest
esse absens.sed hec sunt impossibilia dici de deo.ergo de
necessitate mouet:τ eadem ratione de necessitate ꝓducit.
¶ Sed planum est q ista ratio ist ius heretici nõ vz.dicõ

enim ꝓbabiliter ꝙ illud qd̄ est in potentia ad mouendū
tali potentia que est contingens equaliter non exit in actū
nisi per aliud agens extrahens ipsum de potentia in actū:
illud aūt qd̄ sic est in potentia ad agendū:ꝙ tamē de se est
determinatum ad agendum pro loco ⁊ tempore seipso:ꝑ
tunc poterit agere sine extrahente/hoc expresse accipio a
Cōmentatore.2. phys.cōmento.48.vbi respondet quare
a cōtingenti equaliter nulla ꝓuenit actio.sed voluntas dei
vt dicā ꝓbabiliter est determinata ex se ⁊ ex ꝓpria bonita
te ⁊ libertate sua vt moueat celum quando celum est in re-
rum natura:ex se enim ⁊ ex ꝓpria bonitate sua determina-
uit seipsum ab eterno vt in anima influat pro loco ⁊ tēpo-
re:ꝯm ꝙ cōgruit naturis eorum:⁊ sic non sequitur ꝙ requi
reret extrahens ipsū.ergo ratio heretici nulla. ¶ Ad aliud
quando dicit ꝙ omnia resoluunt in materiā ꝑmā:dico/
ꝙ hoc ꝓbat/ꝙ non adnihilat de facto:sed non ꝓbat quin
3° artic° possit adnihilare.¶ Sequit de 3° articulo.vbi dicunt q-
dam:ꝙ etiam ex ꝑncipijs phi supposito ꝙ hī arguit/pōt
ꝓbari efficaciter sit potentia infinita in perfectione potest
T.c.79. pertransire distantiam:sed potentia ꝑmi motoris est huiꝯ
ꝯm phm.8.phys.ergo ꝓbatio:arguit enim ꝙ infinita po-
tentia non potest esse in magnitudine:quia tunc maior po-
test mouere in minori tempore:⁊ infinita in instanti.sꝫ pla
num est ꝙ potentia que moueret in minori tēpore vsqꝫ in
infinitum haberet infinitam intentionem in vigore nō in
duratione tm̄.ergo.¶ Sed ista ratio nō demonstrat:quia
infinitas in vigore non potest demonstrari nec per Ari[s]
fuit demonstrata:vt ꝓbat lib.1.dis.40.¶ Item posito ꝙ
demonstraretur non ꝓbatur creatio:quia respondebitur:
sicut respondet Cōmentator argumento sarracenorum de
creatione.8.phys.cōmento.4.⁊ dicetur ꝙ verū est/ꝙ infi-
nita potētia potest transire ⁊c̄.nisi sit impossibilitas ex par
te factibilis.sed dicit ꝙ fieri ex nihilo aliquid est impossi-
bile ex parte factibilis nō ex imperfectione agentis:quare
ratio nulla:⁊ isto modo possunt solui omnia argumenta se
re que adducuntur pro ista ꝯclusione.¶ Propter ꝙ alij.s.
Aureol.hoc nitit efficaciter ꝓbare sic/premittendo ꝙ re-
pugnantia terminorum que dicit impossibilitatē in ꝑmo
modo dicendi per se est impossibilitas simplr̄ sicut hic hō
non est rationalis:⁊ hoc quia est negatio eiusdē a se:sed re
pugnantia terminoꝝ que dicit īpossibilitatem scd̄o modo
dicendi per se est impossibilitas ꝯm quid. ¶ Tum qꝛ nō
negat idem a se.sed negat cōnexionem vnius cum alio:⁊ ne
gare solum cōnexionem vnius cum alio nō est negare ip̄m
simpliciter:sed aliquo modo:⁊ ideo non infert impossibili
tatē simpliciter:sed ꝯm quid.¶ Tum quia negatio.in 2°
modo per se est negatio alterius gradus q̄ negatio in ꝑmo
modo.sꝫ negatio ꝑdicati a subiecto in ꝑmo modo per se in-
fert impossibilitatē simpliciter.ergo in 2° modo per se ne-
gatio infert impossibilitatē ꝯm quid:quia impossibili sim
pliciter non sunt gradus:sed deus potest quicquid non est
impossibile simplr̄:quia ꝙ solum est impossibile ꝯm quid
est simpliciter impossibile/sic ꝙ est necessariū ꝯm quid:⁊
ex dictione est cōtingens simpliciter.ergo deus potest age-
re sine omni subiecto presupposito ⁊ creare. ¶ Contra/di-
cerent phi ꝙ deus non potest super impossibile.2° modo
per se:⁊ hoc cum effectu:quia ꝯm ꝑncipia philosophie:ita
impossibile est separari abinuicē que habent cōnexionē
naturalem/sicut impossibile idem a se separari.vt 4.2.phy.
cōmēto.12.dicit Cōmentator:ꝙ lꝫ materia possit separari
a forma per diffinitionem:impossibile est tamen separari
ab ea in esse.idest a cōnexione naturali actuali q̄ tu dicis
pertinere ad 2m modum dicendi per se.¶ Item ꝑmo phy
sicoꝝ cōmēto.29.manifestū est ꝙ est impossibile ꝙ acci-
dentia separent a corporibus ⁊c̄.Multa ibidem:⁊ tamen
remotius se habent q̄ ꝯm modum dicendi per se.ergo ⁊c̄.
¶ Et aūt huius separationes quas ponis.s.ꝙ vnum eorū
que habent naturalē cōnexionem possit esse sine alio sint
impossibiles probat Cōmentator ibidem.2.physicoꝝ cō-
mento.12.rōcinās sic/impossibile est ponere sepationē in-
ter se cōnexorum naturaliter ad quē sequit negatio eiusdē
a se:quia hoc includit impossibilitatem in ꝑmo modo.sed
sic est in ꝓposito vt probat Cōmentator:quia si materia se
paretur a forma existeret per se:⁊ est in actu:quia ꝙ existit
ꝑ se est in actu:sꝫ mā est in po° nō in actu.ḡ seq̄t ꝙ illud.s.
materia ꝙ nō est in actu/est in actu.¶ Idē.de accntib° ꝓ-
bat.4.phys.cō.60.sic/si vnū esset dimensio extra ꝑ se seq̄t
ꝙ predicamentū quātitatis esset separatum:⁊ ꝙ existit se-
paratim est substantia.sequit ergo ꝙ quātitas est substātia.
¶ Ad argumentum quādo dicitur/ꝙ illud qd̄ est impossi
bile scd̄o modo per se non est impossibile simplr̄:dicerent
Phi ꝙ lꝫ non sit impossibile simplr̄ per se ⁊ primo:est tm̄
impossibile simplr̄:quia ad ipsum sequitur impossibile de
primo modo dicendi per se.quia sequitur negatio eiusdem
a se/sicut sequitur de materia prima:⁊ de accidentibus ꝙ si
separentur ꝙ illud qd̄ nō est in actu erit in actu:⁊ quātitas
est Substantia vt deducit Commentator:sic in proposito
argueret ꝯm ꝑncipiū phie/omne qd̄ ꝓducit ex aliquo pro-
ducibili ꝓducitur/lapis per te ꝓducit ex nihilo.ergo ꝓdu
citur de substracto:⁊ de non substracto:⁊ sic ista ratio non
cōtradiceret phis. ¶ Per idē pꝫ ad alia duo:qꝛ dicerent
phi:ꝙ lꝫ scd̄s modus sit in alio gradu īpossibilitatis a ꝑmo
tm̄ ad ipsum sequit impossibilitas ꝑmi modi.Ideo alij hoc
probant sic/agens perfectius minus presupponit in agēdo
q̄ agens imperfectius/sicut natura minus presupponit q̄
ars:quia natura presupponit ens tm̄ in potentia:⁊ ars ens
in actu.sed deus est agens perfectius q̄ ars ⁊ natura.ergo
minus presupponit in sua actione q̄ ens in potentia ꝙ est
presuppositum in natura:⁊ ita nihil:⁊ per consequens pōt
creare.¶ Hoc non vꝫ:quia philosophi dicerent/ꝙ agens
primū perfectius minus supponit in agendo:quia agit ex
se/omnia inferiora agunt in virtute eius:non tamen sic mi-
nus supponit ex parte factibilis ꝙ non presupponat ens
in potentia ex parte sui:⁊ hoc non accidit ꝓpter imperfe-
ctionem eius.sed ꝓpter impossibilitatem factibilis:vt su-
pra habetur per Cōmentatorem.8.physicoꝝ cōmento.4.
¶ Ideo aliter qdā Scotus lib.2.q.3.sic/deus potest crea- Os. Sco
re immediate aliquem effectum accipiendo mediationem
ex parte effectus nō ex parte cause:vt sit sensus ꝙ talis ef-
fectus sit ita imediate effectus a deo ꝙ nullū aliud ens sit
efficiens ad illum effectum inter deum:⁊ illū effectū:sed
effect° qui est imediatissimus deo est totaliter a deo:⁊ nul-
lus alius effectus precedit ipsum ex quo fiat.ergo maiorē
probant sic:quia si inter ꝑmum efficiens ⁊ ꝑmum effectū
sit alius effectus imediatior.eadem ratione inter illū ⁊ aliū
est alius imediatior:⁊ sic in infinitum.¶ Item aliquid est
producibile a deo per se.igitur illud est vnū.si simplex,ha
betur propositum ꝙ totum producit ⁊ penitus nihil pre-
fuit.si compositū.ergo aliqua pars simplex est eius.ꝑmo
fuit totaliter causabilis:⁊ habetur propositū. ¶ Sed ista
que assumunt ꝙ causa prima est primum efficiens:⁊ ime-
diatum non cogeret philosophos.ꝑmo quia philosophi ne
gauerunt deum esse causā efficientē respectu entium per-
manentium:dicerent scd̄o.ꝙ non efficit aliquid imediate:⁊
quando ꝓbatur est ꝑmū efficiens.ergo habet aliquē ꝑmū
effectum.dicerent/ꝙ est ꝑmū efficiens:quia est efficiens
vl̄e:nō qꝛ hꝫ aliquē effectū imediatū ꝑticularē. ¶ Et non
hꝫ effcm̄ ꝑticularē per phos pꝫ:qꝛ nullū effectū efficiētr

ponebant phi nisi mediāte motu alicuius orbis ps diffuse. q.1.istius scdi lib.artic.2°. Sed nō posuerunt q mouebant aliquē orbem sicut particularis motor eius. ergo solū sicut vniuersale agens. ¶ Probatio Cōmētator.8.phy.cōmēto.79 q cōiter non habet mouet qōnē de pmo motore de quo loquitur ibi ex intentione vt qui ꝯsequens est. si potētia in corpore habet actionē infinitā ipsum agere non in tēpore: et non est sequēs. si actio infinita sit potentia non in corpore q agat non in tempore: et respondet.12° metaphysice cōmento.41.q hoc est, q mouet mediante anima celi que est finite potentie. Sed ista responsio non teneret si pmus motor haberet proprium orbem quem immediate moueret imo sequeretur q istud moueret in non tempore. g et c. ¶ Tertio, vt supra responderūt phi q et si primū efficiēs haberet effectum imediatū, tamē non posset habere talem effectum imediate quē possibile esset fieri ex nihilo: quia aliquid fieri ex nihilo est ipossibile ex parte factibilis vt dicerent. ¶ Ideo qui vellet efficaciter hoc pbare oporteret pbare hoc pbando q ex parte ipsius nihili non est repugnantia. Ideo melior ratio que apparet mihi est pper ordinationē que est inter nihil et aliquid. ¶ Sic arguēdo lapis fuit possibilis ab eterno tali possibilitate que est nō repugnantia: sed tale possibile si ponatur deus potest reducere ad actum: quia cuilibet potentie ad esse correspondet aliqua potentia largiens esse saltem per modum cause finalis sicut potentie passiue correspondet potētia actiua aliqua. ¶ Hoc etiā cōcedit Cōmentator.8.phy.cōmento.4° q si causari ex nihilo est possibilitas si deus hoc non posset esset diminutio: et iperfectio agentis. ¶ Ad hoc ēt tendunt rōnes phi et Cōmētatoris in pmo articulo q ideo lapis non fit ex nihilo: quia est repugnantia ex terminis. tale autē possibile non ponit aliqd in rerum natura: quia illud possibile distinguit contra possibile subiectiuum qd ponit aliqd in reruz natura. ergo deus potest aliquid causare qd nihil fuit in rerum natura. ¶ Probatio ma. quia illud est impossibile impossibilitate que est repugnantia seu cōtradictio ad esse qd dicit duo cōtradictoria simul. v.g. q deus faceret hominem qui non esset homo vel chimerā que nō esset chimera: vna enim condictio ꝯtradictionis est q contradictoria non sunt simul. ergo ex opposito illud est possibile possibilitate que est nō repugnantia ad esse q non dicit duo cōtradictoria simul. sed vnum post. sed si dicamus lapidez creari qui ab eterno fuit nihil, nō dicimus q lapis simul est lapis: et non est lapis. sed q fit lapis postq̄ non fuit lapis: ita q ibi inter contradictoria sit ordo nature vel originis. ergo lapis qui ab eterno fuit nihil fuit possibilis possibilitate que non est repugnantia ad esse. ¶ Item possibilitas creationis pbatur per tria argumenta in 2° artic° et si mundus fuisset ab eterno. Nota bene hic. ¶ Posito ēt q creatio fuit possibilis possibilitate que est nō repugnantie: q etiam opz philosophos cōcedere: vt pbatum est articulo.2°. ¶ Patet rn° ad argumenta que feci contra Aureoliūque videnē esse contra me quia cum dicit, q si deus faceret aliqd ex nihilo q sequitur negatio eiusdem de se sicut si faceret materiā sine forma vel accidēs sine subiecto: potest dici q si attendatur ad potentiam naturalē non potest materia existere sine forma nec accidens sine subiecto nec aliqd creari ex nihilo. Si tamen ad potentiam obediētialē que est possibilitas non repugnantia quā opz philosophos cōcedere: vt pbatum est, q potest deus hoc facere et per istam viam respondendi posset saluari ratio Aureoli supra per phm reprobata: nisi quia positio sua est diminuta in hoc q non pbat satis in speciali in ratione sua q sit dare tale possibile non repugnans esse nec pbat, q philosophos hoc posuerit quorum vtrūqz probauī ego, et in hoc ratio mea est fortior.

Questio.VIII.

VTrum ad hoc q actus sit meritorius necessario requirit charitas creata in nobis. Qd sic: quia aliter solis naturalibus possemus mereri. ¶ Cōtra, sicut deus nō alligauit virtutem suam sacramentis, sic nec quibuscūqz aliis virtutibus. ¶ Hic quatuor sunt videnda. Prio ponam. vnde magister sniaꝝ accepit opinionem suam q charitas qua meremur non sit aliquid creatum in nobis. ¶ Scdo, habito q insufficienter fuit motus. Inquiraz an sufficiēter possit pbari q positio sua sit possibilis. ¶ Tertio sine preiudicio dicam q deus posset de potentia sua absoluta: et etiā aliquo modo de ordinata, q actus meritorius esset in nobis sine charitate creata. sed non de potentia determinata. ¶ Quarto, per hoc patebit rn° ad argumenta. ¶ Sequitur de pmo articulo. vbi vt apparet pmo sniaꝝ. p° artic°.
dis.17. tenet magister q charitas est ipsemet.s.s. et non aliquid creatum in anima: et fundat se super auctoritates Augustini: et super argumēta que ponit.8.de trini.ca.6. Ibi.n. Aug° querit qualiter scriptura frequenter nominat mandatum de dilectione pximi nō faciendo mentionez de dilectione dei: et respondet q hoc est: quia in dilectiōe pximi intelligit dilectio dei q Aug°. pbat sic: quia qui diligit pximum diligit precipue dilectionem. Sed deus est dilectio hoc dicit infra.ca.7. ergo qui diligit pximum diligit deuz. ¶ Ex isto pcessu pbatur ppositum sic: cum enim Augustinus dicit in minori deus est dilectio ibi, accipit dilectio que est deus: quia aliter non sequeret cōclusio q qui diligit pximum diligit deum: quia ex isto medio infertur conclusio intēta. sed opz vniformiter accipi in maiori. ergo et c. ¶ Item.7.cap. arguit Augustinus. q nemo dz se excusare de diligendo deum dicens. Nescio quid diligam, pbat q nullus debet hoc dicere. diligat enim fratrem et diligat eandem dilectionem: sed quilibet plus nouit dilectionem qua diligit q̄ fratrem quez diligit. ergo isto modo potest quilibet notiorem habere deum q̄ fratrē: tunc sic, ex hoc q magis nouit dilectionem qua diligit q̄ fratrem. Infert q magis nouit dilectionem qua diligit q̄ fratrem. sed hoc nō sequit nisi ipsa dilectio sit deus. g charitas est deus. ¶ Item q fraterna dilectio sic deus ipse probat Aug°. per Joan. dicentem. ¶ Ad hoc addit illud, deus charitas est: et qui manet in charitate: et deus in eo sit deus et c. ¶ Item per illud. qui diligit ex deo natus est: et cognouit deum: qui non diligit nō cognouit: quia deus dilectio est. ex hoc concludit Augustinus. Ista cōtexio satis declarat ipsam supernam dilectionem ex deo esse: et deum esse tanta vniens auctoritate predicari. de hoc vsqz in finem capli. ¶ Sed non fuit sufficienter motus magister. quia ad argumēta potest responderi quando dicitur in ma. qui diligit pximum: et hoc intelligendo de dilectiōe creata que est in nobis ex precepto dei diligit precipue dilectionem. idest diligit eum qui est finis totius dilectionis: et sic accipiēda est minor. sed deus est dilectio. idest finis et terminus dilectionis. igit qui diligit pximum dilectione creata. Que est ex diuino precepto diligit deum tanq̄ finem sue dilectionis q potest vocari diligere terminatiue. ¶ Qd hoc sit intētio Aug[ni] p3: q2 p̊.ca. postq̄ omnia allegata dixit cōcludit quomodo pximū debemus diligere ppter deum q non fieret, nisi sic intelligeret q dilectio qua diligimus deum esset deus terminatiue. idest habet deum pro fine et termino. ¶ Item plus non vult Aug° hic nisi q qui diligit pximuz diligit deum sic, q in mandato de dilectiōe pximi saluet dilectio dei: et si nō exprimat. sed cū in dilectiōe pximi habere deū pro fine hic bene saluatur q in dilectione pximi intelligit dilectio dei. ergo sic intendit. ¶ Et fm hoc respondeo ad pmū argumētū, quia

vniformiter accipit dilectio: vtrobiqз enim ꝛ in maiori ꝛ in minori accipitur dilectio creata. sed vt terminat in deū tanꝙ̄ in finem ꝓpter quem ꝓximus diligitur non pro ipso spiritu sancto qui est deus. ¶ Uñ intelligēdo argᵐ Aug. de dilectione nostra charitatiua creata de qua Aug⁹ loquitur ibi/formatur ad ꝓpositum saluandum syll'e sic/qui diligit proximum ex charitate creata diligit dilectionem causalr. idest diligit causam finalem ꝓpter quā diligitur ꝓximus: ꝛ tunc subdit mi. sed deus qui est dilectio per essentiaз est causa finalis ꝓpter quā ꝛc. ergo qui diligit ꝓximū/diligit deū ǵ est finis illius dilectiōis. ¶ Cōtra Scotū/qui reducit argᵐ Augustini in duos syllogismos quere lib. 1. dis. 17. arti. 2°. ¶ Contra me/pōt dubitari si processus Augustini intelligendus est sic/deus est dilectio causalr seu causa finalis. ergo eque est concedendum deus est charitas mea: sicut ꝙ deus est spes mea aut patientia mea: non eniз dicit patientia mea: nisi quia est causa eius. hoc falsum. ꝛ contra Augᵐ. 15. de trini. ca. 16. ꝛ magister allegat. c. 4. ¶ Rñ° notandū/ꝙ aliqui volebant ꝙ charitas esset solū qōdam donum creatuз/sicut patientia vel spes: ita ꝙ nullo modo eēt ꝯcedendū deus est charitas: ita ꝙ charitas nō esset qōdaз attributum in deo: ꝛ esset in deo formalr sic ꝙ esset eadem res cum deo. sicut sapientia. Et cōtra illud arguit Augu. inuendo tale argᵐ/que solum habent ratioñe doni. sic ꝙ nō est concedendaз ꝙ deus est ista idētitate: ꝛ formaliter nō dicunt de deo ad intra identitatiue ꝛ formaliter. sed solū in relatione ad creaturam. V. g. deus non dicitur esse spes aut patientia. sed solum patientia mea aut spes mea: sed Apl's dicit/ꝙ deus charitas est/sicut ꝙ deus sapientia est. idest formalr ꝛ identitatiue. ergo ꝛc. vide totuз in Aug. ¶ Per hoc pз argᵐ: q2 Aug. non/negat deum esse charitatem causaliter. idest causam similem charitatis causatē: sed negat precisionē. vult enim ꝙ sit charitas identitatiue: ꝛ essentialiter: ꝛ non solum causaliter. ¶ Ad 2ᵐ quādo dicit ex hoc ꝙ magis nouit dilectionem qua diligit ꝙ̄ fratrem/infert ꝙ quis magis nouit deum quā fratreз quē diligit dilectione ꝛc. Concedatur: ꝛ quando dicit hoc nō sequitur nisi de⁹ sit dilectio/dico ꝙ nō sequit nisi de⁹ esset terminus ꝛ finis eius dilectionis. sed tunc bene sequit: quia in omni comparatione amor ꝛ notitia finis presupponitur his que sūt ad finem: ꝛ ita est maxime notum. ¶ Per idem ad 3ᵐ ꝛ 4ᵐ argumentū magistri. ¶ Sequit de 2° articulo. vbi dicit Aureolus. d. 17. q. 1. arti. 2. ꝙ necessario requirit charitas creata in anima ad hoc vt habens eā sit formalr acceptus deo obiectiue: ita ꝙ charitas sit quedam forma/per quam habens eam est obiectum diuine complacentie. ¶ Et ꝙ charitas sic dat esse gratuitum obiectiue ꝓbat: quia esse complacēs ꝛ acceptabile est esse obiectiuū/sicut esse visibile ꝛ intelligibile charitas dat huiꝰ esse. ergo ꝛc. ¶ In 2ª responsione ꝓbat hoc fore nc̄iuз: quia act⁹ eternus imutabilis dei nō transibit nouiter super aliquod obiectum nisi id obiectum participet de nouo formalem rōnem illius obiecti eterni. sicut nec visus eternus si poneretur respectu coloris eternum nō videret istud lignum nouiter creatuз nisi esset coloratum. sed lз deus ab eterno dilexit Joannē nunc: ꝛ tamē nouiter diligit Joannē quādo sanctificauit eum in vtero. ergo nunc nouiter participauit formalem rationē obiecti eterni qua nouiter obiectiue fieret charus ꝛ dilectus. sз ista forma creata participata qua fit charus est rōnabilis diuina charitas. ergo ꝛc. ¶ Item sic se habet esse charum deo respectu dei. Sicut esse deo odītum. sed nihil est deo odītum nisi in illo deus reperiat aliquid quod formaliter est deo obiectum odibile ꝛ detestabile. s. peccatuз. ergo maior ꝓbatur: quia opposita semper habēt fieri circa idē. ¶ Itē est rationalissimus dilector. sed ratio dilectionis reqrit re adamationē: ita ambo extrema sunt diligibilia. ergo in dei dilectione qua nos diligit/opз ꝙ tāз in nobis ꝙ̄ in deo sit aliquid quo tam nos ꝙ̄ deus sumus obiectiue diligibiles illud in nobis vocatur charitas. ergo ꝛc. ¶ Contra/voluntas volens omnia alia a se: ꝛ acceptans volitione sui nō necessario requirit in aliꝗ a se rōnem obiectiuam per quam sint volita aut accepta. sed voluntas diuina est huiꝰ ǵ ꝛc. ꝓbatio maio. quia intellectus diuinus intelligit omnia intelligendo se. Ideo scit alia a se sciendo se tātū: ꝛ non requirit in ipsis scitis formales rationes obiectiuas ꝑ quas sciātur. ergo a simili. minor patet: quia eque perfecta est voluntas diuina sicut intellectus: ꝛ per cōsequens ad volitioneз quorūcūqз nihil exigit in ratione obiecti nisi seipsum sicut intellectus. ¶ Dices non requirit ex parte volentis obiectiuam rōnem in creatura. sed ex parte voliti sicut color in ligno. ¶ Cōtra hic agitur ꝙ requiritur in ratione obiectiua. sed in ratione obiecti nihil requiritur ex parte creature accepte: quia quando volens habet vnum obiectum adequatum cuius volitione vult omnia volenda: tūc nulla rō obiectiua alia exigitur extra se/vt patet in simili de sciētia dei: lз secus sit quando singulas volitiones acquirit de singulis volitis. sed sic est in ꝓposito vt probatuз est. ergo ꝛc. ¶ Dicitur aliter ꝙ habens charitatem non solum esse dз obiectum diuine cōplacentie. sed tale obiectum ꝙ per charitatem sit deo acceptus ex condigno ꝛ dignus vita eterna. lз igitur deus volendo se virtute sui ipsius qui est obiectuз adequatum sue voluntatis quo velit omnia volenda omni modo volibili nec obiectum aliud requirit: tamen vt vult aliquē acceptare tanꝙ̄ vita eterna dignuз requiritur ꝙ sit in eo aliquid faciens ipsum obiectum diuine cōplacentie. ¶ Contra/sciendo scit se omnia scibilia omnibus modis scibilibus. ergo ab eterno sciuit qualiter Petrus fuit digne saluandus quādoqз ꝛ iudas digne cōdemnādus. sed quando voluntas diuina reperire potest in intellectu diuino obiectiue expressuз qualiter iste ex condigno est saluandus: ꝛ iste ex condigno condemnandus non est recurrendum ad creaturaз querendo ibi obiectum talis cōdignitatis. ergo falsum est/ꝙ ꝓpter cōdignitatem opз querere obiectū diuine complacentie in creatura. ¶ Item si exigeret aliquid in creatura in ratione obiecti dignificantis eam ad vitam eternam: aut significaret faciendo creaturam dignam vt esset obiectū dignum in respectu voluntatis diuine in ratione obiecti terminantis aut mouentis: non mouentis clarum est: quia tunc reduceretur voluntas diuina de potētia ad actum/nec terminantis per argumentum illius doctoris: quia tunc deus dependeret a creatura: quia fm ipsum ab illo dependet aliqd quo non existente ipsum non est. sз posito ꝙ creatura sit obiectum diuine complacentie ꝑ charitatem: ꝛ hoc in ratione termini: tunc charitate non existēte acceptatio non est: quia illud qō necessario requirit aliquid in rōne termini ad hoc ꝙ ipsuз sit si terminus nō sit ipsum non est: ꝛ propter istam rōnem tenet iste doctor ꝙ deus non intelligit creaturam terminatiue. sed solum denominatiue. ¶ Item ista voluntas non requirit aliquod obiectuз in creatura ad hoc ꝙ creatura sit sibi accepta que non requirit existentiam creature vt creatura accepteтur: hoc patet: quia existentia subiecti presupponitur cuilibet eius rōni obiectiue circa ipsum/sed ad hoc ꝙ creatura sit a deo finaliter accepta vel odita tāꝙ̄ digna vita eterna ꝛc. non requirit eius existentia. ad Ro. 9. dicitur cum nondū nati fuissent/aut aliquid egissent boni vel mali scriptū est Jacob dilexi Esau odio habui. ¶ Confirmatur per processum Apl'i: quia ꝙ vnus fuit electus tanꝙ̄ finalr dignus vita eterna: ꝛ alter nō. Non fuit ex meritis parentū: q2 non omnes qui ex israel sūt hi israelite sunt: neqз omnes qui ex

femine Abrae sūt omnes filij pmissionis:sȝ in Jsaac vocabitur tibi semen. ¶ Etiam eundem patrē habuerūt nec ex cōstellatione:q sub vna ꝯstellatione:q vno concubitu rebecca Jsaac habuit vtrumqȝ. ¶ Nec ex proprijs meritis que in mundo fecerant:quia nonduȝ fuerant nati. ¶ Nec per merita que in vtero habebāt:puta q in vtero lucrādo aliqd meruerāt:vt aliq voluerūt ſ glossaȝ:q nec i illo bello vsu liberi arbitrij aliqd bōi aut mali egerāt.ḡ ista electio fuit solū ꝙ a deo iste tanq̄ dignus erat prescitus ille non;⁊ hoc est ppositū ꝙ nō requirit obȝ diuine acceptionis nisi in diuina scientia. ¶ Et illud clare pȝ ibi:q principale ꝙ voluit Apls ibi pbare/est ꝙ omnia illis coopant in bonū qui ſm ppositū.i.dei prescientiam ſm glossam vocati sunt sci. ¶ Jteȝ pȝ ex deductione Apli:q in illo sunt rōnes ⁊ cause oīum a quo omnia dependent:sicut ponit Augu.83.q.ꝙ quia que oriunt a deo oriuntur in deo sunt rationes oīuȝ q̄ intereunt ⁊ oriuntur.sed Apls omnes actus diuine electionis circa nos quia ex cōgruo vt cōdigno acceptemur ad vitam eternā in diuina scīa ponit:q dicit quos prescivit hos predestinauit/vocauit/iustificauit/magnificauit. Propter solonem argumēto p declaratur ista ratio sic:q quādo voluntas nata est inuenire apud se omnem rōnem obiectiuā etiā dictantē qualiter qōlȝ est acceptandū vel odiendum. Tunc non opȝ ꝙ extra se querat huiꝰ rationes obiectiuas ad hoc ꝙ acceptet vel odiat.sed voluntas diuina est huiꝰ: quia deus sciendo seipsum scit oīa tam non entia q̄ entia sub qualibet differentia possibili vel eis debita vel debenda:⁊ per cōsequens sub differentia acceptabilis vel odibilis digne vel indigne ⁊c̄.Sed quicqd est cognitum a deo:⁊ sub quacūqȝ differētia totalr:⁊ oībus modis est ostensuȝ prescituȝ volūtati diuine.igit ⁊c̄. ¶ Per hoc vnicū verbū possit solui omnia argumēta eius. Ad pmū quando dicit ad hoc ꝙ a deo creatura acceptet opȝ habere eē acceptabile obiectiuum/dico ꝙ verum est.sed non opȝ ꝙ illud acceptabile sit in creatura:sed sufficit ꝙ sit in cognitione diuina quia cognoscendo seipsuȝ dignos ⁊ indignos cognoscat. ¶ Ad 2m quando dicitur/ꝙ ad hoc ꝙ creatura sit odita opȝ ꝙ esse odibile sit in eo.ergo a simili. Dico ꝙ illud argm si aliqd pbat pbat ꝙ charitas est in nobis subiectiue:q eius oppositum.s.peccatum est in nobis subiectiue quādo damnamur sed de hoc non agit modo.sed de esse obiectiuo. ¶ Et pmo dico ad hoc:ꝙ lȝ cōcederem ꝙ quando deus odit peccatorem tanq̄ cōdemnatione dignum ꝙ est verum ppter peccatum qō est in eo subiectiue:⁊ tamen ad hoc ꝙ odiat eum obiectiue nō opȝ ꝙ aspiciat peccatum creature in creatura obiectiue:sed in cognitione diuina. ¶ Scdo dico ad argumentum ꝙ pro esse subiectiuo q̄tuȝ ad charitatē nō valet:q peccatum est a nobis vita eterna a deo:⁊ ideo in esse subiectiuo acceptatio ad vitam eternā potest esse imediate a volūtate diuina cōdemnatio ab operibus nostris quādo dicit ꝙ priuatiue opposita nata sunt fieri circa idē/veruȝ est de priuatiue oppositis:⁊ etiam de ꝯtrarijs imediatis q̄ determinant ad eandem potentiam.V.g. Cecitas ⁊ visus ad eandeȝ potentiā/⁊ scientia ⁊ error ad intellectū.sed que pertinent ad diuersas causas vel potentias nō.V.g.de honore:honor eniȝ tuus debet esse ex tuis operibus ⁊ honor pōt tibi fieri ab alio libere:sic in pposito. ¶ Per idem ad 3m quando dicit ratio dilectionis requirit readamationeȝ: ⁊ per ꝯsequens ꝙ extrema sint diligibilia dico ꝙ nō oportet ꝙ ad hoc ꝙ aliqua sint diligibilia obiectiue a deo ꝙ ambo sint extra in rerū natura diligibilia:sed sufficit ꝙ ambo sint obiectiue diligibilia in cognitione dei diligentis. ¶ Propter ꝙ assignantur alie rationes ⁊ magis cogentes ad probandum ꝙ charitas creata necessario requiritur ⁊ hoc ex parte subiecti.s.ppter iustificationem ipsius impij.

hanc tenet Thomas 2a 2e arti.23.q.2.⁊ in fine qōnis:quia nullus actus naturalis pducit in alia potentia nisi mediāte aliqua forma informante que sit pncipiuȝ illius actiōis. ergo nullus actus supernaturalis nisi mediāte aliqua forā supernaturali que sit ⁊c̄.Sed actus meritorius est supernaturalis tamen excedit naturaȝ voluntatis.ergo ⁊c̄. ¶ Jsta est demonstratio Aristotelis 2o de aīa.vbi pbat ꝙ aīa est forma substantialis animati per hoc ꝙ experimur in nobis operationes anime:eodem modo arguit in pposito/in nobis sunt actus supernaturales.ergo ⁊ formale pncipium eoȝ est forma nostri. ¶ Jtem pro hac opinione/arguitur per Scotū.1.li.d.17.priuatiue opposita naturalia nata sūt fieri circa idem.ergo ⁊ supernaturalia.Sed peccatū qō est oppositum charitatis est aliquid creatū in nobis.ḡ ⁊ charitas. ¶ Jtem impossibile est transire de vno cōtradictorio in aliud sine mutatione.sȝ in iustificatione impij est trāsitus de non charo in charum.igit.sed omnis mutatio hȝ aliam formaȝ ad quaȝ terminatur/igitur. ¶ Jtem volitio que in se est vna ⁊ simplex nō habet in se rationē volitionum oppositaruȝ vt velle ⁊ nolle/nisi sit aliqua distinctio ex parte voliti:alr enim cōtradictoria simul verificantur de eodem nulla facta distinctione circa ipsum. Sed deus vult isti accepto vitam eternā:⁊ eidem existenti in peccato mortali penā eternā/ḡ opȝ ꝙ in isto eodē volito ad vitam eternā ⁊ nō volito ad vitā eternā sit aliqua distinctio.sȝ id quo sic distiguit nō pōt accipi ex nālibꝰ nec ex habitibꝰ supernaturalibus que sunt fides ⁊ spes:quia per ista non acceptat nec hoc potest esse per actus scdos:quia ante actus scdos est talis acceptatio vt in paruulo baptiçato.ergo hoc solum est per habitum charitatis. ¶ Sequitur de 3o artio. 3o artic⁹. vbi distinguo de voluntate.quia vel cōparatur ad potētiā dei absolutam ſm potentiam ipsius voluntatis absolutaȝ vel comparat ad potentiaȝ dei absolutaȝ ſm potentiā voluntatis possibilis:⁊ quasi naturalr ordinatam vel ad potentiam dei cum effectu supernaturaliter ordinatam determinatam ſm potentiaȝ voluntatis supernaturalr ordinatam ⁊ determinatam. ¶ Et ſȝ hoc dico.3.ꝯclusiones.pma est ꝙ videt pbabile ꝙ deus de potentia absoluta posset in voluntate ſm potentiā absolutam voluntatis causare actū meritoriū sine charitate preuia que sit habitus creatus:q actus meritorius est quedam entitas ⁊ actualitas absoluta sicut gratia.ergo non videtur impossibile deo quin imediate posset causare actum meritorium in voluntate sicut grāī. Sed hoc posito planum esset ꝙ non precederet charitas. ergo ⁊c̄. ¶ Ad hoc sunt pbabilitates inducendo per ea q̄ sunt ad ppositum:⁊ ad oppositum. ¶ Per ppositum sic. si actus potest esse sine habitu in corporalibus ⁊ spiritualibus pȝ:quia ratio aduersariorum est:quia vterqȝ actus pre exigit formale pncipium.sed quando chrūs exiuit vterum virginis clauso vtero o fuit actus subtilitatis sine habitu vel possibile fuit pbatio:quia pro tunc fuit in chrīo actus subtilitatis in corpore adhuc passibili suo non fuit nata stabilitas subtilitatis.sed ratio habitus est imobilitas vel stabilitas.ergo. ¶ Tum quia videmus ꝙ graue naturaliter descendit ne sit vacuum:⁊ quādoqȝ violenter:⁊ tamen ibi nō est habitus leuitatis.sed ꝙ potest fieri in rebus naturalibꝰ naturaliter ⁊ violenter potest fieri a deo supernaturaliter. ergo. ¶ Jtem accidenti in fieri nō plus repugnat imediate fieri a deo in pprio subiecto q̄ accidens permanens sine omni subiecto:sed deus facit q̄titateȝ existere sine subō omni/⁊ eadem rōne a pncipio posset eaȝ sine subiecto causare.ergo potest imediate actum meritorium causare in voluntate.pbatio ma.q qui negāt deū posse facere quātitatē existere sine subō:⁊ nō q̄litatē/dicūt ꝙ q̄titas in se hȝ pteo signabiles ⁊ stabiles:q̄litas aūt idiuisibilis est:⁊ instabilis

sine q̄titate/sed actus in fieri maiorē stabilitatē ⁊ firmitatē h̄z a suo subiecto.s.volūtate q̄ q̄titas in se:q2 voluntas est penitus incorruptibilis.g̃ ⁊c̄. ¶ Preterea ꝙ magis repugnat intellectui nālr arguētis magis est īpoñe/per hoc ꝓbat ph̄s ex nihilo nihil fieri:q2 est cōtra cōceptū oīum nāliter loquētiū.sed magis repugnat ⁊c̄.quantitatē existere preter subiectum q̄ actū volūtatis creare in subiecto.ergo ⁊c̄.Sz primū in rei veritate est possibile.ergo 2m.ꝓbatio minoris:quia quando dicit̄ ꝙ quātitas est stabilis in se.¶ Dicerent ph̄i ꝙ hoc est eque impossibile sine ꝓprio subiecto sicut corpus stare sine loco.sed hoc non possent dicere ph̄i de actu in fieri causato in ꝓprio sb̄to siue per generationē siue per creationē:quia quocūq3 modo accidens adueniat suo subiecto natum est stabiliri per suum subiectū:sicut corpus siue generet̄ siue creetur in loco natum est locari a loco.ergo magis potest actus meritorius imediate causari in voluntate q̄ quātitas sine subiecto. ¶ Item hoc probatur per oppositum:quia negantes materiaȝ primaȝ posse creari sine forma negant hoc:q2 per essentiam est potentia:⁊ sic si per se existeret ꝙ nō est in actu esset in actu/vt arguit Cōmentator 2o phys.cōmēto.12.Tunc arguo/ꝙ penitus est in potentia penitus sibi repugnat per se fieri.ergo ꝙ plus est in potentia plus sibi repugnat.sed quātitas est plus in potentia quando est extra ꝓpriuȝ subiectū:quia lz sit tunc in se quidā actus/tamen vt extra subiectum est in potentia vt sic in subiecto:actus autem meritorius in se est quidam actus:⁊ in subiecto in actu.ergo minus sibi repugnat ⁊c̄. ¶ Item negantes relationeȝ punctū/figuram/⁊ hm̄oi posse fieri sine fundamento seu subiecto/negant hoc ꝓpter caracterizationē seu fixionē seu determinationē ⁊c̄.ad sua subiecta:tunc arguo.Ista accidentia q̄tūcūq3 sint debilis entitatis semper possunt saluari in suo esse q̄diu caracterizant̄ ⁊ figurant̄ in ꝓprijs fundamētis etiā fundamētis:dependētibus naturalr ad subiecta priora/sicut patet in accidētib9 hostie separatis vbi manēt figura ⁊ puncta:q̄diu manet ēt hostia ⁊ similitudo ⁊ equalitas ad accidentia separata alterius hostie:sed in proposito si causatur actus meritorius in voluntate firmatur ⁊c̄.in ꝓprio subiecto etiā nō dependēte ad subiectū prius:sic videlz/ꝙ non sit actus receptus in ꝓprio subiecto:q2 voluntas actu figitur in anima.ergo ⁊c̄. ¶ Dubitatur:quia ex premissis sequitur ꝙ talis actus nō est meritorius quia nō meremur nisi actu qui est in potestate nostra:sed talis actus creatus de potētia absoluta dei ponitur in nobis:⁊ nullo modo a nobis.ergo non est meritorius.sed hic agitur an actus meritorius possit esse in nobis sine charitate.ergo nihil ad ꝓpositum. ¶ Rn̄o p̄mo/ꝙ talis actus esset formaliter meritorius:quia respectu obiecti meritorij:sed non esset meritorius noster:q2 non a nobis. ¶ Sed nec hoc est ad ꝓpositum:quia hic agitur de meritorio actu nostro an possit esse sine charitate. ¶ Propter qđ dico/ꝙ posito ꝙ talis actus crearetur.aut supponimus voluntateȝ passiuaȝ in omni actu suo:⁊ tunc potest dici ꝙ actum meritorium sic creatum in ea/voluntas sponte seq̄t̄ ⁊ obsequit̄ consentit inclinatur in obiectum meritoriuȝ respectu cuius est talis actus meritorius creatus in nobis:⁊ quia sponte sequitur:⁊ consentit ⁊ complacet in eius obiecto dicitur actus meritorius quodam modo esse a nobis. ¶ Sicut passiui saluant libertatem volūtatis non obstante ꝙ obiectū totaliter causet actum eius:quia volūtas sponte recipit:⁊ sequit̄ actum causatum in ea. ¶ Aut supponimus voluntatem actiuam:⁊ tunc potest dici ꝙ creato actu meritorio voluntas mouet seipsam ad complacendū ⁊ cōsentiendum cum eo:⁊ sic vtroq3 modo saluat̄ ꝙ talis act9 quodā modo est a nobis accipiendo actum meritoriuȝ:vt complectitur vtrūq3 actum.s.motionem spiritus sancti ⁊

actum elicitum. ¶ Nec est incōueniens tales duos actus esse in voluntate simul ⁊ cōcomitanter/maxime ꝭm potētiam naturalem ⁊ obedientialeȝ:sicut non est inconueniēs simul habere cognitionem in verbo ⁊ in proprio genere. ¶ Scd̄a cōlusio etiā ꝓbabitur.videtur videlicet ꝙ actus meritorius possit elici a volūtate.sine ch̄a" preuia que sit habitus ⁊ actus primus:sed non sine omni preuio impressione precipitur in voluntate ante electioneȝ actus meritorij quedam passio de genere passionis per quā volūtas excitetur:⁊ reddatur attenta ad eliciēdū actum meritoriuȝ. ¶ Et hoc dico si aspiciamus ad potentiam voluntatis nostre possibiliter ⁊.q.naturaliter ordinatum. ¶ Probatio ꝑ exempla Simplicij sup predicamētū actionis qui dicit ꝙ attentione dignum est an intelligere sit solum pati ⁊ informari ⁊ idem in fine capl'i dicit de voluntate. ¶ Ponit exēplum velut si aliquis sit honoratus passiue vel paruipensus/ex tali passione causata in animo eius statim imperat:⁊ reddit rehonorationem aut vindictaȝ. ¶ Aliud exemplū ponit de discipulo cuius anima excitatur a doctrina magistri ⁊ statim in se agit iudicium circa ea que docentur.sic dicit de intellectu ⁊ voluntate.ꝙ preuia in eis excitatione causata ab obiecto attentiores agūt actiones que sunt intelligere ⁊ velle.Et ideo dicit/ꝙ intelligere non est actio pura sicut calefacere in igne.Ignis eniȝ per se agit non per aliū agens p̄mi:q̄ꝺ excitat sibi actionem suam imprimendo vt agat.Sed intelligere est actio cōmixta.¶ Unde dicit sic.lz intellectus cum intelligit aliqd prioꝛem recipiat passioneȝ tum ex passione facit actionem ꝭm quā nihil mirum existima si in his aliquid cōmixtum accidat. ¶ Ad propositum dico eodem modo de potentia obedientiali seu supernaturali voluntatis ꝙ in eliciendo actum meritoꝛium ipsa nata est ꝭm potentiam suam ordinatam:p̄mo excitari motione quadam sp̄ūs.s.qua passione preuia ⁊ voluntate tali passione facta est attenta nata est elicere actum meritoꝛium. ¶ Hec videtur esse op.sancti Thome.p̄ma 2e articulo.9.q.3.vbi vult ꝙ voluntas in volendo finem mouet̄ ab obo fine ⁊ determinatur.Sed per hoc ꝙ vult finem mouet seipsam ad volendum ea que sunt ad finem ponit exemplū sicut intellectus per hoc ꝙ cognoscit principia reducit seipsum de potentia in actum quantū ad cognitionem cōclusionum.⁊ ad hoc est quod dicit/ibidem ꝙ voluntas vt est indifferēs ad volendum hoc vel illud sic q̄tum ad determinationem actus mouet̄ ab obiecto.sed vt est indifferens quantū ad exercitium sui actus.s.ꝙ sic agens vel nō agēs hoc est ex parte ipsius subiecti.s.voluntatis. ¶ Ex premissis patet ꝓpositum:quia quando voluntas mouet̄ a fine ⁊ statim cōcomitanter mouet se respectu eorum que sunt ad finem.pz ꝙ p̄mum velle ꝭm istos est sola passio ⁊ 2m velle ꝙ statim concomitatur est agere ꝭm eos.ergo sola passio precedit actionem sine omni habitu mediante: ⁊ hoc in actione naturali.sed qđ conuenit sibi naturaliter/nō repugnat sibi deo agente circa ipsuȝ. ¶ Item rn̄dendo ad p̄mū arg'm dicit:ꝙ voluntas non ꝭm idē est in potentia.⁊ in actu nec per cōsequens ꝭm idem mouet ⁊ mouetur. ¶ Probat assumptum:q2 inquantū actu vltra finem reducit se de potentia in actum respectu eorum que sunt ad finem.s.vt velit ea/tunc arguo/qua rōne volūtas potest esse in actu ⁊ in potentia respectu eiusdem in vno casu sed diuersimode/eadem ratione ⁊ in quolibet altero:quia si cōtradictio que est respectu eiusdem impediret in vno ⁊ in quolibet.sed vt dicit voluntas actuata per volitionem finis que est passio ꝭz eum potest mouere se/vt dicit respectu eorum que sunt ad finem.ergo eodem modo voluntas excitata per excitationē passionē receptā i eo/a spiritu sancto pōt fieri in actu:⁊ sine oī habitu poterit elicere actū meritoriuȝ actiue.Probat

hoc 2ª 2ª. q. 23. ar. 2. q2 act⁹ volūtatis opz q sit in potestate
nra q2 aliter nō esset meritorius. sed si actus meritorius no
ster esset solum motio spiritus sancti vel obiecti recepta in
nobis actus meritorius non esset in potestate nostra: ergo
ad hoc q actus sit meritorius requiritur q preter motionē
passionem causatā a. s. s. τ in ea receptā moueat seipsam vo
luntas ad actum meritorium. ¶ Item si actus meritorius
cōsisteret in passione sola facta a. s. s. vel obiecto. Tunc vo
luntas esset eius instrumentū solum motū: τ per ɔsequens
in eo nō esset agere vel nō agere. Sed in cui⁹ potestate nō
est agere vel nō agere ipsius actus nō potest esse volunta
rius. ergo preter motionem vel passio opz q actiue volun
tas moueat se. ¶ Item que realr possunt separari vnū nō
est aliud sed in intellectu: τ in omni potentia anime recipe
ab obiecto pōt separari a pcipere sicut multa possunt im
primere in visuz intellectū τ volūtatē que nō percipimus
ergo recipere τ percipere differūt realr. quero ergo a quo
causatur percipere effectiue nō ab obiecto: q2 qd est ab ob
iecto est receptio in eo: τ non sunt nisi obiectū: τ potētia re
spectu actus percipiendi mō cognoscitiuo. ergo est ab intel
lectu: τ sic habet ppositū q p̄ma passione intellectus pōt
agere τ idem est de volūtate. ¶ Hec est snia Aug. in mul
tis locis specialr. 14. de trini. ca. 7. vbi loquit de habētib⁹
multas scias in memoria: τ dicit q de his cogitare nisi cō
moniti nō valemus. ¶ Hec est op. Henri. q. 11. vbi corri
git summā τ qōlz per totū. ¶ Dubitat in cōtrariū. p̄mo, quia
exempla tua sunt de passione causata ab obiecto in potētia
τ actione cōsequēte sed si idem tibi cōcedat q deus in rō
ne obiecti moueat voluntatē tuam: τ ipsa eliciat nihil hēs
de pposito q eliciat preuia motione causata a. s. s. qui tz lo
cum agentis dispositi non obiecti. ¶ Scdo talis passio eli
cita actu nō est in dormiēte: qui tn̄ est in statu meriti. g nō
habes ppositū q vlr in quolz existente in statu meriti est
talis passio sm potētiā ordinatā. ¶ Tertio, q2 ois actio τ
passio habet terminū realē pductū qui est actus p̄mus nō
actio vel passio. ergo per talē motionē. s. s. pducit charitas
vel aliud simile. ¶ Ad p̄mū dico, q exempla nō introdu
cunt ad omnes cōcordātias. sed p̄ncipale intentum in illis
erat: τ ad pbandū q actus meritorius possit elici sine habi
tu qui sit actus p̄mus medians inter obiectū: τ potentiam
ita q possit imediate elici preuia passione sola τ excitatio
ne sola. Sed hoc p̄ncipale saluatur in pposito eo quo po
nit actus meritorius elici mediante sola motione causata
a spiritu scō. ¶ Uel si ad maiorē similitudinē vis reduce
re pōt reduci q essentia diuina in habitu fidei representa
ta mouet voluntatē ad diligendum meritorie deū sic q in
ratione obiecti causat excitationē passionē in potētia: τ ni
hilominus. s. s. in rōne dispositi vel coagentis sm aliquos
impellit potentiam vt eliciat. ¶ Et sic saluat ppositum q
sola passio precedit: iz duplex passio. sicut aliqui dicunt q
qn̄ obiectū mouet intellectū nostrū nihilominus intellect⁹
agens impellit possibilē vel coagit, vt eliciat. ¶ Ad 2ᵐ pōt
dici q ppositio est falsa in agente disponente: vt pz in alte
ratione precedente generationē substātialē. Si enim pdu
ceret actū p̄mū vel formā accidēs precederet formā suba
lem item pz in applicante ignem ad cōbustibile qui nihil
imprimit igni nisi motuz localem quo defferet eum de loco
in locum. ¶ Uel cōcesso q ppositio esset vera in oi actio
ne pura: τ trāseunte. tamen vlr esset falsa in actionibus cō
mixtis sicut sunt actiones imanētes vbi opz p̄mo precede
re passionē potētie: τ ɔsequēter ex ista facere actionē: vt su
pra habitū est per Simpliciū. ¶ Ad 3ᵐ pōt dici, q aliud
est esse in statu meriti τ aliud in statu merentis: hoc enim
2ᵐ fit p actū elicitū meritoriū. vnde verū est q in dormien
te, qui est in statu meriti solum sufficit acceptatio diuina: sz

quo ad statum merentis per actū elicitū requiritur preuia
passio causata a spiritu scō. ¶ Uel qui tenet opinionē Au
gustini. 14. de tri. ca. 7. qui ponit actus abditos in aia: τ qd
q2 semper sibiipsi presto est seipsam semper, cognoscit etiā
lz alia cogitet per eundem modū dicerent, q spūs scūs in
dormiente τ paruulo: τ quolibet acceptato nō operāte eēt
presens per quandā motionē occultā: τ abditam. ¶ Sed
valde remanet difficile cōtra ponentes acceptionē qūo ali
quis pōt dici vere τ realiter acceptatus supposito sm p̄mā
responsionē q nihil reale sit in creatura sm quā acceptet
sicut colūna nō potest dici realiter dextra: sed solum deno
minatiue a dextrante se ad columnā. ¶ Rn̄º, q aliqd de
nominatur ab alio dupliciter vno modo nuda τ sola τ pre
cisa denominatiōe extrinseca. ¶ Alio modo cōcomitante
aliquo in eo q denominat. vn̄ ipsuz natū est denominari.
Primū est in columna. Scdm est in omni actione imanē
te: τ in quibusdaz actionibus transeuntibus. v. g. lap. dicit
intellectus volitus ab intellectione τc. que sunt in intelligē
te τc. Sed lapis habet in se. vnde aptuz natum est intelli
gi τ denominari intellectum: habet enim obiectuz in se for T. c. 67.
mā intelligibilitatis sicut color visibilitatis. 2. de anima τc.
Et simile est de honoratione que est in honorante. Eodem
modo actio est in passo: τ tamen denominat agentem: τ spe
cies est in intellectu sm aliquos: τ tamen denominat intel
ligibile. ¶ Per hoc ad dubium verū est, q que denominā
tur sola: τ precisa denominatione extrinseca nō sunt realr
talia: sed que denominant extrinsece cum aptitudine con
currente in eo q denominatur sunt realiter talia: vt lapis
realiter est visus intellis τc. τ Sortes honoratus τc. ¶ 3ª ɔ
est, q de facto: τ de diffinitione τ determinatiōe diuina est
ordinatum q in nobis est quidā habitualis habitus crea
tus in nobis qui vocat charitas, hoc patet: pº ad Corin. 13.
vbi Apls indifferenter ponit fidem, spem, τ charitatē, vir
tutes: τ certuz est, q fides est habitus creatus. ¶ Item ad
hoc est de sum. trini. τ fide. cato. 7. li. vbi approbat expresse
op. dicentē, q virtutes τ dona infunduntur in baptismo:
vbi patet, q indistincte ponit charitatem habituz sicut τc.
¶ Item eodem libro de haberi ad verbuz determinat q
requirit lumē glorie ad eleuandū potentiam vt videtur ne
solum naturalibus diuinam essentiam possemus videre.
cum igitur eque efficax fuerat error pelagianoꝝ q soluz
naturalibus voluntas posset mereri sicut intellectus clare
videre sm begguardos. sequitur q quo ad intentionez de
cretalis eadem necessitate est ponenda charitas habitus si
cut lumen. ¶ Dubitatur cum gratia non peruertit naturā
sed perficit: quare de facto charitas ponitur habitus crea
tus medians inter potentiam τ actum cum sola excitatio
passio debet mediare sm naturam potentie, vt dictum est
articulo 2º. ¶ Rn̄º q facit hoc deus non peruertendo sed
specialiter melius conferendo. v. g. solo actu voluntatis po
terat redemisse hominem: τ tamen habitu inuentus est vt
homo. q multo maius est beneficium. Sic hic sola motio
ne. s. s. collata τ dirigente posset mouere voluntatē ad actū
meritorium: quia tamen habitus melior est passione. sicut
totuz genus qualitatis toto genere passionis: ideo τc. ¶ Et
hoc est, qd cōiter dicitur q vniuersalr est verū q deus dat
vltra cōdignum: τ sm hoc posset saluare vtraqz opinio sci
Thome τ q charitas habitus est ponēda τ q sola motio
spūs. s. posset poni: quia vt actus pducitur a potentia oino
perfecta sic requirit habitus: vt autez producitur a poten
tia pportionaliter perfecta sm omnem conditionem natu
re posset sufficere motio illa. ¶ Ista satis possunt haberi
ex pōne sua: q2 dicit q p̄mo voluntas nālr mouetur a fine
apprehensione: τ tunc se mouet. sed quando probat q cha
ritas requiritur, dicit q potentia a qua perfecte operatio

producitur requirit formā: ꝛ habitum que sit principium act⁹ 4° artic. in 2° 2ᵉ. vbi supra. ¶ Sequitur de. 4° arti. vbi ad solōnē argumentoꝝ est intelligendū ꝙ si ponatur de possibili ꝙ volūtas elicit actū meritoriū mediante motione spū sci passiue recepta in ea ꝙ illa motio potest fundare respectū acceptibilitatis ad deū acceptabilem. Sicut enim nō obstante ꝙ charitas sit quedaꝫ qualitas creata ex ordinatione diuina fundat respectū acceptabilitatis ad deū: ita videtur ꝙ posset ordinasse ꝙ talis motio specialis in creatura creata a spiritu sancto possit fundare respectum acceptabilitatis ad deū sicut omnis motus receptus in mobili fundat respectū quo copulatur agenti. ꝛ vltra omnis actus agentis receptus in suo cōuenienti passo. est acceptus agenti: loquēdo de nāli acceptione eo modo quo loquitur phs de nāli appetitu in his q̄ naturalē ꝯnexionē habēt adinuicē. ¶ Per hoc possent solui argumēta Aureoli. ꝛ supposito vt aliqui intelliguntur iꝫ nō scḋm lrām ꝙ necessario ꝓbarent ꝙ in creatura ad hoc ꝙ esset obiectum diuine cōplacentie requireretur in eo aliqua forma/non solum obiectiue. imo subiectiue inherens quo acceptaretur a deo/sicut color in ligno ad hoc vt videatur. ¶ Etiam supposito ꝙ ꝓbarent ꝙ talis forma faceret eam acceptari ex cōdigno: q2 his suppositis nō ꝓbant nisi ꝙ requiritur ibi forma inherens ꝛ dignificans: nō aūt ꝓbant: vt p3 discurrenti ꝙ opꝫ ꝙ sit habitus: ꝛ actus pmus. ¶ Sed planū est: ꝙ posita motione. s. recepta in volūtate ipsaꝫ informat: eque enim passio ꝛ motus informat mobile/sicut albedo parietē: etiam ita fundat respectuꝫ acceptabilitatis sicut charitas: vt dictum est. ¶ Ad argumenta alia que directe ꝓbant/ꝙ necessario charitas requiritur ex parte subiecti fortius est videre. ꝛ ideo tñ ad ipsum qḋ di ꝙ ois actus elicitur a potētia mediante aliqua for⁹ ꝛc. Dici pōt ꝙ ipsemet Tho. vidit ꝙ hoc deficit in actionibus imanentibus: ꝛ cōmistis vt ipsemet ponit exemplū ꝙ voluntas recepta volitione finis elicitiue vult ea que sunt ad finem: ꝛ intellectus recepta cognitione pncipioꝝ reducit se in actum cognitionis cōclusionis: ꝛ ideo istam reputo eque fuisse opionem eius de possibili quā aliā de facto. ¶ Per hoc p3 ad demonstrationem Arist. q2 si loquamur de quo operamur tanq̄ pncipio formali tunc est verū ꝙ sicut in operatione naturali operatio preexigit formā aliquā que sit pncipium operationis seu potentia operatiua/sic operamur per formas que sunt aia/q2 intellu itelligimus: ꝛ volūtate meritorie volumus: sed si loquamur de quo dispositiuo mediāte inter potentiā ꝛ actū: tūc est falsuꝫ. ¶ Et cōtra euꝫ ibidē: q2 quo scimus est ipsum scire. ¶ Hoc etiam p3: q2 soluꝫ vult ꝓbare pro quo operamur est forma operantis qḋ ꝓbat ꝑ hoc ꝙ actus actiuoꝝ sunt/in patiente ꝛ disposito. ergo intelligit de scientia non habitu: sed scire: ꝛ subdit exemplaꝫ de actu/anima est quo sentimus intelligim⁹ mouemur ꝛc. ¶ Per idē soluunt argumenta Scoti: motio eniꝫ spiritus sancti pma actui meritorio posset si deus de potentia absoluta ordinasset priuare culpaꝫ: ꝛ transferre aiam: ꝛ mutare de non esse chari ad esse charum: ꝛ distinguerē charum ante charum.

Questio. IX.

Trum deus scit alia a se per suā essentiā qḋ sic: q2 scit alia sciendo se tantū scḋm phm ꝛ Comentatorē. qḋ nō esset si cognosceret per ideas superadditas essentie. ¶ Contra/alia rōne est conditus homo ꝛ alia equus/ 12. meta. cō. 51. vt deus rōnalr agat scḋm Aug. 83. q. sed necessariū est ipsum rōnaliter agere. ergo necessariū est ipsum agere per ideas. ¶ Hic tria videnda sunt. Primo ponetur modus Phi ꝛ Cōmētatoris quo posuerunt deū cognoscere alia a se. ¶ 2° ostendetur. ꝙ Aug. ꝛ Diony. ꝛ sancti cōcordant in modo ponendi eorum. ¶ 3° ostendetur ꝙ per illam viam soluuntur multe difficiliores qōnes que sunt de distinctione idearuꝫ. Pen.

¶ Sequitur de pmo articulo. vbi Cōmētator: ꝛ Phs tenent quattuor ꝯclusiones: vt p3. 12. metaphy. cōmēto. 51. ¶ Prima est negatiua ꝛ est ista/ꝙ nihil intelligit extra se immediate acquirendo sciam ab eis: q2 vt deducit/omnis intellect⁹ qui acquirit sciam ab alio a se sua substantia differt a sua actione: ꝓbat/quia si intelligit aliud intellectus eius est in potētia respectu scientie acquirende: ꝛ necessario perficietur per hanc actionē superuenientē. ꝓbatio falsitatis. s. ꝙ actio diuina differat a deo: q2 sequitur ꝙ deus nō est nobiliū entium: q2 illud per qḋ perficitur est nobilius eo: q2 perfectio est nobilius perfectibili. ¶ Item si sic/eius perfectio esset intelligendo vilia/hoc impoe enti nobilissimo: ꝓbatio cōsequentie. q2 nullus intellectus nobilis vel ignobilis acquirit nobilitatē seu perfectionē suam nisi per actionē suam si ergo actio sua sit intelligendo vilia/sequitur ꝙ nobilitas sua sit intelligēdo vilia: ꝛ in has duas reducuntur omnes rationes phi vide in. 12. meta⁰. ¶ Et isto mō. s. acquirēdo sciam ab alijs a se cōcedit Cōmentator ꝙ melius est ignorare vilia q̄ scire ea. ꝛ sic p3 ꝙ male imponitur Cōmentatori ꝙ posuerit/deum simpliciter nihil scire extra se/imo posuit ꝙ sciuit omnia alia a se. sciendo seipsum actu intelligendi nō differente a se. Et hec est. 2ª cōclusio sua affirmatiua quā sic reducit/inconueniens est ꝙ deus ignoret ea q̄ sunt hic: q2 tunc nō possēt habere solicitudinem de eis. sed hoc nō pōt esse acquirendo scientiaꝫ ab eis tanq̄ a nobilibus/sequitur tunc non esset pmum totius ordinis. nec tanq̄ ab inferioribus ꝛ vilioribus se: q2 tunc vilesceret eius intellectus/nec potest ea scire speculando seipsum tanq̄ qḋdam ens compositū ex omnibus intellectis ad hoc ꝙ oia cognosceret: sicut posuerunt antiqui: vt p3. 1. de aia. quia tunc non esset simplex nec pōt ea scire speculando seipsuꝫ tanq̄ ens simplex per actum differenteꝫ a seipso. q2 tunc intell's eius esset pmo in potētia: ꝛ post in actu ꝛ transferetur. Relinquitur igitur ꝙ intelligit alia intelligendo seipsuꝫ: ita ꝙ in ipso ideꝫ est intelligens/ꝛ intellectū/ꝛ intellectio. istam conclusionem collige in pncipio cōmēti circa mediū: ꝛ vltra medium. ¶ Contra illam scḋaꝫ cōclusionē est arg^m forte ꝛ est Themisty in cōmēto. 51. Posset eniꝫ dici ꝙ deus nō intelligit creaturas acquirendo scientiam earum ab extra/ vt ꝓbauit pma ꝯclusio: etiā nec intelligēdo ipsas solū in seipso: ꝛ vnitiue intelligendo se vt probauit scḋa conclusio. sed 3° modo sic: videlꝫ ꝙ deus pmo intelligeret seipsuꝫ: ꝛ tūc subito. sed nō omnino vnitiue intelligeret creaturas nō soluꝫ vt sunt in deo. sed vt in seipsis. v. g. qui intelligeret pncipiū ꝛ causam scḋm expositioneꝫ Cōmentatoris contra Themistium statim cognosceret omnia causata: ꝛ nō solū scḋm esse suum ꝙ habent in causa. sed in seipsis. ¶ Contra illud/dicit Commētator ꝙ hec omnia sunt eius qui non intelligit demonstrationes Aris. pmo/q2 nos dicimus ex verbis Aristotelis ꝙ deus intelligit se: ꝛ nihil extrinsecū. sed iste ponit nos intelligere deū: ꝛ aliud extrinsecū: q2 cām scḋm seipsam in seipsa: ꝛ alia non solū in causa sed vt in seipsis. ¶ Scḋo. quia dicimus/ꝙ in deo intellectus ꝛ intellectū sunt idē oibus modis. sed ista via nō ponit intellectus ꝛ intellectū in deo omnibus modis idem: q2 creatura vt in seipsa non est idem deo per essentiam: ꝛ omnibus modis. ¶ Per hoc p3. rñ⁰ ad Themistiū ꝙ ꝓpositio dicēs/ꝙ intelligēs se subito potest transferre se in cognitionem alterius a se tanq̄ in ꝑ se intellectuꝫ/est vera de intellectu qui est in potentia: ꝛ potest perfici ab alio a se sicut est in nobis cum cognoscimus. effectū per causam ꝛ ꝯclones/pncipia/ꝛ inferiores intelligētias per superiores. ¶ Tenet igitur tertiā ꝯclusionem cōtra Themi. ꝙ deus scit alia a se. sed non per hoc ꝙ pmo se cognoscit esse causam eorū: ꝛ sic subito transfert se a cognitione sui

tione sui ad cognoscendū ea in seipsis quasi subito cogno-
scēdo effectū per causam. Sed per h q cognoscit esse suuz
q cōtinet esse eoꝝ stādo in sui cognitione resultat ⁊ cōco-
mitat eoꝝ cognitio: ⁊ hoc est qđ dicit: ⁊ veritas est q s3 q
scit se teneri scit oīa in esse supra in esse suo ꝓprio q est cā
esse eoꝝ. ❡ Nota dicit q cognoscit ea in esse q est cā ⁊c.
❡ Ad euidentiā istoꝝ est intelligendū q aliquid pōt di-
ci esse intellectū vel scitū: ⁊ sm ꝓprium esse qđ habet in se-
ipso: dicit vno modo q ipsuz sm propriū esse q habet in
seipso per se terminet actū intelligēdi sic q intellectus i-
telligēdo transeat sup ipsuz tanq̄ super se terminuz intel-
lectionis ⁊ tanq̄ super obiectū per se speculatū ⁊ per se in-
tellectū. V.g. sicut posuit Themistius: q cū deus intelligit
se subito transfert se ad intelligendū creaturā sm illud eē
ꝓpriū qđ habet in seipsa ista creatura: ita q actus intelli-
gendi terminaret ad creaturā cognitā in ꝓprio esse qđ ha-
bet in se ipsa tanq̄ ad obiectū per se specificatū ⁊ intelle-
ctū per se sistens ⁊ terminans actum intelligendi diuinū.
❡ Alio mō / q ipsum sit cognitū in quodā alio adunate ⁊
vnitim cuz eo sic q illud aliud in quo ipsum adunate co-
gnoscit semper indeficienter sit per se terminans actū in-
telligendi ⁊ per se / speculatū: ⁊ per se intellectū: ⁊ q intelle-
ctus suus nunq̄ se transfert vltra tanq̄ in aliud obiectum
speculatū ⁊ intellectuz. Sed q solum ɔsecutiue intelligat
id qđ adunate est cognitū in eo lz sm esse propriuz. qđ ha-
bet in seipso. V.g. si intellectus meus esset ita perfectus q
cōprehenderet aliquā cām ita pfecte q sistendo circa cau-
sam precise ex perfectione actus sui resultaret ⁊ in intelli-
gētia mea quasi per modū sequele cognitio oīum effectuū
eius. ❡ Hec fuit positio Cōmentatoris circa cognitionē
dei respectu creaturaꝝ: ponit exēpluz / posito q esset vnus
calor per essentiā ⁊ includens perfectiones oīum caloꝝ: si
tunc esset aliquis intellectus cōprehēdens istum calorem
posito cum h q ille intellectus cōprehēdens istum calorē
⁊ semꝑ indeffectibilr staret speculādo seipsum caloreʒ tn̄
ex hoc q sic intelligeret semꝑ stādo in cōprehēsione illius
caloris per essentiaz que includit pfectiones oīum caloꝝ:
tn̄ sequeret in intellectu suo intellectio oīum caloꝝ: sm ꝓ-
prium esse in seipsis. ❡ Istud habet dist. 35. arculo. 4. in
fine: ⁊ in respōsione vltimi argumēti. ❡ Per hunc modū
vult Cōmentator dicere ɔtra Themistiū: q nō solū intel-
lectus diuinus nihil intelligit extra se acquirēdo scientiā a
rebus vt probauit pma ɔclusio principalis. Sed q nihil
intelligit extra se tanq̄ obiectū terminans actū intelligēdi
⁊ tanq̄ obm speculatuz ⁊ intellectum eius / ɔtrariū posuit
Themistius. Sed q intelligit oīa in seipso ita q intelligē-
do cōprehēsiue seipsum tantū que est causa eoruz: intelli-
git alia. ❡ Et hoc est qđ dicit respondēdo: ⁊ veritas est q
sm q scit se tantuz scit oīa in esse q est causa eoꝝ in esse: ⁊
vocat cognoscere in causa cognoscere oīa in eo qđ est tale
ꝑ essentiā: mō in quocūqz genere sit causa nō curat. ❡ Ad
exēplum valde couueniens est posito gratia exēpli q veri-
tates oīum ɔclusionū que ɔtinent in pmis principijs eēnt
eadē veritas per essentiā cum veritate primoꝝ pncipioꝝ
s3 ɔtinētiaz pfectionalē sicut ponit Cōmētator cōmē. 51.
q plura in intellectu diuino nō sunt aliud ab eēntia intel-
lectus diuini. Si igit intellectus meus cōprehēderet pri-
ma pncipia staret semꝑ indeficiēter speculando pma pn-
cipia: ⁊ nō transferret se a speculatione principioꝝ ad spe-
culandū ɔclusiones in seipsis. tamē manifestū est: q pfe-
ctissime cōprehendēdo pma principia etiā perfectissime
adunate ⁊ simplici cōprehēsione cōprehēderet oēs ɔclu-
siones geometricas / ⁊ astrologicas / ⁊ oīum aliaruz sciētia-
rum: sed talis cōprehēsio nō esset omnino tota ⁊ pfectissi-
ma nisi ad istā ɔsequeret cognitio rei: sm omne suū esse: er-
go intellectus meus cōprehendēdo perfectissime adunate
⁊ simplici cōprehēsione prima pncipia: ⁊ oēs ɔclusiones i
eis ɔsecutiue saltē cognoscit omnes ɔclones i seipsis. ⁊ sic
arguēdum est per omnia de intellectu diuino. ❡ Quarta
ɔclusio est / q deus nō soluz cognoscit alia sm esse illud qđ
habent in deo: sed sm ꝓpriuz esse formale qđ habēt extra
se consecutiue: ⁊ ponit Cōmentator triplex exēpluz: pᵐ est
de calore. V.g. qui scit calorē ignis tantum nō dicit nescire
nām caloris existētis in reliquis calidis: sed iste est qui scit
nām caloris sm q est calor. ❡ Tunc pmo probo proposi-
tū per deductiones quas accipio a verbis Cōmentatoris
12. metha. cōmēto. 51. ❡ Scđo per rōnem. ❡ Tertio per
inquisitiones ⁊ respōsiones sanctoꝝ. ❡ Quātum ad pmū
sic arguo: ipse dicit q qui cognosceret calorē per essentiaz
ignis tantū nō dicit nescire calorē in alijs calidis. Sed co
gnoscere calorem: vt est in calidis est cognoscere ipsa cali-
da sicut cognoscere albedinē vt in pariete est cognoscere
parietē albū. Ergo vult q qui cognoscit calorem tantū nō
solū cognoscit calorē in his: sed cognoscit ipsa calida: ⁊ a si-
mili de sciētia dei q sciendo se nō scit tn̄ se in se vel in suis
effectibilibus: sed scit ipsos effectus s3 esse suū propriū qđ
habēt in seipsis: sed h nō pōt esse nisi cōsecutiue aut resul-
tatiue q pro eodē habeo cum nō ponit nisi vnum per se
intellectū terminās cognitionē: qꝛ ponit cognoscere calo-
rem tantū. ❡ Scđo / ponit Cōmentator aliud exēplū per
qđ pōt formari ratio principalis ad ꝓpositum de deo qui
est totū ens eminēter in respectu ad oīa alia entia: a simili
sic / si aliquis qui sciret calorē per essentiā. s. ignis tantum
supple perfecta cōprehēsione sciret omnia calida oībꝰ mo
dis quibus sunt calida: qꝛ da oppositum nō cōprehēderet
calorē: ita a simili: si esset aliqđ primū ens: qđ ens in se sim
plex existēs esset omne ens per pfectionalē ⁊ identicā cō-
tinentiā. Tunc eo q quis perfecte ⁊ cōprehēsiue sciret ta-
le ens primū. Sequit q scit omnia entia oībus modis q-
bus sunt entia: sed cognoscere oīa entia oībus modis qui-
bus sunt entia per cognitionē vnius alterius pmi cogniti
hoc est cognoscere ea distincte sm sua esse ꝓpria: sed resul
tatiue vt dictū est. ergo deus intelligēdo se tantū cōprehē-
siue exclusio omni alio obiecto terminātē eius cognitioneʒ
cōsecutiue cognoscit alia distincte: vt sunt in seipsis: sed vt
Cōmentator dicit talis est deus: ait eniz sic / pmus scit nām
entis in eo q est ens simplex qđ est ipsuz. ❡ Nota qđ est
ipsum. ❡ Tertiū exēpluz est de intellectu / si omnia intel-
lecta a nobis essent idē cum intellectu nostro: ⁊ cuz hoc in-
tellectus noster intelligeret se essentialr ⁊ nō accidētalr. i.
q essentia sua sit sua intellectio. tunc planū esset q intelle-
ctus noster statim eo q esset in rerū nā intelligeret se: ⁊ i-
telligēdo se q ponit omne ens vnitiz seu adunate in seip-
so tantū ⁊ sic per modū sequele intelligeret omnia ista in-
tellecta que sunt multa ⁊ plura. Sed sicut Cōmentator di
cit post mediū intellectus diuinus intelligit se essentialr lz
intellectus noster nō se intelligat nisi accidētalr: ⁊ ista plu
ra intellecta que sunt in intellectu diuino plura / sunt idem
cum intellectu diuino: qꝛ sicut arguit phs post mediū. im-
possibile est / q intellectus diuinus cōponat ex multis in-
tellectis. Ergo sequit q intellectus diuinus intelligit: ⁊ in-
telligēdo se in seipso intelligit cōsecutiue adunate multa: ⁊
multa intellecta. ❡ Ad istā ɔclonē principalē est exēpluz
nālē: numerus senarius est formalr ɔstitutꝰ aliqua vnita-
te: nō eniz est bis / tres: sed semel sex. 5. metha. ⁊ tn̄ qui com-
prehēderet illaz vnitatē. s. semeleitatē ɔsecutiue cognosce-
ret distincte duas trinitates: ⁊ sex vnitates: cum eni h in eo
ɔtinent nō esset cōprehēsio eius nisi consequeret horum
oīum cognitio distinctissima cū cōprehēdere est qsi nihil
latēs cognoscentē sic in ꝓposito deus comprehēdendo se

ip̄m que est per se q̄dā vnitas cognoscibilis oīuꝫ ⁊c̄. ¶ Di
ceo / difficile est videre rationē de hoc lꝫ exēpla ista sint ap
parētia q̄uo cognito illo: q̄ alia solū continet virtualr̄ seu
adunate cognoscentur oīa illa distincte que solum aduna,
te ⁊ indistincte in illo ꝯtinent̄ cum modus cognoscēdi ꝺꝫ
sequi modus essendi. ¶ Ideo scd̄o, h̄ ostendo rōne elicita
ab exēplis Cōmentatoris sic / agens virtuale mō nāc ad h̄
q̄ producat distinctos effectus quātum est ex parte sui nō
requirit distinctos modos p̄ducendi. Sed vnica virtute
virtuali distinctos p̄ducere pōt: hoc pꝫ in sole. ¶ Idē est
de agente p̄fectionali. x.g. vnica aīa intellectiua ita est p̄n
cipiū operationū. s. intelligēdi / sentiendi / ⁊ vegetandi: ac si
essent in hoīe tres aīe: ⁊ tres perfectiones distincte. ¶ Ex
hac p̄positione valde ꝯuertibili cū exēplis Cōmentatoris
fabrico vnam rationē: sed deus est ꝯtinens virtuale respe,
ctu oīum alioꝝ a se quasi nāle: ⁊ h̄ vult p̄ᵐ exēplum quan,
do cōparat cū Com. ad calorē qui esset calor h̄m q̄ calor.
¶ Est ēt ꝯtinens nāle seu p̄fectionale: ⁊ h̄ vult 2ᵐ exēpluꝫ
qn̄ cōparat ip̄m ad nām totalis entis: in eo q̄ est ens sim,
plex. ¶ Etiam est ꝯtinens intellectuale cuꝫ quo oīa intel,
lecta sunt idē: vt dicit tertiū exēpluꝫ. Sed ꝯtinens virtua,
le / p̄fectionale / nāle: per hoc q̄ ipsum est continēs virtua,
le p̄fectionale / intellectuale: nō est peioris conditionis / sed
perfectioris: quia esse intellectuale est esse perfectionis. er,
go deus qui est continēs virtuale / p̄fectionale / naturale / ⁊
intellectuale: vnica actione intellectiua ex parte sui. s. qua
scit se tantuꝫ pōt omnia entia distincte cognoscere sine in
distincto cognito esse p̄ducere sicut ⁊ naturale: sed h̄ vo,
co ꝯsecutiue cognosci: igit̄ vt dictū est ⁊c̄. ¶ Confirmatur
dupl̄r. ¶ Primo / q̄ q̄ ab vnica virtute virtuali ⁊ perfe,
ctionali: possint procedere distincti effect⁹ sufficit q̄ sit di,
stinctio in potētijs passiuis vel obiectis: vt pꝫ in sole ⁊ aīa
intellectiua respectu diuersarū operationū: sic est in p̄po,
sito: q̄ oīa que ꝯtinent̄ in virtute diuina: lꝫ nō sint essentie
quedā distincte extra deū: tn̄ vt in potētia diuina ꝯtinent̄ /
singula eoꝝ habēt esse possibile obiectiuuꝫ tale q̄ nulli ex
eis repugnat esse vel fore: imo dicunt potētiam que est pos
sibilitas terminoꝝ: ⁊ possibilitas termini in intellu: lꝫ non
in re extra: q̄ aliter potētia dei esset respectu impossibilis:
sꝫ illud esse nō ponit̄ eē productū: q̄ esse mere pot̄le obie,
ctiuū seu in intellectu non est terminus p̄ductionis. Ergo
singula hoꝝ habēt esse obiectiuū per esse alterius: ⁊ ita cō,
secutiue: vel per quādam resultationē: sed modus cogno,
scēdi sequit̄ modum essēndi. ergo resultatiue singula sunt
cognita h̄m suas singulas proprias possibilitates q̄ est p̄,
positū. ¶ Scd̄o / q̄ q̄ causa virtualis p̄t vnica virtute ex
parte sui in plura / est p̄pter p̄fectionē cōprehēsionis: q̄. s.
cōprehēdit totam virtutē pluriuꝫ causarū: sed planum est
q̄ deus in intelligēdo se qui est omnia h̄m cōtinētiam vir,
tualē / p̄fectionalē / ⁊ intellectualē comprehēdit se compre,
hēsiōe perfecta. ergo ex p̄fectione actus cōprehēsiui qua
se tantū q̄ est totum ens cōprehēdit alia plura ⁊ distincta
cognoscit: sed hoc est cognoscere consecutiue vt supra: er,
go ⁊c̄. Pro hac ꝯclōne est Scotus distin. 33. ⁊ habet̄ dist.
36. circa mediū. ¶ Ad dubiū / quādo dicit̄ in deo habent
oīa vnituꝫ esse: h̄ dico q̄libet vt in deo ꝯtinet̄ virtualiter
seu p̄fectionalr̄ sunt ipse deus tantū: cū ad deuꝫ continere
p̄fectionalr̄ seu virtualr̄ hoīem ⁊ asinum ⁊c̄. Cōsequit̄ sal,
tem per moduꝫ eiusdem resultationis: ⁊ sequele q̄d singu,
la hoꝝ habēt esse obiectiuū per quādam resultationē: sed
modus cognoscēdi: sequit̄ moduꝫ essendi: ergo resultatio,
ne singula sunt cognita h̄m suas singulas p̄prias possibi,
litates q̄ est p̄positum. s. q̄ hō ⁊ asinus ⁊c̄. Habēt tale q̄d
nominis siue tale signatum terminoꝝ q̄ ex signatū termi,
noꝝ dicunt possibile esse ⁊ fore: ⁊ q̄ ex terminis non dile

repugnantiā ad esse: q̄ sequit̄ deus ad hoc pōt. q̄ est possi,
bile saltē in intellectu. ¶ Phi h̄ totuꝫ ponerēt de facto: vt
pꝫ. 1. q. 2. lib°. Tunc ad formaꝫ argumēti ꝯcedo q̄ q̄ mo,
dus cognoscēdi sequit̄ ⁊c̄. Et q̄ omnes cause h̄m q̄lꝫ sui
esse in deo continent̄ virtualr̄ ⁊ p̄fectionalr̄ ⁊ adunate sic /
q̄ ex tali ꝯtinentia resultatiue / seu ꝯsecutiue habēt in se di,
stinctū esse obiectiuū potētiale importatum per suū quid
nois ⁊c̄. Iō deus cōprehendēdo se q̄ est totuꝫ ens virtua,
liter eminēter intelligit̄. Sequit̄ q̄ deus cōprehendendo
tantū se resultat eoꝝ: distinctio formalis i cōprehensione
diuina. ¶ Et sic ista q̄tuor se habēt h̄m ordinē: p̄bo / deus
continet adunate virtualr̄ ⁊ perfectionalr̄ omnes creatu,
ras. 2° ad istam ꝯtinētiam consequit̄ per modū resultatio,
nis q̄ singulū eoꝝ saltem h̄m signatū sui nominis est ens
potētiale ⁊ possibile. ¶ Tertio deus cōprehēdit seipsum
qui est totum ens virtualr̄ / perfectionalr̄ / seu eminēter. 4°
ex perfectione illius cōprehēsionis consecutiue cognoscū,
tur oīa h̄m quodlꝫ sui esse. ⁊ sic possunt solui q̄tuor q̄ones.
¶ Prima / qualr̄ est p̄ma formalis distinctio idearuꝫ acci
piēda. ¶ Dicēduꝫ / q̄ p̄ma distinctio formalis quā habēt
creature est in intelligētia diuina. lꝫ prima potētialis sit in
creatura fundata h̄m suū quid nominis: nō h̄m essentiam
suā eternam: de hoc. 2. lib. q. de essentijs eternis: articulo. 3.
¶ Questio 2ᵃ est / qualr̄ illa distincta se habent ad intelle,
ctum distinguentē: aut in rōne obiecti mouētis vel termi,
nātis. dicēduꝫ q̄ distinctio formalis est resultatiua nō mo
tiua intel lus: nec terminatiua. ¶ Tertia questio est / quo,
modo saluabit̄ hoc cōe principiū: q̄ sicut obiectū presup,
ponit̄ potētie ⁊ actui: ita ergo distinctū presupponit̄ distin
cte cognitioni: non enim saluabit̄ per h̄ q̄ ponit̄ resultare
⁊ ꝯsequi distinctaꝫ nō precedere. ¶ Dicēdum / q̄ hoc cōe
p̄ncipium nō est verum loquēdo de distinctione formali
que est ad p̄positū: quādo ista distincta cognoscunt̄ ex cō,
prehēsione alicuius p̄mi: q̄ est tale per essentiam: vt pꝫ de
calore per essentiā: ⁊ p̄mo ente per essentiaꝫ: sic applica ad
alia difficilia in hac mā: ⁊ videbis q̄ omnia sunt soluta.
¶ Quarta est / ⁊ est Cōmētatoris qualr̄ talis cognitio est 3.5i
vere cognitio ⁊ distincta: cuꝫ nec est vl̄is: nec particularis
h̄m Cōmentatorē. ¶ Dicēdum / q̄ talis cognitio non de,
bet dici vniuersalis: nec particularis: Cōmentator eni ibi,
dē vult / q̄ deus sit ista que sunt extra: sed nō sciētia parti,
culari: q̄ ipsa vt sunt extra in esse particulari sunt infinita:
nec sciētia vl̄i: q̄ in vniuersali scita sunt scita in potētia. er,
go vult q̄ sint scita. 3° modo. s. solum per scientiā cōprehē,
sionem p̄mi sciti / q̄ est totū ens virtualiter intelligibiliter.
¶ Ita q̄ per h̄ q̄ sciunt̄ per sciētiam vnius p̄mi excludit̄
sciētia particularis que est circa multa p̄ma. per hoc q̄ sci,
unt̄ per cōprehēsionē eius q̄ est totum ens eminēter vir,
tualr̄ ⁊ intelligibilr̄ sciunt̄ actualr̄: q̄ da oppositū non est
cōprehēsio: sed restat aliquid apprehēdenduꝫ ⁊ sic exclu,
ditur cognitio vl̄is que est respectu scitorum in potentia.
¶ Sequit̄ de 2° arti. vbi est remorādum: q̄ in p̄mo arti, 2° artic
culo sunt dicta duo in quibus stat pondus q̄onis. ¶ Pri,
mū est / q̄ deus in quātum cōprehēdit seipsuꝫ que est cau,
sa vnitiue ⁊ eminēter omnia continēs cognoscit alia a se: ⁊
nō per modum obiecti mouētis ⁊ terminātis. sed per mo,
dum sequele ⁊ ꝯsecutiue. ¶ Scd̄m est / q̄ p̄positio dicēs
q̄ cōprehēdendo se virtualr̄ scit omnia ꝯsecutiue est vni,
uersalr̄ sic vera q̄ lꝫ creature dicunt̄ habere q̄dam esse
possibile obiectiuū seu esse intellectuale per h̄ q̄ virtualr̄
⁊ perfectionalr̄ continent̄ in deo: etiā quodam mō prece,
dens actuꝫ cōprehēsionis diuine: tn̄ illud possibile esse q̄
pro isto priori habēt nō se habet ad intellectū diuinū per
moduꝫ obiecti mouētis vel terminantis. sed solū sunt ob,
iecta ꝯsecutiue cognita. ¶ Primuꝫ probāt per Dionysiū:

q2 per Dionẏ.de diui.no.cap.13. Age aũt ſi vĩ vbi tractat hãc queſtionẽ poſt mediũ dicit nouit diuina mens.ſed ex ipſa ꝛ in ipſa ſm cauſam oĩum ſciẽtiam ꝛ cognitionem ꝛ ſubſtantiam prehabet:ꝛ preaccepit ſm vnam cãe continẽtiaʒ. omnia ſciẽs ꝛ cõtinẽs ſicut lumẽ ſm cauſaʒ per ſe:ꝛ ipſam tenebraꝝ preaccepit viſionẽ nõ aliunde videns tenebras q̃ aliunde. ¶ Nota ſcit omnia ſm vnam cãe continẽtiaʒ ſicut tenebras per lucẽ: h̃ non eſt tenebras cognoſci ſicut obiectũ mouens vel terminãs intellectũ. ſed eſt tenebras cognoſci reſultatiue per cognitionẽ alterius ꝙ eſt cauſa cognitionis earũ:ergo ꝛc. ¶ Iteʒ ibidẽ premittit hanc propoſitionẽ. Igiẗ ſeipſam diuina ſapiẽtia cognoſcẽs cognoſcet omnia:ꝛ multa vnitiue in ipſo vno:ꝛ eniʒ ſi ſm vnam cauſaʒ deus oĩbus exiſtẽtib⁹ eẽ tradidit:ſm eãdẽ cãm ſciet oĩa/ſicut ex ipſo exiſtẽtia q̃ in ipſo ꝛ extiterunt ꝛ nõ extiterũt ſuimet eoꝝ cognitionẽ. ¶ Nota ꝙ ea q̃ ſũt/ꝛ nõ ſunt/ ꝛ erunt/cognoſcẽdo ſe cauſam eoꝝ facit eſſe cognita: ſicut ex eo ꝙ eſt cauſa oĩbus tradidit eſſe:ꝛ ſupra dicit nõ ſʒ viſionẽ ſingulis ſe immittens. Sed eſſe cognita ſit/ꝙ oĩno cognitio largiẗ eis ab alio cognito:nec viſio videntis tranſit ꝛ immittit ſe ſuper iſta h̃ eſt cognoſci reſultatiue:ſicut relationẽ accipere eſſe ꝑ eſſe fundamẽti ſic ꝙ actio agẽtis nõ tranſit ſuper eaʒ h̃ eſt reſultare. ¶ Habemus igiẗ/ꝙ conſecutiue ſcit ea. ¶ Probatio ꝙ diſtincte/q2 dicit ꝙ ſciẽdo cauſaʒ que fecit ea ſcit exiſtẽtia:ꝛ que extiterunt.ſed cognoſcere exiſtẽtias eſt diſtincte cognoſcere.igiẗ. ¶ Itẽ ibi ſequiẗ. recte autẽ deus laudaẗ a ſanctis eloquijs nõ tantũ quoniã rõnis/ꝛ mẽtis/ꝛ ſapiẽtie/eſt largitor. Sʒ quoniaʒ ꝛ omniũ cauſas in ſeipſo preaccepit vniformiter: ꝛ qm̃ per omnia vadit pertingẽs:vt eloquia diẋ vſqʒ ad finẽ oĩum. ¶ Secundũ ꝓbaẗ per Auguſt.q2 Auguſt.83.q.q.de ideis dicit/ ꝙ rõnes incõmutabiles que idee vocanẗ diuina ꝯtinenẗ intelligẽtia.ꝛ ſubdit has rationes:vbi arbitrãdum eſt fore in mente creatoris:ꝓbat/nõ eni ꝗcquid extra ſe poſitũ intuebaẗ:vt ſm illud ꝯſtitueret qḋ conſtituebat.naʒ h̃ opinari ſacrilegiũ eſt. ¶ Arguo/eque ſacrilegiũ eſt ꝙ aliquid extra ſe ab eterno intuebaẗ aptitudinale vel potẽtiale:vt ſʒ illud cõſtitueret ꝛc. Sicut ꝙ aliquid intuereẗ qḋ nunc poſitũ eſt in actu:q2 eque argueret imperfectioneʒ in intellectu diuino. Ergo eque negat eſſe poſſibile creature eẽ obiectum terminans:ꝛ mouens ſm eſſe potẽtiale:ſicut ſm eſſe actuale. Sed ſi creator in productione creaturarũ nõ poteſt intueri creaturã extra ſe intuẽdo/ſeu trãſeundo ſuper creaturas:nec ſm eſſe actuale:nec per eſſe potẽtiale:ſolum relinquiẗ ꝙ cognoſcit eas cõſecutiue/ſeu reſultatiue:ğ ꝛc. Et hoc eſt ꝙ dicit ꝙ in diuina intelligẽtia ꝯtinenẗ.i.ſoluʒ habẽt eſſe cognitum in actuali intellectione diuina non in ſeipſis ꝙ eſt eas cognoſcere reſultatiue. ¶ Sed oriẗ dubitatio nunquid h̃ ſit vere:ꝛ formaliẗ/ꝛ realiẗ deum cognoſcere que ſũt extra aut eminẽter:ꝛ denominatiue. dicit Aureolus ꝙ ſolũ denominatiue/ꝛc. Quere lib.1.di.39. vbi reprobaẗ articulo.1. vbi tantũ contra Scotum tenet ꝑmo:ꝛ probat diſt.35.q.2.ꝑ arti[lo]:ꝙ nihil extra deũ obijciẗ intellectui diuino/nec per modũ obiecti ꝑmarij/nec ſcḋarij:ꝛ h̃ i rõne trinitatis/vt probat articulo.1.ꝛ deducit articulo 2°. ¶ In ꝑmo articulo arguit/ad hoc impoſſibile eſt:q2 eſt imperfectionis in deo ꝙ deprehẽderat a nõ deo quoquomodo:q2 beatoꝝ noſtroꝝ nõ ꝛc. Sed ſi intellect⁹ diuinus terminareẗ ad creaturas quoquomõ intellectio diuina depẽderet a nõ deo.igiẗ probatio minoris. Impoſſibile eſt eni intellectionẽ ad aliqḋ obiectaʒ manere ſine iſto obiecto:ꝛ per ꝯſequẽs ab eo depẽdet. ¶ Et dicit/ꝙ h̃ eſt demõſtratio Ariſtotelis. ¶ Qḋ ſic poſſit formari. ꝑmuʒ eſt neceſſariũ perfectũ ꝙ nõ perficiẗ per aliquid extra ſe:nec efficienter/nec formaliẗ/nec coexiſtenter. Sed h̃ eſſet ſi aliquid extra ſe determinaret eius intellectionẽ.probatio/q2 illud aliud quo exiſtẽs quoquomõ faceret ad intellectionẽ.ſed intellectio eſt ꝑfectio intelligẽtis:ergo. ¶ Item ſi ſic ſequiẗ ꝙ diuiſio cõtinui totaliẗ euacuaẗ ꝛ conſtituiẗ in actu:probatio ꝯſequentie:q2 ſi nõ/ergo alique partes remanẽt vlterius diuiſibiles in potẽtia:ſi ergo intellectus diuinus natus eſt terminare intellectionẽ circa illas partes in potẽtia:ğ opʒ ꝙ intellectus diuinus ſit in potẽtia. h̃ eſt impoſſibile:ergo. ¶ Item ſi ſic ſequiẗ ꝙ ſit infinitum quãtum in actu:ꝛ infinitus numerus in actu:ꝛ infinite ſpecies reꝝ.probatio cõſequẽtie:q2 intellectus diuinus videt ſimul:ꝛ nõ ſucceſſiue oĩa poſſibilia fieri a deo.ergo cũ hec ſint infinita per poſitum:ergo videt quãtum infinitũ ꝛ numerũ infinituʒ ꝛ ſpecies infinitas:h̃ eſt impoſſibile:q2 eque poſſet videre infinita poſita in actu:q2 eque põt intellect⁹ diuinus ponere infinita in actu ſicut in potentia. ¶ Scḋo/dicit.q.2.articulo 2.ꝙ deus non intelligit creaturas aliq̃ actu apprehenſiuo quoquõ attingẽte eas:ſed ſolum dicunẗ intelligi a deo denominatiue:puta ꝙ deus apprehendẽdo ſe qui eſt tota entitas eminẽter ab illa apprehẽſione denominantur entia participata fore intellecta. ¶ Et ſtat imaginatio ſua in h̃ ꝙ lapis extra intelligiẗ terminatiue quãdo primo hʒ eſſe in aĩa ſm eſſe obiectiuũ ſeu conſpicuũ/ſeu intentionale:ꝛ tunc mediãte tali eſſe intellecto:intellectus dĩ ad reʒ extra terminari. ¶ Poſito ergo/ꝙ lapis ſimpliẗ nõ haberet eſſe intẽtionale in aĩa:ſed reale:ſi tunc lapis ſimpliẗ eſſet intellectus oẽs particulares lapidea extra eſſent intellecti denominatiue:ſed nõ terminatiue. ¶ Nota/ꝙ vt videẗ ꝙ ad ipſum ſequiẗ ꝙ nõ ſunt cognite:ꝛ apprehenſe vere ſm eſſe qḋ habẽt in ſe:dicit enim ꝙ nõ intelligit creaturas aliquo actu apprehẽſiuo quoquomodo attingẽte eas: ſed nõ eſt imaginabile ꝙ aliquid ſit vere apprehẽſiue ſm ſibi ꝓpria cognitũ niſi apprehẽſio quoquomodo attingat ipſuʒ: ergo ꝛc. ¶ Cõtra iſtum modũ ponendi/arguo ſic:vt deductum eſt ſolum ꝯcedit ꝙ creatura denominaẗ cognita.ſed nõ vere cognita aut apprehẽſa. Sed ſolus deus qui eſt tota entitas eſt apprehẽſiue cognitiue.ſed illud eſt falſum.ꝓbatio/q2 lapis idẽ numero qui in tẽpore eſt creatus:aut ſʒ illud eſſe numero ꝛ formale ꝙ habet in tẽpore eſt cognit⁹ a deo apprehẽſiue ꝛ nõ tantuʒ denominatiue aut nõ. ſi ſic habeo ꝓpoſitũ. Si non/tunc deus nõ cognoſcit apprehẽſiue celuʒ qḋ fecit:q2 celum ꝙ illud qḋ fecit:ꝛ ꝙ iam factũ eſt.eſt celum formaliẗ h̃ negare deo ſũmũ ſacrilegiũ eſt ſʒ Auguſt.83.q.46.igiẗ. ¶ Item deus vult me ſaluandũ.ſed ſi ſolum cognitus ſum ab eo denominatiue nõ apprehenſiue hoc nõ eſt verum:q2 voluntas ferreẗ in nõ apprehenſum. ¶ Confirmaẗ/q2 q̀ apprehendiẗ vt deus nõ eſt volitũ ſaluari:imo ꝙ apprehendiẗ:vt nõ deus eſt volitũ ſaluari:ſed deus nõ eſt natus hĩe tales cõtradictorias apprehenſiones:ꝛ tales ꝯtradictorias volitiones de ꝗbus hic ſit mẽtio. Ergo alia apprehẽſio hinc inde. Aſſumptũ ꝓbatur q2 ad hoc ꝙ aliqḋ ſit volitũ ſaluari opʒ iudicari vt ſaluandũ/iudicium eſt in apprehẽſione ſed deus nõ iudicaẗ ſaluandus.ſed aliud igiẗ. ¶ Cõfirmaẗ/q2 velle ſaluari pertinet ad praxi.q2 eſt circa factibile:ſed ad praxi concurrunt T.c.49
apprehẽſio cum velle.2.de aĩa:1.q.de praxi.artic.1. ¶ Itẽ periculũ eſt dicere ꝙ creature nõ ſunt apprehẽſe a deo in rei veritate/nec in rei veritate ſunt apprehẽſe diſtincte.ſʒ ſolũ ſm noſtrum modũ intelligendi:ſed ſi nõ habent ſingula ſuum diſtinctũ eſſe cognituʒ formale in mẽte diuina denominãte ea formaliẗ cognita:vt extra.ſʒ dicanẗ cognita eminẽter denominatiue extrinſeca h̃ ſequunẗ. ¶ Primũ videlʒ qḋ ſequiẗ ꝙ in rei veritate nõ ſũt apprehẽſe.pʒ de exẽplo in colũna. Colũna eniʒ in rei veritate nõ eſt apprehẽſa dextra:imo h̃ ẽ falſuʒ:ſolũ eniʒ eſt apprehẽſa dextra

sm nr̄m modū intelligēdi: ⁊ causa est: qꝛ nō habet formalem rōnē per quā est nata apprehēdi ⁊ denominandi de extra. Sed solum habet illā denominationē ab extrinseco. ¶ Scōm ꝙ nec distincte cognoscunt̄ in rei veritate. pꝫ. Dextrum eni ⁊ sinistrū nō apprehendit̄ in colūna distingui in rei veritate: qꝛ nō habēt formales tales denominatiuas rōnes in rei veritate. ¶ Item quero quādo deus ꝓduxit creaturas in distincto esse extra cognoscēdo ea eminēter ⁊ equipollēter, aut cognitio illa eminens denominabat ista fore formalr̄ distincta extra: sicut distincta cognitio lapidis ⁊ rose, denominat rosam ⁊ lapidē, forma distincta formalr̄ extra: aut nō. si nō, tunc per te nō sunt cognita a deo: nisi precise per talē cognitionē eminētem denominantē. ergo nō cognoscunt̄ a deo q̄tuꝫ ad formalē distinctionē quā in se habēt, qd̄ falsuꝫ. Sequit̄ eni ꝙ tunc deus ignoret penitus aliqd̄ esse cause. ¶ Si sic, arguo, multiplicatis denominatis formalr̄ necesse est formas denominātes eo mō multiplicari formalr̄ vel in re saltē vel in intellectu sm oēm opinionē: sicut ꝯcedit Augustinus, si ideata

T.p.29. formalr̄ multiplicent̄: ⁊ idee saltem in intellectu. ¶ Etiam sm Phm. 7. metha. in artificibus est factio vniuoca: quia vnūquodqꝫ fit a suo simili in aīa: ⁊ non ab idea Platonis: ⁊ tu dicis ꝙ causata in sex dieb⁹ denominant̄ formalr̄ distincta, per hoc ꝙ cognoscunt̄ a deo eminēter solum, eque ac si cognoscerent̄ distinctis cognitionib⁹ formalibus. Ergo necesse est sua esse que hn̄t in cognosci multiplicari sm rōnem ⁊ aliud nō querimus: nisi ꝙ multiplicent̄ in eē cognito multiplicatiue sm rōnē, ergo ⁊c̄. ¶ Quia aliqui mihi imponūt, ꝙ dico idē qd̄ ipse, ⁊ ꝙ illud qd̄ vocat ipse cognosci denominatiue: ⁊ ego voco resultatiue est solum voce differre. ¶ Ostēdo ꝯtrariū: lꝫ enim concordamus in hoc, ꝙ essentia diuina est per se obꝫ terminans: ꝙ est totū ens eminēter: ⁊ in quo sistūt intellc̄s articulo 2º: tamē discordamus p̄mo in hoc ꝙ dicit artic. 2º: ꝙ deum sistere in se qd̄ est totū ens ē solū cognoscere creaturas eminēter ⁊ equipollēter: sic ꝙ ibi nō est multi⁰⁰ intellectoꝝ sic, ꝙ creatura vt intel.ᵃ ponat in numerū cum essentia diuina vt intel.ᵃ: sed sunt vnū simplicē intellectū. Ego dico ꝙ distinguunt̄ in esse intellecto: qꝛ distinctissime ambo cognoscunt̄ lꝫ deus sit p̄mū obiectū in quo sistit intellectus diuinus ⁊ creature cognoscunt̄ ꝯsecutiue vel resultatiue. ¶ Scd̄o in h̄, ꝙ in soluēdo instātias ꝯtra euꝫ in p̄nº dicit ꝙ cognoscunt̄ nō terminatiue sꝫ denominatiue. ¶ Exponit se ꝙ intelligi terminatiue est qn̄ res extra hꝫ esse ꝯspicuū ⁊ intētionale in aīa ꝑ qd̄ cognoscit̄ esse extra: ⁊ dicit ꝙ isto mō creature nō terminant intuitū diuinū: qꝛ non hn̄t apud deum esse tale intētionale: imo in deo hn̄t esse reale per hoc ꝙ deus est totū ens: ⁊ ideo deus cognoscēdo se ꝙ est totū ens realiter cognoscunt̄ ⁊ intelligit denominatiue ⁊ equipollēter: sicut si lapis esset realr̄ aīa intelligēdo aīaꝫ denominaret̄ lapis intellectus, nō ꝙ lapis in esse intellecto mediet inter aīam ⁊ seipsum extra. Sed ꝙ aīa re intellecta. s. aīa denominaret̄ lapis intellectus. Ego dico ꝯtrariū ꝙ lꝫ deus cognoscēdo se ꝙ est totum terminat̄ cognitio sua ad se tanq̄ ad per se speculatuꝫ in quo sistit. tn̄ sic sistēdo in se cognoscit distinctissime creaturas. ita ꝙ hn̄t in deo esse conspicuū ⁊ intellectuale ⁊ sunt vere cognite apprehēsiue: mediante quo esse conspicuo ⁊ intellectuali apprehēsiuo cognoscunt̄ creature extra: sed h̄ est cognosci resultatiue ⁊ vere formaliter ⁊ apprehensiue: ⁊ distinctissime ⁊ nō solū eminenter. ¶ Et hoc est quodā modo intellecti terminatiue: lꝫ improprie ⁊ famose: qꝛ vt sic sunt vltima cognita terminus ⁊ vltimuꝫ idem. ¶ Qꝛ deus nō cognoscat ea probāt argumēta sua in p̄mo articulo: vbi probat ꝙ ad creaturas nō terminatur intellectus diuinus: nec sicut ad primas nec ad scd̄a obiecta. Sic ꝙ aliquo modo ponunt̄ in prospectu ⁊ intuitu intellectus diuini. qꝛ si sic cum in continuo ⁊ in numero sint infinite partes. opꝫ deum intelligere ea ⁊ qua ratione possunt in diuino ꝓspectu poni ita possunt in effectu produci: ⁊ sic euacuaretur tota diuisio continui ⁊ appositio numeri. Ergo vult ꝙ non sint apprehēsiue cognita sed denominatiue, sicut colūna est dextra. ¶ Discordamus ꝙ ipse ponit ꝙ terminare est habere esse intētionale apud intellectum ꝙ nō conuenit creature, vt dicit. Ego dico, ꝙ terminare non est habere esse intentionale apud intellectum diuinum quem non terminat: sed terminare est actum transire super obiectum tanquā super per se speculatū ⁊ in isto sistere. ¶ Ad argumēta de obiecto terminante possem ego concedere sibi ꝙ nego obiectū per se terminans: tamē aliquo modo posset ꝯcedi obiectū terminans: ⁊ ideo respōdeo. ¶ Ad p̄muꝫ quādo dicitur, ꝙ intellectio diuina depēderet a nō deo, negatur: ad probationeꝫ quādo dicitur ꝙ si creatura terminaret intellectionē diuinam nō posset manere sine ipsa. ¶ Distinguo aut loquēs de obiecto per se termināte ⁊ sistente: sicut imaginabatur Thomas in quo decipitur Aureolus arguēdo ꝯtra Scotum, ꝙ deus intelligēdo se subito transiret super creaturā in ratione obiecti terminantis: ⁊ sic est veruꝫ ꝙ actus intelligendi non potest esse cum obiecto in ratione termini. ¶ Alio modo potes loqui de obiecto terminante famose vocando obiectum terminans illud quod vltimo est cognitum, vt puta illud quod cognoscitur consecutiue ⁊ resultatiue ad cognitionem obiecti per se terminantis: ⁊ sic est verum ꝙ non potest esse sine obiecto terminante: ⁊ sic est in proposito, quare ⁊c̄. ¶ Ad scōm quādo dicitur, ꝙ si sic diuisio continui totaliter euacuaret̄ ⁊ constitueretur in actu, negatur. ad probationē quādo dicitur si nō.. ergo alique partes remanerēt diuisibiles in potētia, concedatur: ⁊ quādo dicitur: igitur intellectus diuinus terminatus ad illa esset in potentia. verum est si essent obiecta per se terminantia: qꝛ si sic, sicut post qdl̄ꝫ acceptum esset aliud in potētia accipienduꝫ ita intellectus accipiēs qdl̄ibet est in potentia ad accipiendum aliud: ⁊ aliud in infinitū. Sed si sint soluꝫ obiecta famose terminantia: nō sequitur, qꝛ tunc potuerunt comprehēdi vnico actu comprehēdente p̄muꝫ obiectū in infinitum virtualiter obiecta continēs vt probatur p̄mo ⁊ scd̄o articulo. ¶ Ad tertiuꝫ quādo dicitur, ꝙ infinitus numerus in actu ⁊ infinite species erunt ⁊c̄. Negatur: ad probationē quando dicit̄: quia eque potest in infinita in actu sicut in potētia: qꝛ eque potest intelligere infinita in actu si sint: sicut in potētia. Dico nō sequitur deus potest infinita in potētia intelligere. Ergo īfinita possunt poni in actu sicut nititur concludere argumētum nisi addatur ꝙ intelligerentur vt productibilia h̄ falsuꝫ: qꝛ deus non intelligit numerū nec ꝯtinuū esse diuisibilia aut augmentabilia in infinituꝫ potētia reducibili ad actū. ¶ Ad exēpla sua que adducit ꝓ scd̄o, dico ꝙ posito ꝙ anima realiter eminēter esset omnia. adhuc falsum est qd̄ dicit: hoc posito si anima comprehēderet se esset distinguēdum de duplici denominatione. s. re vna que penitus est ab alio vt quādo omnes creature dicerētur cognite denominatiue: ⁊ eminēter a cognitione qua anima comprehēderet se que ponitur fore omnia eminēter: alia est denominatio accepta quodā modo a seipso. vt cum ipsummet quodaꝫ modo duplicatur sm esse. v. gr̄a: sicut lapis vt splēdet in actu intelligēdi in esse cognito denominat lapidē extra: lapis enim extra denominatur intellectus ab actu intelligendi. ¶ Et ista denominatio in rei veritate nō est eminens. sed propria ⁊ formalis per te supra. ¶ Per h̄ ad exēpla quando dicis, ꝙ si anima esset eminēter realiter omnia tunc comprehendendo

prebēdendo se alia a se extra essent cognita solū denomi-
natione ⁊ eminēter per cognitionē sui nō formaliter per
propria esse cognita. Dico q̄ falsum est: imo iste est ordo
q̄ pmo cōprebēdit se tantū tanq̄ per se obiectum intelle-
ctum ⁊ per se sistens ⁊ terminans intellectū: ⁊ deinde ex
comprebēsione eius ꝯsecutiue essent cognite omnes crea-
ture ſm sua esse propria: ita q̄ per ista esse cognita ꝓpria
que habēt consecutiue vere ⁊ formalr̄ denominaretur co-
gnita ⁊ nō solum eminēter. ¶ Et sic reuertuntur cōtra te
exēpla tua: q2 tu dicis q̄ tunc est lapis proprie ⁊ formali-
ter cognit⁹ quādo mediāte suo esse cognito ⁊ intellectuali
qd̄ habet in anima / ipsa dicit̄ esse cognita ſ3 esse qd̄ habet
3° artic° extra. ¶ Sequit̄ de tertio articulo: vbi potest ꝓbari ista
T.c.31. via continere magnā euidētiam ⁊ veritatem. 4. eni3 phy-
sicor: cap. de loco / dat Aristoteles regulam: q̄ illa diffinitio
est maxime vera quādo ostēditur quid est de aliquo ⁊ sol-
uuntur questiones difficiles que accedūt rei: sed per hanc
viā3 redditur quid sunt idee quibus deus cognoscere po-
test ⁊ soluunt̄ questiones accidētes circa ideas: imo circa
accidentia: ⁊ circa ꝑncipia formalia emanationum perso-
1° qd̄. nalium: ergo ⁊c̄. probatio minoris. ¶ Prima eni3 questio
de ideis est quid est idea. Respōdeo ſm premissa q̄ idee
sunt ipse creature consecutiue cognite. probatio ſm Augu
stinu3. 83. q. q. de ideis: vbi dicit idee nāq3 principales for
me vel rationes sunt que diuina intelligētia continentur:
⁊ ſm eas formari dicit̄ omne qd̄ oriri ⁊ interire potest: ⁊
subdit q̄ necessarie sunt: q2 nullus audet negare deu3 oīa
rōnalr̄ condidisse. Sed cū deus cognoscēdo se: ⁊ consecuti
ue cognoscit creaturas perfecte ⁊ distincte. Tūc in intelli-
gentia diuina sunt rationes creaturarum quibus rationa-
biliter formari possunt existētia: creature enim vt sunt di-
stincta obiecta cognita in mente diuina sunt rationes qui-
bus rationabiliter possunt fieri creature: sicut a domo ob-
iectiue cognita in anima potest fieri domus extra: ergo ⁊c̄.
2° qd̄. De hoc diffuse. 2. q. q. 1. a. 3. ¶ Scđa questio est / qualiter
distinguitur an per intellectū negotiatiuum seu compara-
tiuum. i. per intellectum quo intelligit seipsum in compa-
ratione ad alia a se. ¶ Respon⁹ / q̄ nec sic nec sic. sed per in-
tellectum absolutu3: quia ponētes intellectum compara-
tiuum / aut negotiatiuū: dicunt q̄ intellectus diuinus pmo
intelligit essentiam diuinā. secūdo intelligit se imitabilem
a creaturis. ⁊ tertio in intellectu suo distinguunt̄ idee: sed
ista positio ponit q̄ deus in intelligēdo se ⁊ sistendo in se-
ipso: ⁊ non comparādo se ad aliquid aliud: neq3 aliud ob-
iectum mouens: neq3 terminans statim consecutiue resul-
tat in intelligentia sua distinctio omniu3 causarum in esse
cognito: hic autē actus quo in se: ⁊ circa se sistit inquātu3 hu-
ius est absolutus: l3 illud qd̄ ad ipsum cōsequitur sit respe-
ctiuum isto modo. Ergo actus quo distinguuntur ipse idee
est absolutus. l3 idee ipse que distinguunt̄ sint relatiue / er-
go. Ideo distinguūtur sine omni actu comparatiuo prece-
3° qd̄. dente vel causante earū distinctionem. ¶ Tertia questio
est de multiplicatione istarū idearum: an multiplicentur
respectu singularium ⁊ omnium entiū. ¶ Respondeo q̄
ista difficultas ⁊ quedam alia euacuantur per istu3 modū
ſm quem potest conuenienter concedi q̄ habet ideas re-
spectu singulariū. sicut respectu generum vel specierum.
ponentes enim ideas vniuersales generum specierum ha-
bent difficultatem quare non eque potest essentia diuina
imediate esse causa cognitionis omniū singularium ⁊ om-
nium entium sicut idea vniuersalis respectu suorum om-
nium contentorum: maxime cū suus intellectus perfecti-
simus. sed in isto modo ponendi quē ego pono vitatur dif-
ficultas omnis tam de essentia q̄ de ideis generum ⁊ spe-
cierū: q2 dicitur q̄ h̄ l3 cōprehēsione entis cōmunis lineā-
mēti non cognoscunt distincte omnia particularia: tamē
cōprehēsione entis cōmunis q̄ est totum ens virtualiter
eminēter ⁊ intellectualiter cognoscunt cōsecutiue omnia.
ſm qd̄ l3 esse suu3 ⁊ vniuersale ⁊ particulare. sed cognosce-
re creaturas in vniuersali ⁊ particulari cognitione sui hoc
sufficit ⁊ tantū valet sicut habere distinctas ideas: respectu
omnium singularium. Ergo deus cognoscendo se ⁊ omnia
alia consecutiue perfectissime: ⁊ in singulari est deum ha-
bere ideas respectu omniū singularium: de h̄ questione. 6.
hic. f. ¶ Quarta questio est / ad quid requiritur ista multi- 4° qd̄.
tudo: an. s. ad hoc q̄ sint distincte rōnes representatiue ip-
si intellectui diuino / mediantes inter intellectū diuinu3: ⁊
creaturas distincte cognoscendas. ¶ Respondeo q̄ non /
q2 q̄ euidenter ⁊ eque bene potest fieri per vnum: sicut p
multa media superfluerēt si ⁊c̄. Sed ista positio ponit / q̄
deus cōprehendēdo se ex perfectione istius actus habet si-
bi omnes creaturas cognitas ꝯsecutiue imediate. ergo nō
op3 ponere ideas mediātes. ¶ Et si arguat̄ / ad distincta
cognita preexigatur distincta ratio cognoscendi: q2 idem
inquātu3 idem semper natum est facere idem. 2. de gene. T.c.56.
¶ Respōdeo / q̄ ad cognoscendum aliquid tanq̄ per se
⁊ principale cognitum: preexigit̄ distincta ratio eius. quā-
do autē aliquid cognoscitur distincte consecutiue solu3: q2
aliquid aliud perfecte est cognitu3 nō requiritur talis di-
stincta ratio representatiua ꝑcedēs: sed sufficit illud aliud
sic perfecte cognitū. ¶ Quinta questio est / an ista plurali- 5° qd̄.
tas requirat̄ ex parte dei ad distincte producendū. ¶ Re-
spōdeo q̄ nō: q2 (vt dictū est) stāte vnitate omnibus mo-
dis ex parte obiecti intellectus diuini: quādo se intelligit
⁊ omnia adunate ex perfectione istius actus intelligendi
qua omnia intelligit adunate consecutiue in intellectu di-
uino causatur distincta cognitio causaru3 ⁊ distincte idee.
Sed apud deum quātum est ex parte dei eade3 potentia
que sufficit ad producēdum aliqua in esse distincte ſm ra-
tionē sufficit etiā ad producēdum illa in esse reali q2 deus
est vniuersale virtuale continēs respectu totius esse realis
sicut rationis. Ergo deus quātum est potentie sue ꝓducti-
ue causarū sicut ex hoc q̄ intellexerit se ⁊ omnia adunate
causat distinctione3 idearū: ita intelligēdo se ⁊ omnia adu-
nate posset ꝓducere creaturas extra. ¶ Sexta q̄stio est / 6° qd̄.
an requiratur ista pluralitas sic imediate consequēs pro-
pter distinctionē. ¶ Dico q̄ sic: vbi est intelligēdu3 q̄ in
agente per intellectu3 ⁊ artificialiter est aliter q̄ in agen-
te per naturā. In naturali eni agēte sufficit q̄ suus effect⁹
contineatur in potētia actiua eius virtualr̄: sicut in causa
equiuoca vel quodā modo formalr̄: sicut in causa vniuoca
ita q̄ ista continētia formalis attēdatur penes vnitatē spe
cificatam: vt sic simile ex simili generet̄. ¶ In agente do
artificiali nō sufficit q̄ effectus quodā modo contineatur
in potētia actiua artificis nature habet ex se vnde vniuo-
cum effectum producat: ⁊ ideo est necessariū q̄ res produ
cenda per arte3 sit prius apud intellectū artificis in sua si-
militudine: vt sic simile fiat ex simili vt si domus extra fi-
at a simili domo in anima: h̄ patēt. 7. metha. sic in ꝓposito. T.c.29.
¶ Confirmatur: q2 ⁊ forte in agente creato propter inde-
terminationē ⁊ imperfectionē potentie intellectiue requi-
runt̄ tales distincte artes tā ex parte ipsius potētie intelle
ctiue: q̄ ex parte ipsorum productorū artificialiter seu in-
tellectualiter. Sed q̄ est imꝑfectionis in creaturis debe-
mus amouere a deo. Ergo nō debemus ponere q̄ in deo
precedat distincta repńtatio: seu distincta cognitio crea-
turaꝝ propter aliquā necessitatē que se teneat ex parte dei
cognoscentis ⁊ producentis. Sed solum propter conditio-
nem causarum productarū a deo artificialr̄ seu rationalr̄:
⁊ h̄ imaginatio ē beati August. 83. q. q. 46. vbi diffinit qd̄

sunt id ee/sic dicens:sunt nāq3 idee principales forme vel rationes ⁊c̄. Et postea subdit ad quid ponunt̄:subdēs que diuina intelligētia ꝯtinent̄:⁊ ſm eas formari d3 oē qđ oriri ⁊ interire pōt:⁊ eſſe qđ orit̄ ⁊ interit:nō ponunt̄ propter formari ⁊ oriri ⁊c̄. Sed formari ⁊ oriri se tenēt ex parte ꝓductorum. Ergo ponuntur ꝓpter ꝓductiones productoꝝ. ¶ Item hoc p3 per rationē August. probat eni ꝙ necesse est ponere ideas:q2 nullus audet negare deum omnia rationaliter ꝯdidisse:sed absurdū est (vt dicit) existimare:q2 eadem ratione condita sit hominū natura qua equus. Singula igitur proprijs creata sunt rationib⁹. ecce expresse ꝙ vt nature sint create ⁊ condite rationabiliter:propter h̄ ponit Augustinus ideas. ¶ Item hinc est/ꝙ epilogando cōcludit ꝙ idearum participatione sit vt sit quicquid est:aut quomodo est:ecce propter fieri ponuntur. ¶ Et quare talis cōditio artificialr̄ productoꝝ arguat tales ideas distinctas in producēte:ratio est q2 in habitudine cum qua relatiuū dicitur ad aliud/siue sit relatio ſm rē/siue ſ3 rationē. op3 eius terminū terminare illam relationē in eadem ha-
T.c.38. bitudine:vnde.2.physicoꝝ:vult ph̄s:ꝙ vniuersale dicitur respectu vniuersalis:⁊ particulare respectu particularis:s3 representata extra que sunt ideata non solum nata sunt representari:⁊ produci ſm rationem illimitatā ⁊ indistinctā puta entis. Sed sub rōnibus specialibus proprijs:⁊ singularibus:⁊ tota causa quare op3 ipsa sic distincte cognosci ē: q2 ipsa in essendo extra habent esse distinctū. Ergo op3 essentiam representantē tunc nō solum representare istā habitudinem sub ratione illimitata:⁊ indistincta in representando:sed sub rationibus specialibus distinctis:⁊ ita tota ratio illius distincte representationis accipiatur ex parte ideatorum extrema. ¶ Septima questio:an ista multitudo per hunc modū posita sufficiēter excludat positionem Henrici que ponit essentias eternas vt ab eterno creature cognoscerentur a deo. ¶ Dico/ꝙ ponuntur creature eterne ab Henri.q2 ab eterno fuerunt creature cognite a deo. Sed cognitio dei non terminabatur ad nihil. Ideo ⁊c̄. ¶ Sed ista ratio nō cogit:q2 ista ratio h3 apparentiā3.si creature cēnt per se cognita ⁊ terminatiua cognitionis diuine.sed sicut supra dictum est conclusione prima principali Cōmentatoris:deus nō sic intelligit creaturas ꝙ speculetur eas in seipsis ita ꝙ actus suus terminetur ad esse illarū sicut ad per se speculata:sed intelligit se tantū ꝓ creaturas consecutiue solum:ergo propter eorum cognosci ab eterno nō op3 eas ponere eternas eētias. Sed sufficit/ꝙ ipse deus seipsum intellexerit ab eterno.

Questio. X.

VTrum deus cognoscit alia a se resultatiue/seu consecutiue:dictū tamē ē in questione precedēte de sciētia dei/ꝙ deus cognoscit alia a se resultatiue seu consecutiue nō autē per se terminatiue. ¶ Et contra h̄ est argutū ab alijs. Ideo hoc ordine procedā. ¶ Primo tangam qūo posui deum cognoscere alia a se nō terminatiue: sed consecutiue. ¶ Scđo/ponā3 argumēta ꝯtra me facta. ¶ Tertio/ꝓpter quedā tacta in argumētis declarabo ꝙ distinctio mea de cognosci terminatiue ⁊ ꝯsecutiue/seu resultatiue/est bona:nec vnū mēbru3 seqt̄ ad aliud. ¶ Quarto/declarabo qūo vera est ꝯclusio:quā eligo ex mēbris distinctionis.s.ꝙ deus cognoscit creaturas resultatiue nō terminatiue:⁊ qūo iste sunt due cognitiones:⁊ nō vna ꝙ implicatur in distinctione. ¶ Quinto/inquirā que sunt entia
p° artic° que continent̄ sub illo mēbro distinctionis de resultatiuo; vel consecutiuo:an videl3 sole relationes/an quedam absoluta. ¶ Sexto/ostēdam ꝙ op3 istum doctorem qui arguit cōtra me de cognitione resultatiua incidere in eam. ¶ Seqt̄ de p̄mo articulo/vbi dixi fore intelligēdū ꝙ aliquid pōt esse intellectū vel scitum:⁊ h̄ ſm ꝓprium esse qđ habet in seipso dupl'r:vno modo/ꝙ ipsum ſm ꝓpriū esse qđ habet in seipso per se terminet actū intelligēdi:sic ꝙ intellectus in intelligēdo transeat super ipsu3 tanꝗ̄ super se terminū intellectionis:⁊ tanꝗ̄ sup obiectu3 per se speculatū ⁊ per se intellectū. V.g. sicut posuit Themistius/ꝙ cum deus intelligit se subito transferret se ad intelligēdū creaturā ſm esse propriū/qđ habet in seipso creatura:ita ꝙ actus intelligēdi terminaret̄ ad creaturā cognitam in ꝓprio esse qđ habet in seipsa tanꝗ̄ ad obiectū per se speculatum ⁊ intellectū sistens ⁊ terminans actū intelligēdi diuinum. ¶ Alio mō/ꝙ ipsum sit cognitū in quodam esse adunato vnitim cū alio sic/ꝙ illud aliud in quo adunate ipsum cognoscit̄ semper indeficiēter sit per se terminās actū intelligēdi:⁊ per se sit per speculatū:⁊ per se intellectū:⁊ ꝙ intellectus suus nunꝗ̄ se transfert vltra in aliud obiectū speculatū ⁊ intellectū. Sed ꝙ solu3 consecutiue intelligat illud qđ adunate est cognitū in eo:l3 ſm esse ꝓpriū qđ habet in seipso. ¶ Isto scđo mō est in ꝓposito. V.g. si intell's meus esset ita perfectus ꝙ cōprehenderet aliquod primū p̄ncipiū posset dupl'r ꝯtingere: vno mō/q2 p̄ intelligeret illud per intellectū qui est habitus p̄ncipioꝝ ⁊ subito se trāsferret ad cognoscēdu3 conclusiones vt sunt scibiles in seipsis ita ꝙ eas cognosceret per sciētiam que est habitus conclusionū. Alio modo/ꝙ meus intellectus cognosceret primū principiū ⁊ staret semꝑ speculando illud principiū: q2 tūc illa cognitio esset cōprehensio:⁊ sic maxime est perfectu3 cum attingit ꝓprie virtuti: ꝙ exponit sanctus Thom. q2 potest generare sibi simile:sed nihil pōt esse principiū generationis nisi sit absolutū:igit̄. ¶ Item Cōmentator exponit ꝙ sciētia est perfectio ad quā nō est motus:q2 stati3 aduenit cessante ebrietate ⁊ turbatiōe:sicut lux speculo ferreo oblatis sordibus per tersionē. Sed nō obstante ꝙ lux sic subito aduenit:lux est quid absolutū:q2 p̄ncipiū operationis realis:igit̄ ⁊c̄. ¶ Ista concordo.lib.3.dist.33.q.vtrū virtus sit relatio/articulo.6. Coñ.20

Questio. XI.

VTrum ad hoc/ꝙ deus sciret creaturas oportuit eas hr̄e essentias eternas vere ⁊ ꝓprie terminantes cognitionē diuinā ꝓpter quasdā replicationes factas ꝯtra me inquirā p̄mo:an ad positionē meā qua posui deu3 cognoscere creaturas consecutiue seu resultatiue. Sequat̄ ꝙ creature vere ⁊ ꝓprie terminēt cognitionē diuinā. ¶ Scđo dato ꝙ nō/an saltem sequat̄ ꝙ si sint ꝯsecutiue cognite ꝙ oportuit eas esse eternas ſm esse essentie intelligibile. ¶ Tertio/dato ꝙ nō an multo minus oportuit eas esse eternas ſm esse existētie. ¶ Sequit̄ de p̄mo articulo:de quo al's dixi ꝙ non per hunc modū:q2 eo ꝙ cognitio diuina terminabat̄ ad diuinā essentiam creature resultabant in esse cognito:nec terminabat̄ diuina cognitio ad creaturas:nisi sumēdo terminare famose ⁊ improprie. ¶ Sicut si intellectus meus cōprehēderet p̄ma p̄ncipia nō oporteret ponere scientiā alium habitū ab intellectu q est habitus principioꝝ terminatū ad ꝯclusiones. Sed cōprehēsione principioꝝ ꝯsecutiue resultaret cognitio ꝯclusionū. ¶ Et dixi/ꝙ per cognosci resultatiue melius soluūtur difficiles q̄ōnes de ideis ꝗ̄ per cognosci scibario. ¶ Et dixi/ꝙ doctor me reprobās de ista cognitione resultatiua incidit in op̄.mea3:⁊ per ꝯsequēs frustra me reprobauit. ¶ Nunc ꝯo nouiter. Idē doctor facit ꝯtra me q̄tuor.primū/ꝙ nō incidit in op̄.meam.q2 tenēs ꝯtrariā nō incidit in meam. Sed vt dicit a p̄ncipio fuit op̄.mee ꝯtrarius:q2 ipse tenuit a p̄n° cognitionē cōem opinionē:⁊ eam reprobauit:ꝗ̄ ⁊c̄. ¶ Scđo/ꝙ merito d3 me reprobare:q2 ponens ꝯtradictoria merito d3 reprobari.h̄ feci:ꝓbatio:q2 ponēs aliqua

aliqua cū inclusione ⁊ exclusione ponit ꝯtradictoria: ꝓmo dixi cū exclusione, ꝙ creature nō terminãt ītellectū diuinum: postea dixi, ꝙ terminant intellectum diuinū: postea dixi ꝙ terminant resultatiue: ergo ⁊c. ¶ Item negaui, ꝙ terminaret secūdario ꝙ nō debui: quia cōcedens terminū magis strictū per h non dʒ negare cōmunem. Igitur cum deus cognoscit creaturas resultatiue qui est terminus magis strictus ſm me nō debeo negare. ¶ Itē 3°, ꝙ merito dʒ me reprobare in hoc ꝙ dixi, ꝙ creatura terminat verisorie ⁊ improprie: q2 sicut se hʒ creatura ad cognosci sic ad terminare. Sʒ ꝓprie cognoscit: ergo ⁊c. ¶ Quarto, q2 merito dʒ me reprobare in hoc ꝙ dixi, ꝙ melius dr̄ ꝙ creatura terminat cognitionē diuinā ꝯsecutiue, seu resultatiue q̄ scd̄ario: q2 vt dixi, scd̄arium est equiuocū ad obm̄ secundario cogniti: sicut species post genus: vel ad ꝯsecutiue sicut entia diminuta per cognitionē perfectoꝝ: sʒ resultatiue nō est equiuocū: sed idē ꝙ ꝯsecutiue arguit ꝯtra: q2 resultatiue cognosci pōt aliqd cogniti: cognosci a deo vt per h denotet alia ⁊ alia cognitio: vel eadē cognitio sub alio ⁊ alio respectu: ⁊ sic resultatiue est equiuocū. ¶ Cōtra ista per ordinē pono q̄tuor ꝯclōnes. Primo ꝓbo, ꝙ si teneat op̄. michi ꝯtrariā: ꝙ incidit in op̄. Themist. reprobatā a Cōmentatore. 12. metha. ꝙ deus nō cognosceret oīa cognoscendo essentiā suā: ꝙ ēt reprobat ab oībus theologis: ꝙ ēt in vltima determinatiōe negat ⁊ ꝯcedit idē 2° sibi ꝯdicit. ¶ Ad sequētiū intelligētiam pmitto ꝙ esse vel ꝓduci, vel cognosci resultatiue nihil aliud est nisi effectū ꝓduci vel esse per esse: vel ꝓduci alterius. v. g. sicut posuerunt ph̄i ꝙ per hoc ꝙ deus fuit ab eterno perfectū bonū, ⁊ ꝑfectus finis, oīa incorruptibilia statiꝫ ꝯseq̄bant esse ꝑ depēdentiā solā ad eū sicut ad cām finalē: ⁊ sic ponit ph̄s, ꝙ producto fundamento sequit relatio. ¶ Eodeꝫ mō imaginat Cōmentator. 12. metha. ꝙ eo ꝙ deus perfecte cōprehēdit essentiam suā ex perfectione illius cōprehēsionis resultãt creature in quodā esse cognito: vt ꝓbatū est diffuse. q. 9. istius. ꝙ. ¶ Hoc premisso ꝓbo, ꝙ si teneat opinioneꝫ ꝯtrariam: ꝙ ipse est Themistianus: q2 ipse ꝯcedit: ꝓmo per hoc se semꝑ defendit ꝙ diuina cognitio terminat ad creaturas scd̄ario: ⁊ negat pro resultatiue, ita ꝙ super h inter nos vertebat disputatio: ꝙ ego dixi resultatiue ⁊ ipse scd̄ario: ⁊ nō resultatiue. quero aut intelligit per scd̄ariaꝫ sicut Themistius obm̄ in ordine scd̄o cognitum sic ꝙ ibi sit multitudo per se intellectoꝝ ⁊ per se terminantiū: vt puta ꝙ deus intelligit essentiam suam: ⁊ subito transit ab essentia sua super creaturaꝫ hec est intētio sua: vt ꝓbaui. 5. in articulo. 1. aut intelligit ꝑ scd̄ariū obm̄ ꝯsecutiue cognitū sic, ꝙ deus intelligēdo essentiā suam sistēdo circa essentiā. alia ꝯsecutiue cognoscit: nec transit super creaturā tanq̄ super aliud obm̄ per se terminans ponēs in multitudine. Si ꝓmo mō hī propositū ꝙ est Themistianus, si scd̄o nō tenet opinionē ꝯtrariā. sed incidit mecū: vt pʒ per illud qd̄ iam premisi: q2 resultatiue cognosci voco cognosci in virtute alterius cogniti. Utrum mediate vel imediate nōdū fuit inter nos altercatio: ergo quātū ad altercationē quā vsqꝫ adhuc habuim⁹ ipse venit ad me. ¶ Itē inter ꝯtradictoria nō est mediū: sed ponere creaturā scd̄ario terminare intellectū diuinū: sic ꝙ ibi est multitudo intellectoꝝ per se terminantiū inter se ordinatoꝝ sicut posuit Themistius ⁊ nō ponere multitudinē. sʒ vnū per se terminans cuius cognitione alia resultant in eē cognito ꝙ voco cognosci resultatiue, igit ꝯtradictoria: igit incidit in opinionē meā vel Themist. ¶ Iteꝫ volēs ꝯtrariare alteri dʒ intrare ad difficultates quas ꝓponit sibi aduersarius: ⁊ in ꝓncipali, ⁊ in annexis, ⁊ nō vacillare hic inde. Sed ꝓposui sibi multas graues hꝫ difficultates. in studio Parisieū reportatas: igit intret ad eas vt proficiamus ꝙ est finis replicationis theologoꝝ. ¶ Prima difficultas magna ⁊ ꝓncipalis inter nos fuit si ph̄i posuerunt deū aliquid cognoscere extra se: ꝓbaui ꝙ Com. h ponit eodem mō quo theologi: ꝓbaui eniꝫ. q. 9. istius qōlꝫ. ꝙ Dionysius de di. no. fol. 13. c. age nūc. d. vbi ex intētione disputat qōnē qualr̄ deus scit alia a se ꝙ determinat: ꝙ h est ꝙ cōprehēdendo se resultant oēs creature in esse cognito, ⁊ h imediate ⁊ ex vi cōprehēsionis sine rōnibus idealibus mediantibus inter diuinū intellectū cognoscentē: ⁊ creaturas cognitas: ⁊ ꝓbaui ꝙ h erat intētio Augustini ponētis ideas. 83. q. q. de ideis. ¶ Probaui insuper, ꝙ Com. posuit per eundem modū: scitis aūt ꝙ moderni doctores multi ponunt ꝯtrariū ponēdo ideas quasdā rōnes mediatas inter intellectum diuinū ⁊ creaturas cognitas: ⁊ nō ponunt ꝙ creature producte in esse cognito ꝯsecutiue per h ꝙ deus cōprehēdit se sunt ipse idee respectu ipsarum creaturaruꝫ vt sunt extra sicut ego pono: ⁊ sanct⁹ Thomas: qui ponit ideas ipsa obiecta cognita: si igit doctor velit mihi ꝯtradicere. Intret nouā ꝯtradictione: q2 ꝓma nihil valꝫ vt ꝓbaui ⁊ in hac ꝯclusione ꝯtrariādo dicat ꝙ creature nō resultãt in esse cognito imediate ex hoc ꝙ deus cōprehēdit essentiam suā: q2 in hoc mō ponēdi stat virtus positionis mee. ¶ Per hoc eni soluo facilr̄ oēs difficiles qōnes de ideis: vt. q. 11. ¶ Et tunc respondeat sicut tenet ad argumenta Cōmentatoris: si esset Augustinus ꝙ h probauerunt. q. 9. ⁊ ad argumēta que probant ꝙ per hoc soluunt oēs difficiles qōnes de ideis: ⁊ nō ꝑ positionē suam. ¶ Itē in annexis adduxi fortes difficultates: ꝓ, q2 negauit absoluta fuisse producta resultatiue: induxi ꝙ Com. noluit ꝙ oīa incorruptibilia habuerunt esse ab eterno per quādam resultantiā ⁊ depēdentiaꝫ ad primā cām in genere cause finalis solū: si ergo vult ꝯtrariare soluat cōmenta que adduxi. ¶ Tertio ꝓbaui, ꝙ ea que sunt de ꝓma specie qualitatis sunt absoluta ⁊ resultatiue ꝓducta: ⁊ vsqꝫ adhuc nō exclusit euidenter: nec apparēter mihi quasdaꝫ ꝯtradictiones que vīr in Aristo. 7. physicoꝝ: circa hoc eni induxi ꝯtradictiones gratia exercitij ꝓbando ꝙ quedā argumēta Arist. necessario ꝯcludunt ꝙ sunt pura relatio, quedā ꝙ sunt puruꝫ absolutum, quedam ꝙ sunt quidditatiue nō cōnotatiue relatiua: igit oīa ista sunt ꝓtra conotationē quaꝫ ponit si vult ꝯtrariare soluat oēs contradictiones ⁊ alr̄ q̄ ego als. ¶ Nota, ꝙ a me nō potest talia debita petere: q2 ꝓbaui in vltima determinatione ꝙ nisi fuat Themistian⁹ tenax: q2 a ꝓncipio fuit eiusdē opinionis mecum: ⁊ sic frustra me reprobauit: nec per ꝯñs haberē respōdere argumētis suis. ¶ Miror ꝙ dicit, ꝙ venio ad eū: q2 aduentus est motus: sed ego nō moueor sed ipse. igit ipse venit nō ego: ꝓbo mī. ipse enim ꝓmo me reprobauit q̄ ego eū: ⁊ sic opposuit se mihi, ⁊ ego semꝑ reduco eūꝫ ad opinionē in qua stetit a ꝓn° nisi velit esse Themistianus. ḡ si nō velit esse Themistianus ipse mouet ad me: ⁊ non ecōuerso. ¶ Scd̄a ꝯclusio, ꝓbo ꝙ si consideret dicta mea ꝙ nō est apparentia contradictionis vbi premitto sicut als ꝙ aliquis potest dici terminus terminans: vel proprie. ⁊ sic vocat terminus super qd̄ transit actio agentis ⁊ in quo sistitur actio ⁊ finit: ⁊ ꝙ intellectum requirit ꝙ actus nō esset si terminus nō esset: vt pʒ in generatione substātiali ⁊ accidentali: ⁊ in operationibus anime vel improprie ⁊ metha⁰ⁱᶜ: ⁊ sic dicit terminus, ꝙ vltimū est in essendo post actionē finitam: ⁊ lʒ actio terminet ad aliquid aliud prius ad qd̄ illud vltimū consequit: sicut relatio sequit fundamētum productum: sed terminare cū exclusiue nō vere ⁊ proprie: ⁊ tamē inclusiue. s. improprie terminare nō apparet alia ꝯtradictio: igit ⁊c. ¶ Per hoc pʒ ad primū. ¶ Ad scd̄m dico, ꝙ nō nego omnino hʒ secūdario: sed nego illum terminū esse eque clare satis facien-

tem ad solutionē diffinitum sicut consecutiue vel resultatiue: q2 vt pbaui/signu3 est in proposito equiuocū resultatiuu3 nō. ℂ Cōclusio 3ª/pbatio q scdario terminare est iproprie terminare: etiā ɔtrariat mihi doctor a pncipio qui concedit q secūdariu3 terminat: & cum vere & proprie: hoc probatum est. q. 2. 11. istius quolibet articulo. 4. & ibi respōdet ad argumētum suū. ℂ Propterea quero/& pmo qūo accipit obiectū secūdariu3/aut pro obiecto scdario cognito sic q ibi sit multitudo per se cognita: tū incidet in errorem Themist. & ɔtradicet sibi: vt p3 in vltima determinatiōe aut pro obiecto cognito virtute alterius obiecti prius cogniti: in quo sistit & terminat per se: 13 aliud scdariu3 terminet ex ɔsequēti: & sic ponit doctor/vt p3 in vltima determinatione post pncipiū: sed vt probabo isto mō cuil3 est euidens q nō proprie terminat: ergo positio nulla. ℂ Probatio assumpti: q2 doctor imaginat q nō solum op3 obiectum primariū vere & pprie terminare: sed scdariu3 virtute primi cognoscit: vt patuit supra: & in hac vltima determinatione suo articulo. 5. ℂ Sic actio que nō terminatur ad scdam nisi q2 habet priorē per se sistentē ipsam improprie ad scdam terminat: h est determinatio Aristo. 5. & 7. physicoꝝ: vbi h questio disputat & terminatur de relatione: & de prima specie qualitatis: & determinat q nec ad relationē: nec ad primā speciem qualitatis est motus: q2 cōsequit terminos alioꝝ motuū: sed ponēs creaturam scdarium obiectū: vt scdarium distinguit ɔtra primū sic q ibi nō est multitudo per se itellectoꝝ: sed omnia cognoscunt virtute cognitionis eius vt oēs concedunt: & doctor iste in proposito necessario habet ponere q cōprehensio qua cōprehendit primū obiectū nō terminatur ad secūdariū: nisi q2 cōprehensio que est circa primū obiectū habet priorem terminū per se sistēs: ergo scdario terminare: vno mō est proprie terminare. ℂ Item ex hoc concedit/q primū obiectū per se terminat: q2 necessario exigit ad hoc q actus sit: tunc arguo/ex opposito illud nullo mō habet rationez proprie terminātis/q nullo mō exigit propter actu3: q2 ex quo entitas & veritas actus plenissime pōt esse ipso nō existente frustra poneret ad eius terminationem: vt sit 13 siue creatura scdario cognita sit/siue nō vere cognoscit a deo cognita essentia sua: ergo &c. ℂ Ite3 actu terminato ad obiectū vere adequatu3 nō est dare alium terminū vere & pprie terminantē: q2 da q sic/nō esset vere adequatū respectu illius actus: sed sic est de essentia diuina respectu cognitionis sue: ergo nullū scdariu3 vere & proprie terminat: ad hoc satis. q. 10. & 11. articulo. 3. & 2. qolibet. q. 5. ℂ Et vere doctor imponit mihi q dixeri3: q2 si vere terminaret haberet rōnem pfectionis & finis. ℂ Respon° aut ponis q Angelus intelligēdo essentiā suam cognoscit inferiora se cōprehensione sue essentie: & alia solum ɔsecutiue vt posuit Com. sicut probatū est lib. 2. dist. 5. sic nihil ɔtra me: q2 sic nō terminat nisi improprie: & ppositio quā imponit mihi que accipit a Com. 12. metha. vbi probat q omne qd intelligit aliud perficiet ab eo/sm eū habet locū de obiecto vere & pprie terminatiuo: & sic nihil ɔtra me. ℂ Aut intelligis/q intelligunt tanq per se terminantia: tunc habes p incōueniēti: qd nō est incōueniēs: q2 Arist. pbat. 3. de aia q l3 lapis sic intellectus/tū vt est in aia per speciem suam intelligibilē in qua splendet lapis obiectiue in esse immāli qua mouet intellectū & terminat est nobilior: q2 agēs per rationē agendi est nobilius patiēte: & probat. 9. metha. & per se terminans est nobilius terminato: h pbat. 4. physicoꝝ: cōmento. 4. vbi vult q motus differt a termino ad quem vadit sicut imperfectū a perfecto. sic in proposito: q dicit de relatione nihil est ad propositū: q2 no loquimur in proposito de terminatione corellatiōis. Sed realis operationis & actionis. ℂ Quarto probo/q cognosci secūdario est equiuocū non resultatiue: q2 secūdario potest accipi nihil pro obiecto in ordine cognito scdario cū qua actione stat q sit per se obiectu3 vel pro consecutiue cognito/q nō est per se obiectū: etiā secūdario cognitu3 potest cognosci mediāte specie sicut qua cognosco hominē post aial. Sed q cognoscitur resultatiue cognoscit solum consequenter: & imediate cognito primo obiecto: igit. tunc idem probo per rationem vestram. s. cognosci resultatiue nō est equiuocū: q2 sicut doctor dicit: illa equiuocatio esset per eu3: q2 nihil cognoscitur alia cognitione resultāte: sicut aliqui dicūt de cognitione materie per formā/aut eadem cognitione sub alio respectu. Sed secūdus modus solum habet locum in diuinis igitur nō est equiuocatio: probatio minoris: q2 nullus ponit/q cognitio diuina respectu dei & creaturaru3 in deo realiter distinguantur. Sed que iudicio distinguunt & nō realiter solis respectibus distinguātur: vt p3 de ideis igitur &c. Hoc probatur. q. 10. articulo. 4. ℂ Sequitur de scdo articulo vbi dicit doctor/q ad positionē mea3 sequitur q essentie fuissent eterne per me: q2 ab eterno resultabant in esse cognito: sed prius habuerunt esse q cognoscebantur: ergo ab eterno habuerūt esse essentie saltem: probatio minoris: q2 cogniti presupponitur esse: sed illud esse nō potest esse rationis: q2 esse rationis sequitur intellectū. ℂ Hic primo probo/q ad positionem istius doctoris sequitur creaturas habuisse essentias eternas: q2 iste doctor ponit/q vere & proprie terminant intellectionē diuinā ab eterno: sed nō ens/& nihil non vere terminat. Ergo sunt aliqua entitas: maior est sua: probatio minoris: q2 illud quod terminat actionem positiuam est aliquid acquisitum per actionē sistens eam: vt p3 in actione trāseunte. Probat. 5. physicoꝝ: p pōm inductiue: vel est aliqd pexigitū actioni: vt p3 in oi opōne imanēte: & in hac ppositione fundat argu^m suū doctor cū dicit/prius vnūqdq3 anteq cognoscit: 13 nō ens neutro mō pōt sistere actionē: ergo &c. ℂ Scdo pbo/q nō sequit ad positionē meam. p directe. ℂ Scdo excludendo difficilia quedā. ℂ Tertio probando illud p qd soluitur ad difficilia. ℂ Quarto reprobando rationem quā pro se ponit. de pmo sic: q2 ideo posuit Henricus essentias eternas: q2 nō videt quo modo cognitio diuina poterit terminari ad nihil: sed ponēdo sicut ego pono q deus cōprehendendo essentiam suam ex perfectione illius cōprehensionis resultant creature in esse cognito: sic tū q intellectio diuina sistit & terminatur ad propriam essentia3 excludit imaginatio Henrici: qui pmo posuit essentias &c. ℂ Probat scdo sic/ex esse diminuto q res habet in se ex sola virtuali continentia quā habet in suo ɔtinente nō arguitur q illa res sit in sui essentia. v. g. nulla rosa existente potest intelligi per actum intelligendi: vel per specie3/nō curo: nec sequit propter hoc q sit in reru3 natura: sed creaturas habere esse cognitum: q̄uis q3 esse cognoscibile competat ex parte sui formaliter/tū hoc est ex virtuali cōtinentia quā h3 in primo cognoscibili: & est esse diminutu3 respectu esse sui in rerum natura: ergo ex hoc/q sunt cognita ab eterno a deo: quādo cognoscit suam essentiam non sequitur q sit. ℂ Confirmatur. p primū principium/que realiter possent separari vnum non est aliud: sed rem habere intelligibile esse potest separari ab habere esse in se: igit &c. Probatio minoris/q2 res potest esse in sua specie l. anima: siue suo esse reali in natura: vt dicitur. 3. de anima. ℂ Et potest declarari. si ens/qd est ide3 omnibus passionibus suis esset distinctum in esse representatiuo: puta q sub alia & alia ratione representaret verum & bonum/vt imaginatur Cōmentator. 4. metha. cōmento. 3. cōtra Auicēnam/sequeret q qui cōprehenderet ens distincte cōprehenderet

Marginal notes (left): T. c. 10. T. c. 15. & infra.
Marginal note (right): 2° arti°

prehenderet omnes passiones.a simili ponunt Cōmenta-
tor ꝛ Dionysius ꝛ Aug⁹. vt probatum est.q.9.ꝙ deus est to-
tum ens eminenter:ꝛ ideo comprehendendo se in cōpre-
hensione illa distincte relucent:ꝛ repñtantur omnes crea-
ture in esse cognito:ꝛ ex natura eius cognitionis. ¶ Scḋa
cōclusio est probare hoc idem soluendo graues difficulta-
tes in hac mā:manēt eniꝫ tria difficilia:pᵐ est quō cognosce-
tur si nō preexistāt:cū intell's nc̄tio preexigat obm in rōne
termini. ¶ Scḋm quō creatura intelligit̃ ab eterno tanꝙ̄
poſ̄is fieri poſ̄itate vt dicie:nō qua est poſ̄is in se:sꝫ possibi-
litate que est nō repugnātia ad esse quā habet in intellectu
diuino:qꝛ vnū vt videt̃ sequit̃ ex alio. ꝑbatio:quia illa nō
repugnantia est negatio.igitur requirit aliquid positiuum
cui innitatur. ¶ Tertio/quō hec erit necessaria predicatio
ꝛ quidditatiua/rosa est flos/nulla rosa existente:qꝛ quiddi-
tatiua predicatio indicat essentiam rei. ¶ Respondet̃ cō-
muniter ꝙ illud positiuū est:quia est aliquid in potētia fa-
cientis. ¶ Contra illud qḋ indifferenter se habet respectu
entis ꝛ nō entis/nō potest esse causa huius diuersitatis q̄re
hoc erit:ꝛ hoc nō erit:sed potentia facientis eadem est re-
specta cuiuscūqꝫ siue sit ens siue non ens.ergo ꝙ chimere
est impossibilis fieri possibilitate que est repugnātia:ꝛ la-
pis possibilis possibilitate non repugnantia hoc non est de
potentia facientis:sed hoc opꝫ accipi ex parte potentiaruꝫ
factibiliū. ¶ Item alteruꝫ cōtradictorꝝ dicitur de quolibꝫ:
lapidem ab eterno fuisse omnino impossibileꝫ ex pte sui:ꝛ
fuisse aliquo modo possibilē ex parte sunt ꝯtradictoria ꝛc̄.
Sed nō fuit impossibilis ex pte sui saltem q̄tum ad quid
nominis:quia si fuisset repugnantia terminorꝝ qḋ vocatur
impossibile ſm quid nominis vel ipossibilitas intellectuū
sicut hic cōtradictoria sunt simul ꝓducibilia deus nunꝙ̄
cuꝫ produxisset.ergo ꝛc̄. ¶ Dicendū ergo ꝙ illa non repu-
gnantia fundatur super positiuū ex parte creabilis non ꝙ
dicat positiuū ſm quid rei:sed dicat possibilitatē itellectuū
seu possibilitatem ſm quid nominis. V.g.accepto lapide q̄
modo est nihil/sibi nō repugnat creari:quia per nomen la-
pidis qui modo est nihil/non importat̃ repugnātia ad eē.
si vo dicerem ꝙ deus ex nihilo crearet lapidem qui non
esset lapis:hoc esset falsuꝫ:quia est repugnantia in quid no-
minis. ¶ Est tamen intelligendaꝫ ꝙ positio cōmunis nō
est oino friuola:vt enim est ꝓbatuꝫ.q.9.articulo.2.essentia
diuina est virtuale ꝛ perfectionale continens omniuꝫ crea-
turaruꝫ:ꝛ ita p̄mū esse creaturarū est in essentia diuina:sed
ex hoc ꝙ diuina essentia est virtuale ꝛ perfectionale conti-
nens creaturas.sequit̃ ꝙ quādo deus comprehendit se ꝙ
est virtuale cōtinēs ꝯsecutiue in esse cognito apud deū sunt
presentes omnes creature tanꝙ̄ possibiles ab eo esse:qꝛ alr̄
esset virtuale cōtinens respectu ipossibilis qḋ est oppositū
in adiecto. ¶ Et ita habet̃ ꝙ primordialis rō quare sunt
possibiles fieri est potentia facientis:sed ꝓxima ꝛ imedia-
ta est esse possibile earū qḋ habēt in cognitione diuina. Et
per illud esse possibile qḋ hn̄t in cognitione diuina ſm qd
nominis consecutiue potest responderi ad omnia ista obie
cta. ¶ Ad p̄mū quādo dicit̃ ꝙ obiectū preexigit̃ ꝛc̄.nō est
verum quādo ꝯsecutiue:quia per consecutiue cognosci res
solum habet possibile esse ſm qd nominis. ¶ Ad 2ᵐ queri
tur super quid fundat̃ illa nō repugnantia ad esse:dḋm ꝙ
sibi sufficit ꝙ fundet̃ super esse cognitū in quo cognoscitur
vt ens possibile:eo enim quo cognoscit̃ ab intellectu infal
libili:vt ens possibile fieri:sequitur ꝙ poterit fieri:cū sic co
gnosci ens possibile soluꝫ dicit rem esse possibilem ſm qd
nominis nō habetur ꝙ res sit ſm essentiam suam ab eter-
no:sed ſm quid nominis tm̄. ¶ Ad 3ᵐ quādo dicit̃ hec est
quidditatiua predicatio/rosa est flos:ꝛ ab eterno veruꝫ est

quidditatiua est predicatione predicante quid nominis nō
rei. ¶ Tertia cōclusio est ꝓbare ꝙ sufficiat possibilitas in-
tellectuū ad fundandū non repugnantiaꝫ ad esse vel fieri:
probatio/hoc potest deus respectu totius possibilis esse qḋ
potest intellectus meus respectu entis ſm rationem:sed in-
tellectus meus potest facere ens rationis cui nulla possibi-
litas subiectiua corrn̄det ꝛ substracta:sed ſꝫ quid nominis
in conceptu nominis soluꝫ.ergo ꝛc̄. ꝓbatio ma.quia vbi est
cause eadē dꝫ effectus esse:sic est in proposito. ꝓbatio:ideo
enim per intellectuꝫ nostruꝫ vere potest fieri hec compo-
sitio nihil est nihil/ꝛ nō hoc nihil nō est nihil:quia p̄ma nō
habet repugnantiā terminorꝝ in intellectu:sed qn̄ deus ab
eterno intellexit hanc ꝙ totus mundus possibilis fuit crea-
ri:tunc in intellectu diuino non fuit repugnantia termino-
rum:quia sic fuisset deo impossibile creasse ꝛc̄. ¶ Ad decla
rationem huius lib.2.dis.1.arti.4.d.ꝛ in quolib.q.11.art.1.
e.d. ¶ Probatio mi.possum enim fabricare hanc ꝓpositionem
nihil est nihil/ꝛ hoc accipiendo nihil extra genus.
puta/chimera est chimera:ꝛ impossibile est impossibile:ꝛ
hoc comparando negationem in predicato ad negationem
in subiecto p̄cisa omni cōparatione negationū ad affirma-
tiones.sed ista complexio que est possibilis ſm quid facta
tali precisione nō habet aliquid possibile substractū.g̃ ꝛc̄.
¶ De hac conclusione lib.3.q.3.articu.4.diffuse tractatur.
¶ Dices ꝙ si possibilitas ſm quid nominis sufficit.igitur
nihil ꝛ vacuū sunt factibile:hoc enim nihil est nihil ꝛc̄.ha-
bent quid nominis. ¶ Respondeo ꝙ nō sufficit possibili-
tas ſm quid nominis ad hoc:ꝙ aliquid sit res in rerū natu-
ra:quia tunc negationes ꝛ priuationes possent fieri res:sed
quādo possibilitas essendi importat̃ per nomen tunc suffi-
cit ad hoc ꝙ fiat vera de affirmationibus. ¶ Quarta con-
clusio est de hac ꝙ supra probauit doctor ꝙ creature non
possent precedere sui cognitionem nisi essent entia realia:
ꝛ sic sequeretur ꝙ distinctio idearum in deo est ex natura
rei:ꝛ relatio realis. ¶ Rñdeo p̄mo ꝙ nō sequit̃:quia per
hoc ꝙ deus se cognoscit imediate creature consecutiue re-
sultant in esse cognito:ꝛ sic inter cognoscenteꝫ ꝛ cognita nō
mediāt rōnes representatiue precise distincte:ꝛ ideo stant
simul ꝙ creature ex natura illius comprehensionis sunt
obiectiue representata ꝛ cognita:ꝛ non per distinctas ratio
nes in natura rei p̄mas ante cognitioneꝫ earuꝫ. ¶ Et ideo
dixi lib.1.di.2.q.3.ꝛ di.38.articulo.ꝙ Cōmentator non po-
suit de facto distinctionem attributorꝝ ex natura rei:vt pꝫ
12.metaphysice cōmento.39. ¶ Nec sequit̃ ꝙ dicent rea-
lem relationē/nō curo de cōclusione pro nunc:sed nego cō-
sequentiā ꝙ non dicerent relationē realem. ꝓbatur enim
in quolibeto.q.5.vbi questio habetur in forma. ¶ Sequit̃
de 3° articulo.vbi dicit doctor ꝙ ad positionem meam seq
tur ꝙ habuerunt esse existētie ab eterno ꝙ probat sic/crea-
ture fuerunt ab eterno cognite resultatiue ſm actualē exi-
stentiam.igit̃ ab eterno habuerunt esse resultatū ſm actua
lem existentiam. Sed istud esse resultatuꝫ est esse reale.g̃
ab eterno habuerūt esse existentie reale:ꝯña que ponitur
in maiori patet:quia esse resultatum est prius q̄ cognosci
resultatiue.minor etiam probata est.sciꝫ ꝙ esse resultatum
sit esse reale:quia precedit cognosci resultatiue. ¶ Secun-
dum inconueniens:qꝛ sequitur ꝙ creatura extra deum ha-
bet esse de necessitate nature:ꝛ nihil erit cōsequenter:qḋ ꝓ
batur sic/illud quod habet esse a diuina essentia:vt p̄uenit
omnē actū volūtatis illud est a diuina eēntia de necessitate
nature.sed esse resultatum creaturarum est huiꝰ.igitur ꝛc̄.
maior est nota ex terminis:minorem pono in p̄ma ꝛ scḋa
determinatione. ¶ Tertiū incōueniēs qḋ sequit̃/ꝙ deus
velit omnia de necessitate nature ꝛ nihil cōtingenter.qḋ p-

ho. Sicut deus cognoscit creaturas ex hoc q resultat cognitio earũ ex cognitione sue essentie: ita vult creaturas ex hoc q volitio earũ resultat ex volitione sue essentie: sed cognitio creaturarũ necessario resultat ex cognitione sue essentie ſm omnes theologos catholicos. ergo volitio creaturarũ de necessitate resultat ex volitione sue essentie: ⁊ sic oĩa vult necessario: ⁊ nihil cõtingenter. ma. pono in vltima replicatione. mi. cõcedo in omnibus replicationibus. ¶ Cõtra pbo/ad ipsum ꝯsequuntur existentie eterne: probatio: quia ipse concedit q si resultatiue esse existentie eorũ fuerat cognita ab eterno q sequitur q esse existentie eorum preexigebaẽ sue cognitioni: q: cognoscere presupponit eẽ. ergo eadem re. si secũdario existentie hoꝝ ab eterno fuerunt cognite erunt existentie eterne: quia cognosci scdario est qõdam cognosci/sicut cognosci resultatiue: ⁊ ita si absolute cognosci ꝑsupponit eẽ/vtrobiqꝫ eque tenebiẽ. ¶ Itẽ eodem modo reduco cõtra eum alia argumenta: deus necessario omnia producit: quia illud quod habet esse a diuina essentia: vt preuenit omnem actum voluntatis illud hꝫ a deo de necessitate nature. sed esse existẽtie ſm quod creatura fuit secũdario cognita preuenit omnem actum voluntatis sicut esse ſm qõ fuit resultatiue cognita. igiẽ ⁊c. ¶ Itẽ eodem modo probo q omnia necessario: ⁊ nihil contingenter voluit: sicut deus cognoscet creaturas ex hoc q secũdario cognoscunẽ ex cognitione sue essentie: ita vult creaturas ex hoc q sunt volite volitione sue essentie. sed cognitio creaturarũ quando secundario cognoscuntur: sequitur necessario cognitionem diuine essentie: sicut quando resultatiue cognoscuntur. igitur volitio creaturarum necessario sequitur volitionem: ⁊ sic omnia vniuersaliter necessario. ¶ Scdo probo q non sequuntur existẽtie eterne ad me. sed ad ipsum: quia ꝑmũ argumẽtũ possum soluere: sed nõ ipse. ego quidem: quia nego cõsequentiã quã ipse concedit. hanc videlicet/erant cognita resultatiue quãtũ ad existẽtiã suam. ergo habuerũt esse resultans in existendo. quando ꝓbatur: quia cognosci presupponit esse distinguendo/dico q verum est de cognito qõ est obiectum primarium ⁊ per se terminans non est verum de obiecto secũdario qõ cognoscitur ex comprehensione primarij obiecti. ꝟ. g. Si artifex posset cognoscere domũ fiendam comprehendẽdo artem domificãdi: nõ sequiẽ q si domus fienda cognosciẽ ab artifice q eius existentia preexigitur sue cognitioni. sed sic non põt ipse rñdere: q: esset petitio. cognosci presupponit obiectum suũ primariũ ⁊c. igitur ⁊ obiectuꝫ resultans. igiẽ opꝫ q sua ꝓpositio quã concedit intelligatur vlr de omni obiecto quocũqꝫ modo cognito: ⁊ tunc sequitur ab eterno secũdario existentia creature fuit cognita/igitur ab eterno existebat. ¶ Alia duo soluo cõtra eum: q: quãdo 2° dicitur in maiori/illud qõ habet esse a diuina essentia vt preuenit omnẽ actũ voluntatis hꝫ esse a deo necessitate nature. Istã maiorem tẽpa sic/illud qõ habet esse ⁊c. vt preueniat ⁊c. dicam q verũ est si in illa preuẽtione qua intellectus preuenit voluntatẽ scitur a deo tanq̃ ens qõdam qõ necessario est ꝓducendũ. ¶ Et q sic debet temperari pꝫ/quia ad hoc q in posteriori ꝓduceretẽ necessario oporteret q illa necessitas esset ꝑmo scita per intellectũ: quia vt supponit doctor in argumẽto sub nulla ratione ratio ꝓducet nisi ſꝫ quã est scita: sed tunc dicam in minori q quando deus ab eterno consecutiue cognouit mundum producendum q sciuit q mundus fuit ꝓducendus sicut ens nõ necessariũ. sed cõtingens. ergo nihil contra me: sed doctor qui absolute assumit ꝓpositionẽ nec excipit illa que cognoscunẽ tanq̃ cõtingenter ꝓducenda/cuiusmodi sunt oĩa que scdario cognoscunẽ: necessario habet absolute ꝯcedere q absolute sequiẽ: ⁊ ita sequitur mundus necessario fuit ab eterno necessario cognitus ſm existentiam ante omnem actuꝫ voluntatis. igiẽ ſm existentiã ab eterno necessario mundus fuit ꝓductus.

¶ Ad 3m dico/q maior est moderanda qñ dicitur q deus cognoscit creaturas necessario lꝫ resultatiue cognitiõe sue essentie: ita vult ⁊c. dicam q verum est q sicut cognoscit creaturas necessario cognitione sue essentie. sed hoc est ſm rationem ⁊ ꝓprietatem entitatis earuꝫ in se ⁊ ſm rationẽ dependentie quã habent in eum vt sic necessitas sit conditionata non absoluta: ita necessario ea vult cõditionate nõ absolute/sed ſm rõnem ⁊ ꝓprietatem entitatis earũ ⁊c. sed entitas earum in se est entitas cõtingens ⁊ dependentia earum in se entitas: ⁊ dependentia qua ad deũ dependent est cõtingens. igitur ⁊c. Sed doctor qui ꝯcedit absolute maiorem nec excipit illa que ſm rõnem sue entitatis ⁊ ſm dependentiam ad deum sunt cõtingenter volibilia: sicut per primariũ obiectũ. ¶ Et hoc ꝓbat Aristo. 12. meta. per. 12. rõnes: tamen quia suba sua non esset sua actio. ¶ Tum q: intellectio est perfectio intelligentis q per se est veruꝫ intelligẽdo respectu ꝑmarij obiecti: ⁊ sic perficereẽ per vilius se. vide alia ibi ⁊ 2°. qõne supra. ca. 3°. ¶ Sequiẽ de 2° articulo pro quo est aduertendum q doctor nõ cõcedit q de° cognoscit creaturas terminatiue. sꝫ scdario. quero qd intelligit per obiectũ terminans scdario: aut accipit obiectũ terminans scdario: vt obm scdariũ distinguiẽ contra obiectuꝫ ꝑmuꝫ sic tñ q vtrũqꝫ sit obiectuꝫ per se terminans ⁊ per se speculatum: sicut posuit Them. cõmẽto. 51. ponendo q de° ꝑmo intellexerit se ⁊ subito creaturas: ita q ibi nõ est vnũ per se intellectum per se sistens ⁊ terminans intellectionẽ diuinã. s. essentia diuina sed erant multa per se intellecta ꝑ se terminantia. s. deus ⁊ creature: ita q ꝑmo deus intelligeret se tanq̃ obiectũ ꝑmũ qõ omnes concedunt: ⁊ subito se transferret super creaturam: etiam tanq̃ super qõdã aliud obiectũ per se terminãs tanq̃ sup obiectũ scdariũ: ⁊ tũc incidit in op. Them. falsam/q deus non intelligit omnia intelligendo se. sed q est ibi multitudo per se intellectorum. ¶ Aut accipit obiectũ scdariũ vt obiectũ secũdariũ dicit illud qõ cognoscitur virtute primi cogniti sic q non sit ibi multitudo per se intellectoꝝ: ⁊ tunc a ꝑncipio fuit opinionis mee: quia a ꝑncipio dixi q deus cognoscendo se tñ: ⁊ precise sistendo in cognitionẽ sui qui est totum ens eminenter ex perfectione illius comprehensionis cognoscuntur oĩa consecutiue seu resultatiue. sed cum fuerit op. mee frustra fuit tentare reprobare me ⁊ argumẽta soluere: ⁊ argumenta que probant conclusionem meam adducere contra me per viam reprobationis. ¶ Per hoc pꝫ ad quatuor articulos suos. In 4° articulo soluit argumenta mea q essentia diuina terminat sicut ꝑmariũ obm/creature sicut scdariuꝫ hoc ego ꝓbaui: ⁊ sic ad nihil soluit. ¶ Articulo 3° ostendo q lꝫ sit veruꝫ q creature sint secundaria obiecta: tñ melius homo intelligit solonẽ difficultatis qualr deus scit alia a se per cognosci resultatiue vel ꝯsecutiue q̃ per cognosci scdario: q: vt dictũ est/cognosci secũdario est cõmune ad secundariuꝫ distinctũ contra cognituꝫ ꝑncipaliter: ⁊ contra cognitum per cognitionem alterius. sed cognosci cõsecutiue vel resultatiue est determinatuꝫ ad cognosci per cognitionem alterius sicut relationẽ produci resultatiue vt cõcedit doctor est ꝓduci per ꝓductionẽ fundamẽti: sed clarior est doctrina per terminũ restrictũ ad simplicem sensum q̃ ad multiplicem extensuꝫ. ergo ⁊c. ¶ Itẽ melius est vti terminis qbus plane soluunẽ multe difficultates q̃ sub qbus intellectus addiscentis manet dubius. sed sic est hic ꝓbatio: quia si queraẽ/cuꝫ deus ab eterno intellexerit creaturas ⁊ intellectus suus nõ potuit terminari ad nihil: quia hoc repugnat omni

actui ā̃ creatura terminans fuerit alia essentia eterna exē
plum deum. Si respondeatur ꝙ ab eterno deus intellexit
creaturas consecutiue per hoc ꝙ intellexit se tm̄/vitatꝰ diffi
cultas ꝙ essentie creaturarum nō sunt eterne: ⁊ si rndeatur
ꝙ sunt cognita sicut obiecta scḋaria/intellectus manet du-
bius an sint eterne vel non. ¶ Probatio huius. si eniʒ sint
cognita cōsecutiue per cognitionem pmi entis tm̄ sequitur
ꝙ in se nō sunt entia. Si 2ᵒ sint cognita sicut obiecta scḋa-
ria cum obiectū scḋariū sit cōmune scḋm vocem saltem non
solum ad cognitū per cognitionē alterius. sed ad 2ᵐ cogni
tum qḋ distinguitꝰ cōtra pmū/⁊ tale 2ᵐ quādo est cognituʒ
est in rerū natura: vt pʒ de cōclusione que est scḋariū respe
ctu pncipiʒ a quo deducitur ⁊ ꝓpria passio quādo cognosci
tur per subiectū/sic intellectus pōt manere inter duos sen-
sus scḋariʒ. ergo ⁊c̄. ¶ Item si queratur quō intellectus di-
uinus distinguit ideas ꝙ dicit Augᵒ. si respondeant per re-
sultatiue ⁊c̄. vitatꝰ difficultas. ꝓbatio: quia si distinguuntur
per hoc ꝙ intellectus diuinus cōprehendendo se ꝙ est to-
tum ens creature habent cōsecutiue solum esse distinctum
cognitū nō vacillat intellectus: qm̄ intellectus distinguit: si
dicatur ꝙ sint obiecta scḋaria intellectus vacillat an distin
guantꝰ per intelligētiā diuinā vel ex natura rei: quia si crea
ture incorruptibiles fuissent eterne fuissent scḋaria entia: ⁊
tamen scḋm Cōmentatorem fuissent res alie a deo per depē
dentiā ad causaʒ finalem. ¶ Item si queratꝰ an distinguā-
tur per diuinaʒ negociatiuum aut simplicem. si responde-
tur per resultatiue ⁊c̄. ꝓbatio: quia si distinguantꝰ per hoc
ꝙ resultant in esse cognito: quia deus comprehendit se tm̄:
hoc est simplex intellectio ⁊ nulla negociatio. sed si respon
deatur per scḋariū est negatio: quia tunc erit imaginatio ꝙ
in pmo signo intelligit se ⁊ in 2ᵒ creaturam ⁊ in 3ᵒ compa-
rat ista cognita adinuicem. ⁊ in 4ᵒ ex tali comparatione di
stinguuntur idee. cum igitur plane certificatur intellectus
quando videt ideas distingui intellectione simplici ⁊ ma-
gis q̄ͣ multis circulationibus/videtur ꝙ ista via sit certior
⁊ planior q̄ͣ alia. ¶ Item si queratur an idee requirantur
tanq̄ͣ distincte rōnes cōprehendendi preuie ex parte intel
lectus diuini qḋ videtꝰ importare imperfectionem. si respō
deatur per resultatiue ⁊c̄. ꝓbatio: qꝛ si cognoscantur resul-
tatiue per cognitionem vnius primi pʒ ꝙ non precipiuntꝰ
tanq̄ͣ medietates inter intellectū diuinū ⁊ creaturas cogni-
tas. sed si sint cognita scḋaria itellectus potest vacillare: qꝛ
sicut pncipia cognita habent ꝓprias species representati-
uas medietates inter intellectum ⁊ obiectum: ⁊ precedētes
actum: sic ⁊ secūdario cognita: vt patet de substantia ⁊ acci-
dēte scḋm alias opiniones ⁊ de intellectu qui est habitus pn
cipiorum: ⁊ scientia que est habitus cōclusionum: ⁊ sic in h
casu intellectus potest vacillare. ¶ Item si queratꝰ an co-
gnitio dei sit vlis. an particularis. si respondeatur per resul
tatiue ⁊c̄. ꝓbatio: qꝛ si respondeatꝰ per resultatiue est sensus
ꝙ distincte cognoscantur: per hoc ꝙ deus comprehendit
se tm̄ ꝙ est totū ens eminenter/⁊ sic excluditur ꝙ non ens
cognitio vlis: qꝛ distincte ponuntꝰ cognosci: ⁊ cognitio vlis
est cōfusa ⁊ vnica nec particularis: qꝛ non sunt multa per se
cognita. sed vnum tm̄: ⁊ ideo est tertia species cognitionis
inter vlem ⁊ particularem. s. distincte cogniti per compre-
hensionem illius ꝙ est totū ens: sed si respondeatur per se-
cundariū: vacillat intellectus: quia secūdariū in cōmuni ac
ceptum natum est habere cognitionē vlem. sicut pʒ ꝙ quedā
cōclusiones sunt vles sicut quedaʒ pncipia: ⁊ accidentium
genera sunt vlia sicut subē. eodem modo potest argui de in
finitis questionibus que sunt cōtra cognitionē dei: ⁊ ideo
libentius vtor resultatiuo q̄ͣ secundario. ¶ Quarto articu
lo ꝙ si veniat ad intelligendū per signum cōsecutiue sicut
ego ꝙ hoc non est terminare nisi verisibilr ⁊ famose. vbi
intelligendū ꝙ due conditiones inter ceteras impediunt
ꝙ aliqua nō habent rōnem finis. sed solum famose ⁊ veri-
sibiliter. s. si respectu eius dicitꝰ finis nō habet rationeʒ no-
bilis: imo vilis. ⁊ si esse ꝙ habet siue scḋm nomen siue scḋm rē
sit esse consecutiuū solum per esse alterius sicut est de relo-
ne vel priuatione. ¶ Ambo hec hʒ mors quā phs. 2. phyᵒ. T.c.23.
vocat finem verisibilr: non eniʒ nobilitat nos. sed vilificat
⁊ cōsequitur in nobis cōsumptioneʒ qualitatū naturalium
⁊ humidi radicalis. ¶ Ex hoc ꝓbantur duo/pmū ꝙ crea-
tura nō potest vere terminare: intelligendo ꝙ vere termi-
nare: vt cōmuniter dicitꝰ ꝙ intellectus requirit obiectū in
ratione termini: lʒ nō in ratione mouentis sicut ad istud ꝓ
positum arguit iste doctor: quia omnia que respectu alterꝰ
se habent: vt vilia distinguuntur cōuenit vere terminare ⁊
finire ⁊ famose terminant ⁊ verisibiliter loquēdo de vere
terminare. sicut loquitꝰ phs. 2. physi. vbi solum ponit fineʒ T.c.23.
vltimū ꝙ est nobile. sed ad creaturam creare intellectum
sub hoc sensu est vile: quia ꝓpositio assumpta cōmuniter
exponitꝰ de primario obiecto: ⁊ ibi cōcedit doctor ꝙ vile-
sceret. ¶ Minorem ꝓbat pro multiplicato: ⁊ per se pʒ: qꝛ
omne qḋ respicit aliud tanq̄ͣ vere ⁊ per se terminū ⁊ fineʒ
⁊ in ipsum ordinatꝰ/ꝓpter hoc dicitꝰ causa causaʒ finis: qꝛ
omnia sunt ordinata in ipsuʒ. 2. physi. sed ꝙ intellectus di- T.c.31.
uinus ordinaretur in aliud extra se: ⁊ ꝙ ipse nō esset finis
totius ordinis intelligentialis. sed ipse esset ꝓpter alia ⁊ or-
dinaretꝰ in alia. esset vilitas: vt ꝓbatur. 2. metaphy. igitur.
¶ Scḋo ad ꝓpositum de secūdario sic terminari ad vlti-
mum super qḋ non transit actio sed cōsequitur actioneʒ so-
lum/nō est terminare nisi per accidēs ⁊ famose. pʒ per no-
men qꝛ dicere aliqd termiare: ⁊ tamen ꝙ actio sistitꝰ: ⁊ nō
per ipsuʒ. sed per aliud pmū hoc est iproprie valde termi-
nare: hoc etiā pʒ. 5. physi. ⁊. 7. vbi phs tenet ꝙ relatio non T.c.10.
terminat nisi per alia ⁊ idem in. 7. de habitu: qꝛ sequuntur T.c.15.
alia: sic ponitꝰ in ꝓposito de creaturis. ergo ⁊c̄. ¶ Per ista ⁊ infra.
pʒ ad rōnes doctoris: tunc ad argumēta sua: ad pmū qn̄ ar- T.c.18.
guit/quando aliqua sunt omnino cōuertibilia si nō est sistē
tia aut terminatio in vno nec in alio: ꝯcedo/⁊ quādo dicitꝰ.
sed diuinā cognitioneʒ termiari ad essentiam ⁊ essentiā sub
cognosci cōuertuntꝰ: concedatur saltem accipiendo cōuerti
pro se inuicem cōmutari: ⁊ quādo vlterius arguitur/cogni-
tio diuina nō sistitur ad propriā essentiā. sed secūdario ad
creaturam per me. ergo nō sistitur ⁊c̄. sed vlterius ad crea-
turam terminatur/dico ꝙ accipiendo ꝓprie sistere pro eo
super qḋ transit actio cognoscendi ⁊ super qḋ manet: ⁊ non
transit vlterius in aliud per se cognitum sic sistitur ad essē
tiam: qꝛ ꝯtrariū est error Thenꝰ. ¶ Si tamen accipiatur
improprie ⁊ famose sistere ꝙ vocat phs verisibilr. s. qn̄ sic
non terminatꝰ actio quin aliquid pōt consequi seu resulta-
re virtute pme actionis sicut ad ꝓductionē fundamētū seq-
tur relo ⁊ finita ⁊ alia de pma specie qualitatis sic semper
cōcessi ꝙ creatura terminat/quare nō seqꝰ vere cognoscitꝰ.
igitur vere terminat. ¶ Ad 2ᵐ qn̄ dī nō minus limitatus
est intellectus diuinus ad terminari q̄ͣ ad cognoscere: di-
co ꝙ verum est de his quoʒ vnū nō magis imperfectionē
infert q̄ͣ reliquū: ⁊ qn̄ dicitꝰ intellectus diuinus illimitatus
est ad vere ⁊ ꝓprie cognoscere. ergo ad vere termiare/dico
ꝙ pmū non infert imperfectionē: qꝛ vere cognoscere crea-
turas potest comprehensione sui: vt probatum est. q. pᵒ cō-
clusione. 4. ⁊ pʒ: quia omnis sapientia est perfectionis in
deo sicut oipotentia: sed vere terminare nō pōt cōprehen
sione sui: lʒ oporteret ꝙ actꝰ vere termiatꝰ: ⁊ ꝓprie trāsiret
sup creaturas: ⁊ sic esset multitudo per se intellectoʒ q mo-
dus est Thenꝰ. ¶ Ad. 3. qn̄ dicitꝰ. non magis limitatus est
intellectus diuinus q̄ͣ voluntas. sed voluntas vere ⁊ non
famose: qḋ vocatur verisibilr: terminatꝰ ad creaturas non

obstāte ꝙ sint scḋaria obiecta. ꝓbat: quia complacet in eis.
¶ Dico ꝙ sicut de intellectu: ita voluntas diuina ꝓpriam
essentiam volendo: ⁊ in se sistendo diligit creaturas ⁊ com
placet in eis: ⁊ sic consecutiue ⁊ famose tm̄ terminatur ad
eas sicut intellectus: ⁊ est eadez ratio que p̊mo. quare com-
placet vere ⁊ non vere terminatur: quia esset multitudo p
se volitorum que est eque impossibilis sicut de intellectu.
¶ Ad 4ᵐ deus vult me saluandū vere ⁊ non verisibilr̄. ꝗ
vere terminat. nego similitudinem ꝓpter multitudinem
per se intellectorum: nō enim incōueniens est deo habere
plura per se producta ⁊ saluata: lꝫ sit inconueniens habere
plura per se intellecta. ¶ Qḋ ꝓbat in 2ᵒ articulo ꝙ sine
illius op̄. ꝙ terminatur ad creaturas scḋario: concedo acci-
piendo scḋario per cōsequentem: quādo probat in 3ᵒ arti-
culo. quia argumenta sua non sunt soluta. ¶ Dico ꝙ imo
reducit duo argumēta per idem medium ꝙ deus vere co
gnoscit ea ⁊ non famose: vocando famose verisibilr̄. igitur
vere terminant. negatum est supra ⁊ apparet in simili. nas
relo resultans ⁊ p̊ma ⁊ 4ᵃ species qualitatis sunt vere en-
tia. ergo vere terminantia nō sequit̄. vnde sic debet mode-
rari. sunt vere entia ⁊ actio qua acquiruntur non habet per
se terminum primum in quo sistitur. igitur vere. ¶ Redu
cit 3ᵐ si bene nō cognoscunt omnia que resultant: quia non
comprehendit qualiter / igitur reuelantur eis aut per cogni
tionem resultatiuam / ꝙ non est: quia illa est naturalis nec
est in potestate dei aut per terminationē. dicꝫ / ꝙ 3ᵒ modo. s.
illuminando eos vt videat occulta in mente dei resultātia.
¶ Reducit 4ᵐ ⁊ 5ᵐ dicēs ꝙ vtraqꝫ cognitio habet termi
num suo modo qḋ concedo, in 4ᵒ articulo soluit argumen-
ta mea ꝙ essentia diuina terminat sicut primariū obiectū
creature sicut scḋariū. hoc ego ꝓbaui accipiēdo scḋariū ꝑ
cognito virtute primi cogniti ⁊ ad alium intellectus habēt
robur responsiones ⁊ sic nihil soluit. ¶ Articulo 5ᵒ osten-
do ꝙ bene vtor in isto termino resultatiue: lꝫ non sit in cō-
mento. sic quandoqꝫ arguitur per maiorem per se notam
⁊ minorem debite sumptam sub. optime cōcluditur virtu-
te minoris / sic est in proposito / hec est per se nota vt doctor
ꝯcedit ꝙ illud qḋ habet esse per esse alterius est ens per re
sultationem: vt patet de relatione ⁊ p̊ma ⁊ scḋa: ⁊ 4ᵃ specie
qualitatis. sed per Cōmentatorem creature habent esse co
gnitum in intellectu diuino: vt supra difuse probaui per h
ꝙ deus cognoscit se. ergo optime arguitur ⁊ sequitur cōclu
sio ꝙ resultatiue cognoscuntur virtute p̊mi cogniti. ¶ Itē
posito ꝙ non esset in cōmento vtendum esset. ꝓbo / Augu-
stinus. 7. de trini. c. 4. dicit / ꝙ quia non habemus cōmune
nomen per qḋ respondeamus ad questionē quidā tres ꝑꝑ
penuriam nominum conferimus nos ad inueniendū ali-
qḋ nomen speciale vel generale ⁊ dicimus tres persone: ⁊
hoc inquit loquendi ⁊ disputandi necessitate: lꝫ scriptura
nec vnam nec tres personas dicat. ergo sic in ꝓposito / cum
terminus iste scḋarius sit equiuocus: vt dictum est ⁊ intelli
gi consecutiue sit licitus ad intelligi vnuꝫ in virtute alteri⁹
intelligi ꝙ ꝓprium est in ꝓposito licite vtendū est. ¶ Cō-
firmatur modus arguendi: qui vult ꝓbare scientiam theo-
logicā esse affectiuam istum terminū affectiuū qui non in-
uenitur in scriptura opꝫ ꝓbare per notius. s. per obiectum
voluntatis: quia scientie secantur per obiecta intellectus. 2.
T.cō.3. ⁊ 6. metaphysice. tamen illud apud doctorem reputat̄ bo-
T.c.2. num argumentum. ergo non obstāte ꝙ in cōmento nō ha-
betur resultatiue / tamen sequitur ex premissis. ¶ Et eandē
instantiaꝫ facio de glorificatore qui dicitur ꝙ est subiectū
theologie: nec tamen iste terminus inuenit̄ in philosophia:
quia gloria magis pertinet ad fruitioneꝫ ꝗ̄ ad scientiaruꝫ
specificationem. ¶ Item ꝓm doctorem istud est bonuꝫ ar
gumentum / que distinguuntur ꝓm significationem termi-
norū distinguuntur modaliter: sed natura ⁊ suppositū sūt
huiꝰ. ergo ⁊c̄. nō hī in philosophia. Iste terminus ꝙ res ꝓꝫ
esse sua realia: de quibus hic agitur distinguūt modaliter:
⁊ tamen ꝓm istos sequitur ⁊ est ratio mea fortior: quia ma-
ior est per se nota ꝓm istum doctorem. ⁊ minor ꝓm Cōmē-
tatorem: sed maior in p̊ma ratione sua est falsa ꝓm pħm: q̄
affectiua non est ratio obiecti scientie. ⁊ maior ⁊ scḋa rōne
est diminuta. vbi que distinguunt̄ ꝓm modos distinguunt
significandi differunt modaliter: quia tunc deus ⁊ creatu-
ra ⁊ omnia predicamenta different modaliter: sed que so-
lo significato distinguunt different modalr̄: ⁊ tunc minor
erit falsa. ¶ Item arguit doctor reuerendus istius docto-
ris. aliquis pōt alteri loqui per signa: sed vnus angelus po
test causare quosdam caracteres in celo quos alius pōt vi-
dere. ergo angeli loquuntur: ⁊ tamen nō habetur in scriptu
ra ꝙ locutio angeloꝝ est ꝙ per figuras scriptas ⁊ caracte-
res. ¶ Iteꝫ patet ꝙ nulla suspitio est in isto termino resul-
tatiue: quia modus qui ponit deum realiter vere ꝓprie ⁊
distincte cognoscere creaturas non est suspicabilis: sed hoc 6 arti.
pono ego per. 7. argumenta que feci ⁊c̄. ¶ Sequitur de 6ᵒ
articulo. vbi ego ꝓbaui ꝙ quedā absoluta accipiunt esse
ꝓm pħm: lꝫ in re nō sit ita per resultationeꝫ: dicit doctor ꝙ
Cōmentator errauit. ¶ Contra hoc non soluit: quia nō ar-
guebatur ꝙ verum erat: sed hoc fuit argᵐ cōtra eum quate
nus allegauit Cōmentatorem pro se. 12. metaphysice. igit̄
aliter ꝙ nō sequitur dependēt sicut a causa finali. ꝗ habēt
esse resultatiue. ¶ Contra / per descriptioneꝫ resultatiue il-
lud dicitur accipere esse resultatiue qḋ accipit esse consecu-
tiue: ⁊ per modū cuiusdam sequele sic ꝙ est in esse per hoc
ꝙ aliquid aliud est sicut de relatione ⁊ fundamento: vt cō-
cedit doctor: sed Cōmentator ⁊ Auic. sic dicunt eterna acci
pere esse a deo: vt a causa finali. s. ꝙ isto ꝙ deus fuit in re-
rum natura ⁊ intelligebat se esse ens per essentiam ⁊ p̊muꝫ
⁊ p̊mus ⁊ princeps oportuit habere ciues ⁊ ciuitatem: ⁊ nō
per translationem de potētia ad actum: quia hoc est de im
perfectione cause ꝙ nos idigemus motu ad hoc ꝙ fiat qḋ
intendimus. igitur intelligentie sue ⁊ celuꝫ eius ciuitas sta
tim fuerunt in esse ꝑ hoc ꝙ a deo fuerunt inuentata ꝓꝫ viā
consequendi. verba sunt Auic. 9. metaphysice. c. 4. ⁊ imagi-
natio Cōmentatoris. 12. metaphysice. cōmēto. 44. ¶ Ad
aliud de qualitatibus r̄ndet̄: dixi primo ꝙ qualitates p̊me ⁊
quarte speciei non habent esse resultatiue. sed ad ea termi-
natur actio: ⁊ si non imediate ex ꝯsequenti tamen ⁊ media-
te seu secūdario. sed aliter est de relatione que ꝓducitur re-
sultatiue vt dicunt in scḋa responsione. ¶ Scḋo dicunt ꝙ
non inducitur instantia in mere absolutis. sed in cōnotanti T.cō.
bus respectum. ¶ Contra p̊maꝫ est Aristo. 7. physi. vbi di
cit ꝙ in formis ⁊ figuris ⁊ habitibus videt̄ esse ꝙ est alte-
rationis. ¶ Respondet / nō est autē sed in his que fiunt cum
quedam alterant̄ nota in habitibus. ¶ Item miror ꝙ di-
cit ꝙ aliter est de relatione ꝗ̄ de habitibus. s. ꝙ nō ꝓducit̄
neqꝫ mediate neqꝫ imediate: 3ᵉⁱᵘ pꝫ rōne, certū est ꝙ relo
nō est ens per creationē. sed per resultationeꝫ: vt doctor cō
cedit. igitur est per translationeꝫ de potentia in actum. sed
propriū est agentis transferre de potentia in actū mediate
vel imediate: imediate si sit idem fundamento: mediate si T.c.16
differat. igitur minor pꝫ. 9. metaphysice. vbi ꝓbat pħs ꝙ
vlr̄ actus precedit potentiaꝫ: quia omne qḋ est in potentia
ꝓcedit in actum per agens: ⁊ Cōmentator. 12. metaphysi-
ce. cōmēto. 44. vbi ponit eterna non dependere a deo in
genere cause efficientis: q̄ nō ꝓcedunt de potētia in actuꝫ
vt dicit ꝙ non habēt agens nisi superficietenus: q̄ ꝓpriū
est agentis extrahere ad actum ꝙ fuit in potētia. ¶ Item
omne quod non est per se ens: ⁊ si nunc sit ⁊ prius non fuit
naturalr̄ qḋ dico ꝓpter creationē necessario mutat̄: q̄ aliter

se haberet nunc sicut prius: ⁊ sic non esset nunc: sed omne
qd mutatur per se vel per accidens. ergo cum relatio pater
nitatis nunc sit ⁊ prius nõ fuit. accipit esse per mutationem
mediatam vel immediatam. q. 7. phy. vocatur per se vel per
accidens. ❡ Contra istam responsionem probo tres con-
clusiones que omnes sunt contra cõnotatiuum vt videam
modum doctoris cõcordandi cõtradictiones que viden-
tur in Aristotele: quia als posui modum meum. ❡ Prima
cõclusio est, q habitus ⁊c. sunt formaliter relatiua per re-
gulam Aristotelis in predicamẽtis que est talis q si in ali
quo qd relatiue dr. sunt plura, si illis cõscriptis adhuc eius
esse ad aliud se habere ipsum est realr relatiuũ, ponit exẽm
de domo bipede: ⁊ aial: sed a fortitudine iustitia scientia
que sunt habitus circumscripto quod sunt accidentia quali-
tatis ⁊ huiꝰ: adhuc fortitudo est respectu ardui, iustitia ad
reddendum alteri qd suum est, scientia ad scibile. ergo ⁊c.
❡ Item scda regula, inter que est habitudo alietatis ⁊ op-
positionis ⁊ non solũ inherentie ⁊ vnionis sunt vere ⁊ for
maliter relatiua. vbi gra inter partẽ ⁊ totuz: vt ala alati ⁊c.
T. c. 20. ⁊ accidentis ad subiectuz: vt scientie ad scientẽ. 5. metaphy-
sice: nõ est relatio realis: quia est sola habitudo vnionis: sz
Cap. p. inter scientiam ⁊ scibile est relatio realis ibidem in. 5. que
est ibi habitudo oppositionis: sed fortitudo: ⁊ sciẽtia ⁊c. nõ
solum dicunt habitudinez disponant subiectũ. sed vt opus
bonum faciant. 2. ethicorum. virtus est que perfectum ⁊c.
❡ Secunda cõclusio, q sit pura relatio primo per formam
T. c. 18. per quã arguit phs. 7. physi. sic, in ad aliquid non est motꝰ
virtus est ad aliquid. igitur. quero qualiter in maiori accipi
tur ad aliquid si pro pura relatiõe: ⁊ minor deberet accipi
sub eodez sensu ne sit fallacia accidentis, habetur ppositũ
si pro relatiuo falsa est maior: quia omnis motus terminatᷣ
ad aliquid vere relatiuum: quia omnis motus terminatur
ad aliquid productum: ⁊ omne productum relatiue dicitᷣ
T. c. 10. ad producentez. ❡ Scdo probatur idem: quia Phs ⁊ Cõ-
mentator accipiunt hanc in ad aliquid nõ est motus ex. 5.
physicoꝝ: vt dicunt: sed in 5° accipitur pro pura relatione.
pbatio: in 5° enim vult phs probare q ad relationem non
est motus vt distinguitᷣ cõtra alia predicamenta. Inquirit
enim in quibus generibus est motus: ⁊ maxime distinguit
ibi relationem contra fundamenta. s. contra substantiam
quãtitatem qualitatem: vt ibi patet: sed relatio vt distincta
cõtra fundamenta est formaliter ⁊ pura. ❡ Tertia cõclu-
sio, q sũt formalr absoluta dicit eniz Philosophus in. 7. q
virtus est perfectio, q probat: vnũqdqz enim tunc nihil re
staret vlterius cognoscendũ quin in principio virtualiter
contineret: ideo intellectus meus diceretur terminari ad
primũ principium per se: ⁊ ad omnes eius conclusiones con-
secutiue vel resultatiue: sic posuit Cõmentator de intellectu
diuino respectu sui ⁊ creaturarũ. ❡ Qd isto modo essent
ille cognite. pz, quia totum illud qd continetur in obiecto
virtualiter aut eminenter totum exprimitur in actu cogno
scendi formaliter ⁊ distincte: sicut si aliquis comprehende
ret ens: omnia entia essent in eius intellectu expressa. sed hᷣ
esset consecutiue: quia illud qd est formaliter intelligibile
esset primum intellectum: ⁊ q virtualiter consecutiue: sz ens
sub intentione entis est formaliter intelligibile: alia ꝯo vir
tualiter in illo, posito q ens virtualiter seu eminenter con-
tineret entia sic est de deo quantum ad vtrunqz istorum.
2° articꝰ ❡ Sequitur de 2° articulo. vbi probatur q sequitur deus
cognoscit creaturas resultatiue. ergo terminatiue: qz sicut
se habet cognoscens ad cognoscentem sic essentia cognita
ad terminantem. sed deus: vt cognoscens ex perfectione co
gnitionis essentie resultatiue cognoscit creaturas. ergo ex
perfectione terminationis ad essentiaz terminabitur ad il-
las. ❡ Item terminari est ex intrinseca ratione obiecti, tũc

quero aut cognitio dei terminatur ad creaturas: ⁊ habetur
propositum, aut ad essentiam diuinaz, hoc falsum: quia que
ad essentiam diuinam terminatur est beatifica: sed cogni-
tio qua deus cognoscit creaturas non est beatifica. 5. cõfess.
non ppter illa: sed ppter te soluz beatus. ❡ Item si cogno
scuntur resultatiue. igitur beatus videns essentiam potest
omnia videre, hoc falsum: quia tunc perirent reuelationes.
❡ Scdo probant argumenta sua q conclusio mea est fal-
sa: quia cognitio resultatiua differt ab eo a quo resultat seu
ab eo ad qd cõsequitur sicut relatio a fundamento per me.
sed cognitio creaturaꝝ resultat ex cognitione essentie. ergo
differt: ⁊ ita est alia dei cognitio creaturarum ⁊ essentie.
❡ Item cuz dicis q ex perfectione actus qui est circa essẽ
tiam diuinam resultat cognitio creaturarum, aut accipis re
sultationez respectu istius cognitionis diuine in ordine ad
creaturã: ⁊ hoc falsum: qz omne relatiuũ coexigit suum co-
rrelatiuũ. cuz igitur cognitio diuina sicut essentia est eterna
igitᷣ creature essent eterne. aut resultat vt absolutum q nõ
est: quia ab absoluto non resultat absolutum nisi mediante
pductiõe. ❡ Tertio ad illud qd induxi pro simili q sicut
producto fundamento resultat relatio actione agentis pre-
cise terminata ad fundamentũ: ⁊ non transeunte super rela
tionem sicut super terminum sic in proposito cognitio dei
terminatur ad essentiam: ⁊ non transit super creaturã sicut
super per se cognitum: imo ex perfectione comprehensio-
nis essentie resultat cognitio creaturarum. ❡ Respondet
q nõ est simile: quia secus est de absoluto ⁊ respectu. lz enim
respectus resultet perfecte: fundamentum tamen absolutũ
non: sed requiritᷣ vlterius pductio qua producatur in fun-
damento. cum igitur cognitio sit aliquid absolutum nõ est
in rerum natura per resultationem solaz. ❡ Ideo dicit cõ-
ditionem negatiuam. s. q deus non cognoscit creaturas re-
sultatiue solũ: dicit tamen q deus cognoscit creaturas que
sunt extra se. ❡ Et probat hoc fuisse de intentione Cõmẽ-
tatoris sicut deus habet creaturas istas tanq̃ quedã obie-
cta in arte sua: dicit enim. 12. metaphysice cõmento. 37. q
deus habet eas arti similia ⁊. 9. metaphy. cõmento. 19. sed
artifex cognoscit artificialia sua. ergo ⁊c. ❡ Scdo qz crea-
tura attingitur per scientiam dei. ergo per intelligere dei
antecedens. 3° pz. 12. metaphysi. cõmento. 51. vel. 36. vbi di-
cit q scientia dei est causa terminata. 3°. quia deus solicitatᷣ
circa creaturas. ergo eas cognoscit: antecedens pz. 37. cõmẽ
to. ❡ Quarto, quia libro primo de celo dicit Commentator
deus induxit me in hanc veritatem. sed doctor nõ ducit di-
scipulum ad veritatem nisi noscendo eam. igitᷣ ⁊c. ❡ Pri- Com. 32
mo pbo q non sequitur deus cognoscit creaturas resulta-
tiue. ergo terminatiue. proprie loquendo de obiecto termi
nante super qd transit actus cognoscentis sicut super per se
cognitum. ❡ Scdo probo q conclusio mea. s. q cognoscit
creaturas solum consecutiue vel resultatiue non est falsa.
❡ Tertio q responsio ad argumentum est insufficiens.
❡ Quarto, q lz conclusio sit vera ⁊ de op. Cõmentatoris
q deus cognoscit aliqd extra se. tamen loca cõmẽtoꝝ que
pro se allegat non probant hoc: ⁊ ista quatuor sunt quatuor
articuli sequentes. ❡ Sequitur ergo de. 3° articulo. vbi pri Articlo
mum pbatur sic. omnes negant deum quoquõ dependere tertius.
a creatura, concedunt cum habitudines dei ad creaturam
vbi non sequitur dependentia. sed si deus cognoscit creatu
ras sic q sint obiecta sup que transit cognitio diuina: ⁊ tãq̃
super per se speculatiua deus dependebat a creaturis: sed
si cognitio creaturarum consequatur aut resultet ex hoc q
deus comprehẽdẽdo ⁊ sistendo in ista cõprehensione sui
cognoscit ea nõ depẽdebit. g̃ stant sil q deꝰ cognoscit crea-
turas cõsecutiue: ⁊ nõ terminatiue. ❡ Probõ minorem: qz ab
illo depẽdet aliqd vocãdo depẽdere nec̃io coexigere q̃ nõ

existente ipsum non est. sed posito q creatura terminet co-
gnitionē diuinā tanq̄ illō sup qō p se trāsit cognitio diuina
et tanq̄ per se sistens cognitionem eius non ea existente co
gnitio dei nō erit: quia actus non potest esse quin requirat
suum per se terminū: et hoc cōcedit in scdo articulo. lz forte
actus posset esse sine obiecto in ratione manentis. ergo ⁊c.
¶ Probatio scde partis minoris, per oppositū ab illo nō
dependet aliquid quo nō existente nihilominus ipsuz erit:
sed existente vel nō existente eo qō cognoscitur resultatiue
nihilominus cognitio diuina perfecta erit: siue enim crea-
tura sit, siue non sit, deus ab eterno eam cognouit cognoscē
do se, igitur ⁊c. ¶ Item cōceditur in respondendo q actio
agentis pōt terminari ad fundamētum relationis per se: et
non ad relationem nisi resultatiue. sed hoc non esset veruz
si consequentia esset necessaria actio terminata ad aliquid
resultatiue. ergo terminatiue. igitur ⁊c. ¶ Item, si aliquod
obiectum sit per se infinitum: si ipsuz per se terminat actū
et infinitum, impossibile est q aliqō obiectū secū cōcernat
in terminando: quia si sit ipsum non erat infinitum: tamen
si ad obiectum consequatur vel resultat simul cum eo non
est impossibile. verbi grā. quando deus ab eterno cōprehē
debat essentiam suam infinitam in intelligētia diuina con
tinebantur rōnes oium creaturarū. sed hoc non potest esse
q fuerunt per se cognite: qz tunc essentia diuina nō fuisset
obiectū infinituz et adequatum: ergo fuerunt obiecta cogni
ta resultatiue: et cōsecutiue. sed si ista cōsequētia esset bona
deus cognoscit creaturas resultatiue. ergo terminatiue non
esset maior incompossibilitas vno modo q̄ alio. igitur nō
sequitur cognoscit creaturas resultatiue. ergo terminatiue.
¶ Propter solutiones argumentoꝝ est intelligendum q
terminus terminans vel finis finiens quod pro eodez ha-
beo potest accipi duplr. vno modo per se et ppriе: et sic vo-
catur finis vel terminus illud super qō transit actio agen-
tis: et in quo sistitur et finitur. sic vocatur terminus in gene-
ratione substantiali forma substantialis: in alteratione qua
litas. in augumentatione q̄titas. ¶ Alio modo famose: et
sic dicit finis vel terminus illud qō est vltimū post actio-
nem finitam. Etiam si actio terminet ad aliquid aliud p̄us
ad qō ipsuz vltimū cōsequitur. et sic relatio potest dici tres
quia producta forma per generationem vltimam qō sequi
T.c.23. tur est relatio. ¶ Hec distinctio potest accipi a phō. z. phy.
vbi dicit q finis accipitur pro vltimo: et pro vltimo nobili
qō acquiritur et subdit q vltimum non dicit finis pprie
nisi sit vltimuz nobile et dicit q dicere q vltimū vt mors
esse finem est sermo derisibilis. ¶ Sic in proposito, si iste
doctor loquit de obiecto per se et pprie terminante: et sisten
te sicut imaginabat Themistius: q deus intelligēdo se su-
bito transit super creaturā tanq̄ super obiectuz per se ter-
minans sic cuz Cōmētatore nego sicut et in precedenti qō-
ne negaui q creatura sit obiectuz terminans respectu in-
tellectus diuini. ¶ Si aūt loquat de obiecto terminante
famose sic videtur posse cōcedi q creatura resultatiue co-
gnita est obiectū terminans: est enim vltimuz q cognoscit
deus: et hec conclusio. scilz q terminat resultatiue q est in
proprie et derisorie terminare. sequit recte inferendo con-
clusionem ex premissis doctoris. ¶ Per hoc ad argumen-
tum p̄mū quando dicit: sicut se habet cognoscēs ad cogno-
scere: sic essentia ad terminare: dico, q reddēdo singula sin-
gulis potest cōcedi q sicut deus cognoscens cognoscit se
essentialiter et p̄ncipalr et creaturas resultatiue tanq̄ conse-
cutiue: et vltimo cognitam. sic essentia diuina cognita est
obiectum per se: et pprie terminans super qō dicitur per se
transit actum: et in quo sistitur creature cognite resultatiue
sunt obiecta famose terminantia. s. quia vltima cognita: et
vilia vt loquit Cōmentator de vilescere. ¶ Per idem ad

2m quando dicit terminari est de intrinseca ratione obiecti:
dico, q hec ppositio nō est concedenda absolute: sed sic tē-
peranda: terminare est de per se ratione obiecti qō verum
est reddendo singula singulis: et sic cōceditur in proposito
q obiectum super quo transit actio: et in quo per se sistitur
per se terminat: et obiectum super qō non transit actio. sed
solum cognoscitur consecutiue terminat resultatiue seu fa-
mose. s. quia est qōdaz vltimum qō derelinquitur de perfe-
ctione actionis circa se per se terminum. ¶ Et quando vl-
terius dicitur. si cognitio, qua creatura cognoscitur termina
tur ad essentiaz diuinam. ergo cognitio creature beatificat
dicitur q non sic terminatur ad essentiaz: qm̄ vltimate co-
gnoscitur creatura: lz hec sit resultatiue: et ista est beatitudo
accidentalis. ¶ Ad 3m quando dicitur. ergo beatus cogno-
sceret omnia, dico q veruz est, si comprehensiue cognosce-
ret: quia ad comprehensionem sequitur cognitio totalis re
sultatiua. ¶ Sequit de 4o articulo. vbi dico, q cōclusio
mea dicens q deus cognoscit creaturas resultatiue est ve-
ra: et quia nō respondit ad aliquod de argumētis meis ideo
ad hoc probandum reformantur argumenta quibus hoc p
baui. q. precedente arti. cōclusione. 4a et articulo. z. ¶ Itē
quia reducit ad hoc incōueniens et in deo esset alia cogni-
tio. probo q non sit omnino inconueniens: quia sancti et
doctores ꝯcedūt q deus scit seipsuz per essentiam suā et q
scit alia per rationes ideales. ¶ Dicit Augustinus sed. q.
alia rōne conditus est homo alia equus, sed qua ratione ra
tiones cognoscēdi quibus cognoscit se et creaturas possunt
in deo distingui sm rōnem: eadez ratione et actus correspō
dentes talibus rationibus: quia multiplicato vno relatiuo-
rum multiplicatur reliquum. ergo ⁊c. ¶ Item phs vult q
actus distinguunt ex terminis saltem sm rationem ex pte
agentis: vt liquefacere et cōstringere in sole. sed in proposi-
to sunt diuersi termini cognitionis, saltez famose accipien-
do terminos. ergo ⁊c. ¶ In pposito tamen est aduertendū
q hec difficultas potest pertractari tripliciter. vno mō de
distinctione cognitionis passiue, modo quo dicimus duas
cognitiones quādo sūt duo passiue cognita, et isto modo nō
videtur hic magna difficultas: qm̄ sint due cognitiōes sal-
tez sm rōnez: quia motus et a simili operationes distinguū-
tur per terminos: quia scientie secantur quemadmodum et
res. ¶ Sicut ergo si vnus motus terminaretur ad diuer-
sos terminos distingueret per diuersos terminos saltez ra
tione: sic et operatio. ¶ Alio modo: de distinctiōe cognitio-
nis actiue: et hoc cōtingit duplr. vno modo q imaginemur
q deus comprehendendo se qui est tota entitas eminēter
comprehendit creaturas distincte sic q ex parte dei cōpre
hendentis preexigant distincte cognitiones formales acti
ue, quibus distinctis ex parte cognoscentis correspondeāt
in creaturis cognitis quedā distincta esse cognita formaliter
sic formalr q distincta cognitio actiue sumpta actiue dico
saltem grāmaticaliter q preuia passio inferat distinctum
esse cognituz. ¶ Sicut cognitio qua cognosco rosaz: et qua
cognosco oliuam: inferunt rosam esse cognitaz et oliuā esse
cognitam. ¶ Et sicut vlr actio infert passionē sm hoc q
passio est effectus illatioqz actionis. ¶ Alio mō q cōprehē-
sio actiua qua deus se comprehendit et omnia alia: maneat
in se penitus adunata: et indistincta re et ratione quātū est
ex parte cognoscentis et cognitionis actiue: quia tum virtu
te comprehensionis actiue dei qui est tota entitas cōsecuti-
ue cognoscuntur ipse creature sm qōlz suuz esse distinctū:
et eque distinctum cognitum esse passiuum habent ac si di-
stinctis comprehēsionibus actiuis cognoscerentur: et quia
tale distinctuz esse cognitū coexigit cōcomitāter aliquā di-
stinctionē in actione: iō ex distōne formali passiua ipsaz
scilz cāꝝ in esse cognito coexigit cōcomitanter seu resulta-

tiue:aut ɔ̄sūter distinctio formalis correspondēter in cogni-
tione actiua eo mō quo multiplicatis effectib⁹ multiplicā-
tur relōnes in agente saltē ſm rōnem:q2 vl'r multiplicato
vno relatiuoꝝ necesse est aliud multiplicari ſm rōnē saltē:
ꝛ in isto z° intellectu nō videt̄ magna difficultas quin cū3
creature sint distincte cognite passiue:qn̄ hoc sit saltē cōco
mitanter:aut cōsequenter distinctus cognitionibus actiuis
illatis a corellationibus passiuis:non tamen cognitionibus
actiuis p̄uiis passibilib⁹. ¶ Probatio:q2 cognitio qua de⁹
cognoscit creaturas quacūq3 cognitione siue adunate siue
distincte est equiuoca respectu creature:quia mediāte eēn-
tia diuina que est obiectū equiuocū respectu creaturaꝝ:sed
agens equiuocū agit diuersos effectus formalr̄ nulla disti-
ctione formali preuia ex parte sui.sed solū sibi illata ex effe
ctibus.pz de sole.ergo ꝛc̄. ¶ Item ꝓbatum est di.36.ar.3.
q̄ nulla distinctio exigitur in deo cognoscente creaturas
nisi ꝓpter cōditionē ꝓductoꝝ ꝛ cognitoꝝ:q2 argueret im
perfectionē in deo.sed distinctio que accipit̄ ex parte ꝓdu
ctoꝝ ꝛ cognitoꝝ est illata agenti a passione nō preuia.g̃ ꝛc̄.
¶ Hoc solum cōferendo dixero. ¶ Ad argumēta ad p̄ᵐ
quādo dicit̄ q̄ cognitio differt ab eo ad qd̄ sequit̄ seu resul
tat/respondeo q̄ si loqueris de dr̄ia accepta ex parte cogni-
tionis passiue verū est,si ex parte cognitiōis dei actiue que-
sit.q.preuia per quā inferatur distinctā esse cognitū:sicut
qn̄ intellectus cognoscit distincte solam ꝛ olinā infertur q̄
habēt distincta esse cognita:quia passio est effect⁹ illationꝭ
actionis sic pōt negari. ¶ Si vo loquaris de differētia co
gnitiōis actiue illate a distinctis esse cognitis passiue sicut
in sole distinguit̄ liquefacere:ꝛ ɔ̄stringere ꝓpter lutū con-
strictum:ꝛ glaciē3 liquefactā sic pōt concedi. ¶ Ad z ᵐ qn̄
arguit̄ aut resultat sicut aliqua cognitio absoluta aut acci-
pis resultationem pro respectu ad creaturā,dico q̄ pōt ac-
cipi pro aliqua respectiua cognitione:ꝛ quādo arguis.ergo
creatura passiue cognita fuit ab eterno/dico q̄ si loqueris
de esse ab eterno quātū ad realē entitatē in se non sequitur
nisi intellectus diuinus acquireret scia3 a rebus.Si vo lo-
quaris de esse cognito ab eterno.sic cōcedo q̄ deus cogno-
scens hz creatura3 corellatiuā:q2 tunc habet̄ deus cogno-
scens:ꝛ creatura cognita.ꝛ hoc est quedā3 corellatio:q̄ nō
sequit̄ deus cognouit essentiam rei ab eterno.ergo fuit ab
eterno quantū ad esse reale.ꝓbatio:quia ab eterno cogno-
uit existentia3 rei quā nunc hz in tempore.si igitur cogno-
scere infert illud existere qd̄ est cognitū.sequit̄ q̄ creatura
existit ab eterno eadem existentia qua nunc existit.hoc ꝓ-
batur in solutione qōnis.1z.q̄ nō op3 q̄ si deus cognosce-
ret creaturas ab eterno q̄ oporteat eas habere esse reale.
qdli.z.vbi habet̄ qō de hoc. ¶ Si querat̄ an distincte ha-
bitudines que important̄ per cognitionem dei vt respicit
essentiam diuinā ꝛ creaturas cognitas sit ex natura rei vel
ab intellectu solum potest dici vt in questione de attribu-
tis.lib.1.di.z.q.z.ꝛ.z.q̄ ibi de hoc dictum est de relationi-
bus a natura rei nō realibus. ¶ Sequit̄ de 5° articulo.do- artic°
ctor rn̄det q̄ verum est q̄ relatio ꝓducitur resultatiue ꝓ-
ductione fundamenti:sed cognitio creaturarum:non q2 re-
sultatiue ꝓduci cōuenit relōni nō absoluto. ¶ Contra/pro
batio q̄ ɔ̄cedit intentū:quia nō pono nec aliqe:quia cogni
tio creaturarum resultet in deo ꝑ hoc q̄ cognoscit se tanq̄
res differens a cognitione:sed differt per respectū rationis
quem naturalr̄ cognitio sui cōnotat ad creaturam:sed a ma
iori:si relatio realis pōt resultare ad ꝓductionē sui funda-
menti:ꝛ relatio rōnis que sequit̄ fundamentū3 qd̄ dico ꝑꝑ
relationes fabricatas per intellectū3.ꝓbatio huius/relatio
enim etiā realis ꝓducit̄ solū resultatiue est ꝓpter debilita
tem sui.sed relatio rōnis est debilior. ¶ Cū vo relatio rō-
nis possit sequi fundamentū.pz,sicut enim similitudo seq̄t
fundamētū sine omni fabricatione itellectus sic habitudo
accidentis ad subiectum sequit̄ natura3 accidētis:ꝛ tamen
illa habitudo est rōnis solum:vt ꝓbatur.5.metaphysice.q̄ T.c.20.
scia nō dicit̄ ad scientem nisi sola rōne.ergo ex natura co-
gnitionis diuine qua se cognoscit potest fundare respectū3
ad creaturā qui sit respectus rōnis. ¶ z° contra hoc q̄ ne-
gat absolutū3 posse habere esse per solam resultationem:ꝛ
q2 in ista qōne disputamus de intentione Cōmentatoris
an posuit creaturā cognosci solum resultatiue:ꝛ nō disputa
mus de veritate/ideo disputabiliter arguo.p̄mo ꝓbo q̄ Cō
mentator posuit aliqd̄ absolutū accipere esse solū per resul-
tationem:q2 accipere esse per causam agentem est accipere
esse per productionem proprie dictam:sed accipere esse ꝑ
dependentiam solum ad causam finalem hoc est accipere
esse solū resultatiue:quia hoc nihil aliud est dicere nisi co
q̄ finis est ita consequunt̄ ad eius esse.sed Cōmētator po-
suit q̄ ab eterno oia incorruptibilia que sunt absoluta acci-
piunt solum esse a deo sicut a causa finali.ergo lz Cōmenta
tor dixerit falsū3:tamen iste doctor qui de intentione Cō-
mentatoris ꝓbat fuisse q̄ deus scit alia a se:non oz negare
quin deus possit scire alia a se resultatiue:etiā si ista cogni-
tio esset res absoluta differēs a deo.ꝓbatio mi.primo per
p̄hm.z.metaphy.vbi loquitur de cā efficiente:dicens q̄ il- T.cō.4
lud qd̄ est maxime tale in vno quoq3 genere est causa oib⁹
aliis:ponit exēplu3 de igne qui est calidissimus de quo cer-
tum est q̄ est cā efficiens postea subdit q̄ eterna nō habēt
causa3:dicens/quapropter semper existentiū principia esse
verissima necesse est:non enim illis cā est aliquid vt sint.s3
non est vere simile q̄ velit equiuocare de causa in tam bre
uibus verbis.ergo negat eis causa3 efficientē. ¶ Et hoc ꝓ-
bat rōne.1z.metaphy.cōmēto.44.sic,agētis ꝓprie est ex-
trahere qd̄ est in potentia ꝛ facere in actu,sed eterna nō ha
bent potentiā precedentē actū suum vel esse suū3.ergo nec
causam agente3:cōcedit igit̄ q̄ non habēt agēs nisi superfi
cietenus. ¶ Posuit igitur Cōmentator q̄ solū3 habent de
causis extrinsecis finem:ꝛ de intrinsecis formam.vi.4.de
celo.cōmēto p̄mo dicit:res enim eterne nō habēt agēs nisi
ſm similitudinem neq3 habent ex quatuor causis nisi for-
malē ꝛ finale3:ꝛ si habeant aliquid.q.agēs non erit nisi in-
quātū est forma illi ꝛ conseruans ipsum. ¶ z° ꝓbo q̄ est
contra veritatem.quia que sunt.de 4ᵃ specie qualitatis sūt
absoluta:q2 aliter genus non predicaret̄ vniuoce de oibus
suis speciebus sicut nec ens vt ꝓbatur.3° metaphy.q̄ pre-
dicatur de absoluto:ꝛ respectiuo.sed figure ꝛ forme que sūt
de quarta specie qualitatis solum ꝓducunt̄ resultatiue.igi
tur ꝛc̄. ¶ Probatio.mi.p̄hs pertractans.7.phy.si.istā que- T.cō.5. ꝛ infra.
stionem an in figuris formis ꝛ habitibus:ꝛ horū3 remotio-
nibus ꝛ acceptionibus sit alteratio dicit q̄ nō est alteratio
in his:sed hoc fiunt cum quedam alterant̄. ¶ Ponit exē-
plum q̄ cum materia frigida vel calida fuerit alterata.cō-
sequit̄ q̄ materia fit cōdensata vel rarefacta:ꝛ vt dicit hic
manifestum est q̄ alteratio est circa calidum vel frigidū3
sed non circa densitatem vel raritatē:sed solum cōsequun
tur cum res rarefacta vel condensata accipit aliam formā
ꝛ figuram.ergo forma ꝛ figura non acquirunt̄ per altera-
tionem.sed solum cōsecutiue resultant.vide ad hoc multa
argumēta ibidē.Aristoteles ponit exemplū de forma sta-
tue:ꝛ forma domus:ꝛ hui9 que non sunt forme acquisite ꝑ
actione3 artificis:sed consequūtur ad cōpositionem ligno-
rum ꝛ cōiunctionē ꝛ copulationem colorū:ꝛ hui9. ¶ Ite3
habitus/virtutes/ꝛ malitie/sunt absoluta:ꝛ tamen non acq-
runtur per actiones:sed resultant ad terminos aliarū actio
num.ꝓbatio maioris:quia p̄hs ꝓbat q̄ virtus ꝛ habitus T.c.18.
sunt quedam perfectiones:ꝛ malitia ꝛ corruptio/remotio
perfectionis:quia tunc vnūquodq3 maxime est perfectus qn̄

pōt attingere ꝓprie virtuti.s.in generando suum simile.s
qđ est ꝑncipiū generationis ꝛ corruptionis est absolutum.
igr ꝛc.ꝓbatio mi quia pulchritudo ꝛ fortitudo ꝛ sanitas:
ꝛ huiꝰ.que sunt virtutes naturales/non sunt per se termini
alterationum.sed cōsequunt̃ alterationem que est cōmen-
suratio humoꝝ.¶ Aliud exēplū est de ebrio:ꝛ de dormiē-
te ꝙ cū cessant turbationes ꝛ somnitiones reuertuntur ad
naturam:ꝛ possunt bn̄ iudicare:ita ꝙ potestas non fuit tūc
nouiter acquisita:sed solum reuertit̃ finitis motibus turba
tionum ꝛ somniationū.sed qua ratione potestas potuit re-
uerti tanꝙ̃ effectus solū resultando/eadē rōne potuit a ꝑn
cipio infuisse tanꝙ̃ effectus resultans quādo ꝑncipalr ꝓ-
ducebat̃ anima in corpore:ꝛ sic habemus q̄ntū ad tres spe
6 articꝰ. cies qualitatis ꝙ pn̄t resultatiue ꝓduci.¶ Seqt̃ de.6.arti
culo.vbi de hoc qđ dicit ꝙ intentio Cōmentatoris fuit ꝙ
deus cognoscit que sunt extra se:sꝫ verū dicat iste doctor:
T.c.51. in hoc tamen argumēto exercitū ꝓbo cōtrariū:quia cum
Aristoteles arguebat quidē nō.12.meta.per tria argumēta
ꝛ finalr cōclusit ꝙ si sic/vilesceret intellectus diuinus.Cō-
mentator videns ꝙ contra Aristotelē erat euidens argᵐ.s.
ꝙ in deo esset imperfectio:q2 ignorātia est imperfectionis
trīdet ꝙ nō est īperfectionis:q2 ignorare aliqua.s.vilia me-
lius est q̄ scire ea.sed qui ponit se pro defensione alicuius
cōclusionis soluendo contraria videt̃ illius intētionis quā
defendit.ergo Cōmētator fuit intentiōis ꝙ deus nō cogno
sceret eas.¶ Itē aliud argumentū fit cōtra Aristotelē:q2
alterū priuatiuoꝝ videt̃ inesse nec̄io in apto nato.sed deus
cum sit intellectualis nature:imo tota natura intellectualis
eminēter natus est ad totā scientiam.g̃ si nescit oīa est sub
ignorantia aliquoꝝ.¶ Rn̄det Cōmentator ꝙ istud argu-
mentū posset defendi dicēdo ꝙ neqꝫ habitus:neqꝫ priua-
tio.i.neqꝫ scīa neqꝫ ignorātia creaturaꝝ nata est deo inesse.
Sed ista solū insunt intellectui que nō est sua actio.¶ 2ᵒ
hoc videt̃ ipse ꝓbare in fine cōmēti sic/omnis scīa aut est
vl̄is aut particularis:sed scīa dei non est vl̄is:quia scientia
vl̄is est in potētia que repugnat deo:nec particularis:quia
particularia sunt infinita:ꝛ hoc loquēdo de infinito qđ cō-
sequit̃ mām nō de infinito in vigore.sed infinitū qđ conse
quitur mām repugnat deo.ergo ꝛc.¶ Item Themi.posuit
ꝙ deus cognoscendo se subito cognosceret creaturas:sꝫ Cō
mētator dicit ꝙ nec intelligit verba Aristotelis nec demō
strationē:nō verba/ꝙ nos dicimꝰ ex verbis Aristotelis.ꝙ
deus intelligit se:ꝛ nihil extrinsecum:q2 demonstrationes
sue ꝓbant ꝙ in deo idem est intelligens:ꝛ intellectū:sꝫ fru
stra cōtradiceret sibi ꝑ verba ꝛ demonstrationes:nisi esset
opinionis ꝯtrarie.ergo ꝛc.¶ Nec mouent auctoritates q̄s
adducit iste doctor:quia quādo dicit ꝙ Cōmentator dicit
ꝙ scīa dei est causa rerū dicerent errātes cum Cōmētatore
ꝙ verū est ꝙ scīa qua scit se:ꝛ nihil extrinsecū est cā rerū.
vnde Cōmētator habuit istam imaginationē ꝙ sicut mo-
tus quo celū mouet̃ de necessitate nāe est cā generationis
in inferioribus nihil sciendo de eis/ita posuit ꝙ deus sciꝰ
a se nihil sciendo de creaturis de necessitate nature sue scīe
ꝓducit omnia.¶ Ad 2ᵐ quādo dicit̃:ꝙ ista ꝓducuntur a
deo tanꝙ̃ similia arti/diceret ꝙ artificialia dicunt̃ produ-
ci artificialiter:ꝛ quia ꝓducunt̃ ab agente intellectuali:ꝛ q2
fiunt a seipsis intellectis sicut domus extra a domo intelle
cta in anima.sed istud 2ᵐ est imperfectionis in intellectu
artificis ꝙ per se nō potest.ꝑmū est perfectionis:ꝛ ideo q̄n-
tum ad ꝑmū cōcessit Cōmentator ꝙ producant similia ar
ti:q2 ab agente intellectuali.¶ Ad 3ᵐ diceret Cōmentator
ꝙ deus est solicitus de oībus solicitudine influxus nālis:ꝛ
ꝯseruationis/nō solicitudine intellectuali cadēte super ea:
sicut celum est solicitū.¶ Ad vltimū quando dr̄/ꝙ deus
induxit eum in veritatē diceret ꝙ hoc fuit inductione nāli

qua disposuit bene nālia:ꝛ phantasmata:ꝛ per se ꝛ mediāti
bus causis aliꝭ:posuit enim ꝙ vnus melius intelligeret q̄
alius/etiam si vnus esset intellectus oīum:quia meliora ha
bebat phantasmata:ꝛ quādoqꝫ conuenientiores dispōnes
nāles a ꝑmo ꝑncipio ꝛ a celo:ꝛ aliꝭ celestibus.¶ Ex his
cōcludo ꝙ opꝫ eum incidere in cognitionē resultatiuā:q2
cōcedit ꝙ deus scit ea que sunt extra se:ꝛ hoc nō hꝫ a Cō-
mentatore:vt ꝓbatum est per istas auctoritates planas q̄s
adduxit nec per alias quas ponit Cōmentator in defendē
do Aristotelē vt ꝓbatū est:sed per eas habet̃ totū ꝯriū.igit̃
qui vult per intentionē Cōmētatoris saluare ꝓpositū opꝫ
recurrere ad auctoritates Cōmentatoris altercatiuas:sꝫ al-
tercatio sua fuit specialr cōtra Themi.vt pꝫ.12.meta.cōmē
to.51.post mediū:ꝛ ibi dicit contra eum ꝑmo q:·deus scit
se ꝛ nihil extrinsecū:ꝛ 2ᵒ dicit aliam ꝓpositionē ꝙ deꝰ nō
dicit̃ ignorare ea que sunt hic/sicut si aliquis sciret calorem
tm̄ non dicit̃ ignorare calorē in reliquis calidis:sed scire se
tm̄:ꝛ per seipsū tm̄ scire alia/hoc vocatur resultatiue:sicut
ꝓducere fundamentū tm̄:ꝛ per precisam ꝓductionē fun-
damenti relonē consequi hoc est relonē resultatiue ꝓduci
vt cōcedit in responsione ad exēplū meū.igitur iste doctor
venit in opionē meā de cognitione resultatiua. Qō.XII.

Utrum deum cognoscere alia a se resulta-
tiue seu cōsecutiue sit idē ꝙ intel-
ligere alia a se secūdario ꝛ idem ꝙ intellectum
diuinū terminari ad ea vere ꝛ ꝓprie.¶ Qui-
dam reuerendus doctor replicando cōtra me
reprobando cognitionem resultatiuam facit.6.per ordinē:
sed contra me sunt.5.solum de illis.primo probat contra
me ꝙ diuinū intelligere terminat̃ ad ea que sunt extra se
sicut ad obiecta scđaria.¶ 2ᵒ dicit/ꝙ explicādo positionē
meam ostendet/ꝙ ego hoc cōcedo de plano.¶ 3ᵒ ostendit
ꝙ rōnes sue nō sunt solute:q2 hoc ꝯcludant.s.ꝙ secunda-
rio:ꝛ ex ꝯñti creature terminant cognitionē diuinā.¶ 4ᵒ
per hoc soluit oīa argumēta mea dicens/ꝙ nō ꝓbant plus
nisi ꝙ deus cognoscendo se tm̄ sicut primariū obiectū ter-
minat̃ ad se sicut ad ꝑmarium obiectū.ꝛ ad creaturas sicut
ad scđariū:sed tm̄ dicit ꝙ hoc est vere terminari:ꝛ proprie.
¶ 5ᵒ ad quasdā spāles difficultates quas induxi de absolu
tis quibusdā qualr habent esse solū per resultationē cōtra
sex/faciā sex.ꝑmo ergo q2 doctor reprobat cognitionē resul
tatiuā ostendam que fuit oꝑ.Themistij negantis deū co-
gnoscere alia cōsecutiue seu resultatiue.¶ 2ᵒ ꝙ vel iste do
ctor negans cognitionē resultatiuā:incidit in falsam opio-
nem Themi.vel si dicat veritatē ꝯcedendo ꝙ deus cogno
scit ea terminatiue/scđario ꝙ in illo intellectu in quo verū
dicit de scđaria ꝙ incidit in opinionē meā de resultatiuo:
ꝛ sic frustra temptauit oꝑ.meam reprobare a principio de re
sultatiuo cognoscere seu ꝯsecutiue/ꝛ frustra argumēta mea
soluere ꝛ frustra pro se:ꝛ cōtra me argumenta ponere:ꝛ re-
sponsionē ad argumenta sua petere:ꝛ hoc vnico verbo ex-
pediam me de quatuor articulis suis.¶ 3ᵒ ꝙ si amodo vo
luerit stare in hac oꝑ.mea quā frustra reprobauit nō obstā
te ꝙ in re sit eadem cum opinione de scđario bene intelli-
gendo scđariū:tn̄ ꝙ melius poterit intelligere solutionem
difficultatū dicēdo/ꝙ cognoscit ea resultatiue seu cōsecuti-
ue q̄ per terminū suū dicēdo ꝙ intelligit ea scđario gene-
raliter accipiendo scđario.¶ 4ᵒ quia dicit/ꝙ ad cognosce
re creaturas scđario sequit̃ hoc est ꝓprie terminare:osten-
dam ꝙ si stricte voluerit accipere scđario sicut ego pro cō
secutiue cognoscere qđ nō hꝫ intentū suū.s.ꝙ ad hoc seq̄-
tur creaturas vere terminare cognitionē diuinā:imo hoc
nō est terminare nisi famose:ꝛ īproprie ꝙ Phs ꝛ Cōmen-
tator vocant derisibiliter in 2ᵒ physicoꝝ.nec valent ꝯñtie: T.c.
deus vere ꝛ ꝓprie itelligit ea.ergo vere ꝛ ꝓprie terminat̃.
¶ Quinto

¶ Quinto/qꝛ impugnat istum terminum consequentem vel resultantem/dicit ꝙ nõ habet̃ in cõmento.ostendam ꝙ lꝫ iste terminus consecutiue vel resultatiue nõ habeat̃ in cõmento vocaliter/habet̃ tamẽ realiter. ¶ Sexto ꝛ vltimo/quo ad incidentes difficultates que fuerunt de resultatiuo ꝙ nõ sũt solute.Sed ꝙ stant in robore suo. ¶ Sequit̃ de p̃mo articulo/vbi dicit doctor ꝙ apud Themist. fuit ꝙ deus in intelligẽdo se nõ simul intelligit creaturas: sed subito:ꝛ ideo quãtum ad modum istum de simul ꝛ subito reprobauit eum Cõmentator. ¶ Cõtra/positio Themist.fuit non solum/ꝙ deus subito ꝛ nõ successiue ea que sunt extra se intellexit:sed posuit istud falsum/ꝙ non intellexit creaturas per intellectionem sui. Sed ꝙ erant duo obiecta principalia intellecta:probatio hꝫ.12.metha.commẽto.51. ¶ Cõmentator tangit istam difficultatem dicẽs cum posuerimus ipsum intelligere subito:ita ꝙ in eo non sit successio intellectoꝝ.lꝫ non accideret lassitudo.contingit tñ ꝙ in eo sit multitudo:ꝛ ꝙ perficiatur per vilius.sed per te nõ requiritur ꝙ perficiat̃ per vilius: sed sit secũdarium obiectum:sed si sit primariũ vt habitum est per te in respondendo ad argumẽta mea:pꝫ ergo ꝙ posuit/ꝙ deus intelligendo se ꝛ creaturam intellexit ea sicut multa intellecta per se. ¶ Jtez infra dicit:sicut Themist.dixit ꝙ possibile est ꝙ intelligat multa intellecta subito.cõtra qð dicit Cõmentator:ꝙ h̃ cõtradicit sermoni nostro cuꝫ diximus ꝙ intellectus ꝛ intellectum in eo sunt idem omnibus modis:sed si posuisset ꝙ illa multitudo fuisset sicut obiectum p̃marium ꝛ secũdarium:Cõmentator non contradixisset sibi:qꝛ talem multitudinẽ p̃cedit Cõmentator imediate dicens:ꝙ sicut qui sciret calorez nõ dicitur ignorare naturã caloris in reliquis calidis:ꝛ dicit ꝙ sic est de sciẽtia dei ꝙ sciendo esse ꝙ est ipsiꝫ scire omnia:hic ponit obiectum p̃marium ꝛ secũdarium:ꝛ ad hoc ponit multa exempla que sunt in prima questione. ¶ Nota/ꝙ ista op.Themist.refutatur ab omnibus doctoribus tamẽ falso:omnes enim ponunt cum Aristotele ꝛ Cõmentatore ꝙ cognoscendo se cognoscit omnia aliter iste doctor:vt pꝫ versus finez.5. articuli sui:vbi exponit Themist.dicit ꝙ deus omnia intelligit per essentiam suam cuiusmodi sunt omnia secundario cognita nõ potest sic respõdere quoniam necessario omnia sint volita:igitur defendat se/ꝛ nescio quõ poterit. ¶ Tertio possent oĩa istatria leuiter solui ꝙ nõ cõcludũt nisi ꝙ creature fuerunt producte necessario:ꝛ necessario volite:ita ꝙ illa necessitas sit solum in esse intellecto:ꝛ eẽ volito:nõ in esse exterius producto.

Questio. XIII.

VTrum ordo originis in diuinis arguit illi p̃us ꝛ posterius. ¶ Quidaꝫ reuerendus doctor probat ꝙ nõ.primo/cui repugnat nõ esse repugnat posterius esse:qꝛ posterius in priori signo habet nõ esse. Sed simitio dei repugnat nõ esse cũ sit necesse esse actus purus nõ procedens de nõ esse ad esse:igit̃ ꝛc̃. ¶ Scd̃o/qꝛ que habent omnem similitatẽ in natura ꝛ intellectu:vnum nõ est p̃us vel posterius alio.Sed pater ꝛ filius in diuinis sunt hꝫ:qꝛ sũt relatiua:g̃ ꝛc̃. ¶ Confirmat̃/qꝛ in illo priori signo aut pater est ad se:aut ad filium.nõ ad se:qꝛ nõ est suppositum absolutũ.sed ad filiuꝫ.Ergo filius est.ꝛ ita sunt simul ꝛ habetur propositum. ¶ Propter qð dicit Athanasius:ꝙ in trinitate nihil prius/aut posterius ꝛc̃. ¶ Cõtra h̃ pono cõclusiones/p̃ª est.ostẽdẽdo ꝙ prima difficultas quã reputat̃ magnam nullam difficultatem facit in diuinis. ¶ Ubi intelligendũ/ꝙ cum dicit̃ pater est prior filio origine:ly p̃oritas/duo videtur dicere:p̃mo/ꝙ potest eẽ p̃ncipiũ a quo originatur filius.scd̃o/ꝙ cum pater sit prior filio pro tunc filius non videtur esse prius.primo modo vocatur prius a quo:dicitur enim prius:qꝛ ab ipso est alterum. scd̃o modo dicitur prius in quo:denotatur enim ꝙ sit aliqua mensura quantũcumqꝫ modica in qua precedit ꝙ prius est illud qð posterius est. ¶ Quibus premissis probo ꝙ non tangit difficultatem:qꝛ suum argumẽtum fundatur super h̃ ꝙ si in diuinis esset prior pater filio:ꝙ in illo priori filius esset non ens.Sed de tali priori ꝙ vocatur in quo nullus vnq̃ȝ voluit ponere ꝙ pater esset prior filio nisi qui scinderet patris ꝛ filij consubstãtialitatem:sed solum ꝙ ibi esset prius a quo:ergo ꝛc̃. ¶ Per hoc pꝫ ad argumentum p̃mum. ¶ Conclusio 2ª est/lꝫ nõ velim me ad hoc pro nũc determinare/ꝙ ordo originis ꝙ est prius a quo dicat prius:tamẽ gratia exercitij hoc probo:quere lib.1.di.6. ¶ Cõclusio tertia est/ꝙ scd̃a difficultas quã iducit.s.de simultate relatiuoꝝ concedit propositum:qꝛ cum sic arguit/prius ꝛ posterius sunt relatiua:sed ordo inter prius ꝛ posterius est prioritas ꝛ posterioritas.Ergo inter relatiua est prioritas ꝛ posterioritas. ¶ Respõdet/ꝙ inter prius ꝛ posteriꝰ est prioritas ꝛ posterioritas fundamentaliter accipiendo prius ꝛ posterius non relatiue ꝛ formaliter. ¶ Cõtra hoc concedit propositum:qꝛ per te in relatiuis fundatur accipiendo ordo est vere prius ꝛ posterius.Sed in generatione qua filius s̃m ordinez originis originatur a patre essentia:vt est principium elicitiuum in patre est fundamentuꝫ originationis actiue:ꝛ vt est formalis terminus in filio est fundamẽtum originationis passiue:ergo in diuinis habetur prius ꝛ posterius originis:ꝛ hec est cõclusio que intenditur nõ autem curatur ꝙ ibi sit prius ꝛ posterius:vt relatiue. ¶ Per hoc posset responderi ad argumenta de relatione ꝙ lꝫ inter ea non esset prius ꝛ posterius quãtum ad rationem corelationis: tñ ratione modi fundationis seu ordinis in fundendo. ¶ Per idez ad scd̃m quãdo dicitur in illo priori:aut pater est ad se vel ad filiuꝫ:dico si loquaris de priori in quo: vt argumentum videtur pretendere neqꝫ sic neqꝫ sic:qꝛ prius in quo nõ est in diuinis.si de p̃ori a quo.Tunc dico ꝙ lꝫ pater est a quo est filius:est simul cum filio ꝛ s̃m realem existentiam ꝛ s̃m relatiuam coexistentiam:ꝛ sic est suppositum relatiuũ.est tamẽ prior filio quo ad relatiuam fundationem. ¶ Quarta conclusio est/ꝙ illud qð tangit scd̃m argumentuꝫ ꝙ relatiua sic existũt simul natura ꝙ vnuꝫ relatiuoꝝ nõ potest actu existere in rerum natura s̃m esse relatiuũ formaliter nisi aliud coexistat:habet calũniam:ꝛ clare probatur in creaturis contrarium/de quarum relatione loquit̃ Arist.ibi. ¶ Hoc arguendo premitto/ꝙ aliquid esse realiter/ꝛ actualr̃/ꝛ formaliter relatiuũ potest intelligi dupl̃r. vno modo/ꝙ relatio consideretur quãtum ad quidditatem ꝛ formalẽ rationeꝫ relationis.que est ad aliud se habere. ¶ Alio modo quantum ad actualem concomitantem terminationem quãtuꝫ habet per terminum corellatiuum sibi oppositũ:vbi gr̃a:posita vna sola albedine in mundo ipsa potest considerari:vt est actu albedo cui actualiter inascitur quãtum est ex parte sui similitudo ad aliud albuꝫ possibile fieri/nõ tamẽ habet tantum oppositum ꝛ coexistentez terminantẽ eius corellationẽ:volo igitur probare ꝙ si actu existat aliquod tale fundamẽtum cui inatuꝫ est alteri assimulari vel equari/vel agere/vel pati:ꝙ ipsum est formaliter relatiuum:ꝛ non fundamentaliter tantũ:lꝫ eius oppositum non existat actu coexistitiuo:probatio inductiue in omni modo relatiuoꝝ. ¶ Solutio in alijs casibus specialibꝰ. ¶ Primo igitur in relatione modo vnius:suppono enim ꝙ quãdo Aristoteles probat ꝙ ad relationeꝫ non est motus:qꝛ aduenit alteroꝝ.s.preexistente non mutante:vt de albo ꝙ non assumit falsum:nec petit principium: quero tunc cum accipit hanc veram ꝙ relatio aduenit sine mutatione eius ꝙ pre-

cessit: ꝛ loquitur de genere relationis: ꝛ sicut de relatione for/
maliter: ꝛ non solum fundamentaliter: aut supponit ꝙ pre/
fuit in eo actu quidditas relationis. q. actu: ꝛ intrinsecus i/
nata sibi a principio: ꝛ habet ppositum ꝙ est realis relatio
ꝛ in actu: lꝫ non coterminetur per accidentalem coexisten/
tiam sui oppositi, aut ꝙ non: ꝛ tunc petit principium. probatio/
quia tunc solum prefuit in eo in potentia. sed ꝙ aliquod ens in/
fra totum ambitum entis sine alia mutatione facta circa eum
est propositio calumniabilis: ꝛ sic est petitio cuius nõ proba/
tur. de h. di. 30. articulo. 5. ¶ Item existente calefactiuo in
actu post ipsum dicitur ad calefactibile secundum formam que est
in calefactibili in potentia: quia calefactum non est sui calefa/
ctum: nec est causatiuum caloris iam existentis in actu. Sed
in calefactiuo actu existente est actualis relatio fundamen/
taliter non respectu calefactibilis: ergo relatio in actu in eo alte/
ro extremo nõ coexistente in actu: nec actu coterminante.
Probatio minoris: quia habitudo quam dicit calefactiuum ad ca/
lefactibile: lꝫ non sit in actu quantum ad concomitantiam a/
ctus exerciti. s. calefacere: tamen est in actu primo in ipso cale/
factiuo: actu enim calefactiuum: lꝫ non calefaciat. Sed esse i
actu primo est esse vere in actu quantum ad formas perma/
nentes: vt probatur in philosophia, ꝙ anima est actus corporis: lꝫ
sit in potentia ad agendum gratia relationis calefactiui vere
in actu: vt est relatio sequens fundamentum secundum esse perma/
nens, quod dico propter respectum actionis que fundatur in ca/
lefacere: fundatur vt est actus transiens: lꝫ oppositus termi/
nus sibi nõ coexistat actu ꝛ secundum actualem continuationem.
¶ Item nulla rosa existente in actu existentie possum ha/
bere actualem scientiam de ea. sed scientia illa erit actu rela
tio: ergo ꝛc. Probo, quia scientia illa actualis quam habeo non
erit respectu scibilis in actu existentis perpetue: nec potest
esse sine scibili omnino: quia esset actus sine obiecto terminan/
te. Igitur requirit in hoc casu scibile solum in esse obiectiuo
sed scibile solum in esse obiectiuo nõ existit actu in rerum
natura: hoc actu conterminant scientiam: ergo ꝛc. ¶ Arguitur
sic, quod est in actu ordinatum ad finem: est relatiuum tale ad fi/
nem: aliter enim nõ esset necessarium omnia agere propter
finem: sed operatio qua acquiritur finis ordinatur ad finem
ꝛ ordine ordinis precedit finem: quia ad hoc nõ exigitur ꝛc.
¶ Idem argumentum est de actu desiderii ꝛ spei, que sunt
quedam realia: ꝛ tunc respectu nõ habere. ¶ Item docto/
res pugnant argumentis adinuicem: vt per hoc veritas inqui/
ratur ꝛ dimissis iniuriosis verbis honorem inuicem se pre/
ueniant: vt aliis sint in exemplum humilitatis ꝛ modestie:
sed planum ꝙ hic sunt actualiter ordinati in finem qui nondum
habetur: ergo ꝛc. ¶ Dices, istud argumentum nõ est de re/
latione. Sed de respectu actionis secundum ꝙ terminus actionis
que est extrinsecus adueniens nunquam est sine respectu rela
tionis qui est intrinsecus adueniens: lꝫ econtra possit contin/
T.c.20. gere. ꝛ ideo. 5. metha. vbi loquitur de relatione reali mõ po/
tentie distinguit duos modos eius. vnum secundum potentias
ordinatas in actum precise. ¶ Aliud secundum actiones concomitan/
tes potentias. vnde dicit sic: actiua dico ꝛ passiua secundum poten/
tiam actiuam ꝛ passiuam sunt: ꝛ actiones potentiarum: vt ca/
lefactiuum ad calefactibile: quia ponit: ꝛ iterum calefaciens ꝙ
ad id quod calefit: ꝛ secans ad id quod secatur tanquam agentia.
¶ Item arguunt alii ad principale, materia dicitur relatiue
relatione reali ad formam, aliter nõ valeret argumentum
Com.70 Commentatoris. 1. physicorum. ꝙ materia nõ est sua potentia
ad formam: quia tunc substantia esset de predicamento ad aliquid:
ꝙ enim substantia sit de predicamento ad aliquid relatione
T.c.26. rationis non est inconueniens: etiam de deo. ¶ Etiam 2° phy/
sicorum. Probat, ꝙ considerans de materia debet considera/
re de forma: ꝛ econuerso. Probat per hoc, ꝙ considerans
vnum relatiuorum considerat de alio. Sed hoc intelligitur

de relatione reali, cum consideratio physici sit realis, ibi etiam
est actualis: quia quando actu est sub vna forma est in actu in
potentia ad alias omnes, aliter oporteret ꝙ ille potentie noui/
ter generentur in ea corrupta potentia: sed nõ dicitur rela/
tio ad formam quam habet. Sed ad formam producendam quam
nõ habet. igitur respectus realis est respectu non entis. Pro/
batio minoris: quia vbi est respectus fundatus super vnionem
seu inherentiam nõ est relatio, vbi autem fundatur in habitu/
dine ꝛ ad inherentia ibi est relatio. v. g. sciens non dicitur
ad scientem. Sed ad scibile. 5. metha. etiam pars nõ est relatiua T.c.20.
ad totum nec econuerso: nec actus ab subiectum: quia in his est
respectu vnionis ꝛ inherentie. Sed respectus qui est in/
ter formam habitam: ꝛ materiam est respectus fundatus in
vnione ꝛ inherentia: respectus autem qui est respectus for/
me nõ habite est fundatus in habitudine ꝛ additate. ¶ Ad
declarationem conclusionis est aduertendum, ꝙ aliud est relatiua
esse simul non secundum mutuam coexigentiam secundum mutuam actualem
existentiam: omne enim ꝙ in aliud est ordinatum seu aptitu/
dinem habens respectu alterius ipsa se requirunt secundum mu/
tuam coexigentiam: non tamen secundum mutuam actualem coe/
xistentiam: quia tunc res esset quando est sub sola aptitudine:
ꝛ sic actu existeret antequam actu esset. ¶ Sed ꝙ dicit Philosophus,
ꝙ ad aliquid sunt quecunque id quod sunt aliorum sunt: potest in
telligi ꝙ eo sunt aliorum seu ad aliud: ꝙ alia secundum mutuam
aptitudinem vel ordinabilitatem exigunt: lꝫ simul nõ coexi/
stant: vt probatum. ¶ Igitur fallacia est consequentis sic argu
endo, supra simul natura ꝛ intellectu. Igitur supra simul secundum
accidentalem coexistentiam. ¶ Et hec est determinatio Arist.
c° de ad aliquid. 5. metha. vbi vult ꝙ relatiua secundum positionem T.c.20.
dicuntur secundum tempora presentia preterita, ꝛ futura. Sed cla
rum est ꝙ relatiua que sunt secundum preteritum ꝛ futurum: quia fu/
turum dicitur ad faciendum nõ se requirunt secundum mutuam
actualem existentiam: sed secundum aptitudinem quandam quam actu
fundant per alterius coexistentiam in futuris: ergo ꝛc. ¶ Pro/
batio maioris: dicit enim sic: eorum autem que secundum potentiam ꝛ
secundum tempus iam dicuntur ad aliquid vt ꝙ fecit ad factum: ꝛ fa/
ctum ad faciendum. Sic enim pater filii dicitur pater. hoc qui/
dem enim fecit, illud autem passum est. ¶ Dices, repugnantia
intellectus est: ꝙ sit relatiuum: ꝛ nõ sit terminatum per aliud.
¶ Respondeo, oportet terminari ad aliud per alterius coexigen/
tiam: quia eo ꝙ ad aliud coexigit: sed nõ oportet per actualem con/
currentem existentiam: dices, ad nõ ens nõ est relatio. ¶ Ve/
rum est ad nõ ens impossibile: quia illud nõ est exigibile: ad ens
tamen possibile: quia illud est exigibile ꝛ ens: ꝛ exigibile sufficit:
quia respectu entis exigibilis potest dici aliquid ad aliud esse.
¶ Quinta conclusio, quam non pono vt eam tenear. sed vt difficul/
tates mihi soluantur vbi videtur ꝙ falsum assumit: in hoc ꝙ sup/
ponit relatiue: vt relatiua, nõ posse se habere secundum prius ꝛ poste/
rius: imo videtur, ꝙ non solum relatiua secundum realem existentiam: ꝛ
secundum realem fundationem se possint habere secundum prius ꝛ posterius:
sed vt sunt relatiua formaliter: ꝛ in correlatione se coexigunt:
quia predicamentum actionis ꝛ passionis sunt formati respe/
ctiui: ꝛ inter hec est prius ꝛ posterius: igitur ꝛc. Probatio maio/
ris: quia in assignatione ꝛ distinctione qua ponuntur distincta
predicamenta vnum diffinitur in habitudine ad aliud: actio
enim secundum quam in id quod subiicitur ꝛc. Et econtra passio est effe/
ctus ꝛc. Probatio minoris: quia cuius esse dependet ab alio
secundum quandam illationem ꝛ acceptionem esse ab alio idem est po/
sterius: per hoc enim volebat doctor probare ꝙ filius nõ est po/
sterius: quia habet idem esse cum patre ꝛ nõ recipit esse cum eo:
sed passio est effectus illatusque actionis: igitur ꝛc. ¶ Item que
sunt idem re absoluta si differant hoc est formaliter per ra/
tiones respectiuas: ponit Philosophus exemplum de via ab Athe/
nis ad Thebas ꝛ econtra: sed sic est de actione ꝛ passione
vbi ibidem dicit ꝙ sit vnus motus: ergo formaliter respe/
ctibus

cibus dixi.

Queſtio.XIIII.

VTrum rõnes phoꝝ ponentiũ mundũ eternũ de facto cõcludant pbo bono ꝙ ſic:q2 ſi ſit/idem ſimul eſſet ⁊ nõ eēt.
¶ Contra/ſi pes ab eterno ſtetiſſet in puluere ab eterno fuiſſet veſtigium. ¶ Hic aduertẽdum ꝓpter titulum qõnis: ꝙ quãdo phi reprobantur per fidẽ:q2 tunc phyloſophãtes eam modicum reputant. Et ideo iuxta titulũ in hac materia/⁊ ſimilibꝰ:vbi phi ſentiunt ꝯtrarium fidei volo eos reprobare per principia ꝓpria.p̊mo ergo formabo rõnes phoꝝ quibus ꝓbant mundũ eternũ.¶ Scdo/eas reprobabo per principia ꝓpria ⁊ per eoꝛũdem principia ꝯtraria. ¶ Circa primũ ſciendũ/ ꝙ phi diſcordãt a theologis/ꝙ ponunt deum eſſe cãm qui cauſat modo nãe:chriſtiani ponunt eũ cãm modo voluntatis.¶ Alie ſecte ꝯcedunt deũ eſſe cãm diuꝫ:vel mõ nãe: vel modo voluntatis. ¶ Et h̄ ſm phs ⁊ Com. vt ſm oẽm op̄.ꝓbant mundũ eſſe eternum:tripl'r h̄ ꝓbant. p̊mo ſi eſſet modo nãe. ſcdo ſi mõ voluntatis.tertio ſiue ſic ſiue ſic.
¶ Phi ſm primã viam arguunt ſic/oẽ ens nãle nouiter factũ ſit ex aliq̄ potẽtia ꝓcedẽte ipſuꝫ:q2 ex nihilo nihil ſit in hoc ꝯueniunt oẽs qui de nã locuti ſunt:hanc ꝓpoſitionẽ deducit Cõmentatoꝛ cõmen.4° in 8° phyſicoꝝ vltra medium:⁊ dicit ꝙ hoc notũ eſt per ſe:⁊ ꝙ oẽs antiqui cõueniunt in hoc:ex qua arguit ſic/ſi ponat̄ mundus nouiter fieri.Ergo anteꝗ̄ fiebat fuit in potẽtia vt fieret:q2 ſi in aliquo inſtanti habuiſſet formalẽ repugnantiam vt eſſet aut fieret in perpetuũ repugnas: ſed ſibi fieri.7.g.q2 formal'r repugnat nihilo vt aliquid fiat de eo:ſicut hoc repugnat ſibi pro vno inſtãti ita in perpetuũ repugnat ſibi/ſm oẽs phos.Sed omne ens quãdo eſt in potentia ad aliam formam tunc eſt in actu ſm aliaꝫ formam:⁊ in hac ſicut dicit vt in prima cõcoꝛdant omnes antiqui. Ergo non eſt dare quãdo materia fuerit ſine omni forma i actu:⁊ ſic fuit ſemper ſub forma.¶ Item cõmen.6.arguit ſic/omneꝫ motuꝫ precedit aliquid in potentia/puta mobile:vt pꝫ ex diffinitione motus:ſed illud mobile ſeu ens in potẽtia qõ precedit/fuit factum per motũ precedẽteꝫ. Ergo motus ante illud mobile: ⁊ iterum iſte motus preexigit mobile:⁊ illud mobile fuit iterum factũ per motum:⁊ ſic procedet̄ in infinitum in ante accipiẽdo motum ⁊ mobile. ¶ Item cõmẽto.4.ſi ab agente antiquo/qõ quieuit tempoꝛe infinito ꝓuenit noua actio.opꝫ ꝙ illic adſit cauſa q̄ facit illud agens agere in illa hora noua pluſꝗ̄ in precedẽte:ſed impoſſibile eſt:vt p̊ma cauſa agens munduꝫ aliquid recipiat a quacũqꝫ alia cauſa que faciet p̊mũ agere/cum prius non egerit.Ergo ſemper fuit agens ſuũ motũ:⁊ ita motus eſt eternus:⁊ conſimil'r mũdus qui eſt effectus eius. Probat maioꝛẽ cõmẽ.6.q2 ꝙ motoꝛ perfectus mouet modo ⁊ nõ ante.hoc nõ erat/niſi q2 ante nõ habebat diſpoſitionem qua erat poſſibile ipſum mouere:puta ꝙ nõ approximat̄ paſſo:q2 erat impeditum: vt dicit infra.ergo cum perfecta fuerit in ipſo illa diſpoſitio: tunc incipiet mouere.ſ.igit̄ cum ſibi adſit cauſa approximãs ipſuꝫ paſſo:vel amouens impedimẽtuꝫ:tunc nouiter aget:⁊ ſic pꝫ maioꝛ ꝙ noua actio nõ ꝓuenit:niſi q2 illic adeſt cã noua que facit ⁊c̄. ¶ Itẽ cõmento.7.probat eandẽ ſic. Si motoꝛ p̊mus quieuit ab eterno longo tẽpoꝛe.Ergo ita habet proportionẽ ad primationẽ quietem/ſicut ad motuꝫ.Sed omne agens ꝙ poteſt non agere:⁊ eſſe ſub p̊uatione ſui effectus. Si nouiter debet agere requirit̄ neceſſario cauſam agentem circa ipſum per cuius preſentiam vel abſentiam nouiter agat:cuꝫ p̊us non egeret:⁊ ita pꝫ maioꝛ prima. ¶ Iſtud eſt argumentũ
T.c.48 Ariſtotelis ⁊ Cõmentatoꝛis 2° phyſicoruꝫ: q diffiniendo agens diuiſit contingens equalit̄ er. ¶ Scdm ſcdam viã arguunt ſic cõmento.48.animalia habentia voluntatem ⁊ potentias rationales:⁊ que poſſunt equaliter in motuꝫ ⁊ quietem nõ incipiunt nouiter moueri propter aliaꝫ reuocationem factaꝫ in eis ab agente extrinſeco/vel ab anima. probat primo exemplo:puta vt cum aer extraneus calefacit ipſa vel frigefacit:tunc incipit in aliquo ex tali paſſione aliqua concupiſcentia vel appetitus:⁊ tunc incipit animal mouere poſtꝗ̄ non mouebatur.Si ergo aliquis conceſſeris iſtud antecedens ꝙ primus motoꝛ eſſet agẽs voluntarium:⁊ ꝙ in antiquo longo tempoꝛe habuit eandẽ ꝓpoꝛtionem ad motum ⁊ quietem.ſ.ad motum producendum vel nõ producẽdũ ex ꝯceſſione illius antecedẽtis neceſſario opoꝛtebit ꝯcedere ꝙ ſi nouiter moueat:⁊ nõ ante ꝙ h̄ ſit per nouam tranſmutationẽ ſeu nouã volitionem.Sed talis nouitas eſt impoſſibilis deo qui nõ mouetur/nec mutatur:ergo ⁊c̄. ¶ Confirmat Cõmentatoꝛ hanc rationem 8°phyſi. Com.15.
inſtando per reſpõſionẽ quã ponunt chriſtiani dicẽtes ꝙ deus ab eterno habuit actuꝫ voluntatis ꝙ produceret ſoꝛtem ad preſentiã hoꝛe qua producebatur: ⁊ ſic fuit determinatus:⁊ non in equali ꝓpoꝛtione ad producẽdum ⁊ nõ producendum:⁊ ſic nõ ſequitur/ꝙ aliqua noua tranſmutatio ſeu noua voluntas ponat̄ in deo quãdo ꝓducit.¶ Cõtra cum arguit Cõmentatoꝛ/p̊mo ex remotione cãe ſic:q2 ille actus voluntatis eternus ſolum fuit cauſa remota productionis ſoꝛtis in preſentia iſtius hoꝛe: q2 ſi actus iſte ab eterno fuiſſet cauſa proxima ab eterno fuiſſet ſoꝛtes ꝓductus:preſentia antẽ illius hoꝛe in qua deus diſponit producere ipſum:⁊ ipſa concupiſcẽtia cadens ſuper preſentiam iſtius hoꝛe erit cauſa ꝓxima ad agendũ nouiter iſta ⁊ non ante. Sed vbicũqꝫ eſt cauſa ꝓxima:ipſa eſt diſpoſitio ad determinandum cauſam remotam:⁊ maxime in voluntarys eſt hoc verum.Ergo ſequitur ꝙ antiqua illa voluntas habet nouam volitionem tanꝗ̄ cauſam diſponentẽ ⁊ determinantem. ¶ Item ſcdo/ex indifferentia cauſe arguit̄ ſic:q2 etiam in voluntarys ſic eſt ꝙ mouẽs indifferens qõ mouet cum prius non mouebat: opꝫ aliam propoꝛtioneꝫ fieri inter ipſum ⁊ motum que ante nõ erat:ſi non/nõ magis mouebit nunc ꝗ̄ prius.id autem per qõ voluntas antiqua poſſit habere nouam propoꝛtioneꝫ quã primo nõ habebat non videtur aliud niſi preſentia tẽpoꝛis ſm quam congruit ipſi voluntati mouere cum prius nõ mouit. Ergo habet̄ vt prius ꝙ cauſa ꝓxima cõcurrens cũ voluntate antiqua eſt preſentia tempoꝛis cõgrui:⁊ qua ratione pẽdebat a preſentia tempoꝛis congrui pendebat ab appetitu cauſato ab ipſa preſentia: ⁊ ita requirit̄ ibi noua diſpoſitio determinans ꝙ eſt propoſitum principale. ¶ Item tertio/arguitur cõparando cauſam ad id in qõ debet agere:ſic quãdo ponitur voluntas antiqua in actu:tunc habẽt anciquũ volitum ſibi coꝛreſpondens.Ergo ſi antiqua voluntas poſt ponit aliquid facere hoc non eſt: niſi q2 illud volituꝫ qõ poſtponit facere deficit ſibi ⁊ non coexiſtit cũ eo tempoꝛe ſue volitionis antique ſm talem diſpoſitionẽ ſm quaꝫ debet ſibi coexiſtere vt ipſum fiat: q2 da ꝙ non deficiat ſibi in antiqua volitione. Sed ꝙ ſit in debita diſpoſitione ꝙ fiat:tunc neceſſe eſſet illud volitum qõ poſtponit facere eſſet ſimul in effectu cum antiqua voluntate ſicut ſuum antiquum volitum eſt ſimul cum ea. Sed diſpoſitio illa que tunc deficere imaginatur cum agens ponitur voluntarium ⁊ nouuꝫ maxime videtur preſentia tẽpoꝛis congrui ⁊ nouus appetitus vt fiat: ergo habetur vt p̊mo:ꝙ cauſa proxima concurrens cuꝫ voluntate antiqua eſt preſentia tempoꝛis congrui cum noua volitione.⁊ dicit Cõmentatoꝛ:ꝙ illud fundamentum impoſſibile eſt:vt Com.15
negetur ab homine per ſuam intrinſecam rationem. Sed ſi negetur hoc erit per ſuam extrinſecaꝫ rationem. ¶ Itẽ

⁊ quarto arguit sic ex parte rõnis agendi. Vñ distinguit
Cõmentator ꝙ mouens dicit̃ multis modis: mouens enĩ
mouet absq3 hoc ꝙ procedit cum appetitus aut voluntas
aut desiderium/aut quodcũq3 volueris eum appellare: ⁊
illud vocatur mouens naturale. Aliud est mouens ꝙ pre-
cedit appetitus: ⁊ dicitur actio voluntaria/tunc arguit sic:
quãdo creatura nouiter produceretur per actionẽ volun-
tariam quãdoq3 precedit appetitus: aut ergo ille appeti-
tus qui est ratio agendi in proposito ꝙ precedit illam ac-
tionem in proposito voluntariam nouaz est actus volun-
tatis antique ⁊ eterne: ꝙ non potest esse: q2 sicut ad nouaz
voluntatem: sequitur suum nouũ volitũ in esse statim: sic
ad antiquaz voluntatem sequitur antiquũ volitum: ⁊ ista
creatura fuisset ab eterno: aut ille appetitus qui precedit
actionẽ illam est nouus appetitus ⁊ habetur propositum
principale. s. ꝙ noua actio non procedit nouiter a deo vbi
assumit illic aliqua noua causa cõcurrẽs cum antiqua vo-
luntate. ¶ Confirmat istud. 5. ex comparatione rationis
agendi ad alia concurrentia codez modo videntur se mu-
tuo exigere extrema: ⁊ mediũ in noua voluntate sicut in
antiqua: sed in voluntate antiqua: necesse est vt extrema
sint antiqua. s. vt appetitus sit antiquus ⁊ voluntatũ anti-
quuz: ⁊ vt medium. s. velle sit sine principio/⁊ sine fine/ꝙ
probat a destructione consequẽtis quoniã si volitum de-
ficeret: id est non fuerit eternũ: ⁊ voluntas definit: ⁊ si defi-
nit voluntas/definit appetitus. Ergo eodem modo erit in
voluntate noua/ꝙ ad presentiã noui voliti erit nouus ap-
petitus: ⁊ sic habetur principale propositũ. ¶ Tertia cõ-
clusio/vbi arguitur sic: cõmen. 9. siue primus motor agat
modo nature siue voluntatis: si nõ nouit ab eterno: sed no
uiter. ergo opz/ꝙ cum nouiter inceperit mouere ꝙ aliqua
mutatio facta fuerit in ipso vel in mobili/qð mouetur/ꝙ
probat: quia cum mouens ⁊ motum sicut de caplo ad ali-
quid. si nouiter incipit motus inter illa opz ꝙ inter ipsa i-
cipiat relatio noua que prius nõ fuit: sed omnis relatio se-
quitur transmutationem. Ergo opz ꝙ fuerit mutatio vel
in mouente/vel in moto/vel in vtroq3: ⁊ sic si motus ince-
pit ante motum erit motus. ¶ Item textu. 11. arguit phs
sic/impossibile est imaginari tẽpus sine instãti: sed instans
semper est finis preteriti/⁊ initiuz futuri. Ergo ante omne
instans fuit tempus: ⁊ post omne instans erit tempus. sed
ꝙ semper potest accipi in ante ⁊ in retro est eternum. Er-
go tempus erit eternum. Ergo etiã motus ⁊ mundus per
2us artic. consequẽs. ¶ Sequitur de 2o articulo/vbi pmo contra p-
mam viaz procedo per tres cõclusiones. prima/ꝙ propo-
sitio dicens/ꝙ oẽ qð fit: fit ex potentia precedẽte: ipsa est
falsa ⁊ contradicit phie. ¶ Scda est/ꝙ propositio dicens
si agens naturale nouiter agat ꝙ opz ipsum determinari:
est ꝯtra phiaz. ¶ Tertia ẽ/ex dis respõdere: pmo ergo p-
bo/ꝙ phi sibi contradicant in hac materia. probatio: quia
creatura ponitur ab eterno producta sm phos in aliquo.
Ergo esse: ⁊ tñ sm eos non requirit potẽtiam precedentez
ex qua fiat: igitur nec si nouiter fiat: ⁊ ita sequitur sm eos
ꝙ contradicant ꝓpositioni sue quã dicunt per se notã. s. ꝙ
omne ꝙ fit/fit ex potentia precedente: probatio antecedẽ-
tis: quia si deus produxit creaturam ab eterno: vt ipsi di-
cunt/siue per modum cause finalis/siue efficientis: deus in
ratione cause precessit ordine nature effectum suuz: sed in
illo priori quo cã prima precessit effectum suum: effectus
fuit omnino nihil in se: quia in illo priori quo precessit fu-
it solum ens in causa sua: ⁊ sic nihil in se. Ergo si creatura
sit eterna tñ producta fuit ex nihilo: ⁊ nõ ex potentia pre-
cedente. ¶ Hec ratio fortiter deducitur in quolibet. 1. q.
6. An phylosophi negauerunt creationem: ⁊ q. sequẽte ar-
ticulo scdo. ¶ Consequentia probatur/ꝙ nõ repugnat rei

pro vno instanti nõ repugnat ei pro quocũq3 instanti: vbi
gratia: sicut dicunt doctores si in Paulo poterãt simul sta-
re visio: ⁊ fides pro vno instanti: ⁊ p quocũq3. Ergo si in p-
mo instanti ab eterno potuit creatura fuisse producta sine
potentia precedente ex qua. ergo ⁊ in quacũq3. ¶ Confir-
matur/q2 propositio dicens/ꝙ que non repugnat rei pro
vno instanti: nec pro quocũq3 maxie habet veritatem de
repugnantia formali: q2 illa specialiter impedit. Sed ꝙ
phi dicunt ꝙ omne qð fit: fit de potentia precedente: hoc di-
cunt propter formalem repugnantiã quã ponunt inter ni-
hil ⁊ aliquid. Cõmentator enim. 8. physicoꝝ: cõmento. 4.
dicit qð sarraceni posuerunt aliquid fieri ex nihilo: q2 ali-
ter prima causa fuisset diminuta ⁊ imperfecta. Respõdet/
ꝙ non est imperfectio: nec diminutio in agente si non pos
sit agere impossibile: sed impossibile habet suam impossi-
bilitatẽ propter formalẽ repugnantiam/vt pz: quia impos
sibile est contradictoria simul esse vera: ergo ⁊c. ¶ Item
phs ⁊ Cõmẽtator imaginantur/ꝙ ea necessitate qua de-
us ponitur in esse ab eterno celum ⁊ intelligentie per quã-
dam resultationem recipiunt esse ab eo: sicut a causa fina-
li tantũ sine omni potentia precedente: vt pz. 4. de ce. cõ-
mento pmo: eterna nõ habent de quatuor causis: nisi for-
malez ⁊ finalem. De hoc satis. 1. q. 2. libro: sed eadez proba-
bilitate qua concederet ꝙ celum recipit esse per quãdam
consecutionem eadem concederet de productis in tempo-
re: ergo ⁊c. ¶ Probatio minoris: causa enim quare celuz
⁊ alia consequũtur esse: ponitur/q2 hoc est perfectionis seu
eminentie in deo ꝙ ad positionẽ eius in esse celum ⁊ alie
intelligentie accipiunt esse. Sed ꝙ in hora huius tem-
poris resultarent aliqua in esse hoc denotaret nobilitatem
⁊ perfectionem primi: ergo ⁊c. Probatio maioris/cum ip-
si ponunt/ꝙ talis consecutio creaturaruz in esse solum re-
quirit deum: tamẽ in ratione cause finalis non efficientis.
Sequitur/ꝙ nulla potentia ex qua fiebant precessit eoruz
esse: hoc pz. tota enim ratio Cõmentatoris. 12. meta. cõmẽ-
to. 44. quare eterna non habent agens est: q2 agẽs specia-
liter precexigit ens in potentia non finis: igitur ⁊c. ¶ Itez
ad principale probo/ꝙ etiã nouiter: ⁊ ex tẽpore Phus ali-
quid posuit fieri ex nihilo: ⁊ sic cõtradicit propositioni ꝙ
omne ꝙ fit: fit ex potentia precedente: quia. 16. de anima- In tracta-
libus ponit aiam intellectiuã non educi de potentia mãe: tione Theo
sz de foris aduenire. sz de foris aduenire sic/ꝙ nõ educat̃ dori est i
de potẽtia mãe: seu potẽtia subiectiua est fieri ex nihilo: ⁊ 2o de gña-
non de potentia preuia: ergo ⁊c. Probat phus ibidem ma tione aia-
iorez: ⁊ ex intẽtione disputat: vtrum intellectiua educatur liũ cap. 3.
de potentia materie: sicut cibatiua ⁊ aialis: ⁊ arguit fortiter
sic/cuius operatio est separata: ⁊ non cõmunicat cum ma-
teria supple sic ꝙ non requirit potentiam materialẽ edu-
ctam de potentia materie ⁊ principium operandi est sepa
ratum sic ꝙ non educitur de potentia materie. Sed intel-
ligere est operatio que non cõmunicat cũ corpore sic sal-
tem intelligendo ꝙ educat̃ de potentia materie subiecti-
ua alicuius virtutis corporalis: sicut operationes cibatiue
⁊ animales. Ergo anima intellectiua sic est forma corpo-
ris ꝙ non educitur de aliqua potentia subiectiua: sed de
foris: ⁊ ex nihilo. ¶ Item. 7. metha. dicit Cõmentator cõ-
mento. 31. ꝙ Aristoteles rationalr posuit imponendo mo-
uens separatum in factione virtutum intellectuũ: ⁊ est h
ratio sua: quia virtutes intellectuales non sunt miste cum
materia: sed non mistum cum materia necessario genera-
tur a non misto cum materia. Ergo necesse est virtutes in-
tellectuales esse ab agente separato sine omni potentia in
materia presupposite: ⁊ ita fieri ex nihilo. ¶ Item hoc pz
intuendo modum quo Aristoteles creationem negauit: ⁊
modum quo posuit: quãtũ ad modũ quo negauit quo ad
intentionem

intentionem Aristotelis ⁊ Cōmentatoris est notādum ꝙ
ponentes creationez:vt recitat Cōmentator.12.metha.cō-
mento.18.diuidunt:q2 christiani ponunt totum creari de
nouo ⁊ de nihilo. ¶ Alij sicut Auicen. ⁊ posteriores phi
posuerūt ꝙ creat formaz:⁊ ponit eam in materia:⁊ non so
lum intelligendo de formis datis per putrefactionez:imo
intelligitur de omnibus formis: vt pz.7.metha.cōmento
31.⁊ istos duos modos creationis negat Aristoteles hic:⁊
in.12.18.⁊ ita vniuersaliter negat Aristoteles creationez in
omnibus rebus materialibus que subijciuntur motui celi:
⁊ hoc est qḋ dicit Cōmentator.7.metha.ↄcludit in fine cō-
Com.31. tra Auicēnā ⁊ alios datores formarum sic: ꝙ impossibile
est dare aliqḋ tale agēs qḋ sit non corpus:⁊ dator formaꝝ
ſm Auicēnā:q2 vt supra dictuz est:impossīe est vt transmu-
tans transmutet materiam:nisi mediante aliquo corpore
non transmutabili.s.corporibus celestibus.Sed intelligē
tie non sunt ipsa corpora celestia. Ergo impossibile est vt
intentiones separate dent aliquā formam formarum mi-
starum in materia. ¶ Ecce negat datorem formarum in
his que subsunt transmutationi celi:quātum igiť ad modū
quo ponit.pz ꝙ dupliciter ponit creationē generaľr quo
ad omnia que ab eterno receperunt esse per dependentiā
ad primum sicut ad causam finalem: vt pz in duabus ra-
tionibus specialiter quo ad intelligentias:vt pz in quarta
ratione singulariter quo ad intelligentiam nostram:vt pz
in scḋa ratione. ¶ Ex precedentibus potest confici ratio
talis abbreuiādo ſm ꝙ tactum est in his rationibus tripli
citer:posuit creationē dupliciter:vt quādo ab eterno crea-
ture corporales ⁊ incorporales accipiebant esse per depē-
dentiam ad primum.Alio modo in tempore:puta in infu-
sione anime intellectiue: sed qua ratione posuit creationē
in his de facto potuit posuisse creationez de poſſi in oībus
entibus.Ergo negando creationē: ⁊ ponendo omnia fieri
ex potentia precedente contradixit sibi. Probatio mino-
ris pz supra:quia tota causa impossibilitatis creationis as-
signatur propter repugnantiam formalem:⁊ transcenden-
tem que est inter aliquid ⁊ nihil in omni genere:⁊ in omni
modo entis ſm phos: per hoc pz respōsio ad duo. prima
dicēdum ꝙ verum est ſm phos de formis que sunt miste
cum materia:vt patuit ex notula:sed non est verū de alijs
entibus eternis:nec de intelligētia nostra:vt probatuz est;
⁊ qua ratione non est verum de illis:nec erit verū de qui-
buscūqz alijs:vt probatum est supra. ¶ Ad scḋm quando
dicit omne qḋ fit:fit per motum precedentem:dicendum
ſm phm:ꝙ verum est de formis mistis cum materia nō
tamē de eternis:nec de nostra intellectiua. ¶ Scḋa con-
clusio est ostendere ꝙ alie rationes due que fundantur su
per hac propositione ꝙ si deus nouiter ageret. Oporteret
eum determinari per dispositionē nouaz sunt contra phy-
losophiam. Probatio ꝙ est falsa de deo si sit agens natu-
rale : quia non minoris virtutis est deus in per se noui-
ter agendo sine determinatione noua:etiaz si omnia agat
modo nature q̄ agens naturale creatum : tam vniuocum
q̄ equiuocum . Sed vtrūqz agens posito ꝙ essent eterna
possent agere sine nouo determinante:ergo ⁊c. ¶ Proba-
tio minoris q2 si lux esset eterna:⁊ non differret in eo actio
a substātia si crearetur nouum perspicuum nouiter illu-
minaret nulla noua dispositione adueniēte:⁊ idem exem-
plum est de sole posito ꝙ esset eternus : ⁊ esset sua actio.si
lutum congelatum nouiter crearetur sine noua dispositio-
ne adueniente constringeret lutum:⁊ dissolueret glatiem:
sed vtraqz conditio conuenit deo.s.ꝙ est eternus : ⁊ ꝙ est
sua actio:ergo. ¶ Confirmatur:ideo enim concedimus ꝙ
agens equiuocum agit effectuz sine noua dispositione ad-
ueniente ⁊ determinante:quia agens virtuale seu equiuo-
cum sufficienter determinatur ad effectus distinctos per
distinctionē in potentijs passiuis:pz in luto congelato. sed
deus est agens virtuale ⁊ equiuocum:⁊ concedentes crea-
tionem concedunt ꝙ alia potentia passiua que est non re-
pugnantia ad esse contingit alteri ⁊ alteri creabili:igiť cō-
tra phos concedentes creationē ꝙ probatum est hic con-
tra primam viam:nihil valet argumentuz de nouo deter-
minante. ¶ Tertia conclusio est respōdere per hoc ad ar-
gumentum:ad primuz quādo dicitur ꝙ si antiquū agens
nouiter agat:opz nouum agens nouiter determinari.non
est verum de agente qḋ a principio erat determinatum a
parte sui:sicut sol eternus vel lux eterna si essent sua actio
essent ab eterno determinata ad suas actiones : ⁊ maxime
deficit a veritate vbi correspondēt diuerse determinatio-
nes in potentijs passiuis eis correspondentibus quorum
vtrūqz probatur competere deo. ¶ Contra secundaz viā:
que fundatur super hoc ꝙ si deus nouiter ꝓduceret:⁊ vo-
luntarie ꝙ opz voluntatem nouiter determinari:facio du-
as conclusiones. ¶ Prima ꝙ propositio de nouo deter-
minante est falsa. ¶ Scḋa ex eius reprobatione soluere
argumenta:arguo ergo primo ex precedentibus:quia qua
ratione hoc esset veruz de agente voluntario ⁊ de natura-
li hoc pz:quia supra probauit de naturali ꝙ si nouiter mo-
ueret ⁊ diu quieuerat:ꝙ hoc erat per nouam dispositionē
contingentem . Sicut hic arguerat ꝙ nouum appetitū:sz
hoc probatum est falsum de agente naturali per totum p̄-
mum articulum:ergo ⁊c. ¶ Item hoc reprobatur lib.1.
q.1.de eternitate mundi ar.2.b. ¶ Itez probo ꝙ proposi-
tio est falsa de agente voluntario : quia non minoris vir-
tutis est voluntas diuina ex se siue determināte q̄ volun-
tas mea.Sed ego qui voluntarie nūc produco aliquez ef-
fectum poteram me voluisse producturum eum decē an-
nis elapsis:⁊ semper stetisse in eadem voluntate:quo po-
sito producerem nouum effectuz volantate sine noua de-
terminatione : igitur ⁊c. ¶ Item voluntas non requirit
nouum determinans:quādo ipsa est determinata per an-
tiquā scientiam:⁊ per antiquā conformitatez ad illam sci-
entiam:quia si sic.frustra fuisset determinata per illas an-
tiquā scientiam ⁊ conformitatem:etiā cum nō sit nata de-
terminari nisi per scientiam ⁊ conformitatem : si exigeret
vtrāqz nouam cum antiquis hinc inde habitis essent due
forme eiusdem rationis respectu eiusdem effectus in eo-
dem.Sed sic est in proposito : q2 per omnes phos sicut ⁊
theologos:sz deus ignoraret que sunt extra se acquirendo
scientiam ab his:tū scit omnia ⁊ omnibus modis quibus
sunt factibilia scientia sua eterna qua scit essentiam suam:
etiam scientia determinata.s.vt omnia fiant modis qui- 12.me-
bus cōgruit ea fieri:quia Cōmentator vult ꝙ deus habet tha.cō.
solicitudinem de his que sunt extra:⁊ certum est etiaz ſm 37.
phos qui ponunt in deo de potentijs anime intellectum
⁊ voluntatem ꝙ voluntas dei concordat cum scientia sua:
ergo ⁊c . ¶ Scḋa conclusio est respondere per hoc ad ar-
gumenta:quādo dicitur ꝙ voluntas antiqua non agit no-
uiter:nisi propter aliam renouationem factam ab anima
vel appetitu.Dico ꝙ non est veruz vbi voluntas antiqua
erat determinata per antiquam scientiam ⁊ per antiquaz
conformitatem voluntatis:⁊ appetitus ad scientiam illaz.
¶ Ad tria argumenta que facit Cōmentator contra re-
sponsionem istam.Ad primā cum dicit:ꝙ voluntas anti-
qua est causa remota:quia si fuisset causa proxima:creatu-
ra fuisset ab eterno:⁊ sic per cōsequens presentia istius ho-
re:⁊ concupiscentia noua.s.causa proxima . Dicendum ꝙ
antiqua erat proxima:nec sequitur ꝙ creatura erat eterna:

quia lz ab eterno voluntas per scientiam antiquaz: ⁊ con/
formitatem determinata fuit ad presentiaz istius hore/nõ
tamẽ pro eterno fuit determinata.sed pro presentia istius
hore:sicut determinatio voluntatis qua heri volui deter/
minare istam questionez pro isto die sufficit sine noua vo/
luntate: non intelligas ꝙ fuit determinata pro hac hora/
ꝙ hora hec faciat ad sui determinationem:sz per scientiã
suam eternam qua sciuit hoc producendũ:congrue in hac
hora fuit voluntas determinata ad producendum in hac
hora.❡Ad scdm/quãdo dicitur/ꝙ si nouiter debet moue
re opz esse proportionẽ nouam.Dicendum/ꝙ hoc verum
est:nisi primo fuerit ad hoc determinata per scientiam an/
tiquam: ⁊ antiquã voluntatem. ❡Ad aliud/quando dici/
tur illa antiqua voluntas non post potuit facere suum vo/
litum antiquum nouiter per eam faciendum:nisi quia il/
lud volitum antiquum qd post potuit/defuit sibi ⁊c.Quia
si fuisset presens in ea dispositione qua natuz erat fieri ne/
cessario fuisset factum.Dicendũ/ꝙ aliquid deesse antique
voluntati potest intelligi dupliciter. Uno modo/sicut di/
spositio necessaria ⁊ causa requisita ex parte voluntatis ⁊
ipsum determinans: ⁊ isto modo negatur:imo antiqua vo
luntas ex parte sui fuit sufficienter determinata per anti/
quam scientiam suam: ⁊ antiquam conformitatem ad illã.
Alio modo/ꝙ aliquid defuit sicut sine quo non: ⁊ extrin/
sece: ⁊ ex parte voliti.s.congruitas temporis a deo preuisa:
⁊ sic concedi potest ꝙ aliquid defuit:quia lz volitum fuit
ab eterno/vt fieret:non tamẽ pro eterno : sed pro nũc. per
hoc ad formam argumenti:quãdo dicitur ꝙ voluntas an
tiqua non post potuit facere antiquum volitum:nisi quia
aliquid defuit sibi sic ꝙ non erat in tali dispositione ꝙ na/
tum erat fieri. Dicendũ/ꝙ fuit in tali dispositione qua na
tũz erat fieri quo ad determinationẽ que requirebatur ex
parte facientis: ⁊ sic nõ sequitur ꝙ intendebat.s.ꝙ hoc erat
per nouuz appetitum.Sed ꝙ defuit sibi fuit ex parte ip/
sius voliti: ⁊ ibi non est inconueniens ꝙ aliquid nouuz si/
bi accidat extrinsece.s.presentia hore quãdo fit.❡Ad ali/
ud/quãdo dicitur ille appetitus antiquus qui precessit ac/
tionẽ voluntatis nouã. Si est actus antique volũtatis:er/
go suum volitum est antiquũ in essendo:quia sicut ad no/
uam sequitur nouum volitum productum in esse:sicut ad
antiquam antiquum:dico/ꝙ non sequitur : quia noua vo/
luntas pro tunc quando est respiciat nouũ productum pro
illo tunc/vt sit pro illo tũc:sed antiqua voluntas: ⁊ si respi/
ciat nouum producẽduz:non tamẽ pro tunc/vt sic:sed pro
futuro.❡Ad vltimũ quãdo dicitur/ꝙ qua ratione in an/
tiqua voluntate omnia sunt eterna : ⁊ voluntas/⁊ velle/⁊
obiectum:eadez ratione:quãdo voluntas est noua ad pre/
sentiam huius hore/omnia erunt noua.Dicẽdum/ꝙ verũ
est nisi antiqua voluntas fuerit eque determinata per anti
quam scientiam:sicut posset esse per quãcũqz nouam. Sz
solutio istaruz difficultatũ inducit difficultatem maiorez.
Si enim deus habuit ab eterno scientiam dispositiuam: ⁊
determinatiuaz ab eterno.Ergo totus mundus necessario
factus erat/⁊ non libere. Respondeo/dico ꝙ antecedens
⁊ consequens debent conditionari: ⁊ sic ambo erunt cõtin/
gentia.v.g.deus sciuit Adam peccaturum: ⁊ Michaelem
staturum conditionanda sunt:sic deus sciuit Adam pecca/
turum/⁊ Michaelem staturum mediãte actu liberi arbi/
trij/⁊ sequitur:ergo sciuit hunc peccaturuz contingẽter.eo/
dem modo in proposito hoc antecedẽs deus presciuit ⁊ de/
terminauit mundum creandum in hac hora:sed cum hac
conditione considerato ꝙ euentus creaturarũ est contin/
gens:sequitur ergo ꝙ deus produxit eum contingenter: ⁊
de hoc lib.1.dist.41.ar.3. ⁊ pz ratione:qꝛ necessitas qua pro/
duxit mundum in hac hora est cõditionata.s.qꝛ presciuit.
Sed omnis necessitas conditionata est cõtingens simpli/
citer:vt hoc me sedere dum sedeo est necessariuz/ꝙ est cõ/
tingens simpliciter/ꝙ est propositum.de hac consequen/
tia:satis lib.1. ⁊ maxime ar.3.in distin. ❡Tertio/ostendo
contra tertiam viam que fundatur:sequit̃ hac propositio/
ne/ꝙ si nouiter agat ꝙ aliq̃ mutatione fiet in eo ꝙ est cõ/
tra phiam:probatio per argumentum de processu in infi/
nitum:detur enim aliqua causa nouiter agens:quero vtrũ
illa causa eodem modo se habens producit effectum suũ:
⁊ habet̃ propositũ ꝙ nõ precedit in eo noua mutatio aut
aliter se habens: ⁊ tunc quero a quo mouente aliter se ha/
buit ad hunc nouum effectum producenduz non est pro/
cessus in infinitum in causis aliter ⁊ aliter se habentibus.
ergo stabitur tandẽ ꝙ aliquid erit nouum a causa vnifor/
miter se habente.❡Et confirmatur ratio/qꝛ si potest esse
a primo mouente vniformiter se habente ꝙ opz concedi
hec pars motus noui que nunq̃ prefuit quare non potest
ita aliquod totum esse nouum cuius nihil prefuit. ❡Itez
quinto physicorum:phs vult/ꝙ noua relatio adueniens existẽ/ T.c.10.
ti sine mutatione quãdo prehabuit formã.v.g.de albo p̃/
existente:sed in proposito ponitur deus habere voluntatẽ
⁊ scientiam determinatam:vt supra probatuz est:ergo ⁊c.
❡Ad hoc scdo lib.q.p.ª de eternitate mũdi ar.2.d.❡Per
hoc pz ad argumentum quando dicitur/ꝙ si nouiter ince/
pit agere/opz ꝙ in eo fit noua relatio sequens aliaz muta/
tionem: ⁊ sic in infinitum.Dico/ꝙ non opz ꝙ incipiat no/
ua relatio in ordine ad producenduz quãdo potentia fuit
prius determinata ad illum effectum producendum:sicut
est hic/probatur in conclusione precedente argumento.3.
❡Ad vltimum de instanti quãdo dicitur/ꝙ qdlz instans
est principium ⁊ finis ⁊c.Dico/ꝙ primum instans tempo
ris non fuit finis:nec principiũ temporis realiter:sed ima/
ginati solum: ⁊ sic non sequitur/ꝙ tempus fuit res eterna.
ꝙ vero sequitur solum tale tempus imaginatum non reale.
Probatio/mẽsurabile semper dicitur respectu mẽsure:er/
go eodem modo quo aliquid ponitur mensurabile opz ꝙ
sibi correspondeat mensura ⁊ ecõuerso. Sed ꝙ primum
instans temporis nostri dicitur respectu preteriti est:quia
imaginamur ꝙ precessisset aliqua diuturnitas successiua
mensurabilis in qua res mutabiles poterant fuisse ; non
qꝛ ita est/ergo huic diuturnitati in imagine solum opz con
cedere aliquã mensuram imaginataz non eternitatem:qꝛ
imaginamur ꝙ in illa diuturnitate poterãt precessisse res
mutabiles quales sunt in tẽpore nostro: ⁊ non de eternita/
te.ergo tempus imaginatur tantum.

❡Explicit Liber primus.

¶ Joānis Bacbonis Anglici Carmelite qd-
libet Liber scđs. Questio prima.

N secundo
qdlibet / querebať an
idea creature sit ideȝ
ꝙ creatura in esse co-
gnito: ꝙ sic / quia idee
sūt exemplaria iuxta
que creature ꝓducū-
tur extra: sed creatu-
re ſm esse cognitum
sunt exemplaria re-
spectu sui ipsarum ex-
tra: ergo ꝛc̄. ¶ Cōtra /
idee non sunt forma-
te ſm Augustinuȝ. q. de ideis creature in esse cognito sunt
formate: ergo ꝛc̄. ¶ Dixeraȝ supra quodlibet p̄mo. q. 9. ꝙ
per hoc / ꝙ deus pfectionalr ꝛ virtualr est ꝯtinens oium
ꝙ ad hoc sequiť / ꝙ creature resultabāt ſ ȝ esse intelligibi-
le: ꝛ ꝙ ex hoc ꝙ comprehendebat se ꝙ est continens om-
niū resultabant creature in esse cognito: ꝛ ꝙ creature in eē
cognito sunt idee. ¶ Unde cōtra me ponit quidam reue-
rendus doctor quinqȝ conclusiones. Prima ꝯclo sua est /
ꝙ creature non resultant in esse intelligibili ab essentia: ꝛ
hec ratio est contra me: quia posui / ꝙ creature ab eterno
habēt proprium esse intelligibile: posui enim primo essen
tiam omnia continere virtualiter. scđo creaturas resultan-
tes in esse intelligibili ſm quid nominis aliter eēt virtua-
le continens respectu impossibilis: vt dixi. q. 10. tertio intel
ligit se. quarto / resultāt creature in eē cognito sibi: ꝛ arguit
contra me de illo esse intelligibili ab eterno: qꝛ ꝙ preterit
actum intellectus est ens reale: igitur creature habuerunt
esse reale ab eterno. ¶ Iteȝ ſm hoc / ego incido in opinio-
nem Henrici quā vitaui: quia vbi ponitur idē fundamē-
tum ꝛ ideȝ principium: videtur sequi idem inconueniens.
sic est in ꝓposito: qꝛ Henri. imaginať / ꝙ ex hoc ꝙ diuina
essentia est exemplar: ꝛ similitudo omnium consequeban-
tur esse nature oium creaturaꝝ in esse exemplato: ꝛ id esse
exemplatum: quia preueniebat omnē actū rationis opor-
tebat esse reale. Sed ego vt dicit per omnia idem imagi-
nor: quia ex hoc ꝙ diuina essentia est omnis entitas sup
eminenter omnia ꝯtinens resultant siue consequunť crea-
ture in esse resultato per me: ergo ꝛc̄. ¶ Scđa conclusio
sua est / ꝙ ex cognitione diuine essentie non resultat cogni-
tio creature. Probo / sicut creature ꝯtinenť in essentia diui-
na in esse intelligibili: ꝛ in esse virtuali: ita in esse substātia-
li. Sed lȝ sic continentur: non tamen propter continentiā
virtualem resultant in esse virtuali: nec qꝛ substantialiter
in esse substantiali: ergo per locum ab inductione sufficiē-
ter: si in essentia diuina cōtinentur ſm esse intellectuale nō
propter hoc resultabunt in esse intellectiuo ꝛ resultatiuo.
¶ Item resultatum non est idem cum eo a quo resultat:
quia nihil resultat a se: sed eadem est cognitio diuine essen-
tie ꝛ creature: ergo ꝛc̄. ¶ Item ex cognitione diuine essen-
tie non resultat: nisi absolutum vel respectus. Sed non re-
sultat alia cognitio: sicut aliud absolutuȝ: qꝛ tunc differunt
realiter ille cognitiones: nec sicut respectus realis: qꝛ tunc
distinguerentur ex natura rei: nec sicut respectus rationis:
qꝛ respectus rationis non est realiter cognitio. ¶ Tertia
conclusio sua est / ꝙ dato ꝙ sic / non sequitur ꝙ creature in
esse cognito sint idee. Probo / qꝛ per Augustinū sunt forme
principales a se: qꝛ non formate per eas homo est sapiens
ꝛ beatus: ad eas aspicit artifex: in producendo sunt in deo
nō extra deū: creature in esse cognito nō sunt forme prin-
cipales cuȝ sint creature: ꝛ in esse diminuto vt sic / nec a se:
qꝛ formanť in tali esse diminuto: nec per creaturas est de-
us sapiēs: nec per eas beatificamur: nec per eas deus ope-
ratur: nec eorum esse est in deo: sed extra. ¶ Item si sic / er-
go creature in esse cognito habent causalitatē super suum
esse extra: sed causa est nobilior effectu. Ergo nobiliores
sunt in esse cognito ꝙ̄ in esse in effectu / qđ falsuȝ est: maior
pȝ: qꝛ idea habet rationem principiȝ cognoscendi ꝛ operā-
di. ¶ Quarta conclusio est / ꝙ essentia diuina: vt imitabi-
lis a creatura habet rationem idee: probatio / qꝛ vt sic con-
ueniunt sibi omnes rationes idee: vt imitabilis enim po-
test esse principalis ratio nō formata ꝛc̄. ¶ Item vt sic ha
bet rationeȝ exemplaris: sed ratio exemplaris est propria
ratio idee ſm Senecaȝ in epistola ad lucill. ep. 50. ¶ Itē
ipsa essentia vel est idea ſm ꝙ absolute sumpta vel obie-
ctum cognitum: vel cognitio diuina: vel respectus imita-
bilitatis: aut essentia diuina: vt imitabilis nō: vt eēntia ab-
solute sumpta: qꝛ sic non habet rationem cognoscēdi aliud
nec obiectum cognituȝ: qꝛ sic non habet rationem cogno-
scendi aliud: nec cognitio diuina: quia idea est principiuȝ
cognitionis: nec respectus imitabilitatis: pȝ qꝛ respectꝰ nō
est principium agendi vel cognoscēdi. Ergo est in ipsa es-
sentia sub respectu imitabilitatis. ¶ Quinta conclusio sua
est / ꝙ huius idea que est ratio operandi ipsi artifici est ra-
tio cognoscendi: in agentibus eniȝ per intellectum agit co
gnoscendo: pȝ. 7. metha. de arca in mente artificis: sed idea T. q. 29.
est ratio agendi in agentibus rationaliter ſm August. ꝛ
probatur per Dionysiū de di. no. ꝛ per Cōmentatoreȝ: ꝛ p
Lucill. super Dionysiū. ¶ Item probatuȝ est / ꝙ essentia
vt imitabilis est idea. sed ex cognitione diuine essentie vt
imitabilis a creatura cognoscuntur: ergo ideȝ est ratio co-
gnoscendi. ¶ Item ſm Dionysiū de di. no. ca. 7. ex hoc ꝙ
deus cognoscit essentiam suam tantū vnitiue continenteȝ
ex hoc cognoscit alia. Sed hoc / qđ oia continet est ab om-
nibus imitabilis: ergo essentia vt imitabilis seu vt idea ꝙ
idē ē: est ratio cognoscendi. ¶ Sequitur de scđo articulo / 2ᵘ artic⁹
vbi contra qualȝ conclusionē per paucissima argumenta
procedam: vt stemus in punctis que faciunt difficultateȝ:
contra primam conclusionem in qua diciť ꝙ creature nō
resultant in esse intelligibili ab eterno ab essentia diuina:
qꝛ cum precederent actu intelligendi essent res ab eterno.
Probatio / ꝙ non est: sequitur qꝛ ꝙ est ens solum per hoc
ꝙ continetur in potentia alterius nō est in se aliquid rea-
le: lȝ habeat esse intelligibile ratione talis continētie ꝙ est
habere esse intelligibile resultatiue: qꝛ in virtute alterius
cognoscibilis. Sed sicut ponitur in proposito ꝙ creature
fuerunt possibiles fore sic ꝙ nullum esse reale habuerunt
in se: sed solum in potentia facientis: ergo ꝛc̄. Probatio ma-
ioris: qꝛ predicatuȝ includiť in subiecto: eo enim ꝙ solum
dicuntur entia in potentia alterius excluditur ꝙ habeant
esse reale in se: tamē non excludiť quin habeant esse intel
ligibile: eo enim ꝙ iam potest ea creare: sequitur / ꝙ habēt
esse potētiale / vt causentur: ꝛ aliter esset ꝓbatum respectu
impossibilis. Sed esse possibile includit possibile: saltem
ſm quid nominis. Sed esse latissime acceptū includit in-
telligibile esse: ergo a primo ad vltimū: lȝ habeant solum
esse in potentia facientis: ꝛ nullū esse reale in se esse: tamē
habent intelligibile ſm sequitum ad qđ nominis. ¶ Itē
hoc pȝ exemplo: posito enim / ꝙ nulla statua Herculis sit
in mundo: tū verum est dicere / ꝙ Hercules est exemplar
vt fiant statue: sicut posito ꝙ nulla ars sit in mūdo: tū per
nomen artis importatur / ꝙ ars est: vt fiāt artificialia. sed
eo ipso / ꝙ Hercules est exemplar vt fiant statue: tū exem
plar est relatiuū saltem cōnotatione per istum doctorem.

Ergo statue habent esse exemplificabile non sm rem: sed sm intellectum: ergo stant simul etc. ¶ Ite alique res fuerunt vita ab eterno in deo non in se: sed ad esse vita in deo: sequitur q fuerunt viuificabilia extra deum: qz aliter fuisset insufficiens causa equiuocata: ergo stat simul etc. Istud est exemplum Augustini .5. super Gene. expositis illud in pmo vita erat. Dicit non in se h est in sui natura: sed in ipso vita erant: qz omnia per ipsum facta. ca. 18. dicit et quomodo ea facere potest que sibi nota non erant: non enim quecuqz fecit ignorans respondit fecit. ergo que facta cognouit prius autem ante q fierent erant et no erant: erant in dei scientia non erant in sui natura: nota prima auctoritas dicit q erant solum in sua scientia: scda q nihilomin9 erant nota: et per consequens habuerunt esse intelligibile: sicut stant simul q non habent esse reale in se: et q habent esse cognoscibile per esse cause sue q est resultatiue habere esse. de hac conclusione difuse est probatu: quodlibeto 1. q. 14. articulo 2° per totum. ¶ Ad primum argumentu quado dicitur q si creature resultantes precesserunt actu intelligendi. ergo habuerunt esse reale. distinguo: quia aut precesserunt in sui natura: et tunc verum est saltem accipiendo esse reale pro omni eo q est a natura rei: aut in alterius continentia precise: et tunc non est veru: vt pz per exemplum de statua: et de vita. ¶ Ad scdm quado dicitur quia incido cum Henrico qui posuit essentias resultare in esse exemplato: quia continebantur in deo: sicut in causa exemplari. nego: et cu arguit in forma q vbi est idez principiu: et idem fundamentum etc. ¶ Respondeo q verum est si pclusio sequitur virtute principij et fundamenti: si vo sequitur ex diuersis modis a parte intellectus applicatis inter diuersa: sequitur pclusio. Sed q h imaginatur q ex h q deus est causa exemplaris ab eterno creaturaru: sequit creaturas habere esse essentie reale ab eterno: h est q a applicat se ad modu Com. qui posuit in sili q eo quo de9 eet ca finalis oium eternoz ab eterno: sequit q creature habebat esse reale eternu: ego vo applico me ad opinionem Augus. iam recitata que ponit q eo q deus ptinebat res: res erant vita in deo no in sua na: sed in dei centia: et io ad me no sequit q creature sint ab eterno essentie reales: sed solu q resultat in ee intelligibili ab eterno. ¶ Cotra tertia conclusionez que dicit q ex cognitione diuine essentie no resultat cognitio creaturarum: est argutum quolibeto. 1. q. 9. articulo. 1. vbi probat per phos et sanctos: et per rationez q deus cognoscendo essentiam suam virtute cognitionis essentie anima cognoscit sistendo circa essentia. l. sed h vocatur cognosci resultatiue seu consecutiue cognosci virtute alterius: vt pluries probaui. q. 10. articulo. 4. ar. contra tertium dictum: ergo etc. ¶ Resume argumeta illa si volueris: pclusio ista que probat nunc ab isto doctore est contra omne veritatem: nec credo q sit doctor in mundo eaz opinans nisi iste doctor et Themistius. Sz nuc solu insto contra rationes: qz pma ratio qua nunc adducit doctor est contra seipsu: qz ipse concedit superius q deus cognoscedo se cognoscit creaturas scdario. Sed ista ratio probat q no eque bene sicut q non resultatiue. Probatio qz arguo sic: sicut deus continet creaturas in esse intelligibili. ita in esse substantiali etc. Sed propter h no resultat in esse substantiali: et addo q: nec per hoc participat scdario esse reali: et sequitur coclusio cotra eos si similitudo sit bona. igit per hoc q continent in esse intelligibili diuino no habebunt scdario esse intellectum. ¶ Scdo insto q non valet argumentu sm rei veritatem: qz lz phi posuerut q ex hoc q deus continet creaturas: sicut finis causa cotinet ea que sunt ad finem: et per illam continentia creature resultabat in esse reali: et in simili ponebant h de creaturis in esse exe plato respectu cause exemplabilis: tn theologica veritas ponit q non accipiunt esse huius nisi per dependentia ad causam efficientem: sed lz ad continentiaz causale illatiue: et per modum consequentie infertur apud intellectum q effectus sunt possibiles apud intellectu: salte sm qd nominis: et ante oem efficientiam: qz aliter causa esset contines respectu effectus impossibilis: tn non sequitur q sit in rerum natura: qz tunc sequeretur mundu qui fuit possibilis ab eterno fuisse. Ergo similitudo nulla. ¶ Rationes due vltime sunt facte et solute. q. 10. ar. 4. in p° quolibet. ¶ Contra tertia pclusionez que dicit q idee no sunt ipse creature cognite. Probo ptrariu vbi premittendo modum imaginandi pclusione qui est iste q deus intelligedo essentia suam coprehensiue ad h sequit cognitio oium creaturaz. Sed res in esse cognito est similitudo sui ipsius extra sicut pbat Arist. 7. metha. q in artificiatis simile fit ex simili: qz archa extra fit ex archa que est in mete. Sed imago T.c.29.
seu similitudo rei in anima respectu eius extra est idea sz pbm vt dicit Eustra9. 1. ethicoz: comen. 58. ergo etc. Scdo probo hoc qz Eustrati9. 1. ethicoz: come. 49. vbi Arist. pbat q felicitas no est bonu quodda q sit idea aut vniuersale sicut posuit Plato. Dicit q Plato no posuit idea seu vniuersale sicut imposuit sibi Arist. et comen. 44. loques de Platone: et Platonicis dicit qdda cu Platone dicebat rones quasda per se subsistetes intelligibiles ad quas dicebant oia malia esse et fieri: et post subdit Com. cotra Arist. qui imponit Platoni q existeret tanq substatie separate dices q non posuit sic vn sequit q species: et ideas vocabant Platonici: et tota vlia presubsistetes quid his que in corporalibus sunt spebus: separatas aut ab his oib9 in conditoris dei mete existetes. ex qua auctoritate accipio pmo q idee sut rones intelligibiles in mete diuina. scdo q erat intelligibiles rones ad quas dicebant oia malia esse et fieri: et ideo erat rones intelligibiles no posite a Platone mediantes inter intellectu diuinuz cognoscente et creaturas: imo inter intellectu diuinu creaturas cognoscente: et creaturas quatum ad suu esse q extra deu habitura erant mediates: h est qd dicit ad quas dicebant oia fieri: sed positis ideis seu talib9 ronibus intellectualibus in mente diuina excludedo q no sint mediates inter cognoscente: et rem in esse cognito: imo sunt mediates inter cognoscente: et rez ipsam pductam extra vel pducibile no possunt imaginari nisi ipsemet creature in esse cognito: ergo idee sut creature in esse cognito. Probatio minoris facta tali exclusione no remanet nisi res in esse cognito: quia rones intelligibiles no ponunt in aia: nisi vel species vel habitus vel ipsa essentia aie imitabilis ab ipsis rebus intellectis: vt posuerut aliqui phi q aia est coposita ex oibus: vt sit similitudo representatiue: et in sili ponit ipse doctor essentia diuina idea: aut actus intelligedi pcisus aut actus intelligedi in ipso in esse cognito splēdet res cognita. Sed spes aut habit9 vel essentia aie: vt imitabilis vel silis rebus extra vel eas representans ad hoc ponunt: vt sint rones mediates inter intellm et actu suu: species eni ponunt mediare iter intellm et actu suu pmu qui est intelligere: et eode mo antiqui posuerunt aiaz esse media pter actione et psilitudine: et imitabilitate ab oibus entibus: vt aia intelligeret posuerut q illa imitabilitas mediaret inter se et actu suu: quo alia intelligeret. habitus vo ponit mediare inter actuz suu qui est fore scire vel psiderare: pz igit q ex alijs ronibus intelligibilib9 mediatibus inter intellm et actu suu: et posito q rones intelligibiles sint idee solu remanet q actus intelligedi pcise sumptus sit idea q nullus ponit: qz idea aliquo mo includit respectu imitabilitatis vel conotatiue: vel alio mo sz Augustinu. actus aute vt omnino precisus nullo modo

dicit respectum. igit̃ relinquit̃ q̄ ille rōnes intelligibiles sint ipsemet creature in esse cognito. ¶ Item Cōmentator p̄mo ethic᷑. Augu. 83. q. q. 46. de ideis recitat q̄ p. Platonis imponendo ideas. p̄mo Plato appellasse perhibet̃: nō tñ si hoc nomen anteq̄ȝ ipse instituerit non erat ratio/vel res ipse non erant quas ideas vocauit vel a nullo erant intelligentē ista ideas. ergo latine possumus vel formas vel species dicere: sūt nāqȝ idee p̄ncipales quedā forme vel rōnes rerum stabiles atqȝ incōmutabiles f̄m quas formari dicit̃ omne qḋ oriri vel interire poterit: ⁊ omne qḋ oritur vel interit/ex hac auctoritate accipio q̄ idee quas vocauit Plato res ipse sunt p̄ncipales f̄m quas format̃ ⁊ oritur omne qḋ oritur ⁊c̃. ¶ Sed in agēte per intellectū res ipse nō dicūr esse ratio formandi aut oriendi seipsas extra nisi per suum esse intellectū qḋ habent apud intelligentē. ergo idee sunt ipse res itellecte: vt sunt forme vel species nō rationes quibus mediātibus res extra producunt̃. ¶ Per hoc ad argumenta in oppositū. imo per hec oīa adduco ad meū ppositū quādo dicit̃ p̄mo q̄ idee sunt rationes p̄ncipales: dico/q̄ verum est non ex parte dei agentis ⁊ cognoscentis: quia exemplaria sunt sua/sufficit: sed ex parte creature cognite. creature enim in eē cognito sunt respectu earū p̄me rōnes ⁊ p̄ncipales: q̄r stabiles ⁊ cōmutabiles seu exemplaria media sumpta que formant̃ extra: ⁊ qñ dī esse cognitū creature est esse diminutū respectu eius esse ex̄. igit̃ nō est cā p̄ncipalis. dico esse rōnē p̄ncipalē pōt itelligi dupl'r. vno mō q̄ñtū ad rōnē cause exēplaris. alio mō q̄ñtū ad rōnē entitatis realis in se. p̄mo mō esse cognituȝ q̄ artificiale habet in aīa artificis est esse pfectū nō diminutū. 2ᵒ mō est esse diminutū. p̄mus modus est ad ppositum nō scḋs. ¶ Ad argumentū qñ dicit̃ idee sunt a se: quia nō formate. sed stabiles non cōmutabiles ⁊c̃. dico q̄ðlȝ comparando esse cognituȝ cuiuslȝ creature ad intellectuȝ diuinuȝ sunt formate saltem consecutiue: tamen comparando eius esse cognitū ad creaturas extra sūt forme p̄ncipales stabiles ⁊ incōmutabiles. ¶ Ad 3ᵐ cum dicit̃ tanta vis vt nemo sine his sapiens esse pōt ⁊ qḋ his sit aīa beatissima: dico/q̄ dictū Augⁿ intelligēduȝ est de beatitudine: ⁊ sapientia non essentiali ⁊ primaria: sed de cōsecutiua ⁊ accidentali: ⁊ sic est verum q̄ esse cognituȝ p qḋ noto ideā q̄ hȝ in creatura in deo est sine q̄ nemo pōt esse sapiēs nec beatus sapientia beatifica cōsecutiua seu resultante quā doctores vocant accidentalē. ¶ Ad 5ᵐ dicitur q̄ idee sunt rōnes cōdēdi creaturas rōnabil'r p qḋ dico/q̄ domꝰ ex̄ fit rōnabil'r p domū cognitā i aīa. ¶ Ad 6ᵐ qñ dī idee non sunt extra deū: quia sacrilegiuȝ est ⁊c̃. dico q̄ esse cognitum creature ab eterno fuit in mente diuina non ab extra acq̄situ̅: ⁊ q̄r hoc est sacrilegiuȝ qḋ vult vitare: vt pȝ p literaȝ sequenteȝ. ¶ Ad 7ᵐ pȝ per rñsionē ad p̄mū contra 4ᵐ ꝯclusionem que dicit q̄ essentia diuina vt imitabilis a creatura est idea: ⁊ cōtra. 5. que dicit q̄ est ratio cognoscēdi ⁊ producēdi: dico/q̄ cum idee f̄m Augᵐ sunt forme vel rationes que diuina intelligētia continent̃ f̄m quas oritur omne qḋ orit̃ ⁊ interit: vt pȝ cōpendiose accipiendo verba Aug. tunc distinguo: ⁊ dico q̄ idea pōt dici forma ⁊ species rōnalis seu representatiua ⁊ cōditionatiua dicit̃ vel ex p̄te dei representantis ⁊ cōdentis vel ex parte creature representate ⁊ cognite. ¶ Primo modo dico/q̄ vtrāqȝ ꝯclonē q̄ sola essentia sub ratione essentie sine cū pluralitate absoluta imitabilitatuȝ est idea representans vel pducens creaturas: imo nec isto modo curat Augꝰ ponere/nec Plato ponere ideas: imo soluȝ posuit eas in ordine ad creaturas ex̄: vt pȝ per tertiā cōclusionem iam precedentem. ¶ Probo primū vbi intelligenduȝ est q̄ est imaginandū essentiam esse ideam sic q̄ stante vnitate omnibus modis ex parte obiecti intellectus diuini qñ se intelligit: ⁊ omnia adunate

ex perfectione istius actus intelligendi quo oīa intelligit adunate consecutiue in intellectu diuino causat̃ distincta cognitio creaturaꝝ in eē cognito: s; apḋ deū q̄ñtū est ex p̄te dei eadē potētia que sufficit ad producenduȝ aliqua in esse cognito f̄m rōnem sufficit etiaȝ ad producendū illa in esse reali: quia deus est v̄le virtuale ꝯtinēs respectu totius esse realis. sicut rōnis. ergo deus quātū est ex parte potētie sue pductiue creaturarū sicut ex hoc q̄ intellexit se ⁊ oīa adunate causat distinctionē in esse cognito ita itelligēdo se oīa adunate posset producere creaturas extra. ¶ Scḋm pbatur vbi itelligēdū q̄ de rōne producti ideal'r seu artificial'r est q̄ añ esse suū ex̄ exigit esse itelligibile apud itelligētē/q̄ vero intell's exigit eius spēȝ anteq̄ȝ pducat̃ hoc est ex iperfectione intell's: s; que ꝯueniūt pducibili: vt est p intellectuȝ pducibile dicūt ꝯseruari ex p̄te rei a deo pducte p intellectuȝ: q̄r hoc nō arguit impfectionē in deo: sed que sūt iperfectionis ex p̄te intell's dicūt a deo amoueri. igitur positio ideaꝝ deberet a deo remoueri ex p̄te dei: ⁊ solum poni ex p̄te creature: hoc pbat̃ esse de intētione Aug. p̄ quolib. q. 9. articulo. 3. ¶ Ad argumēta in cōtrariū qñ dī q̄ essentie vt imitabili ꝯueniūt oēs rōnes idee posite ab Aug. ⁊ a doctoribus f̄m q̄ idea est exemplar: dico/q̄ pluralitas idearum in repn̄tādo ⁊ in pducēdo ⁊ exēplando ꝯueniūt creaturis in esse cognito: vt pbatū est cōclusione. 3ᵃ p̄cedēte: ⁊ nō ipsi essentie diuine p qualcūqȝ mutabilitates: sed seipsa: vt nūc ꝯtra. 4. ⁊. 5. pbatū est per dicta pȝ ad alia argumēta. 4. ⁊. 5. ꝯclusionis. ¶ Illud. n. de 4ᵃ ꝯclone. q̄ inducit̃ q̄ idea est exemplar: dico/q̄ creatura in esse cognito est exemplar sui ipsius in rerū natura ¶ Per idē ad alia. 5. ꝯclusionis: dico q̄ essentia diuina imitat̃ a creaturis ⁊ continet creaturas p esse suuȝ cognitū qḋ habēt in mente diuina ¶ Cōtra oīa q̄ dicta sunt videt̃ esse qḋ dixi. 1. quoli. q. 9. arti. 1. li. vbi dixi q̄ ista 4ᵒʳ se hn̄t per ordinē essentia diuina virtual'r cōtinēs creaturas: ⁊ scḋo ad hoc sequit̃ per moduȝ resultationis q̄ habēt esse possibile f̄m qḋ nōla. ¶ Tertio deus comprehendit se. ¶ Quarto ex cōprehensione sui oīa resultant in esse cognito. cū ergo ante omnē actum intell's dei creature resultent in quodaȝ esse intelligibili videt̃ q̄ illa distincta esse intelligibilia que precedunt omnem actū intelligendi diuinū sunt idee creaturarū extra: ⁊ nō illa cognita esse que sequuntur actū. ¶ Rñdeo/q̄ si idee preexigerent̃ inter intellectū ⁊ actum intelligēdi: tunc tales rōnes intellectuales precedētes essent idee. nūc aūt q̄r ipse soluȝ mediant inter actū itelligēdi: ⁊ rē ex̄: ⁊ illḋ qḋ mediat isto mō est res in eē intellecto: iō idea est idē q̄ res itellecta: nō aūt idē q̄ eē intelligibile p̄uiū actui: ⁊ pȝ q̄ ad h̄ q̄ creatura rōnabil'r producat̃ p̄exigit notio sui p̄ntiaȝ apud itelligētē in eē cognito s; actū exercitū ⁊ elicitū: ⁊ h̄ est q̄ dicit Augꝰ q̄ sūt forᵉ p̄ncipales in mente dīna: ⁊ exponit se dicēs/q̄ dīna itelligētia ꝯtinent̃. itelligētia notat actū elicitū: q̄ aūt creatura pducēda p̄exigat sui p̄sentiā apud itell'ȝ p spēȝ p̄uiā actui. q. cōstituēdo itell'm in poᵃ p̄pria vt itelligat h̄ accidit eo q̄ itell's est p̄fectꝰ in intelligēdo et obiecta nō ꝯtinēdo virtual'r ⁊ pfectional'r. dato ḡ q̄ eēt p̄fectꝰ vtroqȝ mō sicut est in deo nō opȝ ponere spēȝ p̄uiā vel ideā ad ꝯformādū intelligētiā intellectꝰ: nec ad supplēdū obi absentiā. ¶ Est tñ itelligēdū q̄ rōnes intelligibiles creaturaꝝ in deo p̄nt accipi 2ᵉ vno mō. q. p̄mordiales ⁊ seminales seu formaꝝ ichoationes. alio mō. q. rōnes p̄ncipales seu fōales. h̄. ḡ. eē qḋ forᵃ hȝ in mā p̄ma accipit̃ f̄m q̄ est q̄dā ichoatio fōe ⁊ p̄mordialis rō respcū acgrēde fōe p gnōnē. alio mō vt fōe sūt fōal'r pfectio mãe in termīo gnōnis. p̄ mō eē intelligibilia creaturaꝝ que precedunt actū intelligendi possunt vocari idee: sunt eniȝ rationes seminales. quasi primordiales intelligibiles respectu creaturarū intellectarum: sed scḋo modo: scilicet

nec idee sunt forme ꝑncipales:sic esse intellecta creaturarū nō erit eoꝝ idee.ꝑmū pꝫ.qꝛ oē qḋ ꝓcedit de potētia ad actum presupponit suum esse seminale vel primordiale.cum igit̄ creatura quātū est ex parte sui ſm qḋlꝫ esse qḋ habet siue esse intelligibile siue reale est qḋdaꝫ ens possibile natum actuari:sequitur ꝙ ꝑmo habebit esse seminale seu potētiale intelligibile ꝙ̄ꝫ esse actuale intelligibile.¶ Scḋm pꝫ ſm regulam quā dat Cōmentator.z.phyſicoꝝ.cōmento.11.ꝙ nihil dicit̄ ens naturale aut artificiale formalr̄ ꝛ ꝑncipaliter donec habeat formam in actu per quā est actualr̄ tale.ponit exemplum:quia vel dicit̄ formalr̄ caro vel os per hoc ꝙ est in potētia tale:sꝫ solū qñ est actu tale. Questio.II.

Visio ideas esse idem ꝙ creature in esse cognito sic ꝯtra Augustinum ꝛ alios positores ideaꝝ:quia modus ponendi ideas tertius potest cōuinci sic disputādo per ꝓcessus istoꝝ qui eas posuerunt.¶ Jteꝫ ꝑmo ponam vnum modū tractandi ꝓcessus eoꝝ ſm quē videt̄ ꝙ idee non sunt ipsa obiecta cognita.2° ostendā ꝙ ex ꝓcessibus eorum penitus habetur ꝙ sint ipsa obiecta cognita.¶ Sequitur de ꝑmo articulo.vbi quidaꝫ valde subtilis ꝛ valens doctor magister Petrus rogerius in replicādo cōtra me ꝙ idee nō sunt obiecta cognita ponit quatuor conclusiones:prima est descriptio idee generalis ſm ponētes eas.scḋa est ꝙ illa descriptio non conuenit creature in esse cognito.3° est per hanc descriptionē vult soluere argumenta per que hec probamus.4° est ꝓpria positio ꝙ essentia diuina est idea vt virtualiter cōtinet creaturas.¶ Prima igitur conclusio est ꝙ idea est forma exemplaris representatiua ratio factiua agenti per intellectum:ꝙ est forma/habetur ab Augustino.q.de ideis.ꝙ sit exemplaris/habetur a Seneca ad luciliū.69.ꝛ ibideꝫ habetur ꝙ est representatiua agenti per intellectū.vnde dicit 4ᵃʳ causis admiscet plato exemplar quā ideaꝫ vocant:hoc eniꝫ est ad qḋ respiciēs artifex illud qḋ destinabat efficit.ꝙ sit effectiua/dicit Dionysius de diui.no.c.5.4.exemplaria aūt esse in deo dicim° existentes rōnes substātificas ꝛ singularitas preexistentes quas theologia predestinationes vocat ꝛ diuinas voluntates ꝛ effectiuas ſm quas substantialis essentia omnia prefuerunt/ꝛ produxit.ad secūdaꝫ conclusionem premittit ꝙ Augustinus.q.de ideis/ideas diuinas in speciali sic diffinit ꝙ idee sunt rōnes ꝑncipales nō formate ſm quas orit̄ ꝛc̄. que diuina intelligentia continentur sine quas nemo sapiēs esse potest/quarū visione anima fit beatissima:tunc arguit: ꝑmo ex ꝑma ꝯditione sic/idee habent aliqḋ esse reale creature in esse cognito.nō igitur ꝛc̄.¶ Maior ꝓbatur/quero aut intelligis per creaturam in esse cognito/aliqḋ esse preter essentiam diuinam aut nō:si non/es mecum:quia illam pono ideam:si sic/ſm illud esse sunt extra diuinaꝫ essentiā ſm esse reale:quia ſm Aug.idee sunt forme principales ꝛc̄. sed nihil nō reale est huiꝰ.ergo ꝛc̄.¶ Confirmatur.idea est ad qḋ agens aspicit.sed ad nihil agens non aspicit:quia ſm nihil non operatur.ma.est Augu.sed mi.ꝓbatur.6.me-

T.c.vlt. taphysice distinguit̄ per pħm ens in ens in anima:ꝛ ens ext̄ animam ꝛ illud qḋ est extra animam in decē cathegoricas ꝛ ita per te vel idea erit nihil/vel erit ens reale.¶ Ex scḋa cōditione arguitur sic.sicut causa in esse producta est ideata ꝛ formata:sic creatura ab eterno cognita est producibilis ꝛ idealis seu formabilis:sed idee non sunt formate.ergo ꝛc̄. ꝓbatio.ma.quia res in aliquo esse exemplata vel exemplabilis:vt sic non est ratio ꝑncipalis.sed formata.sed creatura in esse cognito est exemplata vel exemplabilis.probat̄: quia quando aliqd non est cognitum per se:sed per aliud in quo representatur in illo exemplatur ꝛ formatur:sed creatura est huiꝰ.igit̄ ꝛc̄.¶ Confirmatur:quia quādo obiectū

est preuiuꝫ cognitioni ꝛ causatiuum quodā modo:tunc est exemplar illius.ergo quando cognitio preuenit obiectuꝫ:ꝛ est causatiuū obiecti:tunc ponit illud in quodā esse cognito ꝛ exēplato.sed cognitio dei ꝑuenit creaturas cognitas obiectiue.¶ Confirmat̄:qꝛ omne esse qḋ habet creatura extra essentiam diuinaꝫ exemplatū ꝛ formatū:qꝛ nulluꝫ esse pōt haberi ab alio quin ab illo alio accipiat illud esse formatū. sꝫ esse cognitū qḋ creatura habuit ab eterno/cū quodā mō sit distinctū ab eēntia diuina:vt sic est extra essentiaꝫ.ḡ ꝛc̄. ¶ Probatio mi.qꝛ per Aug°.si filius dei est fact°.ergo est creatura/eadem rōne si creatura est facta extra deū in quocūqꝫ esse ſm illud esse erit saltē formata.¶ Ex 3° cōditione ſm ꝙ est cā effectiua per quā creatura oritur in esse arguit̄ sic/ideatū refert̄ necc̄io ad ideā:sed impossibile est cāꝫ productā per ideā referri ad creaturā in esse cognito.ḡ ꝛc̄. ꝓbatio mi.ex 3° conditione.Loicē:qꝛ in esse cognito solum sic non hꝫ esse reale sed rōnis:sed ens rōnis nō terminat relationē realē cause efficiētis.ḡ ꝛc̄.¶ Jteꝫ ad idē sic/accipio ꝙ qdditatē asini intellectaꝫ aut intelligis per ideam solam quidditatē asini aut solaꝫ cognitionē asini aut aggregatum ex vtroqꝫ.si ꝑmo modo nō est idea:quia sic solū est in potētia:ꝛ ens in potētia nō est ratio ꝓductiua.¶ Confirmat̄: qꝛ creatura in esse cognito per te est ratio ꝓducēdi seipsam extra:sed idem nō pōt esse ratio oriendi vel ꝓducendi seipsam.ergo ꝛc̄.¶ Cōfirmat̄ scḋo:qꝛ idee repugnat ꝙ possit oriri non solum ꝙ orıat̄.sed creatura in esse cognito pōt oriri:qꝛ cū sit eadeꝫ cūꝫ qdditate extra ab eterno potuit oriri.sicut ipsa in tēpore.si intelligas ipsaꝫ cognitionē sic incidis in 3ᵃᵐ op.distinctā a tua ꝛ mea.¶ Si intelligas aggregatum sic erit ens per accidens.¶ Jtem ex cōditione.4. sic idee continent̄ in intelligentia diuina.sed creature in eē cognito nō eo modo quo loquit̄ Aug°.ergo ꝛc̄.ꝓbatio.mi. qꝛ ſm qḋlꝫ esse qḋ cōtinentur sunt distincta vel distinguibilia sed distinguibilia vnū est extra aliud.¶ Jtē ex.5.conditione sic/tanta vis est in ideis.ergo ꝛc̄.sed deus per creaturā in nullo esse est sapiens:quia qḋ magis est repugnat sibi esse sapiens sapientia genita.¶ Jtem ex.6.conditione sic visione ideaꝝ ꝛc̄.sed in creatura in nullo esse consistit beatitudo ſm Aug°.5.cōfessionū.ca.4.si illa nouit ꝛ te nō ꝓpter illa beatitudo.sed ꝓpter ꝛc̄.¶ Quātū ad 3ᵃᵐ cōclusionē dicit ꝙ argumēta mea nō probant cōclusionem intentaꝫ:quere solutiones suas in ꝑncipio tertie conclusionis mee inferius cōtra ipsum.¶ Ad 4ᵃᵐ cōclusionē tenet ꝙ essentia vt virtualr̄ cōtinens oīa est idea:qꝛ vt sic est ratio ꝑncipalis nō formata ſm quā oritur ꝛc̄.sic in diuina intelligentia obiecta omnia cōtinentur sic ea deus est sapiens ꝛ beatus.ergo ꝛc̄.¶ Sequit̄ de 2° articulo.vbi pono quatuor cōclusiones cōtrarias:prima est ꝙ hec nō est descriptio idee quā ponit:sed alia.scḋa/ꝙ ista alia diffinitio ꝯuenit creature in esse cognito:tertia/ꝙ ꝑ illaꝫ ꝯtinentur argumenta mea in statu ꝛ sua soluuntur.4° cōtra positionē suā ꝙ idee non sunt ipsa essentia diuina vt continens virtualr̄ creaturas.¶ Prima cōclusio cōtra diffinitionem idee:quia idea habet aliquam rōnem formalem simplicem.sed hec ponuntur multe.ꝓbatio ma.quia idea vel est ratio generalis vt idea predicamenti substātie vel qualitatis ꝛc̄.vel speciei sic:vt puta alia hominis alia equi.sꝫ ratio generis ꝛ speciei sunt indiuisibiles:quia habent mensurare omnia que sunt sub eis.ista ratio fundatur super Arist.8.metaphysice T.c.10.
vbi vult ꝙ forme reruꝫ sint sicut numeri.c.10.metaphysi. T.c.3.
vbi probat ꝙ ratio mensure in quolꝫ genere debet eē simplex.aliter eniꝫ genus predicamēti nō esset ꝑ se ꝑ°.¶ Jtē videt̄ ꝙ non sit bona descriptio imo superflua:ponere eniꝫ plura vbi pauciora sufficiūt est superfluū:sꝫ dicere ꝙ idea est forma exemplaris sufficit pro omnibus aliis conditionib°

appositis.ergo rc.probatio mi.quia r Seneca r Augustinus r Eustratius pro eodez babet q est forma exemplaris r q est forma vel species intelligibilis.sed per boc q est forma exemplaris intelligibilis innuitur q est representatiua r in ordine ad intellectuz:r q est factiua ratio agentis per intellectum:domus enim intelligibilis in anima est ratio factiua domus extra. ¶ Itē quādo Aristoteles ponit multa in aliqua descriptione:tunc illa que posterius ponuntur non consequuntur imediate ex primo:sed potius se babent vt quedam disperata circūstationantia.V.g.natura est principium motus.bec que posterius ponuntur sunt circūstantie disperate:puta subiectum est in quo est r modus se babendi ad subiectum.s.per se r non per accidēs:r simile de descriptione motus:quia est actus entis.ergo rc.de diffinitione anime q est actus corporis rc.sed in pposito/conditiones posteriores sequuntur ex primis:vt supra patebit. ergo rc. ¶ Ad argumentuz doctoris qd pbat q bec descriptio est sanctorum:dico/q r si sancti cōcedunt illa de idea/tn̄ ex istis non formant seu ordinant diffinitionez idee.vnde duplex est rei notificatio/vna que est cōsequentiaz illatio alia que est diffinitio vel descriptio:r sic aliud est illatio r aliud descriptio:illatio enim proprie est quando ex aliquo antecedente posito inferuntur ea que ad ipsum consequuntur:sic dicit Phs.3.de aia.q intellectus est imistus imaterialis impassibilis incorruptibilis ad intellectū intellectuale consequuntur omnia ista:descriptio vero proprie est qn̄ de aliquo posito declarantur multa sibi propria:que tn̄ inter se r in ordine ad illud positum de quo est sermo sunt disperata:sicut quando in diffinitione nature ponit̄ subiectū r modus inberendi subiecto.dicendo q natura est principium motus in quo est per se non per accidens. ¶ Dico ergo q bene in proposito est quedaz ꝯsequētiaz illatio de idea quando dicitur q est ratio exemplaris representatiua rc.sed bec non est eius descriptio.videlz q idea est species ideati.vel si dicas q est ratio ideati vel exēplar ideati, omnia ista pro eodez possunt accipi sic q species vel alio nomine ratio sit loco subiecti vel fundamenti positi in diffinitione accidentis:r babitudo ad ideatuz sit formalis ratio idee r alia que dicuntur de idea sicut eius proprietates vel circunstantie vel accidentia cōsequentia istam diffinitionem idee. ¶ Si tamen recēses alias circunstātias quas ibi cōnumerat que consequuntur ad ideam recitat Eustratius de Platone pmo etbicoꝝ cōmento.4.4.vbi dicit,loquens de ideis q quidam cum Platone dicebāt rationes quasdam ad quas dicebant omnia esse r fieri:sed ideā esse rationem ad quā si illa ratione retenta recēsemus alia que consequunt̄ vel concomitantur eam.s.r ideatum r fieri:r qd est ratio factiua r representatiua r buiusmodi.adbuc remanet q est ratio ideati.igitur omnibus illis appositis resecatis remanere potest ratio idee quā ego pono q idea est ratio vel spes ideati. ¶ Item Augustinus dicit.83.q.ideas latine possumus formas vel species dicere s3 quas formari dicitur omne qd oriri potest vel interire.s3 ideā esse speciem sm quā potest ideatuz fieri:r alia que ibi cōnumerat que consequuntur ad eam.adbuc remanet q est ratio ad ideatum.ergo rc. ¶ Item bec est diffinitio Senece resecatis alijs circunstantijs/dicit illud qd plato vocat ideaz exēplar est ad qd deus bāc magnitudinē operis pulcberrimi fecit:sed esse exemplar ad qd vtiqz omnibus alijs rationibus cōsequentibus resecatis remanet q est exemplar vel ratio ideati.ergo rc. ¶ Scda conclusio est,q ista diffinitio idee:r omnes alie proprietates seu circunstantie quas connumerat Augustinus.s.q sunt rōnes pncipales rc.ꝯueniūt creature intellecte vt est silitudo suiipsius extra:r sic reuertitur principalis conclusio q idea est creatura intellecta:vt imitabilis a se ipsa extra. ¶ Probatio pmi,cui ꝯuenit diffinitio vel descriptio r descriptum.sed dictum est q idea diffinitur seu describit̄ q est ratio vel species respectu ideati.sed creatura intellecta est species suiipsius extra.ergo rc. ¶ Probatio mi.Aristoteles enim.7.metapbysice volens ostendere q simile sit ex simili in artificibus sicut in naturalibus probat per boc q domus extra sit a domo in anima q non esset verum nisi domus intellecta in anima eēt species vel similitudo sui ipsius extra.ergo rc.Itez boc dicit expresse Seneca.vbi supra plenius est dictuz de bis formis quas plato ideas vocat/probat q sunt immortales rc. dicens vtiqz bomines quidā pereunt:ipsa autem bumanitas ad quā bomo effingitur permanet:r supra dicit q bec exemplaria deus omniū itra se babet:r mente complexus est:ecce bumanitatem quā deus mente est complexus vocat ideaz ad quā bomo extra effingitur.sed bumanitas mēte complexa est bumanitas intellecta.ergo bumanitas vt intellecta,est idea suiipsius extra. ¶ Hoc diffuse est probatum in isto scdo quolibet.q.de boc per Eustratiuz:r Augustinum arti.2°conclusione.3°. ¶ Sed ex supabundanti idē probo sm omnes conditiones idee.Primo,pbo q idee sunt obiecta cognita per banc conditionem q idee sunt rationes pncipales.illud rationaliter vocatur principale tale qd seipso pmo est formaliter tale:r omnia alia dicuntur talia per attributionem ad illud:vt patet de substantia q est principaliter ens.4.metapby.quia pmo est ens ppter eandē rationem est istud verum q ratio substantie principalis est respectu rationis accidentis:sed essentia creature in esse cognito est primum ens formale eius:r per attributionez ad illud est formaliter tale extra.ergo esse intellectū qd lapis babet in intelligentia diuina potest esse pncipalis ratio respectu eius esse qd babet extra. ¶ Probo.mi.per Aug.ponit enim q alia ratione conditus est bomo r alia equus:r boc per rationes que in diuina intelligentia continent̄:sed si per istas rationes bominis r equi que continentur in diuina intelligētia intelligamus bumanitatem quā mens diuina complexa est in fingendo bominem extra:vt intendit Seneca ad lucillū:vt supra patuit.saluat̄ q bumanitas intellecta est prima ratio formalis rationis ad quā bomo formatur extra:continentia enim qua essentia diuina continet virtualiter r eminenter bominem que videtur precedere istam r simpliciter esse preuia est continentia virtualis solum non formalis.ergo rc. ¶ Confirmatur q bec sit intentio Augustini de principali ratione propria:quia.4.super Gen.ad literam.cap.5.r de paruis.79.loquit̄ qualiter angeli cognoscunt vniuersam creaturam:r seipsos in verbo per rationes eternas:r dicit q pculdubio vniuersam creaturam in ipso dei verbo prius nouerunt q̄3 facta est:in quo sunt omniuz r que temporaliter facte sunt rationes eterne in cuius incōmutabili veritate rationes sm quas facta est creatura principaliter lucet.Ecce q eterne rationes quas vocat principales.sunt vise:sed principaliter visuz est obiectum cognitum non eius species,sic Augustinus vocat ipsasmet creaturas ideas r formas pncipales sm quas creature extra accipiunt suum esse formale qd babent extra in rerum natura. ¶ Scdo,pbo q idee sint obiecta cognita per boc q idee non sunt formate rationes seruic:quia pono creaturas in esse cognito esse ideas sui ipsaruz extra:est q̄r pono q ex boc q deus comprebendit se q est totum ens virtualiter creature sunt cognite consecutiue quo ad,pprias formales rationes suas a deo ita q lapis in tali eē cognito est idea lapidis extra:r sic de alijs. ¶ Hec pbata sunt in pmo quodlibe.q.9.artic.pmo cōclusione.4.sed ad būc modum

T.cō.4.5. (margin, beside "tur:sic dicit Phs.3.de aia")

.2.T (margin, beside "tius de Platone")

T.c.29. (margin, beside "Probatio mi.Aristoteles")

ponēdi sequit̃ ꝙ idee sunt obiecta cognita:quia isto modo lapis cognitus est idea ſm sui extra:⁊ idee non sunt rōnes formate.ergo ꝛc. probatio.mi.ꝙ ex his sequat̃ ꝙ non sint formate:quia in proposito videtur Augustinus velle ꝙ nō sunt formate supple per imitationem alterius in genere cause formalis puta per mutationem ad aliā formam:imo ꝙ ipsemet sint prime ⁊ principales forme exemplares:sed hoc saluo in positione mea:vt enim continentur in essentia diuina:⁊ in actu intelligendi diuino comprehensio sui quo causantur in esse cognito que sunt simpliciter ꝑme cōtinentie in his:vt sic continentur virtualiter solum:vt ꝓ consecutiue cognoscuntur a deo quantum ad omnes rationes suas proprias ⁊ formales,sic ꝓmo habent esse formale. ergo isto modo saluatur ꝙ non sunt formate intelligentie/tamen ꝙ quodam modo qui non est ad propositum possunt dici formate respectu dei:quia quodam modo habent esse ab alio saltem consecutiue.sicut respondi als.qō.1.magistro Pagano. ❡ Tertio ꝓbo ꝙ sint obiecta cognita per hanc conditionem ꝙ in intelligentia diuina continentur: quia ea que ponimus in itelligentia diuina nō ponimus in formatiue ⁊ impressiue:quia que sic ponuntur/ponuntur in intellectu.q.quedam rationes mediantes inter intellectum ⁊ actum intelligendi.q.rationes per quas intelligunt ꝙ non est ponendum de intellectu diuino:quia sola essentia sua est sufficiens ratio ad intelligendum omnia vt diffuse probaui.quolibe.1.q.9.igitur idee cōtinentur in itelligētia diuina expressiue ⁊ obiectiue.sed illud quod exprimit̃ in acie intelligentie ⁊ obijcitur:illud est res intellecta.ergo eo ꝙ continentur in intelligentia diuina sequitur ꝙ idee sunt ipse res intellecte ⁊ cognite. ❡ Quarto hoc probo,ꝙ sint obiecta cognita eo ꝙ sunt rationes stabiles eterne incōmutabiles ꝛc.quia Seneca vbi supra ponit exemplum qualiter sunt rationes immortales incorruptibiles ꝛc. Et dicit homines quidam pereunt:ipsa autem humanitas ad quam homo effigitur permanet:quam deus mente complexus est.sed humanitas vt mente diuina cōplexa est humanitas cognita:⁊ tamē semper permanet intellecta a deo ratio stabilis eterna ⁊ incōmutabilis.ergo isto modo vult dicere ꝙ humanitas intellecta est idea hominis eterna ꝛc. ❡ Quinto probo,ꝙ idee sūt obiecta cognita:quia sine eis nemo est sapiēs:q2 aut hoc intelligit̃ de sapiētia:⁊ beatitudine accidentali aut essentiali.sed vtroq3 modo potest saluari.probo de accidentali.Sapientia eni3 est habitus que habet attingere ad altissimas causas.idest mediate.sed humanitas quā mēte deꝰ cōplexus est,est altissima causa formalis totius esse formalis hominis:quia ꝑncipalis forma non formata:⁊ humanitas que videtur in verbo ⁊ in ꝑprio genere pertinet ad beatitudinem accidentalem.igitur isto modo sine humanitate cognita.nullus est sapiens nec beatus:intelligendo de beatitudine accidentali. ❡ Item istud potest saluari intelligendo de sapientia:⁊ beatitudine essentiali.sed cōcomitanter sic arguendo/sapientia que est beatitudo essentialis est circa altissimas causas etiam circa diuinas:⁊ eodem modo contemplatiua felicitas:sed cognoscēs in deo humanitatem que permanet ⁊ per eam accidentaliter beatificatus cōcomitanter videt altissimam causa3 que deus est:⁊ beatificatur per diuinitatem beatitudine essentiali.igitur per humanitatem cognitam fit homo sapiens ⁊ beatus beatitudine essentiali concomitanter:hoc tenet Tho.1.par.articulo.15.q2.2.vbi allegat Augu.ꝙ sui gloria proprijs rationibus sint cōdita:⁊ subdit ꝙ idee sunt in mēte operantis:sicut ꝙ intelligitur:forma enim domus in mēte edificatoris est aliquid qō intelligitur:nec obstat/sequit̃ ꝙ cētis vt imitabilis est idea:quia dicit:vt sic imitabilis.

sed si sic oportet referri ad precedētia.vbi dicit ꝙ idea est sicut domus in anima conditoris.ergo vult ꝙ essentia diuina est idea vt virtute essentie continetur domus in mente diuina.conclusio 3ª est ꝙ argumenta mea non sunt soluta:ad primum enim quādo dixi ꝙ idea est similitudo ideati dicit ꝙ est fallacia consequentis:quia plura requiruntur: sed patet ꝙ est sufficiens:quia vt probaui conclusione scōa hec est diffinitio idee. ❡ Secundo dicit,ꝙ est insufficiens quia oportet addere ⁊ vere omnes conditiones quas ponit Augustinus.puta ꝙ sunt rationes principales ꝛc.Sed ego probaui conclusione scōa:ꝙ omnes conditiones verificantur de creatura cognita.ergo stat conclusio mea ꝙ idea est creatura cognita. ❡ Secundum non est solutum:accipiebam enim in scōo ꝙ idee erant rōnes intellectuales non manētes inter intellectū diuinu3 cognite ⁊ creaturas cognitas/imo inter intellectū diuinum cognoscente3:⁊ creaturas cognitas ſm esse qō habent in rerū natura.sed tale esse cognitum qō sequitur actum intelligendi qō mediat inter intellectum cognoscentem ⁊ rem extra:illud vocatur domus in anima in esse obiectiuo:⁊ sic domꝰ in anima est idea domus extra:⁊ sic de omnibus alijs. Respondet ꝙ non videt vnde accipio ma.in qua pendet totū pondus. Respondeo ꝙ sicut tunc scripsi accepi ma.ab Eustratio.1.ethicoꝝ cōmento.4.4.vbi dicit ꝙ Plato ⁊ Platonici dicebant ideas rationes quasdam per se subsistētes diuinas intellectuales ad quas dicebant omnia esse ⁊ fieri.sed actus intelligendi nec formales rationes intelligendi precedentes actum,intelligendi ⁊ mediantes inter intellectum ⁊ actum intelligēdi:habent rationē subsistēdi:quia sunt vt formalia principia quo tm̄ ratio autem subsistendi est ratio totius.domus autem vt est ratio intellectu aīal domus extra medians inter intellectum cognoscentē domū:⁊ ipsa3 domu3 extra habet rationē totius speciei:⁊ sic rationem eius qō est:ꝙ etia3 sit subsistens.ergo a Platone qui fuit primus positor idearum possumus accipere ꝙ domus in esse cognito illud anima mediat inter intellectum cognoscentem domum:⁊ domum extra:⁊ qō est eius ipsa idea domus extra. ❡ Item Eustratius ibidem dicit ꝙ Aristoteles male imposuit Platoni ideas in hoc ꝙ posuit eas per se extra subsistentes:sed nō dicit ꝙ male imposuit Platoni notādo ideas tota vniuersalia:⁊ substātias presubsistentes in conditoris mente/puta per se hominem/per se bonum:⁊ sic de alijs:vt patet ꝑmo ethicorum.⁊.7.metaphysice. ❡ Ex his potest Magister videre propositum sic/vt dictum est.idee existunt in mente diuina tanꝗ rationes que dicunt per se hominem per se equum ꝛc.sed vt primo per se homo in anima in esse cognito non est hominis ratio extra medians inter intellectum hominem cognoscente3:⁊ hominem cognitum:quia illud est species hominis:homo tamen in esse cognito mediat inter intellectum cognoscentem:⁊ hominem extra.ergo habetur propositum ꝙ per se homo in esse cognito mediat inter intellectum cognoscentem hominem ⁊ homine3 extra:⁊ est hominis idea.Itē Augu.83.q.accepit a Platone ꝙ ipse vocabat ideas res ipsas que non erant:⁊ addit Augustinus cu3 eo ꝙ iste idee sunt rationes que in diuina intelligentia ſm quas oritur omne qō orit̃ ꝛc.sed in agente ꝑ intellectū res ipse non dicunt̃ esse rōnes oriendi seipsas extra/nisi per suum esse intellectum qō mediat inter intelligentem:⁊ rem extra productam:vt patet de domo:⁊ quolibet artificiali.ergo ꝛc. ❡ Item Seneca vbi supra ponit ꝙ humanitas quā deus mēte cōplexus est:est idea hominis que extra effingitur.sed humanitas que complectitur mente mediat inter intellectum:⁊ hominem extra effectum. Patet ergo per istos auctores qui fuerunt precipui circa

ideas/ꝙ idea nō est ratio formalis intelligēdi preueniens actum intelligendi seu obiectum cognitum. sed est mediās inter actum intelligendi: et rem extra productam ex hoc cō cludo ꝙ nō est solutum argumentū qd feci: quia supra cō-clusione 3ª. probatum est per omnes conditiones quas po-nit Augustinus de idea ꝙ idea est obiectum in esse cogni-to. sed magister non negat mi. que dicit ꝙ res in esse cogni to solum medias inter cognoscentem: et rem extra. igitur nō pōt negare qn idea solū mediat iter cognoscētē: et rē extra. ¶ Est igit soluere argumēta sua/ad pm qn dicit/ꝙ idee hñt aliquod esse reale dico ꝙ si idee accipiant̄ fm ꝙ sunt idez cuz essentia diuina: sicut loquitur Ansel. ꝙ creatura in deo nihil est nisi creatrix essentia: et fm ꝙ loquitur Augustinus ꝙ creature in deo sunt vita in ipso: sic nulli est dubium qn habeant esse reale: si ꝟo loquamur de ideis sicut hic dispu tamus fm formales rationes suas fm quas distinguun-tur a deo in esse intelligibili: et rationis sic non habent ali-quod esse reale. ¶ Ad probationem que videtur currere fm hunc intellectuz. Respondeo/quando dicis ꝙ idee for-mantur accepte vt distincte sunt forme principales: sed ni hil non reale et c. respondeo vt als respondi ꝙ esse formas principales potest intelligi dupliciter. vno modo entitati-ue: et tunc est sensus ꝙ sunt principaliter entia: et cuz princi-paliter entia sunt entia realia sequeretur propositum ꝙ ha berent esse reale. alio modo ꝙ sint forme principales exē-plaritate: et tunc est sensus ꝙ sunt principales rationes for-males intelligibiles causarum ad quas formantur: et quas imitantur omnia esse formalia que sunt in creaturis fm esse extra/sicut loquitur Augustinus ꝙ alia formali ratione conditus est equus: et alia homo: et loquitur modo fm ꝙ ho mo et asinus formaliter distinguuntur iuxta rationes suas ideales formales: et tunc cum forme exemplares creatura-rum relucentes in intelligentia diuina isto modo dicende sunt proprie dicuntur principales: quia seipsas primo sunt formaliter creature tales: et sic nō formate: imo omnia esse creaturarum fm imitationē formantur: ideo isto scdo mō dicit Augustinus de ideis: ꝙ vt sunt in mente diuina: que-dam entia rationis ꝙ sunt forme principales. ¶ Doctor dicit: ꝙ mirabilis est responsio ꝙ sunt principales exem-plaritate non entitate/cum exemplaritas sit entitas. ¶ Di co ꝙ esset mirabilis responsio si exemplaritas distingue-retur contra entitatem: vt ens accipitur in sua trascenden-tia: sed non est mirabilis si ens accipitur in sua restrictione puta pro non ente reali: quia sic est verum ꝙ domus in aia est principalis ratio exemplaritate nō entitate. ¶ Ad aliā probationem quando dicitur/idea est ad qd agens aspicit. sed ad nihil non et c. Dico ꝙ concessis manere in illo intelle ctu in quo dixi in precedēte. q. s. vt idee accipiantur ex par-te ideatorum non ex parte dei. ¶ Tunc dico ad mi. quan-do dicitur ad nihil agens non aspicit/dico ꝙ esse nihil est duplex. vno modo ꝙ solum habeat quid nominis cum re-
T.c.50. pugnantia ad esse: et sic loquitur. 4. physicoꝝ. ꝙ volens in-quirere de vacuo oportet accipere quid significet nomen: et tamen fm eum vacuum impossibile est esse alio modo dicitur aliquid esse nihil ꝙ solum habet quid nominis cū sibi nō repugnat fieri sicut nos theologi dicimꝰ: ꝙ lapis ab eterno fuit nihil tn̄ possibile fieri et tale possibile posuerūt philosophi vt probaui infra. q. 1. quolibe. et 1 4. q. ¶ Tunc ad formam argumenti concedo/ꝙ deus nō aspicit ad nihil primo modo dictum. sed scdo de ista materia quomodo ta le esse aspectum creature vel cognitum dicat esse non solū in persona facientis. sed ex parte factibilis: et quomodo il-lud possibile non dicit quid rei. sed quid nominis tm̄: et qūo per hec soluuntur fortiores difficultates que sunt de essen-tia eterni: et quomō hec possunt fieri tractaui diffuse pmo quoli. q. 12. articulo. 2º conclusione. 2. et 3ª. et prima. q. istius scdi quoli. articulo. 2º conclusione. 2. ¶ Ad ea que scdo ar-guuntur ex scda cōditione. Respondeo ad primū quando dicit/in esse cognito est exēplata: dico si vocet̄ esse exēpla-tum esse ab alio sic est exemplatum. si ꝟo vocetur esse for-matum ad similitudinē alicuius forme precedentis sic nō est exemplatum: imo creatura in esse cognito est primum esse formale creature ad qd et c. primus modus loquendi est improprius/secūdus est proprius. de quo loquit̄ hic Augu stinus: et sic saluatur ꝙ est ratio principalis nō formata fm modum Augustini. ¶ Ad aliam probationē quando pro-batur ꝙ in esse cognito exemplatur: quia quando aliquid est cognitū: non in se sed in alio in quo representatur in illo habet esse exemplatum. Respondeo/ꝙ quando aliquid co gnoscitur in alio sicut in suo priori formali representatiuo: tunc formatur et exemplatur/sicut quando lapis cognoscit̄ per speciem que est in anima: quando ꝟo cognoscitur per aliud tanꝗ per suum virtuale eius continens: tunc esse co-gnitum habet esse ab illo: sed non habet esse formatum ab illo: quia eius esse formale non precessit in eo: sed virtuale solum. ꝟ. g. si comprehensione solum que est causa equiuo-ca cognoscerentur consecutiue omnes species rerum quas efficit: tunc eorum esse cognituz esset ab eius cognitione si-cut a causa si non esset formatum ab ea: quia eoruz esse for-male non prefuit in causa equiuoca: sed solum eorum esse virtuale. ¶ Per idem soluitur confirmatio vtraqz que se-quebatur: quando enim dicitur quando obiectum est pmū tunc exemplare et c. dico ꝙ quando est primuz sicut in ali-quo formali representatiuo: tunc est exemplar: et quando vlterius dicit̄. ergo ꝙ sequitur actum est exemplatum/di-co ꝙ eodem modo ꝙ si sequitur actum qui innititur for-mali representatiuo. pmo tunc est exemplatum: sed sic non est si sequitur actum qui innititur virtuali representatiuo tm̄. ¶ Ad aliam quando dicitur/omne esse quod habet ex-tra diuinam essentiam est exemplatum falsum est/nisi se-quatur formale representatiuuz preuium. si enim sequitur virtuale tm̄ non est verum: et quando arguitur a simili de filio dei dico/ꝙ non est simile/quia esse creaturarum: sequit̄ omnium factionem siue virtualem siue formalem: vt si deꝰ de necessitate nature tanꝗ causa virtualis produceret cras muscam esset creatio. Ad illa que arguebantur ex 3ª cōdi-tione. ¶ Ad primum quando dicitur ideatum refertur ad ideam. sed impossibile est creaturaz productam referri ad se intellectam nego. ad primaz probationem quando dicit̄ ꝙ relatio realis per modum potentie actiue nō potest ter-minari ad ens rationis istud negarent multi consimili ra-tione: quia mensuratum dicitur ad mensuram: et tamen re-latio mensure terminans est ens rationis. 5. metaphysice: scdo: quia domus extra fit a domo in anima: et tamen esse representatiuum in anima est ens rationis. 3º quia dicunt aliqui ꝙ relatio realis potest terminari ad non ens sicut dixi in primo qd et probatur in scdo quoli. q. 7: et eadez ratio ad ens rationis. 4º quando esse representatiuum in esse co gnito: vt sic/et precise non pertinet ad causam efficientem: sed ad formalem effigibilem non realem/esse autem effigi-bile non dicit nisi ens rationis: qz est forma ab anima sicut omne idolum: et sic non pertinet ad causam efficientem ꝙ vero dicit Dionysius ꝙ est effectiua/loquitur de idea fun-damentaliter non formaliter. scilz vt est imago vel idoluz representatiuum solum: sicut species sub ratione qua est ab solutum causat actum intelligendi in virtute obiecti fm quosdam. ¶ Ad quartum quando arguitur quidditas in-tellecta aut est idea vt quidditas aut vt dicit solā cognitio-nem aut vt aggregatū ex vtroqz: dico ꝙ quartū est dare. s. vt est exemplar ideati sicut domus in anima: et hoc pbaui

conclusione scda: et qn dicitur: tunc idea non est ratio simplex: sed ens per accidens. respondeo q ratio formalis eius est simplex. scilz relatio ad ideatum: lz eius formale et fundamentum faciunt quoddam aggregatum per accidens: et hoc no est inconveniens: qz sic est in omnibus relativis. v.g. pater simile etc. et in omnibus suppositis que sunt denominativa talia in causa predicamento accidentali. v.g. album: et quantu / sed non in per se dividuis eorum. v.g. hec albedo hec paternitas: quelz enl hz rone ppria formale simplice. ¶ Ad aliam confirmationez / ide no est ro pducedi se: dico / q sm eundem moduz essendi non / sed sm esse exemplare est ratio producendi se sm esse reale. sicut patet de domo in anima. ¶ Ad aliud quando dicit q de ratione idee est q non possit oriri. sed causa in esse cognito oritur. respondeo q idea potest oriri intelligendo per oriri accipere esse ab alio: et sic est veru q causa accipit esse cognitum consecutive per hoc q deus cognoscit se principaliter: non autez pot oriri in genere cause formalis. ¶ Est enim primuz cet creature formale non formatum ad qd formale eius extra formatur: vt probavi conclusione 3ª. ¶ Ad 4m quando dicitur q idee continentur in intelligentia divina tm in esse cognito / no nego. ad probationem quando dicitur: quia in esse cognito est extra deu: quia vt sic distinguitur a deo / respondeo q esse exemplar est dupliciter vel subiective vel obiective: creatura aute in esse cognito dicitur esse extra intelligentiam divinam non subiective: sed obiective p quanto dicitur habere esse expressum vt q. assistens in cognitione divina / sed qd subiective non est extra deum: sed solum dicitur extra sic: quia est expressuz cognoscenti dicitur esse in cognoscente. ¶ Ad 5m et 6m quando dicitur q per creaturam deus non est sapiens nec beatus / respondeo pmo q auctoritates no loquuntur de deo: sed de nobis. vnde dicit sine ideis nemo est sapiens: et in visione earum anima est beatissima. ¶ Vel aliter dictu Augu. intelligitur de beatitudine accidentali: et tunc est veruz q sine creaturis cognitis nemo nostru est sapiens nec beatus. s. beatitudine accidentali. ¶ Vel aliter q Augustinus loquat de beatitudine essentiali: tunc intelligendum est concomitanter: vt sit sensus / nemo est beatus et sapiens / beatitudine essentiali sine creaturis cocomitanter: et sic est verum q nullus est beatus beatitudine essentiali nec sapiens quin cocomitanter sit beatus beatitudine ideali. ¶ Sic etiam potest auctoritas intelligi tam de deo q de creaturis eo mo q cognitio creaturarum pertinet ad perfectionem dei saltem consecutive.

Questio. III.

Vtrum essentia divina vt virtualr creaturas alias ptinens sit idea: hic quidaz valde excellens doctor Magister Petrus dicit duas conclusiones. pma est q sic: scda q hec est expresse determinatio Lynconiensis super Dionysium de divi. no. ca. 5. prima pbat sic: idee sunt forme pncipales no formate sm quas oritur obiive qd oritur: sine quibus nemo est sapiens: et quarum visione anima fit beatissima: sed essentia divina est forma pncipalis per se no formata etc. que sequuntur maxime pveniunt. ergo etc. ¶ Quantum ad 2m dicit Lyncon. sic / idee sunt rationes quedam factive distinctive et eterne etc. et quia non sunt aliud a deo. Ideo sunt adorande. ¶ Hic pono tres pclusiones cotrarias / pma est coclusio q essentia divina vt virtualr omnia continet non est idea: loquendo vt loquuntur Aug. et Plato et alij: et miror de magistro meo: quia iste modus accipiendi ideam non facit aliqua difficultate in pposito. vbi est intelligendum q idea potest duplr accipi. ¶ Uno modo loquedo de idea dei per qua deus omnia cognoscit. et sic essentia est sibi idea virtualis ad omnia cognoscedu.

¶ Alio modo vt idea accipitur ex parte creaturaruz: et sic dixi q lapis in esse cognito est ratio: et species sui ipsius ex: et sic est difficultas et in pposito. et isto mo disputamus. ¶ Qd pmo modo non sit difficultas. patet / Eustratius enim in p ethicoz. vbi Aristo. reprobat Platone qui posuit vnu per se comune bonum esse ideam reputat q sm intellectum Platonis nulla esset difficultas ponere ideam omniu. vn comento. 49. recitat Platonem dicens / dixit Plato vnum ineffabile bonum causam entium omniuz: et respondet pro Platone dices qd sibi impossibile sequetur si omniu ens causa et omnibus tribuens esse quecuqz sm. 10. dicunt predicamenta vle bonum et comune omnibus: vt causa dicit. ecce no reputat difficile q prima causa sit virtualiter vna omnium. ¶ Item Dionysius de divi. no. ca. 5. f. nullam difficultatez reputat de hoc sed per se clarum q essentia divina vt vnitive omnia continens sit idea. vnde ait sic / si eniz noster sol sensibiliuz substantias et qualitates multas / et differentes: tamen ipse vnus existens renovat / custodit / perficit: et discernit / facit / auget / et pmutat etc. multo magis in causa et ipsius solis et existentium omnium exeplaria sm vnaz supersubstantialem vnione substatias producit etc. ¶ Infra. ca. 7. plus addit ad denotanduz q verba istius op. sunt insufficientia non ponderando verba eius. patet / q etiam isto modo ponendi adhuc non sufficit dicere q essentia divina est idea vt virtualiter contines: sed oportet addere q vt virtualiter intellectualiter continens. vnde dicit quare divina mens omnia continet. ¶ Et infra / ergo divina sapientia scipsam cognoscens cognoscit omnia: et multa vnitive in ipso vno omnia cognoscens et producens etc. de hoc diffuse vsqz in finem capli. ¶ Sed scdo modo est difficultas: et isto scdo modo concedit Eustratius contra Aristotelem q sunt plures idee que sunt ipsemet creature. vnde comento. 58. loquens de pluralitate idearum in comparatione ad plures res extra dicit: sed no idee si Arist. sed vt ipse et suarum ipsaz: et vt tota extra. pbatio sibi q exeplaria divina vt virtualiter continens non sit idea creaturarum accipiendo ideam vt idee accipiuntur ex parte creaturarum tanq earum rationes representative seu exemplaria / quo est difficultas in proposito quomodo idee no accipiuntur ex parte dei: sed ex conditione creaturaru. probatur. 1. qlt. q. 9. versus finem. ¶ Propositum ergo etc. probat sic / idee vt sunt rationes representative seu exemplaria creaturarum continentur formaliter in deo sunt forme principales sm quas oritur omne quod oritur: sed vt cotinetur in essentia divina continentur virtualiter solum. ergo essentia divina vt virtualiter continens non est idea. ¶ Item hoc scdo patet per rationem Augustini: vidit enim bene Augustinus q virtualis continentia sufficit ad producendum accidentia distincta naturaliter: vt patet de sole: sed ad producendum distincta rationaliter requiritur ex parte productoru q eorum distincte formales rationes sint sicut prius apud intelligentez: sed nullus audet dicere / q deus producit res irrationaliter. ergo sequitur q ratio alia et alia qua conditus est homo et equus sunt rationes formales no virtuales tm. ¶ Item 3º innuit istud argumentum: lz cognoscibilia secundaria vt continentur in primario obiecto: vt in ipso continentur possint cotineri virtualiter et potentialiter / sicut in calore per essentiam cotinentur omnes alij calores in esse scibili virtualr soluz: vt tamen exprimuntur obiecta secundaria in intelligentia divina habent ibi esse formale: quia deus intelligendo attingit ad distinctissimas et formalissimas rationes eoz: sed idee sunt rationes que divina intelligentia continentur: qz per hoc salvatur Aug. q rationalr agit etc. ¶ Ite p cognitione qua aliqua cognoscunt potentialr seu vualr no est aliqs sapies nec btus: qz btitudo est

vltima quiete: ⁊ sic oportet ꝙ pertingat vsq; ad vltimam actualitatem seu formalitatem rei. sed visione idearum fit anima sapiens ⁊ beatissima. ergo ⁊c. ¶ Item ad hoc concordant verba Senece: ⁊ Eustratij. ⁊ Augustini qui defendunt Platonē: dicunt eni; ꝙ idee sunt rationes intellectuales ⁊ exemplaria. sed rationes intellectuales que sunt spēs ⁊ forme ⁊ exemplaria habent esse formale nō virtuale tm̄: quia aliter exemplata non essent bene ⁊ perfecte formata: sed potētialr seu virtualr solū. ¶ Ad argm̄ qui pbat ꝙ essentia vt virtualr ꝯtinens est idea: q2 est forma pncipalis: dico ꝙ in se est forma pncipalis: sed ad extra nō, ⁊ per te imo est virtualr: ⁊ ita deficit pma ꝯditio idee: ⁊ per ꝯns oēs sequētes vt nate fundari sūt sup eā in rōne forme. cū igit Augu. vult ꝯsequentes fundari super primam sub ratione qua est forma sequitur ꝙ nulla cōditio idee saluatur. ¶ Scda conclusio est, ꝙ Lynconiensis nō facit ad ppositum suu; in intellectu quo disputamus. ¶ Ad qd̄ pbandū premitto quibus modis debent fieri adorationes 2° ex his inferam qualiter videt idea esse adoranda. 3° ex his inferam ꝙ per adorationem que debetur idee non impeditur quin idea sit creatura: vt intellecta respectu suipsius extra. ¶ Quātū ad pmū Henricus qōlibet. 11. q. 6. distinguit ꝙ quedā sunt adoranda per se: ⁊ ppter se: quedam per se. sed ppter aliud: quedam per accidens. dicit ergo ꝙ deitas: ⁊ omnia que in deo sunt ad intra puta ppietas: ⁊ equalitas adoranda sunt adoratione latrie: ⁊ hoc per se ⁊ ppter se: ⁊ persona christi hominis: ⁊ hoc rōne personalitatis. ¶ Item sancti viri pp gratie donū in eis adorandi sunt adoratione simplicis dulie non ppter aliud: sed ppter se ⁊ omnia que sunt in eis: vt sunt in eis. s. anima ⁊ corpus: ⁊ omnia eorū accidentia ⁊ anima eoꝝ separata: quia cum ea manet vnio deitatis per donum gratie. sicut fuit cu; eis viuis: sed corpus post separationē anime non est adorandū nisi ppter aliud. s. ppter ordinem quē habet ad corpus animatu;. vide plus ibi de adoratione corporis. ¶ Scdo dicit ꝙ natura humana: vt in christo diuinitati vnita est in vnitate persone, sic ratione vnionis in persona est adoranda adoratione latrie: ⁊ eodē modo omnia que in eo sunt ꝟm vnione; personale; vt incarnatio passio ⁊c. ⁊ omnes qualitates: ⁊ per se: sed propter aliō. ¶ Aduerte ꝙ hic dicit, ꝙ natura humana rōne vnionis personalis est adoranda per se propter aliud: sed supra dixit christus homo persona est adoranda ppter se. ¶ Itē natura humana in christo: vt nature diuine vnita non pensando vnionem persone: sed precise natura; adoranda est rōne hiperdulie per se: ⁊ ppter aliud. ¶ Itē si natura humana cōiungat diuinitati per donu;. ergo adoranda esset adoratione dulie pensata cōiunctione per donum gratie: ⁊ hoc est per se ⁊ ppter aliud. ¶ Unde nō videt mihi ꝙ bene dixit supra ꝙ sancti viri adorandi sunt ppter se dulia: imo sunt adorandi dulia ppter gratiam in eis, sicut natura humana ppter diuina;: ⁊ ita ppter aliud. ¶ Tertio dicit, ꝙ per accidens adoranda sunt quecūq;: ⁊ eadem adoratione qua adorant eorum adoranda per se ad que reducunt ppter ordinem que habent ad illa. ¶ Et hoc. 6. modis: significatione, vt cēnta in sacramentis: quia signant gratiam per quā sancti ꝯiunguntur deo: ⁊ similiter verba sacre scripture: ⁊ hoc adoratione dulie per accidens: quia substantia partiū ad duliam. alio modo imitatione: vt imagines eoru; que sunt adoranda siue per se siue per accidens: ⁊ hec adoratio debetur eis inquantum sunt imagines siue imago fuerit realis siue figuralis: ⁊ hoc dulie per accidens: sancti enim sunt per substantiā: allegat Damā. ⁊c. Sed nō possunt imagines adorari adoratione latrie: quia deus nō potest fieri imago per Damā. ibide;. ¶ Tertio modo ꝯtingentia sicut columba in qua apparuit spūs sanctus: ⁊ tres angeli, quos vidit Abraam: ⁊ ista adoratiō est latrie per accidens: intelligebat enim in his beatus cultus est latria 4° cōcretione sicut vestimēta scōꝝ: ⁊ capilli adoratione dulie: vestes vo christi ⁊ sepulchrū: ⁊ huiꝰ que tetigit ꝟm naturam: vt cru; adoratione hiperdulie ibidē de beata virgine. isto 4° mō precise adoranda est hiperdulia beata virgo, in qua per ceteris Christus concertauit baiulando in vtero ablactando ⁊ forte latria inquantum est mater non solu; hominis: sed dei. ¶ Quinto, detentione vt corpora sanctoꝝ alioꝝ a christo: adorantur enim in ordine ad animam suam sanctam: ⁊ hoc est dulie. ¶ Sexto cōnaturalitate, ppter ordinationem ad per se adorandu; sic adoranda est materia que percipi pōt fuisse in corpore viuo alicuiꝰ sancti sub quacūq; forma inueniatur nūc: ⁊ si compositū in quo est non sit adorandū vt vermis ex sacramēto vel genitꝰ ex corpe sancto. ¶ Quātū ad 2m̄ videt posse dici ꝙ si accipiat idea: vt omnino idem cum essentia: ⁊ non vt distinguit quoquo modo est adorāda latria: sed vt ens rōnis distinctum: sic tamen distinctu; qd̄ est ide; cum essentia: tunc adorāda est latria: sed ppter aliud non dico per se siue distincta sic ꝙ non pensetur eius identitas cu; essentia: sed quasi sit quedā ratio non deo extranea: sed potius cōnaturalis vel aliquo alio se modo cum deo cōueniat sic adoranda est per accidens. ¶ Ex his 3° p; ꝙ non probat: quin idea sit creatura: vt intellecta in respectu ad se extra: quia vt p; ex premissis omnia adorāda vel sunt adoranda per se vt per se diuina vel ppter imediata; vnionem cum deo sicut natura humana in christo, vel pp mediatam vt in his que per accidens adorantur: vt vestimenta propter sanctu;, sanctus ppter deum. ¶ Ad hoc est Augꝰ de verbis dñi sermone. 79. loquens de natura humana christi si inquit, hominē separaueris a deo illi ego nūq; seruio. s. adoratione: de qua materia loquit ibi ponit exemplum velut si quis vestem aut purpuram aut diadema regale iacens inueniat: ⁊ nunquid eam dignabit adorare q̄ si diceret nō: cum vo ea rex indutus fuit periculum mortis incurreret si simul cū rege adorare quis contempserit: ita ⁊ in christo dño ⁊c. ¶ Ex his arguo ꝙ idee: vel quecūq; alia debeant adorari hoc est ꝟm ꝙ habent comparationem aliquā aut vnionem cum deo. sed in pposito non disputamꝰ ꝙ idee sint creature cognite comparādo ideas ad deum: sꝫ potius comparādo ipsasmet creaturas in esse intellecto ad seipsas extra. ergo ex ista adoratione idee non probat quin idee sint ipse creature cognite. ¶ Per hoc ad argumentū quando dicitur ꝙ idee sunt adorande: quia non sunt aliud q̄ deꝰ: dico, ꝙ in ista auctoritate accipiunt idee: vt ⁊ vniūt cum deo: ⁊ sic accipiunt fundamētaliter sic concedo, ꝙ vt fundamentaliter accipiuntur idee sunt adorande: sed nos disputamus de ideis formaliter: vt. s. est ratio ideati: ⁊ sic nō comparatur ad deum: sed potius separatur: imo creatura vno modo comparatur ad seipsam alio modo: vt ⁊ sic idea non est adoranda sicut nec natura humana christi aut diadema regalis vt sunt separata. ¶ Scda ꝯclusio est in qua volo perstringere omnia dicta in qbus iste doctor magis reputat se habere difficultates cōtra me: ⁊ simul ostendam ꝙ positio mea facillime soluit sua obiecta: ⁊ simul mea argumēta omnia: ⁊ responsiones meas restituit in statu. perstringo igitur sic, dixi pluries ꝙ deus cognoscendo se consecutiue omnes creature sunt cognite ab eo: ⁊ quia ⁊ tale eē cognitum creature qd̄ mediat inter intellectum dei cognoscentem: ⁊ creaturam extra est ratio: ⁊ species ⁊ exemplar rei extra, dixi ꝙ creatura in esse cognito mediat inter intellectum dei ⁊ creaturam extra in sui natura est idee sui ipsiꝰ extra. ¶ Contra istud cōsequens facit doctor difficultate; ⁊ arguit pmo ꝙ domus in esse cognito ⁊ medians inter cognitionē diuinā: ⁊ domū ex nō h; rōnē idee: dicit. n. Seneca

q nihil differt utrum idea sit intra vel extra: sed esse cognitum est solum intra. ergo rc. ¶ Et probo q creatura scd q est in esse cognito mediat inter cognoscentem: r rem extra cognitam sit idea: quia idea potest communiter accipi pro eo qd est instrumentu operantis iuxta qua operatur artifex vt regula queda p qua agit: r sic no loquimur de idea. alio modo proprie vt est ratio vel species ideati que est intelligentia diuina sicut est humanitas qua deus mente complexus sm eundem Senecam: cum ergo doctor inducat instantia de idea que est instrm manuum non de idea que est intelligentia dei: cuiusmodi est humanitas intellecta de qua ps: q mediat inter intellectum dei. r domu extra: sequitur q doctor non tollit rationem meam sm Seneca. ¶ Scds vbi doctor facit difficultatem: quia esse cognitu est nihil in re pme idea non est nihil. ¶ Rndeo r pbo q creatura que est nihil ab eterno in sui natura: sed solum est ens in dei scientia sm Augm .5. super Gen. vt sic pot esse idea rei extra: domus enim ab eterno in esse cognito est nihil in se: sed domus ab eterno cognita est exemplar domus extra. ergo eade rone potuit esse idea. ¶ Dices domus ergo in esse cognito non est nihil sed species est in anima: cotra domus in aia vt est species no est nisi fundamentaliter idea domus extra: r sic in diuinis essentia diuina bene est fundamentaliter omnes idee: sed non disputamus de fundamentali rone idee: sed disputamus de formali rone idee que est q est ro vel exemplaritas rei extra. cum igit creature: vt splendet in actu intelligendi dei imponet habitudinez exemplaritatis iuxta qua producit ipsa res extra: pz q stat ratio vt prius. ¶ 3m. vbi facit difficultate est quo idee sunt rationes pncipales si sint ipse res in esse cognito cum illud sit esse diminutum. ¶ Respondeo r pbo q ratio valet: quia Aug r alij doctores volunt pncipalitate realis entis pbare de ideaz rone sm pncipalitatez mutationis: sed domus in esse cognito est illud ad qd pncipaliter imitatur domus extra. pbatio minoris: q idea se habet in rone cae: quia iuxta eaz oritur gequid oritur: r ista causalitas no est nisi imitationis: sed causalitas sub rone illa qua est causalitas dicit pncipalitatez. g causalitas imitationis que couenit idee facit ideaz esse cas pncipalem imitationis qd est ppositum. ¶ 4m. vbi habet difficultatez est: quia videt sibi q essentia diuina: vt virtualiter continens creaturas magis sit idea q creatura in esse cognito. ¶ Rndeo r pbo 3m: quia Aug vult saluare formalem pluralitatem idearum: r no solum vnu virtuale cotinens: sm enim Augm. alia rone conditus est homo: r alia equus: r cocludit q ideo sunt forme plures pncipales: sed ponere essentiam diuinam ideam no saluat pluralitas formalis: quia eo ipso q ponit virtualiter cotinens: r ponitur non formalr cotinens. ergo nec pluralitas formalr: sed mea positio bene saluat pluralitatez formalium ronuz: quia ro mea vult saluare q equus cognitus est formalis ratio sui extra: r sic de alijs. ¶ 5m. vbi habet difficultate est si res in esse cognito sit idea: r est ens solum ronis: tunc cum ideati ad ideam sit relatio realis: tunc relatio realis terminaretur ad ens rationis: r quando probaui q hoc fuit necessarium: sicut in relatione mesurati ad mensura: dicit q tunc terminatur ad absolutu q est reale. ¶ Contra argm meum instatur q in relatiuis oportet esse duplicem terminu: vnuz per modu fundamenti in termino cooposito, alium per modum oppositi termini. v.g. quando pater dicit ad filium, ops q filius terminans eius relatione sit aliquid excepta relone: r nihilominus requirit preter illud absolutuz qd in filio sit: relatio filiationis que terminat correlationez paternitatis in patre: hoc 2m pz: quia relatio est spes oppoonis infra genus relationis: sic in pposito relatio ideati sic terminat ad essentiam diuina sicut ad fundamentu: sed ad relone rationis in deo siue ad relonem ronis quo deus est imitabilis a creatura: vt ad id qd est formale in idea. ¶ Scdo pncipaliter facit difficultatez: quia videt sibi q creatura in esse cognito sit nihil: r valde detestabile nihil: ideo pbo q ponere tale nihil in sui natura: sed solu ens in cognitione diuina nihil est valde acceptabile. pbo, illd est acceptabile nihil per qd soluunt errores phoz: r difficultates theologoruz: sed istud nihil qd pono est tale. pbatio mi. quo ad pma partem error phoz fuit .12. metaphy. comento .51. vt imponit eis q deus nihil cognoscat extra: sz vt probaui quol. p. q. 9. cotrarium saluatur per esse cognitum creature. ergo rc. pbatio, pbatur. n. ibi q deus extra sola comprehensione esentie diuine creature nate sunt resultare in esse cognito per Augm Dionysium: r Commentatorem. ¶ Scds error fuit Themistij qui dicit deu transferre se de cognitione eentie sue ad cognitionez creaturaz: ita q cognitio illa precise terminatur ad ipsam creaturaz istud reprobaui per esse cognitum cosecutiue quol. p. q. 10. r q. 11. vbi pbaui q lz cognitio diuina sistat ad ppriaz essentiam tanq ad per se terminum sue cognitionis nihilominus creature sunt cognite cosecutiue: aliud ergo esse cognituz est nihil qd excludit errores phoz. ¶ Item excludit difficultates theologoz: est. n. vna difficultas apud theologos, quo deus cognoscit creaturas ab eterno cum no hnt entitatem in se: sed vt pbaui qli. pmo. q. 12. hoc saluatur per hoc q coprehendendo se creature resultant in esse cognito. ¶ Alia difficultas est quomo idee possunt esse rones representatiue preuie cum essentia sufficiat: hoc qdlibet. pmo. q. 11. soluit q non precedunt: sed deus comprehendendo se ista resultant. de multis alijs qonibus vide ibi. s. quid sit idea. s. vtru requirant idee ex pte intellectus diuini vel pp ter creaturas tm: r vtruz respectu singulariu: omnia vide per hec ibi esse soluta. ¶ Item difficultas de cognitione intuitiua dei respectu creaturaru ab eterno cum non fuerint ab eterno. pbatur quoli. 2. q. 4. q hoc est: quia diuina essentia comprehensa est sufficies medium: vt sint cosecutiue cognita. ¶ Tertio pncipalr pp ter argumeta sua pbantia: q quia creatura in esse cognito est nihil in se: ideo non pot esse idea. dixi q non cogunt: quia est duplex nihil, vnum qd solum dicit qd nominis cum impossibilitate essendi r fiendi vt vacuum: r chymera. aliud qd habet quid nominis cum non repugnantia ad esse sicut lapis ab eterno r dixi q creatura in esse cognito est nihil scdo modo: r q tale nihil qd est tamen cognitu a deo tanq possibile: vt fiat pot esse idea: r ratio seu species rei fiende istud duplex nihil non reprobat: sed deridet ipsum. ¶ Cotra, pbo q omnez hoiem negantem essentias eternas iter quos ipse est vnus oporteat ponere illud duplex nihil: illd enim esse qd suscipit magis r minus: non est oino simplex sed aliquo modo duplex. sed nihil dictu de vacuo, r chymera, r de lapide ab eterno suscipit magis r minus. ergo rc. pbatio: quia nihil est negatio totius entis. ergo qd magis negat ens est magis nihil, sed nihil dictu de vacuo qd dicit solum quid nois cum ipossibilitate essendi magis negat ens q nihil dictu de lapide cum possibilitate: r non repugnantia essendi. ergo 2o hec est vera ab eterno, vltimi corpis cotinentis est locus: sicut hec est vera ab eterno, rosa est flos: sed hec est falsa, ab eterno vacuum est locus. cum igit p te ambo sint nihil. ergo duplex nihil vel ambo cotradictoria dicunt simul de eodem sm idem: quia sm esse locuz: r no esse locum. ¶ Tertio, ab eterno deus potest facere lapidem: non autem vacuuz vel chimera. quero an ista diuersitas est solum ex potentia facientis vel ex parte eorum: no pmo modo: quia eade est potentia cuiuscuq3 coparet ex pte facientis. iterum esset petitio pncipij: quia idez esset dicere deus potest creare lapidem: quia potest creare lapide si ex

parte

parte earum: ꝛ parte vtrūqꝫ est nihil. Ergo duplex nihil
quorum alterum dicetur nihil impossibile simplr: ꝛ aliud
nihil possibile quoquomodo. Questio .IIII.

VTrum charitas suscipit magis ꝛ minus
eo mō quo alie forme: ꝛ videt̄ ꝙ
sic: qꝛ forme subales suscipiunt ſm esse / vel ſꝫ
essentiā: sed sicut alie forme habēt esse ꝛ essen
tiā / sic ꝛ charitas: ergo ꝛc̄. ¶ Cōtra / forme ac-
cidētales que sunt in aīa: ꝛ maxime practice suscipiūt ma-
gis ꝛ minus per cōparationē ad finē: sed finis charitatis
est dilectio. Ergo suscipit magis ꝛ min⁹ ſꝫ feruorē dilectio-
nis. ¶ In ista qōne sic procedā: pmo inquirā vtrū forme
accidētales suscipiunt magis ꝛ minus ſm radicationē ma
iorē in subiecto: vel ſm maiorē dispositionē subiecti: ꝛ sic
de alijs modis positis ita ꝙ sic suscipe magis ꝛ minus sit
modus distinctus a suscipere in esse vel in essentia. ¶ Se
cundo / dato ꝙ nō / que sit causa suscipiēdi magis ꝛ minus.
¶ Tertio / vtrū in habētibus ɔtrariū cā suscipiēdi magis
ꝛ min⁹ sit maior vel minor depuratio a ɔtrario. ¶ Quar-
to / vtrū in nō habētibus ɔtrariū susceptio magis ꝛ minus
sit per appositionē gradus ad gradū. ¶ Quinto / qūo illud
qḋ resultat ex istis gradibus est vnū. ¶ Sexto / vtrum isti
gradus possint apponi in infinitū. ¶ Septimo / ad qōnes
istos articulos pmitto: qꝛ magr̄ Petrus nup in cathedra
dixit se velle tractatū facere super istis articulis. Prima ḡ
ɔclo est / vtrū forme accidētales suscipiūt magis ꝛ minus
ex maiori radicatione in subiecto: vel ex maiori vel mino-
ri dispōne subiecti: ꝛ hõ se tenētibus ex pte subiecti: ꝛ dico;
ꝙ nō / vt dicat modū distinctum a suscipere magis ꝛ min⁹
ſm esse / vel ſm essentiā. Probo inductiue / qꝛ modi qui po
nunt̄ ꝙ sic: aut est qꝛ subm est magis dispositū: vel ex ma-
iori radicatione in subto: vel ex maiori mistione cōtrarij: ꝛ
sic de alijs: sed quotūcūqꝫ istoꝝ dēt̄ h̄ est in esse: vel in es-
sentia: ḡ. Probatio min. qꝛ ꝙ calor ſm subm illius aliquo
alioꝝ modoꝝ susciperet magis ꝛ minus: ꝛ nō i esse / vel in
essentia est cōtradictio: qꝛ suscipiet: ꝛ ſm nihil suscipiet: qꝛ
oīs entitas vt entitas / distinguit̄ ɔtra nihil est esse vel eēn-
tia. ¶ Probat̄ rōne / qꝛ omne qḋ ɔtinet̄ sub ente trāseunte:
opꝫ participare rōnē entis: sed oēs isti modi ɔtinent̄ sub
ente trāscēdente: ḡ ꝛc̄. Sed ens diuidit̄ in esse ꝛ in eēntiā:
siue in illud qḋ est: ꝛ ꝙ quid est: ḡ ꝛc̄. ¶ Item qua rōne ea
que suscipiūt magis ꝛ minus ſm subm / suscipiunt ſm esse
vel essentiā: eadē rōne alij modi: qꝛ alij modi cōtinent̄ sub
ente trāscēdente / sicut modus ex dispōne subiecti. Sed q̄
suscipiūt magis ꝛ minus ſm dispōnē subti / suscipiunt ſm
essentiam / vel ſm esse. Probo / qꝛ ponit̄ ꝙ forma suscipit
ppter dispōnes subiecti / quero de illa dispōne subti aut su
scipit magis ꝛ minus in esse / vel in essentia: ꝛ eadē rōne stā
dū erat in forma pma: si nō / sed per dispōnē: queret̄ de ea:
ꝛ sic in infinitū: ergo. ¶ Itē sine precisa cā suscipiēdi ipoſe
est aliq̄ formā suscipere magis ꝛ minus: sed sine subto h̄
ɔtingit: pꝫ in sacramēto altaris: ibi enī accidētia sunt sine
subto: ꝛ tñ aliqñ rarefiūt: ꝛ cōdensant̄: ꝛ quātitas qñqꝫ re-
stringitur: vt in tpe sicco: ꝛ qñqꝫ amplia̅t vt in tēpore hu-
mido: ꝛ ſm h̄ hec ēt albedo est purior / qñqꝫ minus pura:
per ɔñs suscipiunt magis ꝛ min⁹. ¶ Cōtra vī ꝙ sit tertius
modus: qꝛ charitas pōt manere in eodē gradu: ꝛ hñs eam
pōt magis ꝛ minus feruēter operari: igit̄ charitas pōt ma
gis ꝛ minus ſm feruorē: ꝫ nō ſm esse vel essentiā: idē est
de nāli volūtate que in eodē gradu manēs pōt intēsius ꝛ
remissius diligere. Sed qua rōne forma pōt intēdi in ope
rādo seu in feruore operādi cōparādo eā ad suū pn̄m agēdi
suo pn̄o manēte in eodē gradu entitatiuo: ergo eadē rōne
cōparādo aliā formam ad eius dispōnes: dispō pōt susci-
pere magis ꝛ minus: saltē q̄tum ad maiorē feruorē in ope-
rādo: ꝫ nō ipsa forma. ¶ Rñdeo / res augmētabilis pōt
ɔsiderari duplr: vno mō in se / ꝛ ad se: ꝛ isto mō res suscipit
magis ꝛ minus quocūqꝫ mō: vel in quocūqꝫ gradu h̄ sibi
cōpetat h̄ erit in esse vel in essentia. Vt gr̄a si charitas h̄ est in
esse vl in eēntia: ꝛ de dispōne: ꝛ de foīa: ꝛ sic de singulis rō
dicta est: qꝛ nullus modus vel gradus pt subterfugere rō-
nē entis trāscendētis. ¶ Alio mō pōt ɔsiderari in cōpara
tione ad aliud: ꝛ h̄ duplr. vel quo ad actū primū / ꝙ est esse
qḋ hꝫ in subto: vel i subto in q̄ magis radicat̄ / vel in subto
in qḋ fortius ipmit a mouēte: vel si scientia sit intēsior in
aīa ei⁹ ꝙ limpidius attingit obm: ꝛ sic de alijs modis. Se-
quit̄ / ꝙ ista suscipiūt magis ꝛ minus in esse vel in essentia.
h̄ pꝫ: qꝛ posita sūma dispōne ex pte obti: ꝛ sūma radicatōe: ꝛ
ꝛ sūma ipressione p agēs: ꝛ sūma applicatione po̅tīe ad obm:
si tñ ponat̄ ꝙ minim⁹ gradus albedinis in eē: ꝛ in essentia
recipiat̄ in tali subto: ꝛ sic stet ordo in tali pūctali gradu ſꝫ
esse ꝛ ſꝫ essentiā / nunq̄ ſm dispōnes q̄cuqꝫ est dōꝫ / ꝙ su-
scipiat magis ꝛ min⁹: ꝛ idē argu̅m ē de radicatione ꝛ de alijs: ꝛ
ḡ si suscipit magis ꝛ min⁹ ex dispōne / ꝛ radicatiōe ꝛc̄. Opꝫ
ꝙ suscipiat magis ꝛ min⁹ diuersificatiue ſꝫ eē / vel ſꝫ eēn-
tiā. ¶ Si vero res cōpet̄ ad actū / ſm ꝙ est in cōpatione ad
opōnes sic nō vī multis incōuenieñs: maxime qn̄ operatio
est in potestate operātis ſm se: ꝛ ſm qōlꝫ eius gradū: sicut
est de feruore siue de intenso actu charitatis ꝛ voluntatis:
tunc enī vt dīc: ꝛ pbabilr pōt forma suscipere magis ꝛ mi-
nus in opōne: ꝫ nō in se: ꝛ sic pꝫ pma ɔclo / ꝙ quecūqꝫ su-
scipiunt magis ꝛ minus ſꝫ esse / vel ſm essentiā. Sed susci-
pere magis ꝛ minus pōt ſꝫ feruorē: ꝫ de h̄ lib. i. dist. 17. ar
ti. 6. ¶ Scḋa ɔclo est / que sit cā suscipiēdi magis ꝛ minus:
dico / ꝙ oīs opinio dicēs formā suscipe magis ꝛ minus ſm
esse: opꝫ dicere / ꝙ suscipit ſm essentiā: probo / qꝛ aut esse est
idē ꝙ essentia realr ꝛ hī ppositū: aut differt realr ab essen-
tia: tūc arguo / si esse differt ab essentia: non differt plus
q̄ subm: ꝛ ppria passio: sed impoſe est variationē esse in
passione: nisi sit varietas in subto: ergo nō est sile: qꝛ posito
ꝙ esse ꝛ essentia differāt: qꝛ cum essentia dī a forma: esse
aūt recipit subiectū: iō poſe est variationē fieri in esse: ꝛ si
nō in eentiā. ¶ Cōtra / ab eo a quo aliqḋ pmo dī tale: ꝛ nō
dī tale: nisi ab illo oīa: sicut ꝛ oīs stabilitas ɔñs hꝫ mēsurā
ab illo: sed res a forma dī pmo talis / ꝛ nō ē tale ſm eē sub-
iectū nisi per formā: ḡ nō variat̄ res in esse subto: nisi pus
sit variatio in forma vel eēntia. ¶ Cōfirmat̄ / quāto aliqḋ
est actualius: tāto simplicius pꝫ: ꝫ si esse dīt ab essentia eē
est actu alius ſm h̄ ponētes. igit̄ si aliqs gradus pōt in eē
multo magis in essentia. ¶ Itē quedā forme cōpatiant̄ se
sil in aliquibus gradib⁹: ꝫ nō in extremis suis / quero igit̄
aut ista incōpossibilitas est ſꝫ gradus in essentia: ꝛ habet̄
ppositū: aut ſm gradus esse / ꝙ nō est: qꝛ incōpossibilitas
in esse reducit̄ ad incōpossibilitatē in essentia: vt ad cām:
ergo. ¶ Quarto / illud est pcisa cā alicuius effectus: ꝛ qua
posita positis oībus alijs ɔcurrētibus ponit̄ effectus: ꝛ qua
nō posita positis oībus alijs nō ponit̄ effectus / pꝫ: sed posi-
ta forma habēte latitudinē in essentia: pꝫ ꝙ cum agens ꝛ
subm ꝛ mā pportionant̄ ꝙ pducet̄ ſm nām sue essentie
diuisibilr: ꝛ ea posita indiuisibili ſm essentiā quibuscūqꝫ
alijs nō intēditur: pꝫ de puncto: si esset in subto susceptibi-
li magis ꝛ minus: ꝛ laboret agēs quātū pōt nō extēderet̄:
ergo ꝛc̄. Latitudo in essentia est cā suscipiēdi magis ꝛ mi-
nus. sed albū sicut ꝛ iustū / album dī magis ꝛ minus albū: ꝛ
similr iustū: h̄ enim dīt esse nō essentiā. ¶ Cōtra / Arist. in
pdicamētis vī tenere ꝙ albedo nō suscipit magis ꝛ min⁹.
sed albū sicut iustū: aīt enī albū dī magis ꝛ minus album
igitur iustū: sed albū ꝛ iustum dīt esse nō essentiā: ergo ꝛc̄.
¶ Cōfirmat̄: recitat enī op̄. aliquoꝝ qui dubitabāt: vtrū
iustitia suscipit magis ꝛ min⁹: ꝛ vī dicere ꝙ nō: ꝫ ſꝫ subiec-

vt grāmatic⁹ alter altero grāmaticior dicit. ℭ Respon⁹/
quādo dicit/ꝙ albū suscipit magis ꝛ minus: iste sermo ꝑt
esse duplex: vt exclusiuus: vt sic excluditur albedinē susci-
pere magis ꝛ minus in essentia. Alio mō/ꝙ sit vt interpre-
tatorius seu probatiuus: vt vnū probet aliud: ꝛ sic dico/est
in proposito: probat in simili. Aristo. enim in libro ꝑdica-
mētoꝝ ꝓbat/ꝙ substātia nō suscipit magis ꝛ minus: quia
hō nō suscipit: substātia aūt dicit quidditatē/hō dicit eēter
go probat/ꝙ essentiam nō suscipit: quia esse hoīs nō susci-
T.c.10. pit. ℭ Item eodē modo. 8. metha. ꝙ forme nō suscipiunt
magis ꝛ minus: qꝛ forme addite suis materijs nō suscipiūt
magis ꝛ minus: sicut si mōe numeri addas vnitatē/species
numeri que prefuit nō augeꝭ. Sed omnino mutaꝭ: sicut
probat ibi pħs negatiuā. s. ꝙ essentia nō suscipit magis: qꝛ
esse nō suscipit. sic hic affirmatiue probat libro ꝑdicamē-
toꝝ per effectuꝫ formalē: ita ꝙ arguit hic affirmatiue esse
qui est effect⁹ formalis suscipit: ergo foīa. sicut in alio exē-
plo/ꝙ substātia nō qꝛ homo/mō probat negatiue. ℭ Ter-
tia cōclusio/vtruꝫ in formis habētibus admistionē cōtra-
rij/susceptio magis ꝛ minus fit per depurationē a ꝯtrario:
ꝛ qꝛ supponiꝭ hic/ꝙ ꝯtraria possunt simul admisceri. No
tandū/ꝙ h̄ potest intelligi dupliꝛ: vel ita ꝙ sit permistio in
ipsis extremis/sic tñ ꝙ alterū permaneat infra suam spe-
Cap⁹ 9⁹ cieꝫ: sicut loquiꝭ pħs 3⁹ top. ꝙ illud est albius/qđ est nigro
impermistius in quo dicto supponiꝭ/ꝙ albū mistum cuꝫ
suo extremo nō constituat pallidū: sed manet in specie al-
bi. ℭ Alio mō est permistio ꝯtrarioꝝ/mō qꝛ extrema ma-
neant in suis speciebus: sicut ex eis fiat vnū 3ᵐ: sicut est de
elemētis in misto. 5⁹ enim phy̅sicoꝝ: cōmento. 52. dicit Cō
mentator/ꝙ si viride debeat trāsmutari ad album: opꝫ ꝙ
h̄ fit ex ca ꝑte qua habet nigredinē: ꝛ tūc ꝭm euꝫ viride/qđ
est species distincta habet in se nigredinē ꝛ albedinē. vn-
de teneo/ꝙ i formis hñtib⁹ admistionē ꝯrij ꝙ ē admistio
ꝯrij siue p̊ mō: siue ꝭm ꝙ est admistio infra essentiā ꝛ ꝯsti-
tuunt vnam speciē: ꝛ si debeat fieri augumētatio opꝫ fieri
per depurationē a cōtrario. Unde si debeat albedo facta
remissa per mistionē cuꝫ nigredine: palor intendi per ac-
cessum ad albedinē: opꝫ recedere ꝛ depurari a nigredine: h̄
T.c.51. probaꝭ: pħs enim p̊mo de ge. querit quomodo vnuꝫ con-
trarioꝝ augumētat: aliud dicit/ꝙ ibi est trāsmutans ipsuꝫ
a sua ꝯtrarietate: ꝛ facit ipsum simile: ꝛ sic similꝭ augeꝭ. sed
vt dictum est quādoqꝫ fit permistio formaꝝ cuꝫ suis con-
trarijs tam in cōmistionē extremorum adinuicē ꝙ̄ in me-
dio. Ergo vtrobiqꝫ opꝫ alterū contrarium corrūpi: si alte-
rum debeat intēdi. ℭ Cōtra opposita sunt due species di-
stincte: sed species rerū sunt impermiste perfecte: ergo ꝛc̄.
ℭ Respōdeo/contraria possunt accipi tripliꝛ/vel ꝭm esse
suum perfectissimū/vel ꝭm esse specificuꝫ/vel ꝭm esse di-
minutum: ꝛ graduale. ℭ Exēplum/albedo ꝭm esse perfe-
ctissimū: quādo est in extremo perfectionis ꝭm esse perfe-
ctū specificatio ꝙ̄ diu manens infra propriā speciē trahit
suū ꝯtrariū: si sibi admisceaꝭ a ꝓpria specie ad suam: sicut
de gutta aque posita in viuo ꝭm gradū/seu ꝭm esse diminu-
tum quādo albedo ꝛ nigredo faciūt tertiaꝫ speciē puta pa
ledinē: tunc dico/ꝙ p̊mo mō spēs sunt impmiste: sed scđo
ꝛ tertio mō quodāmodo ꝑmiste: in scđo enī mō sunt ꝑmi-
ste sic/ꝙ alteruꝫ ꝑmanens in sua specie trahit alterū a sua
specie in suā. Tertio ꝟo mō vtrūqꝫ transmutaꝭ a sua spe-
cie: ꝛ ꝯstaꝭ tertia: alia ab vtraqꝫ: simpliꝛ tñ loquēdo hic nō
sunt species reꝝ permiste: qꝛ nec 2⁹ nec 3⁹ mō est permistio
talis ꝙ due forme admisceanꝭ sic ꝙ vtraqꝫ permaneat in
sua specie. ℭ Quarta ꝯclo est/ꝙ in nō habētibus ꝯtrariū
susceptio magis ꝛ minus est per appōnem graduū non ꝑ
corruptionē. Probatio Arist. 1. de gen. cap. de augumēto:
T.c.31. querit vtrū pars agēs aduenit preexistēti in actu: ꝛ loquiꝭ

de foīa augumentabili ꝑexistēte in actu/nō de subiecto ꝑ-
existēte i actu: ꝛ tenet ꝙ sic dicēs/ꝙ augumētū est ꝑexistē
tis ꝗ̄titatis additamētuꝫ: si aūt corrūpereꝭ nō addereꝭ ꝑ-
existēti: nō pħi ē ista: opꝫ augumētationē saluare differre
a gñōne: sed h̄ nō esset: nisi ꝗ̄titas ꝑexistēs maneret. ꝓba-
tio mi. qꝛ ꝛ si subm corrupta quātitate nō sit in potētia ad
esse subale: tñ est in potētia essentiali ad illā formā accidē
talē exēplū: lꝫ enī ex vnione foīe cuꝫ mā resultat oē accñs
in esse: tñ ꝓ illo instāti in quo p̊ forma vniꝭ adhuc ē in po-
tētia subm essentiali ad accñtia: ꝛ ita si ponas gradū ꝑexi-
stētem corrūpi subm est in potētia essentiali: sed qñ accñs
aduenit enti in potētia essentiali ad ipsaꝫ: tūc est gñatio ꝑ-
ma accñtis: ergo sic nō saluabiꝭ augumētatio: sed gñatio.
ℭ Itē est experimētum ad h̄: pꝫ enī de vna cādela altera
adueniēte/ꝙ lux intēdiꝭ: aut ꝗ̄ ista lumina cōcomitanꝭ se:
ꝛ nō faciūt vnū: ꝛ sic ꝙ vnum corrūpiꝭ alio adueniēte/vel
vnū ingrediꝭ aliud: sicut Arist. dicit/ꝙ ꝑs augēs ingredi-
tur partē auctā: nō p̊mo mō, qꝛ cū ꝗ̄re due spēs in medio
cōpatiunꝭ se: imo infinite si eēnt est: qꝛ nā est augumēta-
bilis ꝑ aliā: sed da ꝙ nate essent se augumētare ipoīe eēt.
Sed lux ē augumētabilis alia luce adueniēte: ꝛ siliꝛ chari-
tas/ꝗ̄. nec 2⁹ mō: qꝛ pħus dicit. 2. phy̅si. ꝙ cā in actu ꝛ effe- T.c.31
ctus in actu simul sūt ꝛ nō sūt: sed cādela p̊ma manet actu
accēsa adueniente scđa: ꝗ̄ manet eius effect⁹ qui est illumi-
natio. ℭ Cōtra p̊ᵐ mēbrū argumēti est/qꝛ duo lumina se
cōmunicāt: sꝫ saltē in ꝑspectiua. ℭ Cōtra/facio idē argūᵐ
de duobus colorib⁹ genitis in medio: ꝛ de duobus ignib⁹:
de istis enī nō pōt negari quin nati sint se inuicē intēdere:
ꝛ idē est de duobus frigoribus ꝛ silibus. formeꭍ igiꭍ argᵐ
sic/pꝫ ꙫ adueniēte vno calore alter intendiꭍ: ꝛ sic de alijs:
aut ꝗ̄ se ꝯcomitanꭍ ꝛc̄. vt in precedēti argūᵒ. ℭ Aliter cō-
sueuit argui ꝯtra ꝯclonem tripliꝛ. ℭ Primo/qꝛ ois motus
est a ꝯrio in ꝯriuꝫ: si ois igiꭍ motus appōnis nō excipiꭍ. 2⁹
illud qđ est cōe genito: ꝛ corrupto est subꝫ. sed ille gradus
ꝑcedens per te est hꝯ: ꝗ̄ ꝛc̄. Tertio/in motu locali semper
causaꭍ aliud ꝛ aliud vbi ꝑcedente corrupto: ꝗ̄ sic in alijs
motibus. ℭ Ad p̊ᵐ dico/ꙫ ꝯriū accipitur ibi ꝓ priuatiuo
ꙫ in rei veritate habet vocē positiui: sicut ponit exēpluꝫ de
mō vel ꝑuatiuo/ꙫ in rei veritate ē positiuū in respectu ad
mediū: puta paruū/ꙫ est mediū inter minimū ꝛ maximū
est positiuū: sed sub voce ꝑuationis ꙫ intelligiꭍ de ꝑuati-
nis talib⁹: sicut de ꝯrijs pꝫ: vñ dicit sic necesse est de subto 5⁹ phy̅si
in subm esse mutationē vocat subꝫ ab affirmatiuo in affir t.c.9.
matiuū: ola aūt est ꝯria aut media ꝛ ꝑuatio ponunꭍ ꝛ mō-
stranꭍ affirmatione: vt inde loquiꭍ: igiꭍ de ꝑuatiuis: vnde
nota/ꙫ vbi mistio est ꝯrioꝝ ibi ē vere positiuū corruptū:
in alijs aūt corrūpiꭍ priuatiuū. ℭ Cōtra/vbi sunt ꝑuatiue
opposita ibi motus est in istāti sicut de lumine. ℭ Rñdet
Com. ꙫ nihil impedit motū esse in tpe quātūcūqꝫ sit ꝑua-
tiuū dum tñ ꝑuationes hꝫ cū habitu habeāt rōneꝫ ꝯrioꝝ
mediatoꝝ/sic est in ꝓposito de paruo: ꝛ de oībus que hñt
gradus ꝛ de nudo: fit enī trāsmutatio de magno in paruū
per multos gradus medios: ꝛ nesciꭍ aliquis nō ꝭm indiui-
sibile per cētrū: sed ꝭꝫ totū corpus ꙫ erat nudū. ℭ Ad 2ᵐ
dico/ꙫ aliqd manere ꝯuenit: vel ꝑ se per modū recipien-
tis: ꝛ ꙫ sic manet subm: vel per modū ꝓficiētis: ꝛ sic gra-
dus precedens manet. ℭ Ad 3ᵐ dico/ꙫ duplex est genus
formaꝝ: quedā enī foīe sequenꭍ determinatas partes mo-
tus quedā nō: sed ꝯseqununꭍ se intimādo se inuicē. exēpluꝫ
de p̊ est de radijs genitis a sole ꝯtinue in alio ꝛ alio pun-
cto aeris: ꝛ isto mō currit dubiū/ꙫ vbi precedēs corrūpiꭍ
exēpluꝫ de 2⁹ est in ꝓposito in motib⁹ augumēti. ℭ Qui-
ta ꝯclo/qñ gradus in toto faciūt vnū: ꝛ dico/ꙫ sic ex par-
tibus spēi: ꝛ ex partibus ꝭm mām: vñ distinguo formā su-
scipere magis ꝛ minus: pōt intelligi tripliꝛ: vel ꝭm rōneꝫ
spēi

spēi:vel fm partes spēi:vel fm partes mãles:p mō nulla
forma/nec subalis/nec accidētalis suscipit magis ꝛ minus:
qꝛ forme sunt sicut numeri sic.s.accepta forma.2° mō fm
partes spēi:sic dico/ꝙ oēs forme tam subales ꝙ̃ accidēta-
T.c.34. les suscipiūt magis ꝛ minus:sic ponit.phs.exēplu p de ge.
cap° de augumēto/ꝙ q̃lz ps augumēti est aucta fm speciē:
vt.g.crus ꝛ digitus quoꝝ spēs requirūt determinatas par-
tes.s.carnes ꝑparantes ad formā ꝛ spēm digiti:aut cruris:
ꝛ sic suscipit magis ꝛ minus extensiue tam mā ꝙ̃ forma:ꝛ
eodē mō de formis actionibus qualitatibus ad intēsionē.q.ma-
nēs infra suam spēm intēditur per gradus ingrediētes ip-
sam:sicut loquit̄ phs vbi supra ꝙ pars augens ingreditur
T.c.10. auctā.¶ Et idē dicit Com.8.metha.ꝙ forma subalis non
suscipit magis ꝛ minus:sed si quidē cū mā.¶ Tertio mō
fm mãz:ꝛ sic absolute loquēdo est verū/ꝙ suscipit magis
ꝛ minus.vt.g.post ꝙ̃ digitus est perfectus in specie fluit ꝛ
refluūt ptes mãles:sicut carnositas ꝛ hꝰ:ꝛ eodē mō qñqꝫ
fluunt ꝛ refluūt gradus in formis accñtalibus.¶ Contra/
T.c.35. Aristo.dicit/ꝙ augumētatio nō est fz mãm:sed fm spēm.
t.36. ¶ Dico/ꝙ loquit̄ de augumētatione stabili:ꝛ nō simplr:ꝛ
d.38. sic exponit eum Com.ibidē/ꝙ illud qꝺ auget̄ dꝫ esse fixuz
ꝛ stabile:sed ptes mãles fluētes ꝛ refluentes nō sunt huiꝰ:
ꝛ iō tales partes mãles dicit nō augere.s.mō quo loquitur
de augumētādo fz eē permanēs ꝛ fixū:tñ absolute loquē-
do augēt.s.pro hora qua manēt:sunt eni q̃ntitatis precedē-
tis additamētum:ꝛ per ꝯñs augēt. ¶ Sexta ꝯclo/vtrum
possit esse in infinitū talis additio graduū: ꝛ dico/ꝙ oia q̃
allegant̄ ꝯtra Thom.sunt fm nãm ꝛ dispōnez que modo
est in rebus:sed quo ad potētiā dei absolutā est difficultas
ꝛ dico/ꝙ duplex pōt esse infinitū vel simplr vel in suo ge-
nere:pmū infinitū est incōpossibile in aliqua creatura.2°
mō:sicut si linea esset infinita fm lōgitudinē posset esse fi-
nita fm latitudinē:vñ tale infinitū hñ trahēs ad se omnia
illius speciei:sed nihil alterius. ¶ Vñ Com.2.de ce.cō.8.
linea pōt ꝯcedi īfinita fm longitudinē ꝛ finita fz alias di-
minutiones:igit̄ charitas posset in infinitum augeri:ꝛ isto
mō dico/ꝙ charitas posset per diuinā potētiā esse īfinita:
qꝛ h dato nō trahēs ad suā speciē alias virtutes.s.fidez vel
spem:ꝛ ꝙ sic possit esse infinita.probo/deus posset creatu-
raz facere in infinitū perfectiorē vltra quācūqꝫ datā.2.in
qualꝫ posset creare charitatē.¶ Cōtra/igit̄ esset cōpꝛehē-
siuꝰ diuine essentie:dico/ꝙ verū esset:si esset infinita intē-
siue:sed nō si extēsiue:sed si supra qualꝫ partē ꝯtingit dare
aliam extēsiue in infinitū:tunc nō sequit̄ nisi ꝙ actus cha-
ritatis semꝑ cresceret:ꝛ vltra:nō sequit̄:tñ ꝙ est infinitum
intēsiue:qꝛ tota virtus simul nō est accepta. ¶ Septima
ꝯclo de pncipali quesito:vtrū.s.suscipit charitas magis ꝛ
minus sicut alie forme:dico/ꝙ quo ad esse ꝛ essentiā eodē
mō quo alie forme nō habētes ꝯriū/vt habitū est pma cō-
clusione ꝛ 4ª.Sed tñ quodāmodo aliter fm feruorem vt
ibi.¶ Itē aliter ꝙ̃ forme habētes ꝯrariū:vt supra dictuꝫ
est/conclusione tertia. Questio.V.

VTrum oia entia possunt vere ꝛ ꝓprie eē
terminus intellectionis:vbi dicit
quidā reuerēdus doctor/ꝙ relationes/ꝛ habi-
tus/ꝛ creature vere ꝛ ꝓprie termināt cognitio-
nē diuinā:ex ꝯñti rōnes suas omitto:qꝛ alꝰ sol-
ui eas in alijs qōnibus:sed nūc declarat se dicēs h ꝙ dico
vere ꝛ ꝓprie possunt de aliquo termino cū determinatio-
ne ꝛ modificatione dici de quo nō dicerent̄ sūpto termi-
no simplr sic.vt.g.nō possum dīc ꝙ hñs albedinem in dē-
tibus simplr sit vere ꝛ ꝓprie albus:sꝫ cū modificatione ꝛ
determinatione valde bñ:vnde possumꝰ dicere ꝙ hñs al-
bedinē in dētibus est albus vere ꝛ ꝓprie fm dētes:eodeꝫ
mō dico in ꝓposito/ꝙ terminare simplr dī de obiecto pri-
mario:sed terminare cū illa modificatione ex ꝯñti dicit̄
vere ꝛ ꝓprijssime de obiecto scđario.¶ Cōtra/apud Aristo.
idē est dīe aliqd terminare actionē ex ꝯñti ꝛ p accñs:qꝛ
sicut terminat̄ ex ꝯñti dī illud qꝺ ꝯsequit̄ per se terminuz
ꝓductionis/ꝛ nō per se est terminus.ita vocat illud Arist.
in.5.ꝛ.7.phys.per accñs terminare motū:qñ ꝯsequit̄ p se
terminū: vt ponit exēplū de relōne.5.phys.in ca°:si igitur T.c.10.
ꝑdicamēta.7.ꝛ in alio ca°:qñ aūt que alterant̄ ponit exē-
plū de his que sunt de pma specie qualitatis de h difuse p- T.c.14
mo.ꝙ.q.10.artic.5.ꝛ.sed istud nō est ꝓprie dictū ꝙ relatio ꝛ infra.
aut ea que sunt de pma specie qualitatis vere ꝛ ꝓprie ter-
minēt cum ista modificatione vere ꝛ ꝓprie per accñs ter-
minant:imo est cōditio nō modificās:sed interimens:igit̄
nec vere ꝛ ꝓprie terminēt cū hac modificatione ex ꝯñti.
¶ Itē h ꝓbo ex declaratione doctoris:ꝛ est rō ad argumē-
ta sua:qñ eni ꝓducit̄ dens albꝰ:quero/aut albedo ꝓducit̄
in dente virtute ꝓductionis subalis q̃ ꝓducit̄ dens:ꝛ tūc
ꝓducit̄ p accñs:ꝛ terminat p accñs:qꝛ ꝓducit̄ ꝛ terminat
virtute alteriꝰ ꝓducti ꝛ termini/ꝛ nō sui:ꝛ sic nō ꝓprie:aut
producit̄ p motū alterationis:ꝛ tūc similitudo nō valet:sꝫ est
ad oppꝫ:qꝛ tūc ꝯceditur ꝙ ꝓducit̄ ꝓpria mutatione sibi
correspōdēte:ꝛ nō virtute alterius tñ.sicut albedo per al-
terationē:ꝛ tūc est terminus per se vere ꝛ ꝓprie passionis
sine oi modificatione:sicut albedo per se ꝛ absolute est ter-
minus alterationis:sed in ꝓposito nō sic loquimur:sꝫ per
oppōm loqmur ꝙ creatura a deo cognoscit̄ cōpꝛehēsione
sistēte circa deū:ꝛ nō transeunte in aliū terminū. ¶ Item
lꝫ h sit fz qd:ꝛ non simplr hō est albus fm dentes:igit̄ est
albus:tñ h est simplr dens est hñs albedinez:igit̄ dens est
simplr albus:qꝛ h a ꝓpria forma denominat̄ ꝓpriū deno-
minabile:si igit̄ sit sile in ꝓposito:sequit̄ ꝙ cognitio diui-
na quā ponis vere ꝛ ꝓprie terminare ex ꝯñti nō erit cū mo-
dificatione:sed simplr:ꝛ sic erit oppōm in adiecto.¶ Pro-
pter ꝙ alius reuerēdus doctor ꝓbat/ꝙ creatura terminat
cognitionē per se ꝛ ꝓprie:qꝛ si nō h est per me aut qꝛ cogni-
tio diuina de ꝓpria essentia excessiue ꝯtinet totā cognitio-
nē creature ꝙ nō est:qꝛ nō est de rōne intrinseca cognitio-
nis ꝙ sit perfectior obiecto termināte p se:vt pꝫ de nřa visio-
ne beatifica:aut qꝛ importat depēdētiā ab obiecto terminēte.
ꝙ nō est:qꝛ intelligētia supior intelligit inferiorē:nec depē-
det ab ea:ꝛ deus intelligit seipsum sine depēdentia:aut qꝛ
multitudo cognitoꝝ repugnat deo ꝙ nō est:qꝛ vbicūqꝫ ē
aliud ꝛ aliud cognitū fm aliā ꝛ aliā rōnem obiectiuā:ibi ē
multitudo cognitoꝝ/sic est in proposito:qꝛ deus cognoscit
se:ꝛ oia alia vt sunt plura ꝛ formalr distincta. ¶ Itez ego
imaginabar ꝙ sicut se hꝫ ꝓducens ad ꝓductū sic cognitio
ad obm cognitū:dixi eni ꝙ deus cognoscēdo se cognoscit
creaturas resultatiue sicut ꝓducēs fundamentū ꝓducit ꝓ-
priā passionē resultatiue:sed impoē est ꝙ aliq̃ passio ab-
soluta sit ꝓducta gñ sit terminus alicuꝰ ꝓductionis p se:
sꝫ nō pmo:ꝫ ꝛc.Probatio mi.illud est terminꝰ ꝓductionis
per se ꝙ rōne ꝓducti per se refert̄ ad ꝓducēs:sed vbi sūt
duo ꝓducta ipsa distinctio relōnibꝰ refferunt̄ ad ꝓducēs
ēt si ꝓducat vnica actione:igit̄ vbi ꝓducit̄ subiā ꝛ passio
sunt duo p se terminū:sꝫ nō duo per se p.¶ Itez/sicut se hꝫ
vnica sensatio ad plura sensata:ita vnica intellectio ad pla
intellecta.Sꝫ aliq dñt ꝓbabilr ꝙ vnica cognitiōe cogno-
scunt̄ sensibilia ꝓpria ꝛ cōia quoꝝ vtrūqꝫ per se est termi-
nus sensationis nō obstāte ꝙ vnus sit p se pmus terminꝰ
ꝛ alius p se nō pmꝰ.¶ Itē ꝓbat/ꝙ ꝯdico nulliꝰ cuicūqꝫ
repugnat terminare aspectū potētie cognitiue ei repugnat
cognosci:sed per me h repugnat creature in ordine ad in-
tellectū diuinū:igit̄ ꝛc.Probatio ma.qꝛ cū oīs cognitio fit
per assimilationē:opꝫ ꝙ intellectū assimilet̄ intelligēti:sꝫ
vt pꝫ in relationibus res ipsa intellecta nō est deus:sed ali-

quia creatura reuelata: igit opz φ in reuelationibus inter
creaturã intellectã ꝛ intellectũ nostrũ sit similitudo: sed si-
militudo de necessitate hz extremũ similitudinis pro per
se termino quẽ per se respicit: igit in reuelationib⁹ cogno-
scens respicit creaturã pro termino. ¶ Item cognitio lz nõ
sit actus transiens fm rẽ: sicut calefactio: tñ fm rõnem no-
minis significatur vt transiens: tunc arguo. sicut se hz agẽs qd
agit actione transeunte fm rem ad illud qd patit fm rem:
ita se hz agens actione transeunte fm rõnez ad illud ad qd
dicit passiue fm rõnem: sed agens qd agit actione transe-
unte fm rem respicit suũ passiuuz pro per se termino: igit
oẽ cognoscens: qꝛ agit actione trãseunte fm rõnez respicit
illud circa qd agit tanq̃ per se tm. ¶ Ad rõnes meas quas-
dam quas alias feci. Rñdet ad pmaz cum dr actio que nõ
terminat nã ad scdam: nisi qꝛ hz priorẽ terminum sistens
ipsam improprie terminat: ad scdaz dicit φ falsa est: quia
qdlz pductũ absolutũ: sicut supra ꝛ propria passio per se
terminãt: lz ordine quodaz: sicut isocheles ita per se habet
tres sicut triangulus: sed nõ eque pmo: ꝛ qñ dr φ h est de
T.p.10. mente Aristo. 5. ꝛ. 7. phys. qui dicit de relatione ꝛ de pma
T.c.14 specie qualitatis: ꝛ ad ipsa nõ terminat motus: qꝛ nõ segt
terminos motus dicit φ ista nõ est rõ Arist. sed est ista: qꝛ
relatio pot aduenire nulla reali mutatione facta in eo cui
aduenit: sed sola facta mutatione in altero: pz. 5. phys. ꝛ per
phs. 7. phys. nõ est motus sine alteratione: qꝛ ea que sunt
in pma specie qualitatis ad aliqd dñr: quocuq3 modo in-
telligat: qꝛ salte relatiua dñr relatiua fm dici. ¶ Ad scdm
cum dr illud nullo modo hz pprie rõnez terminantis φ
nullo modo exigit pp̃ter actũ pcedit: ad mi. cuz dicit siue
creatura sit siue nõ sit deus eam intelligit: dicit φ necessa-
rio requirit creatura fm suũ esse possibile absolute: qꝛ cuz
cognitio diuina sit infinita intẽsiue ptinens supereminen-
ter omnẽ cognitionẽ respectu cuiuslz cognoscibilis ea ne-
cessitate qua est diuine essentie vt obiecti pmo cogniti: ea-
dẽ necitate ẽ creature sicut obiecti scdario cogniti: qꝛ sicut
nõ subest libero arbitrio dei cognoscere seipsum: ita non
subest libero arbitrio dei cognoscere entitatẽ creature qua-
pote est hic absolute. ¶ Ad aliã cum dr φ actu terminato
ad obm vere adequatũ terminat ad alia scdario ꝛ pcecu-
tiue ꝛc. Forte posset negari cũ pro nunc pcedit eam: ad mi-
cuz dr φ essentia diuina est obm adequatũ respectu intel-
lectus diuini: dicit φ obm esse pm ꝛ adequatũ dupl'r pot intel-
ligi: vno mõ pmitate pfectionis: ꝛ quo mõ diuina essentia
est obm adequatũ intellectui diuino: qꝛ supereminẽter cõ-
tinet scdam: obm est entitas creature: alio mõ obm est pri-
mũ siue adequatũ pmitate: vel adequatione q̃ est adequa-
tio predicationis: ꝛ sic ens ponit obm cuiuscuq3 intellect⁹:
ꝛ isto mõ essentia diuina nõ est obm adequatũ: qꝛ non dr
formalr de quolz p se itellecto ab intellu diuino. ¶ Quia
reputo hãc pclõnẽ satis pbatã p argumẽta. 1. qdli. q. 10. 11.
12. ad que nõ rñdet: ꝛ hic p articulo 3 aliũ doctorẽ: iõ solũ
ondo argumẽta sua nõ pcludere. ¶ Ad pm igit i opp qñ
dr si nõ terminẽt aut est pp̃ter excessũ ꝛc. Dico φ pp̃ter
obm triaz quãdo dr φ nõ est de rõne cognitionis φ sit p-
fectior cognitio: dico φ sicut est mẽsura duplex: ꝛ excedens
ꝛ adequata: ita est duplex cognitio adequata cognito: sicut
cũ cognosco diffinitiue diffinitũ per ptes diffinitiõis: ꝛ sic
de psilibus quedã excedẽs sicut si pprehẽsione cause co-
gnoscerent effectus pfecte qui tñ in cã ptinent in potẽtia:
ꝛ isto mõ deus cõprehẽsione sui ex pfectione cõprehẽsio-
nis cognoscit oia alia resultatiue: vt frequẽter dixi: ꝛ iõ in
deo qui cõprehẽsione sui: qꝛ eminẽter ꝛ causalr ptinet oia
est falsa ppositio φ de rõne cognitionis non est φ sit pfe-
ctior cognitis maxie de resultatiue cognitis de qb⁹ loqui-
mur. ¶ Ad 2m qñ dr φ dependẽtia nõ impedit per se ter-

minare: qꝛ angelus inferior intelligit a superiore a quo nõ
depẽdet: dico φ si ponis sicut posuit Comm. φ quelz intelli-
gentia intelligit inferiora cõprehẽsione sui: vel cõprehen-
sione pe intelligẽtie: tũc falsuz assumẽs φ per se terminat:
imo solũ pcecutiue. Si vo ponas vt cõiter ponunt theo-
logi φ intelligit ipsum tanq̃ aliud a se per se intellm: tunc
opz φ per se terminat: ꝛ φ depẽdeat: qꝛ sicut arguit Com. 12. meta
oẽ φ intelligit aliud. s. intellus necessario exigit illud aliud com. 51.
saltẽ in rõne termini: vt ipse sit: nec est incõueniens: qꝛ oẽ
qd intelligit aliud intellus eius est in potẽtia: sed ens in potẽ-
tia inquantuz hmõ depẽdet ab eo ad qd est in potẽtia. verum
est φ esset inconueniẽs φ superior depẽdeat ab inferiori
in essendo: depẽdet tñ in operãdo sicut intellus meus a spe-
cie asini. ¶ Ad 3m qñ dr φ ibi est multitudo per se intelle-
ctorũ ꝛc. Dico sicut plies dixi φ esse aliud ꝛ aliud cognitũ
pot intelligi dupl'r: vno mõ sicut posuit Themist. φ deus
cognosceret se sicut pm cognitũ: ꝛ scdario creaturã sicut 2m
cognitũ sic tñ φ essent duo per se intellecta sicut intellus
qꝛ est habitus pncipiorũ: ꝛ scia que est pclonis hñt diuersa
obiecta per se terminãtia. Alio sicut posuit Com. φ qui cõ-
prehẽderet calorez per essentiã sistẽdo in illa cõprehẽsio-
ne pcecutiue cognosceret reliq̃ calida: pm semp negaui ꝛ cõ-
cessi scdm: ꝛ de scdo verũ est φ arguis φ sũt diuersa cogni-
ta vnum per se ꝛ aliud resultatiue: ꝛ sic nihil 3 me. ¶ Per
illud pz ad 4m ꝛ ad 5m q̃ cõmuniter dñt φ terminat ad
creaturas per se: lz non p. dico: si intelligis nõ pmo sicut co-
gnitio nfa per se: sed nõ p terminat ad pclones: tunc hñt se-
quit φ p se terminãt: sed tũc erras cũ Themi. si intelligas
nõ p sicut relo pducit tanq̃ passio ad productionẽ funda-
mẽti: ꝛ ea que sunt de pa specie q̃litatis pductiue pmaz q̃-
litatũ: tũc pcedis φ resultatiue φ intelligẽdo. ¶ Propter
quedã tñ in argumẽtis ptenta est intelligendũ φ aliud est
esse per se terminũ actionis vel operationis: ꝛ esse p se ter-
minũ correlationis: productũ eni eo φ pductũ per se siue
pcecutiue per se terminãt correlationẽ pducẽtis: ꝛ iõ dicit
phs. 5. meta. φ oẽ actiuum dr ad passiuũ: silr oẽ cognitum T.c.20.
eo φ cognitũ siue sit cognitũ per se siue resultatiue p se re-
spicit cognoscentẽ saltẽ relatione fm dici: ꝛ iõ dicit phs ibi
mẽsurabile vo ꝛ scibile ꝛ itellectuale ad aliquid dñr: nã i-
telligibile significat φ ipsius est intellus: sic igit resultatiue
entia sunt per se termini correlationis fm rẽ: vel fm rõnẽ.
resultatiue tñ entia nõ sũt p se termini actionũ. ¶ Contra
fm phm ibidẽ scibile nõ dr ad sciaz: nisi qꝛ scia dr ad ipsuz T.c.20.
ꝛ sic est per accñs termin⁹ correlationis. ¶ Rñdeo φ re-
latio fm rõnem: fm φ est mutua: ita per se reqrit duos ter-
minos fm rõnem: sicut relatio realis mutua: arguit eni nõ
esset mutua: lz igit verum sit φ relatio qua scibile dr relo
ad sciaz fm rõnẽ eo φ scia dr ad ipsum sibi accidat: qꝛ nõ
est in suba eius: vt dicit Com. tñ qñ cognitũ relone fm rõ-
nez referit ad cognoscẽtez: ꝛ ecõtra: qñ cognoscẽs est inde-
pẽdens sicut est in diuinis: tũc cognoscẽs ꝛ cognitũ sunt p
se termini correlationis rõnis: sed qñ creatura cognoscit
resultatiue verũ est dïe φ creatura est cognita: ꝛ deus ẽ co-
gnitus: igit lz creatura resultatiue sit termin⁹ cognitionis
est tñ per se terminus correlationis. ¶ Per h ad 4m argm
qñ dr φ passio que pcequit pductionẽ subti est per se ter-
minus: qꝛ per se referit ad producẽtẽ: dico φ hoc bñ pbat
φ est per se termin⁹ correlationis: sz nõ actionis. ¶ Per
idem ad 5m qñ dicit cuicuq3 repugnat terminare aspectũ
potẽtie ꝛc. Dico φ creatura non terminat aspectũ potẽtie
nisi resultatiue: eo. s. φ essentia diuina per se ꝛ eodẽ mõ nõ
cognoscit nisi resultatiue. ad pbationẽ: qñ probat φ per se
terminat aspectũ: qꝛ super ipsum fundat silitudo in ordine
ad cognoscẽtẽ: dico φ hoc bñ probat φ est per se termin⁹
correlationis qua cognitũ dicit relatiue ad cognoscentem

nõ tñ probat ꝙ est per se termin⁹ cognõis diuine qua cognoscit. ¶ Per idez ad 6ᵐ qñ dicit̃/agens qḋ agit actione transeunte ſm rez respicit suũ ꝓductũ pro per se termino: igit̃ eodẽ mõ in actione trãseunte ſm rõnez: dico/ꝙ in actione transeunte ꝙ respicit sua ꝓducta tanq̃ꝫ per se terminos correlationis: ⁊ h intelligẽdo tñ de producto absoluto resultatiue q̃ꝫ per se: ⁊ sic ꝯcedo/ꝙ ex alia parte: nõ tñ respicit productũ resultãs tanq̃ꝫ ꝑ se terminũ actionis. ¶ Nunc ostẽdo/ꝙ rõnes mee nõ sunt solute: qñ eñ dicit ad primaz ꝙ h ꝓpositio ẽ falsa ꝙ actio que nõ terminat̃ ad scḋaz: qꝛ hꝫ priorẽ terminũ sistẽtem ipsum terminat̃ improprie ad scḋariũ: dico/ꝙ h est verũ: ⁊ qñ doctor dicit/ꝙ oẽ absolutũ ꝯñs ꝑ se terminat: lꝫ nõ ṗ: dico/ꝙ h ꝯcedit ꝙ nõ ꝑ se ⁊ ꝓprie: vt pꝫ de relatione: ⁊ de his que sũt de ṗma specie qualitatis: vt diffuse probatũ est q̃dli. ṗmo. q. 10. arti. 5. ⁊ qñ dicit̃/ꝙ rõ Aristo. in. 5. phẏsi. quare ad relationẽ nõ est mot⁹:
T.c.10.
T.c.15. qꝛ ꝯsequit̃ fundamẽtũ: dico/ꝙ h est rõ sua: in. 7. de habitibus: ꝓbat eñ ꝙ in figuris ⁊ formis/⁊ habitibus nõ est alteratio: fiunt eñ h cum quedã alterant̃: vt pꝫ in figura rara ⁊ densa que ꝯsequunt̃ cum aliqua fiant calida aut frigida. ¶ Item probo/ꝙ hanc rõnez subintelligit in. 5. qꝛ cũ dicit/ꝙ ad relationẽ non est motus: qꝛ relõ aduenit altero nõ mutato: certuꝫ est/ꝙ ista rõ ꝓbat de relõne que aduenit opposito termino: sed relatio nõ solum est in opposito termino: sed in fundamẽto: sicut filiatio est in filio: vel igit̃ diminute probat ꝙ ad genus relationis nõ est motus vel supponit ꝙ relatio per accñs sequit̃ productionẽ sui fundamẽti: ⁊ h ex parte ipsius fundamẽti: igit̃ ex parte oppositi termini. ¶ Ad 2ᵐ dicit/ad hanc mi. ꝙ creatura nõ terminat: qꝛ siue sit/siue nõ sit/deus cognoscit eã ꝙ nõ est vera: imo vt dicit necessario requirit̃ creatura ꝙ sit ſm esse possibile ad hoc ꝙ cognoscat̃. ¶ Probo/ꝙ ratio stat ar⁹: vt ṗ illud nullo mõ hꝫ rõnem terminantis/ꝙ nullo mõ exigit̃ ꝑ actũ: sed lꝫ deus ab eterno cognoscit esse actuale existere creature: qꝛ aliter ꝓficeret̃ tñ eius actuale existere propter diuinã cognitionẽ nõ preexigebat̃: imo oportuit/ꝙ illud cognosceret resultatiue cognitione sui ipsius: ⁊ qua rõne h est verũ de esse actuali: sequit̃ ꝙ sit verũ de esse potẽtiali: igit̃ ⁊c. ¶ Ad 3ᵐ qñ dicit̃/ꝙ qꝛ essentia diuina est obꝫ adequatũ: id solũ per se terminat: dicit ꝙ est obm adequatũ adequatione perfectionis nõ ṗdicationis: hoc ꝯcedit ꝓpositũ: qꝛ calor per essentiã ꝯtinet reliqua calida ꝑfectione ⁊ intell's: si intell's esset oĩa intelligibilia per essentiã suã ꝑfectione ea ꝯtineret: ⁊ ens aliqḋ si per essentiã esset oĩa entia ꝑfectione ꝯtineret illa. Sꝫ ex his arguit Com. 12. meta. cõmẽ. 51. ꝙ qui cognosceret calorẽ tñ sciret caloꝛeꝫ in reliq̃s calidis: ⁊ qui sciret talẽ intell'm: sciret oĩa intelligibilia: ⁊ qui sciret tale ens sciret oĩa entia: igit̃ ad h qḋ ꝯcedis ꝙ de⁹ est obm adequatũ ꝑfectione respectu oĩuꝫ: ⁊ oĩbus modis predictis: sequit̃/ꝙ cõprehẽdẽdo se scit oĩa alia: de his habet̃ diffuse q̃dli. 1. q. 9. ꝯclusione 4ᵃ. Questio. VI.

VTrum si deus cognoscat creaturas ꝯcretiue: ⁊ nõ terminatiue cognoscit eas intuitiue: vbi quidã reuerẽdus doctor tenet/ꝙ cognitio diuina per se terminatur ad creaturas: qꝛ aliter sequerẽtur quattuor ꝯclõnes improbabiles. s. ꝙ nisi creature per se terminarent cognitionẽ diuinã ꝙ aliter deus nõ cognosceret eas intuitiue. ¶ 2ᵒ/ꝙ aliter malũ culpe qḋ non resultat ꝑ deũ nõ posset cognosci. ¶ 3ᵒ/ꝙ aliter nõ posset saluari modus ist⁹ veritatis ꝙ cognitio ipsius dei est cognitio creature: nõ eñ ꝑt saluari ꝙ est ipsi⁹ creature ꝑ se effectiue: igit̃ per se terminatiue. ¶ 4ᵒ/qꝛ aliter nõ posset saluari/ꝙ cognitio sui ⁊ creature eẽnt due cognitiones. ¶ Ad ṗᵐᵘᵐ arguit sic. Cognitũ ab aliq̃ intuitiue ẽ cognitũ ab eo terminatiue ꝑ se: sꝫ creature sũt cognite a deo intuitiue: igit̃ terminatiue: maior vĩ esse clara: qꝛ notitia intuitiua habet semper ipsum obiectũ intuitũ: sicut terminũ existentẽ in sua reali existentia: ⁊ in h ſm doctores ĩtuitiua distinguit̃ ab abstractiua: qꝛ intuitiua respicit rem que in sua reali existẽtia terminat intuitũ cognoscentis: sed abstractiua cũ abstrahat ab actuali existentia nõ terminat̃ ad rem sub sua actuali existẽtia: vnde dicere aliquid esse intuitũ: ⁊ nõ esse terminum intuitionis videt̃ esse implicatio cõtradictionis: minor pꝫ ꝑ glo. super illud Apl'i: ṗma ad cor. 13. tunc autẽ cognoscam sicut ⁊ cognitus sum: vbi dicit glosa. i. cognoscã deum sicut ipse me nouit. s. sicut ipse est/h est presentẽ ad esse deũ: ꝯstat autez ꝙ visio qua beati vident deuꝫ in pṙia est intuitiua: igitur deus cognoscit res notitia intuitiua. ¶ Et h probat̃ rõne: ꝙ deus cognoscat creaturas ĩtuitiue: illa cognitio est intuitiua que nõ presupponit quãcũq̃ꝫ cognitionẽ qua res que cognoscit̃ sit precognita: sicut cognitio nostra intellectiua abstractiua/presupponit sensationem: ⁊ que respicit rem vt est in sua existentia reali ⁊ actuali: ⁊ que est perfectissima. sic ꝙ res cognita ꝑfectiori cognitione cognosci nõ possit: sed cognitio qua deus cognoscit creaturã nõ presupponit cognitionẽ aliq̃ꝫ q̃ creatura sit ṗcognita. Ulterius de⁹ cognoscit rez ſm esse reale qḋ habet: ⁊ cognouit ab eterno illud esse reale per moduꝫ esse incõplexi/ꝙ creatura erat habitura: etiam cognitio perfectissima cognitionũ: qꝛ creatura perfectiori cognitione nõ potest cognosci: igit̃ cognitio qua deus cognoscit alia a se est intuitiua: ⁊ per ꝯñs ipsa cognita intuitiue de necessitate erũt termin⁹ cognitionis. ¶ Ad ꝯclõnez scḋam arguit sic/oẽ volituꝫ formalr̃ a deo est cognitũ: ⁊ per ꝯñs/ꝙ est per se terminus volitionis diuine: de necessitate erit per se termin⁹ cognitionis diuine: sed mala culpe cum sint directe ⁊ per se ꝓhibita a deo: sũt formalr̃ volita ab ipso: ⁊ sũt terminus volitionis diuine ꝑ se: ergo sunt terminus cognitionis diuine per se: mi. ẽt pꝫ/ qꝛ nihil est per se volitũ a deo nisi maluꝫ culpe. ¶ Ad 3ᵐ arguit sic/illud qḋ est ex nã rei repñtatio formalis: dicit̃ cognosci de necessitate: ⁊ in eẽ reali est illius cognitũ: sꝫ diuina cognitio: qua cognoscit creaturas est repñtatio formalis creaturarũ cognitarũ ad intellectũ diuinum cognoscentẽ sicut ꝓbaui in ṗma ꝯclõne: ergo diuina cognitio q̃ deus cognoscit creaturas est realiter ipsaruꝫ creaturarum. ¶ Tunc quero/cognitio diuina: aut est ipsius creature cognite: vt in qua habeat esse formaliter ⁊ simplr̃ hoc falsuꝫ: qꝛ sic est in solo deo: aut est ipsi⁹ creature: sicut cãe extrinsece effectiue ꝙ est impoñe: aut sicut termini: ⁊ sic habetur ꝓpositũ. ¶ Ista deductio tenet/qꝛ omnis representatio ẽ respectu representati: ⁊ hꝫ respectũ ad representatũ: respectus aũt vt respectus siue rõnis siue realis: respicit vnum extremoꝝ vt terminum. ¶ Ad 4ᵐ arguit sic/in oĩ cognitione qua vnũ cognoscit̃ per alterũ: vel in habitudine ad alterũ semper sunt duo obiecta formalr̃ distincta: sed non semꝑ sunt plures cognitiones: nisi qñ est cognitio discursiua respectu diuersoꝝ cõplexoꝝ: quarum vna cognitio est cã alterius: sicut pꝫ de cognitione premissarũ respectu cognitionis ꝯclõnis: igit̃ lꝫ in cognitione qua deus per suam essentiã cognoscit creaturas sunt duo obta formalr̃. s. diuina essentia ⁊ creatura: tñ cum illi nõ sit discursus/nõ sunt due cognitiones distincte: imo vna simplr̃ ⁊ formalr̃ indistincta: ⁊ per ꝯñs cognitio qua deus cognoscit creaturã nõ resultat ex cognitione q̃ deus cognoscit seipsum: imo eadẽ cognitio diuina penitus indistincta que hꝫ duo obta: vnuꝫ sibi adequatũ/ꝙ est diuina essentia: ⁊ aliud inadequatũ ꝙ est creatura. ¶ Primo ꝯtra ꝯclõnẽ probo/ꝙ deus cognoscendo essentiaz suam: vt sua cognitio terminat̃ ⁊ sistit ad eam: cognoscit alia ꝯcomitatiue tñ: seu resultatiue: ⁊ tñ vere ⁊

p̄ꝓprie ⁊ distincte ſm q̄dlꝫ eſſe coꝝ: ⁊ per ꝯñs ſm exiſten
tias coꝝ: ⁊ ſic ſciētia viſionis vel intuitionis: probationem
quere in cedula quā mitto: ⁊ hā in q̄ône.9.ꝑ.q̄dli. ¶ Sc̄do
oſſdo/ꝙ cōſecutiue cognitū nō terminat per ſe actū cogni/
tū/hāc ꝓbaui.q.13.1.q̄dli.arti.1.di.ſicut actio que nō termi/
naꝛ ad ſc̄dam: niſi q̄ hꝫ priorē per ſe terminū ſiſtens ipſaꝫ
improprie ad ſc̄dam terminaꝛ: h̄ eſt determinatio Ariſto.
T.c.10. 5.⁊.7.phẏſi.vbi h̄ q̄d diſputaꝛ ⁊ determinaꝛ de relatione:
T.c.14 ⁊ de prima ſpecie qualitatis.⁊ determinat ꝙ nec ad rela/
⁊ infra. tionē: nec ad ꝑmā ſpēm qualitatis eſt motus: q̄ ꝯſequunꝛ
terminos alioꝝ motuū: ſed ponēs creaturā ſc̄dariuꝫ obm:
vt ſc̄dariuꝫ diſtinguiꝛ ꝯtra primū: ſic ꝙ ibi nō eſt multitu/
do per ſe intellectoꝝ: vt oēs ꝯcedūt: ⁊ doctor iſte in propo/
ſito hꝫ priorē terminū per ſe ſiſtens: ergo ſc̄dario termina/
re nullo mō eſt ꝓprie terminare. ¶ Itēꝫ ex hoc ꝯcediꝛ ꝙ
primū obm per ſe terminat: q̄ neceſſario exigiꝛ ad hoc ꝙ
actus ſit: ⁊ tunc arguo ex oppoſito: illud nullo mō hꝫ rōnē
ꝓprie terminantis ꝙ nullo mō exigiꝛ ꝓpter actum: q̄ ex
quo tota entitas ⁊ veritas actus pleniſſime ħ̄t eſſe ipſo nō
exiſtente: fruſtra poneretꝛ ad eius terminationē vt ſit: ſꝫ ſi/
ue creatura ſc̄dario cognita ſit: ſiue nō ſit: vere cognoſcitur
a deo cognita eſſentia ſua: ġ ⁊c̄. ¶ Itēꝫ actu terminato ad
obm vere adequatū nō eſt dare aliuꝫ terminū vere ⁊ pro/
prie terminantē: q̄ da ꝙ ſit/nō eſſet vere adequatū reſpe/
ctu illius: ſꝫ ſic eſt de eſſentia diuina reſpectu cognitionis.
Igiꝛ nullum ſc̄darium vere ⁊ ꝓprie terminat/ad hoc ſatis
q.10.arti.3. ¶ Tertio oſtēdo/ꝙ argumēta noſtra poſſunt
oīa ſolui per hec aīs dicta: qñ dī in ꝑmo/creature cogno/
ſcunꝛ intuitiue: ergo ⁊ ꝑ ſe terminatiue: dicā ꝙ nō eſt ve/
rum: qñ intuitiue cognoſcunꝛ virtute alterius per ſe cogni/
ti/per ſe ſiſtētis/⁊ per ſe terminantis: imo erit ſolum cogni/
tum ꝯſecutiue: ⁊ ita ſoluꝫ terminat metaphorice ⁊ ſamoſe:
ſicut ġ relatio que ꝓduciꝛ ꝓductione fundamēti. ¶ Per
idē ad 2m/malū culpe eſt ꝑ ſe nolitum: igiꝛ per ſe terminat.
dicam ꝙ deus volēdo bonitatē ſuā per ſe tanꝙ obm ade/
quatum odit conſecutiue: ⁊ iō ꝯſecutiue ſolum terminat: ⁊
ita improprie. ¶ Per idē ad 3m/qñ dī cognitio qua deus
cognoſcit creaturā eſt cognitio creature nō ꝑ ſe efficienter
nō per ſe formalr: ergo per ſe terminatiue. Dicaꝫ/ꝙ eſt da/
re tertium membrum. terminare reſultatiue q̄d eſt ter/
minare improprie. ¶ Per idem ad 4m/quādo dī: ſi ſint
obta: ⁊ vnū cognoſciꝛ in habitudine ad aliud ſi ſint due co/
gnitiones erit diſcurſus: vt pꝫ inter ꝑncipia ⁊ ꝯclones. Di/
cam/ꝙ hoc hꝫ apparētiam: ſi eſſent duo obta per ſe cogni/
ta: ita ꝙ eſſet multitudo ꝑ ſe intellectoꝝ/ſicut ponit The/
miſtius: nō aūt ſi cognoſciꝛ ꝯſecutiue ex cōprehenſione ꝑ/
mi. ¶ Quarto/directe arguo ꝯtra rōnes vbi eſt maiꝰ pon/
dus: ꝑmo ꝯ ma.ꝑme que dicit ꝙ cognitio intuitiua requirit
obm in rōne per ſe terminatiui: q̄ requirit eius exiſtētiaꝫ
realē terminantē. ¶ Iſtud hꝫ calūniā: q̄ ꝓpoſitio ad quā
danꝛ multe reſpōſiones magiſtrales eſt calūniabilis: hec
eſt h: ergo rō noſtra nō ꝯcludit vſqꝫ excluſeritis oēs illas
reſpōſiones: vna eſt: dicit eni Aureol.d.3.q.de imagine: ar
ticulo.1.ꝓpōne ꝑꝰ ꝙ in oī itellectione emanat res in quo/
dā eſſe cognito ⁊ illud hꝫ terminare intuitū intell̄s ſine eiꝰ
reali ꝑſentia: ⁊ ſic poſſet dici in ꝓpoſito ſm ſequaces ſuos/
ꝙ deus cōprehendēdo eſſentiam ſuā creature in eē cogni/
to ⁊ intētionali reſultarēt in proſpectu intell̄s diuini: ⁊ ſic
terminarēt eius intuitū ſine ſua ꝑſentia reali. Aſſūptū ꝓ/
bat per locū a maiori de intuitione ſenſus: ⁊ ponit multas
experiētias. ¶ Prima eſt/cū quis portaꝛ in aqua ꝑ nauē
arbores videnꝛ moueri: ſed iſte motus ē in nulla re in rei
veritate ſubiectiue: ſꝫ in ſolo viſu in eē intētionali apparē/
ti ⁊ iudicato. ¶ 2a apparētia eſt in motu ſubito baculi/vbi
apparet circulus qñ moueꝛ. ¶ 3a eſt/qñ baculus poniꝛ in
aqua apparet tortus vel fractus. ¶ 4a/qñ oculo ſupponiꝛ
digitus vna cādela apparet due. ¶ 5a/vnus color in collo
colūbe apparet multi. ¶ 6a/imago in ſpeculo qñqꝫ appa/
ret intra: qñqꝫ in ſuperficie. ¶ 7a/poſtꝙ quis viderit ru/
bea vel cancellata illis oībꝰ abeuntibꝰ apparuerit ſibi ru/
bea vel cācellata. ¶ In his oībus eſt planū/ꝙ ea que vīꝛ
nō ſunt in rebus in eē ſubiectiuo: relinquiꝛ igiꝛ ꝙ produ/
cunꝛ in viſu in eſſe intētionali obiectiuo ⁊ a maiori in co/
gnitione intellectiua. ¶ Ad hoc eſt Auguſtinus in de tri.
caꝑ.2.vbi multa de hoc ⁊ infra ponenꝛ. ¶ Cōtra iſtā co/
gnitionē quā vocas intuitiuā eſt re nō exiſtēte in ſua ꝑſen
tialitate apud videntē: ⁊ ita eſt impfecta: q̄ in potētia ad
ꝑfectiorē intuitionē: ſed talis impfectio nō pōt poni in in/
tellectu diuino: ergo nihil ad ꝓpoſitū. ¶ Itē eſt querēduꝫ
ꝙ̄re nō eſt ponēda in deo. ¶ Itē illa cognitio nō eſt viſio
ſed apparitio diſtincta ꝯtra viſionē/vt probabiꝛ. ¶ Non
mouēt exēpla: q̄ talis preſentia in eſſe apparēti ꝑciſe non
eſt viſio/ſeu intuitio. Sed eſt apparitio que totalr eſt ſpē
differens ab intuitione. ¶ Unde ſolū dī intuitio: q̄ oculi
ſunt attendētes: nō aūt q̄ ſunt ad vltimatam rei certitudi/
nē attingētes. Sed intuitio que eſt ſolum oculoꝝ attentio
pōt eſſe reſpectu apparentis: intuitio ꝟo oculoꝝ cū attin/
gētia realis exiſtētie facit veraꝫ intuitionē: cū ergo omnia
exēpla ſolum probāt intuitionē que eſt attētio oculoꝝ: nō
ꝓbant niſi ꝙ eſt apparitio nō vera intuitio. ¶ Nota ġ ꝙ
apparitio eſt media cognitio inter abſtractiuā ⁊ intuitiuā:
abſtractiua eni abſtrahit penitꝰ a rei exiſtētia: intuitiua exi/
git realē rei exiſtētiaꝫ: apparitio ſolum apparētem rei exi/
ſtētiam: vt frequēter ꝯtingit in illuſionibus oculoꝝ factis
ꝑ ioculatores. ¶ Ut ſciaꝛ q̄ñō dīnt intuitio ⁊ apparitio h̄
intelligendum/ꝙ qñ ſunt tales apparitiones: vt qñ vī ca/
ſtrum moueri ⁊ baculus eſſet fractus in aqua ꝙ hic ꝯcur/
runt duo actus: vnus eſt ſenſus exterioris viſus caſtri vel
baculi: ⁊ iſte eſt actus intuitiuus: q̄ reſpectu actu exiſtētis.
¶ Alius actus eſt ſenſus interioris.ſ.imaginatiōis vel ſen
ſus cōis qui fingiꝛ ex iſtis duobus viſis.ſ.caſtro ⁊ motu na
uis iuxta tranſeuntis caſtrū motū: ſicut fingit montē aure/
um viſis mōte ⁊ auro: ⁊ ſic hī pro cognitione ꝙ qñ appa/
ret caſtrū moueri ꝙ nō eſt actus intuitiuus viſus: ſꝫ appa/
ritio quedā que eſt actus imaginatiōis. ¶ Qđ hꝫ actꝰ ſen/
ſus interioris ſit tm̄ apparitio: pꝫ ꝑ Auicē.6.nāliuꝫ.4.c.1.
vbi ꝓbat pro ꝯclone ꝙ cā apparēdi iſta nō eſt: niſi in hoc
ꝑnꝰ.ſ.ſenſu interiori. Probo ſic/quādo aliquis mouetur in
circuitu vīꝛ ſic alia moueri hoc nō cauſaꝛ a rebus: q̄ talis
res nō eſt.ſ.motus rei: nec a ſenſu exteriori: q̄ tales appari
tiones ſiunt in ſomnis: vbi nō ſunt ſenſationes exteriores:
ġ ⁊c̄. ¶ Itē ibidē ꝓbat hoc reddēdo cāꝫ: q̄ cū quis mo/
ueꝛ nō moueꝛ ſenſus exterior in loco ſuo quē hꝫ in capi/
te: ſed ſenſui interiori pōt h̄ cōpetere: q̄ vapores qui ſūt in
cerebro facilr mouenꝛ/⁊ circūuoluunꝛ: ⁊ ꝑ ꝯñs ſpūs qui ē
in eis moueꝛ ⁊ circūuolꝰiꝛ ⁊ ſpiritu moto vīꝛ alia moue/
re: ġ. ¶ Itē/ꝙ pōt eſſe ſine alio ab eo nō cauſaꝛ: ſed aliqñ
ſunt aſſimilationes falſaꝝ imaginationū in viſu ⁊ in audi/
tu: ⁊ auditus falſoꝝ ſonoꝝ: ēt ita ꝙ nō eſt leſuꝫ iſtrumētū:
nihil audiꝛ/nec vī: probat hoc: q̄ qñqꝫ nullus ſonꝰ ē in rei
veritate: ⁊ per ꝯſequēs nec auditus in rei veritate: ⁊ tamē
quādoqꝫ aliqui habent oculos clauſos: ⁊ qui ſunt in tene/
bris vidēt illuſionē: ergo cauſa nō eſt niſi apparētia in h̄
ꝑnꝰ.ſ.imaginatio imaginatiue. ¶ Sic igiꝛ de apparitio/
nibus nō entiū dictū eſt: ſicut de motu caſtriꝫ: ⁊ hꝫ qui nō
mouenꝛ: ſed de apparitionibꝰ aliqñ entiuꝫ quoꝝ tm̄ manet
ſpēs eſt ſpecialis difficultas. ¶ In illis eni vī/ꝙ verū eſt/
ꝙ aliqñ abeuntibꝰ ſenſibilibus: ⁊ aū remanētibus poſt vel
ſimul vīꝛ ⁊ intuenꝛ eoꝝ reliquie ab oculis noſtris ⁊ non
ſolū a phantaſia: ⁊ ſic reuertiꝛ ꝙ eſt viſio reſpectu non en/
tis:

tio:ponit August.exēpla.11.de tri.c.2.d.ꝙ si diu perspexe-
rimus aliqua lucida intēse ipsis amotis versant̄ quidā lu-
cidi colores ante oculos nr̄os:ꝛ idē ꝯtingit qn̄qꝫ simul re-
manētib⁹: sicut qn̄ ante rubeas fenestras sunt aliqua vela
aut cancelli/vidr̄ nobis talia vela aut cancelli colorari eodē
colore quo ꝛ fenestre:ꝛ idez ꝯtingit qn̄ vr̄ candela ab vno
oculo:si supponas digitū alteri oculo eadē candela fm̄ si-
militudinē suaꝫ vr̄ ꝛ intuet̄ ab alio oculo ꝛ sunt due visio-
nes vt dr̄.℄ Ex his ergo ꝛ his similib⁹:videt̄ qd̄ iꝫ appa-
ritiones nō entium sint actus phātasie ꝛ apparitiones: vt
supra habitū est:tn̄ visiones taliꝫ quodāmō entium non
sunt in reali existētia:sed in suis spēbus vel silitudinibus:
de quo dictū est:erunt vere visiones ꝛ intuitiones:ꝛ sic in-
tuitio erit nō entis.℄ Respōdeo/dico ꝙ phantasia nō so-
lum hꝫ actuꝫ apparitionis in se respectu nō entiū:sicut qn̄
apparet castrū moueri/de quibus supra dictū est:ꝙ tales
appitiones sunt actus phātasie:sed phātasia a spēbus rece-
ptis pōt mediāte sensu cōi imprimere tales apparitiones
in sensuꝫ exteriorē:vt sic oculus dicat̄ videre:q.l.talia im-
pressa sibi a phātasia apparēt esse in oculis nr̄is sicut posi-
tū est in casu:vbi Augu. ponit exēplum: qn̄ oculis clausis
vident̄ lucidi colores an̄ oculos nr̄os cuꝫ diu ꝑspexerim⁹
lucida dr̄ videre lucida:ꝛ idē accidit qn̄ oculis apertis:si-
cut qn̄ vident̄ vela rubea pendētia an̄ fenestras rubeas:ꝛ
due cādele ex suppōne digiti.℄ Dico ergo tres ꝯnes.pma
est/ꝙ talē visionē que in rei veritate est apparitio pōt sen
sus cōis:vel phātasia causare in sensum exteriorē.pbat h
Auicē.vbi supra dicēs:q: sensus cōis est centruꝫ oium sen
suū a quo deriuant̄:sicut a centro vsqꝫ ad circūferentiam
procedūt linee:ꝛ a radice rami:ex hoc ꝯcludit/ꝙ spēs que
fuerunt firmiter sigillate in sensu cōi:ꝛ idē est de iudicijs
sensus imprimūt silia iudicia in sensuꝫ exteriorē:ꝛ sic dici-
tur visus illa videre.i.pōt dici ꝙ talia appareāt in oculis
nr̄is.℄ Hoc ēt pbat Algaçel in phica tract.5.c.8.dicēs ꝙ
cū rō fuerit debilis ad reflectēdū tunc nō erunt lōge for-
me quo sigillant̄ in sensu cōi ꝛ sic poterūt debilitare ꝛ fal-
sificare aiam:sed ꝙ pōt phātasia super rōneꝫ/a maiori po-
teris super sensum inferiorē:ḡ ꝛc̄.Et hoc expresse dicit ibi-
dē vñ sequit̄:ꝛ eodē mō qn̄ exēplificat̄ ꝛ p̄sentat̄ sensui ex-
teriori:supple per phātasiā formari que timet̄ videt illud
qd̄ timet.℄ Ponit exēplum sicut phātasia formati dolosi
videt formidabiles formas ē cū illoꝝ que dr̄r mānie que
sunt ꝛ loquunt̄ ꝛ audiunt̄ in siluis.℄ Ponit aliud exem-
plū de voluptate infirmi:aliqn̄ eni ꝯfortat̄ voluptas sup-
ple que est in phātasia īfirmi: qui est debilis.ita vt videat
supple sensu exteriori.q.p̄sentari sibi sōia quā appetit:vñ̄
extēdit manū ad illud velut cōprehēsurus illō.℄ 2ᵃ ꝯ est
ista/ꝙ sicut phātasia pōt imprimere apparitiones rerum
qn̄qꝫ entiū in sensum exteriorē in virtute reliquarū rema-
nētiuꝫ:ita posset dici ꝙ apparitiones false quas phantasia
hꝫ de nō entib⁹ sicut de motu castri posset imprimere in
sensuꝫ exteriorē vt dr̄ visus methaphorice videre motum:
q:.i.in oculis nr̄is apparet castrū moueri ex vehemēti im-
pressione phantasie hoc pꝫ:q: exēpla Auicē.ꝛ Algaçel lo-
quunt̄ de formis fictis per phātasiaꝫ:sicut de formis reli-
ctis:vt pꝫ sciēti deducere.℄ Itē Augu⁹.12.super gen.c.4.
h.imaginaria visio vel spūalis dr̄ ab extasi:q: l illa ex
nimia cogitationis intentione:vel alicuius spūs ꝯculcatio-
ne iste corporaliū rerū imagines spiritu exprimunt̄ tanq̄
ipsis sensib⁹ corporis corpora p̄sentent̄:ita vt silr̄ cernat̄
hō aliquis p̄ns oculus:ꝛ alius absens spiritu tanq̄ oculis:
qn̄ aūt abripit̄ ꝛ penitus auertit̄ q̄si intentio a sensib⁹ cor-
poris:tūc magis dicitur extasis:solet tūc eni corpora p̄sen-
tia oculis patētib⁹ nō videri. Nota/ꝙ visio imaginaria i-
primit visionē absentiū:ꝛ ita falsuꝫ visuꝫ oculoꝝ nō exta-
sis.℄ Itē c.9.ostēdit:quādo illudit̄ visio corpalis imagi-
naria nō intellectualis/nec corporalis:q: illudit̄ aia silib⁹
rerū sue opinionis vitio cū in ipsis corporibus fieri putat
ꝙ fit in corporis sensib⁹:sicut nauigātib⁹ vr̄ terra moueri
que stat:ꝛ in aqua remus fractus:ꝛ cū putat hoc esse ꝙ su-
pcolorat̄ est:aut ꝙ silr̄ sonat:aut olet/aut capitur/aut tan-
git.℄ Ponit eni exēpla inter que sūt illa Aureol.℄ No-
ta/falsa visio fit vel sonatio ꝛc̄.Q: aia illudit̄ ex silibus re-
rū.falsa op.vt cū vidr̄ moueri q̄ nō mouent̄ ꝛc̄.Sꝫ falsa op.
est act⁹ sensus interioris:q: sensus iterioris hn̄t obia simpli
cia:ḡ qn̄ oculis vr̄ ꝙ stātia mouent̄ h est ex sensu interiori
iprimēte in exteriorē.℄ Et dico/ꝙ hoc nō est videre:nisi
methaphorice:q: in rei veritate sunt act⁹ phātasie:vt vr̄ ex
rōnibus Auicē.q: sicut Arist.ponit/ꝙ visus nō percipit i-
mutationē suā apposito obto:nec ꝑcipit diiaꝫ inter obta:sꝫ T.c.136
sensus cōis:vt pbat̄ lib.2.di.7.q: ita dr̄ imaginari Auicē. ꝛ infra.
ꝙ qn̄ oculus hois transeūtis in naui:videt motuꝫ ꝛ castrū
ꝙ indicat castrū moueri est act⁹ imaginationis: ꝛ ita vult
ꝙ apparitio ꝛ illusio nō est actus elicitus ab oculis:sꝫ ima
ginationis iprimētis illaꝫ in oculis ꝛ illudētis oculos. vñ
ꝯcludit Auicē.ꝙ eni visus ꝑcipit se esse in actu suo:ꝛ ꝙ in-
dicat oculum esse dirigēdum ad colores nō ad sonum nō
est actus visus: vide tria argumenta sicut istud.℄ Dico/
ꝯtra 2ꝫ⁹ finē Aureoli qui dicit ꝙ est visio iꝫ falsa:q: falsuꝫ
esset/act⁹ ꝛ verum nō variant.℄ 3⁹ ꝯclo est/ꝙ nec ille/nec
iste visiones in rei veritate sūt visiones:sed apparitiones:
iꝫ eni sensus interiores hn̄t actus suos circa spēs in illis si-
gillatas p Auicē.ꝛ Algaçelē vbi supra:tn̄ visus nō est nat⁹
hr̄e actū circa speciē:sed circa obꝫ extis mediāte specie:cū
ergo agamus in ꝓposito de visione nō entiuꝫ oino:vel so-
lū entium in suis silitudinib⁹:aut spēbus solum:sicut pꝫ in
exēplis August.seqt̄/ꝙ nō est visio.℄ Itē ꝙ visus dr̄ hic
hr̄e actū hoc est virtute phātasie/vel sensus cōis/vl̄ cuius-
cūqꝫ sensus interioris cōicant̄ sibi ō thesauro suo:sic radix
cōicat ramis:sed p h pꝫ/ꝙ nō est visio:q: visio est actus vi
sus ꝓpria virtute elicit⁹:ꝛ respectu ꝓprij obti ꝙ est res nō
spēs:vel ens tn̄ apparēs:sed sic est hic:ḡ.℄ Itē.c.5.di.12.
sup gen̄.ponit tria experimēta de demoniaco qui vidit p̄-
sbyterū anteq̄ venit:ꝛ frenetico qui vidit mortuā mulierē
efferri anteq̄ fuit mortua:ꝛ infirmos duos venientes ad se
g eū curā docuerūt:ꝛ nullus alius vidit.ca.7.d.reddit rō-
nē:q: qn̄ turbat̄ eis cerebrū ꝛ impedit̄ iter quo intētiones
veniūt ad visuꝫ:vt sic per corpus nō possit sentire aia que
a ꝓprio motu cessare nō pōt: agit tales imagines.ꝙ vero
aia eas agit phātasie est tm̄: si vo aia eas obiectas intuet̄
ostēsiones:sicut hoc est dictu ꝙ veritas p tales imagina-
tiones eis ostēdebat̄:ꝛ ab eis intuebat̄ h erit ex cōmixtione
alicuius spūs h ostēdentis: vt supra dixit.c.4.ꝛ c.7.f.ꝛ.f.a.
℄ Nota/ꝙ in ꝓpositū imaginaria visio refert̄ ad intelle-
ctualē:ꝛ tunc mediāte spiritu intellectuali fit intuitio:non
aūt fit intuitio p imagines l visu corpis:nec imaginatiōis.
℄ Dices/oēs auctoritates dr̄t ꝙ est visio.℄ Rn̄deo/ꝙ
auctoritas Auicē.dicit/ꝙ cū agēdi ista nō est nisi in hoc ꝑn
cipio:ꝛ iō loquit̄ de sensu interiori:ēt August. dicit/ꝙ can-
celli qui sūt in fenestris apparuerūt in coloribus qui sūt in
fenestris:igit̄ auctoritates dr̄t/ꝙ sint apparitiones/ꝙ igit̄
qn̄qꝫ dr̄t ꝙ sunt visiones extēsiue loquunt̄ de visionibus
pro apparitionibus.℄ Qd̄ pꝫ ex mō loquēdi eoꝝ:dr̄t eni
ꝙ phātasia videt:ꝛ certū est ꝙ actus phātasie:ꝛ sensus in-
terioris est apparere nō videre.℄ Pōt tn̄ videri ꝛ intue-
ri accipi pro oī attētione oculoꝝ:ꝛ sic pōt dici aliquo mō
visio:oculi eni attēdunt ꝛ faciūt se sup talia apparētia.Aut
accipit̄ videre pro actu oculoꝝ qui est elicitus ab eo ꝓpria
virtute ꝛ respectu ꝓprij obti ꝙ est res nō apparētis rei. p̄
mō loquit̄ August.non scḋo mō qn̄ aliqn̄ vocant illas ap-

paritiones visiones. ¶ 2° calũniatur a doctoribus hec ma. qꝛ deus cognoscẽdo ab eterno essentiam suã cõprehensione cognitione sue essentie cognoscit creaturas existẽtes tãq̃ per mediũ qd nõ tanq̃ per medium quo:sed sola cognitio per mediũ quo est obstractiua nõ intuitiua:ergo deus ab eterno cognoscit creaturas intuitiue:lz non existebant. ¶ Et vĩ ꝙ hec missio habeat apparẽtiam in filii de cognitione rerũ in verbo:illa eni est intuitiua:ꝛ tñ hz essentiã diuinam pro per se termino:ꝛ nõ existẽtiam creaturarũ: saltem quãtum ad eas quas videt beatus visione essentie anteqũ existant. ¶ 3° calũniatur a doctoribus hec ma.dicẽdo ꝙ cognitio põt dici intuitiua dupl'r. vno mõ ex parte medij:puta si videret in aliquo medio rei existẽtia eque perfecte sicut si intueret eius presentialis existentia in seipsa. Alio modo ex parte obiecti:puta si imediate ꝛ in seipsa intueret eius presentialis existẽtia. Sed lz ab eterno non intuebat a deo ex parte obiecti creature pncipalis existẽtia in seipsa cũ non existebat:tñ eque perfecte:imo perfectius representat eius existentia in deo q̃ in seipsa. Ergo potuit esse intuitiua:lz obiectũ in se nõ existebat:ꝛ hec videt esse opinio sancti Thome:qui ponit ꝙ aia christi in verbo habuit scientiam visionis respectu eoꝝ que deus facere potuit:ꝛ que quãdoq3 faciet. ¶ 4° a doctoribus posset calũniari ma.respondẽdo ꝙ esset intuitiua nõ solum ex parte medij:sed ex parte obiecti:ẽt anteq̃ existeret:qui eni3 vellet defendere reuerẽdum doctorẽ Scotu3:quãdo dicit ꝙ intuitiua cognitio requirit obiectũ cognitum pñs ?m existẽtiam eius realẽ diceret ꝙ hoc saluat in proposito:lz nõ existat:scientia eni dei:eo quo est eterna ab eterno:lz non pro eterno vidit existẽtiam antichristi actualẽ:ꝛ nõ solu3 existẽtiã potẽtialẽ quã nũc hz in potẽtia:ꝛ sic ex parte obiecti.s.antichristi fuit ab eterno:lz nõ pro eterno cognitio intuitiua de eius actuali existẽtia:qꝛ tñ cum non existebat: ꝛ tunc distingueret ꝓpositionẽ que dicit ꝙ intuitiua cognitio requirit obiectũ presens in sua reali existẽtia diceret ꝙ hoc distinguẽdum ?m duplicẽ intellectũ:vno mõ ꝙ obiectum sit p̃sens videnti ?m actualẽ existẽtiam in se in rerum nã existẽs:ꝛ pro hora qua intuet:ꝛ hoc est verum:qꝛ intuitio intuẽtis dependet ab intuito obiecto:sicut est in cognitione intuitiua visus ꝛ intellectus nostri respectu p̃moꝝ principioꝝ. ¶ Alio mõ ꝙ obm sit p̃sens videnti ?m sua3 actualẽ existẽtiam:vt in se ꝛ in rerum nã existẽs:nõ tamẽ pro hora qua intuet:ꝛ hoc põt esse verum: si quãdoq3 intuitio vidẽtis nõ dependet a re intuita: imo eque vere cõuenit sibi ꝙ videat obiecti existẽtiam actuales existere in rerum nã siue ipsum existat siue nõ:rõne perfectionis sui modi vidẽdi: sic dicerẽt in ꝓposito ꝙ cõprehẽsio diuina qua se cõprehendit primario: ꝛ oia alia cõsecutiue:eo quo est eterna videt ab eterno existẽtias actuales omniũ creaturarũ:ꝛ ab eterno vidit ipsas vt existẽtes in rerũ natura pro horis suis in quibus veritas est ꝙ existũt:lz eas nõ videat existẽtes pro qualz hora eternitatis: ꝛ sic saluabitur op.doctoris ꝙ intuitiua cognitio est semꝑ respectu actualis existẽtie rei quã habet in rerũ nã: lz diuersimode hoc saluetur. ¶ Et põt declarari sic:qꝛ deus ab eterno cõprehendẽdo se per sciam suam eternam cognouit oẽs creaturas anteq̃ erant ?m August.5.super ge. ad litteram exponẽs illud:in ipso vita erat.c°.18.ꝛ hoc cognoscẽdo quodlz eorum esse accidẽtalis:qꝛ aliter proficeret in cognoscendo se:sed eternitas est tota simul.s.cognoscendo se: ꝛ alia ab eterno simul cognouit quodlz eorum esse qd poterant habere pro quacũq3 mẽsura. Sed sub eternitate habẽt cẽ realis existẽtie in se:qꝛ omnis pars tẽporis ꝛ cui continet sub eternitate:ergo deus cognouit creaturas ab eterno actualr existẽtes anteq̃ existerẽt rõne eternitatis sue sciẽtie.

¶ Confirmatur,qꝛ eternitas nõ habet fuit,erit,ꝛ est. Sed est tñ:igitur vt cognoscunt ab eterno,non cognoscunt vt futura tñ. Sed ?m esse reale ꝙ illud existere in suo presenti. ¶ Hec est respõsio Thom.1.part.q.10.articu.13.ne scholares reputẽt ꝙ aliqd apposueritis de nostro poteritis verum dicere ꝙ aliqua pauca sunt hic que pertransiui determinando ꝓpter breuitatẽ. ¶ Contra scdm articulũ cuius vis stat in hoc ꝙ mala culpe eu3 sint per se prohibita,ꝙ sunt per se obiecta volitionis. ꝓbo ꝙ nõ procedit: imaginatur enim ꝙ actus volitionis diuine habeat pro p se obiecto malum creatum volitu3:sed hoc nõ est:ergo ꝛc. Probo,qꝛ sicut deus volẽdo essentiam suam tanq̃ per se bonum obiectũ adequatũ sistẽdo in ipso:vult omnia alia consecutiue ita volẽdo essentia3 suã tanq̃ per se bonũ ꝛc. In sua bonitate sistẽdo,ostẽdit omnia mala consecutiue:ꝛ sic non per se terminatiue.probatio assumpti.p̃mo sic:omnes eni3,ꝛ phi,ꝛ theologi tenẽt cõtra Themistiũ ꝙ deus sciẽdo essentiam suam scit omnia sine hoc ꝙ subito trãsit super alia:ꝛ ratio est sicut tãgit Cõmentator cõtra eum.12.meta.cõmento.51.c.qꝛ tunc esset ibi multitudo per se intellectorum:nec essent idẽ intellectus ꝛ intellectũ:sed si deus vellet se tanq̃ per se obiectũ terminãs seu volitionẽ ꝛ malum culpe tanq̃ per se obiectũ terminans volitione3 esset ibi per se multitudo obiectoru3: ꝛ non essent idẽ volitio ꝛ volitum:ergo ꝛc. ¶ Item doctor imaginatur ꝙ simile est quãtum ad habere per se obiectũ terminans creatura3 ipsa3 de intellectu ꝛ volũtate:sed ad hoc ꝙ malũ sit a deo volitum sufficit ꝙ ab intellectu sit iudicatum cõsecutiue volẽdum solum:ergo ad aliquid volẽdum tale iudicium cõsecutiuũ sufficit volenti sine omni alio p se termino. Probatio mi.qꝛ si quodcũq3 iudiciũ itellectus diuini necessario exigeret aliud per se obiectũ q̃ essentia3 suam:tunc nõ posset esse tale iudiciũ sine tali per se obiecto:qꝛ actus non potest esse sine suo per se obiecto:nec in deo,nec in creaturis. Sed ꝙ non põt esse sine aliorum ꝙ aliud est sibi per se coexitum ab eo depẽdet:igit si iudiciũ quo intellectus iudicat malum culpe nolẽdum:ita ꝙ sit per se obiectum terminans:ꝛ nõ consecutiue solum:sequet ꝙ deus dependet a malo:magnu3 incõueniens esset concedere omnia incõuenientia que deducit phus ꝛ Cõmentator.12.meta.contra eos qui dicerẽt ꝙ deus cognosceret aliquid extra acquirẽdo sciẽtiam ab his.s.ꝙ perficeret a vilius ꝙ actio esset vilissima actio actionũ ꝙ substãtia sua nõ esset sua actio:ꝛ ꝙ exiret de potẽtia in actum ꝛc. Que ibi: sed hec sequuntur istum modũ ponẽdi:vt videtur:probatio assumpti omnia illa sequunt:qꝛ in intellectu esset multitudo per se intellectoꝝ:vnde omnia argumẽta sua fundãtur super hoc ꝙ si intelligeret aliud ꝙ nõ esset sua operatio: ꝛ si intelligeret aliud exiret de potẽtia in actum:ꝛ sic de alijs. Sed ponẽs malum culpe per se obiectu3 terminans:ponit aliud:ꝛ ad per se obiectũ respectu volũtatis diuine:ergo ꝛc. ¶ Ad argumẽtum,quãdo dicit in minori ꝙ malu3 culpe est per se volitum:qꝛ per se prohibitum.nego:imo deus intelligẽdo volẽdo propriã bonitatẽ tanq̃ per se obiectum adequatũ consecutiue iudicat:ꝛ vult omnia mala cauenda:hec est responsio Thom.cuius iste est discipulus.1.par.q.10.arti.10.in pe.ꝛ allegat Dionysi.ꝛ est Gregorij.32.c.viti. ¶ Quãtũ ad tertiũ argumẽtum qd fundatur super hoc ꝙ cognitio diuina cum sit cognitio ipsius creature nõ sicut cause effectiue:nec sicut cause subiectiue recipiẽtis:qꝛ ipsa ẽ formaliter in deo:igit est eius sicut termini per se:pz per premissa ꝙ nõ sequit: qꝛ põt terminari ad ipsum consecutiue ꝙ est tertiũ mẽbrum:sicut pz ?m phos de resultatiue omniũ eternoꝝ:que ?m phos resultabãt in esse ab eterno per dependẽtia3 ad primũ ens sine omni causa efficiẽte:ꝛ per solam T.c.51.

lam dependẽtiam ad causam finalẽ:ẽt idem pꝫ de relatio-
T.c.10. ne que producit̃ productione fundamẽti.5.phyſi.ꝛ de his
T.c.14. que sunt de p̃ma specie qualitatis.7.phyſi.¶ Ad hoc sunt
ꝛ infra. rõnes.q.11.articulo.4.istud diffuse ꝓbatur in p̃mo qͦlt.
q.10.arti.3.ꝛ.5.ꝛ ideo pro nunc pertranseo.per hoc pꝫ con-
tra 3ᵐ articulũ.¶ Quantũ ad 4ᵐ arᵐ ꝙ cõsistit in hoc ꝙ
cum sint ibi duo obiecta distincta si debent esse due cogni-
tiones opꝫ ꝙ esset discursus:ꝛ ꝙ vna cognitio esset cuꝫ co-
gnitione alterius sicut est de cognitione p̃ncipioꝝ ꝛ cõclu-
sionũ,ꝙ nõ potest esse in ꝓposito cum cognitio sui ꝛ crea-
ture sit indistincta realr:pꝫ ꝙ nõ sequit̃:quia talis discur-
sus exigit per se multitudineꝫ obiectorũ:vt pꝫ in exemplo
suo,cuius ꝯtrariũ ponit̃ in ꝓposito.¶ Qualiter illa cogni-
tio que est realiter indistincta sit respectiue plures/ratione
terminoꝝ per se:ꝛ cõsequentis habet̃.q.10.artic.4.ꝛ ideo
nunc omitto ista duo argumẽta percurro:qꝛ solui ea alteri
doctori.vbi allegaui.¶ Etiam pꝫ in nobis:qꝛ est eadẽ co-
gnitio absoluta habitus ꝛ p̃uationis:ita ꝙ habitus est per
se terminus ꝛ priuatio consecutiue cognoscitur:sed hoc po
test deus per se respectu alioꝝ a se sine omni discursu ꝙ po
test intell'is meus per habitũ respectu,nõ entis:qꝛ perfectiᵒ
continet oia q̃ꝫ quicũqꝫ habitus creatus oppositaꝫ sibi pri-
uationem.igit̃ eadem cognitione absoluta sine oı̄ discursu
potest cognoscere se deus ꝛ creaturas ꝯsecutiue cognitione
multiplicata solũ respectiue. Questio.VII.

V Trum deus ab eterno cognouit intuiti-
ue creaturas:ꝛ hoc anteq̃ꝫ erant
ꝛ hoc cognitione complexa:ꝛ rõ inquisitionis
est:qꝛ quidã doctor magister Hugo replicans
cõtra me dixit ꝙ deus ab eterno cognoscendo
se cognouit essentias creaturaꝝ que pro tunc fuerunt futu-
ra cõtingentia ꝛ existentias earũ.sed non cognouit intuiti-
ue cõplexionẽ.s.creaturaꝝ existentẽ:sed ad hoc requiritur
ꝙ eius cognitio terminet̃ ad creaturã sicut ad obiectũ per
se terminans.¶ Tunc inquirã tria.p̃mũ erit de cognitio-
ne intuitiua aie nostre an.s.possit aliquã intelligentiã natu-
raliter increatã ꝙ cognoscat ipsam existere.¶ Scdꝫ erit
de intuitiua alioꝝ intelligentiaꝝ creaturaꝝ.¶ Tertiũ ex
his duobus cõcludã de intuitiua intellectiue p̃mo increate
ꝙ deus se tñ cognoscit creaturas ab eterno existere intuiti-
ue etiã lꝫ earũ existẽtie non fuerunt obiecta per se terminã-
tia eius intuitionẽ.¶ Quantũ ad p̃mũ p̃ma cõclusio erit
ꝙ antiqui Cõmentatores posuerunt ꝙ intellectus noster
ꝯiunctus cognouit substantias separatas s̃m esse qͦd habẽt
in seipsis:ita ꝙ cognoscebant s̃m eos complexioneꝫ inter
essentiam earũ ꝛ existentiã hoc est dicta cognoscebant eas
T.c.36. existere:ꝛ ita cognoscebant eas intuitiue.ꝓbo ꝙ posuerũt
hanc intuitiuã:mouet enim Aris.hanc.q.3.de anima.vtruꝫ
intellectus noster posset intelligere aliqͦd separatoꝝ cum
ipse sit inseparatus a magnitudine:ꝛ respondet Them.vt
dicit Cõmentator ꝯ͞ᵒ.36.ꝙ sic.intellectus eniꝫ mãlis habet
potentiã abstrahendi formas a materijs:ꝛ intelligẽdi eas.
igit̃ magis innatũ est sibi itelligere ea que sunt p̃mo denu-
data a materia sed intelligere eas vt sunt quedã p̃mo denu-
data a materia:ꝛ non abstrahendo ꝙ ideꝫ est:est intellige-
re intuendo esse existentie ꝙ habent in seipsis.¶ Confir-
matur:quia ratio quare intelligunt eas s̃m Them.est:quia
sunt per se denudata a materia sed s̃m existere sunt denu-
data sicut s̃m esse essentie.igit̃ Themistius voluit ꝙ intel-
lectus noster nõ separatur a magnitudine.sed adhuc cõiũ-
ctus cognouit substantias separatas intuendo essentias ea-
rum complexas cum sua existentia.¶ Item Alexan.vt re-
citat Commentator ibi arguebat sic.omne ens qñ peruene-
rit ad finẽ ꝛ vltimã ꝑfectionẽ in gnõne ꝛ in esse:tũc veniet
ad cõplemẽtũ in sua actõe:ꝫ ꝑfectio aie nr̃e in actione sua

est creare intellecta ꝛ intelligere siue sint abstracta siue nõ
abstracta.ergo necesse est vt quado intellectus qui est in ha-
bitu venerit ad suã vltimaꝫ perfectionem ꝙ intelligat ab-
stracta a phantasmatibus:ꝛ non abstracta a phantasmati-
bus:tunc deduco vltra:sed itelligere abstracta per intelle-
ctum agentẽ de qua abstractione loquit̃ ibi:quia loquitur
de abstractione que est creature intellecta in esse intelligi-
bili in actu est intelligere abstractiue:intelligere aũt nõ ab-
stracta vt nõ abstracta cõmunicant̃ cõtra abstracta:sed ꝙ
intellectus perueniat ad finẽ ꝛ complemẽtũ in actione sua
est intelligere abstracta intuitiue cũ hac cõplexione:vt sũt
in seipsis.ergo voluit Alex.ꝙ intellectus noster cõiunctus
mediante intellectu in habitu non solum potest cognosce-
re abstracta a phantasmatibus abstractiue:sed quasi raptᵘ
in aliam regionem non abstracta intuitiue non abstracta
a phantasmatibus,cuiusmodi sunt intelligentie intuendo
eoruꝫ existentiam.¶ Item Auempace arguit sic.Intelle-
ctus noster cuꝫ intelligit aut peruenit ad simplicem quid-
ditatem,aut ad habentem quidditatem,aut ad non haben-
tem quidditatem neqꝫ que sit simplex quidditas.3ᵐ mem-
brum reputat statim impossibile:quia esset priuatio sim-
plex si peruenit ad simplicem quidditatem:tunc ibi seda-
bitur in illo:ꝛ sic erit intuitio si peruenit ad habentem qd-
ditatem tunc natus est reuerti:ꝛ extra habere illam quid-
ditatem:aut ergo se dabitur ꝛ habetur propositum ꝙ per-
uenit ad simplices quidditates ibi sistendo:ꝛ per cõsequẽs
intuendo aut procedetur in infinitũ ꝙ est impossibile.ergo
ipse arguit separando sic arguo complectendo aut perue-
nit ad existentiam complexam cum essentia ꝛ habetur ꝓ-
positum.aut non complexione:sed in non complectendo
non potest sedari intellectus:quia adhuc remanebit in po-
tentia ad complectendũ nec potest procedere in infinituꝫ.
igitur perueniet ad intuitiuam illam que est videre com-
plexionem existentie cuꝫ essentia.¶ Probo ꝙ hec fuerit
intentio oium istorum Cõmentatorum.¶ Ad argumẽtũ
enim Alexandri quando dicit,ꝙ perfectio intellectus ma-
terialis est intelligere omnia que sunt siue abstracta siue nõ,
dicit Commentator ꝙ non est verum vbi hec vna quid-
ditas diceretur de abstractis ꝛ nõ abstractis vniuoce:ꝛ eo-
dem modo respondet ad Auempa.quando dixit ꝙ intelle-
ctus agens potest abstrahere perueniendo vsqꝫ ad quiddi-
tatem simplicem:dicit ꝙ non est verum nisi quidditas di-
ceretur vniuoce:ꝛ per idem patet ipsum velle respondere
ad Themi.ꝙ tamen supra confirmauerat quadam colora-
tione non ex intentione.¶ Sed ista responsio non est con-
tra eos si posuissent substãtias separatas cognosci a nobis
vt relucent in phantasmatibus creaturaꝝ:ꝛ sic abstractiue
virtute phantasmatum:quia vt sic quidditas diceretur de
eis vniuoce eo modo quo loquitur ibi de vniuocatione.
scilicet ꝙ istorum quidditas quoquo modo possit cogno-
sci mediante phantasmate:sicut dicit philosophus ꝙ intel- 3ᵒ de aia
lectus noster cognoscit se sicut alia.igitur ex responsione tex.c.18.
Cõmentatoris patet ꝙ intellexerunt intuitiue.¶ Secun-
da conclusio est,ꝙ Auerrois tenet contra istos ꝙ intelle-
ctus noster coniunctus non cognoscit aliquid de substan-
tijs separatis nisi mediantibus phantasmatibus creatura-
rum:ꝛ sic abstractiue.hoc est contra Vxltoñ.vnde imagi-
natur Commentator ꝙ quando intellectus est perfectus
in cognitione materialium tunc vocatur intellectus in ha-
bitu:ꝛ quando vltra coniungitur aliqua de substantijs se-
paratis mediantibus phantasmatibus:tunc dicitur intel-
lectus adeptus:ꝛ ita ponit ꝙ tota perfectio ꝛ adeptio in-
tellectus consistit in cognoscendo deum ex creaturis:ꝛ ita
abstractiue.¶ Hãc imaginationeꝫ eius vide ibi in cõ.36.
medium est ꝙ propotio est ꝛc. Et in multis locis vsqꝫ in

finem q̄ hoc opꝫ eum tenere. probo: quia si poneret qd̄ intellectus cōiunctus habita perfecta cognitione creaturarū posset se transferre ad cognoscendū intelligentias vt sunt in seipsis, respondebitur sibi sicut ipse respondet alijs q̄ hoc non est verum nisi quidditas substantiarum separatarum vt sunt in seipsis caderent sub imaginatione mediate vel immediate: sicut est de deo cum conuincitur ex creaturis cognitione abstractiua. si ergo responsio sua non sit contra ipsum patet ꝛc̄. ¶ Itē mouetur ibi dubitatio cōtra Auēp. quare cognitio substantiarum separatarum non est pars scientiarum speculatiuarū nostrarū quā dubitationē opꝫ intelligi de cognitione intuitiua qua cognoscunt̄. vt sunt in seipsis: q̄ꝛ vt abstractiue cognoscuntur. s. mediante phantasmate, earum cognitio est pars metaphysice: respondebat q̄ hoc est ꝓpter inexercitationem nostrā sicut de artibus alchimie quas nescimus ꝓpter inexercitationē. ¶ Sꝫ Cōmentator tenet ꝯtrariū: ꝛ dicit q̄ illa intentio nō est aliqua sciaꝝ speculatiuaꝝ. sed est aliquid currēs cursu rei nāliter ad distinctam scientiaꝝ speculatiuaꝝ que perficiunt intellectum in habitu per intellecta speculatiua acquisita ꝛ facta in intellectu māli virtute agentis creantis intellecta in potētia ꝛ efficientis intellecta in actu: ecce expresse q̄ nihil cognoscimus de substantijs sepatis nisi sm̄ q̄ currit in nobis acquisitio aliaꝝ speculatiuaꝝ. s. sm̄ q̄ intellš agens facit intelligibilia ꝛ vltimo ꝯuincimus substātias sepatas ex phātasmatib⁹ creaturaꝝ. ¶ Tertia ꝯclusio est q̄ sꝫ Auer. intellectus noster vt est separatus cognoscit intuitiue eas: vt sūt in seipsis. pbo. 12. metaphy. querit de formis substātialibus nostris vtrū aliquid remanet in postremo. i. post mortē sm̄ Cōmentatorē ꝛ videt nisi forte intellectus. sꝫ intellectus tunc manens non pōt manere sine ꝓpria operatione: q̄ꝛ esset frustra. nec cum operatione circa phantasmata in seipsis vel cōuincendo aliqua sepata ex seipsis: q̄ꝛ nō remanet phantasia. igit̄ remanet respectu per se abstractorū vt denudata ab omni mā: sed hoc cōuenit existentie eorū sicut essentie: ergo videbit tunc intuitiue earū existētias vt sunt in seipsis sm̄ ipsū. ¶ Itē Com. ibi cōmē. 17. tenet cū Alexā. in duobus. p̄mo in hoc, q̄ dixit intellectū in habitum corrūpi: ꝛ dicit, q̄ est verum nō simplr̄ quātum ad eē eius: sed q̄ꝛ corrūpit̄ eius actio. 2° in hoc, q̄ dicit q̄ intellš adeptus remanet. Sed intellectus in habitu vocat̄ ab eis intellectus qui est perfectus per cognitionē rerum māliū. ergo cum vult q̄ intellectus adeptus remanet post corruptionē actionis intellectus in habitu vult q̄ adept⁹ remanet sine omni depēdentia ad phātasmata rerum māliū. ¶ Ad hoc cōmento. 20. eodē later: ꝛ 3° de ala: cōmēn. 29. quere istam maiorē pertractatam lib. 1. q. 1. articu. 2. per totum. ¶ Item. 2. meta. cōmento. 1. vbi dicit pho, q̄ difficultas cognoscēdi substātias separatas nō est ex eis: sꝫ ex nobis: vbi. dicit Cōmentator, q̄ per hoc intēdit q̄ lꝫ fuit nobis difficile: nō tamē est impossibile: q̄ꝛ tunc ociose egisset natura: q̄ꝛ fecisset illud qd̄ est in se naturalr̄ intellectū alicui, nō intellectum ab aliquo. ¶ Tunc arguo, hic loquit̄ Cōmentator q̄ nisi essent intellecta a nobis nō eēnt intellecta ab aliquo intellectu: ꝛ ita habet q̄ eodē modo quātum ad altiorē statum intellectus nostri cognoscunt̄ a nobis a quocūqꝫ alio intellectu. Sed ab intellectu p̄mi: ꝛ aliarum intelligētiarū cognoscunt̄ intuitiue quātū ad existētias suasq̄ ꝛc̄. ¶ Unde videtur mihi, q̄ sicut August. ponit q̄ angeli vidēt res in verbo ꝛ in proprio genere: ita intellectus noster hꝫ duas facies: vnam qua ꝯuertit se ad cognoscēdum substātias separatas: vt sunt in seipsis: ꝛ aliam vt sunt in proprio gñe hoc excepto q̄ Augustinus ponit in pte supnaturalr̄: ꝛ pħi totum naturalr̄. Auicē. 6. part. 1. c. 5. eo. ponit tales duas facies nāles intellectus. ¶ Quarta ꝯclusio est, qualr̄ anima separata cognoscit intuitiue ea que cognoscit abstractiue solum pro statu coniunctionis eius sūt singularia. Singularia aūt que cognoscit: vt cōmuniter dī, cognoscit reflectēdo ab vniuersali in singulare: ꝛ sic nō vt in se: sed vt in alio: ꝛ sic abstractiue. remanet ergo difficultas de intuitione que proprie est respectu singulariū pro statu separationis: vbi duo faciam. p̄mo ostēdo ꝯtra cōmunē opinionē: ꝛ ꝓbo, q̄ singulare māle quātum est ex parte obiecti: p̄mo natū est cognosci ab intellectu: lꝫ q̄tum est ex imperfectione intellectus nostri vniuersalia sunt p̄us nota. ¶ Hoc ponit Aris. p̄mo phyſi. q̄ confusa sunt nobis p̄us nota. Sed p̄us nota nature sunt singularia magis: rationem assignat Cōmentator ibi cōmento. 3. quia cause apud naturam sunt notiores suis causatis. sed planū q̄ vl̄itas est causata a re singulari existente: q̄ꝛ omnes intentiones scd̄e causant̄ a primis sicut pꝫ de genere ꝛ specie: q̄ꝛ alr̄ fictitia. ¶ Item sm̄ ordinē qui est in naturis vlr̄, semper vbi terminat̄ vna actio que est via nata est incipere alia actio que est cōplemētū: sicut pꝫ de agēte disponēte ꝛ perficiēte: sed illud qd̄ vltimate est cognitū per alam sensitiuā: ꝛ per vltimatā eius potentiā. s. phantasiā est singulare. ergo quantū est ex parte obiecti intellectus dꝫ in re singulari incipere ꝛ procedere ad spēm specialissimā: ꝛ sic per illa media vsqꝫ ad gen⁹ gñalissimū. ¶ Hoc est imaginatio Cōmentatoris. 3. de ala. cōmēto. 18. vult q̄ intentio idiuidualis duplr̄ experimentat̄ p̄mo per imaginatiuā, scd̄o per aliud. s. per intellectū: ꝛ hoc est q̄ dicit q̄ necesse est vt forma experimentet̄ per aliaꝫ virtutē ꝛ hoc erit ex hac virtute, ꝛ loquit̄ de intellectu: ꝛ hoc dicit̄ aut sm̄ dispositionem similē linee recte. s. cum intellexerit primā formā existentē in hac re singulari: aut hoc est sm̄ dispositionē linee spheralis quādo intellectus itelligit qdditatem illius forme: deinde quidditatē illius quidditatis quousqꝫ perueniat ad quidditatē in illa re. ¶ Nota q̄ experimentatio intellectus que sequit̄ experimentationem imaginationis qua intelligit formam existentem in hac re singulari est sm̄ lineā rectam. sed hoc nō est verum q̄tum ad illum ordinem qui est ex parte intellectus: q̄ꝛ ille incipit a confusissimo p̄ physicoꝝ. ergo ꝛc̄. est ex parte obiecti. T. cõ. 4. nota q̄ Cōmentator dicit q̄ iste processus intellectus est per lineam spheralem nō dicit per lineaꝫ reflexā. ¶ Ista pertractant̄ lib. 1. dis. 3. q. 1. artic. 2. ¶ Scd̄o ex his ꝓbo q̄ anima separata intuitiue cognoscit singulare, ꝛ hoc intelligēdo ipsū existere: quia ipōle est q̄ natura priuet̄ in perpetuū ꝓpria perfectione: q̄ꝛ natura egisset ociose: sed vt ꝓbatum est sm̄ naturam que est ex parte obiecti singularis singulare sm̄ formā que existit in hac re singulari est p̄us notum. ergo lꝫ intellectus ꝓpter imperfectionem suā quā habet copulatus cum sensu quādo erit in sua libertate ꝛ ꝓpria perfectione p̄mo ꝛ intuitiue videbit singulare. ¶ Et hoc cōfirmat̄ dando modos quibus hoc erit possibile. p̄mus est: quia singularitas: vt dicit existentiā est per se intelligibilis: sicut qdditas. sed intelligibilitas rei singularis vt singularis est vere intuibilitas: quia est rei vt existit. ergo singulare potest directe intueri ab intellectu: ꝛ sua perfectiōe. ꝓbo maio. q̄ꝛ quādo Aristo. ꝛ Cōmentator ponunt singulare vt alias res materiales intelligibilia in potētia hoc nō est ex parte rei, immo cum sunt formalr̄ entitates sunt formaliter intelligibiles: sed hoc esse intelligibile in potentia ponunt q̄tum ad esse cognitū qd̄ habent in potentia sensitiua ꝛ hoc est q̄ dicit Cōmētator q̄ abstrahere intellectus agētis nihil aliud est nisi facere intentiones imaginatas intellectas in actu cum erant intellecte in potentia vide q̄ oia cōmēta sic loquuntur. 3. de anima. ¶ Scd̄s modus posset 3° de a̅ cõ. 18. esse iste sm̄ illos q̄ ponūt aiaꝫ sepatā acqrere sciaꝫ singulariū: q̄ꝛ lꝫ singulare māle actu nō fit itelligibile ab itellectu

T. cõ. 3

coniuncto quantũ est ex parte intellectus:sed in potẽtia:ⱳ ideo p⁹ p sensuz cũ sꝫ se est q̃dã actualis intelligibilitas.igr̃ si sine sensu posset esse p̃ns possẽt sine oi sensu intelligi maxie me diante nunc intelligibili .x.g.q2 color est de se visibilis.z⁹

T.c.67. de ala.si ponatur q̃ medium illuminabile annihilaretur: si tamẽ deus faceret vel facere posset q̃ color esset presens oculo in vacuo illuminato color videreẽ:s̃m signatas.sicut q̃blꝫ per se intelligibile est p̃ns intellectui:q2 ibi nõ requi rit p̃ntia situalis sed intelligibilis:ⱳ est presens in lumine intellectus agentis.¶ Hoc apparet:dicit enim Algacel in physica.tracta.5.q̃ intellectus agens semper adheret aie. Sed post mortẽ est eius largissima ifusio sup aiam:ꝫ solũ ad abstrahẽdũ sit necessarius pro tpe cognitionis sicut rõ ne pro tempore presentationis.igĩ ⱳc. ¶ Confirmat̃ /po sito in anima separata intellectu agente in rõne luminis: tunc vere poterit in eius virtute signare m̃ale:vt existens mouere eius intellectuz;sic q̃ nõ vilescit intellectus acqui rens sciaz ab ignobiliori:vt q̃a agit in v̾tute intell̾e agentis est nobilius:sed hoc ipedit deũ:ⱳ alias intelligentias intel ligere aliqd extra se in ratione obiecti per se intuiti per se terminãtis intellectionẽ eoꝝ.igitur isto modo nõ inuenie tur impedimẽtũ quin singul̾r materiale imediate videat̃. ¶ Cõfirmatur:q2 lumen stat ⱳ facit ad vnã intuitionẽ:sic ꝑꝫ in lumine gl̾ie in nobis.igĩ singul̾r m̃ale poterit videre

Cogitã en ista fit via Auerrois

intuitiue in lumine intelligibili. ¶ Tertius modus põt eẽ iste quẽ ponit Cõmentator.3.de aia.c̃°.36.dicẽs:q̃ cuz in tellectus possibilis fuerit sibi adeptus totũ possibilez tunc intelliget intellectum agentem:ⱳ hoc vocat illuminari ab eo:ⱳ addit q̃ illud quod intelligit ex intelligẽtia agente in ipsuz intelligere formas m̃ales:sed si hoc sit sibi possibile intelligere materialia post adeptaz cognitionẽ ipsius intel ligentie agẽtis loquẽdo de adeptione sua qua adeptus est eum intellectus possibilis mediãtib⁹ formis imaginatis si cut loquitur ibi Cõmentator a maiori ante intellectus pos sibilis erit adeptus eum immediate:ⱳ illuminabitur ab eo vt est in seipso poterit intelligere oẽs res m̃ales:ⱳ nõ in for mis imaginatis:vt per se ꝑꝫ.igitur intuendo in seipsis ime diate.

2⁹ artic⁹

¶ Sequit̃ de z° arti°.vbi p̃ma cõclusio est/q̃ quelꝫ intelligẽtia intelligit se per ꝓpriã essentiam suam.Cõmen tator 3° de ais cõmento.8.sube abstracte intelligunt mõ cõ trario nobis:iste enim intellectus eorũ non est aliud ab in tentione per quã sunt intellectus.sed si intelligerent se per aliqd additum essentie/intellectus eoꝝ esset aliud ab inten tione.igitur ⱳc.¶ Item aut intelligit se per essentiam ⱳ hñ ꝓpositũ q̃ itellectus angeli est perfectior respectu cuiuslꝫ substãtie abstracte q̃ intell̾s noster:sed intellectus noster cum p̃mo cognoscit subas abstractas mediãtib⁹ creaturis

di.2.T

tandem cognoscit eas in seipsis vt probatũ est lib.1.cõclu sione 3°.igitur ⱳc.¶ Item omnes cõcedũt:q̃ scit essentiaz suam sed.3.ꝓpõne de causis dicit̃ q̃ omnis sciens qui scit essentiam suam est rediens ad essentiam suaz reditione cõ pleta/sed cõpletio nõ est sine intuitione.igĩ ⱳc.hoc pertra ctatur.lib.z.di.5.artic.4.¶ Scd̃a cõclusio est/q̃ quelꝫ in

Cogita Circa z^m octõnẽ an ppas fit ei tinctione ꝫ viã Cõ mẽtatoris ⱳ circa d̾r am.

telligẽtia superior aut a se cognoscit nõ per suã ꝓpriaz eẽn tiaz sed acquirẽdo scientiã ab his:Cõmentator eniꝫ in.12. metaphysice cõmẽto.51.tenet q̃ deus nihil cognoscit ex̃ se ꝓgrẽdo scientiã:q2 intellectus eius esset in potẽtia:ⱳ intel lectus qui est in potẽtia perficit̃ per intellectuz q̃ acquirit ⱳ sic perficeret̃ per vilius se/sed q̃ intellect⁹ cuiuslibet an geli citra sit in potentia concedit Cõmentator.z.de aia.cõ mento.5.ⱳ.14.ⱳ in.12.metaphysi.cõmento.51.quere rõnes eorũ.lib.z.dist.5.artic.1.¶ Et ad hoc q̃ intueatur ea acci piendo sciaz ab eis sicut oculus a colore non sequit̃ q̃ vile scunt:q2 singularia non sunt vilia respectu inferioꝝ sed no bilia.¶ Scd̃a cõclusio est/q̃ vtraqꝫ dicta est intuitiue exi

stentie q̃d probo:premitto q̃ cognosci per essentiaz vel ꝑ speciez est z^x.Uno mõ per essentiã comparantẽ visionem ad rem presentẽ sicut qñ angelus videt se per essentiã suaz sibi presentẽ:ⱳ eodẽ modo dico/q̃ videre per speciẽ confe rentem visionẽ ad rem presentẽ sit videre colorẽ per sp̃ẽꝫ in visu.Alio modo per nõ cõferentem:sicut vidẽdo quid ditatẽ hominis per essentiã sꝫ abstractiue:vel sicut vidẽdo hominẽ retro me per sp̃ẽm in speculo.sed lꝫ scd̃a non sit in tuitiua:prima tñ est:quia est ipsius existẽtie presentis q̃ an gelus videat se per essentiaz ⱳ que supra se per aliquã sp̃ẽꝫ siue sit expressa.s.eẽntia alteri⁹ sibi expresse obta siue sp̃ẽs alterius intellectui eius impressa:illa tñ est computata ad ipsas intelligentias in ꝓpria presentialitate.¶ Quarta con clusio est/q̃ intelligẽtie intelligũt inferiora intuendo eoꝝ existentiam intuitiue:ꝫ hoc sit intuitione sue ꝓprie essen tie.ꝓbo.habẽt eniꝫ Cõmentator ⱳ Phs pro impossibili q̃ intellectio sit perfectio intelligẽtis ⱳ q̃ intelligẽtie possunt acquiri ab inferioribus se q2 tunc vilescerent.igitur opꝫ q̃ intelligat inferiora se cõsecutiue solum.s.intellectione p̃me intelligẽtie vel ꝓprie essentie:ꝫ hoc est intuitiue cognosce re eorũ existentias saltẽ q̃tũ ad creaturas iam existentes: quia aliter semꝑ remanerent in n̄alibus suis:imperfecti tñ nõ possunt acquirere illaꝫ a rebus.¶ Sed est dubiũ si in tuendo se cõsecutiue possent videre intuitiue inferiora se quo ad existentias suas anteq̃ꝫ habeant esse existentie:ⱳ vĩ Aug°.4.super Geñ.ca.5.vel.zo.per totũ q̃ sic:dicit eniꝫ q̃ cognitio matutina est illa cũ angelus ꝑcipiat de verbo dei cognitionem creature que fit post ipsam.s.cognitionẽ:ⱳ de inde fit vespa illius lucis tũc nõ in verbo dei:sed in ipsa ei⁹ nã creaturã cognoscit.x.g.qñ deus dixit fiat firmamentuꝫ fuit mane:q2 tunc firmamẽtũ fuit post in cognitione ang^{li} in verbo:cũ aũt dictũ est:ⱳ factũ est firmamentũ fuit vespe re:q2 tunc nõ in verbo dei sicut ante sed in ipsa eius nã an gelus cognouit:q2 ꝫ angeli creaturã in ea ipsa creatura sic sciunt vt omnia scie electione ac dilectione preponant q̃ eã sciunt in veritate per quã facta sunt oia/participes eius effecti:ⱳ infra dicit q̃ sciẽtia qua creaturaꝫ in veritate per quã facta sunt oia preponunt angeli electione ac dilectiõe scie cõtra creaturaꝫ in ea ipsa creatura sciunt:sed nõ prepo nunt eam intelligẽdo. ¶ Nõ illa matutina sit abstractiua q2 cum vespertina qua vident eam in ꝓpria existentia sit intuitiua male preponerent eam:q2 intuitiua eum sit ꝑfe ctior abstractiua maxime de eadẽ re illa sibi dꝫ preponi. igitur vult q̃ sibi preponatur tanq̃ꝫ perfectior intuitiua. ¶ Et ꝯfirmat̃ ꝑ illud.c.6.vel.33.vbi dĩ q̃ mane ⱳ vespera nõ distinguũt̃ ꝑ se ꝑ actionẽ abinuicẽ:q2 nõ ibi accessu lu cis supiorib⁹:sed inferioribus cognitionis fit vespa sed scia matutina vespertinam cognitionem in gloriam cõditoris attollit:sed si matutina esset/abstractiua absccderet/tamen succedit vespertina nec eaꝫ in gloriã conditoris attolleret. igitur ⱳc.¶ Item ad hoc q̃ sit intuitiua cõcordant verba: prius enim vt dicit ea vidit in verbo dei facienda q̃ꝫ facta sint.¶ Confirmat per quãdam distinctionem quã subdit ibi dicens/prius in eius cognitione fiebant cũ dicebat de⁹ vt fierent q̃ꝫ erãt in sua ꝓpria natura ⱳ addit q̃ notitiã qua cognouit in propria natura precedebant ea que fiebant. ¶ Sed ista distinctio nõ videtur aliud dicere nisi q̃ visio qua videnẽ in ꝓpria natura exigit existentiã eius q̃ videẽ visio in verbo nõ:ⱳ sic vtraqꝫ est visio non abstractio:ꝫ di uersimode.vnde infra omnia ista vocat visiones dicẽs fa cta est lux adhesitqꝫ creanti luci lux creata videns illam:ⱳ se in illa vidit ⱳ se in se.¶ Cõcordat q̃ ponit.S.Tho.q̃ intell̾s creatus.s.aia vidit oia fienda in verbo anteq̃ꝫ fint in hac scia visionis non simplicis intelligentie tñ sciẽtiam visionis vocat scientiaꝫ de rei existẽtia/q̃ hoc sit possibile

videt qr si medium existente rei repñtatiuũ oẽm certitudinem de obiecto ⁊ omnez modus essendi de obiecto siue obiectum esset siue nõ quas natum esset creare obiectum presentaliter existens tñ intuitiue cognosceretur tale obiectum in suo medio. sicut seipso pñte. x. g. si instrũm quo certificamur de futura eclipsi repñtaret omnẽ certitudinez: ⁊ omnẽ modũ certitudinis quẽ posset representare eclipsis quãdo presentialiter existit: tunc instrumẽto posset cognosci intuitiue omnibus modis sicut ipsuz presente sic est de essentia diuina de oĩbus entibus mundi: quia alr non esset obiectũ adequatũ representatiuũ respectu intellectus diuini. igitur ⁊c. ℭ Sequit de 3° articulo. vbi pͥma cõclusio est ꝙ ex omnibus precedẽtibus põt induci sigillatim ꝙ deus ab eterno intelligendo se ⁊ alia cõsecutiue videt intuitiue omnia alia a se intuendo existentias eorũ sine hoc ꝙ eorũ existẽtie sint obiecta per se terminãtia eius intuitionẽ: ⁊ hoc probatur pͥmo de rebus nõ existẽtibus: ⁊ hec sit pͥma cõclusio sic totũ illud põt deus ab eterno mediãte cognitione intuitiua qð posuerũt phi possibile cõueniens nature esse sue q̃ȝ ad ea que pertinent ad perfectionẽ cognitionis intuitiuam qð posuerunt phi possibile in qualȝ alia intelligẽtia mediãte presentiali existẽtia rei: sed vt ꝓbatũ est in pͥmo articulo. intellectus noster potest attingere ſm phos ad cognitionem intuitiuã qua cognoscuntur intelligẽtie: ⁊ res materiales ſm esse essentie qð habẽt in seipsis: ⁊ hoc idem pñt alie intelligentie vt ꝓbatũ est 2° articulo. igit deus cognoscendo essentiã suã terminatiue cogñscit intuitiue lȝ scðario seu cõsecutiue ⁊ resultatiue oĩa alia a se q̃tuȝ ad esse existẽtie in qua nunc existunt. ꝓbatio ma. pͥmo ſm phos sic. 13. meta. cõcedit Cõmẽtator ꝙ sic cognoscit deus alia a se sicut si ego cognoscerem calorẽ per essentiã: sed vt dicit qui cognosceret calorẽ per essentiã tñ non diceret nescire caloreȝ in reliquis calidis. igit ſm phos deus cognoscendo essentiã cognoscit essentias in reliquis entibus: sed cognoscere eẽntias reruȝ vt sunt in singulis reliquis entibus. est cognoscere essentias existentes: ⁊ per ꝯsequẽs intuitiue ſm phos. sicut alij intellectus possunt cognoscere essentias rerũ intuitiue vt existũt in seipsis in propria presentiali existẽtia: ita deus cognoscendo essentiã suã potest intuitiue cognoscere oĩa entia vt sunt in seipsis. ℭ Scðo ꝓbat per theologiaȝ: quia ⁊ si positiones phoꝝ quo ad videre deum: ⁊ substãtias separatas intuitiue sint ficte de intellectu nostro: ⁊ alijs q̃tum ad potentiaȝ nãlem: tamen q̃tũ ad potentiã obedientialẽ est veruȝ vt eleuat per lumen glorie: sed totum põt deus cõprehensione solius ꝓprie sue essentie qð põt quicunqȝ intellectus creatus mediante quocũqȝ lumine vel obiecto extrinseco: quia aliter essentia sua nõ esset obiectũ adequatũ nec mediũ representatiuũ adequatũ. igit cõprehẽsione solius eẽntie sue põt intuitiue videre omnia que possunt alij intellectus mediãtibus existẽtijs creaturaꝝ in rõne obiectoꝝ terminantiũ eorũ intuitionẽ. ℭ Scða conclusio est ꝙ potest habere cognitionẽ intuitiuã respectu nõ entiũ prout entiũ tam pro futuro vel preterito mediãte cõprehensione solius essentie. sine hoc ꝙ eorum existẽtie sint obiecta per se terminantia eius intuitionẽ / hec sic. Qð põt angelus respectu non entiũ potest intellectus diuinus: ⁊ lȝ vt videt ex verbis Aug. vt pȝ articulo 2° cõclusione 4° / angelus intuitiue vidit in verbo intuitiue cognitione matutina añq̃ȝ visio fuit terminata ad creaturas existentes in propria natura. g ⁊c. ℭ Huic concordat magister istius doctoris cum quo disputo. 1. par. q. 10. arti. 13. vbi tenet ꝙ ab eterno deus cognoscit futura cõtingentia nõ soluȝ ꝓut sunt in suis causis: sed ꝓut vnũqðqȝ eoꝝ est actu in seipso: ⁊ est ratio sua / cognitio diuina mensurat eternitate sicut ⁊ suũ esse. ℭ Sed eternitas tota simul existens ambit totum tempus. igit cognitio

3° artic°

dei eo ꝙ est eterna habet oĩa que sunt ab eterno sibi pñtia nõ solum ea ratione quecũqȝ rões rerũ apud se pñtes vt quidã dicũt: sed quia eius intuitus fert super oĩa ab eterno ꝓut in sua pñtialitate sunt. ecce doctor suus tenet pro ꝯclusione ꝙ intuitus diuinus fertur super oĩa ab eterno prout vnũqðqȝ eoruȝ actu est in seipso ſm qðcũqȝ esse qð potest habere sub eternitate: sed esse actualis existentie in seipso nũqȝ hȝ ab eternitate. igit doctor suus vult ꝙ deus ab eterno cognouit futura ꝯtingẽtia cognoscẽdo ⁊ intuendo actualem existentiam eoruȝ in seipsis. Cuius ꝯ̃rium dicit doctor cuȝ quo disputo: qr negat deũ cognoscere cõplexionẽ inter essentiaȝ ⁊ existentiaȝ: ⁊ vltra iste intuitus quo intellectus diuinus fertur super illa prout vnũqðqȝ est actu in seipso ab eterno nõ fuit terminata ad existentiaȝ eoꝝ: qr non existebant ab eterno. igit ſm doctorẽ suuȝ deus ab eterno potuit intuitiue cognoscere existentiã creature lȝ intuitio sua non habuit existentiã creature pro obiecto per se terminãte: sed solum ꝓpriaȝ suã essentiã. ℭ Item doctor suus articulo. 5. in pede: ⁊ ad pͥmũ argͫ dat modũ q̃uo deus vidẽdo se in seipso videt alia intuitiue dicens dõm est / ꝙ deus se ipsum videt in seipso per essentiaȝ suam: alia autem a se videt non in seipsis: sed in seipso: ⁊ vult ꝙ nihilominus sit intueri vnde subdit ꝙ võ Augͧ dicit ꝙ deus extra se nihil intuetur nõ est sic intelligẽdũ ꝙ nõ sit ꝙ extra se intueat: sed ꝙ illud qð est ex se ipsuȝ nõ intuet nisi in seipso. igit creatura videt intuere per hoc ꝙ intuitio diuina se ipsuȝ habeat ꝓ obiecto terminante. ℭ Item articulo. 9. in pede dicit ꝙ lȝ nõ sint nunc in actu tñ erũt vel fuerunt: ⁊ omnia ista dicit scire deus scientia visionis ꝙ ꝓbat: ⁊ pͥmo / quia cum intelligere dei sit eternũ / pñs intuitus dei fertur in totũ tẽpus: ⁊ in oĩa que sunt in quocũqȝ tempore sicut in obiecta presentia: sed ꝓbatio per ipsum / intuitus hȝ solã essentiã diuinam pro obiecto per se terminante ⁊ creata solum sunt cognita consecutiue. igitur intuitio in deo non requirit creaturaȝ in ratione obiecti terminantis. ꝓbo articulo. 7. in pede tenet ꝙ deus cognoscit creaturaȝ nõ sicut 2ͫ ex pͥmo vt ꝯclusiones deducantur ex pͥncipijs: sed sicut 2ͫ in pͥmo sicut effectus cognoscũtur in cã: sed si cognitio diuina terminaret ad creaturas tanq̃ȝ ad per se obiecta terminantia nõ terminaretur ad ea vt sunt in ipso: sed vt sunt in seipsis: cuius contrarium dictuȝ est per Thom. ℭ Item articulo. 5. in pede dicit: qr effectus existunt in deo sicut in pͥma causa necesse est vt alia a se cognoscat: sed cognoscere res precise per cognitionẽ sue cause est habere causam in rõne obiecti terminantis per se ⁊ alia cognosci consecutiue solum: sicut relationem accipere esse per ꝓductionẽ sui fundamenti est fundamentum esse per se terminũ ꝓductionis ⁊ relationẽ solum ꝓduci cõsecutiue vt pȝ. 5. phy. igitur ⁊c. ℭ Iteȝ articulo. 8. in pede vult ꝙ deus cognoscit omnes creaturas ſm qðlȝ ꝓpriũ eorum modũ essendi perfecte cognoscendo seipsuȝ: sed cognoscere alia ex perfectione comprehẽsionis sue: ⁊ est cognoscere se totum in ratione obiecti per se terminantis sicut dicit Cõmentator. 12. metaphysice cõmẽto. 51. ꝙ qui sciret calorem ſm ꝙ est calor non diceretur nescire calorem in reliquis calidis sed iste est qui scit calorem totum de hac mã diffuse terminatuȝ est. q. 9. pͥmi ꝙ ista sunt dicta de intuitiua nõ entiũ que vidr intuitiue visione diuine eẽntie que cõtinet totũ ens nõ de intuitiua non entiũ que Aureolus ponit videri intuitiue per spẽs vel reliquias eoruȝ que sunt entia magis diminuta ipsis rebꝰ. vñ hoc iprobatũ est in isto quoli. q. 2.

Tc. 12.

Questio. VIII.

VTrum omnes relationes finite ex natura rei sint reales. Quod sic: quia per esse ex natura rei: ⁊ ex opere intellectus distinguuntur reales ab his que sunt ſm ratio-

nem cõtra esse intelligibile rei sequitur natura rei: τ tamẽ est rationis: quia aliter logica esset scientia realis. ¶ Ista questio habet difficultatem ex duobus dictis meis: dixi.n. quoli.1.q.9.τ.12.τ q̃li.2.q.1.artic.2.ꝙ ex h ꝙ deus eminenter τ virtualiter continet creaturas ab eterno ꝙ ab eterno resultabãt in quodaʒ intelligibili seu representabili: τ ꝙ tale esse representabile resultat ex natura rei nec dicit ꝓpter hoc reale rationẽ: dixi etiã quoli.1.q.12.arti.2.ꝯclusione 4ª ꝙ q̃uis Cõmẽtator ponit de facto talem resultationẽ creaturaꝝ in eẽ itelligibili sic ꝙ in tali eẽ itelligibili creature ab eterno habuerũt eẽ ſm qd noīs: τ illud eẽ erat eẽ dĩminutũ non reale: sed rationis. tamen dixi ꝙ si poneretur aliquis modus resultatiõis creaturarũ τ ex natura rei: puta ꝙ precinderemus ꝙ ab eterno nõ resultassent per modũ obiectorũ: sed per modũ formalium rõnum intelligibilium: puta ꝙ idee creaturaruʒ fuissent in deo ex natura rei adhuc nõ dicerentur rationes reales: ponaʒ sibi quedã que replicanẽ cõtra p̃mũ zᵒ alia que replicanẽ cõtra zᵐ. ¶ Contra p̃mũ arguit qdã reuerẽdus doctor per quatuor ꝯclusiões. prima est, cõtra esse resultans sic illud qd solum habet esse in potentia facientis quocũqʒ genere esse illud non hʒ esse resultatum, creature ab eterno sunt hui: ꝓbatio maioris ꝙ ly solum est dictio exclusiua. igiẽ cũ solum habent esse in sua causa nõ habent in se esse resultatũ. ¶ Scd̃a cõclusio est, ꝙ si sit tale esse resultatũ ꝙ est nihil, esse creature resultatũ nõ est res per me, nec ens rationis. igitur nihil: ꝓbatio mi: qz qd preuenit actuʒ intellectus nõ est ens rationis sed hoc preuenit in scd̃o sig̃ per me. igitur τc̃. ¶ Item ꝙ non est nihil nec aliquid est mediũ inter cõtradictoria: sed non est nihil per me: quia est ens resultatuʒ nec aliquid: qz non extra animam: quia tunc esset res nec in anima: qz preuenit actum anime. ¶ Tertia conclusio est, ꝙ si sit aliquid qd non solũ est ens in potẽtia facientis. qd enim habet esse extra facienteʒ non habet esse solum in potentia facientis: sed est ens realissime: sed ꝙ est ens diminutũ cuius est esse resultatũ nõ est ens realissime. igitur qd hʒ esse resultatum non est in potẽtia facientis. ¶ Quarta cõclusio est, ꝙ esse resultatum est esse reale: ꝓbo ꝙ est ab ente reali vt res est, est reale per me qñ alʼs dixi ꝙ relatio mẽsure ad mensuratum: τ partis ad totum non sunt reales: qz nõ sequiẽ reʒ vt res est: sed vt cõceptibilis: est relatio sciẽtie ad scibile: τ actiui ad passiuũ est realis: quia sequiẽ rem vt res est. sed esse resultatum sequitur rem vt res est: quia sequiẽ potentiaʒ facientis. ¶ Ista materia est tractata.1.quoliʒ.q.1.art.2.ꝯclusione.2.τ.3. vbi diffuse ꝓbaẽ ꝙ lʒ deus fuerit causa exẽplaris diuum ab eterno nõ sequitur ꝙ exemplata hũt esse reale in se. sed solum ꝙ habẽt esse possibile ſm quid nominis. ¶ Idem ꝓbatur.2.quoli.q.1.artic.2.conclusione p̃ma: τ in his locis in re sunt omnia ista argumẽta soluta tamẽ ꝓpter scientiã nouã pono hãc distictionẽ ꝙ creaturã ab eterno resultare in esse intelligibili potest intelligi dupl̃r. vno mõ ꝙ eo ipso ꝙ cã sua esset in rerum nã ab eterno create per modum cuiusdam sequele resultant in quodam esse reali in se ipsis sicut posuit Cõmentator ꝙ oĩa incorruptibilia resultãt in esse reali ab eterno ꝑ dependẽtiã ad deum in genere cãe finalis: quo etiã modo posuit Henri. ꝙ esse mãe omniũ creaturaꝝ resultabant mere essentie ab eterno ꝑ dependẽtiam ad deũ in genere cãe exemplaris: de hoc.2.lib.q.1.τ.4. ¶ Alio mõ ꝙ eo ipso quo cã que nata est causare lapideʒ ponitur in esse necessario sequiẽ ꝙ lapis in suo quid nois importet eẽ possibile creabile: quia oppositũ est in adiecto ꝙ sit in potẽtia facientis: τ ꝙ sunt ĩpossibilia fieri. ¶ Per hoc ad argumẽta. Ad p̃mũ p̃me conclusionis quãdo dĩ ad ma. illud qd solũ habet esse in potẽtia facientis τc̃. dico ꝙ verũ est ꝙ illud qd solum eẽ. nã habet esse resultatũ in eẽ

reali extra tamẽ illud qd nõ hʒ aliqd esse reale nisi solum per realitatem sue cause põt habere esse resultatum in esse possibili ſm quid nois: vnde ly solum excludit aliquid ẽẽ p̃mo modo, non 2ᵒ. ¶ Ad 2ᵐ cõclusionẽ ad primũ quãdo diciẽ ꝙ tale esse ſm quid nominis nõ potest esse ens rõnis qz preuenit actũ intellectus distinguo ꝙ aut preuenit actũ intellectus in sua realitate τ natura: sicut posuit Cõmentator τ Henri. τ tale nõ est ens rõnis aut preuenit per positionem solam in esse sue cause sicut dicit Augᵘ.5. super Gen. ad literã. ca.15.τ.18. ꝙ oĩa que per deum facta sunt anteq̃ fierent erant τ nõ erant: erant in quid vñr scientia nõ erãt in sui natura: τ idem argumentũ est ꝙ erant apud deuʒ scibilia: lʒ non erant in sui nã: qz alʼs scientia dei fuisset respectu non scibiliũ: τ tale ens preueniens actũ intelligendi ꝙ nõ habet realitateʒ nisi per realitatẽ sue cãe: non tamen ad hec sequitur necio ꝙ natum sit itelligi tale necessario ens rõnis. ¶ Per idem pʒ ad 2ᵐ: quia vel aliquid in tota latitudine sua accidentis sunt extrema cõtradictionis: sed tũc ꝯcludiẽ mediũ inter cõtradictionẽ: qz isto modo ens rõnis qd preuenit actum intellectus per entitatẽ de quid nois includiẽ in altero extremo ꝯdictionis. ¶ Ad argumenta 3ᵉ ꝯclusionis que probant ꝙ esse resultatũ qd creatura hʒ ab eterno non fuit cõtentũ in potẽtia facientis. Ad p̃mum qñ diciẽ ꝙ illud qd est extra facientem τc̃. potest dici ꝙ illud qd est extra facientem in suo esse reali pro certo nõ est idẽ in potentia facientis illud, tñ ꝙ solum habet esse possibile sed quid nominis pro certo nõ habet aliquod esse inter entia nisi in potentia facientis: diciẽ enim soluʒ esse ſm quid nominis eo ꝙ formaliter de se non dicit repugnantiaʒ ad esse. ¶ Ad 2ᵐ quando diciẽ ꝙ est in potentia facientis est ens realissimum: verũ est realitate sue cãe sicut dicit Augᵘ. ꝙ oĩa in vbo in ipso sunt vita: in se ipsis tñ sunt entia diminuta que solũ sunt entia ſm qd nois: τ ideo ſm p̃mum esse formale nõ sunt in deo nec asinus est formal̃r in deo. ¶ Ad argumentũ 4ᵉ conclusionis quãdo diciẽ ꝙ est ab ente reali vt res est: est ens reale, lʒ creature in eẽ itelligibili ab eterno sunt a deo vt est res: quia est continens oĩa est res. ¶ Dico ꝙ maiorẽ nunq̃ habuit a me: a p̃mis enim intentionibꝰ que sunt res oriuntur omnes intentiones itelligibiles que sequunẽ naturaʒ rei: τ tamen sunt entia rõnis vt statim declarabo articulo sequẽte: sed dixi ꝙ respectus qui fundanẽ in re vt res est sũt reales vt actiui τ passiui τ similis τ equalis: qui vo fundantur sup rẽ vt intelligibilis est sunt rõnis sicut respectus ideales τ attributales si fundenẽ in deo solũ ſm esse representatiuũ τ intelligibile: τ idẽ est de esse intelligibili ſm qd nominis de quo nũc loquimur. ¶ Sequiẽ de 4ᵒ articulo de quo dixi alʼs ꝙ posito ꝙ idee essent q̃dã formales rõnes reprñtatiue creaturaꝝ: τ p̃uie oĩ actui itelligendi diuino τ ex natura rei in deo existentes non sequeretur ꝙ dicerent relationẽ realẽ: τ hoc vt tractãdo p̃mitto esse intelligendum ꝙ sunt tres opiniones. ¶ Una magistri Thoṁ. Uylton. qui tenet ꝙ idee distinguntur ex natura rei τ dicunt rationes reales dei ad creaturã. ¶ Alia magistri Joã. Scoti qui dicit de attributis ꝙ distinguuntur ex natura rei ſm rationes attributales de rõcinationibꝰ de quibus terminatũ est ꝙ sunt ſm 2ᵐ modũ. Et tertia que videẽ sancti Thoṁ. ꝙ non distinguuntur ſm rationes absolutas: sed tamen ex natura rei est ꝙ in deo distincte representantur sapientia τ bonitas τ cetera attributa: τ sic videtur tenere ꝙ ex natura rei possunt in deo aliqua distingui per distinctos respectus seu representabilitates: τ hic recedit a Scoto τ ꝙ illi distincti respectus sunt respectus ſm rõnẽ lʒ consequantur rem ex natura rei: τ idem credo ꝙ diceret de ideis: τ sic recedit a Uylton. hanc opinionẽ primo declaro, secundo probo eam. Primum sic a simili quodam

modo:quia attributum potest accipi 2° vno mõ quantum ad
formale ratione perfectionale3 absolutã.alio mõ quantũ ad
respectũ intelligibilitatis quã importat in ordine ad intelle-
ctũ:primo mõ nõ distinguunt.sed ꝙ scdo modo non videt
inconueniens quin sub alia ⁊ alia ratione ex natura rei sit
deus intelligibilis vt sapiens bonus ⁊c̃.vt sic dicant attri-
buta distingui ex natura rei per distinctos respectus repre
sentatiuos seu per distinctas representationes.hoc pbatur
diffuse lib°.1.distinc.2.q.2.articulo.4.sic de ideis vt dicunt
aliam ratione repñtatiuã hominis ⁊ eq talis distinctio re-
spectiua erit relatio rationis:l3 ponat ex natura rei. ¶ 2m
pbo.primo comparãdo relationes rationis ad reales sic ꝙ
fundant ex natura rei vt res est vt calefactiuum ad calefa
ctibile que vt intelligibile est vt homo representat cõceptũ
generis ⁊ speciei ex natura rei:tũc ar° que fundant ex natu
ra rei vt intelligibilis non sunt reales:q2 tunc logica esset
scientia realis:est enim logica de scdis intentionibus adiũ-
ctis primis:⁊ ita est de rebus ne sint ficta:sed sub esse intelli
gibili:sed respectus representatiui sub qbus res diuersimo-
de representate sunt huiꝰ. ¶ Scdo pbat cõparando rela-
tiones reales ad relatiua fm dici:quia illa sunt ex natura
rei:⁊ tamen non sunt reales.ma.patet:q2 inter caput ⁊ capi
tatum est habitudo ex natura rei:minor pbatur libro pre-
dicamentorũ ꝙ illud qd sunt alioꝝ dicunt:sed illud qd sũt
non sunt ad aliud:caput enim l3 dicatur capitatum fm p-
priam significationẽ substantia est ⁊ ad se:sed sola illa sunt re
latiua realia que illud qd sunt ad aliud sunt.hoc dicit Aris.
vbi respondet ad dubium quare caput nõ est relatiuũ rea-
le. ¶ Item inter materiã ⁊ formã est relatio ex nã rei.2°
physicoꝝ.tex.cõ.26.pbatur enim ꝙ ad eundẽ phm nãlem
pertinet considerare materia3 ⁊ forma3 q2 sunt relatiua/l3
inter materiã ⁊ forma3 non est relatio realis est habitudo
vnionis ⁊ compositionis nõ additatis ⁊ oppositionis/habi
tudo vnionis non est realis.sed additatis solum:quia scia
non dicit ad scientẽ.sed ad scibile.5.metaphy.ꝙ habitudo
vnionis.s.inter totũ ⁊ partẽ ⁊ pertinet adinuicẽ que est fm
T.c.20. dici non sit realis. ¶ Probat ex.5.metaphysic.rõ pñtalis
est vna ⁊ simplex:alr̃ nõ essent.10.genera prima:sed si scien-
tia bis realiter diceret.s.ad scientem ⁊ ad scibile non salua
retur:q2 alia est compositio in re seu vnitatis.alia oppõnis
seu additatis. ¶ Tertio 2parãdo relationes reales ad rõ-
nem rationis:quia ratio alia est inter idem sibi ipsi:⁊ totũ
partẽ.sed illa diuersitas est duarũ ꝙ hec extrema consti-
tuunt per intellectum ⁊ eoꝝ habitudo:sed ibi sunt a natura
⁊ a nã concipi possunt adinuicem.ergo relõ rõnis que est
T.c.2.0. fm dici alia est a natura rei. ¶ Item.5.metaphy.ex natura
rei est ꝙ mensura dicat ad mensuratũ:⁊ tamen nõ est rõ
T.cõ.3. realis.5.metaphy.pbo assumptũ ꝙ l3 mensurat mensuret
vt est quid simplex seu vt habẽs rationẽ quantitatis simplicis
10.metaphy.⁊ per cõsequens sub ratione absoluta:⁊ tota
a nã rei est ꝙ simplex simplr̃ acceptũ aliđ mẽsuret.s.mul-
titudine.sed eo ꝙ est fundamẽtũ mensuratiuũ h3 ꝙ intel-
lectus põt eum intelligere in ordine ad mensuratum sicut
forma per quã agit ex natura rei est absoluta:⁊ tamen ex
natura rei ꝙ intellectus cõcipit ꝙ eo ꝙ est fundamentu3
principium actionis ꝙ est fundamentu3 actionis non in re-
spectu sui sed respectu passi:⁊ sic intelligit absolutũ.s.finitũ
in respectu ⁊ ex natura rei:sed fundamentũ non dicit rela-
T.c.20 tiue realr̃:sed fm dici.ergo. ¶ Huic 2cordat ꝙ Phs.5.me-
taphysice in principio capli de ad aliquid inter rõnes que
sunt ex natura rei cõnumerat ⁊ mensurabile ad mensura3
⁊ scibile ad scientiam:sed infra vbi distinguunt in quibus
relatio realis est in substãtia extremorũ excipit relatione3
fm mensuram:dicens/ꝙ relatiua que sunt fm vnu3 vt eq̃-
le ⁊ simile:⁊ que fm potentiã id qd sunt ad aliud sunt:⁊ nõ

solum quia alia dicunt ad illa sicut est de mensurabili scibi
li ⁊ intelligibili. ¶ Cõtra qd/quidã reuerendus doctor po-
suit duas cõclusiones:prima est ꝙ positio mea non continet
veritatẽ/scda est ꝙ rõnes mee non cõcludunt. ¶ Ad primã
2clusionẽ arguit.sicut implicat 2tradictionẽ ꝙ actu distin-
guunt ratione qn principia distinctiua sint entia rõnis.igitur
implicat 2dictione3 ꝙ aliqua sint distincta ex natura rei ⁊
principia non sint entia realia sed relõnis.maior p3:q2 eẽt
distinctio sine pprio distinctoꝝ:⁊ esset effectus formalis sine
sua causa:esset enim differentia rõnis sine diã ppria for-
mali principioꝝ. ¶ Si dicat vt als dixi/ꝙ distinctio ex nã
rei põt esse rationis/⁊ eode3 modo principia distinctiua pñt
esse ex natura rei:⁊ tamen rõne distingui qñ illa distinctio
respectiua principioꝝ fundat in re non vt res est:sed vt in-
telligibilis est. ¶ Contra hoc arguit sic/aut itelligo ꝙ iste
respectus fundetur in re intelligibili vt actu itellecta:⁊ tũc
vno modo sunt ex natura rei:q2 eadem rõne omnes respe
ctus fabricati per intellectu3 essent ex natura rei:q2 omnes
tales fundant in re vt intellecta est aut vt preuenit omne3
actu3 intellectus:⁊ tunc nõ sunt entia rõnis:q2 qd preuenit
actũ intellectus rãtiocinantis non est ens rationis:q2 tunc
effectus esset prior sua causa. ¶ Ite3 relatio que fundatur
mediãte ratione reali vere existente in illa re est realis p
me/sed relatio fundata in re intelligibili vt intelligibilis est
⁊ vt intelligibilitas preuenit intellectũ est huiꝰ.igit ⁊c̃.p-
batio mi.quia diuina essentia est vna res ⁊ intelligibilitas
vere dĩ de ea vt res est preueniens actu3 intellectus:eque
enim intelligibilitas cõuenit essentie diuine realr̃.sicut vi-
sibilitas colori sed colore3 sequitur per nãm in scdo modo
dicendi per se fm Phm ⁊ Cõmentatorem.2° de aia. ¶ 2°
conclusio est ꝙ rõnes mee repugnant 2clõni mee.ma.eni3
prime rationis est ista/illa res que fundatur in natura rei
vt res ⁊ nõ vt intelligibilis ⁊c̃.est realis:sed tales sunt rela-
tiones inter caput ⁊ capitatum/materia3 ⁊ formam/parte3
⁊ totum.igitur ⁊c̃.minor p3:quia circũscripto omni opere
intellectus est habitudo inter ista. ¶ Confirmat specialr̃
de materia ⁊ forma:habitudo enim illa facit ꝙ naturalis
habet considerare de materia ⁊ forma:sed naturalis nõ ha
bet considerare de rebus propter respectus intelligentie:
quia hec pertinet ad logicum per me.igitur ⁊c̃. ¶ Ad primã
rationem soluit quando dicitur/ꝙ respectus qui funda-
tur in re ex natura rei vt intelligibilis est rationis/dicit ꝙ
verum est de intelligibilitate sequente.actum intellectus
non de precedente. ¶ Sed ego pono de possibili saltem
tales respectus seu repñtabilitates precedere. ¶ Ad alias
rationes cum probatur ꝙ relationes fm dici que sunt ex
natura rei nõ sunt reales dicit ꝙ possunt esse sicut scientia
est relatiua fm dici:⁊ tamen realis. ¶ Tertia 2clusio mea
est ꝙ veritas mea stat non obstantibus rationibus suis.
¶ Quarta conclusio est/ꝙ rationes mee vere faciunt pro
conclusione mea. ¶ Quinta conclusio est ꝙ responsiones
sue non soluunt quicquam. ¶ Ad primũ respondeo fm pri-
mas responsione3.ad primũ contra istam responsionem
quando queritur aut iste respectus fundatur in re vt intel-
lecta aut preuia intellectioni/dico fm Thom.vt preuia.⁊
quando dicitur ꝙ preuenit actum intellectus ratiocinan-
tis est res:dico/ꝙ si idee vel attributa accipiantur substan
tiue/sic non est difficultas quin sunt res creatrix essen-
tia. ¶ Si ꝟo accipiantur distinctiue/sic distinguo hanc
propositionem ꝙ quorum distinctio preuenit actum in-
telligendi talia distincta non sunt res:sed entia rationis.di
stinguo ꝙ ratio quadrupliciter accipitur.vno modo pro
forma substantiali:vt patet.2.physicorum ca° determina- T.c.
tis autẽ his/dicit alio modo dicitur causa species ⁊ exem-
plar hec autem est ratio ipsius qdquiderat esse. ¶ Eade3

distinctio habetur .5.meta.ca° de causa.z eadem verba.8.
T.cō.2. metaphy.ca° de mālī aūt suba ibi nec queciq̄z zc. ¶ Alio
T.cō.11 modo pro formali rōne rei puta qn̄ res ex parte sui eadem
existens vt comparat̄ ad se ipsam vno modo dicit̄ habere
vnam rationez formalē:z alio modo aliam. ¶ Sic dicunt
quidā q̄ deus vt sapiens:z vt bonus est formalr distinct°
formalitate tenēte ex pte rei z rez in se format̄ denominan
te q̄uo intelligunt aliqui dictum Aristo.3.physi.qui dicit.q̄
actio z passio sunt vnius motus:non tñ tanq̄ȝ rōnem vnam
habētia. ¶ 3° modo accipit̄ ratio nō ex parte rei precise:sȝ
T.c.20. vt res cōceptibilis est vel diffinibilis/sic loquit̄ Aristo.7.
metaphy.in illo.ca.dī aūt suba z sequenti.ca.vbi vult q̄ in
diffōnibus diffinitio est ratio dicēs:qd̄ q̄d erat esse singulis.
T.cō.7. ¶ 4° modo accipitur rō pro ente ficto vel fabricato ab in-
T.c.12. tellectu sicut loquit̄ Aris.lib.priorȝ lȝ fingere nola vbi zc.
13. z.6.metaphy.q̄ aliqua essentia solū:q: sunt passio sicut est
ca° de qn̄ dextrū fingit̄ in colūna:z quando idē sibi ipsi dicit̄ idē:
aliqd z hec idēitas est rōnis. ¶ 5° modo vocat̄ ratio intellect°
T.c.16. de hoc.5.meta.ca.de priori s̄m rōnē priora vlia s̄m sensus
T.c.48. singularia z 3° de aīa nō omnibus aīalibus inest rōcinatio
z sibi debet vltimū aūt z minimū rōcinationē z intellectū.
¶ Ad positionē dico/q̄ rōnes ideales z attributales si in
deo distinguit̄ formalr ex natura rei distinguuntur s̄m ra
tionē nō intelligo de illa distinctione s̄m rōnem s̄m q̄ for
me substātiales dicunt̄ rōnes nō scd̄o modo q̄ sapientia z
bonitas in deo dr̄ formales rōnes se tenentes ex pte dei
ipsuȝ denominātes:sed accipiendo ens rōnis.3° modo.s.vt
essentia diuina sub rōne sapientie z bonitatis ex natura rei
est cōceptibilis seu diffinibilis ab intellectu meo:z hoc est
satis pprie loqui de ente rationis. ¶ Ex hoc enim imagina
tur q̄ illud qd̄ preuenit actuȝ intelligēdi est res:z nō ratio
nisi large loquēdo de rōne duobus primis modis:q: illud
esse sequit̄ rem z denoīat ipsaȝ ex parte sui/nō pensata aūt
cōparatione ad intellectū que 5° modo z pprie a rōcinan-
do vocat̄ ratio.igit̄ pportionalr imaginati q̄ qōlȝ esse rei
qd̄ res hȝ in ordinatione ad intellectū rōcinantē debet vo-
cari esse rōnis sȝ esse representabile qd̄ res hȝ sub hac redu
plicatione vel conceptibilis vel diffinibilis dȝ notari esse
rōnis:ȝ non accipiēdo rōnem pro rōne fabricata:sed pro
rōne preuia. ¶ Per hoc pȝ ad argm qn̄ dicit̄ illō qd̄ p̄uenit
actuȝ intelligēdi est res z vno modo ratio:dico/q̄ ppositio
est falsa in ista generalitate: vt pȝ per duos primos modos
entis s̄m rōnem.si ȝo accipiēdo magis in spāli ad difficul
tatē tunc dico distinguēdo q̄ hȝ apparentiā de eo q̄ preue
nit omnem actuȝ intellectus:z se tenet precise ex pte rei vt
res est de q̄bus est mentio in duobus p̄mis modis:si ȝo in
telligat̄ de eo qd̄ preuenit actus intellect°. Sit tamen q̄ il-
lud esse per se z precise ponitur pp̄ter ratiocinationē intel
lectus qui pprie z per se est ratio z ratiocināns: ppositio est
falsa/sic est in pposito vt deductum est.igitur zc. ¶ Hec
est op.Thom.1.scripti vt diffuse ibi tracta.de.2.q.2.arti.4°
z ideo mō nō sequit̄ q̄ sit res omne qd̄ precedit intellectū:
imo distinguit Tho.q̄ ens rōnis non solum est ab actu ra
tiocināntis que sequit̄ rem vt alr z aliter nata est diffiniri:z
hic ponit declarationē:esse enim q̄ cōuenit rei s̄m suū esse
subiectiuum vel subiectibile qd̄dā q̄ cōuenit rei precise s̄m
suum esse obiectibile p̄mū est esse reale:z ideo videt̄ q̄ opio
ponēs attributa vel ideas distingui in cōparatione ad eēn
tiam patitur hanc difficultatē:sed que est Thom.que pōt
solum s̄m esse obiectibile nō patitur. ¶ Ad 2m qn̄ dicit̄ q̄
relo que fundat̄ in re mediāte rōne reali vere existente in
illa re est realis:dico q̄ esse volibile vel intelligibile sicut z
species res possunt considerari vno modo q̄tū ad suum
esse puta q̄tū ad esse q̄ in se habet in representando in cō
paratione ad mediū,in quo est.alio modo q̄tum ad repre-

sentata p̄mo mō habent esse reale:spēs enim vt informāt
mediū habent esse reale:in cōpōne enim ad medium reale
habent attributionē vt sunt quedā res in genere entiū:z eo
dem modo idee vel attributa si distinguant̄ ab essentia for
malr tum in comparatione ad eam habēt idem esse māle:
scd̄o mō habent solū esse intentionale.hoc determinat Cō-
mentator lib.de sensu z sensato cap.dicamus q̄ opiniones:
vbi determinat q̄ acquisitio formaȝ sensibiliū est spiritua
lis:z qn̄ non/dicens dicimus/q̄ esse formaȝ in medio est
medio mō inter spūale z corporale:forme enim extra aīaȝ
habent esse corporale purum in anima spirituale puruȝ z
in medio mediū inter spūale z corpale:z dico media in h
loco instra sensuū:z ea que sunt extra sensuȝ/ecce forme sen
sibiles in medio q̄ est organuȝ sensus:z in medio extra ha
bent esse spirituale:sed nō est inconueniens dicere/q̄ esse
representatiuū q̄ habēt in medio sit corporale:q: ideȝ per
tinet ad animaȝ vbi res habent esse spūale:igitur illud esse
qd̄ in medio habent informatiue est corporale. ¶ Per h
ad argm qn̄ dicit̄.q̄ essentia diuina per nāȝ rei est intelligi
bilis:sicut color visibilis:z ista fundat̄ modo reali:dico/q̄
lȝ esse visibile z intelligibile fundent̄ modo reali nō cōpa-
rantur ad formā cuius sunt sed ad colorē vt ad essentiaȝ:tñ
esse visibile vel intelligibile vt fundant̄ in obiecto solum
in esse intentionali z representatiuo habent solū esse rōnis
seu intentionale.hoc ponit̄.q.12.1.qōli.artic.2. cōclusione
4°. ¶ Quarta cōclusio est ista q̄ rōnes mee bene faciunt
pro cōclusione mea non cōtra:q̄ enim dicit̄ a me:q̄ enim
arguit̄ cōtra me q̄ relatio inter caput zc.fundatur in re vt
res est:z ita sibi realis:dico q̄ nō,/vbi intelligendū q̄ qn̄ at-
tributuȝ dicit̄ ad passiuum vel equale vel simile ad aliud
equale vel simile q̄ duo sunt cōsideranda. ¶ Primū est
q̄ actiuū eo q̄ est actiuū importat habitudinē realem ad
passiuū intrinsecus ordinatā:z ista habitudo cōuenit actiuo
vt est quedā natura z quedā res precisa oīum habitudine
ad intellectū. ¶ Scd̄m est q̄ eo quo est actiuū ipsuȝ natū
est intelligi in ordine ad passiuū:z eadē duo consideranda
sunt in relatiōe similitudinis z equalitatis:sed inter caput
z capitatum z materiā z formā z partē z totuȝ:z huiꝰ non
est primū istoȝ:nō enim caput sub rōne qua caput nec ma
teria sub rōne qua mā nec pars sub rōne qua pars impor-
tat habitudinē intrinsecus ordiā nec eius esse id est quod est
ad capitatū sic vel ad totū ita q̄ illud qd̄ est ad aliud est/sic
ad oppositȝ terminū:imo habitudo quā ipotat caput ad
capitatū zc.est vt sic in capite sic pars in toto:z sic de alijs.
esse aūt in alio non est ratio predicamentalis rationis/imo
qōlȝ predicamentum habet suum ppriuȝ modum essendi
in/sed s̄m solum inuenit̄ in hiis:eo enim q̄ materia respicit
formaȝ vt suam perfectionem informanteȝ:z pars totum
vt ipsum actuantem ex nā rei est q̄ intellectus concipiat
materiā in habitudine ad formaȝ z partem in habitudine
ad totum:z econuerso:z sic illa habitudo non fundat̄ in hiis
vt res sunt preuie oīum cōceptibilitati.sed vt induunt esse
conceptibile z rationale:z sic sunt respectus rationis non
per rationem fabricate:sed ad solam ratiocinationem or-
dinate. ¶ Ad cōfirmationem de materia quando dicitur:
q̄ pp̄ter esse intelligibile q̄ ex natura rei habet in ordine
ad formaȝ non sequit̄ q̄ cadit sub consideratione natura-
lis phi:q:quia esse intelligibile ponit aliqd̄ sub cōsideratio-
ne logici:dico/q̄ esse intelligibile sequitur rem vno modo
s̄m q̄ predicabile predicamēta/homo itelligibilis s̄m cō
ceptus predicamentales de eo.s.generis z speciei.alio mō
sequitur rem s̄m esse:puta materia est intelligibilis:vt in
formabilis per formam:primū esse intelligibile ponit rem
sub cōsideratione logici/2m cū cōsideratione physici q̄ cōside
rat de mā in ordine ad formā:tūc ad argm qn̄ dī q̄ mā pp

esse intelligibile nõ pertinet ad ꝯsiderationẽ physici:dico/ ꝙ ꝗuis esse intelligibile predicabile nõ faciat participare tñ esse itelligibile nãle bñ facit. ¶ Si dicas eẽ nãle arguit relationez esse realem:dico/ꝙ esse nãle ꝙ cõuenit entibus nãlib⁹ nõ habẽt adiuicẽ habitudinẽ vl respectũ additatis ꝛ oppõnis relatiue qui arguit relõnẽ realẽ:vt pꝫ inter pñcꝫ ꝛ filiũ:sed cõuenit entib⁹ naturalibus ſm vnionẽ cõpõnis partiũ ꝙ est relatio ſm dici ꝛ rõnis soluꝫ. ¶ Si dicas ꝙ relo rõnis vt arguit rẽ cadere sub rõne phici. ¶ Rñdeo ꝙ ꝓportio ꝛ attributio nãlis que cõuenit entibus nãlibus facit res sub cõsideratione phici:siue ibi sit relo rõnis siue realis nõ curat. v.g.inter scientiaꝫ ꝛ scientẽ nõ est relo realis nec inter terminũ ꝛ agẽs est realis.5.metaphy.sed inter actiuũ ꝛ passiuũ est realis:ꝛ tñ ita pertinet considerare corpus in ordine ad motũ:ꝛ ecõtra.sicut mouens in cõparatione ad mobile.qñ ergo dicit̃ ꝙ relo rõnis nõ facit reꝫ cadere sub ꝛc̃.verũ est ex hoc nõ est argᵐ precise ad hoc probandũ:tñ cõuenit sibi relatio realis. ¶ Cõclusio.5ª est ꝙ non soluit argumẽta:cũ enim dicit ad pᵐ/ꝙ respectus qui fundat̃ in re:vt intelligibilis/hoc est vt sequẽs actũ intellcũ est rõnis:nõ aũt qui ꝓcedit:verũ nõ videt̃:actus eniꝫ intelligendi illa vere/est quedã res in genere immãliũ/sicut esse intelligibile.cum igitur iste respectus fundatur super actũ intelligẽdi qui est res/põt esse respectus rõnis:qꝛ fundatur mõ intentionali ꝛ cõceptibili/eadeꝫ rõne respectus qui fundat̃ super esse intelligibile preuiũ actui/põt esse rationis:qꝛ fundat̃ mõ intentionali ꝛ ꝯceptibili:ꝛ per hoc pꝫ ꝙ alia nõ soluunt̃:qꝛ eorũ solũ fundat̃ super isto falso/nec soluunt̃ argumẽta de toto ꝛ pte:ꝛ est:qꝛ ꝙ dicit ꝙ sunt relatiua lꝫ ſm dici/sicut scia est relatiuuꝫ ſm dici:ꝛ tamen realis. ¶ Cõtra/ista sunt euidẽter ꝯtra determinationẽ Arist. in predicamẽtis vbi corrigit diffõnez que dixit ꝙ ad aliqd sunt quecũqꝫ illud qd sunt alioꝝ dr̃:ꝛ dicit ad aliqd sunt quecũqꝫ illud qd sũt alioꝝ sunt:sed hec correctio nulla eẽt si relatiua ſm dici essent relatiua ſm esse. ¶ Item ibi vult ꝙ relatiua realia sunt que ex primo signato ad aliud sunt vt dñs ꝛ seruus ſm dici:qꝛ ex pmo signato aliqd ad se sint: sicut caput substãtia est:lꝫ ex cõsequẽti notet habitudinem ad capitatũ:sed ista distinctio va esset/si ꝛc̃. ¶ Item.5.metaphy.vult ꝙ scia est ad scibile:sed scibile nõ est relatiuuꝫ relatione reali:qꝛ Cõmentator dicit ibi ꝙ inter scientiaꝫ ꝛ scibile est relatio:nõ que est substãtia vtriusqꝫ extremi:sed alterius. ¶ Item ꝙ inter totũ ꝛ partem nõ sit relatio realis ꝓbo.10.prima genera.sunt.10.pma principia ſm Porphyriũ:tunc arguo/impõle est ꝙ respectus pñtalis sit multiplex:qꝛ tunc pñta nõ essent pma.sed si scientia dicatur ad scientẽ vel ps ad totũ/relatio pdicamẽtalis esset multiplex ꝛ non simplex.igit̃ ꝛc̃.ꝓbatio mi.certum est ſm oẽs ꝙ formalis ratio relationis est ad aliud se habere:sed habitudo quã importat pars ad totũ est vt sit in toto nõ ad totũ/sicut pater ad filiũ.si igit̃ habitudo illa sit realis relatio/sequitur ꝙ relatio relationis erit multiplex:ꝛ sicut põt intelligi:lꝫ alr̃ exponit Cõmentator ꝙ si sciẽtia dicat̃ ad scientẽ sicut ad scibile ꝙ ideꝫ bis diceretur ꝙ non potest intelligi de bina in ordine ad extremuꝫ oppositũ:qꝛ calor est relatiuũ ꝑ modũ actiui ꝛ ꝑ modũ similis respectu caloris quẽ causat.igit̃ intelligit̃ de bina rõne formali relõnis.s.per habitudinem ad aliud:ꝛ in alio. ¶ Predicta possunt vtiqꝫ solui argumenta de pmo articulo que arguunt ꝙ creatura resultaret in esse intelligibili ꝯtinuo/etiã nõ solũ repñtatiuo vt nũc dictũ est ꝙ essent res:qꝛ alr̃ essent chimera ꝛ essent mediũ inter cõtradictoria etiã quia seqt̃ rem vt res est. ¶ Dõꝫ ꝙ si sequerentur rem vt res est:ꝛ non vt intelligibilis:ꝙ eẽnt res. ¶ Qd esset ꝛ mediũ inter ꝯdictoria nisi esse intentionale ꝙ sequit̃ rem in ordine ad intellectuꝫ mediaret inter

esse reale ꝛ esse fabricatuꝫ ab intellectu/ꝙ non est ꝓbatum. ¶ Ecõtrario Henri.hic ponit ꝛ Thom.distiguit rõnẽ que est actus rõcinãtis:ꝛ que non est.ꝛ Aristo.qñ ponit ꝙ illud qd signat per nomen rei est ratio ꝛ diffinitio:ꝛ ꝙ nomina:ꝛ ratiocinationes ficte sunt entia rõnis.

Questio.IX.

Utrum est dare aliqd ens qd sit pura po⁹ hic querit̃ ꝑꝑ mãꝫ pmã. ¶ Primo ostẽdã sub quo intellectu qd hꝫ difficultatẽ de pᵃ mã.2ᵒ mouebo difficultatẽ de mã ꝓpinqua. 3ᵒ mouebo du⁹ circa vnũ. ¶ Seqt̃ de pᵒ ꝯne. vbi est itelligẽdũ ꝙ cũ q̃rit̃ vtrũ mã pᵃ ſm essentiã suã dicat aliquã actualitatem:hoc põt intelligi 4ʳ.vno modo vt actualitas imaginat̃:ꝛ in ꝓposito queliꝫ entitas que ꝯtinet̃ sub ente transcendẽte/put transcendẽs ens/distinguit̃ ꝯtra pure nihil. ¶ Alio modo vt act⁹ ꝛ potẽtia distinguũt qdlꝫ predicamẽtũ entis/puta homo in potẽtia ꝛ hõ in actu:ꝛ sic de alijs. ¶ Tertio mõ vt actus dicit formã/ꝛ potẽtia mãꝫ. ¶ Quarto mõ vt actus ꝛ potẽtia sunt extrema entis ſꝫ totum ambituꝫ suuꝫ sic ꝙ potẽtia teneat vnũ extremũ pnᵐ: puta ꝙ sit quedã entitas que est pura potẽtia:ꝛ act⁹ sit aliud extremũ purum que sit pma actualitas. ¶ Primo mõ nõ est difficultas lꝫ multi sub hoc intellectu cauillẽt in hac cõclusione dicẽtes ꝙ mã necessario includit actualitateꝫ entis:nullus enim dubitat quin materia pma dicat aliquam entitatẽ infra ambituꝫ entis transcẽdẽtis vt ens transcendens distinguit̃ contra nihil. ¶ Nec scdo mõ est difficultas:nullus.n.dubitat vtrũ mã pma sit pura potẽtia que diuidit genus generalissimũ in suas spẽs:imo cuilꝫ ꝯstat esse falsuꝫ.scit enim quilꝫ ꝙ genus dicit totã qdditatẽ rei ꝛ species similr̃:lꝫ sub generaliori cõceptu:ꝛ ita dicunt cõpositũ diuisuꝫ in actũ ꝛ potẽtiã:puta hoiem in potẽtia ꝛ hoiem in actu:nõ aũt dicunt potẽtiã que sit materia/ꝛ actum que sit forma. ¶ Nec 3ᵒ mõ:quia nullus ponit ꝙ mã infra essentiam suã includit actualitatẽ forme. ¶ Quarto igit̃ mõ est difficultas.videlicet an infra totũ ambitum entis sit dare duo extrema:vnũ ꝙ sit actus purus:puta deus:ꝛ aliud qd sit ita propinquũ ad nihil ꝙ inferiorẽ gradũ entitatis habere nõ possit nisi incideret in nihil/ꝛ illud vocet̃ pᵃ potentia seu materia pma:ꝛ hoc est qd volo ꝓbare ꝙ mã pma est pura potẽtia nullaꝫ actualitatẽ includens:ꝛ hoc accipiẽdo actũ ꝛ potẽtiã infra totũ ambitum entis:ita ꝙ non solum excludit actualitatẽ cuiuslibet forme substãtialis ꝛ accidẽtalis:sed vt excludit omnẽ actualitatẽ quocũqꝫ mõ conceptibilẽ inter deũ ꝛ pmaꝫ potentialitatẽ que imediate se hꝫ ad nihil. Et ne videat̃ ꝙ hec sit solũ imaginatio mãe pme theologoꝝ:dico/ꝙ hec est imaginatio Cõmentatoris pmo physicoꝝ cõmento.1.vbi vult ꝙ oẽs simplices sunt materia pma ꝛ vltima forma:ꝛ loquit̃ de vltima que est vltim⁹ motor:vt pꝫ per sequẽtia:ꝛ simile dicit.12.metaphysice.ꝙ oẽs forme que sunt in pmo motore in actu sunt in materia pma in potentia. ¶ Ex his pꝫ ꝙ accipit materiã:vt est extremũ entis distinctũ cõtra pmũ actuꝫ.hoc probat̃ sic/ista ratione:si reperiat̃ vnum extremũ pmũ ꝛ positiuꝫ in rerum natura:ꝛ hoc infra totuꝫ ambitũ entis/reliquũ reperietur. sed est inuenire essentiam que est actus purus sic ꝙ excludit potẽtiam que permiscet̃ formis substãtialibus ꝛ accidentalibus:imo nec potentialitatẽ qũocũqꝫ existẽtẽ infra totum ambitum entis.igitur erit inuenire aliquã purã potentiam que penitus nullã actualitateꝫ includet:neqꝫ que conuenit formis substãtialibus aut actualibus/imo simplr̃ excludit omnẽ actualitatẽ. ¶ Item consimilis modus arguendi.12.metaphy.probat ꝙ est dare motorẽ non motũ per hoc ꝙ alterũ extremũ põt reperiri per se.s.motum nõ mouens:ꝛ certum est in isto ꝓposito ꝙ non accipit ibi extrema que sunt forma mouẽs que sit forma in materia:sed

Primus articul.

Cõ.18.

T.c.35

accipit

accipit sibi mouēs ⁊ motū vt continentur infra totum am-
bitum mouētis ⁊ moti vsqȝ ad primū mouens ⁊ vltimum
motuȝ: ergo sic in proposito pōt argui. ¶ Ad hoc sunt ar-
gumēta Cōmenta. que ponuntur infra, que probant ꝙ po-
tentia propinqua mãe nullum actum includit: ⁊ sequitur a
maiori ꝙ nec materia ꝑma. ¶ Sequit̄ de scḋa conclusio-
ne: sed tunc accidit difficultas de potētia mãe propinqua:
puta ad formā asini, leonis ⁊c̄. Utrū ille includant aliquā
actualitateȝ: ⁊ ratio dubitationis est: qꝛ potētie propinque
distinguunt̄. ⁊ act⁹ est q sepat ⁊ distinguit. 7. meta. ¶ Re-
spondeo ⁊ dico duo: ꝑmum est ꝙ tales potētie propinque
ponēde sunt: ⁊ distincte: ⁊ super addite materie. Secundū
T.c. 43 est, ꝙ sunt ꝑme potētie sicut mãe. ¶ Primum pȝ sic: ꝑmo
T.c. 11. physicoꝝ. ⁊. 11. meta. vult Aristo. ꝙ quodlȝ non fit ex quo-
libet: sed vnumquodqȝ fit ꝓpria potētia: sed hoc non pōt
intelligi, ꝙ materia prima per diuersos respectus fiat di-
uersimode ꝓpria potētia: ideo requirit̄ ꝙ sint alique po-
tentie gradum substātialē materialē superaddētes mãe ꝑ-
me: ⁊ hoc est ꝓpositum probādum. Probo mi. quia ph̄us
cōcedit: ⁊ Cōmentator cōmento. 11. ꝙ vnumquodqȝ fit ex
ꝓpria potētia quas vocat diuersas habilitates in materia
ꝑma: opȝ ꝙ intelligāt de potētia subiectiua ex qua res fie
bant de qua intellexit Anaxagoras qū iponebat chaos cō-
fusūȝ ponēdo ꝙ qdlȝ fiebat: ⁊ extrahebatur ex ipso chaos:
sicut ex potentia subiectiua. Sed si ph̄s ⁊ Cōmentator in-
telligerēt per istas habilitates respectus: hoc non posset
saluari: qꝛ rationes respectiue nō sunt rōnes subiectiue ex
quib⁹: ergo opȝ ꝙ sint rōnes abstracte superaddite mate-
rie: ⁊ specificate distinguētes eam in distinctas species po-
tētiarum propinquarū: hec est determinatio Cōmētato-
ris ꝑmo physicoꝝ: cōmento. 1. vbi supra illum textū Arist.
tunc credimus vnamquāqȝ rem scire cū sciuerimus eius
causas simplices: dicit sic, ⁊ intendit vt mihi videt̄ causas
existētes primas nō compositas: ⁊ sūt ꝑma materia ⁊ vlti-
ma forma: que enim sunt preter materiā primā, ⁊ formaȝ
vltimam causasȝ rerum materialiū sunt materie cōposite:
⁊ forme cōposite. Sed certū est, ꝙ materia ꝓpinqua que
differt a materia ꝑma nō potest esse cōposita ex materia ⁊
forma: qꝛ tunc nō esset materia: sed cōpositum: igit̄ est cō-
posita ex aliquo gradu potētiali infra habitum sine termi-
no materie. ¶ Cōfirmat̄, quia infra vbi Aristoteles dicit
ꝙ opȝ causas cognoscere donec ꝑueniam⁹ ad elemēta: di-
cit ꝙ intendit hic per elemēta causas existētes in re ꝓpin
quas ⁊ essentiales: arguo ꝟ distinguit materiā que est cau-
sa propinqua essentialis ꝯtra materiā primā. Sed nō po-
test distingui: nisi sicut materia cōposita per auctoritatem
precedentē: igit̄ ⁊c̄. ¶ Item materia ꝑma manet post cor-
ruptionē propinquā: nō igitur non sunt idē. ¶ Si dicant̄
ꝙ ꝓxima nō permanet: qꝛ respectus quē materia ꝑma ha-
buit ad formā qua informabat̄, corrumpebat̄: quia corrū-
pebat̄ corruptione forme. ¶ Cōtra. materia ꝑma manet
post corruptionē subiectiua potētia proxima ex qua non:
⁊ ista est absoluta necessario: igit̄ potētia propinqua potē-
tiam absolutā addit supra materiaȝ. Probō minorē, qꝛ si
remaneret frustra remaneret: nō enim poneret̄ potētia ex
qua remaneret nō ad cōponēduȝ cū sua forma quā ꝑ ha-
buit. Sed hoc est finitū: qꝛ illa forma nunq̄ nata est redi-
re: qꝛ tunc generatio esset circularis. ¶ Itē, forma ex qua
post corruptionē nō permanet: igit̄ nec potētia ꝓpinqua
ad istaȝ formā: ꝯsequētia pȝ: qꝛ frustra esset. Probō antis,
qꝛ forma ꝑ corruptionē reducit̄ in potētiam mãe. ¶ Ex
his pȝ respōsio ad istam difficultatē quid est perfecta ima
ginatio materie prime: dico, ꝙ materia ꝑma est pura potē
tia: que est extremū entis distincta contra puruȝ actum in
quā in quolȝ ente cōfunduntur per corruptionē omnes for-
me ⁊ potētie proxime ex qua extrahūt oēs forme ꝓxime:
⁊ potētie proxime per generationē. Probō ꝑme partis pa
tuit similiter pars prima: qꝛ. 12. meta. dicit Cōmētator, ꝙ
perfecta imaginatio materie ꝑme est per alteratione in ea
omnis forme tam cōmunis q̄ proprie: ⁊ eadē ratione om-
nis potētie superaddite: qꝛ omne superadditū remoueret
eam a primitate sue: ⁊ poneret eaȝ in scḋo gradu: sed ista ab-
latio nō est adnihilatio: ergo confusio. ¶ Probatio tertie
partis: qꝛ alia imaginatio materie ꝑme: ⁊ positiua est: quia
materia ꝑma est illud subiectū, qḋ manet cōmune in tota
transmutatione: ⁊ in vtroqȝ termino de cuius potētia edu
cunt̄ omnes forme materiales: sed illa eductio nō est crea-
tio: igitur extractio ⁊ dixi significanter in quolibet ente: nō
est enim imaginandum ꝙ materia prima: sit vnum chaos
separatuȝ in quod omnia confunduntur ⁊c̄. Sed in quoli-
bet ente est vnum ꝙ forma sua potentia proxima ad eam
corrūpit̄ in materiā que est in eo: ⁊ hoc est, ꝙ alia forma ⁊
proxima potētia ad eaȝ educunt̄ de materia que est in eo:
⁊ hec est eius materia ꝑma. ¶ Ad dubium, quādo dicitur
quomodo differunt potētie iste a materia: ⁊ abinuicē dico
ꝑ suas possibilitates sicut ꝑme differētie suis entitatib⁹ ⁊c̄.
Queritur quomodo componunt cum solus actus cōpo-
nit ⁊ distinguit. ¶ Respon⁹, ꝙ duplex est cōpō, vna cū ac
tu: ⁊ alia que exigit̄ ꝑ actū simplr: p⁹ est ex potētia ⁊ actu
⁊ 2ª nō: ⁊ ratio est: quia nihil est ordinatuȝ ad illud qḋ hȝ:
cum ergo potētia ꝓpinqua est cōposita ex potentialitate
mãe ꝑme ⁊ ꝓpinqua potentialitate cōtrahente eam: vt sic
determinet̄ ⁊ ordinet̄ ad determinatā formā que est actus
eius simplr. Sequit̄ ꝙ cōpositio que est ad actum simplr
potest esse cōpositū entiuȝ potētialiū. ¶ Per hoc pȝ ad 3ᵐ
dubiū quō ꝑncipia ꝑma possunt esse cōposita: nō eniȝ opȝ
excludere omnē cōpōnēȝ in ꝑncipio materiali. sed solum
que repugnat receptioni actus simplr: talis āt nō ē cōposi-
tio potētialis: sȝ ex actu ⁊ potētia. ¶ 2ᵐ ꝓbat̄, sic vnūqḋqȝ
recipit ſm ꝙ est in potētia. igit̄ vnūqḋqȝ ꝙ simplr est rece
ptiuū simplr est in potētia. sȝ potētie ꝓpinque sunt simplr
receptiue: qꝛ si aliquo mō eēnt in actū nō saluaret̄ genera-
tio substātialis hec ratio cōprehendit ꝓcessum Ph̄i ⁊ Cō-
mētatoris ꝑmo phy. a cōmēto. 60. vsqȝ ad. 70. vbi conuin-
cit subiectū in gnōne substātiali esse totū ꝑncipiū nāe: in ge
neratione enim nāli certum est ꝙ subm̄ gnōnis naturalis
est potētia ꝓpinqua. ¶ Item. 2. physi. cōmento. 4. probat
ph̄us ꝙ forma dignior est habere hec nā substantia q̄ cō-
positum: ⁊ hec suba. tam dignior est causato: sed cōpositūȝ
est causatū in actu per formā. igit̄ forma est dignior, habe-
re hec nā substātia q̄ cōpositū: tunc arguo qualr accipit in
minori ꝙ cōpositū est in actu per formā aut loquit̄ de actu
in genere substātie ſm omnē rōnem actus illius generis: ⁊
tunc bn̄ cōcludit argumētū ꝙ habetur propositū. s. ꝙ tota
actualitas est forma: aut loquit̄ de actualitate que est pro-
pria forme: cum qua tamen stat aliqua actualitas q̄ditā-
tis materie ꝓpinque que est altera ps cōpositi de q̄ ... loq̄t̄
ibi, ⁊ tūc nō cōcludit argumentū: imo magis seque. .. ꝓposi
tum. s. ꝙ cōpositū dignius est hoc noīe sube: qꝛ cum actua-
litate forme includit aliaȝ actualitatem. s. mãe propinquē.
¶ Item cōmēto. 12. probat ꝙ materia lȝ posset separari a
forma ſm diffinitionē: nō tamen posset separari ⁊ existere
qḋ ꝓbat: qꝛ tunc ꝙ non est in actu erit in actu: quero in ista
ꝓbatione qualr accipit non esse actu ⁊ esse in actu aut pro
nō esse in actu ſm actualē existentiaȝ aut ſm aptitudinalē
⁊ tūc facit petitionē ꝑncipij sic arguēdo, materia non pōt
separari a forma ⁊ existere: qꝛ nō est in actuali nec in apti-
tudinali existentia sine forma: ⁊ tunc est petitio principij:
qꝛ idē equalr indigeret ꝓbatione ꝯtra negantē ꝑmā ꝓposi
tionē sicut indiget p⁹ ꝓpositio: aut pro nō eē in actu actua-

litate qdditatiua:ꝛ habetur ꝓpositum:nec est tunc petitio
ꝑncipij:quia ꝙ nō dicit actualitatē quidditatiuā ꝓbauit ꝑ
phys̄.quia ꝓbauit qōlꝫ hꝫ solam rōneꝫ receptiui:ꝛ vnum-
3ª ꝯclō qdqꝫ recipit ſm ꝙ est in potētia ibi cōmēto.7. ¶ Sequit̄
de 3ª cōclusione.vbi dubitat̄ cōtra ꝑmaꝫ cōclusionē:quia
potētia propinqua/nō pōt imaginari forme potētia in rei
veritate nisi per ꝑuationē oīs forme in ea:sed hec est ima-
ginatio perfecta mãe prime.igit̄ nō differunt. ¶ Scdo du-
bitatur de modo imaginādi quō differunt. ¶ Tertio/si dif-
ferunt opꝫ ꝙ potētie ꝓpinque que aliquos gradus potētie
addant sup potētiā simplr/ꝛ sic videt̄ ꝙ ibi erit intentio ꝛ
remissio:ꝛ sic nō erunt alterius speciei. ¶ Quarto/si ponā-
tur potentie ꝓpinque specie differentes:quia vnūqdqꝫ fit
ex ꝓpinqua potētia eadē ratione erunt ibi potētie propin-
que numerales infinite:qꝛ vna sola ſm numeruꝫ sufficeret
maxime cum idem indiuiduū ſm numerum nunꝙ̄ reuer
T.c.38. titur:vt ꝓbat̄.5.phy. ¶ Quinto/qꝛ potētias ꝓpinquas ꝙ̄s
ponit Cōmentator sunt respectu determinatarum mistio-
num ꝛ cōplexionū:vt pꝫ.12.metaphy.cōmēto.11.nō igitur
sunt respectu generationis substantialis. ¶ Ad ꝑmū dico/
ꝙ imaginatio materie ꝑme est per ablationē ꝛ priuationē
omnis forme in ea:vt pꝫ.12.metaphy.cōmē.14.nec natuꝫ
est recipere formaꝫ cōmunē quā aliqui imaginabant̄ cor-
poreitatē:vt ibi tangit:nec formā indiuidualeꝫ. ¶ Poten-
tia aūt ꝓpinqua:ꝛ si sit sub priuatione forme/tñ est poten-
tia ex qua/cum forma nata est fieri cōpositū/ꝛ sic est in po-
tentia ad recipiēdū formā/hoc pꝫ.12.metaphysi.cōmento.
11.ꝛ sic differunt in diuersa potētialitate. ¶ Ad 2m respon-
deo/ꝙ aliqui imaginabantur ꝙ esset dare primam formā
cōmunem puta corporeitatē sicut materiaꝫ cōmunē:vt tā-
git Cōmentator cōmen.14.ꝛ tunc imaginabant̄ ꝙ corpo-
reitas que est forma tactus contrahebatur ad diuersas spe-
cies per diuersas differentias corporeitatis:puta corporei-
tatis que conuenit forme ignis ꝛ aeris : ꝛ sic de singulis : ꝛ
certum est ꝙ illud esset verum:si corporeitas esset vna for
ma cōmunis ad omnes formas corpoꝝ. ¶ Sed in propo
sito est verum/ꝙ materia prima est vna cōmunis ad oēs
materias ꝓpinquas:ergo est imaginādū ꝙ ipsa dīt a mate
rijs propinquis:sicut oē potētiale a suis ꝯhentibꝰ potētiali-
bꝰ distinguentibus eā. ¶ Ad 3m dico/ꝙ addūt gradus spe
cificos distinguētes potētias ſm spēm:in suo mō dūe nu-
meri:ꝛ quorūcūqꝫ formarū substātialium: ꝛ sic numerant
speciē:ꝛ nō intēdunt ſꝫ gradus materiales speciei sicut est
de albedine intensa ꝛ remissa. ¶ Ad quartum concedo/ꝙ
erunt ibi potētie numerales propinque sicut specifice:nec
est mirum/ꝙ sicut in potentia materie prime continentur
omnes forme in potētia:tam ſm speciem ꝙ̄ ſm numerū/
ꝙ eodem modo in eius potentia contineant̄ omnes potē-
tie propinque:tam ſm specieꝫ ꝙ̄ ſm numerū:qꝛ ita est ve-
rum ꝙ vnum qōlꝫ fit ex ꝓpria potentia ſm numerū:sicut
ſm formaꝫ. ¶ Ad quintum dico/vt pꝫ ꝑmo de generatio-
ne ꝙ iste tres transmutationes substātiales generatio mi-
stio interitio differūt:ꝛ eodē modo eorum potentie ponun
tur in materia:quomodo aūt differunt poteris videre in
cōmētis allegatis:de duabus primis habetur.12.meta.cō-
mento.11.ꝛ de vltima.8.cō.11.

Questio.X.

VTrum sit dare aliꝙ̄ potentiā subalē dif-
ferētē a materia que ponit̄ subā-
ri per posse. ¶ Hic declarabo tres ꝯclōnes.ꝑ
ma/si potētia mãe que est eius essentia differt
a potentia essentiali/seu substātiali que est in
celo. Scda/quomodo vtraqꝫ hec differat a potentia sub-
stantiali angeli. Tertia/quomodo potētia in forma substā-
pª ꝯlo tiali ꝛ accidētali differt ab actu. ¶ Sequit̄ de prima con-
clusione/vbi cōmuniter tenet̄/ꝙ est de intētione Aristote-
lis primo de celo/ꝙ in celo non est ista materia que est po
tentia essentialis ad formā celi. ¶ Et est ratio phī ibi:vt pꝫ
de cōmento.20.quia omne habēs materiā est generabile/
corruptibile/augumētabile/alterabile:ꝛ ratio est:qꝛ mate-
ria est subiecta cōtrarietati. Et isti motus sunt a contrario
in contrarium:sed celum est ingenerabile/incorruptibile/
inalterabile:nec eius materia potest habere cōtrarietatē:
quia vbi motus non habet contrarietatē:nec subiectū mo-
tus:ergo in celo nō est materia. Sed lꝫ ideꝫ cōmuniter te-
neatur:ꝛ ego tenui scdo libro sequēdo cōmuneꝫ opinionē:
tñ vt ibi dixi nō video ꝙ est omnino impossibile ꝙ in ce-
lo sit materia:que sit potētia essentialis ad suam formā:ꝛ
hoc primo cōcludo ex ꝑcedētibus:qꝛ sic magis incōueni-
ens videt̄ ponere duas potētias essentiales eiusdeꝫ ratio-
nis specie ꝛ genere differētes ꝙ̄ alterius rōnis:sed vt pro-
batū est in questione precedēte per totū est ponere mate-
riam primā potētiam essentialē : ꝛ potentias propinquas
que sunt eiusdē rationis:quia cōprehēduntur sub materia
que est subiectum generationis ꝛ corruptionis:ꝛ specie dif
ferūt propinque ꝛ genere materia pª ab his : igit̄ ponere
duas materias potētiales que differunt ſm corruptibile ꝛ
incorruptibile:nō videt̄ inconueniens. ¶ Scdo/hoc pro-
bo posse stare cū intentione phī:quia ad istam videt̄ Ari-
stoteles probabiliter arguere:ꝛ nō ex intētione.quādo po
stea arguit ad oppositū argumētis probabilibus ꝛ ea non
soluit:sed infra cōmento.90.probat celū esse cōpositū ex
materia ꝛ forma:ꝛ non soluit argumēta:igit̄ ꝛc. ¶ Probō
minoris/quo ad primā partē:in cōmēto enī.90.arguit sic:
omne corpus naturale ꝛ artificiale est cōpositū ex mate-
ria ꝛ forma:sed celū est corpus naturale: igit̄ ꝛc. Maior ē
phī ꝛ ibi ꝓbat eā:cū dico/rotunditatē nō dico circulū:non
enim dico materiā omnino:cū enim dico/rotunditatē au-
ream aut cupream:dico circulū:ꝛ dico materiā ꝛ formam
insimul:ꝛ sic debet esse in quolibet simili.cum dico/celi-
tatē:dico formam tñ.cum āo dico hoc celū:dico formaꝫ
ꝛ materiam:pꝫ igit̄ maior : sed minor est manifesta de se.
¶ Item phs.2.arguit sic/celum est sensibile:ꝛ omne sensi
bile est sensibile visu per materiā:ergo celuꝫ cōponitur ex
materia ꝛ forma:sicut ꝯcludit Cōmentator ibidē.mi. pro-
bat Cōmētator sic/impossibile est aliqd esse sensibile per
formā:per formaꝫ enī aliquid intelligibile:igit̄ sensibile ꝑ
materiā. Probō.2e.ptis minoris.s.ꝙ ea nō soluit:imo ap-
paret ꝙ intētio phī ꝛ Cōmentatoris sit ista:ꝛ ꝙ iste ratio-
nes probant efficaciter propositū:ꝓbat̄ sic/quādocūqꝫ ad
cōclusionē falsam ꝓbandā phs ꝛ Cōmentator inducunt
certas ꝓpositiones:ꝛ post soluēdo dīt se cōsiderare quid
bene/ꝛ quid nō bene dicit̄:illud precise ſm intentionē eo-
rundē debet iudicari nō bene dici ꝙ ipsi determinā: non
bene dici:ꝛ totuꝫ residuum debet iudicari bene dici ſm in-
tentionē:sed phs ꝛ Cōmentator.1.de celo:cōmento.90.ad
ꝓbandum ꝙ sint plures mundi que est ꝯclusio falsa ſm
eos scda di.33.arti.4.accipiunt ꝙ celum est cōpositum ex
materia ꝛ forma tanꝙ̄ ꝯclusionē probataꝫ ex istis rōnibꝰ.
¶ Scdo/accipiūt ꝙ in cōpositis ex materia ꝛ forma aut
sunt plura indiuidua:aut possibile est esse:ꝛ ita erunt plu-
res terre ꝛ plures mundi que ꝯclo falsa:ꝛ ita cōmento.97.
soluendo hanc rōnem:dicit phs ꝛ Cōmentator ꝯsideran-
dum est quid hoꝝ dicit̄ bene ꝛ quid nō bene:infra dīt ꝙ
nō bene dicit̄:qꝛ si celuꝫ habeat mām ꝙ erūt plures mū-
di:igitur precise vltima ꝓpositio dꝫ iudicari nō bene dici
ſm intentionē phī ꝛ Cōmentatoris:ꝛ totuꝫ aliud bene scꝫ
celum esse cōpositū ex mã ꝛ forma. ¶ Iteꝫ phs respondē-
do ad istam ꝯsequentiā:celum est cōpositum ex materia ꝛ
forma:igit̄ erunt in celo plura indiuidua vno:dicit/ꝙ ꝯña
nō valet in his que sunt cōposita ex tota sua materia:sicut

si esset vnus homo cõpositus ex oibus carnibus: ⁊ oibus
ossibus: nõ sequit̃ ꝙ sūt multi homines: ⁊ cã est: q꞉ iste hõ
esset cõpositus ex tota hominis mã sic: ⁊ dici esse in celo:
sic dicens / celū qđ singularū est: ⁊ coꝝ que sunt ex mã: sed
nõ ex parte ipsius: sed ex omni. ⁊ infra: ⁊ nõ ɔtingit factos
esse plures ꝑpter oēm mãm cõprehensã esse: igit̃ ex in-
tentione phi: celum est cõpositū ex mã ⁊ forma. ❡ Ad ar-
gumentū in oppositū: pꝫ ꝙ fuit probabile tñ: nõ determi-
natio. ❡ Sed tunc remanet difficultas quõ iste due mãe
quaꝝ vtraqꝫ esset potētia essentialis differrent. Potest re-
spõderi per hoc / ꝙ vna est potētia ɔtradictionis: ⁊ illa mã
vocat̃ hyle: ⁊ illa mã est potentia determinata ad alteram
partē ɔtradictionis. s. esse: ⁊ sic diffinit potentias siue possi-
bilitatis: sicut potētia mãe prime a potentijs ꝑpinquis ⁊
ꝑpinque adinuicē: vt ꝓbat̃ questione ꝓcedente ꝓma cõ-
T.c.24 clusione: ꝓbatū est ꝙ hec sit intētio phi videt̃: q꞉ mã que
est hyle: negat in celo: de qua loquit̃ ꝑ de generatione: sic
dicēs: est aūt hyle maxime quidē subm ꝓpriū generatio-
T.c.17 nis ⁊ corruptionis susceptibile: ⁊ .9. meta. hanc negat in ce-
lo dicens: continuatio motus in celo nõ est laboriosa: nec
cessabit: vñ ait sic: non est timēdum qñ stet celum: neqꝫ la-
borant agentia: nõ enim potētia contradictionis: similr ip
sis vt corruptibilibus ⁊c̃. Sed mã que est potentia deter-
minata ad esse: nõ videt̃ necessitare: vt pꝫ per rõnes supra
T.c.10. positas. ❡ Itē per phm. 12. meta. vbi sic dicit: oia enim
hñt mãm quecūqꝫ trāsmutant̃: sed aliā ⁊ sempiternoꝝ q̃-
cūqꝫ Ꝯo non generabilia: mobilia aūt latione verum non
generabilē habent: sed vnde quo. ex ponit Cõmentator: ꝙ
illa mã est semper in actu sicut translatū. i. corpus celeste
semꝑ est in actu. ❡ Ecce ħ ponit mãꝫ in celo: sed semꝑ de-
terminatā ad esse per formā celi: sꝫ determinari per aliud
ad esse nõ excludit ipsum per essentiā suam esse possibile:
sed magis ħ arguit: sicut mã propinqua actuat̃ per formā:
⁊ per hoc nõ excludit̃ quin per essentiā suam sit potentia:
igitur mã celi per essentiā suam est in potētia respectu for-
me celi. ❡ Contra ꝓbo phice: Phs ⁊ Com. nõ imaginat̃
mãꝫ: nisi vñ quo. i. per quaꝫ aliqđ sit corpus mobile: sꝫ po-
sito ꝙ a principio nãe ꝙ forma hec corporeitatis de ge-
nere subē fuit vnita dimensionibus solis: ⁊ sic de alijs pla-
netis hʒ corpus mobile: igit̃ ex pho ⁊ Cõmentatore nõ ha-
bes celum cõpositū ex vera mã: ⁊ vera forma: sed solū ex
mãlib'. i. corporalibus formis. s. ex forma celi ⁊ dimensio-
nibus quãtitatis. ❡ Itē theologi imaginant̃ hoc sic / dimē-
siones in sacramēto altaris sine subā existunt: ⁊ nihilomi-
nus mouent̃: sed si deus crearet in illis formam subalē cor-
poreitatis cui inniterent̃ in subsistēdo / adhuc apparentius
posset saluari earum subsistētia ⁊ motus: igit̃. ❡ Rñdeo
ista argumēta: si qđ ꝓbãt. ꝓbãt possibilitatē: nõ tñ probãt
phm ⁊ Cõmētatorē hoc posuisse ꝺ facto de quo agitur a si-
2° ɔclo mili ⁊c̃. ❡ Sequit̃ de 2ª ɔclusione / vbi sine preiudicio di-
ci põt: ꝙ quilibet angelus potest cõponi ex actu ⁊ poten-
tia: ⁊ tamē illa potētia nõ est mã: huius possibilitas ꝓbat̃
ex precedētibus sic: minus videt̃ ponere plures potētias
mãles ⁊ differentes q̃ potētiaꝫ intellectualē ⁊ mãlem dif
ferentes: sed ꝓmū probat̃ per duas ɔclusiones precedētes:
ergo per idē scḋm: probatio maioris: q꞉ potētie mãles ma
iorem propinquitatē habent adinuicē q̃ mãlis ⁊ intelle-
ctualis: sed que maiorē propinquitatē habent adinuicem
veniūt citius in idētitatē: sequit̃ igitur ꝙ si mãles nõ coin-
cidant sed differunt: ꝙ intellectualis ⁊ mãlis poterunt dif
ferre: hec est determinatio Cõmentatoris. 3. de aïa: cõmen
to. 5. vbi dicit ꝙ quēadmodum sensibile diuidit̃ in mãm
⁊ formam ita intelligibile esse dꝫ diuidi in consimilia his
duobus. s. in aliquid simile forme: ⁊ in aliqđ simile mate-
rie: ⁊ nota ibi intellectuꝫ esse non obiectum: sed ipsam in-
telligētiam: ⁊ hoc est qđ sequit̃: ⁊ hoc necesse est in oi intel-
ligētia que intelligit aliud: ⁊ hec rõ Cõmentatoris q̃ innu-
it hoc: ⁊ hʒ cõmento. 5. q꞉ ois intellectus aliud intelligens
perficit̃ a suo intelligibili: q꞉ intellectio est perfectio intel-
ligentis ꝙ maxie est verum quãdo sua intellectio non est
totaliter a se: sed depēdet ab alio. Sed omne perfectibile ē
in potētia: ergo omnis intelligentia aliquid intelligens est
in potētia. ❡ Itē. 12. meta. cõmen. 51. arguit sic: oē qđ intel-
ligit aliqđ mouet̃ intellectus eius a suo intelligibili: q꞉ pa-
tit̃ ab illo: sed ois intelligētia preter ꝓmā intelligit aliaꝫ: vt
dicit ibidem Com. ⁊ pꝫ per rõnē Com. q꞉ per hoc nõ vile-
scit eius intellectus: igit̃ ⁊c̃. ❡ Sed oē motuꝫ ⁊ patiens in-
cludit actum ⁊ potētiam: igit̃ ⁊c̃. ❡ Itē arguit sic. Impos-
sibile est dare plura eque simplicia: sed vnum tñ: vt pꝫ in
numeris: ergo si sit aliqua multitudo in intelligētijs: oportꝫ ꝙ
hec sit ꝯm aliqualē cõpositionē / puta ꝯm ꝙ remotius vel
propinquius se hñt ad primū simplex: vt ponit exēpluꝫ ꝙ
est quoddā calidū simplex: ⁊ aliq̃ dicūt magis vel minus
calida ꝯm ꝙ maius vel minus appropinquat ad ꝓmuꝫ ca
lidum in quo non est cõpositio: sed ois cõpositio includit
potētiam: igit̃ ⁊c̃. Probatio mi. q꞉ in omni cõpositione est
dare necessario partē recipientē ⁊ perficientē. Et hoc ideꝫ
Com. concludit. 3. de aïa cõmē. 5. ꝙ nulla forma est simplr
liberata a mã nisi ꝓª forma: q꞉ aliter nulla multitudo pos-
set esse in eis: hanc mãm diffuse tractaui lib. 2. di. 5. arti. 1. ⁊
folui oēs auctoritates que probãt ꝙ phi presumūt oēs in-
telligētias esse actus puros: ⁊ quoli. 3°. q. 2. ❡ Sed est dif-
ficultas an potētia realiter dñat ab actu: dico / ꝙ itētio Cõ-
mentatoris fuit ꝙ sic / ꝙ pꝫ. Primo a simili: nullus eniꝫ po
nens celum cõponi ex mã determinata ad alteram partē
ɔtradictionis per hoc negat celuꝫ cõponi ex illa mã ⁊ sua
forma: sed ex duabus partibus essentialibus: imo reputat̃
ɔña ad antecedēs: igit̃ a simili in proposito de potētia in-
tellectuali: ⁊ eius actu. ❡ Itē pꝫ ex verbis Com. dicit eniꝫ
ꝙ sicut esse rei sensibilis includit mãm ⁊ formam / sic esse
intelligibile aliquid sile mãe / ⁊ aliquid sile forme: ⁊ aliqđ
duplicant essentiam. ❡ Iteꝫ Com. 3. de aïa: cõmento. 5. di-
stinguit intellectū possibile in esse pote: ⁊ in esse vnum en-
tium in mundo: ⁊ dicit / ꝙ ꝯm ꝙ posis nullam nãm habet:
nec essentiaꝫ: nisi possibilitatis: sed dictuꝫ est / ꝙ vt est vnū
entiū in mundo: est intelligētia ꝑ se subsistens: ꝯm euꝫ. igit̃
essentia possibilitatis nõ est essentia accidētalitatis: minor
pꝫ / aliter nõ existeret: ⁊ per eum: q꞉. 2. physi. cõmen. 12. di-
cit / si mã que est potentia per se existeret: igit̃ qđ non est in
actu esset in actu. ❡ Cõtra si dicerēt / ergo vtraqꝫ potest ꝑ-
cise accipi ibi: sed actus precisus a potētia est actus purus:
igit̃ angelus est deus: potest dici / ꝙ actus qui est altera p-
dēt a potētia que est altera pars ⁊ prescindi põt ab illa po
tentia: sed non ab oi potentia. Ꝯ. g. forma subalis põt pre-
scindi a potētia que est mã: non tñ ab oi potentia: q꞉ non a
potentia sibi intrinseca ꝯm quā est vnū entiuꝫ per partici-
pationē. ❡ Contra / queratur de prima potētia intrinseca
forme sicut de prima: q꞉ cum sit aliquid poterit prescindi.
Rñdeo / ꝙ nõ potest prescindi nisi intellectu nõ in essen-
tia. Ꝯ. g. de potētia intrinseca forme subalis: ⁊ rõ: quia forma
subalis non cõtinet actum ⁊ potētiaꝫ sibi intrinseca ɔtinē-
tia partibili: sicut cõpositū continet formā mãm: sed vir-
tuali / sicut intellectiua sensitiuā que nõ sunt ꝑ se ⁊ separa-
te essentie. ❡ Sequit̃ de 3° ɔclone videlꝫ an forme suba- 3° ɔclo
les ⁊ potētie aïe si sint accñtia absoluta: ⁊ quecūqꝫ accñtia
cõponant̃ ex actu ⁊ potētia q̃tuꝫ ad potētias aïe: sequit̃ ex
ꝓmissis ꝙ sic: q꞉ oē qđ intelligit aliud ⁊ mouet̃ ab alio est ĩ
potētia: vt ꝓbatū est ɔclone 2ª: sed hꝰ sunt potētie aïe: igi-
tur ⁊c̃. ❡ Quãtuꝫ ad formas subales ⁊ accidētales idē vꝫ:
ꝙ in formis impoſſe est dare nisi vnā formaꝫ simplicē: sed.

sunt maioris cōpōnis ꝟm maiorē approzinquationez ad
simplicē potentiā que est mā pma: ꝛ minoris ꝟm maiorez
appropinquationē ad pmuz motorē: iste eniz sunt simplices
cāe ꝟm Com.1.physi.com.1. ¶ Sed oēs forme subales ꝛ ac-
cidētales mediāt inter istas duas cās simplices: igiť ꝛc. Sz
de forma subali est spālis difficultas: qz si est composita ex
actu ꝛ potētia: igiť vi ꝙ nō facit per se vnū cū mā cui ad-
uenit: sed solū cū ꝓpria potētia. ¶ Rn̄deo ꝙ nō est cōpo
sitio in forma subali que facit hoc aliqd: h̄ est que facit for-
mā cōpositā esse hoc aliqd: sed est cōpositio que facit for-
mā cōpositā hr̄e aliquiditatē ordinatā ꝑ alterius aliqui-
ditatē.i.que facit formā hr̄e entitatē q̄ dat cōposito ex mā
ꝛ forā hr̄e suā aliquitatem: sed adhuc remanet difficultas: qz
arguit Com.1.physi.cō.63.qz ꝙ mā pma non pōt hr̄e for-
mā ꝓpriaz: qz tunc nullā aliā reciperet: igiť eadem rōne si
haberet ꝓpriā potētiā partē sui: nullā aliā pficeret. ¶ Rn̄
deo nō est sile: qz mā pma eo ꝙ mā pª hz suā entitatē: ꝛ iō
si mā pma hr̄et formā ꝓpriam nāe sue supueniente ꝯsti-
tueret in actu per eā: ꝛ tolleret ab ea potētia essentialis: ꝛ
sic sibi repugnaret ordinabilitas ad per se cōpositū: sz for-
maz subalem cōponi ex actu ꝛ potētia: hoc est recipe suaz
entitatē per quā nata est informabile informare: ꝛ ita eius
aliquiditas cōposita ordinata est ad alteriꝰ aliqditatem: ꝛ
sic per se pōt cōponere: sed intellige ꝙ actus ꝛ potentia in
formis nō sunt res diuerse separabiles ꝛ passibiles abinui
cem sicut mā ꝛ forma: sed cōpositio in his est: qz vna essen
tia forme virtualr̄ ꝯtinet vtraqz. ¶ Et ꝑ hoc pōt esse pn̄m
agēdi ꝛ patiēdi. ¶ Si ponis aliā cōpositā minus q̄ ange
luz. ¶ Rn̄deo verū est ꝙ est minus cōpositū extēsiue: qz
nō ex diuersis eēntijs: sed nō minus intēsiue: potētialitas
eni magis intendiť: ꝛ magis dominať in cōpōne sic q̄ an
geli: ꝛ plus remittit de eius actualitate. Questio.XI.

Utrum positio theologoꝝ imponendo aquas sup firmamētū repugnet
phie ꝙ sic: qz graue esse superius est violētuz
¶ Contra graue pōt nālr attrahi supius: igiť
eadē rōne manere. Dic 4ᵒʳ: ꝑ qd phi sentiunt.
¶ 2ᵒ quō theologi sentiūt ꝯtrium. ¶ 3ᵒ quō dictū theolo-
goꝝ posset ꝓbari ꝯcordare aliq̄ mō rōni nāli. ¶ 4ᵒ ꝑ h̄
ad argumenta phoꝝ. ¶ Sequiť de pᵒ articulo vbi dicerēt
ꝙ nō: qz iste aque que essent sup firmamētuz essent violē-
ter: sz nullū violentū est ꝑpetuū ꝟm phos: eo ꝙ nālis incli-
natio esset frustra: ḡ aque iste ꝑpetue nō pnt eē sup firma-
mentū. Probatio ma. qz corpori eiusdez nāe debeť idē lo-
cus nālis: sz aque iste cū qualz aq̄ sūt eiusdē nāe locus nā-
lis cuiuslz aq̄ est idē: sz locus aque est terra.i.metheoroꝝ i.
pnº: ḡ aqua que est supra firmamētuz: est extra locū nālez:
ꝛ ita est ibi violēter inclinatio aque est nālis ꝯ deorsuz: ca-
dēt ḡ iste aque nālr: sz cadere nō pnt: nisi sint descēdētes
celum nālr: sed nō pnt descēdere sic ꝙ celū cadat eis: qz ce
lū nō est corpus passibile nec diuisibile: igiť in descēdēdo
erūt nālr existētes in eodē loco cū ipso. ¶ Itē ois locus ē
alicui corpori nālis: igiť cū aque occupant illū locū supra
firmamētuz: ꝛ nō nālr ꝟm phos. igiť ille locus est nālis al
teri corpi: nō nisi celo: qz oia elemēta ꝛ elemētata nata sūt
ꝑmanere sub celo: igiť celū est ꝑpetue extra locū illū suuz
nālez ꝙ nō ꝯsueuit ꝯcedi. ¶ Item velox motus causat ca-
lorē: sicut pz de hasta sagitte fortiter emisse de arcu i sic pz
T.c.42. 2º ce.ꝛ.i.metheo.post pnᵐ: igiť cū iste aque sint ꝯtigue no-
ne sphere que mouet velocissime: quia motu diurno: igiť iste aq̄
calefiunt ꝛ rarefiūt: ḡ occupant plus de loco: ꝛ ita aliquid
de loco celi empirei vel de loco none sphere. ¶ Aliud in-
cōueniēs sequiť: qz si calefiunt: cū fluuide sūt: ꝛ euaporan-
T.c.76. tur: ḡ cū nihil addiť aliqñ ꝯsumenť. ¶ Itē ad hoc est totꝰ
ꝛ infra. processus phi.i.de ce. vbi ēt probat ꝙ est impole ꝙ sicut

plures mūdi: qz terra vnius mūdi: vno mō sustineret secū
in terrā nā terrā alterius mūdi: sed si ponať vna aq̄ sup fir
mamētū illa erit in alio mūdo ab isto quo sumus: ḡ nō est
pole aquā esse: de h̄ diffuse dist.33.ar. ¶ Sequiť de 2º ar
ticulo: vbi ꝓpter ista dixerūt theologi durādus li.2.d.14.
versus finē ꝙ cū dī ꝙ aque sint supra celū ꝙ hoc nō intel
ligiť de celo stellato: ita ꝙ sup ipsum sint vere aque: ꝓbāt
ꝑ argumēta: si eni supra celū essent vere aq̄: tunc ḡ ibi eēt
locus gnōnis ꝛ corruptionis. h̄ falsum: ꝓbo qz inter duas
spheras si eēnt aq̄: tūc ꝑ lumē ꝛ motū celoꝝ: possent calefi-
eri ꝛ rarefieri: ꝛ ꝑ ꝯns duci ad raritatē vltra q̄ ꝯgruant for
me aque: ꝛ tūc necio sequiť corruptio aque: ꝛ alicuius alte-
rius gnātio.s. aeris vel ignis que sūt rariora q̄ aq̄: sunt igiť
aque metaphorice dicte ille que sunt supra celū stellatum:
aut cristallinū: celū eni cristallinū est diaphanū ꝛ luciduz:
aqua ℣o est diaphana: ēt lz nō sit lucida tn̄ maiorē clarita
tez hz q̄ habet aer plures ꝓprietates dī hr̄e aqua: accipiť
igiť ibi vt dn̄t celū pro pte aeris in qua cōdēsanť nubes: ꝛ
post per euaporationē fiūt aque ꝛ descendūt: vn̄ intelligē-
do scripturam pro veris aqs opz intelligere de celo meta-
phorice.s. aereo: subtilitate eni aq̄ ad mediū interstitiū ae-
ris eleuanť: ꝛ fiunt nubes: vt ꝓbať.i.metheo. post pnᵐ: ꝛ
de isto aere dī ꝙ aque sūt sup celū: vt dn̄t: sic loquiť frequē
ter scriptura de celo: Matthei.12. venerunt volucres celi
ꝛ comederūt illā: ꝛ infra. veniūt volucres ꝛ habitēt in ramis
eius: Luce.12. faciē celi ꝛ terre nostis ꝓbare. ¶ Ad illud ē
exponere scriptura: vn̄ ꝓbo pmo ꝙ scriptura loquiť de vero
celo.s. stellato ꝛ metaᶜᵉ: qz certum est ꝙ celū ꝙ firmamen-
tū est celū verum.s. stellatū: sed gen̄.i. dī ꝙ diuidebat aq̄s
que erant sub firmamēto ab aquis que erant supra firma-
mentū: igiť ꝟm scripturā sacrā aque sunt sup vnum celū.s.
stellato: ad hoc videť ꝙ nulla ps aeris pōt dici firmamē-
tū lz metaphorice: firmamētū eniz a firmo dī eo ꝙ est so-
lidū ꝛ spissum: ꝛ ēt illa ps est in qua solidanť aq̄: ꝛ inspis-
sanť. ꝙ aūt firmamētū sic ibi accipiať: ꝓbant: cū eni dī ꝙ
diuisit aq̄s que erāt sub firmamēto ab his que erāt supra:
seqť ꝙ vocauit deus firmamētū celum. Cum ℣o scriptu-
ra loquiť de vno firmamēto: in quo sunt stelle: dicit ꝙ po-
suit eas in firmamēto celi: ecce pz ꝙ firmamētū sup qd̄ sūt
aq̄ est firmamētuz nuncupatiue solū: ꝛ h̄ est ꝙ dicit voca-
uit ꝛc. ¶ Aliud aūt firmamētū est reale firmamentū: in q̄
realr ponunť stelle: sed ꝙ est tale soluz nuncupatiue est ta
le metaphorice: igitur ꝛc. ¶ Dic vt dn̄t est expositio Au-
gust. sup.2.gen̄. ¶ Cōtra. scriptura per te vocat illud verū
celū in quo sūt posite sol ꝛ luna: sed sup illud celū ponunť
aq̄: de quo disputamus: qz in ps dī: laudate eūz sol ꝛ luna: ꝛ
ꝯcipiēdo sermonē de celo ꝙ est locus solis ꝛ lune subdit:
ꝛ aq̄ que sup celos sūt laudēt ꝛc. igiť ꝛc. ¶ Itē Dan.2. po-
nendo bn̄dictiones aquaꝝ q̄ sup celos sūt: ponit statiz bn̄-
dictiones solis ꝛ lune ꝛ stellaꝝ dicēs: bn̄dicite sol ꝛ luna ꝛc.
ꝙ nō faceret: nisi ad ꝯtinuandū sermonē de qbꝰ celis lo-
quiť: igiť ꝛc. Scdo ꝓbo ꝙ ille aq̄ que ponunť sup illud ce
lū stellatū sūt vere aq̄: ꝛ nō mechanice: pz ꝑ glosam in ps
ꝛ est Aug. vnus est laus ꝙ tenuitas celoꝝ firma ꝯsistit: ꝛ
aq̄s sustinet: ꝛ infra de qbꝰ dī ꝙ apertio celi cataractis per
pluuiā ad terrā mittunť: sed aq̄ ille de qbꝰ loquiť sunt vere
aq̄: igiť ꝛc. Tertio ꝓbo oia simul.s. ꝙ scriptura bn̄ pōt ve-
rificari de vero celo seu firmamēto vero: ꝛ de veris aqs ꝑ
argumēta que facit Ambrosiꝰ: ꝛ in arguēdo addo solū istā
dictionē verū. ¶ Ambrosius in examerō lib.2. trac. de 2º
die statim post pnᵐ vsqz ad finē tractatus ex intētione tra
ctans illud gen̄.i. dixit deus fiat firmamētū in medio aq̄ꝝ
ꝛ diuidāt aquas ab aqs. possibilitatē hāc: sequiť ꝙ fecerit
firmamētum diuidere aquas ab aqs: ꝛ sic aquas stare sup
firmamētuz. ꝓbat infra. ¶ Qz miqus mirabile est ꝙ deꝰ

solo

solo velle fecerit veras aquas firmiter stātes sup verū firmamētū q̃ facere aquā eē aque: ēt per solū dicere: minus enim est in esse factorez terre q̃ de nihilo facere solo verbo: sed ipse dixit ⁊ facta sunt aq̃ ⁊ oia: igit̃ ⁊c. ¶ Itē veras aquas facere stare supra verū firmamētuz pōt qui potuit ptes aque locis suis separare: ⁊ facere tanq̃ murū stare: sz hoc factū Josue .z. in liberatione ppli ex Egypto: ⁊ in transitu ppli vltra Jordanē, ad tēpus aque se retraxerunt: ⁊ in alijs locis extra iordanē persisterūt: igit̃ ⁊ alij. ¶ Itē parū infra arguit sic: imobilitas terre que tota non remouet̃ aduenīēte quocūqz pōdere h̄ pmitus sibi inest ex diuina virtute sic eā stabiliētē: igit̃ eadem rōne si idem stabilitasset de° de igne vel aere. s. q oia supportasset: h̄ ⁊ in eis ppriū fuisset: sed qua virtute deus potuit talē virtutē imobilē dare terre ⁊ oībus alijs elemētis potuit dare aq̃ maxie q̃ eēt supra firmamētuz verū: vt ibi videlz imobilis ɔstāter pmaneret: igit̃ ⁊c. ¶ z° hec possibilitas pbat̃ p rōnē theologicaz calor ipacitas vaporibus grossis sufficit ad eleuandū ad supp̄mū interstiniū aeris: g̃ tanta posset esse humoris subtiliatio ⁊ tāti caloris impressio: vt eleuaret̃ supra celū stellatū: si nō esset impediēs. istud ɔcederēt theologi: sz pħs diceret, q in aqua non esset potētia: vt eleuaret̃ vltra nonā spherā: sz qua rōne a parte sui nō est repugnātia qn aqua supra celū eleuaret̃ nō est in eo pugnātia qn a pn° talis aqua ibi fuisset create: ēt ɔseruata: eadē eni virtus que potuit eā ibi creare: ⁊ eā potuit tenere: igit̃ nō est inconueniēs aq̃s esse supra firmamētū. ¶ Itē deus potuit eam separare: vel saltē suspēdere: qz pōt suspēdere a rebus ppriā inclinationē ⁊ opōnez retinendo nām eoꝝ in esse: sicut fuit de igne in camino Daniel. z°: ēt potuit ipsas qualitates separare a corporibus: vel saltē pprios effectus suspēdere sicut a corpib° grauificatis separat̃ grauitas: sed separata grauedo quo ad ei° ppriū effectū ab aqua supra firmamētū: ⁊ separata vel suspēsa inclinatiōe ⁊ motu deorsuz simul ista aqua pōt ibi subsistere in ppetuū: igit̃ ⁊c. ¶ Itē sphera inferior nō rapit locū superiorē: sed ecōuerso. ex quo vz q celū sydereū nō agit in ea que sunt supra ipm: sed solum in ipsa que sunt inferiora: igit̃ illa aqua supra firmamētuz nō mouet̃ deorsu° pp̄ter motū celi syderei: igit̃ si mouet̃ deorsuz hoc ē solū per nām suā, est nā liquida: sed hoc nō facit: qz deus ita stabilr pōt manutenere nām liquidā: ēt sine hoc q ɔgelet̃ in esse permanēti in suo loco: sicut nām nō liquidā cū nō sit ipoīe potētia obedietialr respectu dei: ergo vno mō ē necē aquā supra descēdere: sz ad aliqd opz ponere aquas supra firmamētuz: dnt theologi in hoc ɔcordātes cū pħis q Saturnus est supremus planeta ⁊ nonagesies ⁊ semel tantus quātus est terra ⁊c. Hoc est cursu velocissimus: ex quo sequit̃, q cū motus generat calorē: vt p̄ hoc .z. celi⁊ p̄ metheoroꝝ: q motu suo immensuz generat calorē. sed modo dnt theologi sicut pħi, q Saturn° est effectiue frigidus: ergo opz ne cōo q īfrigidare ɔueniat sibi per ɔiunctionē alicuius alterius: per ppriū eni effectū qui est motus cāret calorē: sed ista cā q̃ sibi ɔiungit̃ vt sit effectiue frigida: vt dnt theologi nō est sufficiens ad īfrigidādū q attrahit ab inferioribus: sz in hoc discordēt a pħis: g̃ dnt q vltra requirit̃ aliqd frigiduz superius q ipm tēperet: inter frigida aūt maxie frigida est aqua: iō supra firmamentū est aqua: ēt illud qd dictū est de Saturno veruz est de alijs planetis qui sūt ppinquiores. q. s. sunt effectiue frigidi: ⁊ ēt de stellis fixis: hec est rō Ambrosij in exameron lib. z. tractatu de z° die: statim post mediū dicit: deinde cū ipsi dnt volui orbē celi stellis ardētibus refulgentē, nonne di uina ɔuidētia in celo ɔpiperit: vt intra orbē celi: ⁊ supra orbē redundaret aqua que illius feruentis axis incendia tēperaret: ⁊ de hoc satis vsqz versus finē capli: ad idē Damascenus.

T. c. 42

¶ Sed hec rō est ɔgruitas quedā nō necessitas: nō eni necīuz ad hoc, q sit virtualr calidū, aut frigidū q hoc sit per aliqd formalr frigidum, aut calidūz. Jō Augu°. z. sup gen. ad litt. recitat eā, nec multū curat de ea. ¶ Sequit̃ de z° arti. vbi pbo, q nō solum per potētiaz obedientialez hoc possit sibi cōpetere: sed q a pn° deus potuit sibi dedisse nālē potentiā talē q posset ɔsistere supra firmamētum: qz vel plus vī esse ɔtra nāz spiritus q nālr alligetur corpori cuiuscūqz sicut q super corruptibili ⁊ in perpetuū aqua nālis allliget̃ cuicūqz loco nāli. ¶ Sed aīa intellectiua: sz nā spūalis alligat̃ corpori humano nālr: vt pbat̃ pħos posuisse. i. qdli. q. i. ⁊ si ad tēpus separet̃ hz nālez inclinationē: vt reuniatur corpori: igit̃ in pposito nālr: ⁊ in ppetuū pōt aqua alligari loco illi qui est supra firmamētuz. ¶ Itē quāto aliquid magis elongat̃ a suo vero nāli tanto tardiori motu fertur illuc: qz motus nālis est tardior in maiori distantia: ⁊ in pn° sui q̃ in propinquiori siue in fine: igit̃ tm̄ posset elongari a suo loco nāli, q maxie cessaret eius inclinatio nālis ad suū locum nālem: ⁊ per ɔñs: si oino elongaret̃ a loco suo nāli: oino cessaret eius inclinatio nālis ad suuz locū nālez. Sed cū theologi ponūt aquā supra vltimā spherā: oino elongat̃ a loco nāli: ergo ibi existēs: oino cessabit eius inclinatio a deorsum qui est locus eius nālis: ⁊ cū cessat eius inclinatio nālis: iam nō erit ibi violenter: sed nālr. igit̃ per hoc q a pn° ɔstituit̃ ibi in tanta distantia ad centrū terre: per hoc nālr hz inclinationez solū ad idem locū ibidē superiorē: ⁊ vnam inclinationem nālē oino a deorsum q est ppositū: q ibi. s. pōt sistere nāliter. ¶ Itē sphera inferior nō rapit superiorē: igit̃ celum sydereū nō rapit vel attrahit illa que sūt supra se: sed si illa aqua supra firmamētum nō sit nata attrahi ad inferius sibi nō repugnat nālr remanere superius: igit̃ per nām suā hoc sibi ɔuenire posset, q ibi in ppetuū remaneret. ¶ Itē illud qd illi que supra firmamentū ɔuenit per potētiā obedientialem potuit sibi a pn° collatum fuisse tanq̃ sibi cōnāle: sz per potētiā obedientialē ɔuenit sibi nō obstāte q ipsa sit liquide sube q per manutenentiā dei superius pōt detineri: igit̃ sup detineri sibi potuit fuisse collatum tanq̃ quid nāle sibi. ¶ Ad idē vide in fine qōnis de pluralitate mūdoꝝ. ¶ Sequit̃ de 4° artic. vbi simul ponunt̃ rōnes theologoꝝ cōmunes ⁊ spāles supponēdo q per potētiā nālez de° hoc dedisset aque a pn°. Ad argumēta pħoꝝ rñdent theologi sic: ⁊ per rōnem nālem: pōt enim dici ad pmuz, q deus potuit dedisse aquis illis talē nām q locus ille supra firmamētū pōt esse nālis aque ibidē existētis: vt pbatum est supra articulo z°. ¶ Uel aliter pōt dici theologice: qz theologi dnt ɔcedere: q lz ibi dnt esse violenter possent tñ ibi ɔsistere in perpetuū: scdz theologos eni multe violentie sunt ppetue: vt pz de detento igne reproboꝝ: Matth. 25. ibunt hi in ignē eternū. ¶ Ad z^m qñ dī, q descenderet nālr dico, q pħice pōt rñderi: q si sint ibi nāliter: q pōt deus fecisse: vt dictuz est: tunc nō descendent. si violēter pñt cū diua virtute: vel vtute celi empyrei detineri ibi: sicut fuit de mari rubro: vel pōt suspēdi nālis inclinatio earū: sic de igne in camino: ⁊ q̃ rōne ad tps ⁊ in ppetuū. ¶ Ad z^m qñ dī, q loc° quē occupāt est nālis alicui corpori: dico, q si sunt ibi nālr tūc loc° ille respōderet eis nālr: vel aliter per theologos q dato q sint ibi violenter: qz tñ ille locus est paratus eis ppetuus: iō correspōdet eis vice loci nālis: eius videlz q nō ē nālis alteri corpi. ¶ Ad 4^m, q fuit dandi in pn°. z. arti. qñ dī, q rarefierēt ex motu celi ⁊ euaporarēt ⁊ hec posset dici pħice, q nō: qz sphera nō hz efficiētiā nālez ī illud qd nālr est super ipsuz: sed in suū inferius. Uel aliter theologice siue sint in nālr: siue violenter subdunt̃ virtuti celi empyrei q sua virtute: ita

potest eas tenere in esse quieto: et in alterabili sic q nona sphera non habet efficientiã circa illas. ¶ Ad aliud de celo de multitudine mũdorũ: dico, q ibi male defecit Aristo. vt pbaẽ in ista qõne in fine 3ᶦ arti. ¶ Ad illud August. 2. sup. gen. dico, q in pnᵒ mouet illam qõnem: et in pnᵒ statim refutat opinionẽ dicentiũ q aque sint ita graues q multitudo earũ nõ posset de potẽtia ordinata nãe et dei ĩ alto teneri supra celũ: et ab ista op. vĩ magis recedere: ibi nec quisq̃ etc. q. ¶ Jõ infra c. ponit aliam op. q celũ aereũ posset aquarũ multitudinẽ sustinere: et huic opinioni 2ᵉ magis vĩ adherere: maxime qr hac quodãmodo posset fieri sm potẽtiam ordinatam dei et nãe prit in vapores eleuari in aerẽ nalr et ibi teneri: sed tñ hec est disputatio de potentia absoluta nãe: et de potẽtia absoluta dei: isto 3ᵒ mõ est difficultas: sed qñ de potẽtia absoluta deᵘ potuisset fecisse aquasque de potentia absoluta sue nãe nõ habuisset inclinationẽ ad decõsu, mnõ negat Augu. Ergo ab Augu. non habes an de facto pensata potentia dei et nãe absoluta aque vere sint super celũ sydereum: vt plane iste dicit: quõ ãt, et qualiter: nec plus de illa psequiẽ literalr, sz moraliter: vt ibi sequiẽ. ¶ Qõ imponiẽ sibi illa expositio, voluit et posuit: non potui inuenire: si Augustinᵘ inueniat: dicaẽ q hoc dixit ad denotãdũ q scriptura illa sic alie multiplr possent exponi: nõ qr ita ad litterã intelligaẽ. ¶ Jn illo eñ libro de quolz dicto: vt cõiter multos dat intellẽ. Qõ. XII.

Utrum illuminatio angelorũ et locutio possint esse de aliquibus mere secretis. ¶ Apud doctores de purgare qd sit nõ est magna difficultas: qr hoc nĩl aliud est: nisi qr cũ vnus angelus pponat alteri qd ipsum latet hoc est ad eius ignorantiã auferendã: et auferre ignorantiã est purgare: ideo purgaẽ: sed quõ purgatur docẽdo et illuminando que sunt difficilia: et est difficile quõ vnus potest vnũ illuminare et docere: et nõ aliũ quẽcũq sibi presentem. ideo faciam hic tria: pmo de illuminatione quõ poniẽ in angelis. ¶ 2ᵒ de locutione quõ poniẽ. ¶ 3ᵒ, quomõ potest fieri illuminatio et locutio mere secretaria. ¶ Sequiẽ de pmo articulo, vbi pmo ponã declarationes alioɿ circa illuminationes istas: 2ᵒ illam que vĩ Dionysij.

p' artic' ¶ Sequiẽ de pmo, vbi dicunt quidam q vnus angelus illuminat aliũ: qr remouet dispositionẽ 9riam: sicut aperiens fenestrã dĩ illuminare domũ: hec vĩ op. August. sup illud ps: Da mihi intellectũ, vt discã mãdata tua. vbi dicit sic, solus deus qui lux est pias mentes illuminat: et sic aliqñ vtiẽ angeli mysteriis: ita enim dĩ angelus intellectũ dare homini: vt quisq̃ dĩ dare lumẽ domui cui fenestrã facit. ¶ Sed 9tra ibidẽ est, qr vt pz, August. hic extẽse accipit hoc verbũ illuminare p purgare ab ignorantia: remouere enĩ phibens quo intellectus impediẽ a scire, aut 9siderare hoc est intellectũ purgare. Sed in proposito loquiẽ pprie de illuminare: vt distinguiẽ contra purgare: g nihil ad ppositũ. ¶ Propter q quidã distinguẽtes illuminare stricte cõtra purgare: dñt q oĩs actio qua quis ducit ad cognitionẽ duo est ibi scire vnũ est mediũ q sibi pponit p qd docet: et hoc est qddã lumẽ vñ ex hoc sumiẽ illuminatio. aliud est effectus huiᵘ medij: qui est duplex. s. remotio ignorantie: et sz hoc sumiẽ purgatio: et cognitio rei que doceẽ: et quãtũ ad hoc dĩ pfectio: vñ et doctores pfectiones dicunẽ. ¶ Sed 9tra idẽ sũt alter: qr illud qd se hz in rõne medij per qd quis docet: aliqñ se tenet ex parte obti: illud ãt quo quis illuminaẽ: dĩ esse dispõ ex pte potentie: igiẽ illuminatio nõ põt accipi ex parte medij: pterea non saluareẽ ordo quẽ ponit Diony. qui ponit purgationẽ pcedere illuminationẽ, hic aũt ecõtra. ¶ Propter q sunt alij qui dñt q angelus superior nõ illuminat: qr solum remouet 9trariã dispositionẽ: vt dixit pma opinio: aut qr prebet sibi medium in quo addiscat: vt dixit 2ᵃ. sed qr inducit in intellectũ inferioris angeli quãdã dispõnẽ que est quedã necessitas ad hoc, q deus infundat lumẽ: sicut rarefaciẽs aerẽ non solũ aufert densitatẽ que est 9tra dispositio luminis: sed inducit raritatẽ que est nečia dispositio ad illuminationẽ pſente sole: agens autem q inducit nečiam dispõnem ad illuminationẽ quodã modo dĩ illuminare: igiẽ etc. ¶ Sed 9tra ibidẽ est: qr cũ angelus inducit talẽ dispõnẽ: et nõ de potentia nãli subiecti: vt cõiter poniẽ causet eã: sed qua rõne põt creare talem dispõnem, põt et lumẽ: de hoc lib. 4. dis. 1. arti. 3. ¶ Propter q sunt alij, Thom. et Petrus lib. 2. di. 9. q. 2. qui 9cedunt vlterius vltra istam 3ᵃᵐ opinionẽ, q angelus superior prebet lumẽ alteri inferiori. ¶ Et hoc probat ex ordine entiũ sic: superior enĩ ex superioritate sua natus est hẽre in actu q inferior hz in potẽtia: sz ordo talis nõ est ĩ vniuerso nisi ad hoc: q illud qd est in actu tale, faciat actu tale illud qd est potẽtia tale: igiẽ superior angelus actu hñs lumen põt inferiorẽ illuminare. ¶ Sed 9tra istos est, q nõ vitaẽ creatio. ¶ Jtẽ 9tra istos expsse est auctoritas in qua sequiẽ ᵖpost allegata, q angelus cum mentẽ nr̃am illuminaẽ eam nõ penetrat: sed tñ aditum quo luce diuina illustraẽ aperit: sed si angelus posset creare tale lumen in alio angelo: nõ tñ remoueret phibens aditũ aperiẽdo: sed illuminare sua luce penetrãdo: igiẽ etc. ¶ Dicere Augu. nõ negat q nõ illuminet angelicã: sz q nõ illuminet mentẽ nr̃az. ¶ Rñdeo, arguᵐ est a maiori, q si mentẽ nostrã nõ pt illuminare: igiẽ nec angelicã. ¶ Defendũt tñ quidã istos doctores quãtũ ad pᵐ: et dñt q põt dici, q illud lumen q vnus angelus causat in alio est nãle nõ sicut nãm 9sio et sicut aliqd causatũ ex principijs nãe: sz qr nã angeli inferioris est in potẽtia nãli: vt recipiat a supiori sicut aer vt illumineẽ a sole: et ita non est creatio: qr illud qd educiẽ de potẽtia nãli non creaẽ. ¶ Sed 9tra istos remanet auctoritas Augu. sicut 9tra alios qui simplr negant ab angelo actũ illuminationis nisi sicut remouẽs phibẽs: et istũ attribuit soli deo: vt prehabitũ est: sed si educereẽ de potẽtia subiectiua non esset solũ remouens phibens: sed vere agens et per se: aut intelligit q nalr inferior recipit a superiori: qr est in potẽtia nãli recipiẽdi solũ ita q nõ educiẽ de potẽtia subti: et tũc nõ excludiẽ creatio: qr corpus nalr dispositũ ad aĩam intellectiuã nalr recipit aĩam intellectiuaz: et tñ inductio intellectiue ẽ creatio: qr nõ educiẽ de potentia subti: aut q educiẽ de potẽtia subti: et hoc manifeste est falsum. pmo, qr superior angelus quo ad multa illuminat inferiorẽ in his que sũt mere gre. ¶ Sed dispõnes ad gratiã nõ educunẽ de potẽtia subti: igiẽ etc. ¶ 2ᵒ, qr omne illud qd educiẽ de poᵃ subti: aut totalr educiẽ quãtũ ad suũm pᵐ esse q per gnõnẽ recipit sicut cũ lux nouiter generaẽ in aere: aut sic, qr illud qd pcessit acquirit nouũ gradũ per intẽsionem: sicut cũ in aere intendiẽ: sed neutro mõ potest tale lumẽ educi de potentia subti: precipue quo ad illa ad quoɿ cognitionẽ illuminaẽ per subaz suam: qr hec est repugnãtia terminoɿ q hz per subm et per nãm suã: vno mõ siue alio ĩduciẽ: sed si educereẽ de subito siue vno mõ siue alio: hoc esset per nãm hẽre: igiẽ etc. ¶ Preterea eadẽ rõne vel maioris poneret pħs q intellectus agens illuminaret possibilẽ causando lumẽ in eo: sicẽ q intelligẽtia superior pducẽdo inferiorẽ educendo ipsum de potẽtia subti: sed hoc est falsum: pbo mĩa. qr hoc reqrit ordo vniuersi: et sz eos q illud qd est magis in potẽtia: magis dz reduci ad actũ: si igiẽ superior reducat lumen in inferiori: qr inferior est tale in potẽtia, quale superior est in actu: et cũ intellectus posis maxie sit in potẽtia inter oẽs intelligẽtias: sequiẽ etc. ¶ Probatio mĩ. Cõm. enĩ 3. de aĩa dicit expresse: q actio intellectus

tellectus agẽtis nihil est: nisi abstrahere intẽtiones imaginatas: et facere eas in actu postq̃ erant in potẽtia: sed nihil aliud facit: nisi resp[us] intẽtionũ imaginatarum: igit̃ nihil respectu intellectus polis ad hoc libro p̃ciu plogo. q. 2. artic. 11. satis. ℭ Itẽ proportionalr est imaginãdũ in intelligentijs superioribus respectu inferioris: sicut intelligẽtia nr̃a que est superior respectu inferioris. Sed qñ magr̃ qui tenet locũ intelligẽtie superioris. s. docet discipulũ nõ causat aliqd lumẽ in discipulo qui est intelligentie inferioris: sed solũ dr̃ discipulũ illuminare: q2 excitat: vt recolligat et vniat suũ lumen intellectuale: vt discernat et intelligat: et hec fuit opinio aliquorum: sed salua oĩum reuerẽtia: dico q̃ hec est finalis intẽtio btĩ Diony. lib. ce. hierar. c. 2. vbi ex intẽtione tractat ista: vbi videt̃ istã imaginationẽ afferre q̃ sup̃ior angelus supereminet inferiori angelo in gradu scie: vñ illam volens cõicare alicui inferiori sine voluntate nãli visu diuino nõ curo. iste p̃cedẽs in cõicando: p̃mo ordine nãe p̃ponit inferiori: et quãtum in se est tradit inferiori illud qd hz clare et pure notũ penes se: et q2 alteri ignoranti credere q̃ apud se est pure notum est alterius ignorãtiã auferre seu purgare. Jdõ rõne istius p̃põnis seu traditionis vocãtur purgatores: et hoc est q̃ dicit / purgatores dico magnitudine p̃fectionis aliis tradere. ℭ 2[o] imaginat̃ q̃ q2 illud qd quis opz p̃pria claritate. i. ea que habent in p̃pria scie claritate nota tradere. ℭ 3[o] imaginat̃ / q̃ q2 illud qd quis alteri p̃ponit / eo ipso quo alteri est p̃positũ: nõ est igit̃ notũ: idõ facta tali p̃põne sup̃iores angeli qui luculẽtiores sũt. i. qui plus hñt de luce: hñt virtutẽ q̃ possint inferioribus facere noscibile qd eis erat latens et ignotum: et sic quodãmõ ipsos inferiores ad notitiã eius qd sic est p̃positum illuminant: et fm hoc vocant̃ illuminatores: et hoc est / qd sequit̃: illuminatores dico vt luculẽtiores aliis et ad participationem luminis / et ad distributionẽ hñtes suũ superexcellens lumẽ in eos qui digni sunt oẽ sup̃ne habere. ℭ 3[o] imaginat̃ / q̃ quia eo ipso quo aliquis est illuminatus ad sciam: eo ipso nõ hz actũ sciendi in se elicitũ: sed natus est vlterius ad actum sciẽdi moueri et excitari: et intellectus maxime excitat̃ per doctrinã docentis. Jdõ q2 facta tali illuminatione per superiorẽ angelum: postea sequit̃ talis motio vt inferiores sciãt et addiscãt dicunt̃ p̃fectiores p̃ceptores seu doctores: et hoc ẽ q̃ sequit̃: p̃fectiores dico tanq̃ p̃ceptores p̃fecte traditionis perficiũt p̃ficiẽdos sacratissima doctrina de hoc lib. cẽ hierarchie celestis. c. c. liber noster Dionysij q est de cõitate p̃uincie anglie Parisius hz quedã alia verba: sed sententia est eadẽ. ℭ De hoc hẽ c[o]. 7. post mediũ vide ibi: et in 8 cap[o] et. 10. vide q̃ ipse ponit q̃ p̃mus ordo. i. hierarchia p̃ma: purgat̃ et illuminat̃ et p̃ficitur a deo sine medio. ℭ Et p̃mus purgat 2[m]: et illuminat et p̃ficit: et 2[o] 3[m]: et 3[o] mediam hierarchiã. ℭ Ulterius est sciẽdũ / q̃ hoc qd h dicit Diony. q̃ sup̃iores sup̃ne hñt lumẽ in iferiores et q̃ Aug. super psalmos dicit: q̃ deus illuminat intellectũ. nõ est intelligendũ in p̃posito eo mõ q2 si hoc intelligeret̃ de deo: opz intelligi q̃ infundit lumẽ ipsi potentie intellectiue angeli beati p̃pter debilem in a. de hie. ℭ Ad mediũ tñ qñ angel[us] illuminat angelũ: nõ opz q̃ illuminãs angelus aliqd lumẽ imprimat in intellectũ angeli illuminati qd sit in eo informatiue et impressiue. ℭ Sed in p̃posito hñt in istis locis imaginationẽ phs et Com. 3. de aĩa de itellectu agẽte. respectu polis: vñ imaginat̃ Dionys. q̃ illud qd est notũ superiori angelo est ignotũ inferiori: et per 9ñs in potẽtia noscibile: et q2 illud qd est in potentia noscibile natũ est fieri actu noscibile per lumẽ: vt de aĩa hẽ de intellu agente. Et luce respectu celorum: ideo sup̃iores dr̃ illuminatores: q2 faciunt inferioribus actu intelligibile q̃ p̃mus fuit in potẽtia intelligibile: vt sic inferiores statiz clare intelligere p̃st q̃ p̃ ignorauerunt: et ita tota illuminatio in angelis est respectu obti inquãtum sup̃ior hz rõnem intellus agẽtis respectu inferioris nõ aliq̃ impssione luminis in intellectũ inferioris angeli: vel per h ad formã obiectionis: qñ dr̃ / q̃ sup̃iores sup̃ne hñt lumen in eos qui digni sunt lumine. Dico / q̃ hoc nõ est intelligendũ q̃ prebeãt eis lumen per informationẽ: sed dictũ est per effectũ: obto enim facto illuminato a sup̃iori angelo inferiores clare itelligũt eque bñ ac si nõ lumẽ ifunderet̃ eis. ℭ Si dicat̃ / q̃ talis illuminatio fit in obto: aut ergo lumen illud qd se tenet ex parte obiecti: inducit̃ de potentia subiectiua obiecti. et hoc falsum. Saltẽ in his que inferior cognoscit per gratiam: aut de nouo: et tũc ẽ creatio. ℭ Rñdeo / q̃ neutro mõ: q2 illud lumen nõ est impssum obto: sed solũ assistẽs: q2 in 9ctione assistẽtis / seu p̃sentia luminis tñ facit: sicut in assistẽtia / seu inherentia: vt p̃bat̃. 1. lib. q. 2. arti. 3. ℭ Confirmat̃ / q̃ hec sit intentio Dionys. q2 illuminationẽ vocat manifestationẽ: sed lumen positũ a p̃te obti statim facit illud qd fuit in potẽtia noscibile actu noscibile: et h est manifestare obz itellectui: ponere aũt lumen ex p̃te potẽtie lumen nõ hz sibi rõnem manifestatiui: sz magis 9formatiui potẽtie ad agendũ vel recipiendũ actũ sciendi: igit̃ intẽdit ponere lumẽ nõ informatiue: sed obiectiue: maior p3. c[o] eni. 4. dicit sic / de intellectiuis que sũt manifestatrices diuine occultationis: et infra semp̃ vocat illuminationẽ manifestationẽ. ℭ Uel q diuo vellet tenere p̃pter auctoritatem: et p̃pter op. sancti Thome q̃ aliqd lumẽ de facto informatiue reciperet̃ in intellu inferioris angeli posset dicere q̃ illud lumẽ est causatiue ab angelo: neq3 per eductionẽ de potẽtia subiectiua: vt supra p̃batũ est: neq3 per influxũ in itellu eorum: q2 sequeret̃ creatio: sz causatiue est a deo et ab angelis solũ ministratiue: vt dicit auctoritas Aug. sup ps. vñ sic oporteret imaginari q̃ qñ angelus sup̃ior manifestaret inferiori angelo occultum suũ q̃ cẽt eũ obiectiue illuminaret q̃ tũc facto tali mysterio de[us] infunderet lumẽ in intellectu eius: et ita solũ illuminaret angelus sicut minister. ℭ Utrũ possit ondi modus loquẽdi angelorum / p̃ p̃ h duo opz videre. p̃[m] qualr alij ponunt istũ modũ loquẽdi. ℭ 2[o] / q̃ apparẽtius põt poni. ℭ Sequitur de p̃ / vbi dicit qdã. s. petrus. lib. 11. q. 4. q̃ locutio angeli nõ est aliud nisi manifestare 9ceptũ suũ quẽ hz in suo intellu alteri et imaginat̃ sicut in nobis p̃ est 9ceptus mentis: deinde 9ceptus alter fit cũ ordine ad p̃ferendũ ad alterũ: deinde cũ actuali p̃latione. ℭ p̃ mõ dr̃ cogitatio. ℭ 2[o] mõ verbũ interius. ℭ 3[o] mõ verbũ exteri[us]. ℭ Sic in angelo: p̃ est 9ceptus: 2[o] est p̃positũ manifestãdi illũ alteri: 3[o] est ibi applicatio ad aliqd signũ nãle qd penes se hz q̃ ab altero angelo nãlr ẽ cognoscibile: et sic manifestat 9ceptũ alteri angelo: sicut affectio infirmi per gemitũ tanq̃ p̃ signũ nãle manifestatur: et affectio auis p̃ cantũ: et affectio canis per latratũ manifestat̃: et hoc est angelos sibi inuicẽ loqui. ℭ Idẽ dicit Dambaldus di. 10. q. 4. ℭ Et ad h expsse videt̃ facere auctoritas ad Cor. 13. de qua auctoritate sola oẽs accipiũt q̃ angeli loquunt̃: vbi di. Si linguis hoium loquar et angelorum: vbi dicit glossa Ambro. q̃ locutio fit in angelis aliquibus nutibus. qui angeli prepositi signãt minoribus illud qd de dei voluntate sentiũt. ℭ Nota / q̃ locutio fit nutib[us] et signis. ℭ Cõtra istã op. est p̃ / q̃ aliqñ vnus angelus loquit̃ alteri de eo supnãlr qd est sibi desup reuelatũ. sicut satis loquit̃ glossa. Sed talia qñq3 excedũt oẽz p̃portionẽ ad qdcũq3 signũ nãle: igit̃ de locutione taliũ locutionum nõ satis facit ista op. ℭ 2[o] / quia oĩa que p̃nt reduci ad signum nãle nãlr p̃nt cognosci in seipsis: q2 postq̃ p̃nt reduci nãlr ad signum ex cognitione signi que ponit̃ nãlio p̃nt ista nãliter cognosci: et nãlr exprimi: et ita locutio angelorum esset oĩno nãlis et nõ libera aut voluntaria q̃ est 9tra

nãm locutionis que vt cõiter sunt q̃dã libere cõicationes.
¶ Propter qđ aliq Thom. pᵃ pte.q.107.nõ imaginãt q̃
ad locutionẽ in angelis ptinet loqui p signa: sed solũ velle
intellectualr ɔceptũ suũ alteri manifestare vñ dñt q̃ lo-
cutio angeli nõ est aliud nisi manifestare ɔceptuʒ suũ quẽ
hʒ in suo itellectu alteri. Et hoc vt dicit sibi ɔuenit ex hoc
q̃ vult eũ patere alteri. ¶ Qđ pbat: in nobis eni duplex
est obstaculũ: quare ɔceptus nr̃ nõ est statim notus alteri
vnũ corpulẽtia: aliud est ex hoc q̃ voluntas claudit secre-
tũ interius: ⁊ nõ vult aliũ illud nosse: cũ igĩ in angelis pᵐ
nõ hʒ locũ: igĩ opʒ scđam ɔcurrere q̃ est ppositũ. ¶ Cõ-
tra / ista locutio nõ est reducẽda in voluntatẽ: vt ex hoc di-
caĩ alteri loqui: qɀ voluntas vult ɔceptũ suũ alteri patere.
Probo / si volũtas sua põt claudere ne alius angelus intel
ligat intẽtionẽ suã: q̃ñ actu intelligit: igĩ eadem rõne vo-
luntas sua põt claudere essentiã suaʒ: ne alius intelligat: ħ
falsuʒ est: qɀ nãlr se intelligũt: pbaĩ dist.5.q.6.an per speci
es vel aliter nõ curo p nunc. ¶ Cõsequẽtia pʒ / q̃ effectus
natus est manifestare cãm: igĩ cui est põle occultari effe-
ctus ⁊ cã. ¶ Iteʒ intẽtio actualis angeli est per se intelli-
gibilis: ⁊ per se intelligibile tale q̃ actio sua est nãlis respe
ctu intellc̃s approximati ⁊ dispositi. Sʒ actio nãlis nõ sub-
est voluntati: igĩ si angelus cũ sua intellectione sit pñs al-
teri angelo per verba sua nãlr disposito nõ poterit volun
tas illã intellectionẽ sibi occultare: sicut nõ essentiã suam.
¶ Itẽ si voˡᵗᵃˢ posset impedire ne intẽtio ista actu moueat
intellectũ alterius angeli: igĩ posset impedire ne moueret
ppriũ intellectũ. hoc falsum: qɀ intellc̃s angeli nãlr cogno-
scit se ⁊ suas opões. Probõ ɔñe / qɀ intellect⁹ alterius an-
geli equalr est mobilis a tali obto per se intelligibili: sed p-
prius: imo magis: qɀ intẽtio que est in intellectu vnius an-
geli põt esse obm actus recti alterius angeli: sed ista itelle-
ctio est obm reflexũ respectu intellc̃s ipsi⁹ angeli cogitãtis:
sed magis põt potẽtia in obm rectũ q̃ʒ in reflexum: igitur
vnus põt occultare actũ suũ alteri q̃ʒ sibi. ¶ Itẽ voluntas
angeli nõ magis põt claudere intellectionẽ suã ab alio: q̃ñ
actu intelligit plusq̃ʒ volitioneʒ suã: sed volitionem dũ est
in actu nõ põt claudere: igĩ. Probatio mi. nam suã voli-
tionẽ nõ põt claudere respectu alteri⁹ seipsa volitione: igĩ
clauderet per aliã / nec aliã volitioneʒ põt claudere seipsa:
igĩ per aliã: ⁊ sic in isinitũ. ¶ Iõ imaginanĩ aliq.s. Scot⁹
lib.2.di.9.q.2. vltra mediũ dicit ista sententialr q̃ in locu-
tione sunt ista tria. ¶ Primo est locutio angeli loquẽtis: ⁊
2° facta quadã excitatione per locutionẽ illã in intellectu
angeli audiẽtis: tunc sequĩ auditio in angelo sic excitato ⁊
audiente: ⁊ qɀ frustra ipm audiret nisi in aliquo pficeret.
iõ 3° sequĩ visio eius q̃ audiuit veniẽs ad ppositũ: ⁊ dñt /
q̃ q̃ñ cogitatio vnius angeli est pñs intellectui alterius: si-
ne omni vlteriori expressione ille alius angelus illã vide-
re põt: sicut ⁊ eius essentiã: sed vel simplici visione nõ sal-
uareĩ locutio vnius ⁊ auditio alterius. Iõ dñt ad hoc q̃
iter angelos sit locutio ⁊ auditio: opʒ q̃ cogitatões cuiuslʒ
angeli subsint imperio sue volũtatis: ita q̃ in potestate vo-
luntatis angelice sit imperare intellectui suo: vt exprimat
alteri angelo ɔceptũ suũ. ¶ Et p hoc est via Scoto ad ri-
dendũ ad argumẽta iam facta / q̃ vᵐ ɔcludunt: q̃ ad hoc
q̃ vnus angelus videat intellectionẽ alterius angeli non
opʒ voluntatẽ cooparĩ: imo nec põt hoc impedire. ¶ Sʒ
ad hoc q̃ intellectionẽ suã sibi exprimat aut reuellet: ⁊ ex-
citet alterũ ad eius auditionẽ q̃ est sibi act⁹ volũtatis im-
perantis ⁊c̃. ¶ Per hoc ad pmuʒ argᵐ q̃ñ dĩ / q̃ vnus an-
gelus nõ põt occultare ppriã essentiã: igĩ nec intellectio-
nẽ: diceret / qɀ veruʒ est q̃ ad simplicitatẽ visionis nõ põt
occultare suam intellectionẽ: sicut nec essentiã: tñ hñ est in
potestate sua q̃ nõ exprimat alteri intellectionẽ suaʒ exci-

piẽdo ipm ad hõ expressionis aut reuelationis auditionẽ.
¶ Ad 3ᵐ dicerent eodẽ mõ q̃ verũ est q̃ñ intẽtio vnius ẽ
pñs ⁊ approximãs intellectui alteri⁹ angeli q̃ mouet nãlr
ad sui ɔceptioneʒ q̃ñ tñ est pñs adhuc est in potestate ⁊ in
voluntate alterius angeli q̃ de hñ placito suo sibi expmat
illã intellectionẽ suaʒ. ¶ Ad 3ᵐ eodẽ mõ posset dici q̃ ve
rum est q̃ lʒ voluntas angeli nõ posset impedire quin vi-
deret ppriam intellectionẽ: posset tñ impedire ne haberet
actũ reflexũ super ppriam intellectionẽ: videlʒ posset im-
pedire sibiipsi reuelare q̃ haberet penes se ppriam intel
lectioneʒ: ⁊ hec põt esse declaratio pncipalis in intellectu
istius missionis: põt enim imaginari q̃ exprimere aliter in-
tellectionẽ propriã aut reuelare / est quidaʒ actus reflexus
intellectus sup suam intellectionẽ: ⁊ qɀ talis actus reflexus
depẽdet a voluntate: sicut copulare memoriã intelligentie
est actus voluntatis. Iõ põt dici / q̃ exprimere alteri suam
intellectionẽ q̃ est loqui est actus depẽdens a voluntate.
¶ Ad 4ᵐ eodẽ mõ põt dici / q̃ dato q̃ voluntas non põt
impedire quin alius angelus videat suam volitioneʒ: põt
tñ impedire ne sua volitio per actũ intellectus sibi reuele-
tur. ¶ Hic tñ est bene notandũ / q̃ hoc qđ dictũ est q̃ ve-
rus angelus nõ pt̃ occultare alteri angelo suã intellectionẽ
sibi pertinentẽ quãtum ad simplicẽ actũ q̃ verum est de
talibus intellectionibus que sũt nãlr cognoscibiles ab an-
gelo alio: nõ tñ est verũ de occultis cogitationib⁹ p occul-
tam suã libertatem factis: aut supnãlr reuelatis: ⁊ hõ aliq.
¶ Cõtra ista / certũ est q̃ q̃ñ vnus angelus vult exprime-
re alterius ɔceptũ occultum: q̃ ille ɔceptus qui est sibi ac-
tus notus est alteri in potẽtia not⁹: tunc quero quid est il-
lud qđ facit noscibile: si illud sit alia vi a voluntate: habeo
ɔtra istam oṗ. q̃ opʒ aliquid aliud requiri ad locutionẽ p̃-
ter ista pmaʒ voluntatẽ importantẽ ipsam expressionem.
¶ Si sit ipsamet voluntas hoc nõ põt per actũ imperij:
qɀ educere aliqđ de potẽtia intelligibilis in actu intelligi-
bile est actus intellectus agẽtis qui est habitus: vt lʒ: igĩ,
opʒ dicere / q̃ hoc nõ facit vt voluntas: sed inq̃ñtuʒ volũ-
tas viʒ hʒ itellc̃s agẽtis ⁊ viʒ illuminãdi: ⁊ seq̃ĩ istud p totũ
p̃cedentẽ articulũ: qɀ ibi est ostẽsuʒ q̃ illũinare p̃cedit pficẽ
vel docere: docere aũt alterũ angelũ vocaĩ loqui: igĩ ha-
beĩ ppositũ q̃ preter actũ voluntatis cõcurrit alius act⁹. s.
docere q̃ñ vnus angelus exprimit alteri angelo ɔceptum
suũ: ⁊ loquĩ sibi. ¶ Itẽ exprimere alteri ɔceptũ suum p̃-
ter oẽm actum voluntatis importat quãdã habitudinẽ ad
extra ⁊ hoc ex parte ipsius intellectus: sicut. v.g. dicere: ⁊ si
dependeat ab actu voluntatis: tñ ex quo nõ dicit sibi: sed
alteri / importat in intellectu quẽdã respectũ ad extra: sʒ ista
nõ essent vera nisi in tali locutione vel expressione sui ɔce
pt⁹ ad alteʒ oporteret ponere in itellc̃u loquẽte aliquẽ aliũ
actũ q̃ʒ actum voluntatis importantẽ actũ locutionis: igĩ,
postq̃ʒ voluntas impauit locutionẽ ipse intellc̃s elicit quẽ-
dam actũ qui põt vocari dicere aut expmere q̃ est ideʒ q̃
loqui. ¶ Dico ḡ ad articulũ / q̃ locutio in angelis fit p hũc 2ᵘˢ artic̃ˢ
modũ q̃ pᵒ ɔcipit penes se aliquid. ¶ 2° volũtas imperat
intellectui q̃ ostẽdat alteri angelo istũ suũʒ ɔceptũ occultũ:
⁊ sic eũ purget ab ignorãtia. 3° qɀ ille ɔceptus inq̃ñtuʒ est
alteri occult⁹, est sibi in poᵃ noscibilis: ⁊ qɀ noscibile in po-
tẽtia dʒ fieri actu noscibile per aliqđ qđ hʒ rõnem lucis: ⁊
in nã intellectuali illud vocaĩ intellc̃s agens. Iõ opʒ q̃ per
eãdẽ rõneʒ per quã Aris. ɔuincit intellc̃ʒ agentẽ poni in no-
bis / per eãdẽ ɔuincamus q̃ in angelo loquẽte sit quẽdã ta-
lis vis que põt illuminare suũ ɔceptũ occultũ: ⁊ vis illa ha-
beat rõneʒ intellectus agẽtis. ¶ 4° / qɀ in angelis opʒ di-
stinguere illuminare a perficere q̃ est docere aut loqui: do
cere aũt ⁊ loqui importãt habitudinẽ ad extra. Iõ opʒ di-
cere q̃ exprimere ɔceptũ suũ alteri q̃ est loqui sit quidaʒ
actus

actus importans habitudinē ad extra: vt imaginemur ꝙ sicut intellꝰ speculatiuus p extēsionē ad opus fit practicus ita postꝙ angelus hꝫ cōceptum aeternū volūtas imperat illud ostēdere alteri angelo ⁊ intellꝰ agens illū illuminare: erit tunc intellꝰ illiꝰ angeli se extēdit ad angelū: quā extēsionē nō voco aliud nisi actū quo exprimit illū cōceptū alteri angelo: ⁊ illud exprimere in angelis est proprie loqui. Et pōt declarari sic: dictare enim in intellectu vltra actuꝫ speculatiuū īportat quādā habitudinē ad appetitū: dicit.n. appetitui qd imitādū ⁊ qd fugiēdū: dictare aūt volūtati qd agēduꝫ ⁊ persequēdū: ⁊ hoc est ipsi volūtati loqui: sed dictatio talis p intellectū facta nō est nisi expressio quedaꝫ facta alteri de eo qd nouit: ⁊ ita pꝫ ꝙ talis expressio ꝯceptus sit vera locutio. ¶ Sed qua rōne expressio cōceptus est quedā loqui ipsi volūtati assistēti sibi seu ꝯcomitāti, eadē rōne ē loqui intelligētie sibi cōcōmitāti. igiẽ in angelis sibiinuicem p intellectuꝫ ꝯceptus exprimere est adinuicē loqui. Posset poni aliud exemplū in nobis: imaginemur.n. ꝙ memoria intellectiua sit quedā potentia distincta in nobis ⁊ ꝙ memorari esset eius actus elicitus tūc iste actꝰ quatenus respiceret potētiā memoratiuā esset solū memorari si nō ad imperiū volūtatis memoria extēderet se ad intellectū ⁊ exprimeret sibi qd memorat hoc esset ꝓprie loqui ⁊ multo magis ꝓprium ꝙ locutio vocalis que fit per nutus: sic in ꝓposito qñqꝫ vnꝰ angelus cōcipit aliqd occultū sibi: ⁊ hoc nihil est nisi intelligere: qñ ꝯo extēdit se ad alterū angelū exprimēdo sibi cōceptū suū hoc est ꝓprissime loqui sibi. verū autē talis actus expressiuus sit vnus nouus specialis actus elicitus ab intellectu angeli loquētis ⁊ alius ab actu q vocatur cōceptus illius nō video: nā sicut actus itellectus practici est aliꝰ ab actu speculatiuo: dictare enim de imitabili ⁊ fugibili est alius actus intellꝰ a speculabili ⁊ sicut dicere est aliud ab intelligere: ⁊ sicut exprimere p dictiōneꝫ est alius actus ab ipso scire per qd noiē: ⁊ hoc habito clare pꝫ quid est loqui. i. actus q est expressio cōceptus. ¶ Hec est intentio Diony. lib. celestis Hiera. ca. 2º. vbi distinguēs perficere ꝯ purgare ⁊ illuminare vocat illos pfectiores q tradūt aliqꝫ sciētiā sua sanctissima doctrina/ sed aliqꝫ tradere sciaꝫ per doctrinā hoc est eis ꝯceptū suū exprimere seu loqui. igiẽ perficere seu loqui ꝙ pro eodē hꝫ sicut pꝫ per totuꝫ librū est aliqꝫ cōceptū suum exprimere. ¶ Itē. ca. 7. mouet qōnem qño in Hierarchys per eloquia fit manifestatio ⁊ infra ⁊ qño ipsi faciunt ibi qōnes sicut in ascensione celestes virtutes ꝗrebant addiscē de eius ascēsiōe ⁊ fuerūt docti ab eo ⁊ postea rñdet/ dicā nō incōuenienter ꝙ purgatio ⁊ illuminatio ⁊ pfectio est gerarchice scie assumptio: ab ignorantia aūt. q. mundans. i. purgans: illuminans aūt ipsa diuina cognitione per quā ⁊ purgat eā que prius nō inspexit pficiēs rursuꝫ ipso lumine ſm habitū scia luculentaꝝ ⁊ doctrinaꝝ: tūc argꝰ ad qōnem de locutione angeloꝝ rñdeẽ ꝙ supior purgat ⁊ illuminat ⁊ perficit inferiorē de hoc magis. ca. 10. sic ꝙ perficit ipso lumine ſm habitū: sed hoc scia luculētarū doctrinaꝝ: sed pficere scia ⁊ doctrina elicita ab habitu hoc est perficere actu 2º ꝓcedente ab actu pmo siue memorie: ⁊ hoc vocant doctores ⁊ Augꝰ cōceptū mētis. ¶ Contra pmissa 2ᵐ. pmo/ quia intellꝰ angeli nō est imperfectior ꝙ noster sed obiecto illuminato statim potest intellectꝰ in ipsuꝫ. igiẽ illuminato cōceptu occulto suo poterit aliꝰ angelus in ipsuꝫ ⁊ p oñs nō opꝫ ꝙ sequaẽ aliqua vlterior expressio. 2º qꝛ illuminatio solū hꝫ locū in supioribus angelis respectu inferioꝝ: hic aūt poniẽ ꝙ inferior illuminat supiores: pōt.n. inferior de quodā occulto suo supnālr sibi reuelato loqui supiori ⁊ tu dicis ꝙ tunc illuminat cōceptū suū ad superiorē angeluꝫ. ¶ Igiẽ male. Ad pᵐ rñdeo ꝙ illuminato cōceptu occulto iꝫ angelo vno verū est ꝙ alius angelus posset illū suū ꝯceptū cognoscē actu q vocaẽ cognitio vel visio: sed tñ nō cognosceret illū tanꝗ dictū sibi vel locutū ab alio angelo nisi illū ꝯceptū sibi exprimeret: ⁊ iō ad hoc ꝙ cognosceret illud per locutionē requiriẽ talis expressio/ non talis expressio est frustra: lꝫ.n. cognitio que est visio posset haberi sine tali expressione: cognite aūt aliquo vno mō si cognoscaẽ iterū alioꝰ nō est frustra. ꝯ. g. ⁊ si deus videat oēs ꝯceptꝰ nros: nō tamen supfluit ꝙ loqmur deo. ¶ Et ꝯfirmaẽ: qꝛ ꝙ angelus vnus videat ꝯceptū occultū alteriꝰ facta illuminatione iste est actꝰ nālis: ꝙ aūt loquaẽ sibi de illo ꝯceptu h est in libertate eius: oēs.n. locutiones cōiter sunt de mere liberis: ꝙ aūt illud qd est nālr cognitū vno mō. alio mō cognoscaẽ ex libertate quadā nō est frustra: sed vel de charitate. ¶ Ad 2ᵐ dico: ꝙ 2ˣ est ordo locutionis in angelis vnus quo supiores loquunẽ inferioribus eos instruendo ⁊ docēdo de his que cognoscunẽ quodam altiori mō: ⁊ hoc nālr ꝗ inferiores: ⁊ isto modo est semper verū ꝙ angeli supiores ad hoc ꝙ loquanẽ īferiorib9. pmo illumināt illos occultos cōceptus suos quadā vi illuminatiua que tenet locū intellꝰ agentis in eis: si aūt instruāt eos vel eis loquanẽ de his q supnālr sūt eis reuelata: tūc adhuc teneẽ ꝯclo ꝙ illuminatio pcedit locutionem. Sed tñ illa illuminatio nō fit p vim nālē illuminatiuā quā hꝫ angelus: sꝫ est donū dei gratis datū qñ supior angelus disponit se ad docendū inferiorē sicut a deo infundit intellectiua corpori disposito. ¶ Alius ordo est qñ iferiores loquunẽ supioribus de his q nālr sunt nota tñ inferiorib9 ꝗ supiorib9: ⁊ tūc nō reqriẽ illuminatio pcedēs locutionē: qꝛ tūc est totū noscibile in actu ⁊ nihil noscibile in poᵃ. si ꝯo inferiores loquanẽ supiorib9 de aliquo eis supnālr reuelato ꝙ lateat superiores: sicut si beata ꝯgo vel aia Chri/ q nālr sunt de ordine infimaꝝ intelligētiaꝝ doceret alios / tūc vt pmo opꝫ ꝙ illuminatio pcedat locutionē: sed vt p ista illuminatio non est actus alicuꝰ vis nālis: sꝫ donū dei. ¶ Tunc ad dubitationē qñ dī ꝙ solū supiores illumināt iferiores/ veꝝ est illuminatione q est actus illius vis nālis illuminatione que pōt vocari intellꝰ agēs in eis. ¶ Si tñ loquamur de illuminatiōe nāli ⁊ supnāli/ tūc mutuo se illumināt anꝗ mutuo sibi loquanẽ de occultis suis cōceptib9/ sed ista illuminatio est actꝰ luminis a dō dati: ⁊ ita reuertiẽ mea pncipalis ꝯ ꝙ qñcunqꝫ loquunẽ sibi mutuo angeli de occultis suis ꝙ illuminatio pcedit locutionē: lꝫ diuersimoda illuminatiōe ſm diuersitatē illoꝝ occultoꝝ/ de qb9 est locutio. ¶ Seqẽ de 3º arti°. vbi videndū est qño vnꝰ angelus pōt vnū illuminare: ⁊ nō alterū: ⁊ vni loq ⁊ nō alteri: ⁊ rō dubitationis: postꝗ.n. illuminatꝰ est ꝯceptꝰ q p fuit occultꝰ oib9 videretur patere: ⁊ ita si illuminat vnū illumiat oēs vel si loquiẽ vni loqẽ omnibus. ¶ Rñdeo p sile ⁊ dico/ ꝙ intellꝰ agēs in nobis hꝫ duplicē ordinē illuminādi. p.n. copulaẽ cū phātasmate obiectiue cognito i poᵃ phātasmata trāsferēdo ipꝫ de poᵃ intelligibili ad eē actu intelligibile ⁊ infinita copulatione copulaẽ cū phātasmate copulatione nāli: ⁊ p ꝯñs agit ex toto ipetu illuminādo phātasme ſꝫ oēm rōnē intelligibilitatis quā pōt hēe. ¶ 2º hꝫ ordinē ad ea q hitualr cōtinenẽ i memoria: ⁊ ista copulatiōe subyciẽ iperio volūtatis ad iperiū.n. volūtatis qñ volumꝰ ꝯsiderare h vel illud ⁊ si in nobis essent diuersi itellꝰ potes posset ad iperiū volūtatis vni intellectui ⁊ nō alteri. ¶ Ad ꝓpositum dico/ ꝙ qñ vnus angelus illuminat alteri angelo ꝯceptū suū occultuꝫ ꝓposita vi vel dispōne: illuminatio illa est respectu illorū que habitualr habenẽ: ⁊ iō ex volūtate sua est ꝙ illuminet hūc ꝯceptū occultū vel illū ⁊ in hitudine ad vnū angelum vel ad aliū/ ⁊ eodeꝫ mō ex dñio volūtatis sue est ꝙ loquaẽ vni ⁊ non alteri. 3º artic.

¶ Explicit scđs liber quodlibet Joānis Bachonis.

¶ Joānis Bachonis/Anglici/Carmelite/Quo libet. Liber. III.

VTrum prophetia contineat veritatē. ¶ Dic 4m faciā. p̄ qd ē pphia 2° de pphetie diuisione. 3° cū oia diuidētia incidūt in visionē imaginariā vel itellectualē penes quā istaꝝ distinguunt gradus pphetie ⁊ veritas eius. 4° vñ indiuinationes que non sunt pphetie quales sunt in somniātibus ⁊ freneticis sūt ostēsiue ⁊ signatiue vitatis. ¶ Quantū ad p̄m diffinit pphetia sic/vt hr̄ in phemio sup psalteriū. c. hymn⁹ est laus ⁊c. ⁊ dr̄ esse Cassiodori. pphetia est inspiratio vel reuelatio diuina reꝝ euentus immobili veritate denuntiās. ℈ pphetia est de futuris cōtingētib⁹: s₃ huiꝰ nō habent immobilē veritatē. igit̄ ⁊c. maior p₃ p° ad Cori. 12. pphetia distinguit̄ ℈ sapiā₃ ⁊ fidē/s₃ ista sunt que sunt de necessarijs ⁊ p se vera ⁊c. ¶ Itē Esaias pnuntiauit Ezechie. Esa. 38. dispone domui tue: quia morieris: ⁊ tñ addidit sibi dñs. 15. annos. pp qd inferius ibi. e. deus. ¶ Rñdet̄ q pphetia alia est s̄m p̄sciaꝫ: vt ecce virgo ↄcipiet. illā necē est ipleri oīb⁹ modis s̄m tenorē vboꝝ. alia s̄m cōminationē₃: vt ibi adhuc. 40. dies sunt ⁊ niniue subuertet̄: ⁊ hāc nō op₃ semp ipleri s₃ vboꝝ sup̄ficiē: s₃ s̄m tacitā signationē intelligētie. ¶ Sed nec p hoc soluunt̄ arg⁹: qꝛ ta₃ pphetie s̄m p̄scia₃ q̄₃ cōminationes sunt s̄m ↄtingētiā saltē ex altera pte: nō obstāte. n. pphetia: ecce vgo ⁊c. adhuc ↄtingens fuit q ex guttis sanguinis virginis formaret̄ corpus Chri/sed vbi est ↄtingētia saltē ex pte vni⁹ extremi nō est simplr̄ immobilitas. igitur ⁊c. ¶ Propter qd distinguit̄ q p̄scia dei respicit futura duo sunt. s. s̄m q intuet̄ ea s̄m esse qd hñt in scipsis. alio mō s̄m q videt ordinē causaꝝ ad effect⁹ q̄tu₃ ad esse qd hñt in suis causis. p̄mo mō sūt determiata. 2° mō cōtingētia. ¶ Per h̄ ad arg⁹/ad p̄m qñ dr̄ q pphetia est de futuris cōtingētib⁹: verū est s₃ q cadūt in dei p̄scia put videt ordinē cāꝝ ad effectus: est tñ circa imobiles euētū rei put p̄scia dei intuebat̄ ab eterno esse qd hñt in scipsis: ⁊ isto mō intelligit̄ diffō. ¶ Ad 2m arg^m posset dici q auctoritas Esa. fuit act⁹ cōminatiōis: ⁊ iō infallibilr̄ vificabat̄ s₃ aliq̄ spūalē itelligētiā. vel aliter pōt dici q oēs hꝰ pphetie cōminatorie vel pmissorie seu quecūqs alie q̄ sunt circa ↄtingētia quocūqs noie sentiant̄ pñt dici hr̄e veritatem imobile₃ nō solū s₃ spūalē intelligētiā: s₃ s₃ signationē vboꝝ dūmō sensus pphetie referat̄ ad dispōnē cāꝝ iferioꝝ causis ⁊ dispositionib⁹ stantib⁹ vt tūc. vt₃. Jone. 3. adhuc. 40. dies ⁊ niniue subuertet̄. verū est q ista est vitas ifallibilis referēdo penā ad statū pctī in quo tūc fuerūt: stāte. n. tali statu infallibiliter ⁊ imobilr̄ debebat̄ eis talis pena. ¶ Et idē est dō₃ de dicto Esa. dispō. n. corpis p nā₃ vel aīe p culpā fuit talis q si stetisset mortuus fuisset: concordat Tho. 2° 2e. q. 174.

2° artic⁹ arti. 6. in rñsione ad 2m arg^m. ¶ Quantū ad 2m articulū in phemio vbi supra distinguit̄ pphetia 4m modis: p facta/p dicta/p visiones/p sōnia/p solā spūsci inspirationē. p facta vt p archā quā fecit noe q̄ sigābat ecclesiā. p dicta vt p ea que angeli dixerūt abrae vt in semie tuo bñdicent̄ oēs gētes: ⁊ hꝰ. p visiones/sicut factū est Hieremie qui vidit ollam succensā₃ a facie aqlonis sicut Moyses q vidit rubu₃ ardētē q nō cōburebat̄: ⁊ hꝰ. ⁊ Ezechiel qui vidit rotam in medio rote. p sōnia/vt p sōnis Nabucodonosor: q vidit lapidē de mōte precisu₃ sine manib⁹ q fuit h̄ sōniū regi/fuit pphetia Danieli. ⁊ p sōniū pphia Joseph. spūalr̄ intelligit̄ p inspirōnē qñ ex sola spūsci inspirōne remoto oī exteriori adminiculo facti vel dicti vel visionis vel somni pphetat̄. h̄ mō pphauit David vñ in ps. audiā qd loquat̄ i me dñs deus. ¶ Cōtra glosa super illud Mat. 1. ecce vgo in vtero habebit. vbi dr̄ q pphetia aliqua est ex p̄destinatione dei quā necesse ē oīb⁹ modis euenire/⁊ illa sine nr̄o adiplet̄ arbitrio. de qua agit̄ h̄. alia est ex p̄scia dei: vbi tñ nr̄m admiscet̄ arbitriū. alia q̄ cōminatio dr̄. ¶ Itē Aug. sup Ge. ad literā ponit tria gña visionū corpalē imaginariā ⁊ itellectualē quas Isidorus ethimologiaꝝ pulchre dclarat. lib. 7. c. 8. ¶ Itē Isidorus ethy. lib. 7. c. 8. ponit septē spēs pphetiarū dicēs/pphetie aūt gña septē sunt. p̄m genus extasis q est mentis excessus sicut vidit Petrus vas illud submissu₃ de celo in stupore₃ mētis cū varijs animalib⁹. 2m genus visio sicut apud Esa. dicentē vidi dñ₃ sedentē sup soliū excelsu₃. 3m gen⁹ sōniū sicut Jacob submixam in celo scalā dormiēs vidit. 4m gen⁹ p nubē sic ad Moyse₃: ⁊ ad Job post plagā loqt̄ de⁹. 5m genus voꝝ de celo sic ad Abraā sonuit dicēs/ne mittas man⁹ in pueru: ⁊ apō saulū in via/saule saule qd me persequeris. 6m genus accepta parabola sicut apud Salomonē in puerbijs: ⁊ apud Balaā cū euocaret̄ ad Aiath. 7m gen⁹ repletio. s. s. sic pene apud oēs pphetas. ¶ Ad dissolutionē istoꝝ est nōn^m q in diuersis locis Phs diuersimode distiguit act⁹ ⁊ hit⁹. vno mō q̄tū ad eēntiā suā ⁊ intrinsecā nām suā: ⁊ sic in p̄n° p̄mi de aia distiguit q vna scia est nobilior aliqꝛ: qꝛ est hit⁹ demr̄atus p maiorē certitudinē intrinsecā. alio mō q̄tū ad innotescētiā nr̄am: ⁊ sic ibi distinguit scias: qꝛ vna est nobilior: qꝛ est de nobiliori obto: ⁊ ide₃ facit. 2° ⁊ 3° de aia. aliqñ distinguit p potētias sicut in 2° ⁊ 6. ethi. vbi ponit morales qui sūt rōnales p pticipationē in appetitu/⁊ intelligibiles q sūt rōnales p eēntiā in itellectu aliqñ s̄m terminos ad quos terminat̄ vt. 5. phy. si. aliqñ distinguit hit⁹: s₃ q diuersimode pticipāt influxū ⁊ directionē a recta rōne. ¶ Ad ppositū si cōsiderem⁹ distōnē speꝝ pphetie gddnatiuā ⁊ intrinsecā sic distinguunt̄ gñaliter q hec est in alio gradu specifico certitudine ⁊ hec in alio: ⁊ sic de singlis. ¶ Si q̄tū ad inotescētiā nr̄a₃: tūc si loq̄mur de distōne q̄ accipit̄ ex obtis sic distinguit̄ sic/q pphetia aut est p̄cognitio cosyderās euentui rei infallibilē: ⁊ tūc vocatur pphetia p̄destinationis aut est p̄cognitio cosyderās rebus vt de⁹ intuet̄ res vt sūt in scipsis: ⁊ hec vocat̄ pphetia p̄scie/aut s̄m q intuet̄ res s̄m ordinē cāꝝ ad effect⁹ q qñqꝫ alijs supuenientib⁹ ipedit̄: ⁊ sic vocat̄ pphetia cōminationis ⁊ accipit̄ gñalr̄ p pphetia cōminationis ⁊ pmissionis quoꝝ vnū est de obiectis malis ⁊ aliud de obiectis bonis sicut qñqꝫ pphetia p̄scie ↄphēdit sub se pphetiā p̄destinationis quoꝝ p̄m de bonis ⁊ malis ⁊ 2m de bonis. ⁊ hoc p₃ de visione pphetie s̄m glossa₃ ad Galatas allegata. si loq̄mur de distōne ex pte potētiaꝝ ⁊ termioꝝ ad q̄s pphetie terminant̄ sic distiguūt̄ p visionē corpalē imagiariā ⁊ itellectualē: ista. n. tria sūt act⁹ po^{tr} triū: sensus/imagiatiōis/⁊ intell's. ⁊ ad tria disticta cognita termiant̄: ⁊ sic p₃ de diuisiōe pphetie s₃ act⁹. ¶ Si aūt distiguat̄ pphetia s̄m diūam pphetici influxꝰ sic Isido. distiguit. 7. gña qꝛ ille influxus aut fuit p illuminationē intell's ⁊ vocat̄ ispiratio/seu. s. s. repletio. vel q̄tū ad ipressionē foiaꝝ imagiabiliū ⁊ h̄ 3r aut dormiēdo: ⁊ sic vocat̄ sōniū. aut vigilando: ⁊ sic vocat̄ visio. ⁊ ista duo pñt eē re^u q̄rūcūqꝫ hoim̄ aut p eleuationē imaginationis vel qñqꝫ mētis in aliq̄ altiora ⁊ vocat̄ extasis: aut iste influxus fit p q̄dā sensibilia sig^a: ⁊ h̄ triplr̄: qꝛ aut ē corpea extrisec⁹ appellat̄ visu₃ ⁊ ista itelligit̄ p nubē: aut est voꝝ exteri⁹/foiata aūt audit̄: ⁊ ista itelligit̄ p vocē: aut est voꝝ foiata cū

Marginalia (right column): T. c. p¹. · T. cō. ñ · T. c. 28. · Cap p°. · Cap 2°.

similitudine alicuius τ hoc ptinet ad parabolā:τ sic pꝫ de diuisione ꝓphetie sm̄ Isido. ⁋ Cōcordat Thomas.2ª2ᵉ. q.174.arti.p inter ista genera ꝓphetici influxus cōprehē-dunt.5.genera in ꝓphetico super psalteriū:vt pꝫ intuenti. ⁋ Quantū ad 2ᵐ ridet scūs Tho.2ª2ᵉ.q.174.ar.3°.ꝙ penes imaginariā visionē distinguunt gradus ꝓphetie.ratio est:qꝛ ꝓphetia tenet mediū gradū inter nudā visionē dei τ claram visionē corpalē:sꝫ talis media visio est imaginaria sm̄ Aug.12.ꝯfes.ca.2.τ.3.igit̄ τc̄.τ tunc distinguunt grad⁹ ꝓphetie per hunc modū:cū enim vt dictū est ꝓphetia est in qua p lumen supernaturale reuelatur aliqua supernālis veritas.aut igit̄ ista supernālis veritas reuelata p imaginarialē visionē imittitur in dormiēdo aut in vigilādo.p̄mo est ꝓphetia somnij inferioꝝ:2° est visio imaginaria cū visu sensuū τ ista est superioꝝ:qꝛ maior vis ꝓphetici luminis esse videt̄ que aīam occupatā circa sensibilia in vigilādo attrahit ad supnālia ꝙ̄ que aīam hoīs abstractā a sensibus inuenit in dormiendo. ⁋ Alio mō diuersificant̄ et̄ gradus ꝓphetie q̄ntū ad expressionē signoꝝ imaginabiliū ꝙ veritas intelligibilis exprimit̄:τ qꝛ sig⁹ magis expressiua veritatis sunt verba ꝙ̄ somnia vel imaginarie visiones in vigilādo ideo altior gradus prophetie vi ꝙ̄ ꝓphetia que audit verba exprimentia intelligibilē veritatem ꝙ̄ q̄ videt aliquas res significatiuas veritatis.sicut Joseph.per.7.spicas quas vidit Pharao intellexit.7.annos/τ Hieremias per ollam succensam incendiuꝫ ciuitatis.adhuc altior gradus ꝓphetie q̄n ꝓphetia non solū videt signa verboꝝ vel factoꝝ:sꝫ etiā videt aliquē sibi colloquētē aut aliquid demr̄antē hec est altior.si ille qui loquit̄ vel demonstrat sit angelus ꝙ̄ h sit h.τ adhuc altior si sit in specie dei ꝙ̄ angeli sicut dicit̄ Esaie.7.vidi dominū sedentē τc̄. ⁋ Cōtra hoc videt̄ expresse Augu.12.ꝯfes.ca.2.ex p̄missa.n.distinctione de visione corpali τ imaginaria quā vocat spūalē/τ intellectualē quā vocat mentalē.ꝯcludit ꝙ quilꝫ per aliquas reꝝ corporaliū similitudines demonstrabat̄ signa in spū que est quedam vis aīe mente inferior vbi corpaliū rerū silitudines exprimunt̄ nisi accessis sed mentis effectū:vt et̄ intelligentia signa nōdū erat ꝓphetia:τ sic videt̄ ꝙ ꝓphetia non consistit in imaginaria visione:sꝫ in intellectuali.pbat ꝙ nō est ꝓphetia p Pharaonē τ Joseph:Pharao.n.vidit.7.spicas τ.7.boues in somnis que Joseph recte interpretatus est.τ ex ista interpretatiōe Joseph magis dict⁹ est ꝓpheta ꝙ̄ Pharao.sed non erat Joseph magis ꝓpheta ꝙ̄ Pharao.cuius spūs informatus est in somnio vt spicas videret.nisi quia mēs Joseph illuminata erat vt videret qd significarēt sibi ꝓphetia ptinet ad visionē intellectualē. ⁋ Idem argumētuꝫ facit.c.3.de Daniele τ Balsam.quare q vidit articulos manus scribentis in pariete cōtinuo que pro corpore sensum imago rei corpalr̄ facte spū eius impressa est τ in cogitatione viso preterito p̄mansit:τ nōdum intelligebatur q signū quo nō cōperto Daniel accessit τ spiritu ꝓphetico appulit.τ ex hoc Daniel potius est propheta per hoc genus visiōis ꝙ mētis est ꝓpriū ꝙ̄ Balsasar:qꝛ sig⁹ videret corpalr̄ τ preterito viso τ facto imaginē in spiritu cogitādo tenebat nec aliquod per intellectū poterat noscere nisi signū eē. ⁋ Et idē arg⁹ facit de Petro q cū vidit in alienatione mētis discū descēdētē de celo plenū varijs aīalib⁹ τc̄. non intellexit:sed cuꝫ audierat verba cornelij τ spūs dicentis sibi vade cū eis mente intellexit qd figuris oibus illis ageret. ⁋ Propter ista est intelligendū ꝙ visio imaginaria pōt tripl'r accipi.vno mō vt quis soluꝫ per eam videat signa in spiritu:sicut vidit Pharao. ⁋ Alio mō vt solū videat significatio signoꝝ sicut Joseph qui solum intellexit somnium qa nō habuit in sua imaginatione corpalez imaginationes quas habuit Pharao.3° mō ꝙ per eaꝫ videat̄ in spū corpoaliū rerū silitudines τ eas viuacitate mentis intelligat:τ dicit Aug⁹ ꝙ Daniel vtrūqꝫ habuit. ⁋ Ad ꝓpositum dicit Augu.ibidem ꝙ iste qui sola signa videt in spiritu minus est ꝓpheta.i.impꝓprie.qui ꝯo intellectum hꝫ est magis ꝓprie ꝓpheta:si aūt vtrūqꝫ hꝫ maxie est propheta.i.ꝓprijssime. ⁋ Et per hoc ad obiecta pꝫ:qn̄ enim pbat̄ ꝙ ꝓphetia est in visione itellectuali:dōꝫ est ꝙ Aug. non loquitur de visione intellectuali precise vt precindit a visione imaginaria:sed vt copulat̄ cū ea.i.vt expressiua τ intellectiua eius ꝙ significat̄ p visionē imaginariā:τ h cōtingit dupl'r vel vt vtraqꝫ visio.i.imagiaria τ intellectualis copulant̄ in vna psona:τ tunc ꝓprijssime est ꝓphetia/ vel vt imagines significatiue copulant̄ cum intelligētia in alia psona:τ tūc illa ꝓpe nō est ꝓphetia. ⁋ Cōtra in ꝓhemio sup psalteriū di est alius ꝓphetie modus dignior alijs scilꝫ q est solū.i.in spiratione sine oi adminiculo somnij vel visionis τc̄.sed talis est pure intellectualis.igit̄ non tm̄ intellectualis copulata.rn̄⁹ iste modus nō est ꝓphetia ꝓprie: sed dignior modus preloquēdi seu p̄dicēdi ꝙ̄ sit ꝓphetia cōiter sūpta q di inspiratio vel instinct⁹ spūs sancti ibi illō di est alius τc̄.ex sola spiratione.i.s.ibi hoc mō ꝓphetauit Dauid solus.i.s.instinctu:vel di extasis vn̄ Aug.sup Gen̄. ca.4.distinguit duplicez extasim.p̄mittit qd est extasis dicens qn̄ penitus auertit̄ atqꝫ abripitur animi intentio a sensibilibus corpis tūc magis solet dici extasis:τ istam distinguunt:qꝛ tunc aut totus aī ꝯuus est in corpoꝝ imagib⁹ per spūalē visionē/aut in reb⁹ incorpeis nulla corpis imagie figuratis p intellectualē.sic igit̄ qn̄ nulla est rerū imago corpoꝝ est extasis. ⁋ Notandū tm̄ ꝙ vocari pōt aliquo mō ꝓphetia:qꝛ hui⁹ cognitio in extasi q̄ est sine oi imagie corpoꝝ mediat inter visionē intellectualē pfecte visoꝝ τ visionē itellectualē copulatā cū imaginaria.5° eniꝫ phẏ.dicit̄ mediū aūt q̄d īmō ad vtraqꝫ di τ vtraqꝫ vltimoꝝ.Quātū Tcō.6.
ad 4ᵐ p̄mittit vt hō diuinatiōes ꝙ sint significatiue:vn̄ sic dicit Aug.12.super Gen̄.c.4.c.ꝙ si aīm⁹ sic alienat⁹ a sensibus corpis siue in sōno siue in extasi:τ detinet̄ in imaginibus corpoꝝ:aut p̄nosticāt seu signāt tūc sunt ipsius aīe somniātis imagies q̄s vocat fictiones in p̄n° capli aut aliqd signāt:τ tunc dicit ꝙ hoc fieri pōt cōmistione alteri⁹ spūs puta qn̄ se cōmiscet imagib⁹ talib⁹:tunc pōt fieri vt τ cui⁹ sūt hō imagies ondāt qd signāt. ⁋ 2° pbat h sic.ca° eodē dicit:qꝛ cū sint q̄dā imagies q̄ nullā veritatē signāt vt cū fingo castrū in hyspania τ hō multa.n.vt dicit sūt corpoꝝ imagines q̄ nō sūt sig⁹ aliaꝝ reꝝ demr̄antia eaꝝ signata τ hoc tā est veꝝ i vigilātib⁹ ꝙ̄ in dormiētib⁹ et̄ in extasi positis sic τ Petr⁹ nō statiꝫ intellexit qd signāt aīalia mōstrata in disco.nec Pharao spicas aut boues:tūc q̄rit Aug.τ alie sūt q̄ signāt vt cū Joseph itellexit qd signāt spice.7.vn̄ hēt igit̄ iste sche ꝙ signa earū demr̄ent nobis querit nisi corpe imagiatis clarū est:qꝛ i corpe vt distiguit̄ oino ꝯ aīaꝫ:τ oēs vires aīe nō pōt a nā aliq̄ ps in q̄ signa reꝝ possent emicare nec ab aīa cr⁹:qꝛ tūc nō posset reddi rō qr̄ sp aīa demr̄aret nobis qd signāt hō imagines.preterea de ꝙ hec vis nālis aīe tūc hꝫ eas/posset itelligere eas cū voluerit:sꝫ hoc falsuꝫ. qꝛ sp qn̄ hꝫ eas vellet itelligere signata eaꝝ.τ tn̄ nō sp pōt. relingt̄ igr̄ ꝙ eaꝝ signa demr̄ant ab aliq̄ spū q se cōmiscet spūi nr̄o q adiuuat aīaꝫ. ⁋ Itē.c.5.d.ꝙ demōes nō pn̄t videre cogitationes q̄ sūt in itrinseca vtute nr̄a.i.itellu:qꝛ si vidissent pfectes itell⁹ iob nobilē ei⁹ patiētiaꝫ nō cū tētassent qꝛ nō tētarēt illū quē cernerent certissime se superaturū:tn̄ penit⁹ ꝯstat ꝙ nouit cogites nr̄as supple sensitiuas/ꝙ pbat̄ qꝛ frequēter apō nos ꝯsistit ꝙ eūti annūnāt cogitatiōes hominum nec mirum:qꝛ maiorez velocitatē ꝙ̄ habet nostra cogitatio.ar⁹:sed qua rōne pn̄t imaginationes in cognitione nostra cernere/possunt nobis aliqua occulta significata

significare ⁊ ostēdere/sicut intellectus:quia pōt passiones nostras cogitare/potest eas dirigere reuelare ⁊ docere sibi determinare possumus alterius spirit⁹ cōmistione. ¶ Itē ca.5.ponit q̄dā experimēta. Unū de quodā demoniaco q̄ sciuit dicere ab itinere.12.miliū q̄n presbyter cepit ad eum venire ⁊ per oīa loca itineris vbi esset:⁊ q̄n appropinquaret:⁊ q̄n ingrederet̄ fundū ⁊ domum ⁊c̄. ¶ Item de quodam frenetico qui certe predixit mortē cuiusdā mulieris. ¶ Itē de quodā infirmo qui per penam neminē vidit q̄n erat in passione/transacta passione retulit maximas ⁊ in illis visionibus recepit doctrinā cure sue. ¶ Arguit ex his/ angelus cog̃scēs subitas visiones nō habuit a corpe:q2 passiones corpis sunt pallor/timor/sōnus/morb⁹/⁊ h̃:nō aūt cogitationes ⁊ visiones:nec a spū supple qui est vis aie vt ꝓbat.e.q2 q̄uis hoc sit verū ꝙ hoie sopito aut turbato ꝙ dicit ꝓpter demoniacos freneticos ⁊ infirmos aut intercluso itinere vel via per quā intentio venit ad oculos:q2 ipsa aīa a ꝓprio motu cessare nō pōt agit corporaliū imagines cum ista actio est actus phantasie supple fingentis non significata quales sunt in dormientibus/in cecis/⁊ habētib⁹ oculos lesos:in quibus imaginatio fingit multa:q2 impeditur via ꝑ quā intētio venit ad oculos.in ꝓposito aūt agim⁹ de diuinatione que nō est imaginatio ficta ⁊ nō significatiua:sed de ostēsiua.igit̄ ista diuinatio fit ꝑ aliquē spēm cōmistā. Et hanc ꝯclusionē ꝯcludit in fine ca.ibi.v3 vbi dixi ⁊ in ꝑncipio.§. ¶ Itē.c.8.b.ponit experimēta que accidūt in vigilantibus nec turbatis nec alienatis:et hoc euenit aut preter voluntatē ⁊ intentionē vt Cayphas ꝓphetauit aut s̄m volūtatē vt quidā ignorantes mathematicam fingentes se mathematicos dixerunt mirabilia que ab audiētib⁹ attestabantur verisimilia:etiam requisiti de salute filij patrisfamilias absentis non curantes quid cōtingeret post eorum abscessū:sed solum ꝙ eum lenū redderet/dixerunt ꝙ eodē die veniret ⁊ ꝙ iam appropinquat:⁊ ecce dum abirēt venit. ¶ Item ꝙ ioculator q̄dā fanaticus nil sciebat/iocādo dixit ꝙ in quadā silua iuxta occideret̄ homo in nocte a leone ⁊ die illucescente irent homines ad vidēdū cadauer:⁊ sic accidit.de quo omnes mirabant̄:q2 spm̄ fanaticū non habuit sicut aliqui qui ꝯsueuerunt ludere aūt idola. ¶ Tūc querit Aug⁹ vn̄ ista ⁊ alia veniunt in spm̄ hoīs in.c.9.a.ridet ꝙ multis modis possunt in anima fieri similitudines cōputat ibi.12.modos:sed vt dicit ifra.e.tales imaginationes pro arbitrio nō sig̃nt aliquā veritatē certā:sed illudit̄ ⁊ fallit̄ visio corporalis quando credit in rebus fieri ꝙ fit in sensibus nostris:sicut nauigantibus vr̄ in terra moueri que stant/⁊ multa huiꝰ experimēta ponit ibi:fallit̄ ⁊ visio spūalis:q2 q̄nq3 arbitrant̄ similitudies corporū esse corpora/anima aūt nō fallitur in visione itellectuali:q2 aut intelligit veruz aut nō intelligit. Ar⁹ igitur ꝙ isti dixerunt veꝝ opȝ reducere ad visionē intellectualē nō inaturalē intellectualē:quia qui vidēt futura per imagines quas exponere sciunt sicut Joā.in apocalypsi:⁊ etiā Esaias.hoc nō est per naturā habent mentē a deo adiutam.igit̄ opȝ reducere in intellectualē super naturalē a deo inspiratā:sed qua rōne ista veritas sancta reducit̄ in spm̄ scm̄ ꝯmistū,eadē ratione in istis casibus positis opȝ reducere ꝓphetiam verā bonā cayphe in spm̄ ꝓpheticū sibi cōmistuȝ bonū ⁊ ꝓportionatum.veritatē quā ficti mathematici ioculatores dixerūt in spm̄ aliquē cōmistū bonū vel maluȝ. ¶ De gradibus qui sunt in visione spūali ⁊ intellectuali vide.ca.1.f. ¶ Tertio ostendit modū quomodo cōmiscent spūi nostro superius ca.8.f.tetigit modū dicēs q̄uo hec visa in spm̄ hominis veniant difficillimū est:tangit modum ꝙ sicut angeli vident cogitationes nostras ita ea que in spiritu suo de futuris cogitatione sua preformauerunt ⁊ cogitationes suas ⁊ rerū similitudines quas cogitatione preformauerant possunt nobis ostendere etiam ⁊ significationes earundem:sicut nos possumus que pre alijs scimus eis ostēdere vel occultare:⁊ vt videt̄ idem posset dici de malis angelis:in ꝑ enim instanti sue creationis:sicut ēt boni receperūt ⁊ sciam n̄lem visionis coꝝ q̄ ꝑ deū fienda erant ꝙ saltē vī veꝝ de his q̄ veniunt in cognitionē nostrā sensituā s̄m Aug.ca.5.o.hoc igit̄ vulnerati:vt in n̄lībus tn̄ multū de illa scia remansit ⁊ ita per iam dicta se p̄nt cōmiscere hoibus ꝑdicendo illis multa futura. ¶ Utrū hoc viderant in v̄bo:sed ad penam vt sic differāt ab hoib⁹ vel per spēs aut habitus ab eterno eis collatas nō curo ꝑ n̄uc. ¶ Hec dicta sūt de diuinatiōib⁹ dimissis multa verba.vn̄ aūt ꝯtingant s̄m ꝑhos. ¶ Rn̄⁹ ꝙ s̄m ꝑhos diuinatio vel prenosticatio fit 3ʳ vno mō ꝑ accidens.v̄.g.aliq̄s somniās somniat de pomo ⁊ sil̄ somniat de loco aliquo ⁊ cōponit imaginē ꝙ pomuȝ est in h̄ loco. Si igit̄ accidat pomū in hoc loco esse ⁊ hoc dicat:tūc ꝑ accn̄s verū diuinat. Alio mō mixto:⁊ per se ⁊ ꝑ accn̄s vtputa q̄n est alia cā vnde fiat talis diuinatio ⁊ alia accidat.v̄.g.q̄ndo turbat̄ cerebrū vel impedit̄ iter quo dirigit̄ motus sentiendi:⁊ il̄ est ꝙ mens agat tales imaginationes rerū representatis. ¶ S3 q̄n agit tales imagiationes pōt accidē ꝙ res cuius imago angit̄ hanc esse in ꝑsenti q̄n imaginat̄.v̄.g.de demoniaco ⁊ de ꝑsbytero qui erat in itinere q̄n erat in itinere vel ꝙ res cui⁹ fingit̄ imago habeat aliquā dispōnē in causis suis vt habeāt eē i determiata hora i futuro.v̄.g.q̄n infirmus freneticus imaginabat̄ mortem mulieris potuit accidere ꝙ habuit naturam dispositā moriendi in ꝓximo. ¶ Uel ꝙ res cuius figurat̄ imago maniet in memoria imaginātis.v̄.g.de infirmo qui post passionē infirmitatis sciuit dicere res quas viderat in somnis ⁊ istis tribus modis diuinat̄ verū mixte. ¶ Tertio mō per se vt puta q̄n cause per se facientes ad effectuȝ aliquē cōcurrunt.v̄.g. Aliquis imaginatur mortem suaȝ vel quēcūq3 alium effectum:posito igit̄ ꝙ actio celi ⁊ nature ⁊ fortis imaginatio de h̄ esse cā cōcurrerent:ita ꝙ talis effectus sequeret̄ tunc:sed talis diuinaret taleȝ effectū quo mō diuinaret veꝝ ꝑ se. ¶ Maxime si intelligentia mouens orbem illa cuius orbis mot⁹ facit per se ad illū effectū monstraret itellectui imaginātis talem effectuȝ pro tunc venturū:sed hoc dicerent ꝑhi nāȝ posse facere.si alique alie tres cāe ꝑ se supra dicte cōcurrerent sicut dixit Cōmētator ꝙ n̄lr itell’s possibilis copulabat̄ nobiscū q̄n phantasiamur.

Questio.II.

Utrum in sacro altaris post ꝯsecrationē sit verū dicere hoc qȝ videm⁹ est corpus Christi. Or sic:hoc ꝯsecratū est corpus Christi/hoc qȝ videm⁹ est hoc cōsecratū.igitur hoc qȝ videmus est corpus Chri. ¶ Cōtra tn̄ accidentia vr̄ que nō sūt corp⁹ Chri. ¶ ꝑrio vidēdū est ꝙ in sacro ꝯtinet̄ verū corp⁹ Chri. ¶ 2⁹ ꝙ illa accn̄tia sub q̄b⁹ cōtinet̄ nō sunt accn̄tia nec panis ⁊ vini ꝑcedētiū nec corpis chri. ¶ 3⁹ ꝙ his nō obstātib⁹ ꝙ veruȝ est dicere ꝙ verū corpus Chri ⁊ nō solū sacrā sensualr̄ ⁊ in veritate manibus sacerdotum tractat̄ ⁊ dētibus atterit̄. ¶ 4⁹ ex h̄ ad q̄ōnē an simplr̄ sit ꝯcedēdū ꝙ verū corp⁹ Chri in manib⁹ sacerdotū vt sic i manib⁹ tractat̄ ⁊ tāgit̄ ⁊ atterit̄. ¶ Quantū ad ꝑᵐ dī de ꝯse.d.2.panis est in altari:ꝙ pani accessu cōsecratio de pane fit caro Chri:⁊ subdit ꝙ sermo Chri hoc cōficit sacrm̄:⁊ iō sacerdos nō suis sermonib⁹:s3 sermonib⁹ Chri vtit̄.⁊ ꝓbat decretū possibilitatē sic:sermo Chri est q̄ facta sunt oīa:iussit.n.deus ⁊ facta sunt celū ⁊ terra mare ⁊ oīa q̄ in eis sunt:sed minus est creaturā iam factā puta panē ⁊ aliā creaturā mutare puta in corp⁹ suū q̄ȝ ꝙ nō est:de nō eē facere esse.igitur si tāta vis est in s̄mone dn̄i Jesu vt inciperet eē ꝙ nō erat:tāto magis operosius est vt ꝙ iam erat

panis ante ɔsecrationē iam corpus Christi est post ɔsecra-
tionē. ¶ Item in ca° reuera ante medium idem probat sic
maior est vis benedictionis ⁊ gratie ꝙ̄ nature: quia bene-
dictione seu gratia natura mutatur. virgam enim tenebat
Moyses ⁊ proiecit eam ⁊ facta est serpens rursum appre-
hendit caudā serpentis ⁊ in virge nām reuertit᷑: ⁊ deducit
per mirabilia facta per Moysen ⁊ Helyseū: ⁊ de cōceptu
Chri qui fuit preter nature ordinē ⁊ mater remansit virgo
in partu sicut ante: s3 maior est bn̄dictio ⁊ gr̄a Chri ꝙ̄ pro-
phetie bn̄dictionis virtus. si igitur tn̄ valuit humana bn̄-
dictio vt nā ɔuerteret᷑/valebit ⁊ diuina ɔsecratio vbi ⁊ ipa
verba saluatoris operant᷑. ¶ Quātū ad 2m hr̄ de ɔse. di. 2.
ca. spēs ⁊ de sum. tri. ⁊ fi. ca. firmiter credim°. §. vna vo. c. ⁊
de cele. mis. ca. Marthe. §. qui fuisti. 2°. ¶ Quantum ad 3m
habet᷑ de ɔsec. di. 2. cap. Berengarius qui posuit heresim
duo cōtinentē. pmū ꝙ panis ⁊ vinū que in altari ponunt᷑
post cōsecrationē sunt solummō sacramētū: ⁊ non verum
corpus ⁊ sanguis. 2m fuit ꝙ corpus Christi non potest sen-
sualiter nisi in solo sacramēto. i. in spēbus manibus sacer-
dotū tractari vel frangi aut fidelium dentibus atteri: que3
Papa Nicolaus cum tota synodo fecit abiurare coram cen-
tum ⁊ .14. episcopis vtriq3 heresim ⁊ cōsitet᷑ ɔtra pmā he-
resim per hec verba. Ego Berengarius ⁊c̄. fateor pane3 ⁊
vinū que i altari ponūt᷑. post ɔsecrationē nō solū sacramē-
tum: sed etiā verū corpus ⁊ sanguinē dn̄i nostri Jesu Chri
esse. ¶ Contra 2m heresim per hec verba cōsentio de cor-
pore Christi. ⁊ verū corpus ⁊ sanguinem sensualr non so-
lum sacramētū: sed in veritate manibus sacerdotū tracta-
ri frangi ⁊ fideliu3 dentibus atteri ⁊c̄. vidēs dicit ꝙ gustat᷑
h. nec est mirū: sed ɔsiliū generale cōpulit eū ad cōsiten-
dum. scd̄o ꝙ corpus Chri in veritate tractatur frangit᷑ teri-
tur: q2 ista scd̄a ɔfirmatio sequit᷑ necessario de pma. esse. n.
ꝙ post ɔsecrationē est ibi ve3 corpus: sequit᷑ ꝙ ve3 corp° ibi
tractat᷑ ⁊c̄. d. g. capl̄o dominus dicit memēto caro mea ve-
re est cibus ⁊ sanguis meus vere est potus infert qui man-
ducat me viuit ꝓpter me: ⁊ per istū modū allegat᷑ de ɔse.
di. 2. verū sub figura ⁊c̄. in qb° ⁊c̄. Chrs panis est. ¶ Seq̄t᷑
q̄ ad 4m. vbi s3 totū ⁊ s3 ptes sic videl3 ꝙ totu3 corpus vi-
deat᷑ s̄m totā speciē panis ⁊ pars videatur s̄m partē spēi.
pmo est aduertendū ꝙ de triplici visibili pōt distingui. s.
de speciebus visibilibus de corpore Chri visibili in ꝓpria
forma multis apparet ꝙ in sacro sole species vident᷑ ⁊ nul-
lo modo volunt cōcedere ꝙ corpus Chri in sacro videtur.
¶ Cōtrariū huius tamen magis veru3 apparet. ¶ Ubi ⁊
de corpore Chri visibili sub speciebus sacramēti: sic tamē
ꝙ totū cōtineatur ⁊ videat᷑ s̄m totam specie3. de pmo mō
nō est dubiu3 quin spēs ille vident᷑ vt habet᷑ de ɔse. di. 2. c.
qui manducant pmo in fine ⁊. cap. oīa in pncipio ⁊. ca. nos
aūt. de scd̄o mō clarū est ꝙ videt᷑ vt de ɔse. di. 2. ca. pma q-
de3 heresis. qñ Chrs dixit. nisi manducaueritis carne3 ⁊c̄.
dixerunt quō durus est hic sermo ⁊ separauerunt se ab eo
carne3 quippe sic intellexerunt sicut in cadauere venditur
aut in macello dilaniatur: sed isto mō nec videt᷑ nec man-
ducat᷑ p3 ibi ⁊c̄. non hoc corpus ⁊c̄. hoc est ꝙ dicimus: ⁊ de
cele. mis. cap. cum marthe. ¶ Sed de alio mō est solū diffi-
cultas. videl3 an nō solū sit cōcedendū ꝙ spēs sacramen-
tales vident᷑: sed sit sic cōcedendu3 ꝙ sub specieb° videtur
corpus Chri. ⁊ sic ve3 sit dicere vtrūq3 ⁊ ꝙ hoc qđ vī sint
species ⁊ hoc qđ vī est corpus Christi ⁊ videt᷑ ꝙ ecclesia h
determinauit tenēdū per ca. Ego Berengarius: sicut enim
vtrūq3 cōcedit ꝙ spēs franguntur ⁊ corpus frangitur: ⁊ nō
solum sacramentū. idest imo corpus Christi vere frangit᷑
sed sub sacramento tn̄. Exponit magister sniaꝝ illud. Ego
Berengarius 4° libro distin. 11. cap. s3 q2 corp° Christi in-
corruptibile est ⁊c̄. s. sic in ꝓposito ⁊ ꝙ videntur ⁊ corpus
sub specieb°. ¶ Et hoc cōcedit᷑ de. ɔse. d. 2. ca. qui mandu-
cant ⁊ bibunt Chrm illud bibere est viuere ꝙ in sacramē-
to visibilr sumit᷑ in ipsa veritate spiritualr manducatur ⁊
bibitur/nota ꝙ non solū spēs visibilr sumunt᷑ sed Chrs ⁊
nō solum spūalr intelligit᷑ sed visibilr sumit᷑. nō obstāte q2
corpus Christi sit in altari sub speciebus panis separatis
vt habet᷑. de. ɔs. d. 2. c. spēs tamē. ¶ Et ꝓbatur sic/quo rōne
corpus Chri verū ꝙ sensu aliqū sentit᷑ ab vno sensu. l3 ab
accidentibus separatis eadē rōne est cōcedendū ꝙ corp°
Christi sensualiter sentit᷑ ab alio sensu: l3 sub accidentibus
sepatis: sed nō obstante ꝙ corpus Christi vt sit in altari sub
speciebus panis separatis: vt habet᷑ de ɔse. di. 2. c. species tn̄.
vt habitum est determinatū est per eccl̄ia3 ꝙ verū corpus
Christi ⁊ sanguis sensualiter ⁊ non solū sacramentū mani-
bus sacerdotū tractat᷑ frangit᷑ dētibus atterit᷑ que pertinēt
ad sensum tactus ⁊ verissime manducatur vt in. c. qui mā-
ducant: ⁊ in alijs multis. c. ⁊ gustat᷑ vt in. c. reuera eade3 ra-
tione corpus Christi videt᷑ a visu l3 sub speciebus separa-
tis. ¶ Scd̄o hoc ꝓbatur rōne decreti: ratio decreti q̄re est
verum dicere ꝙ verū corpus Chri sensualiter tractat᷑ fran-
gitur ⁊c̄. est: q2 sub sacramēto est verū corpus Christi: vt p3
vbi supra Ego Berengarius tunc arguo/per hoc est dice-
re hoc fracto. s. forma panis sub specieb° separatis hoc frā-
git᷑. s. corpus Christi: q2 sub specieb° est corpus Christi ve-
rum: sed eadem fide est cōcedendū quādo corpus Christi
eleuatur in manibus sacerdotis ⁊ presentatur ibi sub spe-
ciebus ꝙ hoc qđ presentatur est corpus Christi verū sicut
ꝙ sub speciebus separatis manibus sacerdotu3 tractat᷑ ⁊c̄.
igit᷑ eadem fide concedendū ꝙ hec visio. s. speciebus quā-
ticūq3 separatis. hoc videt᷑. s. corpus Christi. ¶ Scd̄o hoc
declaratur: q2 ꝙ decretum dicit ꝙ sub speciebus panis ⁊
vini que manent post consecratione3 frangitur ⁊ gustatur
verum corpus Christi ⁊c̄. hoc saluatur ꝓpter cōmunicatio-
nem idiomatum: vt hic filius dei est mortuus mortua hu-
manitate vt ɔcedit symbolum Apostolicū ⁊ Athanasij ꝙ
filius dei passus est ⁊ mortuus hoc verum est ꝓpter cōmu-
nicationē idiomatum: sed quādo corpus Christi leuat᷑ ad
oculos nostros sub speciebus specialis ibi est cōmunicatio
idiomatu3/sicut cum tractatur manibus: eque enim conce-
dendu3 est ꝙ verū est hoc dicere: h est corpus meum sicut
cum manibus tractatur ⁊c̄. igitur eadem fide est conceden-
dum ꝙ sub speciebus separatis que manent post cōsecra-
tionē videt᷑ corpus Christi qua conceditur ꝙ tractatur ⁊c̄.
¶ Probatio maioris: ꝙ enim dicit᷑ ꝙ corpus Christi frā-
gitur sub speciebus: nō pōt h intelligi q̄tū ad ptes substā-
tie: quia sic corpus manet integrū ⁊ impassibile ⁊ cōtinet᷑
integru3 sub qualibet particula vt de ɔse. d. 2. c. iniuitas ⁊. c.
pmo ⁊. c. qui manducat. 2. ⁊. c. si. quia ide3 decidit magister
sniaꝝ. 4° lib. di. 11. c. pmo ⁊ scd̄o. igitur erit verum ratione
cōtinentie specieꝝ. i. q2 cōtinent᷑ sub illis speciebus: vt ha-
bet᷑. de ɔse. d. 2. c. species de sū. tri. ⁊ fi. ca. firmiter. quo pmis-
so formatur argumentū cū ly hoc sit dicere hoc qđ passu3
est: est filius dei: est falsa. si intelligatur ꝙ hoc qđ passu3 est:
est filius dei in forma diuinitatis/falsa est: q2 diuinitas non
est illud qđ est passum: si intelligatur ratione suppositi ve-
ra est ꝙ ratione suppositi cōmunicat sibi hō sua idiomata
ita ꝙ verum sit dicere filius dei patitur ⁊ homo patitur.
igitur eodem modo: cu3 tamen hoc qđ videtur est corpus
Christi si intelligat᷑ vel hoc qđ videt᷑ est corpus Christi in
forma ⁊ figura quā habet in celo falsa est. si vo intelligat᷑
ꝙ hoc qđ videt᷑ est corpus Christi rōne continentie: est qa
sicut rōne ɔtinentie cōmunicāt sibi sua idiomata species ⁊
corpus dicēdo: ꝙ species frangitur ⁊c̄. ⁊ corpus Christi frā-
gitur teritur ⁊c̄. eodem modo in proposito verificādo que
cadit hic dicēdo hoc qđ videt᷑ sunt spēs ⁊ hoc qđ videt᷑ est

corpus erit rõne cõtinentie: ⁊ sic pari rõne ambo sunt ꝯce-
dẽda: ad hoc facit illud qđ cantatur in prefatione: vt dum
deum visibiliter cognoscimus ⁊c̃. ¶ Item 4° hoc videt̃
ꝓbari a maiori: conceditur enim frangi sub speciebus ⁊c̃.
que pertinent ad passibilitatẽ: videre aũt non limitatur ad
corpus passibile: sed est commune ad corpus passibile. cor
pus.n. celeste videt̃ / ⁊ corpus Christi gloriosum videbat̃ a
Thoma post resurrectionẽ: q2 vidisti me ⁊c̃. ⁊ ab alijs plu-
ribus: sed magis est appꝫens ꝯcedere Chr̃m sensualr̃ sentiri
ꝑ sensationẽ q̃ stat cũ corꝑe impassibili q̄ꝫ que sibi vĩ repu-
gnare. igit̃ ⁊c̃. ¶ Propter igit̃ p̃missa sine p̃iudicio videt̃
ꝙ verũ est tuti⁹ ꝯcedẽdũ ꝙ hoc qđ vĩ sunt spẽs: ⁊ ꝙ hoc qđ
vĩ est corp⁹ Chr̃i. lꝫ nõ videat̃ in ꝓpria for͂: opꝫ.n. ꝑꝑ illđ
decretũ ego Berrẽga. oĩno ꝯcedere ꝙ corpus Chr̃i frangit̃
vere sub spẽb⁹. lꝫ nõ in ꝓp̃a for⁹ quã hꝫ in celo ⁊ ꝙ tractat̃
plurib⁹ caplĩs reuera ⁊ ꝙ viuus mãducat̃. ꝑ. c. p̃° q̃dã intuĩ
ꝙ qui dicit ꝯ̃riuꝫ est excõicatus: vt pꝫ de hereticis ad abo-
lendã vbi sic dĩ. Uniuersos qui de sacramẽto corpis ⁊ san-
guinis dñi nostri Jesu chr̃i vel reliquis ecclĩasticis sacrĩs
alr̃ sentire vel docere nõ metuũt q̄ꝫ sacro sancta romana ec
clesia p̃dicat ⁊ obseruat vinculo ꝑpetui anathematis inno
damus: sed vt dictũ est ⁊ cuilibꝫ appꝫere põt ꝙ siliis euidẽ-
tia est vel maior cõcedẽdi ꝙ visis spẽbus vĩ corp⁹ Chr̃i lꝫ
nõ in ꝓpria forma: q2 de similibus silẽ est indiciũ. Prete-
rea decretalis. vtrũqꝫ ꝯcedit ⁊ ꝙ Christus visibilr̃ frangit̃
⁊ ꝙ spẽs corporales vident̃. di. 9. 8. z. c. qui mãducãt: igit̃ ex
presse hoc opꝫ sentire ⁊ docere ꝓpter excõicationẽ vitãdã.
¶ Quinto / B ꝓbat̃ per ea que ꝯcedunt ph̃i: tota eni rõ q̃-
re spẽs ꝯcedunt̃ videri: ⁊ nõ corpus: q2 spẽs sunt separate a
corꝑe: sed ph̃s. z. de aĩa: ꝯcedit ꝙ q̃dã corꝑa vident̃ per co-
lorẽ separatũ ⁊ extraneũ vt diaphana sic̃ aer / ⁊ aqua / ⁊ cor-
pus ꝑpetuũ. s. celũ per Com̃. igit̃ ⁊c̃. ¶ Nec valet dici / ꝙ
corpus celeste ⁊ diaphana vident̃ mediante luce: ita ꝙ lux
sit obm̃ visus: q2 ex intẽtione ph̃i ꝓbat ibi / ꝙ color est obm̃
⁊ ꝙ sub rõne corporis vident̃ tanq̄ꝫ sub rõne obiectiua: ⁊
T. c. 67. lux est dispositio sub qua videt̃ color: vt pꝫ. z. de aia: in illo
caplõ / cuius quidem igit̃ est visus: ⁊ dicit hoc est visibile: ⁊
subdit visibile est color: ⁊ infra nec est visibile sine lumine
vt pertractaui diffuse. z. q. sup p̃mũ sniaꝝ. ¶ Sed ꝓpter
decreta multa que sup̃⁹ allegaui que dicũt ꝙ corpus Chr̃i
nõ vĩ in altari: est dõm vt ibi apparet ꝙ loquunt̃ ꝙ nõ vĩ
in ꝓpria forma carnis: cõcedit tñ decretuꝫ ꝙ corpus Chr̃i
vĩ in altari vbi spũalr̃ manducat̃: ⁊ loquit̃ ipsuꝫ decretum
de ipso corꝑe Chr̃i nõ de spẽb⁹ tñ vt dĩ. 9. di. z. qui mandu
cat. vbi vtrũqꝫ ꝯcedit ꝙ Chr̃s videt̃: vt pꝫ in p̃n° caplĩ / ⁊ ꝙ
spẽs panis corporalr̃ vident̃ vt in fine. ¶ R̃ñdẽdum ꝑꝑ
decreta: ⁊ magistrum sententiaꝝ glossanteꝫ in decretis sup
illud Ego Berrengarius ꝙ corpus Chr̃i frangi atteri ⁊c̃.
põt intelligi duplr̃. Uno mõ ꝙ frangi actu dicat diuisionẽ
⁊ partitionẽ partiũ in corꝑe Chr̃i: ⁊ sic negant corpus Chr̃i
frangi in sua ꝓpria substãtia imo corp⁹ Chr̃i manet integ͂ᵐ
sub qualibet ꝑticula. Alio mõ ꝙ vere frangit̃ ⁊c̃. sub spẽb⁹
sed ratione cõtinentie. q2. s. totum integrũ corpus continet̃
sub qualibet parte facta ⁊ substantifice vnuꝫ ⁊ ideꝫ per oĩa.
est dicendũ ꝙ totũ corpus Chr̃i sub spẽbus videt̃ rõne ve
re ꝯtinẽtie: sed nõ videt̃ sub spẽb⁹ vt ꝑtes corporis videan
tur sed partitionẽ specieꝝ. ¶ Pro ista distinctione habet̃
satis supra articulo. 4. argumẽto. 3°. Questio. III.

Utrum beatitudo ꝯsistat in actione ⁊ pas-
sione. In ista q̃one B ordine ꝓce-
det̃: q2 p̃mo ponendi sunt passus ph̃ie ꝑ quos
videt̃ ꝙ sit pati. ¶ z° passus sunt ponẽdi per
quos cogebat̃ ph̃s ꝙ sit agere. ¶ 3° ꝯcordabo
partes ꝑ Simplicii. ¶ 4° ꝑ ꝯ̃is ondã ꝙ est ali⁹ modus
passionis vt est recipere: ⁊ hoc soluunt̃ multa. ¶ Quinto /
ostendã ad quid hoc vꝫ ad fidẽ. ¶ Sexto / ad q̃d ad habi-
tudinẽ. ¶ Sequit̃ de p̃mo articulo. vbi intelligẽdũ est ꝙ
ph̃s tractat istam. q. z° de aia. p̃mo tractat Utrũ sentire sit T. c. 128
pati in ca°. ꝙ aũt nõ sint sensus preter q̃nqꝫ circa medium.
⁊ ex hoc ex simili cã vult cõcludẽdũ esse intellectu: ⁊ arguit
sic ꝑ passibilitate: q2 actio ⁊ passio sũt vnus mot⁹ ⁊ duo pre
dicamẽta: opꝫ ꝙ idẽ mot⁹ sit actio vt est ab agente ⁊ passio
vt recipiẽdo in patientẽ: sed sili rõne: q2 actio ⁊ passio sunt T. c. 138
vnus motus: sed dĩ actio vt est ab agente ⁊ passio vt in pa-
tiente. ¶ Eadẽ rõne est dõm ꝙ sensus ⁊ sensibilis / puta so-
ni ⁊ auditus erit idẽ actus q̃ dicet̃ actio vt ab agẽte. ⁊ pas-
sio vt in patiente. ¶ Sed sensationi actioni non corrñdet
alia passio que sit effectus illa / tanq̄ꝫ actionis sensatiõis nisi
auditio que est in audiẽ. ergo auditio est passio. ¶ Et a si-
mili est arguendũ de visibili mouente visum: ⁊ intelligibi-
li mouẽte intellectũ. ¶ Uisibili.n. mouẽti visum nõ vide-
mus correspondere aliq̃d qđ sit effectus illatioqꝫ actionis
vel motionis visibilis: nisi visio que causat̃ in visu: ⁊ sic de
intellectu. igit̃ ⁊c̃. ¶ Scđo innuit tale arg͂ᵐ / posito ꝙ actio
⁊ passio nõ essent idẽ motus: tñ actio in actu arguit passio-
neꝫ simul in actu: sunt eniꝫ relatiua vt arguit Cõmẽtator: sꝫ
nõ sunt sil' in agẽte. ¶ Q2 act⁹ actiui est in patiẽte: sꝫ ip̃ꝫ pa
tiens re͂ˢ soni sonãtis ⁊ passiõis corrñdẽtis est po⁹ auditiua.
arguo / sil' in po⁹ auditiua patiente a corꝑe sonante. sunt sil'
soni sonãti actio: ⁊ potẽtie auditiue auditio passio. ¶ Eodẽ
mõ est arguendũ de intellectu ⁊ intelligibili: ⁊ sic exponit
Cõmentator ibidẽ cõmẽto. 140. dicẽs / sonare igit̃ est actio
soni: ⁊ audire est passio sensus audientis: ⁊ videre passio vi-
dentis: lꝫ in figura nois sint actiones. ¶ Iteꝫ 3° de aia. ca° T. c. p̃'
illo. de ꝑte aũt aie mouet dubitationẽ quõ intell's pati pos- T. c. 12.
sit a q̃dditate mãli intelligibili cũ intellect⁹ immistus sit ma-
terie. ¶ Et agens ⁊ patiens cõicare debẽt in mã. ¶ Et re-
spondet ꝙ cũ aliud sit magnitudini ⁊ magnitudis esse ꝙ ꝑ
talẽ abstractionẽ a mã põt quidditas agere in intellectum
immãlẽ ⁊ intell's pati. ⁊ innuit Ph̃s ad hoc soluẽdũ tale arg͂ᵐ
in forma. ¶ Unũqđqꝫ agit fm̃ ꝙ est in actu ⁊ recipit ⁊ pa
titur fm̃ ꝙ est in potẽtia. Sed ꝑ actum intell's agẽtis q̃d- T. c. 14.
ditas magnitudinis est actu intelligibilis. ⁊ vt sic separata
a ꝯditionibus mãe ⁊ ipsamet potẽtia intellectiua immista
⁊ immãliter est in potẽtia receptiua: sicut tabula rasa in qua
nihil pictum est actu vel scriptuꝫ: ergo stante intellectu im-
misto sicut posuit Anaxagoras ⁊ ꝙ intellectus sit passiuus
adhuc saluatur ꝙ intellectus intelligit. ¶ Iteꝫ in alio ca°. T. c. 17.
q̃ñ aũt sint in oĩ mã / habet Ph̃s difficultatẽ de vno qđ hic
supponebatur. videlꝫ qualr̃ magnitudo possit abstrahi a
materia: ⁊ sic agere ⁊ facere intellectũ pati: ⁊ ꝓbat ꝙ hñ sit
per tale arg͂ᵐ sic / opꝫ esse in aia sicut ⁊ sunt oĩa naturalia sed
in oĩ nã. vbi aliquid est in potẽtia: ⁊ dꝫ fieri in actu opꝫ ꝙ
sit aliqđ agens ꝙ ipsuꝫ faciat in actu: ⁊ aliqua potẽtia passi
ua in qua ipsuꝫ fiat in actu. ¶ Ergo eodem mõ opꝫ esse in
aia ꝙ cũ phantasma est intelligibile in potẽtia si in actu dꝫ
intelligi dꝫ habere intellectũ agentẽ qui ipsum faciat actu
intellectũ / ⁊ intellectũ possibilẽ in quo fiat in tali esse intel-
lecto: sꝫ fieri in esse intellecto est pati. ergo intelligi seu esse
intellectũ est pati. ¶ Itẽ Aristoteles z° physicoꝝ. ꝓbans T. c. 48
ꝙ est agens a casu distinguit triplex agens. vnum qđ agit
semper: aliud vt in pluribus. 3ᵐ vt in paucioribus: ⁊ illud
agit a casu: querit Cõmentator quare non numerauit agẽs
equale: respondet ꝙ ab agente equalr̃ nulla ꝓuenit actio.
⁊ dicit ꝙ hoc est verũ siue sit aia siue non ⁊ hoc ꝓbat sic: q2
ꝙ aliquid sit frustra in nã hoc eque incõueniens est in aia
sicut in alijs: sed si contingentie equaliter siue in anima si-
ue in alijs possint ꝓcedere aliq̃d esset frustra. ergo in potẽ-
tijs anime que sunt ad vtrũlibet vt intelligant vel non in-
telligant: opꝫ illud intelligere causari ab obiecto: q2 aliud

agens ibi non inueniet nisi obiectum determinatū. probat
minorē sic: q2 a cōtingenti equaliter: cuius finis est indifferēs
ad duo cōtraria proueniret actio ⁊ potētia passiua est con-
tingēs equaliter sicut ⁊ actiua / sequit q equaliter simul pducet
vnūquodqz cōtrariorum. ⁊ hoc est frustra: q2 pducere effectū q
nō pōt cōsistere est frustra: sed 3ria equaliter ⁊ simul pducta
nō possunt cōsistere in nā. ergo ⁊c. ¶ Item ad hoc est an-
tiquū argumentū q idem esset in actu ⁊ potentia: ⁊ est argum
phi. 9. meta. in pmo ca°. vbi pbat q nihil ipsum patitur a se
ipso: sic vnūquodqz sibiipsi vnū est: ⁊ non aliud. Cōmentator
cōmēto 2°. sed vt patit sm q ipsum est vnū tn est illic aliud
q2 si sic aliud esset in potētia sm q esset in actu. ergo poten
tie non possunt pati a se recipiendo operationes suas in se
ipsis a seipsis causatas. ¶ Alr potest formari argumentum
2m apertū Aristotelis dum dicit. ⁊ impotentia ⁊ ipossibile.
idest nō potentia nō sunt eiusdem essentie vt intellectum
posse recipere suam oppositionē est potētia esse actiuū sue
oppōnis nō est potētia sed est actus: q2 vnūquodqz agit sz q
in actu nāe. pbat infra ca°. qm aūt ipsum ꝑus. ergo nō pōt
agere suā operationē ⁊ accipere. ¶ Sequit de 2° articulo
euidenter pbat q intellectus causat in se actū intelligēdi.
¶ Primo sic / 3tradictoria possunt simul esse in anima. pos
sum intelligere vnico actu complexo hanc ppōnē falsam.
homo nō est homo. ¶ Sed nullū efficiens aliud ab aīa h
pōt facere. ergo aīa est causa efficiens huius intellectionis
complexe. ¶ Probatio mi. q deus nō facit istā cōplonē:
q2 deus nō facit falsum mentiri. tum quia hec loquuntur
de cā creata ⁊ propria effectiua huius cōplexionis vt que-
cūqz alia res hoc potest quia vna res potest habere 3tradi
ctoria simul: quia effectus cause realis est esse. ¶ Sed con-
tradictoria nō psīt simul esse. ¶ Propter istam rationem
expresse cōcedit phs q intellectus efficit verū ⁊ falsum in
T.cõ.8. mente. ¶ Unde 6° metaphy. determinat qōnem an passio-
nes anime sint de 3sideratione metaphysici: ⁊ tenet q nō:
q2 metaphysicus est artifex realis. sz ens veridicū nō est
ens reale sed est creatū ab anima ⁊ nullam alias hz causas
q̄ aīam: q pbat: quia 3tradictoria possunt esse simul in aīa
sed nō possunt esse simul in re. ergo aīa est causa entis falsi-
dicantis ⁊ eadem rōne veridicantis. ¶ Item non solū est
vera actio actus ille quo aliud pducit preter oppōnē: sed
quo. ¶ Uerbi gratia non solum est vera actio edificatio ⁊
fisculatio vtrobiqz. n. est dare cām effectiuā istorum actuum
sz differentē: puta q in pmo casu agens dicit agere actione
transeunte ⁊ in scdo casu agens dī agere actione manēte. sz
in hoīe est reperire actū q per aliud pducit ꝑter operatio-
nem vt generare: ⁊ huiꝰ est inuenire actum imanentē quo
nihil est pductum preter operationē vt speculatio in specu-
lante ⁊ visio in vidente. ¶ Ergo in homine nō solum est
vere pncipium actiuū q agit actionē transeuntē: sed in ho-
mine illud est vnde pncipiū actiuum cui immanet ipsa sua
operatio sicut ambulans est cā effectiua sue ambulationis.
T.c.16. ¶ Propter hanc rationem cogebatur phs 9. metaphysice
distinguere actionē in actionē qua aliquid aliud est opera
tum preter operationē ⁊ in actionē in qua nihil est operatū.
¶ Et loquit ibi de operatione pprie dicta: quia probat ibi
q actus est nobilior poa: q2 vnūquodqz agit sm q est actu.
¶ Item idem nō pōt simul esse ⁊ nō esse: sed potentia co-
gnitiua potest recipere motionē ab obiecto: ⁊ non percipe-
re vel nō apprehendere seu non iudicare de obiecto: vt ex-
perimur frequēter. ergo cognoscibile cōprehendendo / seu
percipiendo ⁊c. non est percipere ⁊ pati tm sed est actio ali
qua. ¶ Propter illud argm cogebat Cōmentator 3° de aīa
cōmento 2° ad qōnem qua querit vtrum formare per intelle
ctum sit de virtutibus actiuis vel passiuis respondere disti-
guendo cōprehensionē a receptione ⁊ dicere sic / nihil hz in-
tellectus de intentione passionis nisi q recipit spēm quam
comprehendit. ibidem dicit Cōmētator in 2° de aīa cōmē-
to. 135. q sensus auditus est patiēs sm q recipit sanationem
sed est agēs sz iudiciū. ⁊ ibidē. 138. idē dicit de intellectu 3°
de aīa: de quibus ad hoc diffuse lib. 11. di. 24. Iterū cū vo-
luntas mouetur a fine adhuc est in potestate sua ⁊ libertate
vt moueatur ab aliquo eorū que sunt ad finem. verbi grā.
cum voluntas mouetur a fine adhuc est in libertate sua vt
exerceat actum cōsentiendi vel imperandi ⁊ effectū eorū
que sunt ad finem. ¶ Nullus eniz dicit q quecūqz placet
fieri q nolit neqz cōsentiat his que sunt ad finem. vnde ex
libertate sua pōt statuere noviter exercere actū cōsentiēdi
eorū que sunt ad finem vt ipsa ⁊ imperet requirit q ex sua
libertate moueat se. ppter istam rōnem tenet Thomas 2a
2e q. 9. articulo 3°. q voluntas mouetur a fine. ¶ Sed per
hoc q velit finem seipsam volēdo ea que sunt ad finē sicut
intellectus per hoc q cognoscit pncipia reducit seipsum de
potentia in actū q̄tum ad cognitionem 3clusionū: ⁊ argr q
non: q2 idem esset in potentia ⁊ in actu. ¶ Rñdet in solu-
tione pmi argumēti q idē nō sz idē est in potētia ⁊ in actu
quia vt moueā a fine est in potētia sed in quem vult finem
est in actu ⁊ sic reducit se de potentia in actum respectu eorum
que sunt ad finem. ¶ Ad idem 2a 2e. q. 12. arti. 3°. ¶ Item
intellectus angeli intelligit suū pprium intellectum: sed in
hoc casu intellectus angeli se habet in rōne obiecti agentis
actum intelligēdi ⁊ in rōne subiecti recipientis illū. q idem
respectu actionis imanentis est actiuū ⁊ passiuū. ppter istā
rationē finalr fuit cōclusum. Hoc. q itelligere est agere: nec
finaliter sciuit ad argm respōdere dicēdo q modicū sciuitur
de angelis: vt pz. q. 6. vi. ¶ Item potētie vitales per nām
quatenꝰ sunt vitales nate sunt pmo excitari a suis obiectis vt
nutritiua ab alimēto: ⁊ post ea mitunt se agētes ad sui nutri
tionē ⁊ causationē ⁊ huiꝰ. ¶ Sz sentire ⁊ itelligere ⁊ velle
sunt vere operationes viuentis. ergo non solum patiuntur
ab obiectis: sed post tales passiones efficiunt actiones itel-
ligendi ⁊c. ¶ Et ppter hanc rationem Henri. qui tenuerat
per totā sūmā ⁊ qōlz q intelligere simplr esset pati. 11. q. 5.
correxit se ⁊ dicit q tam intelligere simplex q̄ complexum
sunt actiones intellectus: lz precedat in intellectu motio pas-
sio seu excitatio passio qua fit ab obiecto puocatio / puta vt
efficiat actū intelligendi ⁊ hec est declaratio Simplicij cō-
cordando 3trarietates Phi ⁊ de hoc sequit tertius articu-
lus vbi Simplicius imaginatur: q tn intellectio sit actio
permanens ⁊ non trāsiens: addit q quodāmodo pōt dici
actio absoluta quo supposito ponit actionē absolutā dupli-
cem. Uno qdē mō dī actio absoluta: q2 nō est inuenire aliud
qđ ab ipso moueat. v. g. vt ambulare ⁊ currere legere: am-
bulans enim non mouet aliud sed se: ⁊ sic de aliis. ¶ Alio
modo dī actio absoluta: q2 agēs agendo nō repatitur cum
obiectū mouet potētiā cognitiuā: ad ppositū clarum est q
intelligere nō pōt eē actio absoluta pmo mō: q2 intellꝰ nō
pōt per seipsum agere sicut ambulans ⁊c. ¶ Nec pōt esse
actio absoluta 2° modo: q2 intelligēdo mouet intellectꝰ ab
obiecto ⁊ patit: ⁊ vlterius deducit q nō intellectio potest
esse solū passio q̄dā tanta ab obiecto: q2 intellectio est perce-
ptio obiecti nō receptio tm: ⁊ cōcludit Simplicius q in itel
lectu iste due actiones que mō pmisso vocant absolute: q2
absoluuntur ab aliqbꝰ modis passionis: vt supra patuit ha-
bent tn pprias passiones correspondentes: ambulās. n. a se mo-
uet ⁊ intellꝰ mouet ab obto mouēte: ⁊ dicit q iste actiones
sunt cōmixte. v. g. cū intelligimꝰ pmo obiectū mouet intel-
lectum ⁊ obm nō repatit: sed intellꝰ est q patit ⁊ mouetur ⁊
excitat absoluto. ¶ 2° cum intellꝰ sic excitat ab obto intellꝰ
nō iam sistit in ipsa passione sz ex seipso agit aliā actionē in
seipso q̄ est pceptio ⁊ cognitio obti: sic ambulās cū excitat

ab appetibili mouet se ⁊ ambulat ad illud:⁊ si iste actiões cōmiscentur:ita q illa actio que scilicet excitatur potentia ab obiecto est passio 2ª actio vitalis que est perceptio est actio intellectus percipiētis. ¶ Hec est intētio Simplicij vt apparet circa mediū capituli.vbi cū dixerat q intelligere est agere ſm figuraz nois tñ mouet dubōnē in 3eiuz sic dicens. ¶ Attentione dignū est ne intelligere sit pati solus ⁊ versus finem capituli.s.saluatis aūt vere respōdet q intelligere est actio 9mista ex actione ⁊ passione:qd declarat quia cuz anima excitata fuerit absoluto nō iam sistit in passione ista:sed expectat a se absolutā actionez que est perceptio obiecti:⁊ vlr cognitio. ¶ Ponit exempla.pmū est qñ aliquis est paruipensus vel honoratus passiue/statim actiue intēdit vituperiū vel honorē:vt pz in corporalibus vindictis vel amplexibus:⁊ eodē modo vt dicit est in passionibus anime:cum enim fuerit puocata irascibilis a paruipēsione vel iniuria statim anima agit in se desideriū seu furorem vindicandi se ⁊ 9similr:⁊ dōm de honoratione ⁊ omni cognitione aie dicit. ¶ Scdm exemplum est de discipulo addiscente:voce eniz magistri docētis excitat eius auditus:sed auditus sic excitat⁹ pexcitat a seipso aliā actionē.s.perceptionē eius q audiuit ⁊ concludit:⁊ ita pncipium istius actionis est in discipulo nō in magistro. ¶ Tertium exēplum est in fine capli:vbi dicit,q lz passio naturalis appetita quādoqz patiat:⁊ deducatur ab appetibili:tamē appetitus vt electionalis est:habet in se pncipium sue actionis. ¶ Per hoc pz responsio ad argumenta pmi articuli,q accipiēdo actū intelligēdi pro actione cōmista includēte excitationē obiecti passiue receptam in potētia ⁊ actionez vitalē consequētem:que est intelligere ⁊ percipere:sic veruz est q intelligere est pati:quātum ad pmam actionē/secus est quātū ad scdaz.per hoc pz ad oīa argumenta:cum enim pbat q opz potentiā pati a phantasmate ⁊ intellectuz ponere:in quo est omnia fieri:⁊ ab alio determiari pter suā cōtingentiā ⁊c.verū cōcludit qntuz ad excitationē ⁊ passionez precutā vitali intellectioni. ¶ Efficit tñ intellectus suā vitalem p actionez que est intelligere que simul cōmiscet cum ea ⁊ cōcomitat eam. ¶ Qui velit videre opiniones Henrici/Godofredi/vel Scoti/⁊ demū aliorum.⁊ quo mō soluunt per istuz modū dicendi videat in 2º lib° disti.12.⁊ 9.⁊.28.de hoc lib.3° dis.12.artic.1.⁊ alio quoli.q.de charitate artic.3°.§.2. ¶ Quia quedā auctoritates dicūt q hec est

T.7.27. vera receptio son⁹ est auditio ⁊ cōmē.18.3.de aia.dicit q intellig e nihil aliud est nisi recipere intentiones ⁊c. ¶ Dico q dicunt idē:quia se cōcomitantur.V.g.a.mediāte dicitur generans formaz in materia recta ⁊ est hoc sphera enea q non potest intelligi q actio sit nisi concomitanter:⁊ simile dicit Aug.11.de tri.ca.11.q imago est visio:quia verbuz est cōcomitanter solum vt infra pbabitur/⁊ fundatur iste modus loquendi super illo dicto qd parū distat:quasi nihil distare videt. ¶ Sequit de 4° articulo.vbi adhuc remanet difficultas verum accipiendo alteraz partez istius actionis cōmiste/puta ipsaz intellectionez vt est operatio vitalis sit actio sola aliquo modo passio ⁊ dixerunt aliqui q opinio Simplicij fuit q est actio pura ⁊ absoluta ab omni passione:sed h falsuz est:qz actiones absolutas vocat vnā qua nō mouet aliud vt ambulare ⁊ aliam ſm quā agens non reparitur vt cum obiectuz mouet potentiam:sed istis actionib⁹ correspondet aliqua passio. ¶ Lz eniz ambulans moueat se/tamen verum est dicere q passiue mouet a se:⁊ lz obm non patiatur a potētia/tamen vez est dicere q motio eius passiue recipitur in potentia/⁊ hoc est ppositū q lz intellis efficiat suam intellectionē tñ patit intellectus in recipiendo eam. ¶ De hoc satis est.ergo opinio Simplicij q intelligere quodā modo est pati accipiendo intelligere pro operatione vitali:⁊ hec clare est opinio Cōmētatoris:est eniz imaginatio eius q intelligere est actio intellectus ⁊ elicitiue effectiue:⁊ est passio eius receptiue sicut motus est actio vt ab agente:⁊ passio vt pductus ⁊ receptus in paciente p pfo:pz supra pº arti.vbi vult q apprehendere non est recipere:sed iudicare.⁊ q iudiciū est actus entis perfecti sicut recipere actus entis imp̄fecti. Et 3º de aia cōmēto.19.vult q itellectus materialis est passiuus ⁊ actiuus passiuus vt oia recipiat actiuus pter eius iudiciū ⁊ cōprehensionem quia comprehēsio est de caplo perfectionis iudicis. ¶ Et per h possunt solui oia argumenta in 2º argumēto posita ⁊ similia. ¶ Ut videlicet q idē erit in actu ⁊ in potētia respectu eiusdem:qz hec ppositio est vera de actu ⁊ potentia que sunt differentie opposite. ¶ Quia verum est q nulla res est simul in actu ⁊ in potētia vt sic falsa est.tñ de actu ⁊ potētia que sunt differentie agētis propter actionē imanentē quā ponit Phs.9.metaphy.manifestū est enim cū agēs T.co.16
causat actionē sibi imanentē q eaz agit ⁊ recipit:sed lz idē agat in hoc casu ⁊ patiat:nō tamē ſm q idem qz idē esset in actu:sed q in potētia vt deducit Cōmentator.9.meta.ce. cōmento.2.exponēs illud phi q vt transmutat a se de hac non identitate.2º quoli.q.8.⁊.2.lib.dist.17.⁊ hec responsio determinat per hoc q illud qd est virtualr tale natum est agere ⁊ creare effectū suuz in eo q est in potētia tale.V.g. sol causat calorem in calefactibili.ergo si idem/puta sol qui est virtualr calidus esset in potentia. ¶ Calidū causaret in seipso talē terminationē tanqz actionē sibi immanentē/sed omnis natura intellectualis est virtualr cōtinēs intellectionem:⁊ in potentia vt perficiat per intellectionē tanqz per ipsam actionē immanētē.ergo quelibet natura intellectualis est in actu ⁊ in potentia respectu intellectionis:sed non ſm eūdē modū.pbo mi.qz virtualr tale est illud quia presente obiecto:tunc qd natum est agere per seipsuz pōt exercere suū actū.V.g.tale factibile non potest tale fieri nisi p aliud reducens ipsuz de potentia in actū:sed quelz nā intellectualis presente suo obiecto ipsum excitante hz ex se propriā vim cognitiuā discretiuā ⁊ iudicatiuam per quā ex se nata est exercere actū cognoscendi discernendi iudicandi: ⁊ ipsa etiaz est in potentia in actum:qz hoc concedit omnis opinio q speculatio recipitur in speculāte ⁊ visio in vidēte.ergo ⁊c. ¶ Sequit de 5º arti.vbi ex pōne ista sequuntur iste vtilitates. Prima qualr format vbū:⁊ que cā eius effectiua:pbatum est enim in duabus qōnibus istius tertij q verbū est actus intelligendi vt cōtinet obiectū productum in esse simili sibi pper extra ⁊ hoc declaratū est q actus intelligendi est effectiue ab intellectu.sequit ergo q verbuz est tale effectiue ab intellectu sicut in formatione verbi vocalis faciens vocem est causa verbi vocalis. ¶ Scda vtilitas est q ex isto modo formandi verbum in nobis pbat efficaciter q vbū in diuinis est 9substantiale patri gignēti quare quelibet intelligētia pducit sese in esse intellecto ⁊ in amato.ergo in pma aliquo mō cōsequentia pz:quia producere se in esse intellecto ⁊ amato est perfectio in quolibz intelligēte:sz nihil pducit se in esse intellecto sic q eius intelligere nullo mō differat a suba eius nāe:pbat Phs multiplr.12.metaphy.cōmēto.51.lz differat in alijs intelligentijs vt pbatur cōmēto.5.quoli.q.de angelis.⁊.2.lib.de ge.ā pma pducit illā eandē rez que est sua substantia in esse intellecto ⁊ amato qd est ppositum. ¶ Tertia est/q ex isto modo formandi verbū reperitur in nobis imago trinitatis non solum quo ad distinctionē potētialē.sed quo ad cōsubstantialez:quia ſz istā positionē mens se noscendo efficit actū intelligendi.ergo mens producit seipsaz in esse intellecto:⁊ eadez rōne ipsa mens constituta sub respectu noscentie ⁊ voliti actione volētis pducit se sub respectu rōne essentie

esse amati: ⁊ sic in hoie eadem res ꝯsubalr tripl'r originat' ⁊ distinguit' ad modū qui sit in diuinis. ¶ Quarta vtilitas est, ꝙ per hoc saluat' veritas scripture dicentis ꝙ speciali'r homo est ad imaginē dei ⁊ nō alie creature: ꝙ si itellectus non efficit actū intelligēdi: puta nō producit se in esse intellecto: ⁊ productū in esse intellecto ꝓducit se in esse amato: ⁊ sic arguēdum est de oibus alijs rebus intellectis ⁊ nō speciali'r de homine. ¶ Quinta est, ꝙ ex hoc habet' ꝙ productio verbi in diuis est vera generatio ⁊ productio in cō substātialitate nāe per modum amati est spiratio. de sūma trini. ca°. fi. ⁊. in fi. decre. sed sic ponit' in intellectione ⁊ volitione diuina de sūma tri. ca. de ꝓ. ¶ Sexta, ꝙ generās ⁊ genitū in diuinis nō solum sunt dicēs ⁊ verbum: sed vere sunt pater ⁊ filius: q: producit in similitudine nāe actiue elicitiue: ⁊ s'm esse elicitū est esse patrē ⁊ filiū. ¶ Uerbo mediāte pater dicit', q: egit: filius, q: aliquid passus est: sed hoc ponit' in proposito: q: per simile in intellectu nostro ponit' ꝙ in diuinis intellect' paternus ꝓducit elicitiue: ⁊ vtriusq3 volūtas spiritū scm̄. ¶ Sequit' 6° arti. vbi ex hoc modo ponēdi: p3 ꝙ beatitudo nostra ꝯsistit in actione: felicitas enī s'm phm̄ ⁊ sanctos est perfectissima opatio hoīs: sed operatio actio vbicūq3 inuenit' est nobilior operatione passione: q: genus actionis est nobilius genere passionis: ⁊ ex premissis intellectio actio reperit' in hoie: ergo ⁊c. ¶ Dices, ꝙ nobilior esset itellectio si causaret' ab obiecto beatifico: ꝙ si ab intellectu: dico, ꝙ nō est ad propositū: q: actus in nobis pt̄ dici nobilior dupl'r. Uno modo vt a nobis est: sed a deo adiutus. Alio modo: vt totali'r a deo est. Ubi gr̄a. actus quo christianus docet fidē est nobilior actu quo phs eandē docet: q: christianus iuuat' a deo per dona fidei ⁊ charitatis: ꝙ aūt in aplis s'm aliquos q̄cūq3 in mēte a deo creabat' verbū qḋ loquebant' s'm illud: nolite cogitare ⁊c. Dabitur enim vobis ⁊c. Dic actus fuit timor actu christianoꝝ: q: tota semper a deo. ¶ Sed in ꝓposito non loquimur de nobili actu totali'r a nobis causato: sed de nobiliori actu: qui quodāmodo est a nobis: sed a deo adiutus: indigemus enī lumine glorie intellectum eleuante: de heresicis. in c° ad nr̄m: ⁊ indigemus charitate eleuāte: q: charitas nunq̄ excidit s'3 aplm̄. ¶ Scriptura no nō dicit, ꝙ indigemus actu beatifico causato in intellectu. Ergo nihil ad propositum, ꝙ obtinet' ꝙ actus beatificus est nobilior si a deo causatur.

Questio. III.

Utrum rectori ecclesie liceat tenere colūbaria pēsata vtilitate ecclesie sue nō habentis terras vel paucas. ¶ Primo videndū est, an sit licitū habere colūbare. ¶ Secūdo, an si nō habēte terras. ¶ Primo dicendū est s'm legem diuinā, ꝙ nō est licitū habere colūbaria: nisi quātumlz indifferēter possit habere s'm proportionē terrarū suarum: q: ꝙ est ꝯtra equitatē naturalē est ꝯtra legem diuinā in decretis di. 1. sed ꝙ tu si possis ditari cū iactura mea ꝙ fieret si tu haberes colūbare: ⁊ ego nō s'm ꝓportionē terrarū mearum est ꝯtra legem equitatis que dicit hoc facias alij ꝙ tibi vis fieri: ⁊ nō facias alij ꝙ tibi nō vis fieri: vt habet' ibidē: ⁊ dicit August. super illud soli q̄ multipl'r est lex dei ꝙ super ista lege fundant' omnia decē precepta legis. ¶ Dic tn̄ fit exceptio in casum vbi aliqui recipiunt terras vel bona determinata in dominio alicuius domino reseruātes ius ⁊ ꝓprietatē pro se ⁊ suis successoribus: vt possit habere columbaria per totū: ⁊ q: appositum est ꝙ sibi hoc ius reseruauerit: iste pōt habere vbi nō omnes s'm proportionē terrarum suarū non habent: quia hic nihil agit' in iactura alterius. ¶ Scd̄s casus videt' aliquibus ꝙ habens terras posset colūbare leuare alijs terram habentibus nō leuantibus dūmodo columbas suas haberet pro delictis: vt. s. quilz caperet q̄ eas capere vellet postq̄ euolauerint si dicat' ꝙ lex est ad ꝯtrarium: ꝙ dicit, ꝙ eius dominio censent' vnde habent cōsuetudinē eundi ⁊ redeundi: dicēdum, ꝙ subintelligitur lex diuina. s. dūmodo sint parati satisfacere dānum passis. ¶ Tertius casus esse pōt: q: aliquando derogatur equitati naturali per legem humanā vbi igit' per legem diuinā omnia debent esse cōmunia: sed propter vtilitatē publicam vt res magis solicite colerent' lex humana statuit ꝯtrarium: vt habetur 12. q. 1. nota de hoc multa di. 1. i glossa super caplo ius generale. sic in proposito si ꝓncipi ⁊ maiorib' ꝯsenciente multitudine visum fuerit aliquādo ꝙ ipsa colūbaria vtilia sūt toti populo ⁊ cōperiret vbi loca apte eis pararent' ex alia parte ꝙ quilz haberet s'm ꝓportionē terrarum suarū esset deuastatio nimia agroꝝ: tūc nō possent hēc indifferēter colūbaria oēs qui vellent: sed q̄ iuxta iudiciū sufficerēt in terris: nec vr̄ in eius iniuriā: q: participant in vtilitate solutionis speciei colūbarū. per hoc p3 ad scdm̄. s. ꝙ cū visum est, ꝙ qui debent colūbaria tenere debent terras habere ⁊ sufficientes: ⁊ in hoc ꝙ ad cōseruationem nō sit nimia deuastatio agroꝝ: ꝙ qui nō hn̄t terras vel iusto iudicio non sufficientes: ⁊ rōnabil'r pro lege habet' qḋ princip ⁊ maioribus ⁊ multitudini videt' ēt si dānum sequat' aliquale sicut p3 in mercatione vbi aliqui ledunt': quia vendit' vilius ⁊ emitur carius, nō possunt sine peccato habere nisi cēnt ꝓuilegiate ꝑsone in hoc per ꝯsensum totius populi ill'. vbi cōiter colūbe pascent': vt puta si rectoribus esset ꝯsensum pro ecclesie vtilitate consentiētibus possessoribus agroꝝ: q: licz ledantur in decima partiū agri habēt emolumentum recipiendo decimā colūbarū: hoc tn̄ cū correctione diximus.

Questio. IIII.

Utrum si aliquis mōstrauit secretū suū sacerdoti tradēdo sibi rē alicui restituendam nō cōfitendo de hoc se habere culpā: nec absolutionē petens nō per modum peccati: s'3 nihilominus tradidit sibi sub sigillo cōfessionis sic ꝙ nullo modo reuelaret eum: postea sacerdos est in calūnia ⁊ periculo pro re illa nunquid debet reuelare traditorē. ¶ Primo est dicēdum, quali'r aliquis debet se habere vbi factū aliqḋ est occultū. ¶ Scd̄o, quādo est sibi aliquid traditū sub sigillo secreti. ¶ Tertio, quādo est traditū sub sigillo confessionis nō per modum culpe. ¶ Quarto, quādo traditū est per modum culpe. ¶ Ad primū dicas s'm hostiēsē in lectura: libro. 5. titu. de accusationibus super quali'r ⁊ quādo peccatū. §. vt videlz in fine ꝙ quādo ipsa crimina in se sunt occulta inquirēdum nō est: ⁊ hoc dicit textus ibidem. c. quali'r, ⁊ quando: de os. or. si sacerdos: nec valebit testimoniū factum sup his de quibus infamia nō precessit: nec his ꝯtra que inculparent': vt infra eo. ti. c. inquisitionis. §. ad hoc respōdemus: si tn̄ infamia ꝓcessit de criminib' alicuius certe ꝑsone: ⁊ de certa muliere: tunc occultas circumstātias criminū huius manifestoꝝ testis reuelaret: vt si vidit vel audiuit factum hō infamie: alias non debet reuelare hō circumstātias occultas: ⁊ addit hostiensis hic super qualiter deprehēdunt' malefactores diffamati: vbi nesciunt' persone, ꝙ si iste diffamatus est de certa muliere debet dicere reuelationē occultā: ēt si iurasset nō reuelare: q: quādo iurauit, aut intellexit ꝙ hoc nō dicet: etiam si iuratus vt testis: ⁊ sic temerarie iurauit: vt p3 infra de cri. fal. c. 1. ⁊ supra de sti. cōstitutis scd̄o: aut intellexit ꝙ hoc reuelaret supra de iur. ad nostram. ij. ⁊. c. quem ad. concordat Innocētius super eodē ca°: ⁊ dicit ꝙ debet dicere fornicationē occultam ⁊ circūstantias occultas: sed nō ꝙ dicit quālibet rationē occultam fornicationis si non dicat' fama de certa muliere ꝙ cū ergo hic di-

citur q fama debet precedere, nō est verum quādo fit inquisitio generalis tā de capite q̄ membris alicuius ecclesie: et tūc nō opꝫ famam precedere: vt dicit hostien. e. ti. ca. qualiter et quādo, scdo. §. hoc enim notādū. ¶ Item hostiē. innuit cū dicit q quādo de religiosis agit de disciplina regle non est curandum, nec querēdū de fama, nec de alijs que continent in. d. ca. qualiter: et quādo scdo. §. debet sed sufficit pclamatio in caplo facta de appellationibus. c. reprehendit ad nostrū tūc speciali et per totū: supra. §. super verbo peruenerit: dicit q etiā nunciāte fama in depositione religiosi ab officio: dicit q cōsuetudo locorum religiosorum specialis in hoc loco spectāda est: vt ad vnguē geratur forma in. §. debet: sed tñ ꝯ° ad quedā terminat qui remittit ad sūmam in rubrica qualr sine ordine est procedendum in criminibus puniendis. §. finali: et in. §. sedet et in rubrica de inquisitionibus: sed nunqd reuelari pñt occulta peccata non. 2. q. 1. si peccauit: sꝫ erit pditor vt ibi dicitur. excipit casus si trūmō ex charitate reuelet ei qui potest prodesse: vbi glossa ibi querit nunqd dñs prodidit crimen Jude cū dixit q intingit etc. Et Paulus iudeorū tribuno q cū volebāt occidere: videt glossa nō: illi tñ poterant prodesse: et hoc maxime habet locū quādo est pro magna vtilitate ecclesie: vt pꝫ. 33. q. 3. cap. maximianus. vbi dicitur neqꝫ Paulus apostolus vite sue trāsitorie: sed ecclesie dei consuluit: qui ꝯtra illos: qui eum occidere conspirauerant vt tribuno proderet effecit: et etiam quādo est pro vtilitate psone. 7. q. 5. hoc videt: vbi loquitur Augu. q si quis sciuerit aliquē velle falsū iurare vel iurasse nititur sic proditor si eū reuelet, respōdetur ibidem: videt mihi q se ad hoc soluat peccati et vinculo: si indicet talibus qui magis pñt pdesse q̄ obesse siue eum corrigēdo siue deum pro eo placando. cōcordat Inno. sup caplo ois vtriusqꝫ sexus ibi pbat. §. septimo. Sed nunqd de talibus occultis possit fieri denunciatio: et sine monitione preuia: dicit Thomas ad hanc questionē 2a 2e: questione. 33. arti. 7. q si peccata aliqua sint occulta que sunt in nocumēto proximorū, vel corporali, vel spirituali: puta si quis occulte tractet q ciuitas tradatur hostibus: vel si quis hereticus priuatim homines auertat a fide: opꝫ statim ad denunciationē procedere vt impediatur: nisi forte aliquis firmiter estimaret q statim per secretam admonitionē posset huiꝰ mala impedire: et est ratio: qꝛ illi qui occulte peccat, nō solum in te peccat: sꝫ in alios. p ipso facit illō de Paulo. 8. q. 3. Max°. ¶ Sequitur de scdo, vbi dicit Richardus. 4. lib. di. 11. q. 4. dicit q frangens sigillum secretū peccat mortalr: et dicit: q sigillū secreti est: lꝫ nō dicātur verba hec, trado hoc tibi sub sigillo secreti: et tu sic recipis: quādo ad dictū alicui secrete et bona fide qō hꝫ materiā secreti: vt puta si posset esse periculū sibi si vlterius diceret hec generalitas fallit in casu: vbi infamia ē de certis personis: vt de muliere certa cū certo homine fornicāte: vt habetur supra articulo. addit hostiē. qꝛ si iurasset: tamē vt testis potest compelli fm hostien. et credo q fallit in casibus precedētibus in fine in pmo articulo. s. vbi potest prodesse: et pro magna vtilitate ecclesie vel persone, vel rei publice: et etiā ad hoc argumētum a maiori: qꝛ vt dicet 3° articulo: si quis huiꝰ secretū cōmittet per hec verba, trado tibi hoc sub sigillo confessionis duꝫ tamē non esset materia cōfessionis: nec in penitētiali iudicio crederē cogi posse ad testificādum. ¶ Sequit de 3° articulo, hostien. in lectura sup caplo omnis vtriusqꝫ: et cū vltra medium quid si quis reuelat secretum suū amico suo: dicēdo, q hoc dicit sibi in cōfessione vel penitētia: nōne talis protestari cogitur: et per ꝯsequens huius secretū reuelaretur: dicit q sic, etiā si quis dicat sacerdoti nō videt hoc dicere tanq̄ sacerdoti: sed tanq̄ amico, cū non dicat hoc in penitentiali iudicio: nec pōt se absolui. ¶ Innocētius super eodē cap° in fine tenet q tales audiētes sunt cogendi ferre testimoniū: lꝫ eis dicatur hoc dico in ꝯfessione vel in penitētia: qꝛ nō est verū q h̄ dñt ꝯfessionis mysterio: nec vt peniteant. ¶ Concordat sūma confessorū lib. 3. ti. 33. q. 95. et 97. et allegat vnam glossam de pnia. §. 61. Tho. 13. 4. lib. dist. 11. q. 2. q talis reuelatio non cadit sub sigillo sacri confessionis directe cū nō sit de peccato. ¶ Addit tñ Hostiē. vnū post, q sacerdos hoc celet omnino expedit et decet ne transgressio fiat canonis precipiētis celare: alr enim sacerdos hoc reuelans potest dicere q multi audiunt: et in penitētiali iudicio. Sed alio modo Thom. dicit, q summo studio hec celanda sunt ppter scandala: et ppter pronitatem: q̄ ex consuetudine posset accidere. ¶ Sequit de 4° 4° arti°
articulo, quādo aliquid auditur in sacramētali confessione per modū culpe, tenent omnes celare: etiā si sit laicus: cui sit confessio fm Innoc. super caplo omnis vtriusqꝫ sexus in fine cum confitet sicut dei ministro: et idē sentit hostiensis: vbi supra. §. qd si talis. ¶ Hosti. Innoc. et Thom. querunt an hoc teneat de illo qui confitet se esse in proposito cōmittēdi peccatum: puta homicidiū et hꝫ: et recitant opinionē que dicit q nō: qꝛ nō dicit hoc vt ministro, cum non peniteat. s. Thom. dist. 11. q. pma: dicit q hec opinio ē erronea: qꝛ lꝫ accedat fictus sub sacramētali continet: sicut baptismus est sacramētum: lꝫ quis fictus accedat. Innoc. etiā dicit q non placet sibi predicta opinio. hostiē. cōcordat. §. proditione: nec valet hoc qō dicitur, q poterit go prodesse: ibidē Thom. Innocen. et Hostien. querūt hic si sacerdos audiuit vel vidit peccatū alicuius extra cōfessionem: et postea sit sibi confessus: an huiꝰ peccatum contineatur sub sigillo confessionis: tenet Hostiē. q non. §. qd subditus percipit q episcopus et Inno. idem tenet in fine ca. eodē ois: et Thom. distinctione. 11. q. 3. et addit Thom. siue hoc sciuit ante confessionem: vel post non tenet celare: imo hoc esset preiudiciū iustitie publice q nō posset testari qō nouit vt homo. s. addunt tamē isti q propter scandalum nō debet hoc reuelare: nisi magis necessitas vrgeret, vel periculum, vel scandalū, vel vtilitas etc. Debent dicere hoc vidi, vel audiui ab eo extra confessionem, vel ab alijs: concordant omnes, q pctā in penitētiali iudicio tradita omnia debēt celari: quia tunc est cōfessor: vt deus de offō. or. si sacerdos: sed tamē omnia remedia que poterunt adhibere debēt sine reuelatione in cōfessione instruēdo, docendo, et huiꝰ. ¶ Ulterius querit Thom. vtrum poterit reuelare ex licentia confitentis: dicit q sic distinctione 11. q. 3. quia tūc dispensator fit homo. Hostiē. dicit sup verbo aliquatenus. §. caueat. si peccator vult ducere sacerdotē in testem addit potest testari de peccato cōfesso de scdo nemo: nec mouet q Bernardus i epla. 176. ad canonicos lugdunēses scribens reprehēdit ꝯceptionis celebrationē: qꝛ h̄ facit ppter nouitatem: et quia ritus ecclesie hoc nesciuit procurauit: vt pꝫ in pncipio eple: et qō nō erat discussū per doctores: sicut postea est factum q festum posset celebrari cuꝫ originale ꝯtraxerit: vt pꝫ in pcessu epistole circa mediū: non tamē simpliciter reprehendebat: prout pꝫ in fine epistole.

Questio. V.

Ueritur vtrum angelus intelligēdo se intelligat alia a se. q non: quia quilꝫ est sua intellectio fm Com. 12. meta cōmento. 51. sed quilꝫ est se tm: igit quilꝫ intelligit se tm. ¶ Cōtra, tūc intelligētie essent intellectum inferiores nobis. ¶ In ista questione erūt quatuor articuli. Primus articulus est quomodo pᵒ angelus. s. deus intelligit se. Scdo qualr intelligit alia. Tertius quomodo quilꝫ angelus alius intelligit se. Quartus, quomodo intelligit

intelligit alia. ¶ Sequit̃ de p̃mo articulo/vbi concordãt
p̃hi ꝛ theologi ꝙ de p̃ma intelligẽtia est conueniẽtior mo/
dus ponẽdi:dicendo/ꝙ intelligit se per hoc ꝙ est suũ in/
telligere:ꝛ põt ad hoc formari ratio sic. Prima intelligen/
tia est in rei veritate : intelligẽtia igit̃ necessaria intelligit:
consequẽtia pꝫ/ꝙ aliter forma priuaret̃ propria operati o/
ne:ꝛ sic natura ageret ociose ꝙ est impossi:tũc arguit̃ vltra
agens cui cõpetit opatio si non est opatio sua est in potẽtia
ad suaꝫ opationẽ:hec est per se nota : sed p̃me intelligentie
competit intelligere:vt probatũ est:igitur si nõ est sua ope
ratio erit in potẽtia ad suam operationẽ:sed hoc impossi/
bile:qꝛ vt probãt p̃hs ꝛ Cõmentator/qꝺ est in potẽtia opꝫ
habere aliqꝺ agens extrahens ipsum de potẽtia in actuꝫ:
quia alr̃ maneret in potentia : sicut p̃us opꝫ ꝙ illud extra/
hens sit prius eo:qꝛ extrahens necessario presupponit̃ sue
extractioni qua extrahit ens de potẽtia in actum. Et sic se/
quitur/ꝙ illud qꝺ ponitur primũ nõ est p̃mum : pꝫ igitur
probatio minoris. ¶ Ista ratio quo ad primã parteꝫ fun/
T.c.30. datur ꝛ comprehendit processuꝫ p̃hi.12.meta.vbi probat
primũ motorem esse actum puꝝ:quia aliter opꝫ dare ali/
T.cõ.13 quid extrahẽs ipsum de potẽtia in actum:ꝛ quo ad scꝺam
partẽ ill̃r ꝯtinet p̃cessum.9.meta.vbi probat ꝙ in eo qꝺ p̃/
cedit de potẽtia in actum:actus est prior potẽtia:qꝛ opꝫ ꝙ
per agens fiat in actu. ¶ Dices totus iste processus inni/
titur falso:dꝫ enim ego nõ sim meum agere:tñ non opꝫ ꝙ
p aliud agens prius me sim extractus de potẽtia in actũ:
imo possum per meipsum.s.agere quãdo volo. ¶ Respõ/
deo/ꝙ nõ possuꝫ sine aliqua causa p̃ori vniuersali vl̃ par/
ticulari me extrahere de potẽtia in actũ : sed ꝙ sit eã alia
adeo prior eo extrahens ip̃m siue sit vniuersalis:siue par/
ticularis est incõueniens:igitur in ꝓposito est bene argu/
tum. ¶ Item p̃hs ꝛ Cõmentator ibidẽ arguunt sic:vbiqꝫ
opatio differt ab operante operatio est operãtis perfectio
quoquomodo:sed idem quo aliud perficit̃ quoquomodo
eo modo est nobilius suo perfectibili:seq̃t̃ ergo ꝙ p̃muꝫ
omnibus modis nõ est nobilissimũ entiuꝫ. ¶ In illud in/
cidunt fortiores rationes quas ad hanc conclusioneꝫ faci/
2° artic° unt isti:ideo pertrãseo. ¶ Sequitur de scꝺo articulo/vn/
de p̃hs ꝛ Cõmentator tractant istũ articulũ.12.meta.com/
mẽto.51.ꝛ quicquid dixerũt alij optime declarauit Cõmẽ/
tator quare primũ intelligit alia a se sciẽdo seipsum tñ tã/
q̃ꝫ per se obiectũ intelligẽtie:ꝛ alia consecutiue per hoc cõ/
prehendit seipsum qui est totũ ens eminẽter/ꝛ virtualiter
declaratione/ꝛ probatione istoꝝ:vide p̃mo qꝺli.q.9.articu
lo p̃mo per totũ:ꝛ specialr̃ hoc probat̃ articulo 2° per san/
ctos:ꝛ per argũ:ꝛ ꝙ sũt eiusdẽ op̃.cũ p̃ho ꝛ Cõmentatore.
¶ Idem autem pro nunc declarat̃ sic sic: igitur ꝙ intelle/
ctus noster est imperfectus : ideo vnico habitu nõ cogno/
scit principia in ꝯclusiones:sed per intellectũ qui vocatur
habitus principioꝝ intelligit principia:ꝛ mediãte illo di/
scurrit ad conclusiones:ꝛ sic generat̃ scientia:ergo da ꝙ es/
set perfectus:ꝛ cõprehenderet p̃ma principia stãdo semper
in illis:sicut in obiecto adequato:nec vlteri° discurreret.ni/
hilominus ex perfecta cõprehensione p̃ncipioꝝ cõcomi/
taretur per modũ sequele distincta cognitio oium ꝯclusio/
num : sicut relatio per modũ sequele resultat ꝓducto fun/
da°:aliter non esset comprehẽsio:sic ponit Cõmẽtator in
hoc cõmento.51.de deo comprehẽdendo se. ¶ Ad hoc po
nit Cõmentator cõmento.51.exẽplum ex parte diuine es/
sentie sic : si esset aliqꝺ ens ꝙ cõtineret omnia entia perfe/
ctionaliter/seu eminẽter.si esset aliquis intellectus cõpre/
hendens illud sisteret semper in illo fixe:eo ꝙ comprehẽ/
deret ipsum:sequit̃ ꝙ omnia alia cognosceret:sed nõ sicut
obiecta per se cognita:quia per obiecta staret simile in spe/
culatione illius entis cõtinentis omnia:ergo ꝯsecutiue seu

comitatiue:sed tale ens est p̃m ſm eum:ait enim sicut p̃m
sic naturam entis in eo ꝙ est natura simpliciter ꝙ est ip/
sum. ¶ Ponit aliud exẽplum ex parte intellectus simpli/
cia intellecta in diuino intellectũ nõ sunt aliud ab essentia
intellectus diuini:sed qui cõprehenderet proprium intel/
lectum qui esset plura entia si staret in se fixa illa plura co
gnosceret saltem consecutiue. ¶ Dices/modus intelligẽdi
sequit̃ moduꝫ essendi:sed primũ est omnia vnitiꝫ:ergo ꝛc.
¶ Ratio valet:Cõmentator eniꝫ ibidẽ respõdens saluã/
do ꝙ non ignorat ea que sunt hic:dicit veritas est/ꝙ p̃m
scit naturã entis in eo ꝙ est ens simplr̃ ꝙ est ipsuꝫ ꝛ super
vnitas est ꝙ scit se tñ sciẽtia in esse ꝙ est causa eoruꝫ esse.
tunc vult vlterius ꝙ hic arguit ꝙ nõ:sequit̃ ꝙ ignoraret
ea que sunt hic:ꝛ ponit exẽplum:Vbi gratia:qui scit calorẽ
ignis tñ:nõ dicitur nescire naturã caloris existẽtis in reli/
quis calidis:ecce expresse qui cõprehendit calorem ſm ꝙ
est calor:ꝛ iste tñ cognoscit calorẽ:ꝛ tñ ꝙ verũ est ꝙ calor
per essentiam cõtinet omnẽ caloreꝫ causaliter ꝛ perfectio/
naliter. Ideo ille scit calorem in reliquis calidis : sed scire
caloreꝫ in reliquis calidis est cognoscere reliqua:ꝛ per cõ/
sequens est cognoscere calida nõ solum virtualiter:sed ſm
sua distincta esse singularia ꝛ distinctiue:sed hoc nõ potest
intelligi nisi concomitatiue : quia ponit̃ scire causalitatem
tñ in ratione per se sciti eodẽ modo:ergo primuꝫ sciendo
se tñ ꝙ causaliter ꝛ perfectionaliter totum ens continet:
quia se cõprehendit scit omnia alia ſm esse proprium:sed
consecutiue. ¶ Ista dicta Cõmẽtatoris cogẽti rõne teneri
possunt:primo per exẽplum de ente:sicut p̃mum ꝙ est to/
tum ens perfectionaliter intelligit se cõprehensiue : pꝫ qꝛ
est suum intelligere/aliter intellectus suus esset imperfect°.
sed non cõprehenderet se ꝙ est totuꝫ ens perfectionaliter
vbi cognosceret totum ens ſm quãlibet entitateꝫ suam co/
gnoscibilem tam ꝓpriam q̃ꝫ cõmunẽ distinctam ꝛ distin/
ctam:qꝛ esse inquã esse dicit perfectionem:igit̃ ꝛc. ¶ Iteꝫ
scꝺo/per exẽplum deus sciendo se/scit se continere omnia
cõtinẽtia causalia:ꝛ per consequẽs scit se continere omnia
vt ab eo causata vel causabilia:sed sũt ab eo causabilia vel
causata ſm formas ꝓprias ꝛ esse perfectuꝫ:igitur sciendo
se scit omnia ſm ꝓprium esse qꝺ habent in seipsis. ¶ Per
hoc ad formaꝫ p̃mi articuli:quãdo dicit̃ modus cognoscẽ/
di ꝛc. Uerum est/ꝛ quãdo dicitur/p̃muꝫ continet omnium
perfectiones vnitiue:dico/ꝙ non solum vnitiue : sed sicut
vnitiue sicut totum ens perfectionaliter ꝛ cõprehensio ente
qꝺ est totum ens perfectionaliter:sequitur omnia alia con/
comitanter cognosci ſm esse ꝓpria vt probatũ est. ¶ Eo/
dem modo potest responderi per argumẽtũ de causa quã/
do dicitur modus sciẽdi. Sequit̃ modũ essendi verũ est:ꝛ
qñ dĩ deus oia cõtinet vnitiue dĩ ꝙ nõ solũ vnitiue:sed vt
distincte causata vel causabilia in ꝓprijs formis:ꝛ qꝺlꝫ in
esse suo ꝓprio:ꝛ ideo sciendo se scit illa non solũ vnitiue:sꝫ
vt distincta causabilia aut causata ſm propria esse ꝛ in esse
distincto. ¶ Sequitur de tertio articulo:vbi dicit quidaꝫ 3° artic°
ꝙ ſm Cõmentatorẽ ꝛ p̃hm quilibet intelligit se per hoc ꝙ
est suum intelligere per p̃hm.12.meta.quia probato ꝙ p̃n/
cipiũ est actus purus dicit ꝙ tot sunt tales:quot sũt orbes.
¶ Item Cõmentator.12.meta. cõmento.51.dicit/ꝙ intel
lectus ꝛ actio intellectus sunt idem in his que non sunt in
mã. ¶ Hoc probatur falsum:per scꝺm doctorem parte.1.
ar.4.q.3.quia omne ens recedens a primo est compositũ:
sed minima cogitabilis est actus in potẽtia:igit̃ ꝛc. ¶ Hec
ratio conuincit Cõmentatorẽ : vnde 3° de anima:cõmen/
to.5.libro.8.f.vbi expresse dicit/ꝙ qꝺlꝫ sensibile esse diui/
ditur in materiam ꝛ formam:ita omneꝫ intelligentiam ab
stractam que intelligit:aliud opꝫ diuidi in aliquid simile
materie ꝛ in aliquid simile forme qꝺ ꝓbatur sic per p̃hm

12.meta.⁊ Cōmentatorē cōmē.51. quia omne qđ intelligit aliud a se mouetur intellectus eius ab illo intelligibili:quia patitur ab illo:sed omnis preter primā intelligit aliud /saltem primā:quia per hoc nō vilescit eius intellectus ꝙ est inconueniens:sed omne motum ⁊ patiens includit potentiam:igitur ⁊c. ¶ Item ibi dicitur:⁊ 3° de anima cōmento quinto: vbi subdit aliam rationem dicens/ꝙ nisi in eis esset aliquid simile materie:⁊ aliquid simile forme non posset poni in eis multitudo:qđ pbat Cōmenta.12.meta.sic:aut impossibile est dare plura eque simplicia: sed vnum tm: vt pz in numeris: igitur si sit aliqua multitudo/opz ꝙ ibi sit cōpositio ꝙ hoc vel illud ens propinquius ⁊ remotius se habeat ad primum simpliciter in calido per essentiaz ⁊ in aliis calidis:⁊ ponit Cōmentator ibidem exēplum:sed omnis compositio quecūqz sit illa siue mensuratorum siue aliquorum similium in illis includit potētialitatem:igitur ⁊c. Probatio minoris:qꝛ in omni compositione est dare necessario partē recipientem ⁊ partez perficientem:da ꝙ nō:nō erit compositū sed simplex. ¶ Ad auctoritates phi ⁊ Cōmentatoris que dicunt eos esse actus puros. Respōdeo/ꝙ actus purus accipitur dupliciter:aut quia agēs semper est in actu agendi:⁊ nunꝗ sub priuatione actus:aut quia agens est penitus similatum a potentia in substantia sua. Primo modo pbat phs.12.meta.ꝙ primus motor est actus purus ⁊ postea querit quot sūt tales nihil supponēdo ꝙ alii motores sunt actus puri.i.sm ꝙ semper mouēt: sed solū dubitat de numero eorum:⁊ ꝙ sic intelligat:pz qꝛ probat ꝙ primus motor semp mouet:quia da ꝙ non:esset in potentia ad motum: sed qđ est in potētia ad motum requirit aliqđ mouens extrahens ipsum de potētia ad actum: ⁊ potentie est ꝙ illud aliud sic absens: ⁊ sic motus cessabit. Ergo si motus est eternus necessario primus motor est actus purus:quia semper mouet:⁊ isto modo concedit phs de aliis intelligentiis ꝙ sunt tales: sic sequitur Cōmentator de intellectu agente ꝙ nec in substātia sua:nec in actione est in potentia:quia non quādoqz intelligit: ⁊ quādoqz non/cōmento.5.tertio de anima. Sed scđo modo.12.meta.⁊.3.de anima:concedit phus ⁊ Cōmentator solum primam intelligentiam esse actum purum:vt pz per argumēta eorum iam posita. ¶ Ad scđm/ꝙ Cōmentator ibi vult ꝙ intelligētia intelligit actionem suam per se intellectus nō accidentaliter:sed vt dicit ibi scientia ⁊ scitum sunt idem:sicut ⁊ domus in anima ⁊ domus extra: sed pz ꝙ ista nō est identitas entitatiua ⁊ realis: sed respectiua: ⁊ intentionalis. Et isto modo sunt idem: ⁊ nō vult ꝙ sunt idem modo primo:⁊ per ista possunt solui cetere cōtrarietates de hoc lib.2.di.5.arti.1. ¶ Volūt quidā Aureol° lib.2.d.5.q.3.cōcordare auctoritates dicendo/ꝙ phus ⁊ Cōmentator voluerūt ꝙ intellectio qua angelus intelligit alia a se differt a substātia eius intellectio cum qua seipsum intelligit est substātia eius:dicit ēt ꝙ isto modo possent theologi hoc saluare. ¶ Contra/qꝛ quelz substātia siue a se/siue ad aliud cōparata recedit a p° : sm ppinquius ⁊ remotius:sed oē tale includit potētiā:vt probant duo prima argumenta Cōmentatoris supra:igit ⁊c. ¶ Itē est cōtra theologiaz:quia sm omnes sanctos ⁊ doctores:angelus peccauit inordinate diligendo se:si ergo diligere se sit idem qđ est essentia ꝙ verum est/eadem ratione qua de intelligere sm phos omnes:igit angelus est peccator per essentiam:istam materiā diffusius tractatam:quere lib.2.dist.5.ar.1. ¶ Dico igitur ꝙ cognoscit essentiam suam obiectiue intuendo eam per hoc ꝙ sic est separata a materia ꝙ supra seipsaz potest cōuersa esse. Et ad hunc intellectū currit ppositio.15.de causis: vbi dicitur omnis sciens qui scit essentiam suam est rediens ad essentiam suam reditione completa. ¶ Hec est solum difficultas sm ponentes intellectū passiuum: quia tunc sequitur ꝙ idem agit in se. Et cōmuniter respōdetur ꝙ non est inconueniens in virtute imateriali conuersiuaz esse supra se:hoc probatur diffuse lib.2.di.5.ar.4. ¶ Sed nunc specialr arguo/vnico arg° de angelo sic: accipio supremū angelum post primā intelligentiam quero cum essentia eius per se sit intelligibilis a quo intellectum sit quodam per se intelligibile:aut a prima ꝙ non est:quia intelligit solum essentiā suā in ratione obiecti per se terminantis actum intelligendi:⁊ alia consecutiue: vt supra est probatum/aut a se:⁊ habetur propositū ꝙ causat effectiue cognitionez sui in proprio intellectu:aut ab inferioribus intelligentiis:⁊ tunc sequitur ppositū per locū a maiori: sequitur eniz si inferioribus est:sicut per se intelligibile:igit ⁊ ipsimet tunc ipsa sit suprema:aliter eniz esset monstrum in natura:monstrum eniz esset ꝙ natura inferior posset in cognitionem perfectiorez ⁊ perfectissimā:ꝙ natura egisset ociose:quia dedisset alicui nature perfectiorē potentiaz ⁊ tamē ꝙ non posset in actū pfectiorem: ista ratio cōuincit God.in hac materia:vt pz qđli.6.q.7. ¶ Sequitur de quarto articulo:⁊ quia ista difficultas est generalis:ideo hic pono quinqz cōclusiones. Prima est/ꝙ quelibet intelligit alia a se in essentia prime intelligentie. ¶ Item ꝙ ista videtur aliquibus sufficere. Erit scđa cōclusio ad ostendendum ꝙ necesse ꝙ cognoscant in proprio genere siue exēplum dei:⁊ quia videtur aliquibus ꝙ omnes eodē modo intelliguntur.s.vt sunt exēplum dei:sicut eodem modo intelligit res:vt sunt in deo. Erit tertia pclusio/ꝙ inferiores intelligētie intelligūt supiores:sicut obiecta p se terminantia ⁊ causantia intellectionem in eis:superiores vo cognoscūt inferiores:nec sic/nec sic:sed solū concomitāter:seu cōsecutiue:⁊ quia iste modus quē Cōmētator ponit de facto forte non est apparens omnibus ponam de possibili intētionē phi ⁊ Cōmentatoris que erit pclusio 4°. ¶ Sequitur de prima cōclusione vbi dico/ꝙ quelz intelligit alia a se in verbo vel in essentia diuina:hoc probat per rationez Cōmentatoris.12.meta.cōmento.44.contra Auicen.qui dixit ꝙ ab vno nō procedit nisi vnum: cōtra quem dicit Cōmentator/ꝙ nō est impossibile ꝙ illud qđ est per se intelligentia ⁊ intellectū sit causa plurium entiū sm ꝙ in eo intelliguntur multi modi:⁊ innuit talez rationem/agentia per intellectū subordinata pncipali agēti diuersos agunt effectus sm ꝙ de intentione eius aliud ⁊ aliud intelligunt esse agendum:probat per exēplum de artibus subseruientibus artifici principali: ⁊ de ordinatis in exercitu subseruientibus duci:sed omnes inferiores intelligētie sunt agētes p intellm:sicut ⁊ p°:⁊ oēs subordināt actiones suas ad finē prime intelligentie. Ergo oēs mouent suos orbes sm ꝙ aliud ⁊ aliud intelligunt de prima intelligētia:⁊ hoc est ꝙ concludit ꝙ alii motores diuersimode mouent suos orbes:⁊ ad diuersos fines sm ꝙ aliud est ꝙ intelligunt motores aliorum orbiū.minor est manfm per se quo ad primaz partem. ¶ Probat scđm in fine.12.sic. Entia nolunt male disponi/pluralitas principantiū est mala. Unus ergo princeps. ¶ Ad propositū/sz q̄ ratione inferiores intelligentie intelligendo primam intelligunt in ea orbes suos ⁊ motus orbium ⁊ fines illoꝝ motuū/eadem ratione quecūqz in eo intelligunt: ⁊ sic habet propositum ꝙ quelibet intelligit alia a se in deo siue in verbo. ¶ Sed ex hoc oritur vlterior difficultas an vnus angelus intelligit essentiā alterius in proprio genere.i.sm suas essentias vt sunt in se ipsis. ¶ Et ideo vlterius ostendo:⁊ est scđa pclusio/ꝙ vna intelligentia cognoscit alias imediate cognoscendo ipsas essentias earum sibi expresse obiectas:hoc probat per demonstrationem Aristo.qua probat auctoritatem ponendi

intellectum

intellectum agentem sic/omne ens in potentia opꝫ reduci in actum per aliquod agens sibi proportionatū:sed forme imaginabiles seu phātasmata sunt intelligibiles in potentia:igiᷓ opꝫ dare aliquā intelligentiam agentē facientem ea intelligibilia in actu:tunc arguo per locū ab oppositis sicut arguit ibi Commentator:ergo si esset dare aliqua per se abstracta sicut posuit Plato de vniuersalibus:tunc non opꝫ ponere intellectionē agentem:q2 per oppositū per se nō sunt abstracta ⁊ intelligibilia:sed essentie intelligentiarum sunt per se abstracte a materia:igiᷓ per suas essentias sunt per esse intelligibilia:sed non p̄ma intelligentia:quia prima intelligentia cognoscit se tm̄:⁊ per sui essentiā oīa alia consecutiue tm̄:nec a nostro intellectu:quia noster intellect⁹ se habet ad diuina:sicut oculus nicticoracis ad lucem:sequitur ergo ꝙ intelligentie solum per se intelligunt essentias aliarum.hoc probatur per rationem Aristo.quia probat necessitatem ponēdi species:arguit enim sic/inter obiectum ⁊ potentiam necesse est esse proportionem:sed inter lapidem materialē ⁊ intellectū immaterialē non est proportio.Ergo lapis extra non potest esse per se obiectū:sed hoc erit mediāte sua specie abstracta a materia:igitur per locum ab oppositis:si lapis esset per essentiam suam extra materiā tunc vt sic esset proportionatus intellectui per se esset intelligibilis ab eo:sed sic est de essentiis intelligentiarum in se ⁊ comparatis ad suos mutuos intellectus. videlicet ꝙ sunt extra materiā:⁊ sunt proportionate intellectib⁹ angelorū:q2 hinc inde sunt per se abstracte.❡ Sed quia iste rationes indistincte concludunt intelligentias se inuicem intelligere per suas essentias ꝙ non est clarum. Ideo sequitur vlterior difficultas an omnes intelligentie intelligunt indifferenter se inuicē per essentias suas.❡ Et hec est tertia conclusio:vbi dico/ꝙ inferiores intelligunt essentias omniū superiorum sibi:⁊ expresse obiectas.probatur expresse ex precedentibus sic:vt enī probatum est scđo articulo:quelibet intelligentia sub p̄mo includit potentiam ⁊ actum:sed ens in potentia natum est reduci de potentia in actum per agens ⁊ acquirere perfectionem ab eo si sit nobilius eo ⁊ maxime si sit tale nobilius ꝙ habeat formam congruentem tali actioni ⁊ proportionatā actioni:sed essentia angeli superioris est nobilior intellectu angeli inferioris:⁊ habet formā per quā est per se intelligibilis ⁊ proportionatam:vt iam est probatum:igitur intellectus inferioris angeli potest reduci de potentia in actū per essentiam cuiuslibet superioris acquirendo scientiam ab eo:sicut per se obiecto.❡ Item phs ⁊ Cōmentator.12. meta.cōmento.51.Probāt/ꝙ p̄ma intelligentia nihil intelligit extra se:⁊ probant per operationem sic/intellectio est perfectio intellectus:⁊ ꝯsequens nobilitas:si igitur p̄ᵐ intelligit aliud:igiᷓ nobilitaᷓ ab alio ⁊ perficiᷓ.⁊ ꝯstat ꝙ quolibet aliud ab eo est vile respectu ipsius:sequiᷓ igiᷓ ꝙ nobilitas ⁊ perfectio est circa vilia:⁊ vltra sequitur ꝙ cum omne agens nobilitatur per suam actionem ⁊ p̄mum non vt iam deductum est:sequitur ꝙ actio p̄mi erit vilissima actionū.arguo ex opposito:sed si inferiores intelligentie intelligendo essentias superiorum acquirant cognitionē ab eis tanꝗ a per se obiectis saluari potest ꝙ eorum intellectio est eorum perfectio ⁊ nobilitas:quia causanᷓ a nobilitate se:igitur ⁊c̄.Cōmentator.3.de anima cōcedit ꝙ intelligunt aliud cōmento.5.❡ Sed tūc remanet vlterior difficultas quō supiores intelligūt inferiores:⁊ est difficultas:quia non poterūt eas intelligere per essentias suas:aut per species:hoc probatur per iam dicta sic:intellectio est perfectio intelligentie:sed omnia inferiora sub quacūꝗ intelligentia sunt vilia respectu eius prout loquunᷓ phs ⁊ Cōmentator de vili ꝙ est imperfect⁹ ⁊ infirmius:igiᷓ nulla superior intelligit quodcūꝗ infirmius se acquirēdo scientiam ab eo tanꝗ per se obiecto.❡ Et ad idem possunt formari rationes phi ⁊ Cōmentatoris.12.meta. que probant deum nihil intelligere extra se tanꝗ per se obiectum:⁊ eadem argumenta videntur facere contra opinionem que ponit intelligentias intelligere in superiora per species: vel p vnum habitum concreatū virtualiter continentem notitias omnium istorū:hꝯ enim habitus seu species entium inferiorum vilia sunt respectu intelligentiarum superiorum.❡ Dices per ista argumēta phi ⁊ Cōmentatoris probatur ꝙ intellectus noster nō potest intelligere res materiales:a simili enī sequiᷓ/ꝙ vilesceret ⁊ obsequeretur enti inferioris ordinis ⁊c̄. que ibi ponunᷓ.❡ Respōdeo/ꝙ verum est ꝙ vilesceret nisi per intellectum agentē qui est nobilior possibili transfereretur de ordine in ordinem. Sed translatione tali posita ꝙ ponit Cōmentator ⁊ phs.3.de anima:cōmento.18.iam res materiales translate ad esse obiectum immutabile:vt sic continuata in tali esse immateriali ⁊ illustrato per intellectum agentem sunt nobiliores intellectu.❡ Adhuc dices/ꝙ iste species seu habitus sunt nobiliores intellectu angeli:vt sunt illustrate a luce diuina. Respondeo de tali illustratione diuina non loquuntur sancti/nec phi/nec doctores:nisi generaliter sꝫ ꝙ dicimus deum illustrare omnem intellectum prout dicitur Joan.primo.erat lux vera ⁊c̄.❡ Sed si ista responsio esset ad propositum:oportet ponere aliquā illustrationem specialem ad talem nobilitatem causandam ad illustrationem intellectus superioris angeli specialiter deputatam:sicut est in speciali de intellectu agente respectu phantasmatum ⁊ lucis respectu colorum. Uidetur mihi ꝙ Commentator intendit ꝙ quelibet intelligentia intelligit omnia inferiora se comprehensione proprie essentie: non per suas essentias:aut eorum species:nec vt per se intellecta intellectum terminantia per se:sed solum consecutiue ⁊ comitanter:sicut in primo articulo est dictum de prima intelligentia. Et imaginatur ꝙ sicut prima est totū ens perfectionaliter vnitum:⁊ ideo comprehenso ipso tanꝗ per se obiecto eius intellectū terminante cognoscit omnia inferiora consecutiue sic/quelibet superior intelligentia est vnitim omnia inferiora ꝯceptibiliᷓ seu intentionaliter.Et ideo a simili comprehendendo essentiam suam tm̄ cognoscit omnia inferiora consecutiue:⁊ hoc est qđ.12.metaphy.cōmento.51.dicit sic:cum fuerat locutus de primo/ꝙ nullum inferius se intelligit:sed se solū:quia perficeretur per vilius.subdit/sicut decet de alijs intelligentijs abstractis scilꝫ ꝙ comparate ad inferiora intelligit se totum: de comparatione enim ad inferiora loquitur ibi de deo:⁊ eadem ratione de eadem loquitur in eo ꝙ subditur de alijs:⁊ simile ponit sanctus Thomas:ponit enim speciem vniuersaliorem in superioribus angelis:⁊ lꝫ non dicat eam formaliter distinctam in respectu ad viliorem intellectam per eam:ponit tamē ꝙ per ipsam vnitam existentem multa distincte cognoscuntur prout attingitur a perspicacissimo intellectu:⁊ tanto plura quāto intellectus est perspicacior:sic ponit Cōmentator de essentia angeli respectu inferiorum ꝙ quāuis adunate continet omnia inferiora conceptibiliter:tamē vt cadit sub comprehensione sui intellectus omnia ista cognoscit/sed consecutiue:ꝙ forte hoc non ponit Thomas.❡ Per hoc pꝫ ad argumentum:modus cognoscendi sequitur modū essendi:dico/ꝙ essentia angeli respectu inferiorū non solum continet ista adunate in esse cōceptibili:sed cōtinet ista in esse distinguibili:vt cadit sub cōprehensione intellectus sui:vt dictū est

de specie: ⁊ vt patet de representatione coloris in collo co-
lumbe superincidente luce. ¶ Sed lȝ iste modus pona-
tur a Cōmentatore de facto/tamen de possibili posset poni
alius bene probabilis. Et est quarta ꝯclusio: videlicet ꝙ es-
sentia angeli posset esse speculū distincte representatiuum
omnium creaturarū inferiorū se. hoc probatum est lib. 2. d.
3. ar. 2. ⁊ pȝ per exēpla doctorū: primo per exēplum Denī.
de habitu virtualiter continēte representationeȝ singulo-
rum distincte: quia istam distinctam ponit ipse fieri sic ꝙ
T.c.d.3. vnus habitus ſm diuersas habilitates/seu representatio-
nes ad omnia intelligibilia: ita distincte repñtat qōlibet
obiectū in intellectū angeli: ac si cuilȝ obiecto responderet
ſm propriū medium representatiuū: ⁊ idem sequit̃ ad po-
nētes species vniuersales in angelo/quibus distincte plu-
ra cognoscit superior ꝙ̄ inferior: sȝ qua ratione hoc est pos-
sibile in habitu vel specie/eadeȝ rōne ⁊ in essentia angeli.
¶ Itē ad hoc est exēplum Aristo. de puncto: lȝ eniȝ pun-
ctus terminans vnā lineam/⁊ incipiēs aliā sit indiuisibi-
lis. tñ nullo mō intellectuȝ intelligēte conceptibilis est ex
natura rei/vt principiuȝ ⁊ finis. Qȝ sic sit nullo intelligēte
conceptibilis: ⁊ ex natura rei: pȝ/quia nullo mō intellectuȝ
intelligēte realr̃ terminat: vt realr̃ ꝑncipiat: sed realis ter-
minatio ⁊ realis principiatio siue sint ab vna re siue a plu
ribus nata sunt ex natura rei causare diuersos conceptus.
¶ Ad hoc est exēplum pħi ⁊ Cōmentatoris de ente: ens
enim ex quo est subiectū mediāte quo est sciētia realis de-
bet habere passiones ex natura rei: sed passiones entis nō
possunt ex natura rei distingui ab ente: sicut diuerse res: er-
go opȝ ꝙ distinguant̃ ab ente ex natura rei in esse repre-
sentatiuo ⁊ cōceptibili. maiorē probat phs 4° meta. aliter
enim de ente nō posset esse sciētia realis: ⁊ minor in 4° sic
probatur de numero: ⁊ eadeȝ ratione de alijs passionibus
ꝙ sunt idē enti: quia que eadē generatione generant̃ ⁊ cor-
rumpuntur sunt idē/ꝙ verum est de generatione prima-
ria: sed nulla generatione primaria nec secundaria potest
generari homo quin generet̃ vnus homo: ⁊ quin sit idem/
vel diuersus: ⁊ sic de alijs passionibus entis: ergo ⁊c̃. Mi-
nor pȝ: quia primus terminus per se est iste homo. ¶ Itē
ad hoc Cōmentator. 4. meta. cōmento. 3. soluens argumē-
tum Auic. qui probauit ꝙ vnum dicebat dispositionē ad-
ditā enti: quia aliter esset nugatio dicēdo/sor. est ens: ⁊ sor.
est vnus: vel dicēdo ens est vnum. Respondet/ꝙ hoc non
sequitur nisi significarēt eandem intētionem: ⁊ eodeȝ mo-
do: sed vbi ista diuersitas est in intētione ⁊ modo/sit con-
ceptibilis ex natura rei: non valet responsio Commenta-
toris: quia aliter erit nugatio. est eniȝ hic sermo de vno ex
parte rei: predicatur enim vnū de ente: sicut passio de sub-
iecto sciētie realis. ¶ Ad hoc/argumēta quere lib. 2. disti.
6. articu. 4. ¶ Iteȝ Cōmentator ꝑmo phy si. cōmento. 70.
probat ꝙ potentia non est substantia materie: ita ꝙ sit
pars definitionis: quia tunc nō esset in predicamēto sub-
stantie: sed de predicamēto ad aliquid. tunc arguo/in ma-
teria sunt multe potētie/siue multe habilitates ad diuer-
sas formas: vt probat Cōmentator. 12. meta. cōmento. 11.
quia vnūquodqȝ dicitur fieri ex propria potentia: ne qōlȝ
fiat ex qōlȝ: sicut posuit Anaxagoras: aut ergo iste multe
potentie: aut habilitates differunt a materia diffinitione
ex parte rei/cum hic de materia ⁊ eius potentia loquitur
prout in re ordinat̃ ad formam per generationem ⁊ cor-
ruptionem: vt pȝ ibidem: ita ꝙ sicut multe res sibi super-
addite: ⁊ tunc sequitur propositum per locū a maiori: quia
si idem simplex potest per naturam suam fundare diuer-
sos respectus reales ad aliud/a maiori pōt per naturaȝ su-
am fundare diuersas conceptibilitates siue distinctos re-
spectus repñtatiuos ad aliud/supple ad intellectuȝ: aut
differūt diffinitione ex parte rei: ita ꝙ ex natura rei est cō-
ceptibilis ad diuersas formas: ⁊ tunc sequitur propositum
per locum a pari: eadem enim ratione in essentia angeli ē
concedendum: sicut in materia. ¶ Ad hoc nota extra lib.
ꝑmo di. 2. q. 1. ar. 4. b. de facie christi i iudicio: ⁊ de scriptu-
ra in terra: ⁊ loquela apostolorum. hoc probatur lib. 2. di.
3. ar. 4. ¶ Est igitur imaginandū/ꝙ triplex est distinctio
entium: quedam enim distinguunt̃: ita ꝙ distinctio totali-
ter fiat ab intellectu: vt sunt entia que totaliter significan-
tur ab intellectu vt dextrum ⁊ sinistrum in colūna: ⁊ tamē
fabricat istam propositionem: idem sibi ipsi est idē: ⁊ huiꝰ
que dat: ita ꝙ est in re extra/sicut est de subto ⁊ accidēte q̄-
dam ꝙ eorum distinctio non est ab intellectu fabricata:
nec ita vt distinctio eorum consistat in rebus diuersis: sed
ita ꝙ eadē res per naturam suam nata est concipi diuer-
simode ab intellectu: sicut pȝ in exēplis suprapositis: ⁊ ta-
lis distinctio vocari consueuit a doctoribus/distinctio in-
tentionalis. seu vocari potest/distinctio in esse conceptibi-
li/seu intelligibili/siue repñtatiuo: ita est de q̄ est sermo: ⁊
talis distinctio est solum ꝑ reᵃˢ rationis: qȝ lȝ tales respe-
ctus fundentur ex natura rei: non tamē fundantur in re: vt
res est: sed solum vt rationalis est sicut relatio mēsure: nō
enim mensuratur per rationem relationis ad mēsuratum T.c.20.
sed per relationē quātitatis: vt pȝ quinto metaphy. sed ꝙ
eo ꝙ ad realiter mēsuratū ab ea cogitur intellectus conci-
pere mēsuram in ordine ad mēsuratū. Ideo est ibi relatio
ex natura rei cōceptibilis quā Aristoteles vocat rationis.
¶ Dices ꝙ per istos respectus rationis intelligit ange-
lus distincte. Ergo vilescit eius intellectus: qȝ sunt inferio-
ris entitatis ꝙ̄ eius natura. Responsum est ꝙ vilesceret si
superadderentur: sic ꝙ haberent aliam essentiam ab essen-
tia: sed nō est sic: quia non sunt aliud ꝙ̄ essentia angeli di-
uersimode cōceptibilis: sicut nec passiones entis sūt aliud
ab ente nec principium ⁊ finis in puncto aliud a puncto:
vel aliter veruȝ esset ꝙ vilesceret intellectus si superueni-
ret sibi sicut alia actualitas: sed dūmodo sicut respectus
naturales non faciunt intellectū vilescere: sicut nec anima
nostra vilescit si intelligat per potētias sibi cōnaturales: lȝ
entitate sint inferiores. Et ista positio de distinctione in
esse conceptibili sicut intētionali si bene ꝯsideretur in deo
minorē induceret difficultatem ꝙ̄ positio de formalitati-
bus. ¶ Hoc ꝑmo pȝ in attributis: qōlȝ enim attributū ꝙ
dicit perfectionē simpliciter dicit rationē absolutam: ⁊ in
hoc differunt ab ideis ſm doctorem: ⁊ tamē hic quelibet di-
uersimode est conceptibilis ab intellectu. Nō autem ſm
istum moduȝ attributa nō distinguerent̃ formaliter ab es-
sentia ex natura rei ſm suas rationes absolutas: sed solum
ſm respectus diuersos ad intellectū sȝ ꝙ diuersimode ex
natura rei essentia est conceptibilis. ¶ Scdo hoc pȝ quo
ad relationē: relatio enim in diuis ſm formalem rationeȝ
suam est relationis. Ideo difficile est imaginari ꝙ non dif-
ferat ab aliquo a natura rei: nisi ꝓ sit realiter: sed ista rela-
tio que conuenit rei vt ꝯceptibilis nō est realis: sed vbiqȝ
ad hoc vocatur relatio rationis: sicut cum sor. in foro ⁊ in
theatro est alius a se: ⁊ cum punctus est principiū ⁊ finis/
⁊ sic de alijs. Et idem est de relatione mensure: de hoc lib.
ꝑmo: di. 2. q. 2. artic. 4. ⁊ di. 34. ar. 3. 4. ⁊ 5. ¶ Hec est opi-
nio sancti Thome di. 33. q. 1. in rñsione tertij argumētī: vbi
dicit/ꝙ essentia ⁊ relatio differunt ratione nō que est in ra-
tiocināte: sȝ sȝ ꝙ ratio significat diffinitionē cui aliqd cor-
respōdet in re expressius dicit hoc de esse ꝯceptibili. 8. qōli.
q. 3. 4. dicto: vbi dicit si nullā creaturaȝ faceret: aut factu-
rus esset: ipse esset talis in se: vt posset vere cōsiderari ſm
omnes istos

omnes istas conceptiones quas nūc habet intellect⁹ noster de eo ipsum concipiendo. ¶ Ad argumētum principale quando dicitur est sua intellectio: falsū est: vt probatur articulo 3°. ad Cōmētatorē respōdeť: vt ibi. Questio. VI.

VTrum status religiosorum mēdicantiū sit a iure confirmatus. ꝙ non: q̃ predicatores ⁊ minores non habent pro sua confirmatione nisi clausulam negatiuam: vt patet in decreto concilij Lugdunensis: qđ incipit. religionum diuersitatē in. §. sane: sed ex negatiuis nihil. ¶ Nec Carmeli fratres: nec Augustini sunt confirmati: vt patet ibi in. §. Ceterū. vbi relinquitur in suspenso cum clausula donec: ergo ⁊c̄. ¶ In oppositum: quia omnes habent regulas a sede apostolica confirmatas: sed hoc est a iure esse confirmati extra de excessibus prelatorum priua. ergo ⁊c̄. ¶ Hic duo sunt videnda. Primum erit de ortu ⁊ processu totius religionis christiane, videlicet cleri ⁊ populi, regularium, possessionatorū, ⁊ mēdicantium. Secundum erit de confirmatione eorundem. ¶ Sequitur de 2us artic. primo articulo: vbi est dicendum, ꝙ prima regula totius religionis christiane fuit ꝙ tota multitudo credētium vixit in cōmuni ⁊ in paupertate ⁊ abdicatione substantialis proprietatis: vt patet. 12. q. pͥma dilectissimis: ⁊ accipitur de actibus apostolorū caplo scđo: ⁊ in ista paupertate vixerunt sine predijs ⁊ hereditatibus vsq̧ ad tempus Urbani primi: qui fuit papa decimusoctau⁹: vt patet in chronicis. ¶ Scđa regula mitigata īcepit sub eodē Urbano: idē enim videns ꝙ diutius possent sustentari christiani si hereditates tenerēt, statuit ꝙ episcopi hereditates reciperent: vt patet in caplo videntes. ¶ Tertia regula magis mitigata fuit quando ecclesia tēpore Syluestri pape primi qui fuit vigesimussecundus: vt patet in chronicis recepit a Constantino hereditates, ciuitates, ⁊ vrbia: coronaȝ imperij: ⁊ alia insignia imperialia sibi imposuit: ⁊ tanq̄ senatori imperator ei seruiens per frenum suum duxit ⁊ statuit ꝙ ecclesia decimas reciperet ⁊ cetera multa vt ibi habetur. distī. 106. in caplo Cōstantinus. ¶ Quarta regula fuit magis distincte mitigata videlicet ꝙ bona ecclesie diuiderenť in quatuor partes. ¶ Prima antistiti ⁊ familie propter hospitalitateȝ ⁊ susceptionem. ¶ Alia pars clero. ¶ Tertia pauperibus. ¶ Quarta ecclesijs reparādis. 12. q. 2. caplo Mos: ⁊ capitulo Uobis: ⁊ capitulo Cōcesso. ¶ Quita regula magis mitigata fuit ꝙ clerici viuerent in cōmuni: sed layci propter culturam rerum haberent quodammodo proprium: vt patet. 12. q. prima: capitulo. Duo sunt: ⁊ capitulo Nolo: ⁊ caplo Debebat: ⁊ capitulo Scimus: ⁊ capitulo Tua nos. primum capitulum fuit Hieronymi: secundum Augustini: tertium auteȝ Urbani: quartum vo Gregorij: vt patet ibidem. per hanc regulam relaxabatur vltima regula prelatoruȝ quo ad partem pro pe cleri, ⁊ populi: quia tales layci sibi prouidere poterant. ¶ Sexta regula fuit magis mitigata: August. enim videns clericos suos male obseruare abdicationeȝ proprietatis concessit clericis suis: videlicet qui clericatum gerebant ꝙ in voluntate sua remaneret habere: vt patet ibi de capitulo certe. per hanc regulam intelligatur ꝙ layci possunt habere proprium per locuȝ a maiori quē ad clericos in clericatu promotos cōcessit papa Eugenius ꝙ necessaria haberent de suis prebendis: ⁊ alia solum ad vsus communes ibidem in capitulo nulli: ⁊ in hoc relaxabatur regula prelatorum quo ad tres partes: ad quas primo tenebantur per quartam regulam suprapositam ꝙ per hoc ꝙ clerici habebant proprium nō tenebantur prelati eis prouidere ad qđ primo tenebantur in secunda parte: per hoc ꝙ ipsi ⁊ layci habebant proprium relaxabantur in tanto quo ad tertiam partem scilȝ quo ad prouisionem pauperum: pariter tamē ipsis tenebatur prouidere pauperibus. ¶ Et per regulam prebendatorum relaxabatur regula prelatorum quo ad fabricam ecclesiarum: ⁊ sic finaliter prelati multū erant exonerati. Et sicut iam videtis nulla istaruȝ regularum obseruatur: sed in tn̄ omnes sunt mitigate ꝙ prelati libere disponunt de istis portionibus tanq̄ȝ de proprio prout eis sm̄ conscientias suas videtur. ¶ Et ideo vt primitiua regula ecclesie saluetur ortus est in ecclesia dei status religiosorum possessionatorum qui viuāt in cōmuni: vt habetur. 12. q. prima in caplo non dicatis. ¶ Et regula istorum qui in cōmuni debent viuere: postea scindebatur in tres regulas: videlȝ Augusti. Benedicti. ⁊ Basilij: vt habetur. 18. q. scđa perniciosam. ¶ Sed q̃ isti possessionati viuebant in cōmuni: sed tenebant hereditates ⁊ predia que fuit regula mitigata per Urbanum primum: ⁊ orti sunt aliqui religiosi mendicantes qui viuerēt in cōmuni: sed in mēdicitate sine predijs ⁊ hereditatibus: vt sic saluaretur vita sm̄ primam regulam christianam ⁊ apostolicam. ¶ De statu istorum fit mentio in decreto concilij Lugdunen. qđ incipit religionum diuersitatem. ¶ Et de confirmatione istorum est: quo ⁊ secundus articulus ħ declarandus: vbi dico, ꝙ quatuor religiosi sic mēdicantes hodie sunt a iure confirmati. Inter quos primi sunt fratres de Carmelo: quia vt in antiquis chronicis habetur: ⁊ ponitur in primo capitulo constitutionum dicti ordinis: ꝙ a tempore quo prophete Helyas ⁊ Heliseus montem Carmeli inhabitabant: quidam alij viri contemplatiui iuxta fontem Helye instanter permanentes vixerunt vsq̧ ad Christi incarnationem: ⁊ post Christi incarnationem ecclesiam in honore beate Marie cōstruxerunt: ⁊ ipsius pallium elegerunt. ¶ Et istud testimonium est validum a iure: volunt enim iura ꝙ religiosi possunt esse testes in factis sui monasterij: vt habetur libro scđo de testibus: capitulo Ueniens: ⁊ de iure iurādo, caplo. ⁊ si Christ: ⁊ reddiť ratio ī rubrica scđa in caplo Super prudentia: vbi diciť, q̄ debent esse testes: dicit eni ꝙ illi potissimū testes assumēdi sunt qui eadē negocia tractauerunt. ¶ De magna isti⁹ ordinis antiquitate patet: q̃ in decreto Lugdunensis concilij: dicitur ꝙ eius institutio conciliū Lateranense precessit: nec ponit certum tempus. per qđ patet ꝙ intm̄ est ab antiquo ꝙ de eius antiquitate in iure non extat memoria. ¶ Ex his sequitur ꝙ iste ordo est confirmatus a iure diuino ac videlicet inspiratione diuina. Quia ex hoc probatur religio esse a deo instituente ⁊ spirante: quando antiquitate sua sic processit: nec persecutione aut rigore potuit dissolui: vt patet Actuum quinto de Gamaliele qui iudeis volentibus destruere religionem christianam dixit. Sinite illos: quoniā si est ex hominibus consilium eorum opus dissoluetur: si vo ex deo est: non poteritis dissoluere illud: ne forte ⁊ deo repugnare videamini. Sed iste ordo semper processit in antiquitate sua: nec per eiectionem de Carmelo ⁊ persecutionem sarracenorum: nec per rigorem concilij Lateranen. qui prohibuit religiones multiplicari: nec Lugdu. qui multos ordines mendicantium cassauit: potuit iste ordo dissolui: vt patet tertio libro decretalium in capitulo: Ne crimina. in rubrica de religi. do. ⁊ in sexto libro in eadem rubri. capitulo religionum. ¶ Secundo ꝯfirmati fuerunt iure diuino dato filijs Israel: fuerunt enim (vt dictuȝ est) tempore illius legis ⁊ prophetarum ⁊ lex illa religiosos approbauit: vt habetur Actuū secundo: vbi dicit, erāt in Hierusaleȝ habitantes iudei viri religiosi ex omni natione que sub celo est. ¶ Tertio fuerunt cō-

firmati iure diuino Christi ⁊ Apostolorum: cum enim ad fidem Christi accedent viuere in cõmuni in mendicitate sibi elegerunt: vt patet in decreto predicto Lugdunẽ. concilij in quo inter religiosos mẽdicantes numerãtur: ⁊ hoc fuit confirmari iure diuino Christi ⁊ apostolorum: dedit enim Christus legem perfectionis in viuẽdo: si vis perfectus esse vade ⁊ vende omnia que habes ⁊ veni sequere me: ⁊ apostolus pro se ⁊ alijs dixit: ecce nos relinquimus omnia ⁊c. ¶ Secundo/fuit confirmatus ordo beate marie Carmeli iure canonico ⁊ cõmuni multipliciter: primo iure ordinarie institutionis: diu enim ante concilium Lateranense Hierosolymitan⁹ patriarcha: in cui⁹ patriarchatu habitauerũt regulam eis tradidit: ⁊ suo iure ordinario confirmauit ꝙ facere potuit: quia vt dicitur de sentẽtia excõmunicationis in capitulo nuper: qḋ non est reseruatum intelligit̃ esse concessum. Sed institutio religionum: primo inuenitur reseruata sedi apostolice in concilio Lateranensi: vt patet tertio libro in Rubrica de religiosis domibus: Ne nimis: ⁊ de ista institutione ordinaria habetur a Uincẽtio in speculo historiali libro quarto: caplo. 23. ⁊ habetur sub bullis quatuor paparum. ¶ Tertio/fuit iste ordo confirmatus iure superuenientis ratihabitionis canonice. Lateranense enim concilium prohibuit nouas religiones inueniri: vt patet in tertio libro decretalis in Rubrica de religiosis domibus capitulo Ne nimia: quos nõ pro certo iaȝ sciuit ordinaria potestate institutos nõ reprobant: ⁊ hoc est ratum habere: huiꝰ habet locum in religiosis mendicantibus: vt patet in sexta Rubrica de excessibus prelatoruȝ capitulo primo: vbi prohibetur ꝙ religiosi mẽdicantes ex tunc noua loca non recipiant sine sedis apostolice auctoritate: quia tunc receptionem in preterito non reprobat ꝙ factum est ab omnibus firmum ⁊ ratum relinquitur puta. ¶ Sed institutio ordinis tam Carmelitarum q̃ Augustiñ. dictum generale concilium precessit: vt patet in decreto Lugdunẽ. supraposito. §. ceterum: igit̃ ex hoc iure sunt confirmati. quin imo ius non facit mẽtionem de illa antiquitate precessionis. ¶ Confirmatur iure antique istitutionis/cuius antiquitatis in iure nõ extat memoria. ¶ Quarto/confirmatus est ordo beate Marie de Carmelo iure speciali tripl'r. ¶ Primo/merito specialis approbationis sedis apostolice ꝙ patet: ordo enim predicatorum ⁊ minorum post Lateranense concilum ab Honorio fuit confirmatus: vt patet de ordine predicatorum in chronicis/⁊ in vita sancti Dominici: ⁊ ordo minorum confirmatus fuit ab eodem: vt patet in constitutione Joãnis. 22. Quoniã quorumdam: ipse enim vtrisqȝ primo regulam tradidit: vt patet in premissis locis: ⁊ post Lateranẽ. concilium: vt patet in decreto lugduñ. sepe. ⁊ ꝯfirmatio sedis apostolice per traditionem regule est confirmatio a iure: vt patet quinto libro de excessibus prelatoruȝ. c. Nimis iniqua: ⁊ capitulo Nimis praua: ⁊. 12. q. ꝑma capitulo. Hec est fides. ¶ Sed hic iure confirmatus est ordo beate Marie: predictus enim Honorius tertius post Lateranẽ. concilium regulã a Hierosolymitano patriarcha eis traditam specialiter eis confirmauit: vt patet in bulla sua que habetur Lugduni: ⁊ hec eadeȝ ⁊ plura ponit Uincentius qui fuit frater predicatorum in speculo historiali libro decimo/capitulo papa Innocentius ⁊c. capitulo: 23. ¶ Postea hanc regulam confirmauit eis Innocẽtius quartus/Alexander quartus/Urbanus quintus/Nicholaus quartus. ¶ Secundo/fuit confirmatus iste ordo iure specialis decisionis/diuisionis/additionis/dicit eniȝ Bonifacius in ꝓlogo sup̃ sexto decretaliũ ꝙ de iurib⁹ ꝓcedẽtibus aliq̃ vult limitare ⁊ corrigere: ⁊ aliqua ab aliqb⁹ subtraheret: ⁊ aliquibus addere. Et in Rubrica de religios. domibus introduxit decretum Lugdunense sepe dictum qḋ incipit religionum diuersitatem. Cum ꝯo illud decretum ordinis fratrum carmelitarum ⁊ sancti Augustini cuȝ suo statu concesserat permanere propter antiquitatem in qua precesserat Lateranense concilium: sed cum clausula donec Bonifacius pontifex de eis prouideret. dictus Bonifacius: vt patet in sexto libro ibidem dictam constitutionẽ correxit: ⁊ subtraxit totam clausulam: donec/vsqȝ in fineȝ. ⁊ sic obstracta suspensione remanebant in iure confirmationis quã habuerant ex institutione ante Lateranẽse cõciliũ: ⁊ in iure confirmationis quã habuerunt ex ratificatione eiusdeȝ concilij ⁊ iure ꝯfirmationis quã habuerunt de post facto: ⁊ sic insolido ⁊ mutauit verba que dixerunt in suo statu manere concedimus: ⁊ apposuit verba expresse ⁊ perfecte confirmationis addẽns in solito statu volumus eos permanere: ⁊ ꝙ debet sibi in solido. i. firmo prout per premissa omnes tres glosatores sciȝ dominus Joãnes monachi. Guido: ⁊ Joãnes andree dicunt. ¶ Qḋ probant ꝙ in ista constitutione Bonifacius subtraxit totam suspensionem: ⁊ correxit totam cõstitutionem Lugdunẽsem mutãdo verba ⁊ addẽdo noua. Sȝ si ibi esset solito. i. consueto: correctio/mutatio/⁊ additio/nõ haberent effectũ quia remanerent in solito statu erat eis concessũ per verba Lugdunẽsis cõcilij: vbi dicebatur: Eos in suo statu manere cõcedimus. ¶ Item dato ꝙ subtrahendum esset solito idest consueto adhuc per ius Bonifacij confirmantur: ⁊ hoc clarissime patet: hoc enim omnia iura volunt ꝙ quando lex sequens se refert ad legem precedentem: tunc totum ius qḋ habebatur in precedenti lege in sequenti reseruatur: verbi gratia: si dñs introducit feudatarium suuȝ in ius ꝙ pater suus habebat: si pater ius quietum habeat: ⁊ filius ius quietũ habebit. ¶ Sic hi in proposito/si ꝯstitutio Bonifaciana istos ordines reducat ad solituȝ ius qḋ añ habebãt/⁊ ipsi ante habebant ius solidũ ⁊ firmuȝ per se ⁊ multis modis: vt premissuȝ est: igitur ⁊c. Qõ. VII.

Trum syllogismus discursu⁹ fundatus super primuȝ pñ^m teneat in diuinis ꝙ sic: quia discursus qui fundatur super principium primum: tenet in omni materia: vbi tenet primum principiuȝ: sed primũ principiuȝ tenet in diuinis sicut in alijs: q2 impossibile est deum simul esse/⁊ non esse: vel simul esse sapientem: ⁊ non sapientem: ⁊ sic de alijs: sicut impossibile est formaȝ simul esse ⁊ non esse. ¶ In oppositum in diuinis hec est vera: relatio distinguit personas essentia non distinguit. Igitur essentia non est persona: conclusio est falsa ⁊ heretica: igitur discursus syllogisticus non cõcludit in diuinis. ¶ Ista questio difficultatem habet ex determinatione concilij Lateranẽsis sub Innocẽtio tertio: ⁊ ponitur extra de summa trinitate ⁊ fide catholica: in capitulo Dãnamus. ¶ Ad hanc igitur difficultatẽ: primo ponam motiua istorum que fundantur super determinatione dicti concilij: que fundãtur super hoc ꝙ primum principiuȝ tenet in diuinis: quia idem non negatur a seipso. ¶ Secundo/quia phylosophi derident theologos dicentes/ꝙ oportet eos negare primum principium ostendendo ꝙ eisdem argumentis ⁊ formis arguendi: oportet eos negare primum principium. ¶ Tertio/in vno verbo tangaȝ respõsiones istorum subtilium doctorum ad vitandum ꝙ idem non negatur a seipso: ⁊ simul ostendam ꝙ non auferunt difficultatem: sed ingerunt maiorem. ¶ Quarto ostendam ꝙ hoc eis accidit: quia subtiliauerunt se in proprijs phantasijs: ⁊ neglexerunt inspicere formã determinationis dicti cõcilij ⁊

q si inspexissent formam per eam poterant respondisse et
saluasse primum principium in diuinis. ¶ Quinto, osten-
dam q valde probabiliter potest declarari primum prin-
cipium tenere in diuinis per propositiones naturalis phi-
losophie que inducuntur ad contrarium. ¶ Sexto, moue-
bo dubium q ista via ponit formalitates et ostendam q nõ
sed est opinio cõmunis. ¶ Quantum ad primam cõclusio-
nem arguitur sic. Sm illud concilium hec est vera: pater ge-
nerat: et hec vera est: essentia non generat, sequitur per pri-
mum principium. igitur essentia non est pater: et sic idem ne-
gatur a se: quia vt ibi dicitur, vna res est essentia: et pater: et
econuerso. ¶ Item idem argumentũ fit in alijs terminis
sic. pater ex natura rei est incõmunicabilis: essentia ex natu-
ra rei est cõmunicabilis. igitur essentia ex natura rei nõ est
pater. ¶ Item arguitur per syllogismum expositorium sic:
hec relatio ex natura rei puta paternitas distinguit et cõsti-
tuit suppositum: hec essentia ex natura rei non distinguit
nec constituit. igitur ex natura rei essentia non est pater.
¶ Item per alium modum syllogismi expositorij arguit
sic: eadem res inter se sunt eadẽ res: pater et filius rei que est
essentia sunt eadem res. igitur inter se, pater et filius sunt
idem. hoc falsum: quia vt ibi dicitur distinctiones opz esse
in personis. ¶ Scda conclusio probatur sic. ens nõ generat
demonstrationem de se: quia nihil est medium demonstrã-
di aliquid de seipso vnum: et alie passiones entis aggrauãt
demonstrationem de ipso ente. ergo non sunt idem enti qd
est contra Philosophum: et contra Cõmentatorem. 4. me-
taphysi. cõmento. 3°. ¶ Item suppositum generat: natura
T.c.26. non generat. 7. metaphysice. ergo natura et suppositum nõ
T.cõ.3. sunt idem qd est contra Philosophum 4° metaphysice: et
Cõmentatorem vbi dicunt q idem est ens homo et iste ho-
mo: et vbi dicunt q quodquidest, est idem cum eo cuius est.
¶ Item materia non corrumpitur in termino generatio-
nis: potentia corrumpitur. igitur potentia non est idem cũ
ipsa materia qd est contra Cõmentatorem in de substan-
tia orbis. vbi dicit q materia substantiatur p posse. ¶ Itẽ
in his que non sunt in materia sm Cõmentatorẽ. 12. meta-
physice cõmento. 39. hec est vera predicatione substantiali
intelligentia est substantia: sed sm eundem ibidem. cum di-
citur deus est vnus vel sapiens: hic non est predicatio sub-
stantialis: sed predicatur dispositio de disposito: sequitur igi-
tur in his que non sunt in materia sapientia non est eadem
substantie: conclusio falsa sm eundem ibidem vbi dicit q
in his que non sunt in materia dispositio et dispositum sunt
idem omnibus modis: et non est modus quo predicatum
differt a subiecto. s. in essentia rei. Hec Cõmentator. ¶ Se-
quitur de 3° conclusione. vbi subtiles doctores respondent
q oportet in omnibus premissis argumentis concedere
cõclusionem. scilz q aliquo modo hec est vera: essentia nõ
est pater: quia sm omnes concedendum sit q essentia est
pater realiter: tamen ex natura rei nõ sunt idem forma: vel
non sunt idem conuertibiliter: vel non sunt idem adequa-
te: vel non sunt idem indiuisibiliter: et sic non negatur princi-
pium in diuinis: quia idem non negatur a se eodem modo:
quia tunc est sic argumẽtãdũ: pater ex natura rei et forma-
liter sumptus generat: essentia non generat. igitur pater ex
natura rei: et formaliter sumptus non est essentia: et eodem
modo est arguendũ in alijs sic. pater ex natura rei generat
sed non conuertibiliter: sic q essentia generat. igitur pater ex
natura rei: et conuertibiliter seu adequate seu indiuisibiliter
non est essentia. ¶ Item sic, pater ex natura rei generat: sed
generare non est predicatum proprium: et adequatum esse.
igitur pater ex natura rei non est adequate essentia. ¶ Itẽ
sic, pater etc. sed potentia per rationem proprias indiuisibile
essentie: non igitur non est indiuisibiliter. ¶ Omissis infi-
nitis rationibus contra istas responsiones stans ostendo specialiter
q per istas responsiones nõ vitatur: quia differunt realiter: et sicut alia
et alia res: quinimo ostendam q ad istas responsiones: sequitur q
differũt sicut alia et alia res siue q nõ sunt eadẽ res: vbi no-
tandũ q abbas Ioachim. et magister Petrus lombardus princi-
paliter cõcertabantur super hoc: dicebat enim Petrus q vna
quedã summa res est, pater et filius et spiritus sanctus. Ioachim mani-
feste protestabatur q nulla res est que sit pater et filius et spiritus sanctus:
vñ dixit illam vnitatem nõ veram et propriam: sed quasi collectiuã
et similitudinariã: quemadmodũ multi homines dicuntur vnus
populus et multi fideles vna ecclesia. ¶ Item dicebat Pe-
trus q illa res. s. essentia non est generans neqz genita: nec
procedens. contra eum opposuit Ioachim dicens: q Petrus
astruebat nõ solũ trinitatem: sed quaternitatẽ in deo. videlz
tres personas et illam cõmunem essentiã quasi 4am. ¶ Hec ha-
bentur vbi supra in c°. damnamus. § .p. Scdo est notandũ
q concilium predictũ determinauit cum Petro quantum ad illũ
terminum res sic dicens. Nos autem sacro approbante cõ-
cilio credimus: et confitemur cum Petro q vna quedam
res est incõprehensibilis quidẽ et ineffabilis que veraciter
est pater et filius et s. s. tres simul persone ac sigillatim quelz
earundem: et postea huius cõcedit dicens: q quelibet trium
personarum est illa res. videlz essentia: substantia: seu natura
diuina. ¶ Tertio est notandũ q conciliũ predictũ deter-
minauit cum Petro quantum ad 2m terminũ generare sic di-
cens: et illa res nõ est generans neqz genita neqz procedẽs:
sed est pater qui generat filius qui generatur et s. s. qui proce-
dit. ¶ Ex omnibus istis pz q predicte responsiones vitãt: quia
essentia: et pater distinguuntur: sicut res et res: sed sequitur q
non sunt eadẽ res qd est contra iam dictũ cõciliũ: et hoc dico
cõcesso discursu syllogistico sicut ipsi cõcedunt. ¶ Arguam
enim sic. Illa res que est essentia nõ generat, pater generat.
igitur pater non est illa res que est essentia: et sic non solum
sequitur q nõ sunt idẽ formaliter seu conuertibiliter vel ex na-
tura rei. sed q nõ sunt eadẽ res. maior et minor exprimuntur
in predicto cõcilio: vt pz in 5° notula quam premisi. ¶ Cõclu-
sio est heretica: vt pz in 2a notula. vbi dicitur q quelz trium
personarũ est illa res. videlz essentia etc. ¶ Item arguitur
in syllogismo expositorio transponẽdo propositiones sic. hic
pater generat: illa res que est essentia non generat. igitur illa
res que est essentia nõ est hic pater. maior et minor patent
vbi supra conclusio est heretica: vt pz in 2a notula vbi dicitur
vna quedã res est etc. que veraciter est, pater et filius et s. s. ac
sigillatim: quelz earundẽ sigillatim est que est quelz. igitur
et hic pater. ¶ Item arguitur per alium modum syllogismi ex-
positorij sic: que vni rei et eidem sunt eadẽ res, inter se sunt
eadem res, pater et filius rei que est essentia sunt eadẽ res:
igitur inter se sunt eadem res. maior est clara: quia predica-
tum includit subiectũ. minor habetur in predicto cõcilio: vt
pz in 2a notula. vbi dicitur quelibet trium personarum est
illa res etc. conclusio est heretica: quia cõcludit confusionẽ
personarũ. ¶ Item arguitur sic. illa res est que est essentia
cõmunicabilis: hic pater non est cõmunicabilis. igitur hic
pater nõ est illa res que est essentia: conclusio est heretica. vt
probo. maior habetur in predicto concilio: vt pz in 2a notula vbi
dicitur vna quedã res est etc. est pater et filius et s. s. et sic cõmu-
nicabilis. minor habetur ibidẽ: quia subditur in deo solũ modo trini-
tas est q nõ esset verum si hic pater cõmunicaretur: imo essent
duo patres et duo alia supposita. ¶ Item arguitur sic: hec res
que est essentia nõ distinguit personas: hoc generare. et hoc generari
distinguunt personas. igitur hoc generare: et hoc generari non sunt illa
res que est essentia. conclusio est heretica eadẽ ratione qua ista: hic
pater et hic filius nõ sunt hec res que est essentia. maior habetur supra

vt patet in scd'a notula vbi dicitur ꝙ illa res que est essentia est vna quedam res. ergo non distingunt. minor ponitur infra vbi dicitur: pater est qui generat filius qui generatur: vt distinctiones sint in personis. ¶ Hic notandum ꝙ totum illud consilium fundatur super dictis Augustini. 7. de trini. vbi ꝓbat ꝙ non sunt tres substantie seu tres essentie: sz tres ꝑsone vt specialiter pz. ca. 3. ⁊ 8. d. vbi probat ꝙ aliud est deo esse seu subsistere: ⁊ ad patrem esse aut filium esse ex quibus cõuenit ꝙ plures possunt esse persone: sz substantia aut essentia sunt vna. ¶ Probatur assumptuz: quia deū esse siue subsistere ad se dicitur. probat: qd' enim est aut subsistit dicitur ad se: omnis enim res vt dicit ad seipsam subsistit quãto magis deus / pater autem ad se non dicitur: sed ad filium ⁊ econtra. igitur sequitur ꝙ aliud est deo esse vel subsistere: ⁊ aliud est deo patrem esse. ¶ Item probat in fine tertij capituli. de essentia specialiter sic: cum dicitur dominus: nõ essentia: sed relatiuuz indicatur: cuz autem dico homo: vel aliqd tale qd' ad se dicitur ⁊ nõ aliud: tunc indicatur essentia. a simili arguit in diuinis ꝙ essentia ad se dicitur: pater autem ad filium: ⁊ tunc vltra. si igitur idez sit deo ꝙ patrem esse / sequitur ꝙ essentia iam non erit essentia: quia relatiue dicetur. ¶ Ex istis potest sic argui. non eo deus vel essentia quo est ei filius ꝙ probat vt deus: vel essentia est res que a se subsistit / eo pater quo ei filius. igitur nõ eo pater quo est res subsistens: sic non sunt eadem res qd' est hereticum. patet igitur ꝙ si isti concedant syllogismum discursiuum in diuinis ad cõcludendum ꝙ pater non est essentia ex natura rei formalr conuertibiliter / aut adequate aut indiuisibilr seu quibuscunqz alijs modis vbi sit modus distrahẽs ab hoc termino res / vt si addatur ex natura rei conceptibiliter ꝙ per eundem syllogismum discursiuū concludetur ꝙ pater non est res: que est essentia. de substãtia conceptibiliter habetur lib. 1. distin. 24. ⁊ quodli. 3. 3. q. de angelis versus finem. ¶ Propter hoc sequitur 3a conclusio. vbi est intelligendum / ꝙ sicut beatus Augustinus vult saluare ista duo ꝙ persone sunt vna res in natura: ⁊ distinguuntur inter se: ita predictum cõsilium / per hoc ꝙ dicit ꝙ essentia est res que non generat nec generatur ⁊c. sed est pater qui generat ⁊c. non vult aliud dicere: nisi ꝙ sunt vna essentia: ⁊ distincte persone: ⁊ hoc est qd' imediate ibi sequit̃ in litera que cõtinuatur ad ista verba / vt distinctiones sint in personis: ⁊ vnitas in natura: ex quibus vlterius deduco ꝙ quãdo debet fieri syllogismus discursiuus in diuinis ꝙ in propositionibus: ⁊ in conclusione debent poni non solū distinctio: sed identitas. ¶ Scd'o est notandū / ꝙ sicut Augustinus. 7. de trini. ca. 9. adinuenit istum terminū ꝑsona ꝓ distinctiõe: ⁊ vtitur isto termino essentia seu natura pro vnitate / ita eisdẽ terminis vtitur cõcilium vnde exponens qd' dixit essentia nõ generat / pater generat. subdit: vt distinctiones sint in personis: ⁊ vnitas in natura: ex quibus vlterius infero ꝙ omnes propositiones sumpte in syllogismis discursiuis in pma ⁊ scd'a propositione sunt diminute eo ꝙ solum accipiunt in quibusdam syllis terminos exprimentes distinctionẽ: ⁊ non exprimunt terminos identitatis: ⁊ ideo concludunt hereticā conclusionez. scilz distinctionẽ rei a re inter patrem ⁊ essentiaz ⁊ ecõuerso. ⁊ in quibusdam syllogismis solum accipiunt terminos exprimentes identitatem non distinctionem: ⁊ ideo concludit confusionem personarum. verbi gratia. qui non asserunt identitatẽ: tũc arguitur sic. res que est essentia non generat: pater generat. igitur pater non est res que est essentia / hic patet ꝙ termini distinctionis ponuntur. scilz generare ⁊ non generare: qd' est oppositum: sed nõ identitatem: idez pz in pluribus syllogismis formatis in pma ⁊ scd'a conclusione. Vbi gratia. de syllogismis qui non exprimūt distinctionem: cuz enim arguitur / quecunqz vni ⁊ eiusdem sunt eadem ⁊c. pz qd' in toto isto syllogismo non accipitur aliquis terminus distinctiuus: sed omnes termini sunt identitatis. ¶ Dico igitur ad 3m articuluz ꝙ in ꝓpositionibus: ⁊ in syllogismis discursiuis in diuinis debent accipi termini distinctionis ⁊ idẽtitatis: vt patet hic in pma notula. ¶ Scd'o dico / ꝙ illi termini debent dicere distinctionẽ personaliter: ⁊ esse idez essentialiter: vt patet per Augustinuz. 7. de trini. ca. 4. ⁊ 8. ⁊ supra in scd'a notula ⁊ expresse habentur in glossa ordinaria super istam decretalem. ¶ Et per istum modum poterit saluari primum principiuz in diuinis ⁊ syllogismus discursiuus fundatus super ipsum ⁊ vitabitur omnis heresis vnde sic debet argui in syllogismis: vbi deficit identitas illa res que est essentia sumpta essentialiter non generat / pater qui est illa res que est essentia sumptus personaliter generat / ⁊ sequetur conclusio. igitur eadem res personaliter sumpta generat: ⁊ essentialiter sumpta non generat: ⁊ hec conclusio est catholica quã concedit decretalis: ꝯcedit enim essentia non generat / pater generat: vt per hoc denotetur distinctio in personis ⁊ vnitas rei in natura: ⁊ hoc dicit cõclusio hic conclusa. ⁊ eodẽ modo debet argui in syllogismo expositorio sic. hec res que est essentia sumpta essentialiter nõ generat. hic pater q est illa res que est essentia sumptus personaliter generat. igitur eadez res sumpta personaliter generat: ⁊ sumpta essentialiter non generat / eodẽ modo debet argui in omnibus alijs syllogismis de cõmunicabili: ⁊ de distinctione: ⁊ alijs similibus: quibus verbi gratia. res que est essentia sumpta essentialiter est cõmunicabilis. pater qui est eadem res essentie sumpta personaliter est incõmunicabilis. igitur eadez res personaliter sumpta generat est icõmunicabilis sumpta essentialiter est cõmunicabilis: vnde diligenter est notandum ꝙ quandoqz concluditur. igitur eadem res personaliter sumpta nõ est essentia essentialiter sumpta vel ecõuerso. subintelligẽda sunt verba decretalis: vt videlz distinctio sit in personis ⁊ vnitas in natura. sicut declaratum est in questione sequente. ¶ Itez in syllogismis vbi deficit distinctio debet sic argui. Quecũqz vni ⁊ eidem per identitatem vniuntur: ⁊ tunc in minori dz poni distinctio sic dicẽdo: sed pater ⁊ filius q personalr distinguuntur vni ⁊ eidez rei que est essentia in qua per idẽtitatem vniuntur sunt eadem res: ⁊ sequitur bona conclusio ⁊ vera. igitur pater ⁊ filius qui personaliter distinguuntur sunt eadem res essentie in qua per identitatem vniuntur: ⁊ sic soluatur primuz principium ⁊ syllogismus discursiuus: quia in conclusione non negatur idem a se similiter sumptum: sed dissimiliter: ⁊ cõtradictio est sm idem similiter sumptum. ¶ Per hoc faciliter soluuntur omnia argumenta que concludunt distinctionem realem seu rerum in diuinis: cum enim arguitur illa res que est essentia non generat: dõm ꝙ iste ꝓpositiones sunt diminute ⁊ debet addi essentialiter in maiori: ⁊ personaliter cū identitate in minori sic arguendo: illa res que est essentia essentialiter sumpta non generat: pater qui est eadem res ⁊c. vt supra ⁊ per eundem modum est respondendum ad omnia alia ꝙ qa propositiones sumpte sunt diminute concludunt heresim. ¶ Hic aduertant theologi quare tot phantasie: ⁊ tot opiones periculose multiplicantur circa fidem: ⁊ clare poterūt videre ꝙ hoc est: quia inquirunt de talibus arguendo ⁊ respondendo sm suas phantasias: ⁊ non discutiunt determinationes fidei ⁊ ecclesie ⁊ formas earum qd' si facerẽt faciliter omnia soluerent: vt hic patet. ¶ Dices ꝙ propositiones tue quas tu dicis esse completas: ⁊ per quas arguis sunt apparẽtes: vt pz intuenti. Respondeo ꝙ hec opio nõ

facit homines errare in his que sunt fidei:quia volunt ibi
arguere per propositiones apparentes sicut arguũt in phi/
losophia naturali:sed hoc non debent querere : sed sermo
debet esse ſm subiectam materiam:ꝛ ita debent accipere
ppositiones que sunt certe ſm traditionem dei:fidei:ꝛ ec/
clesie:ꝛ sint inapparentes ſm rationem naturalem : hoc
enim vult diffinitio fidei ad Hebreos.9.vbi dicitur. Fides
est substantia rerum sperandarum argumentum nõ appa
rentium:ꝛ hanc diffinitionem probat inductiue per diuer/
sos patres fideles:sed in proposito:vt supra patuit.ppositi/
5ª ꝯclo. tiones quas ego sumo sunt certe ſm determinationem dei
fidei ꝛ ecclesie.igitur bene. ¶ Sequit̃ de 5ª ꝯclusione. Ubi
pono ꝙ licet ista veritas theologica non possit demonstrari
per aliam que sit in creaturis:tamen aliquales declaratio/
nes sunt ad hoc in philosophia naturali.primo per exem/
plum de ente:ꝛ eius passionibus que sunt eadem essentia
enti/vt probat Philosophus 4° metaphysi.ꝛ Cõmentator
ibidem cõmento 3°.tunc arguo sic/ens essentialiter sumptũ
est medium in demonstrando aliquid de seipso vnũ pro
passione sumptum ꝙ est eadem res enti est medium in de
monstrando de ente.igitur eadem res pro passione sumpta
generat demonstrationem:ꝛ essentialiter sumpta non ge/
nerat. ¶ Scdo hoc idem aliter supponendo ꝙ qđquidest
sit idem cum eo cuius est:vt pbat Philosophus.7° meta/
phy.seu ꝙ natura ꝛ suppositum sint idem/arguitur sic.res
que est natura essentialiter sumpta non generat suppositũ
que est eadem res:tamẽ natura suppositaliter sumpta gene/
rat.igitur eadem res suppositaliter sumpta generat:ꝛ essen
tialiter sumpta non generat. ¶ Item de materia dꝫ sic ar/
gui.materia essentialiter sumpta non corrũpitur in termio
generationis:potentia materie que est eadem res sibi sum/
pta vt dicit priuationem corrumpitur in termino genera/
tionis.igitur potentia materie que est eadem res materie
sumpta priuabiliter non est materia sumpta essentialiter.
¶ Item de intelligentijs debet sic argui. In his que non
sunt in materia hec est vera predicatione substantiali:in/
telligentia est substantia:sed licet in his sapientia sit eadem
res substantie:tamen cum dicitur:intelligentia est sapiens:
hec non est predicatio substãtialis sed dispositionis de dis
posito. ¶ Sequitur conclusio.igitur sapientia:que in his
est eadem res substantie sumpta dispositiuiter nõ est sub/
6ª ꝯclo. stantia sumpta essentialiter. ¶ Sequit̃ de 6ª ꝯclusione.vi
delicet ꝙ primum principium ꝛ syllogismus discursiuus
tenẽt in diuinis sicut in alijs ꝛ clare sequit̃ ex premissis sic/
ad hoc enim ꝙ primum principium:ꝛ syllogismus discur/
siuus fundatus super ipsum teneant sufficit ꝙ habeant lo/
cum ꝛ processum suum ſm naturam materie subiecte ad
quã applicantur:sed vt deductũ est per 3ᵃᵐ conclusionem ꝛ
4ᵃᵐ si arguatur in diuinis per primum principium ꝛ syllm
discursiuum ſm naturam terminorum ꝛ propositionũ quas
fides ponit in diuinis primum principium:ꝛ sylls discur/
siuus verificantur in diuinis sicut in alijs.ergo ꝛc. ¶ Item
hoc probatur ratione sic:quia primum principium qđ est
generalissimum in veritate oportet verificari in omnibus
suis contentis:ꝛ eadem ratione oportet syllogismum discur
siuum super ipsum fundamentum verificari in omnibus
suis contentis:quia de opposito non erit generalissimũ in
veritate sed primum principium verum generalissimum est
de ente:vt probatur 3° metaphy.videlicet impossibile est
simul esse idem ꝛ non esse:sed omnes concedunt deũ:ꝛ oia
diuina ꝯtineri sub generali predicatione entis:aliter enim me
taphysica non esset de ente vt est cõmune ad entia:ꝛ primum
principium entis qđ falsum est:vt patet in vltima demõstra/
tione.12.metaphy.vbi conclusit scientiam metaphysicam
in hoc ꝙ est dare vnum principem in hoc ꝙ entia nolunt
male disponi. ¶ Item ppositio vniuersalis est vera/cuius
quelibet singularis est vera:sed in diuinis hec est vera:im
possibile est deum simul esse:ꝛ non esse:impossibile est pa/
trem simul esse ꝛ non esse ꝛ sic de alijs personis:ꝛ impossi/
bile est sapientiam diuinam simul esse ꝛ non esse:ꝛ sic de
alijs attributis:ꝛ impossibile est in deo simul esse ideam ho
minis ꝛ non esse:ꝛ sic de omnibus alijs in diuinis.igit̃ vltꝫ
primum principium tenet in diuinis:ꝛ eadem rõne syllogi/
smus discursiuus super ipsum fundatus. Questio.VIII.

Utero vlterius ad declarationem precedẽ
tium.vtrum idem sit dicere eadem
res personaliter sumpta generat ꝛ essentialiter
sumpta non generat:ꝛ dicere ꝙ non idem for/
malr aut cõuertibilr aut adequate aut indiui/
sibiliter generat:ꝛ non generat. ¶ Hic duo faciam. Primo
ostendam ꝙ non est idem. Scdo mouebo dubia in ꝯtra/
rium ꝛ soluam. ¶ Sequitur de primo articulo.potest enim
aliquis dicere ꝙ ista tua responsio est eadem cum forma/
litatibus.dictum est in ista precedenti qõne an syllogismus
discursiuus tenet in diuinis ꝙ sic sub hac forma:essentia
essentialiter sumpta non generat:pater qui est eadem res
essentie vt persona relatiua ad filium generat.igitur eadem
res personaliter sumpta generat:essentialiter sumpta non
generat:ꝛ sic debet argui in alijs syllogismis in diuinis de
cõmunicabili ꝛc.ꝛ quemadmodum respondes hoc per pso/
naliter ꝛ essentialiter ꝙ alij vocant non erit idem formalr
vel cõuertibiliter vel indiuisibiliter ꝛc. ¶ Respondeo ꝙ
personalitas potest comparari vel ad essentiam:ꝛ sic est dif/
ficultas magna:ꝛ sic dixerunt multi de istis nouiter opinã/
tibus ꝙ pater differt ab essentia ex natura rei formaliter/
seu ꝙ non est idem ex natura rei formaliter/vel potest cõ/
parari ad oppositum correlatiuũ:ꝛ sic nõ est difficultas:quia
omnes concedunt ꝙ pater distinguitur a filio ex natura
rei formalr ꝛ realiter relatiue:ꝛ isto mõ cõplecto ego rõnẽ
meam cum dico:pater qui est essentia sumptus personali/
ter generat:quia hoc clare patet ꝙ accipitur personalitas
in ordine ad oppositum:ꝛ sic totaliter sum in cõmuni opi/
nione omniũ ꝛ in cõtraria formalitatibus eo ꝙ non con/
cedam relationem distingui ab essentia realiter vel forma/
liter ex natura rei vel alio modo denominãte distinctionẽ
ex parte rei:sed solum ex parte rei in ordine ad intellectum
conceptibiliter seu diffinibiliter.patet lib.1.distinc.2 4.ꝙ
omnes syllogismi concludunt ꝛ concludere debent patrem
distingui realr a filio ꝛ nõ ab essentia:qđ est cõmunis opi/
nio.patet:quia vt predictum est/in omni syllogismo sic de/
bet concludi vt saluetur vnitas in essentia ꝛ distinctio rea/
lis in personis:ꝛ sic concludunt omnes syllogismi quos fe/
ci:sed concludere ꝙ vnitas sit in essentia:ꝛ distinctio rea/
lis in personis/est concludere ꝙ pater ex natura rei differt
a filio personaliter:sed est idem essentie.ergo opi.quã ego ꝛ
decretalis tenemus est cõmunis opinio sancti Thome ꝙ
pater differt ex natura rei a filio:sed non ab essentia:ꝛ sic
patet ꝙ omnes opiniones formalitatum ꝛ inconuertibili/
tatum ꝛ indiuisibilitatum sunt inuente sine causa:ꝛ pp̃ter
inconsiderationem decretalis.probatio minoris ꝙ scilicet
omnes syllogismi mei hoc concludunt:arguitur enim sic.
illa res que est essentia essentialiter sumpta non generat:
vt sic sit vnitas in natura:si enim essentia generet essentiã
distinguetur a seipsa:sicut pater a filio:quia vel generat se
pater qui est eadem res essentie/personaliter sumptus ge/
nerat filiũ:vt sic distinctio in personis.igitur eadẽ res pso/
naliter sumpta generat:ꝛ essentialiter sumpta non generat
vt sic sit vnitas in nã ꝛ distinctio in personis. ¶ Item eodẽ

modo de cõmunicabilitate & incõicabilitate. ¶ Itẽ in syl-
logismis in quibus deficit distinctio oz sic argui. Quecũqz
vni & eidẽ rei sunt eadem res: sunt eadem res inter se in il-
lo in quo per identitatẽ vniuntur: & tunc in numeris debet
poni distinctio sic dicendo: sed pater & filius qui per alr di-
stinguuntur vni & eidez rei que est essentia in qua per idẽ-
titatez vniuntur sunt eadem res: & tunc sequit bona & vera
ↄclo. igit pater & filius qui personaliter distinguuntur sunt
eadem res essentie in qua per idẽtitatem vniuntur. ¶ Itẽ
hoc pbatur in simili sic. natura essentialiter sumpta non ge
nerat ne actio sit negatiua suppositũ qd est eadem res sup-
positaliter sumpta generat vt actio sit suppositi. igitur eadẽ
2° artic res suppositaliter sumpta generat & essentialiter sũpta non
generat vt actio nõ sit vera. ¶ Sequitur de scdo articulo
vbi est dubium: quia medius terminus non debet intrare
cõclusionem: hec intrat. igitur male: minor patet q genera
re est medius terminus & p totuz intrat conclusionẽ. rñdeo
q medius terminus nõ intrat ↄclusionez nisi simul sit me-
dius terminus & copula: sed tunc opz ne ẽtiã intrare ne co-
pularetur cõclusio cum premissis generare in ppposito est
medius terminus. ¶ Scdo dubitat: quia dato q copula
debet intrare. igitur maxime essẽntia vel copula super quo
fundatur pmũ pncipiuz. l. esse vel non esse debet intrare in
aliqua cõclusione: quia pmũ pncipium saluat in omni pro
positione & cõclusione: & tunc debet argui nõ solum cõclu-
dendo cuz generare: sed cũ esse sic. res que est essentia essen
tialr sumpta non generat: pater qui est eadem res persona-
liter sumpta generat. igit pater personalr sumptus est ea-
dem res essentie: & non est eadẽ res essentie essentialr sum-
pte. sed hec ↄclo videtur esse suspecta: qz aliquo modo vz
concedere q nõ est eadem res. respondeo q copula debet
venire in cõclusione sub sensu perfecto quẽ habuit cũ me-
dio termino in premissis: aliter enim non, quia alr cõclu-
deretur ßm fallaciã accidentis: sed sensus ßm quez arguit
in premissis est ne essentia generet sed persona & q res in
diuinis non generat nec generat: vt est ad se: sed vt ad aliud
& vt vnitas sit in natura & distinctio in personis: igitur sub
hoc sensu debet cõcludi in cõclusione. hoc habito tunc oz
sic argui. res essentialr sumpta nõ generat: pater personalr
sumptus qui est eadem res essentie generat: debet cõcludi
sic. igitur pater personaliter sumptus est eadem res essen-
tie: & nõ eadem res essentie essentialr sumpte sub hoc sensu
& non alio ne essentia generet: sed persona generet: & tũc nõ
est suppositio in cõclusione, vel sub hoc sensu ne res illa ge
neret vt ad se: sed vt ad aliud. pma additio est in decretali
2ª in Augustino. 7. de tri. ca. 4. & 8. vel sic. debet cõcludi ex-
primendo verba decretalis. igitur pater personaliter est ea-
dem res essentie: & non est eadem res essentialr sumpte sub
hoc sensu & nõ alio vt saluet vnitas in natura & distictio in
personis: & qui se tenet ibi cõcludendo in his sensibus & ad
ditionibus impossibile est eum errare. ¶ Ad excludendũ
omnem suspitionem potest argui sic. illa res que est essen-
tia vt essentialr sumpta non gñat vt sit vnitas in natura: qz
significare videretur distingui sicut pater distinguitur a fi
lio: qz pater qui est eadem res essentialr & personaliter sum
ptus generat vt sint distinctiones in personis. igitur eadez
res vt personaliter sumpta generat & sumpta vt essentialr
non generat vt sit vnitas in natura: & distinctio in personis
vel sic cõcludatur cuz copula pmi pncipij. igitur pater pso-
naliter sumptus est eadem res essentie: & non est eadez res
essentie vt essentialr sumpte: vt per hec verba saluetur vni
tas in natura & distinctiones in personis. ¶ Nota ßm hũc
modum cõcludẽdi saluat q relatio cõparata ad essentiam
non differt ab essentia: sed vt comparatur ad oppositũ dif-
fert ab opposito: quia semper concludit q eadez res vt p-
sonaliter sumpta nõ est eadẽ essentie vt essentialr sumpte:
vt vnitas sit in nã & distinctiones in psonis: & ita nõ est di-
stinctio nisi in psonis: & sic pz ad qõnem. Questio. IX.

Trum actio sit in agente. Primo ponam
opinionẽ cuiusdaz reuerendi do-
ctoris qui dicit q sic. Scdo q dicit q est oplo
Thome ostendam oppositũ. Tertio ostendaz
q hoc est ↄ Aristo. Quarto hoc cõcesso in crea-
turis ostendaz q non est ponendum q in diuinis sit q ge-
nerare sit in patre sub formali ratione inherentie. Quinto
respondebo ad argumenta. ¶ Sequit de pma cõclusione
vbi sic arguit doctor ille. si actio est in passo. igitur passum
inquantum huiꝰ aget. cõsequens falsum. pbat ↄsequentia
per aduersarios: dicunt eniz q si actio esset in agente agẽs
inquantum huiꝰ pateretur. ergo eadem rõne si sit in passo
aget. ¶ Scdo qñuis eniz multa denominent a formis que
nõ sunt in eis subiectiue sicut locatuz a loco que est in locã-
te, cum impossibile est q forma nõ denominet subiectum:
in quo est. si igitur actio formalr est in passo. igitur passum
aget: sed hoc est impossibile. igit &c. ¶ Tertio sicut locãs
ad locatum: ita agens ad actum: & producens ad pductum:
sed nõ obstante q locatum denominet a loco locante & lo
cans a locato: locus tamen est in locante. igit non obstante
q passio denominet ab agente & agens a passione: tñ actio
erit in agente. ¶ Quarto, quia sicut ista est per se in 4° mõ
interfectũ interijt pпter passiuaz interemptionem, ita ista
interimens interimit pпter actiuam interemptionem: sed
pma nõ esset per se nisi interemptio passiua esset interem-
ptio realiter: & sicut in subiecto determinato. igitur nec ista
interimens interimit nisi interemptio actiua esset realiter
in interimente sicut in subiecto pprio. ¶ Item forma pdu-
cta per actionem non est idem cum actione quocũqz mõ
sumpta: vt deducit multiplr & statim sibi cõcedo, sicut nec
actus pmus cũ scdo: & tunc arguit. si nõ est idez cum forma
per cõsequens non sequit necessario q actio est in passo in
quo est forma pducta. ¶ Itez Tho. in qõnibus de poten-
tia. q. 2. ar. 3. dicit q qñuis actio sit per modum egredientis
ab agente: tñ cõstat q est in ipso agente. ¶ Sequitur de 2ª
cõclusione. vbi dico cõtra ponentem q nõ est de illis qui
sequuntur Thomã doctorẽ suuz: quia qui sequuntur Tho
mam dicunt q intelligere est pati non agere: sed hoc dicen
tes non possunt dicere q actio sit in agente: quia potissima
ratio qualr est pati: & non agere est q si sit agere idem erit
in potentia & in actu, in potentia prout recipit, in actu put
agit: sed si actio sit in agente hoc sequetur: quia dicetur simr
si actio recipitur in agẽte dicetur q recipere in eo vt in po-
tentia erit ab eo vt est in actu. ¶ Item sequentes Thomã
arguunt q intelligere sit pati: quia si intellectus ageret in-
tellectionem planum est q ipsa eadem refertur ad se. sed
ista ratio nõ ↄcluderet: si actio sit in agente subiectiue & pas
siue: quia planum est q est ab agente effectiue. igitur idem
refertur ad se. ¶ Item specialr est contra Thomaz in hoc
materia. tenet. n. Thom. in expositione. 3° physicoꝝ super T. cõ. 19
illo. ca. verum motio sit in moto vel in mouẽte q est in mo & infra.
to sicut in subiecto: & non in mouente. vnde dicit q actio &
passio sunt vnus motus: sed dicitur actio vt ab agente & pas
sio vt in patiẽte: & per hoc soluit argumẽta que ibi adducũ-
tur in cõtrarium: & ßm hoc saluat q actio & passio sunt pre-
dicamenta extrinsecus denominantia: vnde dicit q ßm q
aliquid denominatur a causa agente est predicamentũ pas
sionis & facit pro eo diffinitio passionis que est q passio est
effectus illatioqz actionis. & eõ. ßm q denoiat cũ agens ab
effectu est pñtũ actiõis & facit p eo diffõ actiõis que est q

actio est fm quā agere qd dicimus in illud quod subycit.
¶ Arguit ex his predicamentum actionis est extrinsecus
respectus denominans: et hoc quia determinatur ab effe-
ctu pductio in passo: sed hoc nō si actu esset in agente. ¶ 2°
dico q hec opi. est contra Aristotelem vbi aduertendum
q motum quo agens agit esse in agente tripliciter potest intel-
ligi. Uno modo q primo sit in eo: et sic dicat actio et postea
q abscindatur ab eo et transeat in passum: et sic dicatur pas-
sio. ¶ Alio modo q actio sit subiectiue in agente: et in eo re
maneat agens mediante actio remanente in eo causat pas-
sionē in passo. ¶ 3° modo q actio nō sit forma supaddita
agenti: et informās ipsuz. sed solū dicatur actio in agente: q
est in eo sicut in causa sicut dicimus motum vniuersi esse
in primo motore. ¶ Primo modo non ponit Aristo. neqz
Cōmētator motū eē in agēte: q sequeret: q act9 migraret
de subo in subz. Nec 2° mō q seqret q actio et passio non
eēt vnus motus qd est ɔtra eos ibidē: relinquit igit q actio
est in agente sicut in sua causa nō sicut in subiecto hoc pba
Te.c.20. tur per Aristo. q respondens ad questionē qualiter motus
potest esse in patiente si actio et passio sunt vnus motus: re-
spondet dicens Neqz vnius actum in altero esse inconue-
niens est: est enim doctio actus docētis et est in eo q docet:
sed non decisus: sed hō in hoc nota q actio non est in agē-
te sic q pmo sit in eo: et postea decisa ab eo et posita in pas-
so nec etiā est in agente manēs in eo sicut in subiecto: quia
tunc essēt dare medium inter esse in agente sic q actio di-
scinderet ab agente in passum. hoc negat ibi: quia imme-
diate post pmū modum subdit dicens: actio est actus non
decisus: sed est huiꝰ in hoc. idest ab agente in passum: sed
actionem esse ab agente sic q nō est formaliter et inheren-
ter in agente nec pmo nec scdo modo: sed est in agente solū
sicut in causa virtuali: vt pz de motu locali quo intelligen-
tie mouent orbes suos. ¶ Et hec est intentio Cōmentato-
ris et sancti Thome vt patet intuenti expositiones eorum.
solum eniz volunt q motus sit ab agente: et nullo modo in
agente. ¶ Item ad hoc est Albertus. 3. phys. trac. p cap. 8.
ibi enim recitat disputationem et argumenta Aristotelis q-
bus pbat q motus est in mouente: et quibus pbat contra-
rium et finaliter stat cum determinatione Aristo. q actio
et passio sunt vnus motus et q motus non est in mouente:
sed in moto: et dicit sic circa mediuz: tunc ista disputatio de
plano sic potest solui q mouere est fluxus motus a moto-
re et moueri nominat susceptionem eius in subiecto. ¶ Et
pbat q non sit in agente inherenter: sed sicut in causa: sic
imaginemur inquit q motus sit fluxus quidam sicut radi9
vel illuminatio que ɔtinue fluit a sole in mediū: quo suppo
sito arguit sic. Radius seu lux est vna et eadē res in eēntia
et est a sole: et est recepta in corpe colorato: sz radius nō est
in sole: sicut in subo: sed est in sole sicut in cā fundente ipm
et in corpe aūt colorato est soluz sicut in subiecto: et nō sicut
in causa fundente ipsum. igit a simili cum motus sit fluxus
quidam actio et passio sunt vnus motus: sed iste motus nō
est in agēte sicut in subiecto in quo recipitur motus. ¶ Et
per hoc exemplū vt dicit saluatur q actio et passio sūt vn9
motus in essentia: sed nō idē in esse. vide totum caplm ad
istum intellectum semper concludit q motus solum est in
agēte sicut in causa a qua fluit seu a causa diffundēte eum.
¶ Ad idem est argumentū Cōmentatoris 3° physicorum
cōmēto 4°. vbi vult q motus vel est fluxus forme vel for
ma fluens puta q generatio vel est via qua ad formam
itur vel generatio est acquisitio partis post partem forme
ad quā itur donec etc. sed solū sic pz q iste motus termina-
tur in eo q mouetur sicut in subiecto: et non est in mouente
nisi per quēdā defluxū ab eo sicut a causa. igitur etc. ¶ Itē
ad hoc facit argm per diffinitionē motus sic. motus est act9
entis in potentia: sed qd mouetur est ens in potentia fm q
in po: qd aūt mouet nō est in po: sz q in po: q vnūqdqz
mouet et agit fm q est in actu et sz q est causa effectiua dif
fundens motuz. igitur motus est in eo qd mouet: sicut act9
et forma eius in agente motū sicut in causa diffusiua mot9.
¶ Item ad hanc cōclusionē habetur diffuse lib. 3. di. 33. et
specialiter. 3. articulo. ¶ 4° dico q etiā si actio esset in agē-
te hoc non debet tractari in questione vtrz in diuinis gene
rare sit act9 elicitus seu elicitiuus: q nihil facit ad hoc: q na-
tio eniz et ea que in diuinis ponunt prescindunt ab omni
ratione formali essendi in sed nō a formali rōne essendi a
quo alius: et ideo magis repugnat theologie ponere actionē
in agente q eius cōtrariū. pbatio assumpti: q ex ea parte
qua in diuinis est omnis ratio identitatis excludit omnis
ratio inherentie: patet per Augm. 7. de tri. vbi vult q qūis
attributa sint verissime in deo: tamen q attributa deo idē-
titant excludit ab eis omnis rō inherētie. vn vult q deus
est sine qualitate bonus et sine quantitate magnus. Idem
vult Ansel. monologion. ca. 17. et idem vult Cōmētator. 12.
meta. cōmēto. 39. vbi vult q dispositiones que de deo pre-
dicant exclusa tn inherētia. sed lz generatio et generari etc.
que in deo ponuntur sint verissime in deo: tamē ibi ponun
tur sub ratione identificatiōis intrīn et q filius est illud qd
est pater vt hī de sūma tri. et fid. cat. in ca. dānamus. igit etc.
patet ista rō: q eniz relatio a quo aliud et respectus qui ab
alio non identificantur inter se est: cuz inter hec obuiat re-
lationis oppositio: als enim vna persona esset alia: ideo
formaliter ponuntur in deo. igitur ex opposito cum gene-
rare comparatum ad essentiam et patrē identificatur inter
se fm decretalez. vbi dicitur q pater generat etc. Sic tn q
sit vnitas in nā: ideo formaliter ratio inherentie actionis
non ponit in diuinis. sed ponere actionem in agente sicut
in causa tn multum facit ad theologiā. pbatio vt deductū
est theologia nititur excludere ab his que deo conueniunt
omnem rationem inherendi: quia est imperfectionis et cō-
cludere loco inherentie identitationem: sed hoc facit ista
opinio: res enim vt virtualiter cōtenta in sua causa nō est
aliud formaliter a sua causa. igitur. ¶ Item alio modo cō-
fert multum ad theologiaz: ponit enim hec opinio q actio
dicit respectuz originis a quo aliud et passio q ab alio: theo-
logia concedit filium esse genituz a patre sub intellectu q
filius est vere a patre quo ad esse productum: sz nō quo ad
esse effectum. igitur fm hanc opinionem possumus saluare
ea que ponimus in diuinis circa generationem patris et fi-
lij. ¶ Sequitur de 4° conclusione. Ubi ex omnibus his 4ª ɔclo
cōcludo q actio nō est precise in passo sicut in subiecto: sz
est in eo tanq respectus extrinsecus denominante causam
eius actiuaz in qua est sicut in causa a qua fluit: et a qua dif-
funditur fm Albertum: est enim actio sic proprie in passo
q formalis rō actionis est esse ab agente: est enim actio fz
quā in illud qd subycit agere dicimur ecce q est in passo
et est q dicit in illud qd subycit: sed in respectu ad extra et
hoc est q dicit actio est fz quā nos agere dicimur. ¶ Per
hoc ad argumēta. Ad primū quando dicitur si actio est in
passo etc. nego: quia sic est in passo q dicit respectum ad
agens in quo est sicut in causa: et quia modus denominan-
di debet sequi modum essendi ideo sic est in passo q simul
est nata denominare causam agentem extrinsecam: sicut
a qua fluit: et diffunditur prout hic habetur a doctoribus
istis. patet igitur q nominat causam agentem non patien-
tem. ad probationem quando dicitur si actio esset in agen-
te agēs pateretur. igitur a simili dico q nō est simile. actio
enim si poneretur subiectiue in agente quantum ad ratio-
nem informandi et qntum ad respectum denominatiuum
passionis qui est esse ab alio: posita enim actione in agente

in subiecto:⁊ ipsum informaret:⁊ esset ab agente:⁊ sic si eēt
in agente sicut in subiecto esset in ipso totaliter s̄m omnez
rationē passionis:⁊ ideo agentem denominaret per mo-
dum passi:sʒ actio sic ponit̄ in passo:ꝙ tñ simul est in agē-
te sicut in causa a qua emanat effectus:⁊ ideo q̄ꝛ modus de-
nominandi ⁊c̄.ideo natum est denominare causaʒ agentez
vt aqua fluit ⁊ aqua diffundit̄:⁊ ideo per actionez receptā
in passo non denominatur patiens sed agens. ¶ Per idez
ad 2ᵐ quando dicit̄/impossibile est ꝙ forma nō denomi-
net subiectū in quo est:verum est suo ꝓprio modo essendi
in:⁊ ideo denominat agentez sicut in quo est/sicut in cā nō
sicut in subiecto. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ locatum nō determina-
tur a loco nisi sicut q̄dlʒ relatiuum a correlatiuo de quo nō
loquimur modo:imo denominatur circūscriptiōe passiua
que est in locato ꝙ vocatur esse in loco ⁊ locans determi-
natur ab esse locato ꝙ dicit respectum extrinsecum in cor-
pore locato.vnde est intelligendum ꝙ locus locatiuus dē
ad corpus locabile respectu intrinseco:⁊ isti respectus fun-
dantur vtrobiqʒ in ꝓprio fundamento.s.in loco ⁊ locato:sʒ
locatum ⁊ locus locans referunt̄ respectibus extrinsecis q̄
fundant̄ in corpore locato tñ ꝙ pʒ:cum enim corpus acq-
rit sibi nouum vbi/aliqd acquirit̄ per motum corpori lo-
cato videlicet nouum esse in loco:sed nihil tale acquiritur
locanti vt per se patet:dicit̄ igit̄ locans per respectuʒ extri
secū in corpore locato:sicut quando aliquid nouiter induit̄
esse indutuʒ acquiritur corpori induto:sed nulla res noua
acquirit̄ indumento:sed denominatur induens a respectu
induti esse qui fundat̄ in corpore induto. Per hoc ad ar-
gumētū quando dicitur in minori ꝙ locatur denominat̄ a
locante:dico/ꝙ si loquaris de nominatione itrinseca.s.loci
locatiui ⁊ corporis locabilis ꝙ mutuo se denomināt per re
spectus fundatos in vtroqʒ istoꝝ:sicut ⁊ actiuū ⁊ passiuuʒ:
si ꝟo loquaris de nominatione extrinseca que consistit in
actuali circumscriptione non aptitudinali vt habetur in.4.
dicto:tunc falsum est ꝙ locus.idest locare est aliquid reale
subiectiue acquisituʒ loco:imo per hoc ꝙ aliquid est subie-
ctiue acquisitum corpori locato denominatur extrinsece lo-
cus locans:⁊ sic erit de actione ⁊ passione:⁊ de hoc lib.2°
dis.3.arti.4. ¶ Ad 4ᵐ quando dicit̄ ꝙ hoc nō esset per se
interemptio passio est non interemptio:nisi ⁊c̄:concedo ꝙ
esse in/subiectiue est ꝓprius modus essendi passionis:⁊ qñ
dicitur.igit̄ hoc non esset per se interemptio actio est in in-
terimente ⁊c̄.dico/ꝙ non esset per se nisi esset in/etiam hoc.
ꝓprio modo essendi in actionis.s.sicut in causa non sicut in
subiecto. ¶ Ad 5ᵐ ꝯcedo/ꝙ non idē ꝙ forma ꝓducta:⁊ cū.
infert̄.igitur nō opʒ esse in passo ⁊c̄.dico/ꝙ nō opʒ ꝙ sit in
passo ex hoc ꝙ sit vna forma:sed ex alia causa:q̄ꝛ ꝙ est in
agente sicut in causa opʒ recipi in passo formalr̄ ⁊ sicut in
subiecto. ¶ Ad vltimū dico/ꝙ est fallacia ꝯsequētis est in
agente.igitur est in eo subiectiue:est enim in/sicut in causa
sicut non sequitur regnum grecoꝝ est in rege qd̄ concedit
T.c.23. Phs.4.phy.igit̄ est in eo sicut in subiecto:q̄ꝛ pōt esse in eo
alio modo.s.quia est in eius potestate ⁊ dispositione ⁊ im-
perio. ¶ Adhuc contra me replicatur.ꝓbando ꝙ actio sit
in agente:quia si sunt in passo passuʒ ageret.ꝓbatio ꝯsequē
tie:quia per me modus denominandi sequit̄ modū essen-
di:sed modus essendi actionis s̄m formalem suam rationē
est esse subiectiue in passo.igitur ⁊c̄. ¶ Scdo arguit qdaʒ
alius doctor sic.actio est actus agentis:sed actus est subiecti
ue in eo cuius est actus.igit̄ ⁊c̄. ¶ Primo declaro ꝙ cuilʒ
debet esse euidens ꝙ actio lʒ sit in patiente: subiectiue nō
debet denominare agens:vbi notandum ꝙ res habet esse
per omnes suas causas per materiā ⁊ formam sicut per in-
trinsecas ⁊ accipio non solum causas intrinsecas essentia-
les sicut est in substātia composita:sed large vocando cau-
sas intrinsecas que vniuntur per inherentiā sicut est in cō
posito ⁊ ex subiecto ⁊ accidente. ¶ Item hʒ esse per causas
extrinsecas sicut per agentē efficienter ⁊ per finem finalr̄:
tunc arguo sic.modus denominandi sequit̄ modū essendi:
sed motus per quē agens agit in illud qd̄ subijcit̄ nō soluʒ
habet esse in subiecto patienter ⁊ receptibiliter.sed hʒ esse
ab agente sicut a causa extrinseca efficienter.igit̄ non soluʒ
debet denominare subiectū formalr̄/cui inheret.q.intrinse
cus manēs in ratione ⁊ passi receptiui sed causam agentez
extrinsecam a qua habent esse lʒ extrinsece. ¶ Scdo hoc
declaratur sic/quantum ad ꝓpositum pertinet dupliciter
denominat̄ aliquid ab actione vel passione que est in alio.
vno modo sic ꝙ vel est in eo qd̄ denominatur ꝓpter qd̄ cō
uenis sibi denominatio.ꝟ.g.columna dicit̄ dextra mihi qñ
constat mihi ad dextraʒ in motu meo:alio modo:q̄ꝛ aliqd
est in eo ꝙ denominatur ꝓpter qd̄ denominatio sibi cōpe-
tere potest:non tamen s̄m illud esse s̄m qd̄ denominatur.
verbi grā.obiectum dicit̄ visum vel intellectuʒ per visio-
nem vel intellectionem que est in aīa visibile.vnde est for-
maliter visibile scdo modo dicendi per se:vt pʒ.2° de aīa.⁊
idē est de intelligibili:visio tamen s̄m quā passiue dicit̄ vi-
sum nō est in visibili:sed in vidente.2° modo dicendi per
se:vt pʒ 2° de aīa.⁊ idem est ex parte intellecti. ¶ Tunc ar
guo/qua ratione passio recepta in vno subiecto nata est de-
nominare aliqd denominatione extrinseca passiua:lʒ ista
passio non sit in eo qd̄ denominatur:sed soluʒ in eo reperi-
tur formale ṗncipiū correspōdēs tali passioni:eadē rōne actio
recepta in alio/puta in passo nata est denominare agēs de-
nominatione extrinseca:lʒ actio non sit in agente:dum tñ
formaliter ratio agendi in ipso reperiatur:sed sic est in pro
posito vt predicatū est de viso ⁊ intellecto.igitur planuʒ est
ꝙ formalis ratio agendi sit in agente ipsum denominabit:
lʒ non sit in eo sed in passo. ¶ Item ꝓbatur per argumen-
tum 2ᵐ sic.modus denominandi sequit̄ modum essendi:sʒ
motus quo agens mouet passum hʒ moduʒ essendi in pas-
so receptibiliter ⁊ non agenter.igitur passum ab actione re
cepta in eo solum denominabitur subiectū recipiens actio
nem non agens actionem. ¶ Confirmatur:si modus de-
nominandi dʒ sequi modū essendi.igitur diuersus modus
denominandi dʒ sequi diuersum modum essendi.sed actio
non hʒ precise esse in subiecto patiente:sed hʒ esse in patiē-
te ab agente.igit̄ non solum hʒ denominare patiēs vt subʒ
recipiēs sed agens vt efficiēs. ¶ 5° ꝓbat̄ ꝙ sequit̄ ꝙ actio
erit in agente:q̄ꝛ qd̄ est actus alicuius sicut cāe nō est subie
ctiue in eo:q̄ꝛ cā nō est actiua vt causet in se sed in alio.ꝟ.g.
docens nō docet se sed discipulū:⁊ vir mouens non mouet
se sed aliud:⁊ hoc est qd̄ dicit Phs.5.meta.ꝙ potētia est pn T.c.5
cipium transmutandi aliud in q̄tū aliud:sed actio est act°
agentis:sicut cause.igitur ⁊c̄. ¶ Per hoc pʒ rn̄sio ad argᵐ.
ad ṗmū qñ dī actio s̄z formalē rōnē suā est in passo/veruʒ
est receptibilr̄:fundat̄.n.respectus actionis qd̄ est formale
in actione precipue esse in subiecto patiente:sed hʒ esse in
patiente ab agente nō solū hʒ denominare patiens in mo-
tu qui recipit̄ in passo:⁊ iō actio denominat ipsuʒ:sic subʒ
recipiens:sed actio nō recipit̄ in passo agenter.idest sicut
in illo cui cōpetit agere:⁊ iō passuʒ nō agit. ¶ Ad 2ᵐ cū dī
ꝙ actus agentis dʒ esse in eo sicut in subiecto:dico/ꝙ non
est verū q̄ꝛ est actus sic̄ cause actionis cāe:lʒ sic actus nō est
in ea:sed in eo ꝙ actioni subijcitur.

Questio X.

Trum actio denominet agentē denomi-
natione extrinseca. ¶ Hic pono
quinqʒ ꝯclones.ṗma ꝙ actio est in agente:hanc
ꝓbat Albertus.3.phy.trac.1.cap.8. ꝓbat.n.ꝙ
mot° est in motore sic̄ in cā tñ/nō sicut in sbto
sic formalis rō ꝑ quā motor est mouēs:⁊ ꝑ quā aliq. motores

mouent nõ dz variari in illis:lz qd accidit alijs motoribus
qd nõ accidit ꝑmo/qꝛ formalis ratio est eadez apud oẽs q/
bus ꝯuenit.v.g.formalis rõ substantie est in se subsistere ꝛ
cõuenit ꝑmo motori ſm pħos qui vocant deũ ꝑmã subam
subsistentez ꝛ Aug°dicit.7.de.tri.ois res ad se subsistit: q̃to
magis deus ꝛ ratio in se subsistenti cõuenit alijs substãtijs
lz accidẽtibus subsistent:sed formalis ratio ipsius mouere
in ꝑmo motore nihil aliud est nisi ab ipo fluere:mouet̃ ꝑter
hoc q motui subijcit̃.igit̃ lz alijs motoribus accidit q mo/
ueant̃ in mouendo:per hoc tñ nõ variat̃ rõ ipsius mouere
qn mouere ſm q mouere est precise ab ipso fluere motũ:
ꝛ ita mouẽs nõ subijcit̃ motui:sed causalitati motus:ꝛ ideo
ꝯcludit Albertus.cũ ergo querit̃ in quo sit motus dicimus
q sicut in cã est in mouente:ꝛ sicut in subiecto in eo q mo
uetur.❡ Item si aliqd impediret actionez in passo esse:h
esset/qꝛ sequeret̃ actum vnius esse in altero.s.actiui agẽtis
esse in passo:sed hoc non ꝓhibet imo sic est:doctio.n.actio
qua aliquis habet sciam aliũ a se docet ꝛ nõ se/est a docẽte
agente:ꝛ tñ docens nõ subijcit̃ sue doctioni actioni:qꝛ ꝑ po
situm docet aliũ:ꝛ nõ se.igitur nihil ꝓhibet actuz vnius.s.
agentis esse in altero.idest in subiecto:ꝛ non in se nisi sicut
in cã.igitur cõcludit q ita est vlr de motu inter agens ꝛ pa
tiens.❡ Ad idẽ cõcordat Boetius super predicamẽta di/
cens ipsoꝝ facere ꝛ pati:descriptio aũt vocat̃ qn faciendũ
q actus a quo in aliud veniens cõsiderat̃ ac in patiendo
actus iste in eo in quẽ venit considerat̃. ❡ Scda cõclusio
hic declaranda est q nõ solum respectus actionis ꝛ passio/
nis sunt existenti:sed ois respectus est extrinsecus funda/
mento:qꝛ respectus accidit fundamẽto vt res alia acciden
talis vel vt ratio fabricata ab intellectu citra fundamẽtũ:
sed qd accidit est extrinsecuz.ergo ꝛc̃. ❡ Tertia conclusio
est/q ois respectus quodã modo est intrinsecus fundamẽ/
to ſm esse reale fundamentaliter in eo:qꝛ omnis respect°
vel est idem cũ fundamento solo intellectu differẽs vel ac/
cidens fundamento:sed respectus qui est idẽ realr cũ fun/
damento vel impressum fundamento reali actuali inherẽ/
tia ꝛ solũ differẽs rõne est respectu intrinsecus quodaz mõ
scilz fundamẽtalr.igit̃ ꝛc̃.ꝓbatio minoris de relatione est
ĩmedium q est idem realiter fundamẽto vel inherens ſm
reale esse qd habz si sit actus:vt pz de paternitate ꝛ filiatio/
ne in filio ꝛ similitudine ꝛ equalitate in quãtitate:ꝓbo quo
ad alia predicamẽta.ꝑmo quo ad vbi qꝛ omnis realis mo
tus terminatur ad aliquid reale:sed motus localis faciens
corpus esse in loco terminat̃ ad vbi seu ad esse in loco:quia
vbi est circũscriptio passiua corporis locati a loci circun/
scriptione ꝓueniens:sed esse in loco est aliquid reale fun/
dans respectũ ad locuz locantẽ:ꝛ sic respectus intrinsecus
adueniens ꝛ nõ oino existens in termino extrinseco. ❡ Itẽ
idem pz de quãdo est qd derelinquit̃ ex adiacentia rei tẽ/
poralis ad tẽpus:sed esse quo res adiacet tẽpori est esse in
re ꝛ fundans in ipsa re realem adiacentiã ad tẽpus.sz vlis
adiacentia fundata in re adiacẽte est respectus realiter in/
trinsecus sibi adueniens ꝛ nõ oino existens in termino op/
posito.igit̃ ꝛc̃.❡ Item idez pz de habitu de quo minus vi
detur:omnis eniz motus realis terminat̃ ad aliquid reale:
sed vestiri ꝛ calciari:ꝛ hꝯ talia sũt motus reales terminati
in vestimento ꝛ calciamento.igit̃ causant in ipsa esse vesti/
tum:sed eẽ reale vestitũ fundat realẽ respectuz ad vestitũ.
igitur respectus habitus qui consistit in vestito esse intrin/
secus nõ extrinsecus istud cõcludit in his quibus esse ha/
bituatũ permanens acquiritur per motũ quicqd de aliqb°
si adueniat sine motu facto circa ipsos.v.g.de vbi est esse
in loco qd acquirit̃ corpori locato per motuz:potest enim
locatum esse in eo q̃diu permanet in loco.❡ Item idẽ pz
de positione:positio enim dicit ordinez partiuz in toto:sed

ordo partium in toto fundatur in ipsis partibus ordinate
positis:ꝛ non extra.igit̃ ꝛc̃.❡ De situ non curo:qꝛ reducit̃
ad predicamentũ vbi ꝛ ꝑ idem arg^m põt ꝓbari ꝓpositum
de situ ꝛ vbi.❡ Item pz de actione ꝛ passione:actio ꝛ pas/
sio sunt motus quo mouet agens ꝛ quo motum mouetur:sz
motus quo agens mouet vt ſm quem in illud qd subijcit̃
agere dicit̃/fundat in se realiter respectũ a quo aliud ꝛ mo/
tus quo patiens patitur ſm que passio est effectus illatiõqꝫ
actionis fundat realr in se respectũ q ab alio.igit̃ respect°
actionis ꝛ passiõis sunt respectus extrinseci. ❡ Quarta cõ/
clusio/q ista sunt predicamenta que rationabilr dicuntur
respectus extrinseci ꝛ predicamentũ relationis dicit̃ respe
ctus intrinsecus ꝑmo:qꝛ logica est scientia famosa:ꝛ ꝑ con/
sequens sequit̃ multuz modum quo res nobis innotescunt
sed Arist.tradit nobis sciaz rõnis in ordine ad fundamen/
tum qd est in nobis.v.g.ꝑ.metaph.ꝛ lib.predicamentoruz T.c.20.
distinguit simile ꝛ equale ſm fundamẽta que sũt qualitas
ꝛ quãtitas ꝛ relationẽ mensure vocat modo numeri:tradit
autẽ nobis sciam aliorũ predicamentorũ respectiuoruz re
spectu termini extrinseci.v.g.vbi diffinit re° loci dicens
vbi est certũ scriptio passiua ꝛc̃.ꝛ qn respcũ tẽporis qn est
q derelinquit̃ ꝛc̃.vt supra patuit arguendo.igit̃ relatio dr̃
intrinsecus adueniens ꝛ alij respectus extrinsecus.❡ 2°qꝛ
scia sequit̃ modũ essendi rerum:sed relatio aduenit ꝛ inna/
scit̃ ꝛ inheret fundamẽto tali q multa inherẽtia ꝛ ipressio/
ne est in nobis:pz de qualitate ꝛ potẽtia nãli que fundant
similitudinẽ ꝛ equalitatẽ ꝛ filiationẽ ꝛ paternitatez:sed re/
spectus alij innascunt̃ ꝛ inherent subiectis mediãte funda/
mento que supficialr ꝛ modicũ ꝛ extrinsece inheret subto:
vt pz de eẽ in loco ꝛ adiacere tẽpori ꝛ vestiri mouere ꝛ mo/
ueri:ꝛ agere ꝛ pati:hec.n.oia sunt rei extrinseca:ꝛ modicuz
inherent ꝛ ipeimunt̃.sed facilr fluũt ꝛ defluũt.igit̃ rõnabi/
liter relatio respectu istoꝝ dicet̃ intrinsecus aduenire ꝛ isti
extrinsec° ꝛ idẽ est de põne q est respect° ſz dici/ſz ꝓħm
in predicamẽtis sic extrinsec°.❡ 3° hoc pz:qꝛ fundamẽta
relationuz sequunt̃ ꝑn° intrinseca.v.g.qualitas ꝛ q̃titas ꝛ
potẽtia illis que fundant relonẽ similitudinis ꝛ equalitatis:ꝛ
mõ potẽtie ꝯsequunt̃ mãm ꝛ formã vel saltẽ subam ipsaz
cõpositã nec ad hoc q ista fundamẽta sint in rez nã requi/
tur q sint in rerũ nã relatiua his opposita istis.v.g.non
opz q si Joãnes albus vel Joã.pugil.sit in rerũ nã q Gil/
bertus albus cui assimiletur sit/vel q sit aliqs cũ quo pu/
gnet:nihilomin° posito q opposita relatiua nõ sint:tñ po/
sitis istis fundamẽtis in actu in subo statim innascunt̃ eis
relationes ipse in actu.v.g.posita potẽtia pugillatiua vel
motiua in subo statim actu importat q̃tum est ex parte sui
habitudinẽ ad mobile ꝛ pugillabile:ꝛ ideo ponit ꝓħs lib°
pħtoꝝ ꝛ.5.meta.relationes ipsas statiz innasci:lz cum vna
aptitudine ad oppo^m exigat̃.vñ dicit ꝛ calefactiuũ ad cale
factibile ꝛ mẽsurabilis ad mẽsurã:ꝛ eadẽ rõne assimilabi/
lis ad assimilabile ꝛ equabilis ad equabile.fundamẽta vo
alioꝝ pħtoꝝ respectiuoꝝ nõ sequunt̃ ꝑncipia intrinseca
sed cãm efficientẽ:vt pz de actione ꝛ passione ꝛ locari ꝛ sub
tẽpore ꝓduci ꝛ habituari:ꝛ ptẽ in toto poni qui sunt effect°
agentis:nec fundamenta istoꝝ possunt esse in rez nã nisi
coexiste cũ eis termio extriseco.v.g.nõ eniz põt res moue/
re vel moueri nisi agens coexistat sibi nec põt res esse in
loco vel loco circũscribi nisi existat sibi habitus:nec adia/
cere tẽpori nisi tps coexistat nec pars poni ordinate in toto
nisi alia ps coexistat.Et ex hoc pz.3^m q respectus isti non
innascunt̃ fundamentis nisi ſm esse actuale nõ ſm eẽ apti/
tudinale.s.vbi non innascit̃ corpori mediãte suo esse in lo/
co q fundat vbi/nisi qn actu alr est in loco:ꝛ sic õ alijs pz.
q cũ fundamenta relonis sequunt̃ cãs intrinsecas non co/
exigunt terminos oppositos ꝛ extrinsecos coexistere cum.

eis ad hoc ꝙ ipsa fundamēta sint ⁊ possint esse actu relatiua q̄ntū est ex pte fundatoꝝ:sed terminꝰ oppositus nō pōt extrinsecus nō sit ēt alia predicamēta respectiua tribꝰ modis ꝯtrarijs requirūt aliud extrinsecū ꝙ relatio aduenit intrinsecus,alij respectus nō. ¶ Quinta cōclusio est ꝙ actio ⁊ passio euidenter sunt predicamēta extrinsecus respectiua extrinsecus aduenientia:qꝛ nō solū adueniunt ꝑ funda^m extrinseca vt dictū est in 4ª ꝯclusione:sed sunt in subiectis extrinsecis:de actione est ꝓbatum supra ꝙ est in passo subiectiue. ¶ Idez pꝫ de passione in multis casibus.v.g.adoratio:genuflexio:salutatio:⁊ huiꝰ que sunt subiectiue actiones in adorante:genuflexio eniz actio ⁊ salutatio actio sunt in corpe genuflectente ⁊ salutante:⁊ idē est de omni actione imanente intellecto est intelligente ⁊ visio in vidente:ꝫ causalr ab intrinseco.scꝫ intellectu ſm aliquos: vel saltem mediāte genere agente ſm alios:nec est singulr in actione ⁊ passione:qꝛ denolat ꝑ respectū existētez in altero subiue:sed est veruz de vbi:⁊ qn̄:⁊ habitu:qꝛ per qḋ aliqs nouiter acquirit sibi esse in loco extrinsece dr̄ locus locare:⁊ sic in alijs vt pꝫ.2.lib.dis.34.articulo.4.in r̄nsione.6.ar^{ti}. ¶ Dices si honoratio est in honorante:ergo actio est in agēte cōtra prius dicta:⁊ sic docens addiscet. ¶ Respondeo ꝙ est in agente sicut in causa nō sicut in subiecto.v.g.genuflexio est in honorato sicut in subiecto:sed in genuflectente sicut in causa motiua:⁊ intellectio est in intellectu sicut in subiecto ratione potētialitatis:ꝫ rōne actualitatis sicut in causa. ¶ Sexta cōclusio sequit̄ ex premissis ꝙ actio ⁊ passio debent denolare se extrinsece mutuo:qꝛ modus denominandi dꝫ sequi moduz essendi ⁊ cognoscendi:sed vl̄r actio hꝫ modū essendi in passo subiectiue cum respectu extrinseco ad agentez sicut ad causam a qua est passio:⁊ passio in plurimis casibus hꝫ esse in agente extrinseco cum respectu extrinsecus denominante passiuz:vt honoratus denominat̄ ab honoratione que est in honorāte ⁊c̄.vt in.5.ꝯclusiōe est ostensum:⁊ vtrūqꝫ hꝫ innotescere per extrinsecuz:vt pꝫ in 4ª cōclusione.igit̄ ⁊c̄. ¶ Dices igit̄ oppositi respectus in eodē relatiuo in eodē fūdamēto ⁊ subiecto:ꝫ nō nati denominare idē nō repugnat actioni denominare passiuz:imo solū denominat agens per modū a causa a qua est non in qua. ¶ Septima cōclusio pōt sequi ex ṗdictis.s.quare relatio pōt esse respectu entis in potētia:qꝛ referre sequit̄ moduz essendi:sed fundamēta relonis sic ordinent̄ intrinsecꝰ ꝙ statim cū actu existunt in funda^{to} habēt actu eis innatū respectū quo alioꝝ sunt denominatiua quātū est ex parte sui ꝫ aliud nō sit:vt pꝫ.4.ꝯclusione supra vt habet̄.lib.1.dis.2ª arti.9. ¶ Ex hoc pꝫ ꝙ paternitas in diuinis pōt cōstituere suppositū patris sub rōne generatiuitatis:qꝛ ꝫ eadem relatio sit generatiuitas vt per ipsam ṗmū suppositū in diuinis est ꝓductiuū filij ⁊ relō generātis vt ṗmū suppositūz ⁊ substractū actuali gn̄ationi,relō paternitatis vt ṗ^m suppositum est substractuz generationi habituali entitate ſm quā aliquis dr̄ pater:qꝛ genuit.tn̄ ista eadē relō ſm ordinē originis sibiipsi presupponit̄:generatiuitas eniz sub ratione ꝓductiui ⁊ affirmatiue nō ṗuatiue sūpta est ṗmus respectus ſm quē ṗmo pater dr̄ a quo alius.eadem relō generatiuitas vt subest generationi actuali est respectus iste qui vocat̄ relatio generātis:eadez relō generatiuitas vt subest gn̄ationi terminate ſm quā aliqs dicit̄ habitualr genitor vocat̄ paternitas:cuz igit̄ generatiuitas est vere relatio ⁊ vere ad aliud:vt pꝫ ī 4ª cōclusione:⁊ ſm ordinē originis precedit seipsam vt sit primus respectus funda^t quo suppositūz ꝯstituit̄ in esse generatiuo ṗsupposito generationi:patet ꝙ ṗmū suppositūz in diuinis dꝫ ꝯstituere. ¶ Dubitatur de hoc ꝙ in 2ª ꝯclusione dicit̄ ꝙ actio dicit respectū a quo aliud,passio ꝙ ab alio:quia ⁊ Cōmentator ⁊ Albertꝰ.

Conside/ra an sit ve/rū hoc ꝙ gn̄atiuitas possit ꝯsti/tuere ṗmū suppo^m vt dc Scotꝰ in quolibe/to.q.4.ar/tic.2.

⁊ oēs dicunt ꝙ motus est actio vt ab agente ⁊ passio vt in patiente:r̄ndeo isti non disputant in 3º phy.ṗncipalr de formali rōne istoruz predicamētoꝝ:sed disputant quō actus vnius pōt esse in alio sicut in subiecto:⁊ hoc est hn̄ r̄ndere ad q̄ōnem ṗncipalē de qua queritur ibi.s.in quo motus est vt in subio:sed qꝛ ista q̄stio tractat̄ ṗncipalr in lib.sex ṗncipioꝝ quo ad suas rōnes predicamentales respectiuas:ibi actio diffinit̄ vt a quo aliud,⁊ passio ꝙ ab alio:vt in 2º q̄ōne patuit:nec est intelligendū ꝙ esse in,sicut in subiecto est cōmune oībus predicatis actu tn̄.opꝫ igitur ꝙ vltra esse in subiecto addit alia ratio formalis specialis in quolꝫ predicamento.

Questio.XL.

Queritur Utrum formalis ratio actionis sit in diuinis. In ista q̄ōne sic procedā ꝙ ṗmo ponaz opinionē cuiusdam doctoris qui dicit ꝙ non. 2º iprobabo cū per rōnē quā pro se adducit. 3º per rōnes Aug^{ni}. 4º per rōnes Phi 5º ponā quasdā nouas r̄nsiōes quas postea addidit:⁊ 6º reprobabo illas. ¶ Sequit̄ de ṗmo vbi dicit doctor ille reuerendus ꝙ in diuinis sunt solum duo predicamenta.s.substātie ⁊ relonis qḋ ꝓbat ꝑ Aug^m.5.de tri.c.7. vbi vult ꝯtra Arriū ꝙ genitū ⁊ ingenitum non dicunt̄ ſm subam:⁊ distinguēs.10.predicamēta inuestigat in quo predicamēto sunt:⁊ cōcludit finalr.7.ca.⁊ sequētibus ꝙ sūt in predicamento relonis:⁊ sic negat in deo alia ṗdicamenta. ¶ Item vt intellexi postea dixit in scholis ꝙ predicamētum actionis nō ponit̄ in deo:qꝛ in formali ratione sui generis includit mutationē. ¶ Ubi ego ostendo oppositū.s. ꝙ actio potest poni in deo:ꝫ non possit poni mutatio:⁊ sic actio a deo neganda nō est ꝓpter mutationē.ꝓbatio ostendo ꝑ auctoritates Aug^{ni},dicit eniz lib.5.ca.2.vbi negat formalē rōnē qualificandi seu informādi ⁊ mole distendēdi a deo dicens:intelligamus deū sine qualitate bonū ⁊c̄.vbi subdit ⁊ sine nulla sui mutatione mutatā mutabilia facientem. ¶ Item ca.7.negat sitū ⁊ alia predicata dici formalr de deo,dicens ꝙ hoc nō ꝓprie:sed translatiue de deo dir ⁊ addit ꝙ quātū ad faciendum attinet fortassis de solo deo verissime dicunt̄:solus enim ipse facit ⁊ non fit. ¶ Tertio hoc ꝓbat̄ per rōnem Aug^{ni}.ca.eniz 3º arguit sic,cū nitorē ⁊ colorem,⁊ huiꝰmō inuenimus in eo in quo nihil melius inenit̄.videlꝫ in aīa nostra.ergo in deo quo nihil est meliꝰ hoc querere nō debemus.⁊ vltra arguunt cū a deo negare non possumus:qn̄ sit bonus magnus.igit̄ intelligamus deū sine qualitate bonū ⁊ sine quātitate magnū:tunc arguo,cū non possumus intelligere diuinā gn̄ationē esse mutationē nec limitatā nec potētialē ⁊ cetera hꝰ intelligamus eā esse actionez sine mutatione si actio dicit perfectionem:sed sic est ſm ph̄iaz ⁊ theologiā:qꝛ ſm Phm.7.phy.⁊ 4º metheo. T.c. ꝙ actio est per quā vnūqḋqꝫ agit ſm ꝙ est perfectū ⁊ ſm T.c. theologos a generatione actione in diuinis possumus prescindere omnē mutationē ⁊ retinere formalē rōnez perfectionis que est ꝙ generatio actio in diuinis est cōmunicatio diuine substantie.ergo per rōnem Aug^{ni} actio formalr ponēda est in deo omni imperfectione semota. ¶ Itez ꝙ dicit Augꝰ.actionē fortassis deuenire verissime:ly fortassis non est nota sue dubitationis:sed alioꝝ numerus perfecte intelligentium,ꝓbo ꝑ rationē suam:aliquid enim vere dr̄ agens:sed sic agens factū ⁊ agendo repatit̄ vt in pugnantibus,⁊ huiꝰ,adest verius agens qḋ causat:sed non repetitur in agendo,sicut celuz respectu inferioꝝ ⁊ intelligentie que mouent orbes.ergo agens qḋ causat:⁊ non fit nec repetitur in agendo est verissime agens:ꝫ solus deus facit ⁊ nō fit nec patit̄.igit̄ deus est verissime agens. ¶ Item ad hoc videt̄ determinatio cōcilij in decretali que ponit̄ de sūma tri.⁊ fid.cat.in.ca.firmiter credimus. ¶ In euangelio eniz

dicebatur

dicebaṫ: Itē baptiȥate ꝛc. In noīe patris/ꝛ filij/ꝛ spiritus sancti: ꝛ in pmisso decreto exprimiṫ generatio actio/ꝛ passio: vbi sic diciṫ: ē pater qui generat: filius qui generaṫ ꝛc. Aut ergo in ista declaratione/formalis ratio actionis exprimitur per generare ꝛ generari/siue distinguanṫ ex natura rei: siue non: nō curo: sicut cū dī deus est omnipotēs exprimitur formalis ratio omnipotētie: que tamē fm cōmunez opinionē non distinguiṫ a natura rei: ꝛ habetur propositū ꝙ actio est formalr in deo: sicut sapiētia: aut non exprimiṫ ratio actionis formalis: ꝛ tunc sermo decreti est nugatori⁹ ꝛ impropri⁹: qꝛ tunc erit idē dicere pater generat: ꝛ pater est pater: ꝛ sic de filio. ⁋ Itē B pȝ ɔgruitate syllogisticar guo/si actio ponaṫ in diuinis formaliter saluaṫ modus loquēdi doctorum dicētiū: pater generat generatione actione: ꝛ tamē hoc primum principiū fm formam decreti: sed saluare doctores simul cū decreto ecclesie est congruū: igitur ꝛc. Probatio minoris: qꝛ syllogismi de cōmunicabili ꝛ incōmunicabili: pater generat/eēntia nō generat / saluanṫ sic fm terminos decreti: eēntia essentialr sumpta nō generat: vt sit vnitas in nā: pater per substātialiter sumptus generat: vt sit distinctio in personis. Ergo essentia nō est sic persona quin in diuinis sit distinctio in personis: ꝛ vnitas in natura. Eodē modo arguiṫ in proposito/essentia essentialiter sumpta nō generat/vt sic ꝛc. Pater gnōne actione generat/vt sic ꝛc. Igiṫ pater nō est sic essentia quin in diuinis sit vnitas in natura/ꝛ distinctio in personis. ⁋ Itez Augustin⁹. 7. de tri. cōcedit in diuinis oē qđ relatiue diciṫ est aliquid excepta relatione: tunc arguo: ergo oē qđ relatiue diciṫ per aliaz determinatā relationē est aliquid sub ratione determinata preter illam relationē determinataz: ꝛ hoc pȝ in diuina generatione. V. g. de generatione filij quo ad generationē diuinaz/allegat Apostolus ad Hebreos. 1. Filius meus es tu: ego hodie genui te. Uult ergo ꝙ si pater habet filium ꝙ ibi sit genuisse: sed propriū illud qđ genuisse dicit/nō est aliud nisi dicere respectum actionis: igitur ꝛc. ⁋ Ista ratio potest saluari: dūmodo sic aliquid excepta actione/sub hoc sensu ꝙ actio prediceṫ de deo: sicut sapiētia: dicendo/deus est agens: sicut sapiens: lȝ hoc ex natura rei nō distinguanṫ. ⁋ Tertio probo/ꝙ mutatio non est de formali ratione actionis: qꝛ in actione non sunt nisi duo. s. absolutum ꝙ est motus vel mutatio: ꝛ respectus a quo aliud: sȝ illud absolutum ꝙ est mutatio nō est formale in actione: qꝛ illud est cōmune actioni ꝛ passioni: ergo respectus a quo aliud: vt distinctus cōtra absolutū ꝙ est mutatio est formale in actione: ꝛ hec est determinatio Phi ꝛ Cōment. ꝛ Albert. 3. physicoꝝ: vt habeṫ supra in questione. Utruȝ actio sit in agente. ⁋ Item si mutatio sit de formali intellectu actionis nullo modo poterit actio formaliter poni in deo/nec ad extra/nec ad intra/cōsequentia pȝ: qꝛ mutatio nullo modo potest poni in deo: cōsequens falsum. Probo per regulas Augustini. 5. de trinita. cap⁰. 3. sine

T. c. 37. z infra. vlla mutatione ꝛc. ⁋ Itē est ɔtra phōs: ponit enim phus 8. physicoꝝ: ꝛ. 12. meta. ꝙ in agentibus motū nō est procedere in infinitū: sed est deuenire ad primum motorez qui

T. c. 30. z infra monet semper: ꝛ nunꝙ moueṫ: vt demōstrant specialr de pmo motore. 12. meta. vbi probat ꝙ primus motor est actus purus: qꝛ semper mouet: sed mouere est vere ꝛ formaliter agere: igitur ꝛc. Minor probatur. 12. meta. cōmento 44. lȝ eniȝ Cōmentator posuerit ꝙ omnes substātie eterne sūt a deo sicut a causa finali tñ tñ motus est eternus a quocūqȝ motore fuerit est ab eo: sicut a causa efficiente ꝙ probat: qꝛ officium vere agentis est extrahere aliqđ de potentia in actū: ꝛ hanc habet pro per se nota ex diffinitione

T. c. 17. potētie actiue que diciṫ relatiue ad passiuā. 5. ꝛ. 9. meta. ꝛ ꝑ

T. c. 2. diffinitionē actionis lib. 6. pncipioꝝ: vbi diciṫ actio est fm quā in illud qđ subijciṫ agere in actuȝ per diffinitionē motus: que est ꝙ motus est actus entis in potētia: igiṫ ꝛc. Itez falsuȝ est fm theologiā: vbi eniȝ in symbolo apostolico diciṫ: Creatorē celi ꝛ terre: ꝛ in symbolo niceno declarādo diciṫ: Factorē celi ꝛ terre: ꝛ accipiṫ a gen. 1. ibi enim dictum In principio creauit deus celū ꝛ terraȝ: ꝛ replicaṫ frequēter/vidit deus cuncta que fecerat ꝛc. Sed apud phōs predicamētuȝ actionis vocaṫ facere indifferēter sicut agere: igitur. ⁋ Ad auctē quā allegat pro se: ꝛ cōsimiles dicēduȝ ē/ꝙ genitū/ꝛ pater/ꝛ ingenitū/sunt formalr relatiua: sed generare ꝙ respicit generari est formalr actio: vtrum aūt distinguaṫ generatio actio: ꝛ paternitas ex nā rei l ordine ad sua opposita. s. generari ꝛ genitū: ꝛ an generatio actio: ꝛ generatio passio distinguanṫ solum a natura rei est alia qō. In proposito dici pōt ꝙ sic: lȝ eniȝ nō sit leuiter concedēdum ꝙ alia relationis distinctio sit in deo nisi psonaliter: seu relationū personalium: vt opposite sunt: tñ non est demōstratū quin respectus oppositi importati per generare ꝛ generari possint in deo distingui cōceptibilr. i. ꝙ ex natura rei pōt intellectus in deo intelligere/generare/importare habitudinē ad generari: ꝛ ecōuerso: sicut dictū est lib. 1. d. 2. de attributis ꝙ possunt distingui ex natura rei sȝ distinctas rationes representatiuas: ꝛ cōceptibiles in ordine ad intellectū: ꝛ de hac distinctione cōceptibilitatū ex natura rei habeṫ satis. d. 34. lib. 1. Ista distinctio sufficit ad ponendum distinctas rationes predicabiles in deo: qꝛ sufficit quātum ad rationez predicamētalem ꝙ possit inueniri in re in ordine ad intellectū per hunc modum possunt saluari auctoritates omnes que dicūt aut sonant ꝙ nō differūt generare ꝛ paternitas ꝛc. Dicēdum est/ꝙ verum est: qꝛ in diuinis nō sunt quecūqȝ formales rationes distincte a relationibus personalibus que pertineāt ac faciant ad realem distinctionē personarum: nisi relationes personales: possunt tamē rationes predicamētales actionis ꝛ passionis distingui ex natura rei: sed solū cōceptibilr: sicut attributales. ⁋ Ad argumētum quādo diciṫ/si formalis ratio actionis ꝛ passionis esset in deo mutaretur. verum si indepurate ponerentur ibi: sed si depurate ab omni imperfectione: tunc non: sic in proposito: vt supra habitū est de argumēto August. de qualitate ꝙ nō est in deo. ⁋ Quinta cōclusio vbi auditis premissis replicationibus cōcedit ꝙ deus ꝛ agit/ꝛ facit: sed omnia que facta sunt: nō sunt de pdicamēto actionis. Alie respōsiones quas adducit super idem fundanṫ: concedit enim in respōsione ad primuȝ ꝙ actio immanens est in diuinis: sicut intelligere ꝛ velle sunt actiones: sed nō de predicamēto actionis: vt dicit in fine replicationis misse: sed minor in alijs argumētis: dicit enim mihi ꝙ generatio nō dicit actionē: sed solū relationē. Minor ꝛ ꝙ nō descēdit ad ɔclusiones suas: in qua dicebaṫ ꝙ mutatio esset de per se intellectu actionis. ⁋ Sequiṫ de 6ª ɔclone: vbi ostēdo ꝙ formalis rō actionis cōpetit deo: ꝛ B intelligēdo de rōne predicamētali hoc diffuse pbatuȝ est lib. 1. d. 8. ar. 2ᵒ. ɔne. 3. vbi probaṫ pdicamētuȝ actionis esse in deo: ꝛ pbaṫ arti. 3. ꝙ illa est predicamētalis: ꝛ idē pbaṫ d. 9. ar. 1. sed vt euidētius hoc appareat ꝙ deo ɔuenias formalis ratio actionis ꝛ predicamētalis: ad hoc pono duas ɔclones: pª ē/ꝙ hoc ɔuenit phie. 2ª: ꝙ theologie. ⁋ Circa pmaȝ ɔclonē est intelligendū ꝙ Aristo. modicum locutus est de predicamēto actionis ꝛ passionis. Et ideo Simplicius super hoc valde fecit longū tractatū cōprehendendo multos expositores qui añ euȝ fuerūt: hic pmitto ꝙ Simplicius hic spālr inquirit quō facere ꝛ pati sunt duo predicamēta: vt pȝ intuēti tractatū ibi: ꝛ quō sūt sex pdicamēta fol. 1. f. ꝛ ꝓ reprobat op. dicentiū ꝙ facere ꝛ pati sūt de pdicamēto ad aliqđ fol. 8. ⁋ Itē ɔdicit dicētibus/ꝙ sūt vnū

predicamentū q est mot⁹: fol. 2. b. ibi q̄re ad vtraz ambo ꝛ
fol. 4. spēs. v. vñ post medium illius tractatus in. ca sed qm̄
vlr determinatū est qd sit facere incepit distinguere spēs
actionis ꝛ reducere in vnā formalē rōnē predicamentalē
vñ subdit, iam ad distinguendū spēs transeundū est: ꝛ p̄mo
ponit diuisionem archite qui actionē diuisit in tres varias:
aliquā eniz actionē posuit in speculando: ꝛ parū infra dicit
q illa actio multas hz spēs: quarū p̄ma est speculatio que
consistit in operationibus immālibus ꝛ imutabilibus: scḋm
hoc cōuenit huiꝰ intellectus substātijs intellectualibus: ꝑ
in pribus quale est sūmū intellectuale: ecce ꝑpositū q spe
culatio p̄me ꝛ supreme intelligētie est in p̄dicamēto actiōis.
¶ Item sub hac p̄ma specie actionis que est speculatio, po
nit alias species sicut circa substātias mathematicas medi
tando geometrisare: ratiocinādo astronomisare: artificiā
do sanare ꝛ edificare: ꝛ huiꝰ: ꝛ iste species quodammodo
equiuocant cū p̄ma: nec mirū q: multū distant sub eodem
genere. ¶ Scḋaz spēz p̄ncipalē ponit in actitando ꝛ bene
infra dicit qd est actitare: dicens, ad factiuas actiones perti
net: ꝛ post factionē manent effectus: vt pz de scientijs negsta
tie per theoricas ꝛ de edificijs: ꝛ propugnaculis factis per
politicam ꝛ economicā: ad actitatiuas aūt pertinet q effe
ctus earz hn̄t esse in fieri: vt fistulatiua: ꝛ saltatiua: ꝛ cōsilia
tiua: ꝛ electiua que ꝑtinēt ad politicā ꝛ economicam: ꝛ hꝫ.
¶ Tertiam speciē p̄ncipalez in aīalibus irrationalibus: ꝛ
species illaꝝ actionū distinguunt scḋm species aīaliū. ¶ Ad
ꝑpositū arguit Simplicius: cuz Architas posuerat omnes
has spēs actionū in vnā cōmunē rōnem generis supremi:
seu generalissimi predicere oportebit: sed pz: ꝛ hoc dicit in
p̄ncipio sue diuisionis per eaz facte in his spēbus supremū
qḋ ꝛ cōmune genꝰ ipsius facere cōprehēdit oīa quotquot
sunt opera scḋm species distinctas opz q sit actio o motu oī
absoluta: ꝛ motiuū habēs p̄ncipiū ꝛ tam ex seipsis: ꝛ nō ab
aliquo alio preincohoante vel cooperante: q: alr nō cōpre
henderet purā spēm actionis: imo vocat speciē specialissi
mā: sed planū est q hec cōmunissima rō ꝯuenit deo: igit
actio cōuenit deo generalr: cōcedit doctor: cōtra quē arguo:
q deo cōpetit actio opz hoc intelligi de actione absoluta
ab oī motu: ꝛ cuius p̄ncipiū est motiuū purū ex se habens
causaz ꝛ nō ab alio. sequit ergo q actio de p̄dicamēto actio
nis deo cōpetit, ad hoc est qḋ infra recitauit op. Plotini q:
multas posuit spēs actionuz ꝛ in sūma dicit Simplicius: si
sincera quidē ꝛ pura ꝑprietas ipsius est vna. sex seipso ha
bere cām agendi: hec ratio cōuenit deo. igit ꝑprietas. idest
formalis ratio predicamēti ipsius facere. ¶ Item hn̄ post
p̄ncipiū tractatus reprehendit op. Plotini q voluit ponere
re motuz esse vnū genus cōtinens predicamētum facere ꝛ
pati dicens: q ipse non hn̄ attendebat suppōnibus Aristo:
ipse enim posuit p̄mū mouens ꝛ faciens esse imobile: ꝛ ar
guit: sed q est mouens ꝛ faciens imobile est separatū a pa
ti. igit predicamentū actionis cōpetit deo sine omni moue
ri ꝛ pati. ¶ Item bene infra per duo fol. in. h. sed aūnt ꝑ
pter qḋ non vnū genus est ipsuz moueri has duas species
mouere qḋ est facere ꝛ moueri qḋ est pati. Questio. XII.

Querebatur vlterius vtrū solus Christus sit vel fuerit cōceptꝰ sine
peccato originali. ¶ In ista q̄one ponā septez
particulas per ordinez de qua statim patebit.
¶ Prima particula est q deus de plenitudine
p̄tātis poterat beatam Mariā p̄seruasse ne originale pec
catū ꝯtraxisset. hoc pz sic: q: pctm̄ originale nō est ipsa eēn
tia carnis nec accidens propriū eius sicut priuatio iūe: q:
tunc infuisset nature a p̄ncipio necessꝫ ꝑpria passio virtu
tis generatiue talez carnem ꝑpagantis: q: vt p̄mo a p̄nci
pio infuisset nature generatiue qḋ falsuz est. ¶ Est igitur
pena peccati superaddita nāe ꝛ inflicta: sed clarum est q
deus potest separare ea que non sunt de essentia rei nec ꝑ
pria passio consequens: sed superaddita: alꝭ enim nullum
impium posset iustificari. ¶ Scḋa particula est q virgo
Maria vt filia ade. i. per cōcubitū genita nō potuit de po
tentia dei ordinata preseruari quin cōtraheret necessitatez
ad originale. hoc ꝓbaꝶ per illud Apostoli, eramus natura fi
lij ire: sed actus seu priuatio que sequit ꝯditionem nature ꝛ
corrupte de potentia ordinata necessario sequit naturā cor
ruptaz: vt pz de infirmitate ꝛ mortalitate. ¶ Item. 7 q. 2.
in. c. omne vbi ꝓbaꝶ q verū matrimoniū fuit inter Ma
riam ꝛ Joseph: fuerūt enim ibi tria bona matrimonij. pro
les, fides, fides: q: nullū adulteriū sacramentū: scribit eniz
in caꝰ precedēti Maria castitatē vouerat sub ꝯditione. vi
delz nisi deus alr sibi reuelaret: ꝛ ideo deo disponente ꝛ re
uelante de matrimonio cōtrahendo cōsensit in carnalem
copulam: sed vtriqz deo disponente in virginitate permane
sit: ꝛ sic consensus cohabitandi: ꝛ indiuidua vite consuetu
do interueniens, eos ꝯiuges fecit: indiuidua aūt cōsuetudo
est talis. In oībus se exhibere marito qualis ipsa sibi est: ꝛ
ecōuerso. q: ergo talis cōsensus virginitatis ꝛ cohabitandi
inter eos fuit: pz eos cōiuges fuisse: vt dr̄ ad ꝑpositū in ca.
oē. solus ibi nuptialis ꝯcubitus nō fuit: q: in carne peccati
hoc fieri nō poterat sine pudēda ꝯcupiscētia carnis q̄ acci
dit ex peccato sine quo concipi voluit qui futurus erit sine
peccato. ¶ Et idē dī d. pe. d. 7. q. 4. in. c. vir ꝛc. vbi dicit q
vir ꝑpriā cognoscere nō pōt sine peccato: voluptas eniz vt
dicit sine culpa esse nō pōt: clarū est q non loquunt ista ca
pitula qn de plenitudine potestatis dei posset carnalis co
pula esse sine peccato: loquunt igitur de se impossibilitate
que inducit necessitatez cōtrahēdi. Et dicit glossa in vtroqz
cap. q nunq̄ opus cōiugale sine peccato potest exercere: ꝛ
ideo vt dī glossa. Christus noluit nasci ex ꝯcubitu. ¶ Tertia
particula est q solus Christus eo quo de spiritu. s. conceptꝰ
hanc habuit excellentiaz q nec cōtrahere potuit originale
peccatū nec de facto contraxit: ex quo sequit q beata vir
go vt filia Ade originale de facto contraxit: quia vt sic ad
Christi excellentiaz nō attingit hanc particulam addo con
tra aliquos. s. Scotuz qui dicit q beata virgo non contra
xit originale: sed solum fuit in ea necessitas cōtrahendi: qa
genita per generationē naturalē: ꝛ cōtra op. Aureoli dicē
tis q cōtraxit de iure originale in conceptione seminis: sed
nō de facto in conceptione animationis. ¶ Et vltra dicūt
q ꝑpter necessitatem seu ius contrahendi indiguit redem
ptione: nō autem ꝑpter factum contractionis. ¶ Et vltra
dicunt q scḋm hoc sunt dēa auctoritates tam vtriusqz cano
nis q̄ sanctoꝝ exponēde: vt quando dicit: in iniquitatibus
conceptus sum ꝛc. huiꝰ omnia. Respondendū est q verū
est in conceptione seminis non animationis: aut si loquan
tur de conceptione animationis: respondendum est de iu
re non de facto. ¶ Contra auctoritates que dicunt per per
sona queqz animata: ꝛ per concubitum concepta contraxit
ꝛ de facto: ꝛ q propter hoc quelibz indiguit redemptione ꝛ
ille auctoritates omnem personam etiam animatam: quia
persona non est sine anima comprehendunt nisi solaz per
sonā Christi: quia ipse conceptus de spiritu sancto: sed huiꝰ
sunt auctoritates vtriusqz canonis. p̄mo hoc patet per ca
nonē biblie. Ecclesiastes eniz. 7. ca. sic dicitur virum vnuz
de mille reperi: mulierez ex omnibus non inueni. glossa vi
rum vnum. idest Christū qui caput est omnium: quis eniz
perfecte bonus nisi Christus solus: vnde in psalmo: nō est
qui faciat bonū non est vsqz ad vnum. idest nisi solus Chri
stus. Scḋm glossam in psalmo patet: q hec omnia loquun
tur de facto ꝛ de personis animatis. ¶ Item ad Roma.
secundo. loquitur de propagatis per gratiam iustificatis
ꝛ ista

Margin notes:
Loquitur ista sūt de ꝑipateticis dicta.
2ª ꝑticulaª
S. Tho. ē oppoᵐ in 3ª parte sum q. 4ꝛ articu. 3. ꝛ q. 49. art. 5. q in aliquibꝰ casibus vir potest cognoscere suaꝫ absqz omni peccato
3ª ꝑticulaª

ꝛ istã de personis animatis ꝛ de facto: ꝛ dicit non est distin
ctio iudei ꝛ greci: omnes enim peccauerunt ꝛc. glo. de iu
sti gratia per gratiã illius per redẽptionez que est in Chõo
Jesu. Ecce plane ꝙ omnis psona animata per ppagatio
nem genita cõtraxit peccatũ de facto: ꝛ propter hoc fuerũt
de facto redempti. ¶ Ultra arguo, si loquit̃ de originali:
habeo propositũ: si de actuali: habetur propositũ ꝙ in nul
lo actuale est sine originali. ¶ Ad hoc vide glossaz que di
cit ꝙ solus Christus est exceptus de penitẽtia. d. 4. ca°. vir
cum propria dicit̃ ꝙ voluptas sine culpa esse non potest:
ꝛ loquitur de potẽtia ordinata ad factũ: qꝛ de plenitudine
diuine potestatis posset aliter fieri: ꝛ dicit glossa idẽ qd te
xtus: ꝛ subdit ꝙ Hugo hui° fuit opinionis: ꝙ nunꝗ̃ opus
cõiugale sine peccato potest exerceri: ꝛ ideo Christus no
luit nasci ex cõtactu. ¶ Itẽ de conse. in cap° firmissime sic
dicit̃: firmissime tene ꝛ nullatenus dubites omnẽ homi
nem qui per concubitũ viri ꝛ mulieris concipitur cum ori
ginali peccato nasci: glossa ibi exponit de natiuitate que ẽ
animatio in vtero: sequit̃ a quo nullus liberat̃: nisi per fi
dez mediatoris hominis Jesu Chĩ: qui sine peccato mor
tuus sacrificiũ factus est pro peccatis nostris: ecce duo di
cit ꝙ vniuersalr omnes persone animate cõtrahunt origi
nale ꝛ de facto: ꝛ ꝙ vniuersalr nullus liberat̃: nisi p Chm
mortuũ ꝛ sacrificiũ p nobis factũ. ¶ Ad hoc vide glossaz
decretoꝝ de consecra. d. 3. super caplo pronunciãdum que
dicit, ꝙ beata Maria contraxit originale: ꝛ ꝙ sola perso
na Christi est excepta: ꝛ caueat quilꝫ cõtradicere huic de
creto: qꝛ sunt verba Augustini de fide ad Petrũ: ꝛ de illis
40. caplis que incipiunt. Firmissime tene: de quo dicit
Augustinus in fine hec interest. 40. capla ad regulam ve
re fidei firmissime pertinẽtia fideliter credere. Et si quez
his contraria dogmatizare cognoueris tanꝗ̃ hereticum
vita. Et infra alijs verbis dicit ꝙ hereticus: ꝛ fide christia
ne inimicus ab oibus catholicis anathematizãdus appa
reat. ¶ Itẽ de consecra. d. 3. in cap°. Quisquis: vbi sic di
cit̃, quicquid ex concupiscẽtia carnis ꝛ lege peccati ꝛ mor
tis carnaliter generat̃ regenerari spiritualiter habet opus
vt a dãnatione peccati liberet̃ ꝛ per Christum vt ibidem
subditur: ꝛ pꝫ ꝙ totum istud caplm est de facto: quia gene
rari spiritualiter nõ conuenit: nisi personis animatis: ꝛ sic
4° ptic° habetur propositũ contra predictã opinionez. ¶ Quarta
particula est ꝙ dicere ꝙ beata virgo fuit ꝑuilegiata ne de
facto cõtraheret originale temerarium est: ꝛ contra cano
nem Biblie: ꝛ hoc potest sic deduci. In lege in qua nullũ
priuilegiũ currit de facto: quin qlibet subdit̃ de facto ple
ne legi: nisi vbi apparere potest ꝙ in eo nõ dicitur causa
pene esse: intñ ꝙ siquis a lege eximitur hoc est per iusti
tiam publicã: videlicet: ꝙ transgressio que fuit causa legis
nõ reperitur in eo: ibi est temerariuz: ꝛ contra naturam le
gis priuilegium gratie allegare de facto: priuilegium eniꝫ
inde est dictum. q. legem priuãs: sed fm legem canonicam
Biblie in casu legis de cõtrahendo peccatũ originale nul
lum inuenit̃ priuilegiuz de facto: imo ꝙ Christus est exẽ
ptus: hoc est per iustitiam publicam in lege expressaz: hoc
est: quia nõ fuit conceptus per cõcubitum viri ꝛ mulieris
qui est causa contrahẽdi originale: ergo temerarium est: ꝛ
contra naturã legis canonice Biblie dicere beatam virgi
nẽ in hoc casu esse priuilegiatã de facto nisi posset doceri p
Bibliam in ea ꝙ non fuit causa legis. i. ꝙ non fuerat con
cepta per cõcubituz qd falsuz est: sic igit̃ probatum est ar
guendo ex casu legis. ¶ Scdo hoc probat̃ arguẽdo ex for
ma legis sic, temerariũ est ꝛ contra naturã legis cõmunis
allegare exemptionez alicuius persone de facto siue a iu
re siue per priuilegium: quãdo exemptio consistit in certa
forma: nisi allegans possit docere personam pro qua alle
gat comprehẽdi sub illa forma exemptionis: sed cõceptio
que eximitur ab originali in canone Biblie de facto exi
mitur sub hac forma verboꝝ: qꝛ per spiritũsanctum fa
cta est ꝛ sine causa peccati: vt pꝫ de Christo: Luc. pmo, vbi
cum angelus dixerit virgini: Ecce cõcipies ꝛc. Subdit spi
ritussanctus superueniet in te ꝛc. Nullibi in Biblia repe
ritur alia cõceptio sub hac forma exemptionis ꝯtin: ꝛ: ni
si ibi: ergo temerarium est: ꝛ contra naturã legis canonice
Biblie talem exẽptionem pro beata virgine allegare de
facto nisi solum vbi reperiat̃ dicta exceptio. ¶ Itẽ tertio
hoc probatur per naturã legis gratiose: si lex gratiose quã
doqꝫ concedit priuilegiũ: sic tamẽ ꝙ gratiam faciẽdo con
sueuit personas priuilegiatas allegare: nisi allegans possit
docere de personarũ exemptarũ specificatione: sed lex ca
nonica Biblie quando reperitur gratiose remediũ aliqd
fecisse ꝛ de originali cõtracto: vt cõtractum amoueat̃: sed
tunc Biblia vel ecclesia consueuerunt personalem facere
exemptionẽ: verbi grã: ꝙ beata virgo fuerit sanctificata i
vtero: ꝛ sic excepta a cõmuni statu aliorũ nascẽtium ante
ꝗ̃ nasceretur. ¶ De hoc specialr habet̃ determinatio ec
clesie de cõsecratione. d. 3. in. c. pnunciãdũ: ꝛ de Joãne ba
ptista hĩ Luce. 1. ꝛ de Hieremia: Hieremie pmo: de cõce
ptione autẽ nullibi in scriptura reperitur personalis exce
ptio ne originale contrahat̃ nisi de solo Christo: igit̃ cõtra
naturam legis canonice Biblie est hui° priuilegium alle
gare. ¶ Itez quarto hoc probat̃ per naturam legis rigo
rose: si lex generalis intñ ẽ rigorosa ꝙ omnes sub lege pu
nitiue icludit quos personaliter cũ personali specificatio
ne nõ concludit: tunc est temerariũ ꝛ contra legis naturaz
priuilegium allegare: nisi allegans possit docere de perso
narum personali exclusione: sed lex canonica Biblie ge
neralis est talis: vt pꝫ quia geñ. 16. dicit̃ generaliter delebo
hominẽ a facie terre propter peccatũ ꝛ omnes pdidit: nisi
ꝙ excepit Loth ꝛ vxorẽ ei°, ꝛ filios tres, ꝛ tres vxores: er
go temerarium est ꝛ cõtra legem generalez peccati origi
nalis priuilegiũ allegare: nisi possit docere personalem ex
emptionẽ. ergo cũ soluz possumus docere de personali ex
ceptione Christi ab originali, temerariuz erit hoc asserere
de quocũqꝫ alio. ¶ Quinta particula est, ꝙ dicere ꝙ bea 5° ptic°
ta virgo fuit priuilegiata: ne de facto cõtraheret originale
temerarium est ꝛ cõtra canonicas sanctiones decretoꝝ ꝛ
sedis apostolice: ꝛ hoc potest deduci simili modo quo per
canonez Biblie deductum est. ¶ In lege generali que eo
ipso quo indistincte loquit̃ nullius persone de facto exclu
sionem admittit̃ vbi legitima cã apparet p quocũqꝫ tẽpo
re vel instanti breui ibi temerariũ est: ꝛ contra naturaz le
gis priuilegiũ allegare de facto pro quacũqꝫ psona in qua
apparet causa pro quocũqꝫ tẽpore ꝛ quocũqꝫ modico: sed
sanctiones canonice: ꝛ tũc generaliter loquunt̃ de omni pe
sona per cõcubitum genita ꝙ originale cõtrahit: vt pꝫ de
ꝯse. d. 3. in caplo firmissime: ꝛ. c. quisquis: ꝛ lex peccati ori
ginalis eo indistincte loquit̃ nullam personã excludit: sed
quãlibet sub necessitate baptismatis includit: vbi apparet
causa originalis: ꝛ pro omni etate: igitur temerarium est ꝛ
contra naturã sanctionuz canonicarũ aliquam personam
per cõcubitum genitã excludere. Probo, ꝙ nullaz exclu
dit: nec pro quacũqꝫ etate eo ꝙ indistincte loquit̃: hoc pꝫ
de baptismo ꝛ ei° effectu in 8° ca° maiores. §. Sciẽtie. vbi
sic dicit̃: sicut enim sine distinctione qualꝫ mosayca lex cla
mabat, aia cuius preputij caro circuncisa nõ fuerit peribit
de populo suo: ita nunc indistincte vox intonat euãgelica:
nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ spiritusancto nõ intrabit
in regnũ dei: ab hac generalitate: nec sexum: nec etatem ex
cludens. ¶ Item temerariuz est: ꝛ contra naturam legis
priuilegia allegare de facto: vbi lex illa prohibet pri

uilegiū allegari cōtractionis cōe: maxime vbi causa legis est: nisi generi per speciem derogeť: vt pz de regulis iuris in sexto libro: ⁊ de obseruatione ieiunij in c. oim̄ apostoloꝝ: ⁊ hoc defuit in ꝓposito: ꝓhibet insuper vbi causa eadē est: vt pz de verbo. signi. in c. intelligētia: vbi dicit intelligentia dictoꝝ ex cā est assumere dicendi ⁊c. Sed causa cōtrahēdi est in beata virgine ⁊ eadem sicut ⁊ in alijs: ergo ⁊c.

6ª pticuª ¶ Sexta particula est, ꝙ dicere beatā virginē priuilegiatā esse: ne originale cōtraheret temerariū est: ⁊ cōtra sanctos: ⁊ hoc potest sic deduci, temerariū est tale priuilegiū attribuere beate virgini qd̄ repugnat deuotis beate virginis ⁊ in speciali: sed ꝙ nō contraxit repugnāt Bernardus ⁊ Anselmus qui fuerunt sibi deuotissimi: vt pz in scriptis Bernardi: ⁊ in epistola Ansel. ad coepiscopos anglie contraxit multū asserit. ¶ Probat Bernardus in epistola ad canonicos Lugdun̄. sic arguendo. Quia si non contraxit: aut hoc esset: q2 aliquid sanctū. s. alique sancte persone p̄cesserunt illaȝ cōceptionē: aut q2 aliqua sancta ꝑsona inequalis puta Christus: aut q2 ipsamet ꝑsona beate virginis fuit sanctitate preuenta: vt sancta conciperet: aut q2 inter complexus maritales ipsi conceptioni se similis sanctitas immiscuit: vt sic simul esset sancta ⁊ concepta: sed causa p̄ma nō est danda: q2 eadē rōne, nec pater, nec mater btē virginis cōtraxissent: imo eoꝝ conceptus essent tenēdi: q2 cōceptus eoꝝ precesserūt persone sancte. s. parētes mundati ab originali: ⁊ sic in infinitū. Nec scd̄a causa valet: quia precedēs sanctificatio aliquo colore ad sequētem trāsire poterat: redire vero retrorsuȝ ad cōceptum qui precesserat omnino nō potuit: nec tertia causa valet: q2 sanctificari non potuit antequā esset: nec quarta: q2 tūc aut spiritussanctus simul fuit cum sancto: aut sequiť cōtra scripturas omnes: q2m peccatum nō fuit vbi libido nō defuit. ¶ Itē Ansel. 2° libro: Cur deus homo. c. 6. vbi querit discipulus qualr̄ de massa peccati assumpta est: in iniquitatib⁹ ꝯcepta est: ⁊ in peccatis cōcepit eaȝ mater eius: ⁊ cū originali peccato nata: q2m ⁊ ipsa in Adam peccauit: in quo omnes peccauerunt: s̄m Ansel. circa mediū capl̄i: ⁊ concedit omnia que dixit discipulus. s. ꝙ est cōcepta in originali ⁊c. Et hoc solum excipit ꝙ nō est nata in originali: ⁊ dicit sic, virgo aūt illa de qua homo ille assumptus est: fuit de illis que ante natiuitatem eius per euȝ mundati sūt a peccatis: ⁊ in eius ipsa medicina de illa assumptus est. ¶ Item Ansel. lib. de cōceptione virginali in peccato originali: in p̄ncipio resumit eandem questionē: ⁊ c. 3. sequēte: tenet ꝙ solus filius virginis inter homines fuit in vtero matris: ⁊ nascēs sine peccato. ¶ Itē ca°. 15. sic dicit, nec obijciať ꝙ Joā. baptista ⁊ alij qui de feminibus geniti sūt sine peccato eo ꝙ pre senectute naturā in parentibus q. emortua fuit: dicit, ꝙ natura in eis debilitata fuit sanata ⁊ reparata: ⁊ sic per propagationē naturalē geniti fuerunt: ⁊ vinculo originalis subditi: ergo Christus solus est sine peccato.

7ª pticuª ¶ Septima particula est, ꝙ quāuis cōtraxit originale: vt est filia Ade: ⁊ descēdit per carnaleȝ generationē: tamē vt predestinata ⁊ p̄ordinata fuit futura mater Christi: tenet Anselmus, ꝙ nō contraxit in tractatu qui intitulať de cōceptione beate Marie virginis: ⁊ istuȝ librum inueni p̄mo in domo fratrum minoꝝ Catabugen̄. ⁊ postea inueni Parisius eundē tractatuȝ in manu vnius cōmunis stationarij: ⁊ incipit liber sic. Preuiū q̄ salus mūdi processit mihi cōsiderare volenti occurrit hodierna festiuitas de cōceptione beate Marie matris dei: ⁊ concludit c. 6. ꝙ hec festiuitas est de ea merito faciēda: q2 p̄destinata ⁊ p̄ordinata fuit: in hoc apparet mirabile: vt de ea filius dei carnē assumeret: ꝓpter qd̄ vt dicit c. 7. credit eam morte peccati originalis pregrauari. ¶ Probat igiť Anselmus, ꝙ mater Christi originale non contraxit. Primo supponit s̄z glossam ad Roma. p̄mo: ꝙ p̄destinatio est gratie p̄paratio qua ab eterno deus homini Christo: ⁊ cunctis quos predestinauit cōformes fieri imaginis filij sui bona sine meritis preparauit ⁊c. Sed deus p̄destinauit ꝙ beata virgo sibi mater fieret de ea carnē assumendo: vt ibi dicitur: Factus est ei ex semine Dauid s̄m carnē: ⁊ predestinatus ⁊c. Qd̄ diciť s̄m glossam: q2 Maria erat de stirpe Dauid: de cuius semine carnē accepit: sequiť igitur ꝙ ipsa vt mater dei futura ab eterno fuit ad gratiā predestinata quā habuit in respectu ad gratiaȝ nō fuit in statu peccati: sed gratie: quia a fine est denominādum vnūquodq3: sequitur ergo, ꝙ vt predestinata fuit mater Christi, nō contraxit originale. ¶ Item hoc probat capl̄o. 10. per comparationē ad similem naturā: nux eniȝ castanea inter spinas formatur, nascitur, cōcipitur: ⁊ spinis nō pungitur: ⁊ potest addi nō pungitur de facto: igitur eadem ratione dei templuȝ: in quo corporaliter habitaret inter spinas peccatoꝝ concipi potuit ⁊ ab ipsis spinaruȝ aculeis omnimode exoriri: aut ergo voluit cum effectu: aut noluit. si voluit fecit. si noluit mirabile fuit: ꝙ qui vult plus, vult minus: vbi minus est natuȝ ⁊ cōueniens vt sit minus. Sed voluit de facto ipsam esse matrem dei ꝙ plus fuit q̄ matreȝ predestinari vt esset sine peccato: q2 hoc habito nō habetur perfectio maternitatis dei: sicut pz in Eua in statu innocentie: igitur ⁊c. ¶ Confirmať: quia nō venit legem soluere: sed lex dicit: honora patrē ⁊ matrem. ¶ Scd̄o per cōparationem ad totaȝ mundi machinā: sic dominus ⁊ creator omnium fecit de facto matrē suam vniuersoꝝ dominā: ⁊ imperatricē terrarum, celorum, mariū: ⁊ omnium elemētorum: ⁊ omniū que in eis sunt: sed cū deus predestinauit sibi talem matrē futuram: que propter reuerētiaȝ maternitatis super omnia que in celo ⁊ in terra sunt per statū gratie supereminere: nō est opinādum ꝙ talem matrē: vt talis mater eius esset dimitteret īquinari statu legis nature ⁊ culpe: ⁊ sic in cōceptione sua per culpā: deinde q2 tunc opposita. s. gratia ⁊ culpa s̄m eandem rationē sibi conuenirent qd̄ fieri nō potest: igitur vt predestinata mater nō contraxit. ¶ Confirmat: q2 filius dei: vt peccatum euacuaret homo sine peccato filius noluit. Sed proli que sine peccato ⁊ sine causa peccati fuit: decebat de facto matrē de qua talis crearet mundā habere ab omni peccato. ¶ Tertia ratio accipiť in cōparatione ad naturaȝ diuinam. cap°. 5. sic: princeps, aut artifex aliquis sapiēs, ⁊ prepotens suis vsibus aptū palatiū cōstruere volens: fundamētū p̄mordiale nullo modo de facto ponet inualidū: nec incongruū ꝑsone: quia ipsa est vt fundamētum nature: sed beata virgo vt ab eterno p̄destinata futura mater Christi fuit p̄electa filij dei habitaculū, ⁊ palatiū, ⁊ spiritussanctus sacrarium. Ergo vt ab eterno p̄destinata mater Chri maternitas illa habuit p̄mordiale fundamētū congruū: ⁊ ꝯueniens: ⁊ adiutū sanctitati: s̄z p̄imordiale fundamētū istius scte maternitatis cōstitutum est quādo ipsa beata virgo erat cōcepta quia tūc p̄mo erat aliquid inter entia: ergo ipsa conceptio matris dei: vt ab eterno p̄destinata fuit sancta. ¶ Quarta ratio in cōparatione ad naturaȝ angelicam: deus angelos alijs peccātibus semꝑ a peccato de facto seruat: quia in eis non fuit causa peccati: sed nō est minus curialis mater de facto q̄ angeli: igiť in illa, vt dei mater est: nō fuit cā peccati. Sequitur ꝙ alijs contrahētibus peccatum originale matrem suam semper de facto ab aliorū peccatis seruauit. ¶ Quinta ratio in cōparatione ad Adam: ⁊ totam creaturam humanā: sic omne bonū ad qd̄ cōditus fuit homo: hō perdidit de facto in Adam tā maiorē beatitudineȝ que est regnū q̄ minorē beatitudinē qua ponebať in paradiso aū peccatū: ⁊ maiorē incurrebat penā: ⁊ minorē. s. infernales: ⁊

presentē

presentē. arguit̄ tunc sic/vbi tota natura radicit⁹ fuit ₇ corrupta de facto ꝑdita cū deus corruptioni ₇ vilioni de facto sociari nō potuit: ḡ si per hoiem non redimet̄ oporteret in radice illam nām aliquo suo saltē in predestinatione mūdaz esse de facto: sed hoc nō potest intelligi naturā in radice fuisse mundam: nisi tñ illa natura de qua cōceptus fuit Christus: q₂ illa natura est fructus in beata virgine concipiēte: q₂ materia quā ministrat mulier est fructus ei⁹: igit̄ opȝ intelligi ꝙ radix fuit mūda deo ꝑdestināte in ipsa ꝯceptione virginis: sȝ hoc nō est melius dare nisi ꝙ caro matris fuisset munda/saltē sub rōne diuine maternitatis: igitur ₇c̄. Questio. XIII.

SEcundo ad hoc querit̄ an matris Christi cōceptio sit celebranda. In primis est notandū/ꝙ ꝯtrarietas de ista celebratione sic est exorta: quidā enī respiciunt ad hoc ꝙ ꝑ cōcubitū fuit genita ₇ cōcepta: ₇ cum inueniunt cōmuniter auctoritates vtriusqȝ canonis ₇ sanctoꝝ dicere ꝙ vt sic cōtraxit originale: sicut ₇ oēs alij per cōcubitū geniti: dicunt ꝙ istud festū nō est celebrandus. ℂ Unde beatus Bernardus ad canonicos Lugdunen. scribēs/eos reprehēdit multum de festi celebratione eo ꝙ originale cū alijs cōtraxit. ℂ Et per eundē moduȝ glossa decreti de ꝯse. d. 3. c. 3. reprehēdit anglicos ₇ alios/qui hoc celebrāt dicens/ꝙ nō est celebrādum: q₂ in peccatis cōcepta fuit: sicut ceteri sancti excepta vnica persona Christi. ℂ Ecōtra alij sancti subtilius ₇ curiosius indagātes concedunt ꝙ originale ꝯtraxit: ₇ sic festuȝ celebrandū nō est/ inter quos specialiter sūt Ansel. 2. ca°. cur deus homo: ₇ de cōceptu virginali ₇ peccato originali. c. 3. 11. 15. prout infra dicetur: ₇ Augustinus de fide ad petrū: ₇ contra pelagium: respōsione. 5. ₇ Augustinus sup. jo. c. 3. ₇ de spiritu ₇ littera in ꝑncipio: ₇ Magister sentētiarū. 3. lib. ₇ hꝫ cōmuniter tenent glosse ₇ doctores vtriusqȝ canonis. ℂ Uult tamē specialiter Anselmus/ꝙ eius ꝯceptio sit celebrāda: prout fuit preordinata futura mater Christi in principio: ₇. 7. c. q₂ vt sic nō ꝯtraxit originale: vt probat in qdaȝ libello speciali: vt infra patebit. ℂ Et ad hunc sensum: videlicet: vt erat futura mater Christi loquit̄ de ea in de cōceptu virginali. c. 18. dicēs/dignuȝ erat: vt ea puritate qua maior sub deo nequit intelligi virgo illa niteret: c̄ ipse filius dei substātialiter facere sibi matrē eligebat: ₇ de qua vt conciperet̄ ₇ nasceretur ille spiritussanctus erat operaturus. ad hunc intellectū intelligi potest: qḋ dicit Augustinus libro de natura ₇ gratia: vbi dicit ꝙ de sancta virgine Maria ꝓpter honorem dñi quē concipere ₇ parere meruit quē cōstat nulluȝ habuisse peccatū: nullam prorsus cū de peccatis agitur volo mētionem haberi: ₇ hunc intellectū concilium prouinciale Cantuar̄. nouiter anno domini. M. ccc. xxviij. mense January declarat ꝙ istud festum cōceptionis celebrat̄ de beata virgine: vt eius cōceptio predestinata erat ad filij dei incarnationē: ₇ sic celebratur/vt de matre dei: vnde nouem formā statuti fecit dictum ꝯciliū in hec verba. Quia inter omnes sanctos memoria beatissime virginis ₇ matris domini eo frequētius agit̄: atqȝ festiuius quo maioreȝ gratiā apud deū qui eius conceptionē predestinatā ad vnigeniti sui tēporalem originem veraciter ordinauit. Creditur inuenisse venerabilis Anselmus predecessoris nostri qui ₇c̄. ℂ Ad honorē igit̄ gloriose dei genitricis Marie; ego pauper Carmelita ordo beate Marie de monte Carmeli: ac Cantuarien. eius patrocinio corporalr ₇ humiliter intēdo predictū titulum: dei gratia mediāte ꝟm modulum insufficiētie nostre declarare intēdo dicta doctoꝝ sanctorum: ₇ specialiter venerabilis Ansel. circa hoc referendo omniaqȝ correctioni ₇ iudicio sacro sancte sedis aplice submittendo. ℂ Dis premissis videt̄ mihi ꝙ Ansel. vult distinguere de beate virginis cōceptione: videlicet: ꝙ beata virgo in sua cōceptione dupliciter pōt cōsiderari: vno modo: vt per cōcubitū viri ₇ mulieris extitit genita ₇ concepta: ₇ vt sic est filia ade ₇ peccati: ₇ vt sic de conceptione sua minime est celebrāda festiuitas. Alio modo vt predestinata futura mater Christi filij dei: ₇ vt sic filia est iustitie ꝟm illud ad Rom. 8. quos ꝑdestinauit hos ₇ vocauit: ₇ quos vocauit hos ₇ iustificauit: ₇ sub hoc titulo hoc festuȝ est celebrādum: ₇ sic nominādum conceptio dei genitricis Marie: ₇ hic circa hanc cōceptionē pono sex particulas.

ℂ Prima particula est/ꝙ cōceptio beate Marie est celebrāda: vt ꝑdestinata fuit mater dei ꝙ ꝯcludit Anselmus sic/sub illa ratione debet eius conceptio celebrari sub qua fuit sine culpa ₇ ad excellētissimā rōnē venerabilissima super omnes creaturas qualscūqȝ sanctas per diuini ordineȝ electas: sed talis fuit ꝯceptio beate Marie vt mater dei ꝑdestinata: vt probatū est in precedēti questione: particula vltima: ad hoc pȝ ex terminis matris dei: ₇ habetur particula 3ª ₇ 4ª: igitur ₇c̄. ℂ Item hic arguit sic/sub illa ratione nō contraxit: imo potius debet celebrari sub qua predestinata fuit ad eius cōceptionem qui culpā vincit ₇ culpe finē ponit: ₇ hominē in finem suum debitum reduxit: ₇ per oīa hominē bene disposuit. Sed ꝯceptio beate Marie: vt mater dei predestinata fuit talis: fuit enim preordinata ad conceptionē eius de quo scriptū est: sapientia vincit malitiam: attingit a fine vsqȝ ad finē fortiter: ₇ disponit oīa suauiter. ℂ Iteȝ arguit sic/sub illa ratione nō contraxit originale: imo potius debet celebrari sub ratione sub qua predestinata fuit ad eius cōceptionē quā spiritussanctus inhabitat cū omnibus donis suis: sed cōceptio beate Marie: vt predestinata mater dei fuit talis: ꝟm ꝙ scriptū est Esaye. 11. ca°. Egredict̄ virga de radice Jesse: ₇ flos de radice eius ascēdet: ₇ requiescet super euȝ spiritus domini spiritus cōsilij ₇c̄. ℂ Scḋa ꝑticula ꝯcludit aliquoꝝ dubitationē an aliquo mō celebrāda sit ei⁹ ꝯceptio carnalis: ₇ vult Ansel. ꝙ sic: q₂ in epl̄a de ꝯceptione dei genitris Marie quā scripsit ad quosdā episcopos Anglie que habet̄ in multis locis in Anglia ₇ Frācie ₇ Parisius inueni in abbatia sancti Uictoris distinguit duplicē conceptionē: vnam: carnalē ₇ aliam spiritualem: carnalē que carnali viri ₇ mulieris copula agitur: spiritualē qua anima deo: quo operāte corpori infundit̄ ₇ sanctificat̄: ₇ in eadem epistola tenet ꝙ conceptio dei genitricis sit celebranda. Unde sic dicit. Erubescant omnino insensati qui tñ dierū/tantaqȝ misteria ac sacramēta tenebris ignorantie excecati respuunt celebrare eo ꝙ viri ₇ mulieris copulatio in cōceptione virginis extitit: ₇ in fine epistole cōcludit celebremus hodie dignis officijs alacriter vtriusqȝ eius honorabilē cōceptionem spiritualē. s. ₇ humanaȝ: vt igitur saluetur: ne sibi Anselmus cōtrarietur in libro scḋo. Cur deus homo: ₇ de conceptu virginali/₇ peccato originali: ₇ in istis alijs libellis: videt̄ ꝙ ipse intellexerit ꝙ caro in cōceptione beate virginis seminata: dupliciter potest ꝯsiderari. Uel in ordine ad Adam: vt descēdit per carnalē generationē. Alio modo: vt predestinata ₇ preordinata ad filij dei maternitateȝ incarnationē: ꝑmo modo nō est eius carnalis cōceptio celebrāda ꝙ sic est filia Ade ₇ peccati. Scḋo mō/q₂ sic est filia iustitie ₇ dei. ℂ Et hoc ꝑmo pōt probari ex precedentibus ꝙ vt habet̄ in vltima particula precedētis questionis: ₇ in ꝑma particula istius questionis ꝙ ibi dicit̄/ꝙ cōceptio sua celebrāda est: quia ꝑdestinata ₇ preordinata futura mater Christi: sed vt omnes cōcedunt fideles est predestinatio: sic ab eterno carnalis cōceptio eius fuit ꝑdestinata ad Chri mr̄n itatē ₇ carnali ibi ₇ arguebat Ans. Ergo

eius carnalis 9ceptio: vt ordinata ad Christi maternitatez
est celebrãda. ¶ Item hoc probat per dictã eplam ibi re-
citat quomodo istud festũ fuit miraculis reuelatũ abbati
Helsino Ramensi in Anglia: qui cum quereret quo die ꝛ
quo officio. Responsum recepit sexto idus Septẽbris: ꝛ cũ
officio sue natiuitatis: nomine natiuitatis mutato in noĩe
conceptionis. Sed certũ est ꝙ dies octaua Septẽbris est
dies sue carnalis cõceptionis: ꝛ tunc enim vsqz ad natiui-
tatẽ fluunt .9. mẽses: ꝛ certũ ẽ ꝙ respõsoria ꝛ alia officia de
eius natiuitate loquunt̃ ꝛ de eius carnali cõceptiõe: ꝛ eã-
dez ratione addito nomine cõceptionis eius erit sermo de
eius carnali cõceptione. ¶ Item qꝛ officiũ debet esse de
eius natiuitate legit̃. Sed illud est expresse de carnali cõ-
ceptione: igit̃ ꝛ festũ. ¶ Hãc ratione ibi ponit Ansel. nec
valet respõsio aliquoꝝ ꝙ illo die celebratur per anticipa-
tionẽ: eo ꝙ incertum de die sanctificationis: qꝛ factũ ꝛ sen-
sus seu intẽtio officij festi debẽt sibi inuicez correspõdere:
sed vt dictum est totũ officium est de eius carnali conce-
ptione: igitur ꝛ festũ. ¶ Item ad hoc de processu Anselmi
de cõceptu virginali caplo scdo vsqz ad .19. potest formari
talis ratio: caro propagata a principio non est formaliter
iusta, nec iniusta: caro eniz nõ est subiectũ ꝙ natum est in-
formare iustitia: sed anima est subiectũ iustitie: est igit̃ iu-
sta: vel iniusta solum carnaliter ꝓpter natiuitatẽ respectu
futuri peccati: sed eque fuit a principio in carne ex matris
dei future ꝑdestinatione diuina volũtas ad sanctificatio-
nem in futurũ: sicut ad copulam: qꝛ predestinatio est gra-
tie preparatio: vt supra est dictũ: igitur ex illa ꝑdestinatio-
ne a ꝑncipio fuit festũ venerãdum. ¶ Item que possunt
de potẽtia absoluta dei separari in esse: possunt ꝛ in vene-
ratione vel reprobatione: lz simul insint eidẽ: vbi grã: pos-
suz honorare ꝛ diligere proximũ peccatorẽ ſm nãm: ꝛ re-
probare ꝛ odire ſm culpaz: ꝛ possum predestinatũ pecca-
torem honorare ꝛ diligere ꝓpter gratiã predestinationis
ꝛ reprobare ꝛ odire ꝓpter iniquitatẽ sue actionis. Sed de-
us potuit de potẽtia absoluta fecisse ꝙ mediãte carne con-
cepta nõ cõtraxisset orginale: vt probatũ est particula pri-
ma questionis ꝑme: igitur lz in cõceptione fuerit simul in
culpa ꝛ predestinata ad gratiã: poterat ꝑmo modo repro-
bari: ꝛ scdo modo venerari. ¶ Item ad hoc ꝙ idez possit
vno modo reprobari: ꝛ alio modo venerari: sufficit ꝙ di-
uersimode possit venire in nostrã cõsiderationez: ꝛ est ra-
tio: qꝛ cum veneratio sit actus intellectus: sufficit ꝙ diuer-
simode possit intelligi: ꝛ ponit exẽpluz de imagine christi:
vt eni considerat̃ in ordine ad Christũ cuius est imago est
venerãdum: sed vt lignũ est a veneratione repellendũ: sed
vt dictũ est materia cõcepta de qua format̃ corpus beate
virginis diuersimode cõsiderat̃. s. in ordine ad Christi in-
carnationem ꝛ peccati originalis cõtractionem: igitur ꝛc.
¶ Item ꝙ inuenit̃ esse verũ ſm omnẽ scientiam nõ de-
bet mirabile reputari: sz ſm oẽm sciẽtiã idẽ diuersimode
sumptũ venerãdum est vno modo: ꝛ reprobãdum est alio
modo: igit̃ ꝛc. Hoc nõ paucis pz exẽplis: ꝑ in exẽplo natu-
re: materia vna ꝛ eadẽ: vt 9sideratur sub priuatione dete-
stat̃ ꝛ vituperatur: sic eniz ſm phm ꝛ maleficiũ corruptio-
nis machinat̃: sed vt ad formã ordinatur: sic dignificatur:
ꝛ sic ſm phm vocat̃ substãtia ꝛ fundamẽtuz nature: sic di-
cit̃ materia cõceptionis virginis gloriose vt cõsiderat̃ in
ordine ad originale peccatũ cõtrahẽdum necessitata dete-
stat̃: vt ad sanctificationẽ ꝛ benedictã Christi incarnatio-
nẽ predestinata honorat̃ ꝛ venerat̃. ¶ Scdo istud pz exẽ-
plo medicine: potio enim eadẽ vt amara aut cum veneno
mista est abominabilis: vt aũt sanitatis inductiua laudabi-
lis ꝛ desiderabilis: sic de materia cõceptionis ꝛc. ¶ Item
exẽplo canonice de 9se. di. 3. c. 1. est cõstitutum ꝙ dedica-
tio ecclesiarũ debeat feriari nõ sz ꝙ ecclesia lignea est aut
lapidea: qꝛ esset quedã idolatria: sed vt ad diuina sacra mi-
steria deputat̃: ꝛ idem est de festo sancte crucis: sed precisa
cõsideratione qua hec sunt lignea vel lapidea, ꝛ habita cõ-
sideratione ꝙ materiale tẽplum habet additũ debeat de
ipso festũ celebrari: per locum a maiori materia de qua fu-
it formatũ corpus dei genitricis Marie festuz debet cele-
brari: cum ipsa verũ fuit tẽplum respectu corporis filij dei
veri: ꝛ hec precisa cõparatione quã habet ad Adam nõ q̃
precesserunt: ꝛ que sequunt̃: ꝛ vbi aliquis est actualiter sub
peccato. ¶ Itẽ actu excõmunicatus per multa iura est vi-
tãdus: ꝛ tamẽ propter debitam reuerẽtiam ꝛ subiectionez
quã serui debent dñõ cũ domino excõmunicato actu pos-
sunt cõmunicare vxor, filij, ancille, ꝛ rustici seruiẽtes. pro-
ut habetur in. 12. q. 3. Quoniam multos. In his casibus
ꝛ similibus est culpa in actu ꝛ reuerentia exhibita eidem.
¶ Item hoc pz exẽplo theologico: prelatus enim vt actu
peccator est, nõ est honorãdus: imo dehonorãdus: sed vt
iurisdictionẽ habẽs est venerãdus: vt pz in euangelio de
scribis ꝛ phariseis. super cathedraz Moysi sedentibus: de
quibus precepit. que vobis dicũt facite: sz opera eoꝝ nolite
facere. ¶ Item lz aqua secãne vt actu lutosa ꝛ immunda vi-
lem habeat cõditionẽ: eadem tñ vt facta materia sacramẽ-
ti baptismi est veneranda. ¶ Item de carnibus corporis
christiani comestis ab aliquo iudeo ꝙ vt sunt in iudeo quĩ
est actu in originali detestat̃: vt autẽ resuscitat̃ sunt in illo
sancte ꝛ debite venerant̃ ſm Henri. qdli. 10. q. 9. ¶ Quar-
ta particula ad excludẽdum dubitationẽ aliquoꝝ: an alio-
rum sanctoꝝ conceptio sit celebrãda: qꝛ predestinati ad
gratiã: probat Ans. ꝙ nõ in epla supradicta versus finem:
sic erubescãt iterũ insani: qui hanc diẽ colere nolũt idcirco
ꝙ alioꝝ sanctoꝝ 9ceptiones sctã mime ecclesia colere 9su-
euit: ꝛ ꝓbat ꝙ eꝰ carnalis 9ceptio singulr est celebrãda sic
9ceptio carnalis persone talis est singulariter celebrãda q̃
singularẽ ꝛ superexcellẽtẽ hz cãm celebrationis supra oẽm
aliã conceptionẽ carnalẽ: sed talis ẽ cõceptio matris dei:
igitur ꝛc. Probat minorẽ: ꝑmo ꝙ mira rusticitas est eius
cõceptionem conceptionibus alijs cõparari in qua filius
dei carnẽ humanã assumpsit: ꝛ quã sup omnes sanctos an-
gelos ꝛ archãgelos in celos sublimauit: talis ẽ 9ceptio ista
matris dei: ecce cõcipies in vtero ꝛ paries filium quo ad
ꝑmum: ꝛ vocabitur nomẽ eius Iesus: hic erit magnus: ꝛ fi-
lius altissimi vocabit̃: quo ad scdz. igit̃. Scdo illius matris
conceptio que sic fuit per spiritũ sanctum ordinata: vt ꝙ de
ea nasceret̃ sanctum esset alijs simplr est preferẽda: quia
omnes qui de alio nascunt̃ peccatores sũt: talis est matris
dei cõceptio ſm illud Luce. 1. ꝙ enim ex te nascet̃ sanctũ
vocabit̃ ꝛc. ¶ Itẽ illius cõceptio quã spiritussanctus mi-
raculo maternitatis cũ virginitate singulariter dotauit oĩ-
bus alijs est singulariter ꝑferẽda: talis est matris dei: que-
renti enim quomodo fiet istud: quoniã virũ nõ cognosco?
Respõdit angelus, spiritussanctus superueniet in te ꝛc.
¶ Item illius matris cõceptio in qua Christi 9ceptio ve-
nerat̃ omnibus est preferẽda: talis est matris dei: qꝛ rela-
tiua: vt relatiua sunt, simul intelligunt̃ ꝛ venerant̃: vt ha-
betur a pho. sicut de assumptione: sed cõceptio beate Ma-
rie nõ fuit absoluta ꝛ aliena a Christi 9ceptione: sed ad ip-
sam ordinata: ꝛ hoc testatur ꝙ hoc festũ celebrãtes conce-
ptionis legunt euãgeliũ carnalis generationis sicut in die
natalis dñi. ¶ Itez eodẽ modo potest argui de ea in ordi-
ne ad Chrm quo ad singulas Chri excellẽtias: sic illiꝰ ma-
tris 9ceptio oĩbus est ꝑferenda de qua deus nascit̃: ꝛ que
prolem protulit: que nos redemit a mortuis: resurrexit: in
celos ascẽdit: spiritũ sanctum misit de celo: talis est mater
dei: igit̃ ꝛc. ¶ Item cõcordant canones: qꝛ vt habet̃ ex-
tra de

tra de reliquijs ⁊ veneratione sanctoꝝ: ⁊ de testis.c.vene/ rabili: habet̄ ꝙ cā ꝓpter quā aliq sunt ꝑ sanctis venerādi est hoꝝ vita ⁊ miracula: sed cōstat eaz ad sanctā vitā pre/ destinatā: ⁊ de ꝯceptione solius beate Marie habem⁹ mi/ racula quare debeat ⁊ ꝑcipitur celebrari miracula ⁊ reue/ lationes diuinas: vt eius ꝯceptio celebret̄ ponit Ans.in sua pradicta epla: pᵐ est de Delsino abbate Ramensi in An/ glia quē liberauit ⁊ custodiuit eū: ⁊ societatē suā a pericli/ tatione in mari. ¶ 2ᵐ est de quodaz sacerdote qui per tri/ duuz submersus ⁊ mortuus iacuit in ꝓfundo secane ⁊ aia ad infernū ducta est per eam restitut⁹ fuit vite ad penitē/ tiā peragendā. ¶ 3ᵐ est de quodā dicono nobili genere q cū voluit nubere / a nuptijs ne peccato periret per cā reuo/ catus est: ⁊ oibus ꝑmissis in ꝓpositū fuit / ꝙ matris dñi cō/ ceptionē celebrarēt q̄diu viuerent ⁊ alijs celebrandā pre dicarēt. ¶ Quinta particula est ꝙ ecclesia dz illud festuz instituere: qꝛ vbi titulus per se sine omni scrupulo est san/ ctus: vt ꝓbatū est particula vltima qōnis ꝑcedētis: ⁊ par/ ticula ꝑma istius qōnis: ⁊ vtiqz canon cōcordat: vt ꝓbatū est ꝑticula 2ᵃ ⁊ 3ᵃ. Et vniuersitates Parisius oxonie Can/ tabrug. hoc statuunt. ¶ Itē vbi inuenit̄ forma: ꝼm quā ve/ nerant̄ sancti ibi esset veneratio statuenda: sic in ꝓposito ꝙ forma est ꝙ de vita sancta ꝯstet ⁊ miraculis: de venera tione sanctoꝝ.ca.1.sic est in ꝓposito: vt probatū est parti/ cula 4ᵃ. ¶ Itē ꝙ ecclesia approbat per factū suū dz palā approbare iure sup hoc edito: ne simulatorie videat̄ ap/ probare. Sed hoc festū approbat̄ per factū sue tollerātie: vt supra si in scdis nuptijs in ca⁹ vir detur bñdictio qn̄ al/ ter ꝯiugum est virgo. tunc est ꝓbatū: si papa hoc sciat alr nō. ꝼm glossaz ibi: ⁊ idē dicit hostiēsis: sed papa scit hoc fe/ stū celebrari in curia publice ⁊ magnam curiā cardinaliuz ad hoc fieri ⁊ colere: igit̄ ⁊c. ¶ Itē primordia semina in omni lege venerant̄. v.g. de Abrahā / Isaac / ⁊ Jacob / dī in semine tuo bñdicent̄ oēs gentes: ⁊ hoc factum christiani in letania sens dicētes. Oēs sancti pꝛiarche ⁊ ꝓphete / ora/ te pro nobis. Sed veneratio sanctis que generalis fuit in eis dz esse spālis: ⁊ per excellētiam in ꝑdestinatione beate matris Christi: qꝛ ipsa fuit parens ꝓpinquius illi remotis ⁊ a longe salutantes: igit̄. ¶ Itē vbi precesserūt reuelatio/ nes de festo celebrādo: ⁊ ecclesie ad releuādū se a tribula/ tionibus ⁊ discordijs ꝯsueuerunt hui⁹ festa celebrare. Idē in alijs dz facere similibus causis emergētibus: sed hoc fe/ cit: vt pz de natiuitate beate virginis que statuebat̄: qꝛ q̄/ daz vir sanctus singulis annis audiuit angelos cantare de illo: vt dicit Ioā.beleth ⁊ Uincentius in speculo historiali. ¶ Et cum esset magna discordia in electione sūmi ponti/ ficis statutū erat ꝙ ecclesie celebrarent̄: ⁊ sic pax ⁊ electio est subsecuta: vt dī in legenda de natiuitate: sed reuelatio/ nes sunt facte de celebratione cōceptionis: vt probatū est particula 4ᵃ. ⁊ christianitas est in magna angustia intra se: ⁊ est longinquis. ¶ 6ᵃ particula est / ꝙ dz statui sub hoc titulo ꝯceptio dei genitricis Marie / ꝙ pz: qꝛ statui debet sub tali forma verboꝝ per quā ex forma verboꝝ peccatū originale excludit̄: ⁊ digna cā venerationis per excellenti/ am exprimit̄: ⁊ hoc pz: qꝛ ꝓpter originale dicunt alij ꝙ nō dz celebrari: ⁊ oēs concedunt: qꝛ si hoc nō esset: ⁊ alr appa/ reret digna cā venerationis: ⁊ per excellētiam ꝙ tenēdum esset: sicut simile est de celebratione natiuitatis eiusdē: sed lz per istā dictionē cōceptio inuat̄ originale peccatū cum perditionē additum dei genitricis excludit̄ originale pec catum: vt probatū est particula 7ᵃ precedētis qōnis: ⁊ per eandē dictionē additā exꝑmit̄ cā digna venerationis: vt pz de significatione terminoꝝ: qn̄ dico genitrix dei: vt proba/ tu m est particula ꝑma ⁊ scda istius qōnis: ⁊ hoc per singu la rē excellētiā: vt ꝓbatū est ꝑticula 5ᵃ. ¶ Itē h pz per epi stolaz Anselmi quā scripsit ad coepos Anglie de celebra/ tione ꝯceptionis: ibi eniz ꝑmittit titulū: sicut dicimus con/ ceptio venerāda dei genitricis ⁊c. ¶ Itē sub hoc titulo re/ fert ibi miracula que faciunt ad festi celebrationē. ¶ Itēz titulo ꝯcludit circa medium / sic dicēs. Et iō fratres dei ge/ nitricis ꝯceptionē dignis officijs celebremus: ⁊ in fine cō/ cludit / merito igit̄ colit̄ ⁊ filij generatio ⁊ matris cōceptio. ¶ Itē sub hoc titulo loquit̄ libro de ꝯceptu virginali de peccato originali ca⁹.18. dicēs: decens erat: vt ea puritate qua maior sub deo nequit itelligi virgo illa niteret q̄ ipse filius dei substāialr facere sibi matrē eligebat. ¶ Ad hūc intellectū intelligi pōt quod dicit August.lib.de natura ⁊ gratia: vbi dicit ꝙ d sancta virgine Maria ꝓpter honorē domini quem concipere ⁊ parere meruit quā cōstat nullā habuisse peccatū nullam prorsus cū de peccatis agit̄ volo haberi qōnez: nec valet ꝙ Bernardus in epistola ad Ca/ nonicos Lugdun. scribēs reprehēdit ꝯceptionis celebra/ tionē: qꝛ hoc facit ꝓpter nouitatē: ⁊ qꝛ ritus ecclesie h ne/ sciuit pro tunc: vt pz in ꝑncipio epistole: ⁊ qꝛ nō erat discus sum per doctores: sicut postea est factū ꝙ festū posset cele/ brari cū originale ꝯtraxerit: vt pz in ꝓcessu epistole circa istū intellectū nō tamē simplr reprehēdebat: prout pz in fine epistole: vbi sic dicit ꝙ aūt dixi absqz preiudicio sane dicta sint sapiētis romane ꝑcertuz ecclesie auctoritati atqz examini totuz hoc: sicut ⁊c. Que hꝰ sunt vniuersa reseruo ipsius si quid aliter saperit per act⁹ sapiētiori iudicio emē/ dare. Et idem dico / ego de oibus ⁊ singulis in hac q̄stione ⁊ precedente dictis.

Questio. XIIII.

QUeritur vtrum verbū sit quedā qualitas producta in mente per actionē intelligibilē habens rōnem idoli in quo res intelligibilis ꝑfecte cognoscat̄. ¶ In ista qōne ꝑmo ponam op. cuiusdā reuerēdi docto/ ris ponētis ꝙ sic. ¶ 2ᵒ / qꝛ imponūt opinioni Augu. osten/ dam per vera ⁊ per rōnes Augustini formatas ꝙ ipse po suit ꝯtrarius. ¶ 3ᵒ ondam / ꝙ illud qō ꝑncipalr adducitur de Augustino nō est ad ꝓpositū: sed ad oppositū. ¶ 4ᵒ ꝑ modū ponēdi Augustini soluam faciliter rōnes istorum. ¶ Sequit̄ de pᵒ ꝯclone / vbi dicit esse sciendū ꝙ quiꝗtum elici potest ex verbis Thom. in qōnibus de veritate.q.4. ⁊.5.arti.9.⁊ in opusculis: ⁊ in pᵃ parte.q.3.4.quinqz vidē/ tur esse de rōne verbi: pᵐ est ꝙ sit aliquid in mēte: hoc pz per Augusti.5.de trini.c.11.per corporalia signa verbū qō mēte gerimus innotescit. ¶ 2ᵐ / ꝙ verbuz est aliud in mē/ te genitū: sicut proles ⁊ productū per actionē intelligibilē qui est actus dicendi: vt dicit August.9.de tri.c.8. ꝯceptaz rerū veracem notitiaz tanq̄ verbum apud nos habemus. ⁊ dicendo intus gignitur: nec a nobis nascendo discedit. ¶ 3ᵐ / ꝙ verbū est similitudo rei ⁊ imago eius: probat̄ per August.9.de tri.c.11. cū habeat notitia similitudinē ad eaz rem quā nouit: sic habet perfectā ⁊ equalē: qn̄ ipsa notitia mens que nouit nota est. Idqz ⁊ imago verbū est. August. 15.de tri.c.13. verbū est simillimū rei voce de qua gignitur ⁊ imago eius. ¶ 4ᵐ est / ꝙ verbū est manifestatiuū seu de claratiuū rei: sicut enim verbū qō foris sonat est ad mani/ festandum verbum qō intus latet ꝼm Augustinuz.15.de trinitate caplo.12. Ita verbū ꝙ intus latet manifestat rez cuius est verbum. ¶ 5ᵃ cōditio est / ꝙ verbum nō manet cessante actu cogitandi: vt dicit Augusti.15.de trini.11. si ea que sunt in nobis: ⁊ nō cogitētur a nobis dicere volumus nō cogitata nō possumus. Et in istis quinqz cōditionibus omnes doctores cōueniunt: vnde ꝼm verba doctoris pos/ set fieri talis descriptio verbi: verbū est quiddā per actio/ nē intelligibilē que est dicere in mēte ꝓductū emanās ab intelligēte in actu manēs in ipso intelligēte alterius mani/

festatiuū: verū est ꝙ ista diuersimode itelligunt a doctoribꝰ: ꝛ ideo sunt diuerse opi. ¶ Quidā eni intelligunt ꝙ tale productū est solū actus intelligēdi qđ quidem est ipsum obm positū ꝛ formatū in esse positiuo ꝯspicuo ꝑ actū intellectus: doctor tñ sanctus vř intelligere ꝙ est quedam qualitas existens in mēte siue in intellc̄u subiectiue que est imago: seu quoddā idolum in quo ipsa res perfecte cognoscit. ¶ Hoc aūt probat sic: illud est verbū proprie cui ꝑdicte quinqꝫ cōditiones cōueniunt simul: sed nihil est in mente cui predicta cōueniant: nisi talis forma specularis ꝛ qualitas que dř mētis ꝯceptus: igit ipsa est ꝓprie verbū. maior pꝫ ex dictis: ꝛ cōcedit ab omnibus. minor pꝫ discurrēdo ꝑ singula que dicunt esse in mente siue obiectiue siue subiectiue: non enim res exterior obta intellectum est aliud ꝓductū ab intelligēte: nec potētia intellectiua: vt de se pꝫ. habitus ꝛ spēs ipsa manēt intellectione cessante: ꝛ de habitu omnes ꝯcedūt ꝙ manet post actū: de specie ꝟo multi concedunt saltē apparet ꝙ nō est per actū dicēdi producta: qꝛ oē tale hꝫ rōnem obti directe cogniti. spēs ꝟo ipsa: nec producit ab intelligēte inquātū hꝫ: nec pōt esse obm directe cognitū. ¶ Itē nec actus intelligēdi habet hec oīa predicta: ꝓbat ꝑmo qꝛ actus intelligēdi non pōt esse obm actu directe cognitū: sed verbū est obm directe cognitum: sicut diffinitio que est verbū dei. 9. de tri. c. 10. diffinitio tēperātie: ꝛ hoc est verbū eius de se: ꝛ pꝫ ꝙ loquēs directe cognoscit illud qđ dicit: ꝛ iđ dř ꝙ est declaratiuū: igit actus intelligēdi nō pōt proprie esse verbū. ¶ 2º probat idem sic: qꝛ actus intelligēdi nō procedit ab intelligēte: sicut quoddam operatū vel genitū: sed sicut operatio: sed nihil aliud ponitur operatum intellectu cōiter: nisi sola ista forma specularis que est verbū. ¶ 3º sic: illud est verbū iterius qđ significat verbo exteriori: sed nullus predictoꝝ directe significat: nisi talis forma que dř species expressa: igit ꝛc. Maior pꝫ ex dictis: minor probat: constat enim ꝙ hec vox hō nō significat potētiam: vel habitū: vel speciē: vel actum intelligēdi: vt de se pꝫ: nec ēt significat determinate rem exteriorē: vt exterior est. alr significaret sor. vel platonē: ꝛ ꝑ cōsequens ꝯstitueret intellectū de illis: qꝛ significare est intellectum cōstituere: sed hoc est falsum: nō enim hec dictio hō cōstituit intellectū de sor. vel pla. determinate: sed de hoīe simplr in generali qui nō est extra: igit significat rem non vt est extra: sed vt ꝯcepta: igit ipse ꝯceptus est qui formaliter significat: ꝛ per ꝯñs est proprie dictum. ¶ 4º sic: ille cōceptus qui stat cū oppositis actibus ꝛ incōpossibilibus nō est aliquis actus illoꝝ actuū: qꝛ actus nō stat cū actu sibi opposito simul: sed idē ꝯceptus stat simul cū oppositis actibus: igit nō est aliquis actus illoꝝ. maior probat: accipio istud verbū cōplexum: seu mētis ꝯceptum: deus est trinus ꝛ vnus: certum est ꝙ circa ipsum ꝯtingit eundē qñqꝫ assentire: ꝛ quādoqꝫ dissentire. Et sequit circa istud verbū terra est rotunda: contingit eundē qñqꝫ opinari: qñqꝫ sciri: igit opꝫ ꝙ istud verbū nō est aliquis actus: dato enim actu quocūqꝫ intellectus: circa hꝰ verba cōplexa statim apparet ꝙ tale verbū pōt stare cum opposito actu: quare ꝛc.

¶ Sequit de 2ª ꝯclōne in qua est ostendendū ꝙ verbum nō est idolum genitū per actū: sed est actus ipse intelligēdi: vbi in primis supponitur ꝙ actus intelligendi emanat in esse per aliquod agens in quocūqꝫ sit illud: ꝛ tunc dico ꝙ actum intelligēdi esse verbū tripliciter potest intelligi. ¶ Pōt enim accipi vno mō pro actu cognitiuo qui ꝑmo ꝛ imediate producit in intellectū. s. pro actu illo quo res imediate cognoscit cū presentat: ergo ponimus ꝙ presentat in specie vel i medio in nobis cognitio ab aliquo agēte qđcūqꝫ sit illud. ¶ Alio mō pōt accipi ſm aliquos ꝓ ista cognitione iam existēte per vlterius res intellecta producit in esse itellecto simillimo rei de qua gignit: sicut ponit Aureolus ꝙ habita intellectione per istā intellectionē res emanat in quodā esse intellecto apparēti ꝛ cōspicuo simillimo rei intellecte: ꝛ hoc idem in alijs verbis dicit Henricus ꝙ per intellectionē simplicē producit notitia declaratiua. ¶ 3º mō pōt accipi nō ꝓ ipsa cognitione ꝑmo mō: nec pro ipsa cognitione productiua 2º mō: sed pro quodā cōceptu: vel pro quadam qualitate vel idolo cognitiuo existente in mente: ꝛ simillimo rei voce: ꝛ in qua res perfecte cognoscit. ¶ Intēdo igit probare ꝯtra oēs istas opiniones ꝙ verbū est actus intelligēdi ꝑmo mō dictus: vñ non imaginor sicut isti ꝙ ꝑmus actus intelligēdi sit denudatꝰ ab esse rei in esse cognito: ꝛ syllogismo rei voce: sed cum ꝓduceret actus intelligēdi ab agēte intellectionem ꝙ continuat rem in esse cognito productam simillimo rei voce. sed cū producere actus intelligēdi ab agente intellectionem ꝙ cōtinuat rem in esse cognito ꝓductā simillimo rei voce. vñ dico ꝙ verbum est actus intelligēdi ꝑmus emanās a memoria continēs obm productū in esse intellecto existens similitudo: ꝛ imago rei voce de qua gignitur. ¶ Hanc descriptionē verbi probo per verba ꝛ rōnes August. Sꝫ ꝓbo ꝑmo ex dictis precedētis opinionis: qꝛ ſm illam verbū est ꝙ hꝫ oēs predictas qnqꝫ cōditiones: sed huiꝰ est actus intelligēdi ꝑmus qui orit a memoria: igit ꝛc. Probatio ꝙ planū est ꝙ actus intelligēdi est imediate: ꝛ ē planū ꝙ ab efficiēte actum intelligēdi quodcūqꝫ sit illud siue obm siue intellectus simul emanat obiectū in esse cognito: qꝛ aliter esset cognitio sine obto cognito: ꝛ emanat in esse simillimo cognito: qꝛ alr cognitio nō esset ꝑ assimilationē: ꝛ ex hꝫ pꝫ: ꝛ est manifestatiuū obti: ꝛ nō manet cessante actu cognoscēdi: qꝛ alr esset aliqđ actu cognitū sine actuali cognitione. ¶ Itē hoc ꝓbo spālr ꝑ verba Augusti. 15. de trini. caº. 12. sicut ex his que scit animus humanus ꝛ thesaurus memorie condita tenet gignit verbū verum quādo qđ scimus loquit. ecce hic ꝙ locutio imediate orit a memoria: sequit ibidē qñ de visione scientie visio cognitionis exoritur tunc est verbū simillimū rei voce de qua gignit ꝛ imago: ꝛ sic pꝫ ꝙ verbū est ꝑmus actus intelligendi qui oritur a memoria rem cognitā continens in esse intellecto productam existēs similitudo ꝛ imago rei voce de qua gignitur: ꝛ sic pꝫ ꝙ alie opi. imaginant falsum que imaginant ꝙ primus actus intelligēdi esset denudatus a continētia obiecti producti in esse cognito sibi memorie de qua orit: ꝛ loquit August. de visione habituali sciētie: vt pꝫ in fine capituli: vbi dicit totū est de illa sciētia de qua nascit. ¶ 2º probatur ista ꝯclō per rōnes August. arguit eni sic: ibi tñ verbū gignitur qñ de his que sunt in thesauro memorie illud qđ scimus loquimur. probat ꝙ tūc est verū: qꝛ tunc verbū est simillimū rei voce ꝛ imago eius de qua gignit. Sed locutio ista qua loquimur de his que scimus memoriter ꝛ que est imago ꝛ similitudo rei voce ē actualis itellectio que imediate exoritur a memoria: vt pꝫ per se: qꝛ loqui hic imediate sequit scire: igit verū verbum est actus primus intelligēdi cōtinens rem in esse intellecto productam existens imago ꝛ siłitudo rei voce. ¶ Item 2ª rō formatur capº. 9. ibidē sic: cū intelligimus illud qđ est in memoria opꝫ nr̄am cognitionē ab ea in mente procedente formari: vt sit simillimo rei que est in memoria: quia aliter non duceret in rei voce cognitionē: sed formata cogitatio ab ea quā scimus illđ est verbū mentale ꝙ pꝫ: qꝛ illam cogitationē mens sibi loquitur: igit ꝛc. ¶ Item lib. 9. c. 10. mouet qōnem dicens. Item querit vtrum oīs scientia sit verbū an tñ amata notitia. Respōdet. s. ꝙ quādoqꝫ verbum accipit in hoc sensu ꝙ est cū amore notitia est verbū ꝛ loquit ibi de notitia ꝗ ꝑmo orit a memoria: ꝛ hoc probat duplr. ꝑmo qꝛ accipit

aliquid

aliquid qd est in memoria,puta in temperātia statim elicio
actum intelligēdi per quē diffinio quid est tēperātia:sz ista
diffinitio est verbum:q2 iudicat τ exprimit rem diffinitam:
τ ptes eius qd pprium est verbo:τ cōtinet diffinitum in esse
cognito τ est silitudo τ imago rei cognite.igit primus act⁹
intelligendi vt cōtinens rem in eē intellecto pductam τc̄.
¶ Item 2ᵒ hoc pbat sic.verbum mentis est similitudo rei
nō sm esse reale sed sm spēm rei:sed vt dicit τ satis pz p se
ois notitia τ que pmo τ imediate orit est filius rei quā gs
nouit sm spēm.igit ois notitia:que pmo a memoria oritur
est verbū mētis sz spēz rei vel sm esse cognitū qd idē est:τ
exp̄sio silitudo τc̄. ¶ Ostendo q hec est op.doctoris sui.vn
in.q.de veritate.q.4.articu.1.ipse dicit q verbum interius
est illud qd intellectū est:τ in rn̄sione ad pᵐ argᵐ dicit q cū
verbū sit illud qd intellectū est,τ esse intellectum nō est in
nobis nisi sm q actu intelligimus verbū interius semp in-
tellectū requirit in actu suo qui est itelligere:τ ideo Dama-
scenus dixit,vbum interius esse motū mētis:vt motus sine
accipit pro eo ad qd motus terminat .i.pro opato,sicut in-
telligere pro intellecto,ecce intelligere vt ptinet intellectum
ad qd terminat verbū:τ hoc vt est exēplar obti qd p vocē
exprimit. ¶ Sequit de 3ᵃ pclusione.Dic pmo ponā illud
qd facit pro op.dicente verbū esse idolū formatū intelligē-
di.2ᵒ ostēdā q nō est ad ppositū. ¶ Pro hoc vī Aug.8.de
tri.ca.6.vbi dicit sic q cū aliqñ vidi Carthaginē vel Alexā-
driam.si postea de ea eloqui volo apud me metipsum que-
ro vt eloquar τ apud me metipsum inuenio phantasiam Car-
thaginis quā ibi vidi:τ memoria retinui:vt apud me inue-
nirem verbum de illa qñ eā vellem dicere:ipsa enim phāta-
sia eius in memoria mea verbū eius est non sonus ille tris-
syllabus cū Carthago noiat. ¶ Infra idē dicit de Alexan-
dria cum τ a multis audissem de Alexandria q̄ magna ci-
uitas est finxi imaginem quā potui:τ hoc est apud me ver-
bum eius cum eam volo dicere anteq̄ vocem proferā quinq̄
syllabarum. ¶ Sed hoc est cōtra ppositū doctoris:pmo,q2
loqt ibi q cū aliqñ vidit Carthaginē remāsit apud eū phā
tasia Carthaginis in memoria:τ qñ vult eloqui de Cartha-
gini recurrit ad illā phātasiā que est in memoria:ex quo pz
q illa auctoritas nō est ad ppositū:q2 illud idolū seu phā-
tasia q remanet in memoria cessante visione Carthaginis
est habitus nō actio exercita:sed isti ponūt Uerbum siste-
re in actuali platione τ nō remanere cessante actu intelli-
gendi.igit nihil est ad ppositum. ¶ Et hoc declarat sic:q2
memoria nō est verbū nisi causalr:q2 formalr distinguun-
tur sicut pᵃ τ 2ᵃ ps imaginis.cū igit in pposito dicat Aug.
q postq̄ vidit Carthaginē inuenit apud semetipsum in me-
moria phantasiam Carthaginis subdēs q ipsa phātasia in
eius memoria est verbū Carthaginis hoc nō itelligitur de
vbo formalr:sz de verbo causalr:q enim est memoria:τ pa-
rens verbū:τ causa eius:τ sic nihil ad ppositū q verbū sit
idolum,cū loquimur de verbo pducto τ formato. ¶ Uolt
igitur Augᵘ dicere q est dare qddā idolū in aia q sit qdam
habitus:τ memoria preteritarum visionum:τ vult q cū aliqñ
vidi Carthaginē q retinui in memoria apd me nomē eius
per qd possum eloqui voce cū voluero:τ sic tenet locū ha-
bitus nominatiui rerū sed habitus nominatiuus rerum quem
homines retinent penes se nō est verbum:sed memoria.vñ
oritur verbū vocale.igitur nō ponit hic illud idolū qd vo-
cant verbū:sed quēdā habitū nolatiuū rerum a quo sicut a
memoria oritur verbū vocale cum volo eloqui alicui. ¶ Et
q verbū nō sit idolū distinctū ab actuali cognitione τ con
comitans ipsam:sed in ipsa cognitione impressum:patet p
Ansel.monol.33.vbi sic dicit ,nulla rōne negari pōt cum
mens rōnalis seipsam cogitando intelligit imaginem ipsius
nasci in cogitatione sua:imo ipsam cogitationē sui,esse suam

imaginē ad eius similitudinē tanq̄ ad eius impressionem
formatā:τ idē dicit q cum quācūq3 aliam rem intelligit.τ
infra addit,que imago in cogitatione verbum est eiusdem
hominis q cogitando dico:ecce q hoc est verbū τ dicere:
τ verbum est:ideo in ipsa cogitatione non qualitas cōcomi-
tans. ¶ Sed hoc est intelligēdū q(vt dixi)est verbū no-
strum nēcio includit actū intelligendi saltem mālīter:vt pro
bat lib.1.dis.27.ar.2.sed verbū vt est pars imaginis in no-
bis non. ¶ Primū declarat:opz enim q verbū psistat in
actuali platione sm Augᵘ.3ᵒ de tri.cap.11.vbi dicit,si ea q̄
sunt in nobis dicere volumus nō cogitata nō possumus:sz
non illa que est intelligere:q2 hoc est dicere.igit intelligi:q2
est mente dici:sed intelligi τ intelligere sunt vna res:sicut
actio τ passio vnus motus:τ ita verbū nostrum nēcio inclu-
dit actū vt cōtinet τc̄.τ dico materialr.vg.actio vnus mo-
tus materialr τ respectus a quo aliud formalr:item ips est
mot⁹ mālr:τ est q̄titas discreta foālr. ¶ Item motus phy-
sicus vt est forma fluēs est forma materialr τ est passio for
maliter.3.phy.cōmento.4. ¶ Declarat 2ᵐ videlz q vbū
qd est imago non opz q includat actum intelligendi vel in
telligi:q2 vt est pars imaginis prescindi dz quicquid repu-
gnat cōsubstātialitati toti salua rōne filij vel dicti esse:sed
substantia actus repugnat consubstantialitati.igit est pars
imaginis vt est obiectum sub respectu dicti esse vt in libro
pmo dictum est de paternitate actuali distinc.26.q.3.arti-
culo.3. ¶ Sequit de 4ᵃ pclusione.vbi ex premissis rideo
ad argumēta.Ad pᵐ dico,q actus intelligēdi vt ptinēs τc̄.
habet omnes.5.conditiones enumeratas de verbo in pmo
articulo sm q pbatū est in 2ᵒ articulo. ¶ Ad 2ᵐ quando
dicit q verbū nō est directū obiectū:dico q idem argᵐ est
de idolo:τ de quolz inherente intellectui:oia enim que in-
formant intellm intelligunt per lineā reflexam:sz non per
spheralē vel circūflexā:vt probat lib.1.disti.3.dico ergo q
verbū vt est actus intelligendi materialr nō est directum
obiectū intellc:q2 vt sic,hz rōnē inherendi:vt tn̄ continet
obm in obiecto τ intellecto sic est directū obm,sicut est de
lapide representato in specie inherēte vel in idolo:τ in dif-
finitione representante diffinitū hec saltē sūt vera de obto
quodam mō quo nō oino:qd quia sic loquunt in pposito.
¶ Ad aliud qñ dicit actus intelligēdi nō pcedit vt opera
tum:dico q vt cōtinet obiectū pductū in esse intellecto est
opatio τ opatū:vt enim intellectio est opatio:vt aūt intelle
ctione est obiectū pductū in esse intellecto hz rōnem opati.
¶ Ad 4ᵐ qñ dicit actus intelligendi nō significat p ver-
bum exterius:sed cōceptus seu idolū q format per actum
intelligēdi:q2 voces sunt note cōceptuum formatorum in aia
nō actuū:dico q per verbū exterius significat act⁹ intelli-
gendi vt cōtinet obm τc̄.ga v1 sic hz rōnē pceptus nō act⁹
tm̄. ¶ Ad 5ᵐ qñ dī,idē pceptus nō stat cum actib⁹ τc̄.dico
pmo q est ptra ipsum:q2 per ipsum idolū nō manet cessante
actu:τ iam arguit q manet cum 2ᵒ actu transiente primo.
¶ Rñdeo tn̄ q cōceptus qui est habitus pōt stare cū op-
positis:sicut cū fide τ cum scia pōt stare q habēs eam qñq3
opinat:τ qñq3 demōstrat:sed idē cōceptus qui est locutio
seu actus intelligēdi non stat cum actibus:imo succedente
2ᵒ actu recedit pmus:cū enim sic accedit actus loquēdi de
monstratiuus,recedit actus q est opinio.verbū aūt τ locu-
tio est actualis locutio. ¶ Dicerent aliqui q fides:τ opio
possent stare aliqñ:τ hec opio posset teneri. ¶ Dubitat cō
tra premissa.pmo:q2 in 2ᵒ libᵒ.disti.23.τ 4ᵒ.teneo q actus
intelligendi est effectiue ab intellectu nō ab obiecto:τ per
pñs actus intelligendi nō debet ptinere obiectū:sicut ima-
go seu similitudo eius:sed actus potius dz cōtinere ipsum
intellectū tanq̄ eius imaginē. ¶ Rñdeo q imago ptinet
ad genus cause formalis seu exēplaris:τ ideo actus intelli-

pendi:in quo exprimit̄ ⁊ declarat̄ obiectū cognitū dꝫ esse
simul obiecto:cuius est exẽplar per imitationẽ nõ cause ef
ficientis.sicut idea est similitudo ideati non dei creantis:⁊
idolū est similitudo eius cuius est idolū nõ ipsius faciẽtis
idolum:⁊ diffõ est siſitudo diffiniti nõ diffinientis perma/
nentis: vt pꝫ lib.1.dis.27.in fine.¶ Itẽ ſm eos illud idolū
est qualitas ꝑducta in esse simili obiecto:⁊ ita qualitas est
materiale/respectus est formale.¶ Tertio dubitat̄ cõtra
me:qꝛ oẽs auctoritates adducte loquunt̄ de actu ponente
⁊ diuidẽte sicut est locutio/cogitatio/diffinitio.⁊ tu dicis ꝙ
notitia ṗma orta ab obiecto est verbū.¶ Rñdeo ꝙ aucto
ritates oẽs ita cõcludunt de actu simplici sic̄ de ꝯplexo:qꝛ
omnis actus intelligendi simplex cõtinet obiectū ꝑductū
in esse simillimo simplici rei de qua gignunt̄ sicut actus cõ
plexus cõtinet in esse complexo:⁊ ideo est concedendū ꝙ
quilibet actus simplex est verbū simplex sicut actus cõple
xus est verbū complexū:⁊ qḋ pꝫ:qꝛ verbū vocale signū est
verbi qḋ intus lucet:sed ita possuꝫ vocare ad me Joãnẽ.si/
cut Joãneꝫ qui est musicus:⁊ per ꝯñs ita possem cogitare
⁊ diffinire ſm nomen ⁊ ſm simplicẽ ꝯceptū sicut ſm cõce/
ptuꝫ complexuꝫ sicut ſm rem.vñ dicit̄ diffinitio vno mõ
ratio quã significat nomen ⁊c̃.alio mõ indicat/quodquid/
erat esse.

Questio.XV.

Utrum verbum producat̄ per quẽlibet actum intelligendi hec qḋ mota
est pp replicationẽ cuiusdã reuerẽdi doctoris:
dixerã enim ꝙ ṗma intellectio que procedit a
memoria vt cõtinet obiectum ꝑductuꝫ in esse
simillimo sibi est verbuꝫ sicut intellectio cõplexa.contra
qḋ dicit doctor:dicit enim impediẽdo argumenta mea per
Augᵐ alis facta ꝙ non est verū:quia verbū ꝑducit̄ per di/
cere sed dicere seu locutio nõ est actualis intellectio:vt di/
cit in rñsione.21.argumẽti.⁊ declarat se in rñsione ad.4.⁊
dicit ꝙ cum diffinio tẽperantiaꝫ acceptatio a memoria est
intellectio temperatiue:⁊ hac acceptatiõe facta incipit diffi
nire/⁊ ꝯcludit.igit̄ intellectio precedit diffinitionẽ seu ver/
buꝫ:⁊ ita verbū nõ est ṗmus actus intelligendi. Cõputan/
do igitur istam replicationẽ cū ṗma qḋ sua vult dicere ꝙ
ista tria se habent per ordinẽ ṗmo intellectio que oritur a
memoria.2ᵒ facta illa intellectiõe sequit̄ actus diffinitiuus
quo intellectus dicit ⁊ format verbū:⁊ illud formatum per
actum diffiniendi est qualitas quedã seu idoluꝫ simillimū
obiecto:⁊ illud est verbū.¶ Positio igitur sua nunc ⁊ alis
stat super hoc ꝙ verbum est aliud ab actu intelligendi qui
ṗmo ꝓcedit a memoria.videlꝫ ꝙ est qḋdã idolū seu quali
tas producta per dicere qḋ dicere est actus medius inter in
telligere ṗmū ⁊ illud idolū:⁊ per hoc nititur soluere argu/
menta mea. Nihil restat igit̄ aliud nisi ꝓbare ꝯclusionem
affirmatiuã.videlꝫ ꝙ ṗmus actus intelligendi est oīa ista
tria.s.intellectio dicere:⁊ illud qḋ ipsi vocant idolū ⁊ vbū:
⁊ sic sequet̄ impugnatio sue opinionis ⁊ restitutio argumẽ
toꝝ meorū statim.2ᵒ ꝓbanda est cõclusio negatiua.videlꝫ
ꝙ nullū aliud idolū est ponendum nisi actus intelligendi.
¶ Sequit̄ de ṗmo.ꝓbo ꝙ actus intelligẽdi simplex sicut
cõplexus est dicere/⁊ verbū intellis gignere/vbi notanduꝫ
ꝙ sicut in locutione vocali loqui nihil est nisi vocẽ emitte
re ⁊ verbū vocale nihil aliud est nisi vox ꝓlata ⁊ elicita re
presentans cõceptū loquẽtis per eundeꝫ modū imaginor
ꝙ loqui seu dicere mentalr̄ nihil aliud est nisi ꝓ itellectio/
nem mentalẽ eligere ⁊ verbuꝫ mentale nihil aliud est nisi
actus intelligendi ꝑductus vt representans obiectū simil/
limū sibi ipsi in rerum natura vñ imaginor ꝙ sicut actio ⁊
passio sunt vnus motus:sed dicat̄ actio vt est actus receptᵘ
eodẽ modo imaginor in operationibus aie ꝓut vult Aris.
2ᵒ de aia ꝙ intellectio actio a quocunqꝫ sit efficit̄ ⁊ intelle/
ctio passio sunt vna operatio:sed ꝓut est intellectio actio hꝫ
rõnem gignentis intus in aia obiectū in esse cognito simil/
limo sibiipsi in reruꝫ natura:⁊ hoc est passiue dici ⁊ verbū
esse.sic igitur intendo ꝓbare ꝓpositū ꝙ ṗmus actus intel/
ligendi simplex sicut ⁊ cõplexus est dicere ⁊ verbuꝫ intus
gignere.¶ Hoc ꝓbo ṗmo ex auctoritatibus quas ipse alle
gauit.allegauit.n.9.de tri.ca.8.ꝙ p dicere ꝑducit̄ verbū sic
di ꝯceptã rerū verã notitiã tanqꝫ vbū apud nos habemus
⁊ dicendo intus gignimus. ¶ Secũdo allegauit ibideꝫ ꝙ
cum mens nouit seipsaꝫ/mens nota sibiipsi noscenti est si/
milis:⁊ ideo eius imago ⁊ verbū:ex quibus arguo sic:tunc
est dicere ⁊ elicere verbū qñ notitiaꝫ rei gignimus que sit
imago rei note:⁊ eam manifestamus:sed cum ṗmo intelli/
gimus.videlꝫ cū intelligimus ṗmo ꝓcedendo de nõ intel/
ligere simplr̄ ad ṗmū intelligere per actioneꝫ intelligendi
vt est effectiue ab efficiente intellectionẽ siue sit obiectum
siue itellectus siue vtrūqꝫ gignimus notitiã rei note in aia
nostra/vt experimur ⁊ in ipsa intellectione genita cõtinet̄
res cognita in esse simili sibiipsi extra:vt ꝯcedit:qꝛ vt dicit
nullus est rudis qui ponat actuꝫ intelligendi denudatum
esse ab imagine obiecti.igit̄ intellectione est dicere vt intel
lectio est actio obiecti vel intellectus:⁊ est verbū vt est pas
sio ſm quã ipsa intellectione obiectum dicit̄ ꝑduci in esse
intellecto simillimo obiecto extra.¶ Iteꝫ idẽ arᵒ.5.condi/
tionibus quas ipse posuit competere verbo:ṗma erat ꝙ sit
aliqd in mente.2ᵒ ꝙ sit ꝑductum per actū dicẽdi.3ᵒ ꝙ sit
simile obiecto.4ᵒ ꝙ sit manifestatiuuꝫ eius.5.ꝙ nõ manet
cessante actu cogitandi. Tunc arguo/in actu cogitãdi vbi
sunt ista.5.ꝓ te ibi est dicere ⁊ verbuꝫ:sed ṗmus actus sim/
plex ⁊ cõplexus hꝫ omnes istas cõditiones.ṗmo planum
est ꝙ ṗmus actus intelligẽdi est intellectus in mente:⁊ pla
nuꝫ est ꝙ hoc est aliqḋ gignens ipsuꝫ obiectū vel itellectū
vel vtrūqꝫ:⁊ iste actus genitus est silis obo:qꝛ alr̄ cognitio
sine assimilatiõe esset:⁊ est manifestatiuū obiẽ:⁊ nõ manet
cessante actu cogitandi:qꝛ alr̄ esset aliqd actu cognituꝫ sine
actuali cognitione.ergo in ṗmo actu habemus ⁊ dicere/⁊
verbum/modo supradicto.¶ Item.5.de tri.ca.qñ qḋ scimᵘ
loquimur gignitur verbū:sed possumus loqui de eo qḋ sci/
mus scia simplici sicut cõplexa.ḡ in actu simplici est ver/
bū ⁊ locutio seu dicere sicut in cõplexa:lꝫ sit imperfecta.ꝓ
batio minoris/accipiamᵘ puerū q solū didicit ṗmã lraꝫ.a.
de illa scia simplici potest loqui verbo vocali:sꝫ locutio vo
calis presupponit locutionẽ mentalẽ que ibidẽ verbuꝫ qḋ
foris sonat est signum ⁊c̃.¶ Item.15.de tri.cap.5.formata
cogitatio ab ea re quã scimus vbū est ꝙ in corde dicimus:
sed cū aliqs cogitat terminū simplicẽ/puta hoiem vel leo/
nem nullam cõplexionem faciendo:est cogitatio formata
⁊ exemplata ab ea re quã scimus:qꝛ illud qḋ scit̄ est res vt
significat̄ per simplicem terminū:⁊ per ꝯñs illa res vt
simplex solū cognoscit̄.igitur ⁊c̃.Si dicat̄ ꝙ infra.c.8.co/
gitationẽ formatã vocat cogitationẽ complexã:dicit.n.sic/
tunc verbum verū qñ illud qḋ diximus volubili motione
nos iactare ad illud qḋ scimus peruenit̄ atqꝫ inde formať
eius omnimodã similitudinẽ capiens hoc.¶ Hoc confir/
mat ꝓpositū:quia solū cõcludit ꝙ verbū cõplexū est per/
fectum verbū:quia oimode ⁊ perfecte cogitatio complexa
peruenit ad similitudinẽ cogniti:sed per hoc nõ excludit̄
quin cogitatio incomplexa sit verbū:lꝫ imperfectū.qꝛ suo
modo attingit ad similitudineꝫ cogniti sicut cõplexa:quia
alr̄ esset ista cognitio sine quacūqꝫ assimilatiõe.¶ Iteꝫ.9.
de tri.ca.10.verbū est diffinitio:sed cõtingit diffinire rem
ſm nomen:⁊ ita ſm qd simplex ꝓut Phs dicit/ratio quã
significat nomen est diffinitio:sed in omni diffinitione est
locutio seu dictio:qꝛ omnis diffinitio indicat qḋ qd erat esse
aliquo mõ/saltem ſm natura ⁊ ſm quid simplex.igitur ⁊c̃.

¶ Scđa cõclusio. vbi pbat q cu3 dr verbũ est imago nõ potest intelligi de aliquo idolo vel qualitate que sit forma obiecti distincta re absoluta ab actu intelligẽdi: pmo per doctorem vestrũ in qõnib⁹ de veritate. q. 4. ar. 1. in pede: dicit enim q verbũ interius est illud qđ intellectui est: ⁊ in rñsione ad pmũ argumẽtũ dicit q verbũ interius semp intellectum requirit in actu suo q est intelligere: ⁊ ideo Damas. dixit verbũ interius esse motũ mentis vt motus cũ accipitur p eo ad qđ motus terminat. idest opatio p opato sicut intelligere p intellecto: ecce intelligere nõ cõtinet intellectũ ad qđ terminatũ est verbũ: sed intelligere prius. ordine nãe terminat ad ipsu3 obiectũ intellectũ q̃ producat idolum per ipsu3: qr oĩs actio ⁊ operatio prius terminat ad per se primariũ terminũ q̃ ad scđariũ obiectũ intellectũ est terminus per se pmarius: idolũ aũt cũ sit effectus actus intelligendi est scđarius. igit ⁊c. ¶ Ite3 qđ splendet in ipso actu cogitationis nõ est ad distinctũ extra ipsu3: sed imago seu idolũ qđ est verbũ est hui⁹ per 2m modum. ca. 33. imago in cogitatiõe verbũ est eiusdẽ hois quã cogitãdo dicit. ¶ Itẽ hoc clare p3 per auctoritatẽ Augni. 8. de trini. ca. 6. vbi vocat verbũ phantasia3 in memoria siue idolũ: qr put p3 per ipsum Augni phantasia accipit ibi pro quodã habitu memoriali qui remanet cessante cogitatione: s3 idolũ nõ remanet sm te. ergo p hãc auctoritatẽ nihil habet ad ppositum q verbũ sit idolũ distinctũ ab actu intelligendi qnimo de pcessu Augni habet q actus ipse sit verbũ: dicit. n. ibi Augu. q sonus trissyllabus cũ Carthago noiat nõ est verbũ, nec est verbũ Carthaginis pro tũc qñ per spatia tẽpo3 partes Carthaginis cogitant: cõcludit igit q tunc est verbũ qñ illud qđ per vocẽ trissyllabam pfert vel añq̃ pferatur sm oẽs partes simul in aio cernit ⁊ hoc est qđ dicit: sed cũ illđ qđ in animo meo cerno cu3 hoc trissyllabũ Carthago voce pfero vel añq̃ pferam supple est verbũ, sed in pmo signo quo intellectus attingit obm anteq̃ aliqđ per intellectum pducat cerno obiectũ splendere in actu intelligẽdi, qr per te nunq̃ denudat actus intelligẽdi a similitudine obiecti. ergo nõ est aliud idolũ q̃ obiectũ splendens in pmo actu intelligendi. ¶ Item hoc p3 per phm3. 3° eni3 de aia distingit Phs de intellectu: qr qñq3 intellectus intelligit per intelligere simplex quẽ vocat intelligẽtiã indiuisibiliũ: ⁊ qñq3 intelligit per intellectũ cõponentẽ ⁊ diuidentẽ que3 vocat intelligere cum vero ⁊ falso. idẽ ⁊. 6. meta^ce. ¶ Tertio di-

c.z. stinguit intellectũ cõseruantẽ habitũ genitu3 per actus de

cõ.1. quo dicit in 3° de aia q cum intellectus singula sciat est in actu ⁊ potẽtia accidentali ad operandum cũ voluerit: sed si esset dare qđdã idolu3 que esset q̃litas distincta ab vtroq3 actu intelligendi ⁊ habitu que solũ duraret ipso durante ⁊ cessaret ipso cessante oporteret dare ens in aia pter vtrũq3 actu3 intelligẽdi ⁊ preter habitũ qđ h3 Arist. p mõstro cu3 ipsemet actus intelligendi nõ sit denudatus a similitudine obiecti: qnimo cõtinet obiectũ in esse intellecto simillimo sibi extra. ergo sm dictũ tuũ ⁊ phi nõ est dare idolũ distinctum ab actu. ¶ Ite3 Phs. 9. meta^ce distinguẽs inter actio-

cõ.16 nem manentẽ ⁊ transeuntẽ dicit q actio imanens est finis operantis ⁊ nõ est aliqđ aliud ibi operatũ nisi visio ⁊ speculatio qđ non esset verũ si per actum intelligendi absoluta qualitas vel idolũ causaret. ¶ Item Aug⁹ ponit verbũ diffinitionẽ ⁊ satis pprie: quia sicut verbũ est imago obiecti: ita diffinitio est exẽplar: ⁊ imago repraesentans diffinitũ sed nusq̃ inuenitur in phia q qñ aliqs actu elicito diffinit aliqđ q cu3 illo actu elicito sit aliud idolũ distinctũ ab eo repraesentatiuũ diffiniti: imo supfluũ esset: qr essent due forme eiusdẽ rõnis respectu eiusde3 diffiniti. igit ⁊c. hic dicat qualr verbu3 est actus materialr: sed est imago formaliter. ¶ Item qualr actus intelligendi includit in verbo nrõ: s3 non includit in verbo nostro vt est pars imaginis: imo vt saluet cõsubstãtialitas vt est imago sic solũ rem intellectã cum respectu imaginis pducte: quere questione precedẽte ar. 3. ⁊ ibi querit q imo solũ sicut rem intellectã sub respectu: ad hoc est Aug⁹. 10 de trini. cap. 7. vbi sic dicit, hec tria noia itelligẽtia, ⁊ voluntas, vita, vna mens vna substantia sunt vt ad se dicunt. ¶ Memoria vero, intelligẽtia ⁊ voluntas ad aliud relatiue dñr: ⁊ excludit q circa tria hec ea sũt vnũ quo vna vita: vna mens: vna essentia: ⁊ qcqd aliud ad seipsa singula dicunt: eo vero tria quo ad seinuicẽ referunt.

¶ Explicit hic qđlibet Reuerendi doctoris in Theologia videl3 fratris Joãnis de Bacho. ordinis beate Marie de monte carmeli: qđ dictum qđl3 fuit disputatum ⁊ determinatum Parisius per dictũ magistrũ in scholis fratrum de Carmelo anno domini. M. ccc. xx.

VErum illud qđ est ordinatũ per clauem scientie in fide in morib⁹ semel p romanũ Pontifice3 ita perseuerat imobile q successori reuocare in dubiũ vel cõtrariũ asserere nõ liceat: sed de his que per clauẽ potestatis ordinauerit secus fuerit. hec qđ mota est hac occasione. Joannes enim Papa. zz. determinauit q Chrs ⁊ Apli habuerunt aliquid in proprio ⁊ in speciali vel cõmuni: qda3 vero dicebant q alij romani Pontifices asseruerant cõtrarium: ⁊ ideo volebant q per potestatẽ nõ posset ipse 3rius determinare. Hic pmo ponã qđ dñs Joãnes fecerit in hac cõstitutione cõtra quosdã mentes. 2° recitar ⁊ dubitabo conferendo per ordinem super his que ponit ⁊ arguit: ⁊ soluam que faciunt in contrarium. 3° dubitabo 3tra dicta antiquo3 docto3 quo3 dicta vident multu3 fauere intentioni dñi Pape ⁊ solua3 inq̃tum faciunt 3tra: sed in pmis ptestor in his que faciunt incõtrariũ nõ intẽdo 3tradicere determinationi dñi Pape nec 3tra fidẽ aut bonos mores. sed si ex ignorantia vel als quicq̃ q his 3trariũ saperet ex nũc p non dicto habeo: imo in irritum reuoco. ¶ Sequit de pmo articulo. vbi vt dicit dñs Joã. erant quidã ipugnatores seu assertores qui dicebant q nõ licebat illud qđ est ordinatũ per clauem scie ⁊c. reuocare ⁊c. ¶ Contra quos dicit dñs Papa q hoc prorsus est cõtrariũ veritati primo sm illos qui negant sciam esse clauem: qr tunc sequit potestas est clauis. igit distinctio istorũ nulla: qui distinguũt duplice3 clauem. sed aliqui dicunt: q sola potestas est clauis. igit ⁊c. Dñs Joãnes Papa ponit rõnes eorũ. pma est q diffinitio clauis a doctorib⁹ datur. clauis est spũalis potestas ligandi ⁊ soluẽdi qua iudex ecclesiasticus dignos recipere⁊ indignos expellere d3. nũc arguo hic in diffinitiõe clauis ponit potestas in recto nõ scia. igit sola potestas est clauis. ¶ Item facit pro eis: qr claues: de quibus agimus conferunt in collatione ordinis sacerdotalis: constat aute3 q ordinata in sacerdotem scientia sic cõmuniter nõ conferunt. igit sola potestas ⁊c. ¶ Scđo vt dicit Papa eos errasse sm istos qui dicũt esse duas claues ordinis sacerdotalis: qr hoc ponẽtes dicunt clauem scientie esse auctoritate3 discernendi inter lepram ⁊ lepram: ⁊ potestatẽ dicunt fore clauem ligandi ⁊ soluendi: ⁊ in hoc supponunt q per hui⁹ claues circa ea que fidei sunt in ecclia possunt aliqua p eos statui ⁊ diffiniri. sed ad talia non se extendunt claues in sacerdotali ordie collate: qr circa premissa nõ pñt. ¶ Super addit ⁊ arguit. 3. dñs Joãnes vnde dicit sic. 3° p3 eos errasse si non loquantur de clauibus in sacerdotali ordine collatis sed de clauibus beato Petro suisq3 successoribus 3cessis in statutis cõdendis: ⁊ causis diffiniendis: quia vtrasq3 clauẽ op3 concurrere in statuendo: ⁊ sic alia statuere vel diffinire

nõ pertinet ad clauem sciẽtie/ꝛ alia ad claueꝫ potestatis: ꝛ sic distinctio nulla. ꝓbat assumptũ. per clauẽ.n. scie seu per auctoritatẽ discernendi seu cognoscendi inter leprã ꝛ leprã nihil tribuitur si eam dixerim⁹ clauẽ nisi auctoritas cognoscendi: sed ei tribuitur auctoritas de re aliqua cognoscendi potestas de illa diffiniendi nõ intelligit̃ esse data. igitur ad statuendũ ꝛ diffiniendũ vtraqꝫ concurrit vel sola potestas sufficit. q. sola potestas sit clauis: cõfirmat per exẽm sicut lumen mãle clauigerũ in vsu clauis dirigit mãle: sic ꝛ scia clauigerũ spũalis clauis in eius vsu dirigit: ꝛ sic q̃tũ ad hoc attinet scia vicez lucis gerit. ¶ Cõfirmat per ꝓmissionem clauiũ: qꝛ post ꝓmissionẽ saluator subiunxit: q̃cũqꝫ ligaueris in terra erit ligatũ ꝛ in celis: ꝛ q̃cũqꝫ solueris super terrã erit solutũ ꝛ in celis. sed hic de scia nulla facta est mẽtio. ¶ Sequit̃ de 2⁹ articulo. vbi ad intelligẽdũ intentionẽ dñi Pape circa istas claues premitto duas distinctiones. Prima est quã ponũt doctores cõiter: dicũt eniꝫ ꝙ clauis est quedã potestas data ecclesie in prelatis: sꝫ ista potestas est triplex. pͥma est auctoritatis que est in solo deo qui effectiue causando aliquem iustificat: ꝛ subtrahendo claudit. Quedã excellẽtie: ꝛ est in Chr̃o rõne nãe humane qui celũ aperit per meritũ passionis: alia ministerialis que cõmissa est prelatis ecclesie per ministeriũ sacroꝝ. vide in Ricar. dis. 18. 4. vel q. 1. ¶ Scda distinctio est ꝙ claues accipiuntur ꝓ potestate ligandi ꝛ soluendi in foro penitentie: ꝛ iste claues cõferunt̃ in ordine sacerdotali: de q̃bus hr̃ Mat. 16. Jo. 20. dabo tibi claues. reg. ce. q̃cũqꝫ liga. ꝛc̃. ¶ Alie sunt claues iurisdictionis in foro exteriori: ꝛ sunt duplices: qꝛ in romano Pontifice sunt claues iurisdictionis ꝯdendi statuta: excõmunicandi: ꝛ absoluendi: ꝛ decretales: ꝛ iste vocantur claues in negocijs ꝛ causis diffiniendis de q̃bus habet̃ in decretis. d. 20. ca. 1. vbi sic dicit̃/aliud est causis terminũ ponere aliud scripturas sacras exponere: in negocijs diffiniendis nõ solũ est necessaria scia: sed potestas: vnde Chr̃s statuẽs Petro: q̃cũqꝫ ligaueris ꝛc̃. prius sibi dedit claues regni celestis. ¶ Tertio igit̃ mõ accipiunt̃ claues pro potestate excõmunicandi ꝛ absoluendi de qua habet̃ Mat. 18. vbi domin⁹ sic dixit/nõ est voluntas añ pͣtrem vestrum qui in celis est vt pereat vn⁹ de pusillis istis. vbi tradit formaꝫ correctionis hũc: si aũt peccauerit in te frater tuus corripe ꝛ cetera: si nõ audierit adhibe testes. si nõ: dic tandem ecclesie: si aũt ecclesiam nõ audierit: sit tibi sicut ethnicus ꝛ publicanus q̃b⁹ vbis premissis tradidit potestatẽ subdens: amen dico vobis: quecũqꝫ ligaueritis super terram ꝛc̃. vbi pꝫ ꝙ loq̃t̃ de iurisdictionis clauibus in statutis condendis ꝛ causis diffiniendis excõmunicandi ꝛ absoluendi. ¶ Sequit̃ de 2⁹ articulo. pͥmo dubito ꝯtra pͥmã rõnẽ Pape, que dic̃ ꝙ diffõ clauis sacerdotalis est spũalis potestas ꝛc̃. vbi nulla mẽtio sit de scia. ꝯ hãc diffõnẽ magr̃ sen. dis. 18. ca. 2. vbi dicit claues iste sunt nõ corporales: sed spũales. s. discernendi scia ꝛ potẽtia iudicandi. s. ligandi ꝛ soluendi qua dignos recipere indignos dꝫ excludere a regno ecclesiasticus iudex: ꝛ habet̃ ẽt glossa Mat. 16. super illud tibi da. cla. ꝛc̃. ꝛ Joan. 20. super illud: quoꝝ remiseritis peccata ꝛc̃. glossa interlinearis. i. quos dignos remissione iudicaueritis duabus videlꝫ clauibus. s. potestatis ꝛ districtionis remittent̃ eis. ¶ Item in decretis. d. 20. c. 1. dĩ Chr̃s dicturus Petro q̃cũqꝫ li. ꝛc̃. pͥus dedit sibi claues regni celestis i altera dãs ei sciam discernendi inter lepram ꝛ lepram: in altera dans ei potestatem eijciendi aliquos ab ecclesia vel recipiendi. ¶ Ad magistrũ in glossas ꝛ ad decretũ rñdet glossa in decretis. vbi sic dĩ: Gratianus vĩ velle ꝙ alia esset clauis ligãdi: ꝛ sol. ꝛ alia scie: ꝛ ita ꝙ sunt due cla. respondeo: sed dico vna esse si tu ꝓprie queras qd ꝓprie: sed dicunt̃ due esse ꝓpter duos effectus: ꝛ addit̃ in glossa ꝓposito dñi Pape

sic clauis sacerdotalis dico ipsam potestateꝫ sacerdotalem per quã ligat ꝛ soluit. ¶ Contra scdam rõnẽ dñi Pape q̃ dicit ꝙ scia non est clauis: qꝛ ordinato sacerdote scia cõmuniter nõ cõfert̃. ¶ Contra hoc est magister sen. di. 18. ca. 2. dicit. n. ꝙ hoc nõ facit difficultatẽ: qꝛ nõ est in sacerdote indiscreto: qꝛ talis nõ hꝫ istam clauẽ scĩe cũ nec in sacerdote discreto: qꝛ discretus non recipit clauẽ scie in receptiõe ordinis: sed scia que precessit: lꝫ nõ fuit clauis: ꝛ ĩ tunc incipit eẽ clauis: ꝛ ad hoc glossa in decretis. vbi supra dicit̃: qualr̃ aũt dĩ scia esse clauis cũ aliq̃s possit habere sciam qui non hꝫ clauẽ: ꝛ ecõuerso. Sed dic ꝙ lꝫ scia prius non fuisset clauis anteq̃ꝫ haberet ordinẽ sacerdotalẽ: tamen post ordineꝫ incepit esse clauis. Rñdeo ꝙ magr̃ in hoc nõ tenet̃. sed reprobat eum scũs Tho. dis. 18. q. 3. in rñsione ad 2ᵐ. ꝛ est rõ: qꝛ si talis scia habitualis que precessit esset clauis superueniente ordine sacerdotali. igit̃ in aliquo ordinato in sacerdotẽ: in quo nõ precessit talis habitualis scia nõ ponit̃ infundi in susceptione ordinis. igit̃ videt̃ nõ esse verum ꝙ in collatione ordinis sacerdotalis conferunt̃ due claues ꝙ est cõtra euãgeliũ Mat. 16. ꝛ Joã. 20. ¶ Propter istaꝫ rõneꝫ negat magr̃ Ricardus dis. 19. q. 1. Scot⁹ tenet idẽ libro 4. di. 18. articulo. 2. quia ꝛ si auctoritas cognoscendi requirat sciam vel discretionẽ cõcomitantẽ rectum vsum eius: quẽadmodũ requirit clauis potestatis aliquã iustitiã ad rectũ vsum sui: tñ sicut potestas iudicandi nõ est iustitia: imo potest esse sine iustitia: ita potestas vel auctoritas cognoscendi in aliqua causa põt esse sine discretione cognoscendi. Si põt esse sine scia vel discretione cognoscendi: ꝛ ita sine habituali scia vel actuali: vñ scia req̃rit̃ ad hoc ꝙ aliq̃s recte vtat̃ claue: non aũt absolute ad hoc ꝙ insit. Tenet igit̃. S. Tho. aliã opiõnẽ quã recitat ibi que dic̃: ꝙ scia ꝓcessit nõ est clauis: sed auctoritas exercendi actuꝫ scie que q̃nqꝫ sine scia est. ¶ Per hoc ad glossam in decretis q̃ dicit ꝙ scia que precessit incipit esse clauis: dico ꝙ nõ est intelligendũ ꝙ ipsa in se incipiet esse clauis: sed incipit esse clauis cõcomitanter: qꝛ suscepto ordine sacerdotali cõcomitat̃ illa auctoritas exercendi actum sciẽtie: etiã si sciaꝫ habitualẽ non haberet: ex his hꝫ dñs Papa ꝓpositũ si ista intelligant̃ de claue scientie sacerdotali: siue clauis sit vna: siue plures: quia clauis scientie collate in ordine sacerdotali: ꝛ potestas exercendi scie in foro interiori penitẽtiali siue sacerdotali ꝛ nõ in foro exteriori cõdendi cõstitutiones ac decretales: quia vt dicit Papa in potestate sua sunt sacerdotes ꝛ omnis excõmunicandi: sed de clauibus iurisdictionis condẽdi statuta disputat hic dñs papa: qꝛ de illis impugnat alios. igit̃ siue claues sint vna siue plures nihil cõcludit̃ cõtra potestateꝫ pape ꝙ sacerdos non possit excõmunicare. Ricardus vbi agit vtrũ sacerdos possit excõmunicare intelligit: si sit eis cõcessum ex consuetudine. ¶ Querit̃ ad maiorem intellectionẽ premissoꝝ de clauibus sacerdotalibus sint vna vel due. ¶ Concordant Tho. pe. Ricar. ꝙ sunt vna clauis: sic enim scũs Thom. li. 4. dis. 18. q. 3. in pede ꝙ sunt due claues nõ ꝙ distinguant̃ in essẽtia auctoritatis sic ꝙ separatos possint habere effectus sicut isti impugnatores volũt: sed ꝙ actus vnius aliũ presupponit. v. g. iustitia est vna virtus seu vna auctoritas habens duos actus. s. iudicare/cuiꝰ est dandũ vel reddendũ ꝛ iudiciũ executioni demandare: sed reddere presupponit iudicare. Petrus ad pͥncipaleꝫ cõclusionẽ ponit exemplũ/ꝙ potentia liquefaciendi ꝛ ꝯstringẽdi in sole sunt vna potẽtia cui correspõdet duo actus: sic i ꝓposito ille supponit quãtitates nec de 4ᵒ ꝓpter idẽ. igit̃ ꝛc̃. ¶ Contra/ĩpossibile est respectũ fundari super respectum siue sit respectus intrinsecus adueniens siue extrinsecus: qꝛ siue sic/siue sic: eius rõ est ad aliud se habere: sꝫ ad aliud se hr̃e hoc nõ est fundare: sed referri. siue sit respectus intrin-

fecus adueniēs siue extrinsec⁹:qꝛ siue sic/siue sic/eius respe-
ctus est ad aliud se habere:sꝫ ad aliud se hēre hoc nō est fun
dare:sed referri:sed dispōnis ꝙ character fundaᵗ respectu
vt ad actū ordīe cognoscēdi.igiᵗ.℄ Itē character tenet rōnē
dispōnis passiue vt ī bapᵐᵒ disponit ad suba;ꝫ:ꝛ ī ordine ad
agēdū effcm ordīe:sꝫ nlls reᵘˢ siue itrisec⁹ vel extrisec⁹ pōt
eē pnᵐ agēdi vel patiēdi:vn̄ nec mouēs mouet/nec motuꝫ
moueᵗ p istos respect⁹.igiᵗ ꝛc.℄ Itē in oī actione opꝫ ꝙ
aliqd absolutū pducaᵗ.p B.n.pbat ꝓhs.5.phyſi.ꝙ nec ad
actionē nec ad rōnē pōt esse mot⁹:sꝫ est dare vbi nihil pōt
eē nouiter pductū nisi character:vt si sacrm ordicᵗ in pctō
mortali.℄ Itēꝫ in recipiēdo sacrm imprimēs characterē
incipit eē noua relo in eo ad deū:character assimilat ꝛ rep-
sentat hītē characterizationē qḋ est characterizatiuū a lu-
minis ſm aliquā depurationē in ordīe ad deū:sed ipoſē est
noua relatio adueniat alicui sine nouo absoluto:sꝫ deo non
aduenit nouū.igiᵗ sacerdoti.quere latis ad hoc lib.4.di.6.
℄ Ad pᵐ qn̄ dī ꝙ in ministris nouis ꝛc:nō confert ꝛc.di-
stinguo ꝙ aliqd deputari ad officiū vel ministeriuꝫ est zᵉ.
vno mō ꝙ suā entē accipiat solū p extrinsecā acceptionē
vel institutionē alteri⁹/aut p intrinsecā dispōnē.v.g.deus
posset p solā acceptationē suā acceptare aliquē ad vitā eter
nā sic posuit magr sen.ꝛ pōt ꝛ ō facto facit/acceptat mediā-
te charitate infusa:vt tenet Aug⁹ ꝛ doctores.℄ Sic in pro
posito posset de⁹ acceptare hoīeꝫ ad vitā eternā/sine sacris
ꝛ acceptare posset verba sacerdotis ꝙ absoluat sine chara-
ctere sacerdotali:ꝛ hoc nō facit ō facto:vt tenem⁹:ꝛ de hoc
dicit decretalis in.7.lib.de sum.trini.ꝛ fid.cat.in fine.ꝛ idē
dicit in fili de hereticis ad nrm.p hoc ad argᵐ:qn̄ dī ꝙ mi-
nistris nō cōferᵗ nisi nouus respectus:dico ꝙ veꝝ est de
illis ministris q instituunᵗ ad ministeria per solā vocē ex-
trinsecā.Lōuoꝝ eos deputāsiū:sꝫ qn̄ instituunᵗ p nouā ido
neitatē vel dispōneꝫ intrinsecā vt est ī pposito/ibi daᵗ nouū
absolutū ꝛc.℄ Ad zᵐ dicūt qdā q character est qua sup-
nālis [illegible] in zᵃ spe qlitatis p reductionē sicut hit⁹ sup-
nalis in pᵒ.℄ Sed hoc nihil est:qꝛ res si collocenᵗ in gn̄e
nō collocenᵗ in gn̄e vt recipiunt cās suas extrinsecas siue
nāles siue supnāles:sed ꝓcise p suas eēntias.igiᵗ si character
sit in gn̄e.nō opꝫ pōderare an sit ab agēte nāli vel supnāli.
ꝓpter qḋ dicūt alij ꝙ poᵃ nālis:ꝛ supnālis eēt sꝫ qddita-
tes suas accepte nō sūt in eodē gn̄e sicut spēs:vt dicit ꝓhs.
10.metaᶜᵉ.tex.cō.vltimi ꝙ corruptibilia ꝛ incorruptibilia
nō sūt in eodē gn̄e.dico igiᵗ ꝙ rem collocari in gn̄e vel in
spē est duplr.vno mō q̄ntū ad rē gn̄is ꝛ spēi.Alio mō q̄ntū
ad rōnē foīalē gn̄is vel spēi.v.g.scia acqsita est in pma spē
qualitatis:ꝛ infusa hꝫ formalē rōnē ptinētē ad pmā spēꝫ:ꝛ
eēt est res illi⁹ spēi.℄ Si igiᵗ loqmur de charactere q̄ntuꝫ
ad rē gn̄is ſm ꝙ est q̄dā dispō vel hit⁹:sic negaret ꝓhs ꝙ
eēt res pme spēi q̄litatis:qa ꝓhs nō vidit supra in rē nul-
lius spēi nisi q̄ eēt dispō vel hit⁹ q̄ acqrunᵗ ex actib⁹:nō tn̄
negaret qn ipso posito p ipoſē qn formalr eēt de illa spē si-
cut nō negaret pēnitatē in diuinis eē relōnē mō poᶜ si po-
nereᵗ:ꝛ sic habem⁹ ꝙ character pōt eē de alia spē q̄litatis
q̄ntū ad foīalē rōnē ei⁹:ꝛ vltra possum⁹ arguere ꝙ cuicūqꝫ
ꝯuenit formalis rō gn̄is vel spēi necōdū ipꝫ ponaᵗ in reꝝ
nā:ꝛ erit in gn̄e ꝛ in spē:ꝛ quo ad formalē rōnē gn̄is:ꝛ quo
ad rē gn̄is:ꝛ hoc ꝯcederet ꝓhs.Lū igiᵗ nos theologi ꝯce-
damus characterē eē in reꝝ nā:ꝛ hīe formalē rōnē vel dis
pōnis vel poᶜ nō curo habem⁹ philosophice ꝯcedere ꝙ nō
est in alia spē q̄litatis:ꝛ realr:ꝛ formalr:ꝛ directe ꝙ est pro-
positū.Ad scḋaꝫ difficultatē qualr ista res absoluta pōt eē
pncipiū diuersaꝝ actionū vt soluꝫ multiplicaᵗ p diuersos
respect⁹ ad diuersos actus.℄ Rñ⁹ hoc patuit supra de iu-
stitia ꝛ poᵃ liquefactiua:ꝛ pꝫ de calore nāli q est instrm ve-
getatiue:ꝛ nutriēdo ꝛ generādo:ꝛ ꝓcipue apud ponētes ꝙ

ois esset sine potētie re absoluta:de hoc li.2.d.27.sed adhuc
remanet specialis difficultas:qꝛ hoc concesso ꝙ character
esset re absoluta idem ꝙ clauis:ista possent saluari ꝙ cla-
ues essent idē ꝙ character re absoluta nec differunt/nisi in
ordine ad effect⁹:tn̄ de veritate añtis vī ꝯriū ad op.Scoti:
dicit eniꝫ Scotus.4.d.18.q.1.2.art.pᵒ ꝙ iste claues nō sunt
idē cū charactere sacerdotali.Scḋo ꝙ sūt simplr due cla-
ues:ita ꝙ absolute verū est dictū Lhi:dabo tibi claues ꝛc.
pmū pbat sic:qꝛ iste sunt distīcte potestates quaꝝ vna pōt
esse sine alia:sed ꝯsiciēdi potestas corp⁹ Lhi siue chara-
cter sacerdotum pōt esse sine potestate clauiuꝫ:ꝛ sic fuit in
Aplis:nā in cena cuꝫ dicebaᵗ eis:hoc facite ꝛc.data fuit eis
potestas ꝯficiēdi:sꝫ potestas clauiū non/vsqꝫ post resurre-
ctionē.Ioā.20.quoꝝ remiseritis ꝛc.℄ Itē vt dicit/si vī eē
in quolibet sacerdote nec ordinato:pus.n.dicit eps accipe
potestatē celebrādi missam tā p viuis q̄ defunctis dans
ei calicē:ꝛ qbusdā interpositis ponēs manū super caput ei⁹
dicit/accipe.ss.quoꝝ remiseris ꝛc.℄ Itē character nō est
nisi quedā relo hītis characterē qua deputaᵗ hīs chara-
cterē ad effectū q̄ est ꝯficere corpus Lhi:veꝝ potestas ab-
soluēdi nō est nisi relo qua deputaᵗ hīs ad effcm circa cor-
pus Lhi misticū:sed relo nō pōt eē eadē que est ad plres
terminos ꝛc.igiᵗ ꝛc.℄ Scḋꝫ pbat eodē mō:qꝛ ptātes que
pñt separi nō ꝛc.sed clauis scie ꝛ ptātis sūt hmōi.pōt.n.alicui
cōmitti auctoritas cognoscēdi in cā sine hoc ꝙ cōmittereᵗ
auctas diffiniēdi vel sententiādi.℄ Ad pᵐ dicūt qdaꝫ ꝙ se-
paratis tēporib⁹ nō dabaᵗ character sacerdotalis ꝛ clauis
imo sil:ꝛ ꝙ dī post resurrectionē dabanᵗ claues/veꝝ est nō
inq̄ntū sunt claues.sed solū ad actū clauiū exercēdū.Lōtra
igiᵗ qlibet sacerdos in susceptiōe ordinis reciperet claues q̄
ad actū exercēdū:qꝛ ista verba dicta post resurrectionē di-
cunᵗ sibi ab epo sicut ꝛ pᵒ.℄ Itē supradicta vba post resur
rectionē dicta alicui oparenᵗ ad exercitiū clauiū qn̄ eps di-
cit ista verba sacerdoti/aut operanᵗ ꝓhēdo māꝫ qḋ nō est:
qꝛ nō dat sibi ppriā.Aut coparādo eū q̄ntum est ex pte sui
sacerdotib⁹ hītib⁹ ppriā subm sicut facit dñs Papa qn̄ cō
cedit religiosis spāle ꝓuilegiū ꝙ possint audire ꝯfessiones
ad eos recurrēdo de suoꝝ licētia prelatoꝝ:hoc falsuꝫ:quia
tunc priuilegiū Pape eēt penitus inane:imo habita licen-
tia possent statim absoluere ex vi ordinis sine priuilegio.
℄ Propter qḋ dī alr ꝙ ista verba nihil cōparanᵗ aliud q̄
verba dicta in cena:sed pᵐ recitanᵗ tanq̄ eadē verba q̄ in
cena fuerint dicta in alia forᵃ vboꝝ sicut vba ꝯsecrationis
in diuersis euāgelijs sub diuersis vbis recitanᵗ.℄ Ad zᵐ
nego ꝙ character est sola relo:imo absolutum fundās tres
relationes ad Lhi corpus verū ꝛ ad duos effect⁹ circa cor
pus Lhi misticū sicut respectus ad ītus iudicare:ꝛ extra
sumere:ꝛ extra distribuere vnicuiqꝫ qḋ suum est.℄ Ad 3ᵐ
dico ꝙ verū ꝙ deus/hoc poterat fecisse de poᵃ absoluta ꝙ
fuissent due claues in diuersis tēporib⁹ collate:sed de ordi-
nata de qua agimus nō fecit.℄ Lōtra hoc dī ꝙ nō pōt re-
uocare qḋ pdecessor determinauit in fide p clauē scie.℄ Di
stinguo tres casus/aut determinauit in fide ſm ꝙ euange-
liuꝫ:ꝛ Apli.L̄q̄ntū ad articulos fidei.℄ Aut determinauit
in his que nō ptinēt ad fidē:sed ꝯtra fidē/vt dicunt iste cō
stitutiones due 3ᵃ ꝛ 4ᵃ de Lhō.℄ Aut determinauit cuꝫ
illa clausula salua auctoritate romane eccl'ie.25.in nonnul
lis.℄ Si īelligaᵗ de determiatiōe coꝝ q̄ fide tenenᵗ ꝛ te-
nenda sunt verū est vt hḃeᵗ.25.q.1.sunt q̄dā.vbi dicitᵗ ꝙ
vbi dñs vł eius Apli ꝛ eoꝝ sequētes sancti patres aliquid
diffinierunᵗ ibi romanus Pontifex nouā legem dare non
potest ꝛc.℄ Ibi glossa.lꝫ in aliquibus dispensat.cōtra ap.
vt Mḡrtinus carbillo.84.lector:non tn̄ in his que perti-
nent ad articulos fidei ꝛc.demonstratū de statu.mo.ꝛ in zᵒ
decre.ibi ꝯtra.p.Rog.demnatione cōcilio:pōt tn̄ dispen-

fare vbi euangeliste nequaq̄ dixerunt vt in casu motus. ℂ Itē hoc pz:q2 minus est lex nature:ꝛ lex positiua q̄ lex diuina cuiꝰ est fides:sed in p̄mis non pōt:puta nō pōt dispensare qn oīa sint cōia in articulo necessitatis:ꝛ quin defensio sit licita ꝯtra vim inferentez:nec q̄ monachus hēat ꝓprium aut ꝯcubinā ꝛc.vt in.7.li.ꝛ.ca.ad mona. ℂ Item Papa nō hz potestatē faciendi se hereticū:sed hoc fecit.25. ℂ Si intelligat̄ de his que fide tenēda nō sunt:imo ꝯtraria euangelio dōm q̄ si talia determinare posset:dz ꝯtrium determinare:ꝛ hic vertit̄ ista presens ꝯstitutio:cū inter nō nullos:ꝛ qm quorūdā que dicūt:q̄ Chr̄s nihil habuit in ꝓprio vel cōi est ꝯtra euāgeliū. ℂ Illud 2m p̄ncipale ꝓbat̄ sic:posito per īpossibile q̄ Papa ꝛ tota ecclesia determinaret aliqd cōtra veritatē fidei ꝛ euangelij:illud penitus nullius esset momēti:imo esset maximū periculū illud sustinere:sed statutū q̄ nullius esset momenti:imo sūmū periculū fidei:ꝛ ecclesie dei:debet quilibet Papa qui succederet statim cum hoc videret destruere:annihilare.igit̄. ℂ Probatio ma.vbi dico p̄mo q̄ esset impossibile de ordinata potētia dei q̄ Papa ꝛ q̄ tota ecclesia erraret. ℂ Quia hoc est contra verbuz Christi:tibi dabo claues ꝛc.sequitur:ꝛ porte inferi non preualebunt aduersus eam. ℂ Ad hoc sunt infinita iura que dicunt q̄ nauis Christi turbari pōt:sed nō submergi:fundata enim est supra firmā petrā ꝑ sup̄ hanc petram.idest Christū edificabo ꝛc. ℂ Ideo Papa qui nūc est dicit q̄ nullus predecessoꝝ suoꝝ hoc determinauit de Christo:etiaz nec Nicholaus tertius qui reliquit illud determinationi ecclesie. ℂ Uide multos casus ad hoc in 4° meo. ℂ Scdō dico q̄ hoc impossibili posito tale statutū nullius esset momenti:quia q̄ statuitur contra auctoritatē superioris nihil operatur:quia auctoritas statuendi non extendit se nisi in subditos:ꝛ per consequens non contra auctoritatem superioris:hoc habetur.lib.6.de offi.ordi.pleriqz a Chr̄o statuerēt ꝯtra auctoritatē supiorem:q2 ꝯtra auctoritatē clauiū excellētie quas hz Chr̄s. ℂ Si intelligat̄ de his q determinauit cū illa clausula:saluā auctē romane eccl'ie/sic sittr posset:vt hz.25.in nō nullis. ℂ Un sciēdū q̄ quatuor sunt casus:in qbus dn̄s Papa dz:decet:ꝛ pōt reuocare:ēt si predecessor statuit. ℂ Primus de fide:vt si aliqs diceret Chr̄m nō fuisse ꝯsubstālē patri,aut mater vel q̄cūq̄ ꝯsilia dz statiz opponere se. ℂ Scdō si nō sit ꝯtra fidē:sed tm̄ dubiū vel obscurū:q2 ipse hz oīa iura:ꝛ ēt euāgeliū exponere:vt hz ibi in glossas sūt ꝛ in fine.ca.ad̄ in nōnullos. ℂ Tertius si p̄decessor reliquit auctoritati romane declarādū:vt īfra dicit de Nicholao:ꝛ ibi in nōnullis. ℂ Quartus casus est q̄ absolute pōt sup̄ oīa mortalia:ꝫ nō ō facile:q2 sola fidei ibi excipiunt̄ ꝛ euangelica ꝛ iposita a Chr̄o in glossa in ca°.post sunt in p̄n° folij:ꝛ in.7.ꝛ 2°.ꝛ in vna glossa inferius in margine de Io.in concilio Lugdunensi ꝛ in bulla de votis de regulis religiosorum. ℂ Quatuor casus sunt in qbus nō pōt.p̄mus si sit ꝯtra veritatem crudi facti. ℂ Scdō si sit ꝯtra legē nāe vt in tp̄e necessitatis de cibo:ꝛ de sui defensione. ℂ Tertius si sit ꝯtra legē fidei:vt oēs dicunt.25.sunt qdā. ℂ Quartus si sit ꝯtra legē morum:vt de monacho sit fornicarius. ℂ Cōtra hoc q̄ dī q̄ Papa non pōt dispensare aut reuocare aut irritare in his que ꝑtinent ad mores q̄ p̄decessor fecerit ꝑ clauē scie q̄tum ad claues excōmunicationis dz qn̄ ꝯtinet intollerabiles errorem vel preiudiciū supioris ꝛc.vt in.12.casib° excōicationis ꝛ irregularitatis in 4° lib° meo ꝛ applica aliquid ad ꝓpositum vel queras alium:vt de his quos reuocat in.7.ꝯtra Bonifacium de pedagijs laica opido.

FINIS.

ℂ Joannis Bachonis Anglici Carmelite Dōctoris Subtilissima hic finiunt:que nouiter in lucē ꝓdierunt opera ꝛ impensis Heredū quondā dn̄i Octauiani Scoti Ciuis Modoetiensis:ac socioꝝ.Et ne quis ea post hac imprimere audeat cautuz est publico Decreto.Finem autem acceperunt optatū in inclyta Uenetiaꝝ Ciuitate.Anno salutifere Incarnationis.1527.Die vo.27.mensis Septembris.

Registrum

A B C D E F G H

Omnes sunt quaterniones.

